

**РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
УНИВЕРЗИТЕТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“
ВО СКОПЈЕ**

Б И Л Т Е Н

**НА
УНИВЕРЗИТЕТОТ „СВ. КИРИЛ И
МЕТОДИЈ“
ВО СКОПЈЕ**

**Билтен број 983 Скопје,
1 април 2010 година**

Содржина на Билтен број 983 од 1 април 2010 година

ИНСТИТУТ ЗА СОЦИОЛОШКИ И ПОЛИТИЧКО-ПРАВНИ ИСТРАЖУВАЊА

1. Реферат за избор во соработничко звање - асистент-истражувач во Институтот за социолошки и политичко-правни истражувања во Скопје (м-р **Иван Каровски**, м-р **Наташа Басарова**).....1-5

ФАКУЛТЕТ ЗА ВЕТЕРИНАРНА МЕДИЦИНА

1. Реферат за подобност на темата за изработка на докторската дисертација **Детекција и типизација на лактобацили од автохтони вински сорти грозје од Тиквешкиот регион и нивното влијание врз инхибицијата на *Listeria monocytogenes* во системи со говедско мелено обликувано месо** и оспособеноста на кандидатот м-р **Ирена Ераковиќ Токалик** за научна работа, пријавена на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје.....6-11

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања за научните области (дисциплини): социјална политика, социјален развој, економија на јавни служби, економија на Европската унија, претприемништво, управување со човечки ресурси, системи на социјална заштита, економски развој и меѓународен менаџмент на Филозофскиот факултет во Скопје (д-р **Јован Пејковски**).....12-21
2. Рецензија на ракописот **Институции на Европската унија: до Лисабон и по него** од проф. д-р **Билјана Ванковска**, пријавен на Филозофскиот факултет во Скопје.....22-23
3. Реферат за избор на помлад асистент за научните области (дисциплини): историја на филозофијата и филозофија (општ курс), на Филозофскиот факултет во Скопје (**Јасмина Наумоска**).....24
4. Рецензија на ракописот **Социологија на здравјето и болеста** од проф. д-р **Бранислав Саркањац** и проф. д-р **Стефан Костовски**, пријавен на Филозофскиот факултет во Скопје.....25-27

ГРАДЕЖЕН ФАКУЛТЕТ

1. Преглед на прифатени теми за изработка на магистерски труд на Градежниот факултет во Скопје (**Ивона Митровска**, **Тодор Тошев**, **Елена Митровска**, **Игор Петков**, **Дејан Метикос**).....28

ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ “БЛАЖЕ КОНЕСКИ”

1. Реферат за избор на еден помлад асистент по наставниот предмет англиски јазик на Филолошкиот факултет “Блаже Конески” во Скопје (м-р **Илина Стојаповска**, м-р **Анка Веселинова**, м-р **Зорица Трајкова**).....29-31

ФАКУЛТЕТ ЗА ЛИКОВНИ УМЕТНОСТИ

1. Реферат за избор на соработник во звањето помлад асистент на Катедрата за вајарство на Факултетот за ликовни уметности во Скопје (м-р **Валентина Стевановска**, м-р **Сашо Саздовски**, м-р **Дарко Дуковски**).....32-42

ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ “БЛАЖЕ КОНЕСКИ”

1. Реферат за избор на лектор по предметот современ англиски јазик на Филолошкиот факултет “Блаже Конески” во Скопје (**Марија Стефановска**, **Анка Веселинова**, м-р **Зорица Трајкова**).....43-46
2. Рецензија на докторската дисертација **Топонимијата на Кривопаланечко**, изработена од м-р **Весна Миовска**, пријавена на Филолошкиот факултет “Блаже Конески” во Скопје.....47-50

ФАКУЛТЕТ ЗА ДРАМСКИ УМЕТНОСТИ

1. Реферат за избор на доцент по предметот македонска драма и театар на Факултетот за драмски уметности во Скопје (д-р Ана Стојаноска).....51-57
2. Реферат за избор на еден наставник во звањето доцент по наставната дисциплина сценски говор со техника на глас на Факултетот за драмски уметности во Скопје (м-р Тихомир Стојановски).....58-64
3. Реферат за избор на доцент по предметот актерска игра на Факултетот за драмски уметности во Скопје (м-р Сузана Киранциска).....65-70
4. Реферат за избор на еден соработник во звањето асистент по предметот театарска режија на Факултетот за драмски уметности во Скопје (м-р Софија Ристевска, м-р Деан Дамјановски).....71-73
5. Реферат за избор на еден наставник во звањето доцент по предметот филмска и тв-режија на Факултетот за драмски уметности во Скопје (м-р Антонио Митриќески).....74-80

МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на доцент по предметот офталмологија на Медицинскиот факултет во Скопје (д-р Милена Голубовиќ-Арсовска).....81-89
2. Реферат за избор на асистент по предметот педијатрија на Медицинскиот факултет во Скопје (д-р Лидија Карева, д-р Марина Крстева-Константинова, д-р Душко Фидановски, д-р Светлана Кочева, д-р Константина Кузева-Мапева).....90-110

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Рецензија на докторската дисертација **Окуларни промени кај лица со Down-синдром**, изработена од м-р Антонела Љубиќ, пријавена на Филозофскиот факултет во Скопје.....111-116
2. Рецензија на докторската дисертација **Одржлив развој на скодимензии во основното образование во Република Македонија**, изработена од м-р Десанка Угриновска, пријавена на Филозофскиот факултет во Скопје.....117-123

ФАКУЛТЕТ ЗА МУЗИЧКА УМЕТНОСТ

1. Реферат за избор на еден наставник во сите звања по наставниот предмет пијано на Факултетот за музичка уметност во Скопје (м-р Катерина Гелебешева-Костадиновска).....124-132
2. Реферат за избор на еден наставник во сите наставно-научни звања по наставниот предмет удирачки инструменти, на Факултетот за музичка уметност во Скопје, без засновање работен однос (м-р Мојца Седеу).....133-141

ФАКУЛТЕТ ЗА ЕЛЕКТРОТЕХНИКА И ИНФОРМАЦИСКИ ТЕХНОЛОГИИ

1. Преглед на прифатени теми за изработка на магистерски труд на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје (Александар Велкоски, Алимбие Велкоски, Драган Јовановски, Елена Аспровска, Ивана Секуловска, Мирослав Јапески, Ивана Чинговска).....142

ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИ ФАКУЛТЕТ

1. Рецензија на докторската дисертација под наслов: **Оксидативен стрес индуциран ин vivo во третман со атерогена диета и канцерогена супстанција - 7,12 диметилбенз(а)антрацен (7,12 ДМБА)**, можен импакт врз атеросклерозата, изработена од м-р Јасмина Димитрова-Шумковска, пријавена на Природно-математичкиот факултет во Скопје.....143-151

МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на 30 асистенти по предметот интерна медицина на Медицинскиот факултет во Скопје (ас. д-р Весна Ристовска, ас. д-р Весна Герасимовска, ас. д-р Марјан Бошевски, ас. д-р Јорго Костов, помл. ас. д-р Саша Јовановска Мишевска, д-р Владимир Андреевски, д-р Александра Пивкова, д-р Галипа Северова Андреевска, д-р Горѓи Дерибац, д-р Светлана Павлеска Кузмановска, д-р Валентина Андова, д-р Марија Здравеска, д-р Дејан Тодевски, д-р Фросина Арнаудова, д-р Јелка Масин Спасовска, д-р Светлана Крстевска Балканов, д-р Зоран Арсовски, д-р Катерина Адамова, д-р Гулшен Селим, д-р Сузана Арбутина, д-р Лада Трајческа, д-р Тед Трајчески, д-р Ирена Рамбабова Бушлетиќ, д-р Ирена Јуруков, д-р Оливер Јовковски, д-р Фани Личоска Јосифовиќ, д-р Александра Бабулова, д-р Димитар Каркивски, д-р Билјана Ѓорѓиевска, д-р Владимир Аврамоски, д-р Марија Вавлукис, д-р Игор Спироски).....152-372

ФАКУЛТЕТ ЗА ВЕТЕРИНАРНА МЕДИЦИНА

1. Реферат за избор на асистент во научната област управно ветеринарство на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје (м-р Слободан Чокревски).....373-380

ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ “БЛАЖЕ КОНЕСКИ”

1. Реферат за избор на вонреден професор по предметот граматика на современиот англиски јазик на Филолошкиот факултет “Блаже Конески” во Скопје (д-р Јованка Лазаревска-Станчевска).....381-388
2. Реферат за избор на редовен професор по предметите семантика и современ македонски јазик на Филолошкиот факултет “Блаже Конески” во Скопје (д-р Елена Петроска).....389-399

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Рецензија за превод на учебното помагало (хрестоматија) **Од антички божици до христијански светици**, прв том од едицијата **Историја на жените на Западот**, пријавен на Филозофскиот факултет во Скопје.....400-404

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР ВО СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ - АСИСТЕНТ-ИСТРАЖУВАЧ
ВО ИНСТИТУТОТ ЗА СОЦИОЛОШКИ И ПОЛИТИЧКО-ПРАВНИ
ИСТРАЖУВАЊА ВО СКОПЈЕ

Научниот совет на Институтот за социолошки и политичко-правни истражувања во Скопје, на својата седница одржана на 2.11.2009 година, определи Рецензентска комисија за преизбор во соработничко звање - асистент-истражувач од областа на комуникациските науки на кандидатите м-р Иван Каровски и м-р Наташа Басарова, кои се пријавија на конкурсот објавен во дневниот весник „Нова Македонија“, на 2.10.2009

Комисијата во состав: проф. д-р Ружица Цапаноска, проф. д-р Петар Атанасов и проф. д-р Славејко Сасајковски, врз основа на пристигнатите пријави го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

1.Кандидат : Иван Каровски, магистер на комуникациски науки

Кандидатот м-р Иван Каровски е роден 1971 година во Скопје, каде што завршил основно и средно образование. Во 1990 година се запишал на Факултетот за драмски уметности, Отсек за драмски актери. Студиите со среден успех 8,6 ги завршил во 1994 година. Во 1997 година се вработил во Институтот за социолошки и политичко - правни истражувања во Скопје, како помлад асистент-истражувач. Во 2007 година е избран во звањето асистент истражувач, во кое звање работи до денес. Во 1997 година се запишал на постдипломските студии на групата *комуникологија*. Постдипломските студии ги завршил со магистерскиот труд под наслов „Влијанието на печатените медиуми врз изборното определување на локалните избори во РМ 2000 година“, со заклучок дека магистерскиот труд на Иван Каровски е еден од ретките што се занимаваат со методологијата на истражувањата на медиумите, заради што неговата актуелност е несомнена. Кандидатот има консултирано широка странска и домашна литература од оваа област, која успешно ја става во функција на предметот на истражувањето. Тезите се јасни и солидно обработени, а методологијата на неговото истражување соодветствува на целта и предметот на

анализата. Самиот труд ги исполнува научните критериуми за изработка на магистерска теза, а евидентно е дека кандидатот добро ја владее областа.

Во изминатиот период, кандидатот бил вклучен во повеќе проекти, финансирани како од Министерството за наука, така и од страна на други нарачатели.

Научни трудови

- „Развојот на кибер просторот во Македонија”, „Зрак” бр.4/99;
- „Мониторинг на печатените медиуми за време на локалните избори во РМ, 2000 година” (истражувачки извештај), Институт Евро-Балкан, 2000;
- „Развојни текови на медиумскиот пазар: економски пристап во процесот на селекција на вестите во медиумите”.

Учество во научни проекти во ИСПШИ (селектирани):

- 2001/2002: „Нашите идни лидери” – истражувањето е финансирано од Европска заедница;
- 2003: „Помош за стратегија на земјата” – истражувањето е финансирано од Светската банка;
- 2003: „Корупција во високото образование” - истражувањето е финансирано од Институтот отворено општество – Македонија;
- 2004-2006: „Имплементација на рамковниот договор во РМ”- истражувањето е финансирано од Министерството за образование и наука на РМ;
- 2004: „Интра и интеретнички односи во РМ” - истражувањето е финансирано од Швајцарската амбасада во РМ и Институтот отворено општество;
- 2004: „Општествена проценка на здравствениот систем во РМ” - истражувањето е финансирано од Министерството за здравство на РМ и Светска банка;
- 2005: „Локални избори 2005” - истражувањето е финансирано од Институтот отворено општество – Македонија;

- 2006: „Доверба во граѓанското општество“ - истражувањето е финансирано од МЦМС;
- 2008: „Инклузивноста на македонското општество“ - истражувањето е финансирано од Институтот отворено општество – Македонија;
- 2008: „Тематска евалуација на Програмата за социјални услуги“ - истражувањето е финансирано од Канцеларијата за меѓународна соработка на Швајцарија.

Учество во останати проекти:

- 2000: раководител на проектот „Мониторинг на печатените медиуми за време на локалните избори во РМ, 2000 година“ ;
- 2001: Охридски летен универзитет, како академски координатор на меѓународната школа: „Културен идентитет“ ;
- 2002: Охридски летен универзитет, како академски координатор на меѓународната школа: „Конфликтен менаџмент“ ;
- 2004: Охридски летен универзитет, како академски координатор на меѓународната школа: „Постконфликтен менаџмент“.

Дополнителна едукација:

- 2007: завршен основен библиотекарски курс за архивирање и каталогизирање на библиотечен фонд, во НУБ „Св. Климент Охридски“ ;
- 2007: завршен курс COBISS2/Каталогизација за електронско архивирање и каталогизирање на библиотечен фонд, во НУБ „Св. Климент Охридски“.

2. Кандидат: Наташа Басарова, магистер по образовен менаџмент

Кандидатката м-р Наташа Басарова е родена 1979 година во Велес. Во 2000 година се запишала на Филозофскиот факултет при Универзитетот „Свети Кирил и Методиј“ во Скопје, Институт за социологија и во 2005 година се стекнала со стручен назив - дипломиран социолог. Постдипломски студии запишала на Филозофскиот факултет - во Скопје, Институт за педагогија. Со научен степен - магистер по Менаџмент во образованието се стекнала во 2009

година со одбрана на магистерскиот труд „Комуникациски вештини на директорите на училиштата“, со средна оценка 8,42.

Кандидатката м-р Наташа Басарова има работно искуство од 3 месеци и 10 дена како професор по граѓанско образование во Средното училиште „8 Септември“ - во Велес.

Дополнителна едукација:

- водење книговодство, 1999-2000 година;
- работа со компјутери – прв степен почетен, 1999-2000 година

Познавање на компјутерски програми

Кандидатката Басарова има искуство со следниве компјутерски програми: World, Excel и Power Point. Активно го зборува германскиот, а пасивно англискиот јазик.

Вештини и способности

Кандидатката за себе вели дека поседува комуникациски вештини, организациски способности и способност за тимска работа.

Од приложените документи по објавениот конкурс можеме да констатираме дека кандидатката м-р Наташа Басарова ги завршила постдипломските студии од областа на педагогијата, односно со потесен интерес од областа на образовниот менаџмент. Нејзиното скромно работно искуство е во настава како професор во средно училиште, а изготвени и објавени трудови кандидатката нема. Според тоа, кандидатката м-р Наташа Басарова, согласно со Законот за високото образование на Република Македонија и Правилникот за работа на Институтот за социолошки и политичко-правни истражувања во Скопје, не ги исполнува условите и критериумите за избор во звањето асистент- истражувач од областа на комуникациските науки.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Како Комисија, можеме да констатираме дека кандидатот м-р Иван Каровски, во звањето асистент - истражувач во Институтот за социолошки и политичко-правни истражувања, покрај основниот услов магистер по комуникациски науки, поседува и други дополнителни елементи, со кои ја поткрепуваме нашата одлука, како учество во реализацијата на повеќе истражувачки проекти, трудови, анализи, како и дополнителна едукација, потребна за научно истражувачката работа во областа на комуникациските науки.

Врз основа на напред изнесеното и законските прописи за избор во соработничко звање - асистент-истражувач, Рецензентската комисија му предлага на Научниот совет на Институтот за социолошки и политичко-правни истражувања да го преизбере м-р Иван Каровски во соработничкото звање асистент - истражувач од областа на комуникациските науки.

Скопје, 20 јануари, 2010 година

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Ружица Цацаноска с.р.

Проф. д-р Петар Атанасов с.р.

Проф. д-р Славејко Сасајковски с.р.

**РЕФЕРАТ
ЗА ПОДОБНОСТ НА ТЕМАТА ЗА ИЗРАБОТКА
НА ДОКТОРСКА ДИСЕРТАЦИЈА И
ОСПОСОБЕНОСТ НА КАНДИДАТКАТА М-Р
ИРЕНА ЕРАКОВИЌ-ТОКАЛИЌ ЗА
НАУЧНА РАБОТА**

Наставно-научниот совет на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на својата седница одржана на 18.12.2009 година, со одлука бр. 0201-5292/3-1, ја одреди следнава Рецензентска комисија:

- д-р Павле Секуловски, доцент на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје - претседател;
- д-р Ристо Проданов, редовен професор на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје - член
- д-р Зехра Хајрулаи - Муслиу, доцент на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје- член,

за утврдување оспособеност за научна работа на кандидатката м-р Ирена Ераковиќ Токалиќ, и подобноста на предложената тема за изработка на докторската дисертација под работен наслов: **’ДЕТЕКЦИЈА И ТИПИЗАЦИЈА НА ЛАКТОБАЦИЛИ ОД АВТОХТОНИ ВИНСКИ СОРТИ ГРОЗЈЕ ОД ТИКВЕШКИОТ РЕГИОН И НИВНОТО ВЛИЈАНИЕ ВРЗ ИНХИБИЦИЈАТА НА *Listeria monocytogenes* ВО СИСТЕМИ СО ГОВЕДСКО МЕЛЕНО ОБЛИКУВАНО МЕСО’.**

Комисијата, по разгледувањето на доставениот материјал, го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

1. Подобност на кандидатката

Кандидатката м-р Ирена Ераковиќ Токалиќ е родена на 17.4. 1970 година во Охрид. Основно и средно образование завршила во родниот град. Во 1995 година дипломирала на Технолошко-металуршкиот факултет во Скопје.

Во периодот 2005-2007 година се запишала на меѓународните постдипломски мултидисциплинарни студии по квалитет и безбедност на храна на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје и ги положила сите предвидени испити. Во јуни 2007 година успешно го одбрала магистерскиот труд под наслов „Микробиолошка контаминација на воздух во погоните на Coca Cola Company, во Скопје, Република Македонија“, со што се стекнала со правото да биде промовирана во звањето магистер по квалитет и безбедност на храна. М-р Ирена Ераковиќ Токалиќ, во соработка со други автори, има објавено неколку научни трудови.

Според законските прописи, м-р Ирена Ераковиќ Токалик ги исполнува условите и е оспособена да работи самостојно на изработката на предложената докторска дисертација.

2. Подобност на темата

М-р Ирена Ераковиќ Токалик, за изработка на докторската дисертација го предлага работниот наслов: **'ДЕТЕКЦИЈА И ТИПИЗАЦИЈА НА ЛАКТОБАЦИЛИ ОД АВТОХТОНИ ВИНСКИ СОРТИ ГРОЗЈЕ ОД ТИКВЕШКИОТ РЕГИОН И НИВНОТО ВЛИЈАНИЕ ВРЗ ИНХИБИЦИЈАТА НА *Listeria monocytogenes* ВО СИСТЕМИ СО ГОВЕДСКО МЕЛЕНО ОБЛИКУВАНО МЕСО'**.

Во последните години, свеста на потрошувачите на храна е на завидно ниво, а со тоа и нивното барање за храна која е безбедна, односно која не содржи конзерванси кои се добиени по хемиски пат. Според податоците од литературата, пред повеќе од 500 години Parcellus докажал дека секое намерно додадено хемиско соединение во храната предизвикува штетни реакции во организмот на човекот. Фактот дека потрошувачите ја преферираат природната храна, односно храната произведена или приготвена без употреба на хемиски адитиви, отвори ново поглавје во производството на храна. На ваквите барања на потрошувачите мораа да се приспособат сите инволвирани во бизнисот и трговијата со храна. Поради тоа, денес истражувачите во светот се повеќе се насочени кон изнаоѓање на бактериски инхибитори од природно потекло кои ќе имаат влијание врз микроорганизмите кои ја расипуваат храната и патогените микророорганизми во храната. На тој начин ќе се добие безбеден и квалитетен производ за консумација, ќе се зголеми рокот на траење на храната, а нема да се предизвикаат негативни последици врз здравјето на човекот.

Гледано низ историјата, лактобацилите интензивно се употребувале во преработката и конзервирањето на млекото и млечните производи, виното и алкохолните пијалаци, производите од месо и други видови храна. Меѓу лактобацилите изолирани од традиционалните производи се и *Lactobacillus sakei*, *Lactobacillus curvatus* и *Lactobacillus plantarum*. Една од најважните улоги на лактобацилите е инхибицијата на растот на бактериите кои ја расипуваат храната и особено патогените бактерии во храната. Лактобацилите произведуваат широк спектар на антибактериски супстанции како органски киселини, диацетил, водороден пероксид и други. Некои лактобацили произведуваат и бактериоцини кои го спречуваат растот на голем број патогени вклучувајќи ја и *Listeria monocytogenes*. Бактериоциноот за прв пат е откриен од страна на А. Gratin во 1925. Бактериоцините се високо специфични антибактериски протеини, произведени од бактериски соеви, активни против некои други слични соеви. Направени се многу истражувања со цел да се употреби бактериоциноот од одредени видови лактобацили како конзерванси во прехранбената индустрија. Бактериоцините произведени од лактобацилите се високо активни био конзерванси и нивната апликација во храната претставува предмет на опсежни истражувања. Постојат голем број

истражувања за потрагата по нови бактериоцини со поширок спектар на активност и компатибилност со различни системи на храна. Исто така, докажано е и дека бактериоцините се термостабилни. Овошјето и зеленчукот претставуваат добар извор за изолација на лактобацили кои имаат пробиотски особини. Со досегашните истражувања на ФВМ-Скопје, Институт за храна, успеавме да изолираме лактобацили од грозје од домашно производство кои изразуваат супресивно дејство врз растот на голем број патогени во храната. Македонија обилува со лозови насади, со различни и квалитетни автохтони сорти винови грозја. Со фактот што на површината на гроздовите се наоѓаат и може да се изолираат лактобацили кои можат да имаат инхибиторно дејство на одреден тип патогени бактерии, се поставува прашањето за нивната примена во индустријата за брза храна, односно храната готова за консумација.

Од голема важност за развојот и примената на потенцијалните стартер-култури во пробиотичкиот синџир се безбедносните аспекти на бактериоцидната продукција, непостоењето на аминокиселино/ацидо-декарбоксилативната активност, нетоксичниот како и непостоењето и непреносливоста на антимикробната резистенција. Бактериоцините, природните антимикробни пептиди, заедно со лактоацидите произведени од глукозата можат да имаат и влијание како подобрувачи на квалитетот и безбедноста на производите од месо. Со тоа ќе се избегне присуството на патогените, како што е *L.monocytogenes* и останатите микроорганизми расипувачи.

Врската помеѓу контаминираната храна и листериозата кај луѓето не била разгледувана се до 80-тите години од минатиот век, кога за прв пат е докажано дека *Listeria monocytogenes* се пренесува преку храната и предизвикува епидемии со потекло од храната. Веројатноста за пренесување на *Listeria monocytogenes* преку храна е спомената од Seeliger уште во 1961 година. Истиот извор наведува дека: „Инфекцијата со *Listeria monocytogenes* со потекло од храната претставува значаен епидемиолошки интерес“. Набљудувањата што водат до наведената изјава ги направил Halle, Источна Германија, кога се појавува масовно избивање на листериозата во доцните 40 до 50-ти поради консумацијата на непастеризирано млеко. Во врска со тоа, понатаму Seeliger изјавил: „Претпоставката за улогата на инфицираната храна, особено непастеризираното млеко, а веројатно и месото и дивечот, се причина за подобрување и зајакнување на контролните мерки“. Овие зборови биле напишани во времето кога улогата на храната како вектор на пренесување на *L.monocytogenes* била се уште непроучена.

Денес се знае дека, листериозата представува заболување кое се пренесува преку контаминираната храна, особено преку храната готова за употреба која најчесто подлежи на краткотрајни бактерицидни третмани како готвењето. Таков е случајот и со говедското мелено обликувано месо кое се користи во рестораните за брза храна, односно подлежи на краткотраен термички третман. Постојат голем број податоци кои го

потенцираат инхибиторното дејство на лактобацилите врз *Listeria monocytogenes*.

Најголем број хумани случаи на листериозата се спорадични со непознат извор или начин на инфекција. Најчесто листериозата се појавува кај индивидуи со нарушен имунолошки систем (поради болест, терапија, гравидитет) или екстремни возрасти (новороденчиња, постари од 60 години). Листериозата е причина за околу 1% од труењата со храна, додека морталитетот се движи околу 50 %.

Потенцијалните опасности за сериозните последици по здравјето на населението кои произлегуваат од патогените бактерии во храната треба јасно да се идентификуваат, елиминираат, редуцираат или да се доведат на прифатливо ниво. *Listeria monocytogenes*, поради својата убиквитарна природа, може да се детектира по целата должина на синџирот на храната. Неуспехот *Listeria monocytogenes* да се стави под контрола во синџирот на производство, преработка, манипулација, дистрибуција и трговија со храната е сериозен неуспех на сите инволвирани во производството и пласманот на храната. При производство на храна, со цел да се добие микробиолошки безбеден производ, како додатоци се користат различни хемиски соединенија за кои во последно време постојат податоци дека некои од нив имаат штетни влијаниа врз здравјето на човекот. Во 2003 година, Европската комисија сугерираше да се намали употребата на антибиотици и други хемиски произведени конзерванси, и тие да се заменат со природно добиени конзерванси. Овие природни конзерванси, кои би се користеле во прехранбените производи, нема да имаат штетни последици по здравјето на човекот.

Во прелиминарните испитувања кои ги изведовме на Институтот за храна при ФВМ во Скопје, изолиравме лактобацили од неколку видови вински сорти грозја од тиквешкиот регион, кои природно се присутни на листот, дршките и лушната на грозјето од виновата лоза. Добиените лактобацили ги користевме како инхибитори на *L. Monocytogenes* во различни модели храна и го следевме нивното влијание врз интензитетот и динамиката на размножувањето на овој патоген. Со тоа констатиравме можна примена на овие автохтони типови лактобацили како инхибитори и регулатори на храна контаминирана со *Listeria monocytogenes*, со што храната станува безбедна за понатамошно консумирање.

За изработка на оваа теза, детекција и броење на лактобацилите ќе се изведува според методот ISO 13721:1995 Meat and meat products -- Enumeration of lactic acid bacteria -- Colony-count technique at 30 degrees C°. За типизација и биохемиски профил на изолатите од лактобацили ќе се примени Vitek 2 compact bacillus cards и други класични биохемиски картички. Производството на бактериоциди од изолираните лактобацили ќе се врши според методот на Rogers, A. M., and T. J. Montville. 1991. Improved agar diffusion assay for nisin quantification, Food Biotechnol. 5:161-168, и agar well diffusion assay (Geis et al 1983)

За броење на *Listeria monocytogenes* во лабораторискиот модел говедско формирано мелено месо ќе се примени методот ISO 11290-2:1998

Microbiology of food and animal feeding stuffs -- Horizontal method for the detection and enumeration of *Listeria monocytogenes* - Part 2: Enumeration method.

При истражувањето очекуваме да изолираме повеќе видови на лактобацили од различните делови на винското грозје кои би имале примена во индустријата за говедско мелено месо како инхибитори на патогената *L.monocytogenes*. Со ова истражување Република Македонија, преку Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје, би се приклучила во светскиот тренд на замената на комерцијалните инхибитори на патогени микроорганизми со инхибитори добиени од природата, кои нема да имаат штетни последици по здравјето на човекот, а воедно ќе се добие храна која е микробиолошки безбедна.

ЗАКЛУЧОК И МИСЛЕЊЕ

Интегрираниот систем за производство на безбедна храна бара прецизна проценка на ризиците во секоја алка на синцирот. Опасностите по здравјето на населението кои произлегуваат од патогените бактерии во храната треба јасно да се лоцираат, елиминираат, редуцираат или да се доведат на прифатливо ниво. Барањето на потрошувачите е храна која не содржи адитиви, конзерванси и која била подложена на краток термички третман. Поради тоа, денес тренд во светот е примена на адитиви, со природно потекло, и мирудии кои поседуваат антибактериски својства. Во исто време, позната е традицијата на конзервирање на преработките од месо со примена на некои дозволени соеви бактерии кои изразуваат инхибиторен ефект врз определени патогени во храната, а воедно ја продолжуваат нејзината одржливост и рокот на употребата. Главната цел на оваа теза ќе биде детекцијата, идентификацијата и употребата на автохтоните изолати на лактобацилите од винските сорти грозје од тиквешкиот регион и нивна примена при производството на безбедна храна. Формираното говедско мелено месо претставува извонредна средина за размножувањето на голем број патогени во храната, меѓу кои, едно од најзначајните места, од гледна точка на ризикот по безбедноста на крајниот производ, претставува *Listeria monocytogenes*. Примената на лактобацилите изолирани од автохтоните сорти грозје ќе придонесе кон изнаоѓање на соеви бактерии, со локално потекло, чија примена ќе придонесе кон подобрувањето на безбедноста на готовиот производ. Добиените податоци ќе можат да се искористат и за проценката на ризиците во различните индустрии, големопродажбата, малопродажбата, угостителството, односно за изработка на НАССР-план во различните делови од прехранбениот сектор.

За изведување на сите испитувања предвидени со истражувањето, кандидатката има проучено голем број научни трудови, а и преку сопственото работно искуство гарантира дека со успех ќе може да одговори на предизвикот кој го носи оваа студија. Врз основа на претходно изнесеното, Комисијата му предлага на Наставно-научниот совет на Факултетот за ветеринарна медицина да ја прифати кандидатката м-р

Ирена Ераковиќ Токалиќ, како и предложената тема под работен наслов: **ДЕТЕКЦИЈА И ТИПИЗАЦИЈА НА ЛАКТОБАЦИЛИ ОД АВТОХТОНИ ВИНСКИ СОРТИ ГРОЗЈЕ ОД ТИКВЕШКИОТ РЕГИОН И НИВНОТО ВЛИЈАНИЕ ВРЗ ИНХИБИЦИЈАТА НА *Listeria monocytogenes* ВО СИСТЕМИ СО ГОВЕДСКО МЕЛЕНО ОБЛИКУВАНО МЕСО**, и да и одреди ментор за раководење во текот на испитувањата.

Членови на Комисијата:

Д-р Павле Секуловски с.р.

Д-р Ристо Проданов с.р.

Д-р Зехра Хајрулаи – Муслиу с.р.

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА
НА ФИЛОЗОФСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје, на својата VI редовна седница одржана на 3 март 2010 година, донесе одлука број 04-343/2 за формирање на Рецензентска комисија за избор на наставник во сите наставно-научни звања за научните области (дисциплини): социјална политика, социјален развој, економија на јавни служби, економија на Европската унија, претприемаштво, управување со човечки ресурси, системи на социјална заштита, економски развој и меѓународен менаџмент.

Рецензентската комисија во состав: д-р Трајан Гоцевски, редовен професор, д-р Марија Донева, редовен професор и д-р Христо Карталов, редовен професор во пензија, по увидот во доставениот материјал до Наставно-научниот совет го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

На конкурсот што беше објавен во весникот „Дневник“ од 9.2.2010 година за избор на наставник во сите наставно-научни звања за научните области (дисциплини): социјална политика, социјален развој, економија на јавни служби, економија на Европската унија, претприемаштво, управување со човечки ресурси, системи на социјална заштита, економски развој и меѓународен менаџмент, се пријави само кандидатот д-р Јован Пејковски, вонреден професор на Филозофскиот факултет во Скопје.

1. Биографски податоци

Проф. д-р Јован Пејковски е роден во Скопје во 1953 година, каде што завршил основно и средно училиште. Дипломирал на Економскиот факултет во Скопје во 1977 година. Магистрирал на Економскиот факултет во Скопје во 1989 година од областа на економскиот развој и методите на економската анализа. Докторирал на Економскиот факултет во Скопје во 1997 година, одбранувајќи ја дисертацијата: „Претприемачката функција и стопанскиот развој, со посебен осврт на перспективите за развојот на претприемаштвото во Република Македонија“.

Од јануари 1979 година до мај 1982 година бил вработен во Републичкиот секретаријат за економски односи со странство во доменот на надворешнотрговската мрежа во странство. Од 1982 година до 1986 година е избран за секретар на Комисијата за тековна економска и социјална политика на Извршниот совет (Влада) на Собранието на Република Македонија. Од 1986 година до 2004 година е вработен во Собранието на Република Македонија, како самостоен советник за економска политика и развој и шеф на кабинетот на потпретседателот на Собранието задолжен за економски и социјални прашања, и за меѓународна соработка. Избран е за раководител на Секторот за меѓународна соработка на Собранието во 1997 година. Како член на официјални делегации на Собранието непосредно учествувал во работата на повеќе меѓународни организации и институции во земјата и во странство. Раководел и ја координирал работата на 41 пратеничка група на Собранието за

соработка со странство, во кое својство престојувал повеќе пати во странство. Бил државен советник на двајца претседатели на Владата на Република Македонија за областите: економски прашања и надворешна политика. Како член на официјални делегации на Владата на Република Македонија, учествувал на бројни средби и разговори на највисоко ниво со премиерите на повеќе земји.

Од септември 2005 година е вработен како вонреден професор на Филозофскиот факултет во Скопје. Раководител е на Институтот за социјална работа и социјална политика при Филозофскиот факултет во Скопје од октомври 2009 година.

2. Наставно-образовна дејност

Наставно-научниот совет на Економскиот факултет во Прилеп, во јануари 1999 година, го избрал д-р Јован Пејковски за наставник во звање доцент по предметот меѓународен менаџмент.

Од учебната 2001/02 година до учебната 2005/06 година, на Филозофскиот факултет во Скопје, на Институтот за социјална работа и социјална политика е ангажиран како професор по предметот планирање на социјален развој.

Во 2004 година е избран за вонреден професор на Универзитетот „Св. Климент Охридски“, Економски факултет - Прилеп, по предметот современи економски системи. На овој Факултет е ангажиран како професор по предметите мултинационални корпорации и стратески алијанси, како и по монетарна економија и девизна економија, додска на постдипломските студии по предметите: регионални економски интеграции и глобален менаџмент. На Економскиот институт во Скопје од 2003 до 2006 година бил професор на постдипломските студии по: претприемаштво и трансфер на нови технологии.

Во септември 2005 година е избран за вонреден професор на Филозофскиот факултет во Скопје, по предметите: социјален развој, економика на јавни служби и социјална политика. На постдипломските студии на овој Факултет ги предава и: менаџмент на човечки ресурси, претприемаштво, економија на Европската унија и стратешко планирање.

Како визитинг-професор на Универзитетот „Љујорк“ во Скопје, во 2005 година го предавал предметот претприемаштво и развој. Исто така на Универзитетот „Американ колеџ“ во Скопје од учебната 2006/2007 до 2008/2009 година ги предавал на англиски и македонски јазик предметите: претприемаштво и економија на Европската унија. На Економскиот факултет во Штип е ангажиран за предметите: здравствено и социјално осигурување и надворешна трговија.

Во наведените универзитети и образовни установи бил ментор на бројни дипломски, магистерски и докторски трудови.

3. Научноистражувачка дејност

Проф. д-р Јован Пејковски има објавено над 145 научни и стручни трудови од економската област, од областа на економско-социјалниот развој, меѓународната економска соработка, надворешната трговија, менаџментот, претприемништвото, економско системските прашања и др. Автор е на

книгата „Претприемаштвото и развојот“, а коавтор е на монографијата „Republic of Macedonia“. Објавил скрипта за предметот меѓународен менаџмент и скрипта по предметот планирање на социјален развој. Исто така објавил авторизирани предавања по предметите: Претприемаштво и економија на ЕУ (на англиски јазик). Во 2008 година, во издание на Филозофскиот факултет е објавен неговиот учебник: „Социјален развој“. Во 2009 година, Економскиот факултет во Штип го издал неговиот учебник: „Здравствено и социјално осигурување“. Економскиот факултет во Прилеп, во 2010 година го одбори објавувањето на учебникот: „Мултинационални корпорации и стратемиски алијанси“.

Член е на истражувачкиот тим на Македонската академија на науките и уметностите што ја подготви и објави „Националната стратегија за економскиот развој на Република Македонија - развој и модернизација“.

Коп пријавата се приложени список на научни и стручни трудови и по еден примерок од нив.

Трудови на д-р Нејковски објавени по последниот избор на Филозофскиот факултет од 29.9.2005 година (трудоите од број 1 до број 112 се наведени во Билтсот на УКИМ бр. 879/80 од 15.9.2005 г.)

113. „Основи на социо-економскиот развој во локалната самоуправа“, труд во рамките на проектот за развојот на локалната самоуправа, објавен во истоимениот Зборник на УНДП, Скопје, 2005.

114. „Институциите и новата економија“, презентираи и објавен во зборник од меѓународната научна конференција „Предизвиците на новата економија“, Охрид, изд. Економски факултет - Прилеп, октомври 2005.

115. „Можности за унапредување на економската соработка меѓу Република Македонија и Република Турција“, презентираи и објавен во зборник од Меѓународна научна средба во МАНУ, Скопје, 2005.

116. „Регионалната соработка и економско-социјален развој - институционален пристап“, труд презентираи на конференција на Меѓународен совет на инвеститори, Скопје, 2005.

117. „Развојното менаџирање и кандидатскиот статус“ труд презентираи на меѓународна конференција организирана од Универзитетот „Американ Колеџ“ во Скопје на тема: „Кандидатскиот статус и обврските кои произлегуваат од тоа“, Скопје, 2006.

118. „Developing Social Work Education at the University of Prishtina “ February 20th-21st International Workshop at the University of Prishtina 2007.

119. „Капацитетот на институциите и администрацијата и членството во Европската унија“, Годишен зборник на Филозофскиот факултет во Скопје, Книга 60, УДК: 304(497.7:4-6-672ЕУ), 2007.

120. “Social policy reforms in the Republic of Macedonia – strengthening the capacity for reaching the EU acquis in social sphere”, at the International Conference of Social Policy in the Western Balkans” Institute for Advanced studies, *University of Bristol, May, 2007.*

121. “Analysis of the Liberalization process of the Electricity Market in the Republic of Macedonia”, Skopje 2007, презентираи и објавен, Стопанска комора на Република Македонија, 2007.

122. „Проценки и очекувања за инвестиции во мобилната телефонија во Република Македонија”, проект подготвен и рецензиран за Меѓународен инвестиционен конзорциум, Скопје, 2007.
123. „Институционалните услови како основа за привлекување на меѓународниот бизнис”, меѓународна научна конференција „Бизнисот и глобализацијата“, Охрид, 2007 година, објавен во зборник на Економскиот факултет во Прилеп, 2007.
124. „Социјалната сигурност и развојот”, во публикацијата „Врамување нова социјална политика: актери, димензии и реформи”, во издание на Фондацијата „Еберт Штифтунг“ и Филозофскиот факултет во Скопје, Институт за социјална работа и социјална политика, на македонски и англиски, 2008.
125. “Globalization of the Region– EU Perspectives as a Challenge Globalization, regionalization and Integration- “Macedonian Perspective” International Conference. University American College, Skopje, May, 2008.
126. „Мултинационални корпорации и Стратегиски алијанси”, авторизирана скрипта, Економски факултет - Прилеп, 2008 г.
127. “Entrepreneurship, Local Authorities and Regional Economic Development”; во зборникот од International Conference for Entrepreneurship, Innovation, and regional Development, ICEIRD 2008, Скопје
128. “EU Economics”, авторизирани предавања на англиски јазик поднесени на Универзитетот „Американ колеџ“ - Скопје, 2008.
129. “Entrepreneurship”, авторизирани предавања на англиски јазик поднесени на Универзитетот „Американ колеџ“ - Скопје, 2008.
130. „Социјален развој”, високошколски учебник, издание на Филозофски факултет, ИСБН 978-608-4508-08-3, Скопје, 2008.
131. „Глобална рецесија или нов државен интервенционизам - ефекти и мерки во социјалната сфера”- Ревизија за социјална политика број 2, ИССН 1857-6052, УДК 338.124.2:339.91-025.511, Скопје, 2008.
132. „Здравствено и социјално осигурување”, авторизирана скрипта, учебно помагало, Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип, 2008.
133. „Социјалниот развој и институционална поддршка” Меѓународна конференција на Фондацијата „Фридрих Еберт Штифтунг“, Берлин, 2008.
134. “Local government”, сепарат објавен во книгата “People centered analysis”, March 2009, УНДП.
135. “Local development and Local Authorities – the case of the Republic of Macedonia”, презентирани труд на 7. Меѓународна конференција „Економски интеграции, конкуренција и соработка“, Опатија-Риека, Република Хрватска, 2009.
136. “Social aspects in finding solutions to the Economic Crises– Threats and Opportunities for European Union and for the Republic of Macedonia” Fourth annual academic research conference on European Integration, University American College, Skopje, Macedonia, 2009.
137. „Претприемаштвото - можност за излез од кризата”: во Капитал, Скопје, 2009.
138. „Поим, суштина и функции на бизнис-планот кај малите и средните претпријатија во современите економии”, авторизирани предавања, Филозофски факултет - Скопје, 2009.
139. „Менаџмент на човечки ресурси”, авторизирани предавања за постдипломски студии, Филозофски факултет - Скопје, 2009.

140. „Здравствено и социјално осигурување“, универзитетски учебник, издание на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип, 2009.

141. „Меѓународен менаџмент на човечки ресурси“, авторизирани предавања за постдипломски студии, Филозофски факултет - Скопје, 2009.

142. „Економска и/или социјална криза“, Годишен зборник на Филозофскиот факултет, Скопје, книга 62, сепарат 517-531, УДК: 338.124.4 (100), 2009.

143. „Лобирање и стратешко планирање во социјалната сфера“, авторизирани предавања за постдипломски студии, Филозофски факултет Скопје, 2009.

144. „Економската криза и одразот врз неформалната економија“, Ревизија за социјална политика, број 4, УДК 364, ИССН 1857-6052, Скопје, 2009.

145. „Мултинационални корпорации и стратешки алијанси“, учебник, издание на Економскиот факултет во Прилеп, 2010 г.

146. „Економија на Европската унија“, авторизирани предавања, за постдипломски студии, Филозофски факултет - Скопје, 2010.

147. „Неформална економија“, учебник во фаза на издавање, Филозофски факултет - Скопје, 2010.

4. Стручно-апликативна дејност

Проф. Пејковски изработил и учествувал во изработката на повеќе значајни проекти, студии, анализи, одлуки и акти за потребите на Владата и Собранието на Република Македонија. Подготвил и учествувал во подготвувањето на повеќе закони и други прописи од економскиот систем, социјалната политика и меѓународната соработка усвоени од Собранието и од Владата.

Непосредно бил ангажиран во оформувањето и развојот на бројни конкретни претприемачки идеи и иницијативи. Директно бил ангажиран за нивното обликување и основање како претпријатија, како и нивно натамошно следење и советување на претприемачите за самостојно работење, развој, унапредување на организацијата и менаџментот на дејноста, сносенето на ризикот, финансирањето, надворешната трговија и друго. Соработува со меѓународните организации кои работат во Република Македонија на планот на унапредување на законодавството и за советување на претприемачите согласно со програмите на НИКЛ, УНДП, УСАИД и други.

Учествувал во повеќе проекти организирани во разни домени на економската и социјалната сфера од Европскиот центар за истражување и развој, Стопанската комора на Македонија, ФАРЕ-проектот, со Универзитетот во Бристол, Велика Британија, Фондацијата „Фридрих Еберт Штифтунг“, Програмата на ООН за развој (УНДП), Министерството за финансии и други. Од 2007 до 2009 година учествал во работни групи во Министерството за труд и социјална политика во изработката на законски акти од надлежност на ова Министерство. Дел е од тимот на УНДП што ја подготви и објави книгата: „Граѓански заснована анализа“ во 2009 година. Моментално е раководител на тимот експерти кои ја изготвуваат Стратегијата за социјална инклузија во Република Македонија.

Учествувал со свои настапи и предавања на бројни меѓународни конференции во Вилтон Парк, Лондон, организирани од Британскиот форин офис, потоа во афирмираниот Салцбург-семинар, во Австрија. Учествувал на повеќе меѓународни конференции организирани од ОБСЕ за субрегионален економски развој. Остварил подолг студиски престој во Меѓународниот институт за јавна администрација во Париз, Франција, каде што се усовршувал во областа на меѓународните односи и меѓународниот менаџмент. Претстојувал во Меѓународниот институт за економски истражувања во Виена, Австрија, во доменот на економскиот развој и европските интеграции. Остварил едномесечен студиски престој во Универзитетот во Бристол, Велика Британија, во доменот на меѓународната соработка.

Проф. Пејковски има остварено повеќе студиски престои и учество на семинари и советувања во странство и тоа во: Советот на Европа, Европскиот парламент, НАТО, Западно Европската Унија, Северноатлантското собрание, Британскиот парламент, Белгискиот парламент, како и во парламентите на Полска, Швајцарија, Словенија, Австрија, Бугарија, Франција и други.

5. ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на изнесените податоци од приложената документација и земјаки ја предвид наставно-научната, научноистражувачката и стручно-апликативната активност на проф. д-р Јован Пејковски, Рецензентската комисија оценува дека кандидатот во целост ги исполнува законските услови и предвидените услови според конкурсот.

Проф. д-р Јован Пејковски покажува постојан и прогресивен стручен и научен развој и дава значаен научен и стручен придонес во повеќе области, што се согледува од бројните објавени научни и стручни трудови како и од неговата посветеност во образовната дејност која е обемна и комплексна.

Врз основа на целокупната наставно-научна и друга активност на кандидатот, Рецензентската комисија има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје да го избере во звањето **редовен професор** по научните области (дисциплини): социјална политика, социјален развој, Економска наука на јавни служби, Економија на Европската унија, претприемаштво, управување со човечки ресурси, системи на социјална заштита, економски развој и меѓународен менаџмент.

Рецензентска комисија

1. Д-р Трајан Гоцевски, редовен професор, с.р.
2. Д-р Марија Доневска, редовен професор, с.р.
3. Д-р Христо Каргалов, редовен професор во пензија, с.р.

АНЕКС 2

Образец кон извештајот за избор во наставно-научно, научно,
наставно-стручно и соработничко звање

Кандидат: проф. д-р Јован Псјковски, вонреден професор

Факултет: Филозофски факултет, Скопје

Научна област: социјална политика, социјален развој, економија на јавни служби, економија на Европската унија, претприеманство, управување со човечки ресурси, системи на социјална заштита, економски развој и меѓународен менаџмент

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЛНОСТ

	Вид на активност	Број	Поени	Вкупно поени
1.	Планирање на социјален развој, 2005/2006 (4) x 15	60	0,04	2,4
2.	Планирање на социјален развој, 2006/2007 (4) x 15	60	0,04	2,4
3.	Економија на јавен сектор, 2006/2007 (3) x 15	45	0,04	1,8
4.	Современи системи на социјална заштита 2006/2007 (4) x 15	60	0,04	2,4
5.	Планирање на социјален развој, 2007/2008 (4) x 15	60	0,04	2,4
6.	Современи системи на социјална заштита, 2007/2008 (4) x 15	60	0,04	2,4
7.	Економија на јавен сектор, 2007/2008 (3) x 15	45	0,04	1,8
8.	Планирање на социјален развој, 2008/2009 (4) x 15	60	0,04	2,4
9.	Современи системи на социјална заштита, 2008/2009 (4) x 15	60	0,04	2,4
10.	Социологија на пазарите и неформална економија, 2008/2009 (3) x 15	45	0,04	1,8
11.	Планирање на социјален развој, 2009/2010 (4) x 15	60	0,04	2,4
12.	Економија на јавен сектор, 2009/2010 (2+1) x 15	45	0,04	1,8
13.	Современи системи на социјална заштита, 2009/2010 (4) x 15	60	0,04	2,4
14.	Економија и социјален систем, 2009/2010 (4) x 15	60	0,04	2,4
15.	Менаџмент на човечки ресурси (втор циклус), 2008/2009	10	0,05	0,5
16.	Меѓународен менаџмент на човечки ресурси (втор циклус), 2008/2009	10	0,05	0,5
17.	Претприеманство и иновации (втор циклус), 2008/2009	10	0,05	0,5

18.	Европски политики за мали и средни претпријатија (втор циклус), 2008/2009	10	0,05	0,5
19.	Манаџмент на човечки ресурси (втор циклус), 2009/2010	10	0,05	0,5
20.	Економија на Европската унија (втор циклус), 2009/2010	11	0,05	0,5
21.	Претприемништво и иновации (втор циклус), 2009/2010	10	0,05	0,5
22.	Планирање на социјален развој, 2005/2006 вежби (2) x 15	30	0,03	0,9
23.	Планирање на социјален развој, 2006/2007 вежби (2) x 15	30	0,03	0,9
24.	Планирање на социјален развој, 2007/2008 вежби (2) x 15	30	0,03	0,9
25.	Планирање на социјален развој, 2008/2009 вежби (2) x 15	30	0,03	0,9
26.	Планирање на социјален развој, 2009/2010 вежби (2) x 15	30	0,03	0,9
27.	Одржување вежби (изработка на семинарски труд), 2005/2006 (96)	96	0,03	2,9
28.	Одржување вежби (изработка на семинарски труд), 2006/2007 (112)	112	0,03	3,4
29.	Одржување вежби (изработка на семинарски труд), 2007/2008 (120)	120	0,03	3,6
30.	Одржување вежби (изработка на семинарски труд), 2008/2009 (122)	122	0,03	3,7
31.	Одржување вежби (изработка на семинарски труд), 2009/2010 (60)	60	0,03	1,8
32.	Консултации со студенти во периодот 2005-2010 (90x2x5=900)	900	0,002	1,8
33.	Ментор на дипломска работа	18	0,2	3,6
34.	Член на комисија за оцена или одбрана на магистратура	6	0,3	1,8
35.	Член на комисија за одбрана на дипломски труд од 2005 до 2010 год.	324	0,1	32,4
36.	Позитивно рецензиран универзитетски учебник („Социјален развој“, 2008)	1	8	8
37.	Позитивно рецензиран универзитетски учебник („Социјално и здравствено осигурување“, 2009)	1	8	8
38.	Позитивно рецензиран универзитетски учебник („Мултинационални корпорации и стартегиски алијанси“, 2010)	1	8	8
39.	Интерна скрипта од предавање („Претприемаштво“, 2007)	1	4	4
40.	Интерна скрипта од предавање („Економија на Европската унија“, 2007)	1	4	4

41.	Интерна скрипта од предавање („Лобирање и стратешко планирање во социјалната сфера,, авторизирани предавања за втор циклус, 2009)	1	4	4
42.	Рецензент на универзитетски учебник	2	1	2
43.	Пакет материјали за одреден предмет (менаџмент на човечки ресурси, втор циклус)	1	1	1
			ВКУПНО	132,2

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

1.	Ментор на магистерска работа	5	1	5
2.	Национален координатор на меѓународен научен проект, 2009 (Стратегија за социјална инклузија во Р.Македонија)	1	6	6
3.	Учесник во национален научен проект 2008 (Граѓански заснована анализа, ООН УНДП)	1	3	3
4.	Учесник во проектот на МАНУ: Унапредување на соработката на Република Македонија со Турција (2007)	1	5	5
5.	Учесник во меѓународен научен проект (Stability and development of the Balkans, Bristol, UK, 2008)	1	5	5
6.	Дел од монографија (Социјална инклузија на деца и млади, Филозофски факултет и „Чекор по чекор“, 2005)	1	4	4
7.	Дел од монографија (Локални социјални проблеми и потреби, Центар за образование и МТСП, 2005)	1	4	4
8.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во зборник од трудови на научен собир	9	2	18
9.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во стручно/научно популарно списание	5	2	10
10.	Труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир	5	2	10
11.	Пленарно предавање на научен собир	3	2	6
12.	Пленарно предавање на научен/стручен собир со меѓународно учество	2	3	6
13.	Секциско предавање на научен/стручен собир со меѓународно учество	2	2	4
14.	Одржано предавање по покана на универзитет	6	2	12
15.	Учество на научен/стручен собир со реферат	11	1	11
			ВКУПНО	109

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

1.	Студија: “Analysis of the Liberalization Process of the Electricity Market in the Republic of Macedonia”, Skopje 2007.	1	2	2
2.	Проект: Проценки и очекувања за инвестиции во мобилната телефонија во Република Македонија, Меѓународен инвестициски конзорциум, 2007	1	4	4
3.	Експертска активност: евалуација на труд: Развојот во локалните заедници (за УНДП)	2	1	2
			ВКУПНО	8

Дејности од поширок интерес

1.	Член на уредувачки одбор на научно/стручно списание (Економија и бизнис), во два мандата	2	0,5	1,0
2.	Член на организационен или програмски одбор на научен/стручен собир	1	0,5	0,5
3.	Член на организационен или програмски одбор на меѓународен научен/стручен собир	2	1	2
4.	Студиски престој во странство (до три месеци), Универзитет во Бристол, Вилтон Парк, Лондон (два пати), ФЕС и Министерство за наука, Берлин, Совет на Европа, Стразбург.	5	0,5	2,5
5.	Раководител на внатрешна организациона единица (раководител на Институтот за социјална работа и социјална политика при Филозофскиот факултет во Скопје)	1	3	3
6.	Член на факултетска комисија за научноистражувачка дејност за периодот 2007-2011 година	1	0,5	0,5
7.	Член на комисија за избор во звање	5	0,2	1
8.	Подготовка на национални документи (стратегии, закони-за социјална заштита и за детска заштита и сл.)	3	2	6
9.	Учество во изработка на национална програма од одредена област (за вработување 2005 и 2006)	2	3	6
			ВКУПНО	22,5

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ		Поени
1.	НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	132,2
2.	НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	109,0
3.	СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ (со дејности од поширок интерес)	30,5
СЕ ВКУПНО		271,7

Рецензентска комисија

1. Д-р Трајан Гоцевски, редовен професор, с.р.
2. Д-р Марија Доневска, редовен професор, с.р.
3. д-р Христо Карталов, редовен професор во пензија, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

НА РАКОПИСОТ *ИНСТИТУЦИИ НА ЕВРОПСКАТА УНИЈА: ДО
ЛИСАБОН И ПО НЕГО*
ОД АВТОРОТ ПРОФ. Д-Р БИЛЈАНА ВАНКОВСКА

Со одлука на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје, донесена на VI редовна седница одржана на 3.3.2010 година, избрани сме за рецензенти на учебникот под работен наслов: *Европски политички институции*, чиј автор е проф. д-р Билјана Ванковска, редовен професор на Филозофскиот факултет.

Ракописот ни беше доставен под конечен наслов *Институции на Европската унија: до Лисабон и по него*, на 298 страници компјутерска обработка.

Целината на ракописот покажува дека станува збор за текст кој ние веќе го рецензиравме во првото издание, кое беше објавено во 2008 година како учебник за студентите од Филозофскиот факултет, а за кое излеговме со рецензија со високи оценки во поглед на неговиот квалитет. Во таа смисла, во однос на суштината и приказот на поголемиот дел од текстот, нашата оценка останува иста.

Новината која ја внесува повото дополнето и изменето издание се огледува во внесените новини кои произлегуваат од тукушто ратификуваниот Лисабонски договор (кој стапи во сила на 1 декември 2009 година). Авторката, проф. Ванковска, со извонредна педантност ги вклопила сите институционални и нормативно-правни измени, при тоа правејќи успешна анализа на нивното значење и импактот кој ќе го имаат во натамошното институционално функционирање на Европската унија. Ова второ и дополнето издание е напишано во период на институционална транзиција на Унијата, па како такво е повеќе од корисно за сите изучувачи и практичари затоа што пополнува итна потреба од информација и анализа. Но, авторката прави и чекор понапред во обид за антиципација на влијанието на новоизменетиот институционален дизајн на Унијата врз пејзината суштина и иднина. Во поглед на концепциските новини, ова издание на учебникот внесува и две нови прашања од значење за разбирањето на ЕУ - проблемот на демократскиот дефицит и на нормативната моќ на Унијата.

На крајот на учебникот е изложена импресивната библиографија од дури 87 наслови, а која опфаќа претежно странски теориски извори. Текстот изобилува и со преку стотина фусноти, што не е вообичаено за учебничарската литература, но овој факт е доволна индикација дека трудот, по својот пристап и квалитет, се доближува до научна монографија.

Учебникот *Институции на ЕУ* е современ и актуелен, не само заради зголемениот интерес за европските интеграции, туку и заради својот уникатен пристап. Авторката очигледно била постојано во тек со најновите случувања, така што иако пишувањето за ЕУ претставува обид сличен на сликање на предмет во движење, овде се вградени потрајни теориски постулати, кои евидентно останаа валидни и при поголемата реформа на Унијата. Темите, опфатени во учебникот, се јасно и документирани разработени, но избегнат е шаблонскиот и дескриптивно-нормативистички пристап. Текстот се одликува со примери на анализа која задира подлабоко од формалните аспекти и манифестации на европските институции.

Книгата сосема одговара на намената, бидејќи е целосно усогласена со барањата и критериумите за наставниот процес според правилата на КТС по предметот европски политички и правни институции, кој се изучува на два института на Филозофскиот факултет (Институтот за одбранбени и мировни студии и Институтот за социологија). Таа несомнено претставува значајна теориска контрибуција и за постдипломските европски студии, кои се организираат на Факултетот. Имајќи ги предвид потребата од запознавање и на државните структури, но и на пошироката јавност со спецификите на ЕУ, книгата ќе претставува важно четиво за голем број корисници. Актуелноста на материјата, особено по стапувањето во сила на Лисабонскиот договор, нè наведува на мислење дека и новото издание на овој универзитетски учебник ќе го најде патот и до студентите на другите факултети и универзитети во Република Македонија, како што беше случај и со првото. На тој начин, афирмација доживува и Филозофскиот факултет, како и Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“.

Ни претставува задоволство да го поздравиме објавувањето на учебникот *Институции на ЕУ: до Лисабон и по нејо*, во издание на Филозофскиот факултет и да препорачаме негово брзо процесуирање.

Рецензенти

Проф. д-р Трајан Гоцевски, с.р.

Проф. д-р Лидија Георгиева, с.р.

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА ПОМЛАД АСИСТЕНТ ЗА НАУЧНИТЕ ОБЛАСТИ
(ДИСЦИПЛИНИ): ИСТОРИЈА НА ФИЛОЗОФИЈАТА И
ФИЛОЗОФИЈА (ОПШТ КУРС), НА ФИЛОЗОФСКИОТ ФАКУЛТЕТ
ВО СКОПЈЕ

Со одлука на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет, донесена на V редовна седница, а одржана на 27.1.2010 година, бевме избрани за членови на Рецензентската комисија за избор на еден помлад асистент за научните области (дисциплини): историја на филозофија и филозофија (општ курс).

Врз основа на таа одлука, како членови на Рецензентската комисија го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На конкурсот распишан во дневниот весник „Утрински весник“, а објавен на 26.12.2009 година, се пријави само кандидатката Јасмина Наумоска, дипломиран професор по филозофија. Врз основа на сите документи што ги поднесла, Комисијата заклучи дека кандидатката ги завршила постдипломските студии на Институтот за филозофија со највисока просечна оценка 10 (десет), ја изработила и ја предала својата магистерска теза.

Во досегашното нејзино ангажирање како демонстратор на Институтот за филозофија, во учебната 2008/2009 и 2009/2010 година, Јасмина Наумоска покажа одлични педагошки способности и изразит интелектуален капацитет за научна работа. Сепак, членовите на Комисијата оценуваат дека и покрај фактот што таа се наоѓа пред одбрана на нејзиниот магистерски труд, кандидатката Јасмина Наумоска не ги исполнува формалноправните услови пропишани со Законот за високото образование, Правилникот за внатрешните односи и работењето на Филозофскиот факултет во Скопје и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Поради тоа, членовите на Рецензентската комисија упатуваат молба до деканот на Филозофскиот факултет во Скопје, проф. д-р Горан Ајдински, повторно да распише конкурс за работното место помлад асистент за научните области (дисциплини): историја на филозофијата и филозофија (општ курс).

1.3.2010 година
 Скопје

Рецензентска комисија

1. Проф. д-р Вера Георгиева, с.р.
2. Проф. д-р Мирко Гошевски, с.р.
3. Доц. д-р Ана Димишковска, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

НА РАКОПИСОТ *СОЦИОЛОГИЈА НА ЗДРАВЈЕТО И БОЛЕСТА* ОД
АВТОРИТЕ ПРОФ. Д-Р БРАНИСЛАВ САРКАЊАЦ И ПРОФ. Д-Р СТЕФАН
КОСТОВСКИ

Со одлука на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје, донесена на IV седница на 15.12.2009 година, определени сме за рецензенти на учебникот *Социологија на здравјеѝо и болесѝа* од проф. д-р Бранислав Саркањац и проф. д-р Стефан Костовски. По разгледувањето и проучувањето на приложениот ракопис, чест ни е на Наставно-научниот совет да му го поднесеме следниов

ИЗВЕШТАЈ

Учебникот *Социологија на здравјеѝо и болесѝа* е наменет за студентите на медицинскиот факултет во Скопје, медицинскиот факултет во Штип, стоматолошкиот факултет во Скопје и филозофскиот факултет во Скопје (на институтите социологија, психологија, социјална работа и социјална политика и дефектологија).

Социологијата на здравјето и болеста (заедно со социологијата на медицината) е една од најсилните посебни социологии во светот. Најбројната секција во Американската социолошка асоцијација е таа што ја сочинуваат социолозите на здравјето и болеста, односно социолозите на медицината.

Социологијата на здравјето и болеста, односно социологијата на медицината е вклучена како задолжителен предмет во претклиничкиот дел на медицинското образование на медицинските факултети во Република Германија уште во 1970 година. Денес, Германија ја следат, меѓу другите, и Данска, Полска, Унгарија, Хрватска, Србија и Бугарија.

Споредувајќи повеќе ЕКТС-информациски пакети на медицинските факултети во Европа, може да се види дека сите ја вклучуваат социологијата на медицината како задолжителен предмет. Ке наброиме само некои медицински факултети:

Од Германија: Улм, Грајвсфалд, Хомбург, Берлин, Кил, Хамбург, Есен, Гетинген, Хесен, Тибинген, Минстер.

Од Холандија: Мастрихт.

Од Данска: Копенхаген.

Од Полска: Краков.

Од Унгарија: Будимпешта.

Учебникот по *социологија на здравјеѝо и болесѝа* е правен со консултирање на најактуелни автори од Германија (Ута Герхард, Јоханес Зигрист), од САД (Коу, Кокерхам, Фрајдсон), од Шведска, од Полска, Тајван, Хрватска, Србија, Бугарија, Израел, Унгарија. Во него со

наведени околу **четиристотини референци** на повеќе јазици (**англиски, германски, француски, италијански, холандски**), наведени се стотина најзначајни имиња на дисциплината и користени се сознанија од дузина држави.

Интересот на социологијата за проблемите на здравјето и болеста постои повеќе од педесет години. Во последните децении на 20 век врската меѓу социологијата медицината ја добива својата најубедлива димензија во формулирањето на преминот - прво како тренд, потоа како развиени стратегии - од биомедицинскиот модел (парадигма), кој доминираше во медицинските истражувања, практика и образование повеќе од еден век, кон новата парадигма, која најчесто се одредува како биопсихосоцијален модел.

Според биопсихосоцијалниот модел постои јасна поврзаност меѓу социоекономските и социокултурните фактори, од една страна и феномените здравје и болест, од друга. Биопсихосоцијалниот модел ја проширува концептуалната рамка на медицинските истражувања и ја нагласува потребата од проучување на влијанието на политичките, економските, социјалните и културните фактори врз човековото здравје.

21 век донесе нови претпоставки, дисциплината социологија на медицината да се преименува во социологија на здравјето и болеста.

Во учебникот се дава развојот на социологијата на здравјето и болеста.

Во учебникот се покриваат главните теми во современата социологија на здравјето и болеста: концепции на здравјето и болеста, моделите на комуникација меѓу пациентот и докторот, општествено-економските и културните фактори и здравјето и болеста, социјалните односи и здравјето и болеста, јавното здравје, унапредувањето на здравјето итн. Во него се обработуваат основните содржини и категории на предметот на социологијата на здравјето и болеста: здравјето како општествена појава и болеста како општествена појава. Се разгледуваат примитивните сфаќања за болеста, медицинскиот концепт за болеста, како и социолошкиот концепт за болеста. Посебно се обработуваат Парсонсовиот концепт за „улогата на болниот“ и Фрајдсоновиот концепт за „улогата на болниот“. Посебна глава е посветена на менталното здравје и менталната болест.

Во учебникот се разгледуваат главните модели на односот пациент-доктор, медицината како професија, јавното здравје и алтернативната медицина.

Социологијата на здравјето и болеста како дисциплина, освен теориски сознанија, нуди голем број конкретни совети кои функционираат во лекарската практика, особено на планот на односот лекар-пациент и лекар-медицинска сестра. Исто така, што е подеднакво значајно со оглед на бројот на студентите што се запишуваат и бројот на невработените лекари во Република Македонија, свртувањето на дипломираните лекари кон истражувања од областа на социологијата на здравјето и болеста, односно социологијата на медицината може да ја намали нивната невработеност. Социологијата на здравјето и болеста нуди перспективи за специјализација и за студентите по социологија, психологија, социјална работа и социјална политика и дефектологија.

Учебникот има **четиристотини страници и четиристотини библиографски** единици.

Проф. д-р Бранислав Саркањац е професор по социологија на медицината и социологија на здравјето и болеста од 1996 година и е еден од првите социолози на здравјето и болеста во Република Македонија (заедно со проф. д-р Стефан Костовски и проф. д-р Златко Жоглев од Битолскиот универзитет). Тој ја воведува оваа дисциплина во Република Македонија во 1991 година.

Проф. д-р Стефан Костовски е професор по социологија на медицината и социологија на религијата во пензија.

Сметаме дека учебникот **Социологија на здравјеџо и болесџа** од проф. д-р Бранислав Саркањац и проф. д-р Стефан Костовски ќе биде мошне корисно четиво за студентите на медицинските факултети на универзитетите во Република Македонија, како и на Филозофскиот факултет во Скопје.

Врз основа на сите оценки и констатации, на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје му предлагаме ракописот **Социологија на здравјеџо и болесџа** од проф. д-р Бранислав Саркањац и проф. д-р Стефан Костовски да биде прифатен за издавање како учебник.

Во Скопје, 19.1.2010

Рецензенти

Проф. д-р Нелко Стојановски, с.р.

Проф. д-р Ило Трајковски, с.р.

ПРЕГЛЕД
на пријавени и прифатени теми за изработка на магистерски
трудови на Градежниот факултет во Скопје

на 362 седница на Наставно – научниот совет одржана на 15.03.2010 година

Ред бр.	Кандидат	Работен наслов на темата	Ментор
1	Ивона Митровска, дипл.град.инж.	" Анализа на армирано-бетонска конструкција од високоградбата според Еврокод 2"	Проф. д-р Горан Марковски, Градежен факултет - Скопје .
2	Тодор Тошев, дипл.град.инж.	„Рационализација на спрегнатите конструкции од челик и бетон со користење на методи за преднапрегање,,	Проф. м-р Симеон Танев.
3	Елена Митровска, дипл.град.инж.	„Моделирање и анализа на скелетни системи со армирано бетонски ѕидови од влијание на попречни товари,,	Проф. д-р Лилјана Денковска, Градежен факултет - Скопје
4	Игор Петков, дипл.град.инж.	„Модел за набљудување на конструкции во реално време ,,	Проф. д-р Петар Цветановски, Градежен факултет - Скопје
5	Дејан Метикош, дипл.град.инж.	„Формирање на банка на податоци во системите за управување со коловозните конструкции,,	Проф. д-р Орхан Авдовиќ, Градежен факултет - Скопје

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА ЕДЕН ПОМЛАД АСИСТЕНТ ПО НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ *АНГЛИСКИ ЈАЗИК* НА ФИЛОЛОШКИОТ ФАКУЛТЕТ „БЛАЖЕ КОНЕСКИ“ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје, на седницата одржана на 22.12.2009 година, донесе решение за формирање Рецензентска комисија во состав: проф. д-р Елени Бужаровска, проф. д-р Марија Јанева и д-р Јованка Лазаревска, доцент.

На објавениот конкурс за избор на еден помлад асистент по наставниот предмет англиски јазик (конкурсот е објавен во весникот „Утрински весник“ на 14.12.2009), се пријавиле тројца кандидати: м-р Илина Стојановска, м-р Анка Веселинова и м-р Зорица Трајкова. Врз основа на доставените материјали, како и врз основа на познавањето на кандидатите, Рецензентската комисија го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Кандидатката м-р Илина Стојановска дипломирала на Катедрата за англиски јазик и книжевност при Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во јуни 2007 година. Заради покажаниот успех за време на студиите, како и заради нејзиниот одговорен став спрема работата уште во четвртата година од нејзините студии таа е избрана да работи како демонстратор по два предмета на Катедрата за англиски јазик и книжевност: во првиот по фонетика на англискиот јазик, а во вториот семестар по методика на наставата. Додипломските студии кандидатката ги завршила во академската 2006/2007 година со висок просек (9,1). Веднаш по дипломирањето избрана е да работи како демонстратор по американска цивилизација, а и се вклучи во реализирањето на обуката за академско пишување со водење на една група. Во летниот семестар избрана е за демонстратор по морфологија. Истата година паралелно работела како наставник во Центарот за странски јазици кадешто покрај наставата се усовршувала и преку редовното учество на семинари за унапредување на наставни методи организирани во Центарот или во Британскиот совет. Следната учебна година ја добила престижната британска стипендија „Чивнинг“ за постдипломски студии на Универзитетот во Кембриџ. За една година со висок просек ги завршила студиите за

примелета лингвистика во Кембриџ и се стекнала со звањето магистер. Во текот на студите во Велика Британија, кандидатката м-р Стојановска ги следела курсевите од граматика на англискиот јазик од областа на централните теориски граматички дисциплини: морфологија, синтакса и семантика, како и курсеви од методологија и теорија на учење на втор јазик поврзани со психолингвистика, социолингвистика и прагматика. Сите испити кандидатката ги положила со висок успех.

Од приложбата биографија може да се види дека кандидатката м-р Стојановска се занимава и со преведувачка дејност (во 2004 на драмскиот фестивал „Скомрахи“, а во 2009 на Струшките вечери на поезијата), но исто така покажува жив интерес кон методологијата на предавање на странски јазици преку активно учество на семинари за обука на наставници.

Иако млада, кандидатката м-р Стојановска секогаш совесно и квалитетно ги извршувала своите работни обврски за што добила многубројни позитивни оценки, како од постарите колеги така и од студентите. Од тие причини, Катедрата одлучи и оваа учебна година да ја ангажира како надворешен соработник.

Кандидатката м-р Стојановска се покажала како способен наставник, совесен работник и одговорен колега кој е секогаш спремен за соработка со сите други колеги и кој со ентузијазам прифаќа волонтерска работа. Од посебно значење за конкурсот па кој се пријавила кандидатката м-р Стојановска е нејзината педагошка дејност. На Катедрата за англиски јазик таа е избрана за демонстратор во учебните 2006/2007 и 2007/2008 за четири различни предмети: фонетика на англискиот јазик, морфологија, методика на наставата и американска цивилизација. По нејзиното магистрирање таа беше ангажирана со изведување настава по академско пишување и лекторска настава. Со сите тие обврски кандидатката м-р Стојановска одлично се справи и покажа висок професионализам и стручност во изведувањето на наставата по сите овие различни предмети.

Од сето досега кажано се наметнува заклучокот дека образовниот и стручниот напредок на кандидатката м-р Стојановска е во постојан континуитет и недвосмислено говори дека се работи за извонредно погоден и соодветен наставен профил за предметите од англиска граматика. Имајќи ја предвид комплентноста на нејзината личност може да се предвиди дека кандидатката м-р Стојановска и поатаму ќе продолжи да се развива во научната и педагошката област.

Другиот кандидат, м-р Анка Веселинова, не ги задоволува формалните критериуми за помлад асистент: иако има магистратура од полето на методологијата на англискиот

јазик од Филолошкиот факултет „Блаже Конески”, таа дипломирала француски јазик и книжевност со американски студии. Тие студии се состојат од предмети од американска книжевност, а не од предмети поврзани со апликативните аспекти на изучувањето на англискиот јазик или теориски предмети од областа на англиската граматика.

Третиот кандидат, м-р Зорица Трајковска, ги задоволува формалните барања за помлад асистент: има магистратура од полето на лингвистиката од Филолошкиот факултет „Блаже Конески”, еден семестар се усовршувала на студиски престој во САД на Државниот универзитет во Аризона, објавила неколку трудови од областа на контрастивната прагматика и учествувала на повеќе конференции со свои трудови, работела како надворешен соработник (лектор) на Катедрата за англиски јазик. Меѓутоа, Комисијата смета дека кандидатката м-р Илина Стојановска има поголемо искуство во изведувањето на асистентската настава по повеќе предмети од англиската граматика, умес одлично да соработува со професорите што ги држат тие предмети и, што е најважно, нејзиниот научен профил за кој се определи на постдипломските студии во Кембриџ ги опфаќа главните теориски дисциплини (морфологија и синтакса) на општата граматика.

Затоа, Рецензентската комисија едногласно и без дилеми одлучи на Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески” да му предложи да ја избере м-р Илина Стојановска во звањето помлад асистент по предметот англиски јазик.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

1. Проф. д-р Елени Бужаровска, с.р.
2. Проф. д-р Марија Јанева, с.р.
3. Д-р Јованка Лазаренска-Станчевска, доцент, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА СОРАБОТНИК ВО ЗВАЊЕТО ПОМЛАД АСИСТЕНТ НА КАТЕДРАТА ЗА ВАЈАРСТВО НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ЛИКОВНИ УМЕТНОСТИ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот и уметнички совет на Факултетот за ликовни уметности во Скопје, на својата редовна седница одржана на 4.12 2009 година, формира Рецензентска комисија во состав: вонр. проф. Жарко Башески, вонр. проф. Беди Ибрахим и доц. Исмет Рамиќевиќ.

На конкурсот објавен во весниците „Дневник и „Лајм“ за 25.11 2009 година за избор на стручен соработник на Катедрата за вајарство се пријавија кандидатите м-р Сашо Саздовски, м-р Дарко Дуковски, м-р Валентина Стевановска и Софија Грабуловска.

Сите пријавени кандидати, освен Софија Грабуловска, ги исполнуваат условите за пријавување на конкурсот. Врз основа на документите поднесени од пријавените кандидати, како и врз основа на следењето на цивната ликовна дејност, Рецензентската комисија го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

М-р Валентина Стевановска

Родена: 30.4 1969 година во Скопје, Република Македонија

Образование:

Дипломирала на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, Факултет за ликовни уметности во Скопје, во 2004 година
Постдипломските студии ги завршила во истата институција во 2008 година.

Член е на ДЛУМ од 2004 година

Во 1998 година е избрана за жена-менаџер од Република

Македонија

Работно искуство:

Во текот на целото работно искуство, покрај како слободен уметник, интензивно работи и како моден креатор и дизајнер и учествува на МОДЕСТ каде што е добитник на повеќе награди, од кои четири златни статуетки „Билјана“ и златна плакета „Билјана“.

Самостојни изложби

- 2008 година, Скопје, изложба во салата „Борис Трајковски“ по повод 60 години од прогонот на децата бегалци од егејскиот дел на Македонија;
- 2008 година, Скопје, „Прекинат континуитет-избришано минато“, во Културен информативен центар
- 2006 година, Скопје, локал 288 во ГТЦ, дрво - памук.

Групни изложби

- 2004 година, Музеј на град Скопје – „Моја порака“;
- 2004 година, ДЛУМ – Портрет;
- 2005 година, Музеј на град Скопје, годишна изложба – „Строго забрането“.
- 2006 година Музеј на град Скопје, годишна изложба;
- 2009 година, Културен информативен центар - ситна пластика.

Награди

- 2007 година - втора награда (изведбена) на конкурс бр. 01/07 за идејно решение за монументална целина на фонтана со коњаничка скулптура со придружна фигуративна содржина - општина Центар;
- 2008 година, награда (изведбена) за идејно решение „Порта“, Министерство за култура на РМ;
- 2008 година, - прва награда (изведбена) за конкурс 01/08 од 5.8.2008 година општина Гази Баба за идејно решение спомен - обележје - „Скулптура на коњаник“;

- 2008 година - прва награда (изведбена) за конкурс 02/08 општина Гази Баба, за идејно решение-фонтана со придружни фигури;
- 2008 година - втора награда (изведбена) за конкурс од општина Центар за идејно решение за спомен-обележје - скулптура на воин.

Изведбата за конкурсот од 2007 година за фонтана со коњаничка скулптура со придружни фигури, авторот Валентина Стевановска ја заврши во целост и поголемиот дел од монументалните скулптури се излиени во бронза

- Лав 1 за фонтана - висина 2,5 метри - бронза
- Лав 2 за фонтана - висина 3 метри - бронза
- Релјеф 1 дел од столб - дијаметар 4 м, висина 2,1 м мермер
- Релјеф 2 дел од столб - дијаметар 4 м, висина 2,1 м мермер
- Релјеф за столб - висина 80 см, дијаметар 4 м, бронза
- Релјеф за столб - висина 1,5 м, дијаметар 4 м, бронза
- Војник 1 за фонтана - висина 3 м - бронза
- Војник 2 за фонтана - висина 3 м - бронза
- Војник 3 за фонтана - висина 3 м - бронза
- Војник 4 за фонтана - висина 3 м - бронза
- Војник 5 за фонтана - висина 3 м - бронза
- Војник 6 за фонтана - висина 3 м - бронза
- Војник 7 за фонтана - висина 3 м - бронза
- Коњаник за фонтана - висина 3 м модел и 12 м - бронза (во фаза на лиење)

За конкурсот бр. 01/08 од општина Гази Баба

- измодслиран е коњаник од 5 метри

За конкурсот бр. 02/08 од општина Гази Баба, изработени се:

- три девојки за фонтана од 2,5 м - бронза

За конкурсот од Министерството за култура на РМ за идејно решение - „Порта“ изработени се:

- релјеф - Цар Самоил, висина 190 см, ширина 300 см
- релјеф - Децата бегалци, висина 190 см, ширина 260 см

- релјеф – АСНОМ, висина 190 см, ширина 260 см

Други јавни изведби

- 2006 година, Скопје - биста на академик Љубен Лапе, поставена во ОУ „Љубен Лапе“ во општина Аеродром.

Споменици во фаза на поставување

1. Монументална фонтана со коњаничка скулптура на Александар Македонски со придружни фигури и релјефи во мермер и бронза
2. Порта „Македонија“
3. Коњаничка скулптура на Филип Втори
4. Фонтана со придружни фигури

М-р Сашо Саздовски

Роден: 8.4.1976 година во Скопје, Република Македонија.

ОБРАЗОВАНИЕ

2006: Педагошка доквалификација на Универзитетот „Св.Кирил и Методиј“ – Факултет за ликовни уметности во Скопје

2002: Магистрирал на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ – Факултет за ликовни уметности во Скопје

Оддел: вајарство во класата на проф. Драган Попоски – Дада.

2000: Дипломирал на Факултетот за ликовни уметности во Скопје.

Оддел: вајарство и графички дизајн, во класата на проф. Драган Попоски – Дада.

1995: Средно училиште за применета уметност „Лазар Личеноски“ – Скопје.

ПРОФЕСИОНАЛНО ИСКУСТВО

- 2005/6:** Графички дизајнер во маркетинг-агенцијата “Креатива НОВА“
- 2004/5:** Професор на замена со полн фонд часови во средното училиште „Раде Јовчевски - Корчагин“.
- 2004/5:** Наставник на замена со полн фонд часови во основното училиште „11 Октомври“
- 2000:** Член на ДЛУМ и слободен уметник
- 2002/5:** Магистерски труд со монументални скулптури изработени во рудникот за мермер „Бела пола“ во Небрегово – Прилеп – А.Д. Ларин – Скопје
- 2000/9:** Дизајн и реализација на плакета „Жан Моне“ – за Делегацијата на европската комисија.
- 2002:** Дизајн и реализација на наградна плакета – “Најдобра истражувачка сторија 2002” за Македонски институт за медиуми
- 2001:** Изработка на шаховски фигури за дизајнерски проект на студио „ЗИП-ЗАП“,
за реклама на парфемот КИНГ & ЉЕЕН.

САМОСТОЈНИ ИЗЛОЖБИ

- 2009:** Самостојна изложба – „Арт-салон“ – Скопски саем – Скопје.
- 2007:** Самостојна изложба, – „Фамилија“ – Дом на култура – Гостивар.
- 2002:** Магистерска самостојна изложба „Енергија“ – АЕРО галерија – Скопје.
- 2002:** Самостојна изложба во Прилеп – Прилепско културно лето.
- 2002:** Самостојна изложба во Битола – Битолски хераклејски вечери.
- 2002:** Самостојна изложба во Охрид – Охридско културно лето.
- 2001:** Самостојна изложба „Бесконечност“ КИЦ – Скопје.

МОНУМЕНТАЛНИ СКУЛПТУРИ

- 2009:** Монументална скулптура – „Време пред и после“ – Ликовна колонија АРТ – Мрчевци – Бања Лука – Босна и Херцеговина.
- 2009:** Монументална скулптура „Енергетски трансфер“ – пред Министерството за култура на Република Македонија – Скопје.
- 2009:** Монументална скулптура „Бесконечна циркулација“, на кејот на реката Вардар – Скопје.
- 2008:** Монументална скулптура – „Енергија – живот“ – 7. Интернационален скулпторски симпозиум „Хана Вихтерлова“ – Простејов – Р. Чешка.
- 2006:** Монументална скулптура – „Трилобит“ – **ЦИАРТЕ** – Интернационална ликовна колонија – Кооператива, – Торес Ведрас – Санта Круз – Португалија.

ГРУПНИ ИЗЛОЖБИ ЗАБОТНИЦИ

- 2009:** Минијатура ДЛУМ – Салон на ДЛУМ – Скопје.
- 2009:** Минијатура и ситна пластика – КИЦ – Скопје.
- 2009:** Учество на конкурс за скулптура „За бранителите“.
- 2009:** Учество на конкурс за скулптура „За бранителите“.
- 2008:** 7. Интернационален скулпторски симпозиум „Хана Вихтерлова“ – Простејов – Р. Чешка.
- 2008:** Интернационална ликовна колонија „Дворец Балчик“ – Балчик – Р. Бугарија.
- 2007:** Учество на конкурс за скулптура „30 скулптури за град Скопје“.
- 2006:** Групна изложба на уметници од општина Карпош – Библиотека „Другарче“ – општина Карпош.
- 2006:** **ЦИАРТЕ** – Интернационална ликовна колонија – Кооператива, – Торес Ведрас – Санта Круз – Португалија.
- 2006: 11. , 2004 – 10. , 2002 – 9.** Зимски салон – Музеј на современи уметности – Скопје.
- 2004 - 2009:** **Скулптура на нашето време** – Патувачка изложба низ Македонија, организатор, Центар за култура – Куманово.

- 2000: 2006** - Ревиијална изложба на ДЛУМ – Музеј на град Скопје.
- 2003: 6.** Биенале на млади уметници – Музеј на современи уметности – Скопје.
- 2003:** Учество на конкурс за скулптура „НОАВМ 1941-1945 “ – Битола.
- 2003:** Учество на конкурс за скулптура “ Гемициите “ – Велес.
- 2000: 2003;** Минијатура и ситна пластика – Салон на ДЛУМ – Скопје.
- 2002:** Форум Њелтоффен – Уметноста го подобрува времето – Повеќе од интеркултурална соработка – КИЦ – Скопје.
- 2002:** Интернационална ликовна колонија – Прилеп.
- 2000:** Изложба на дипломирани студенти – Дом на АРМ – Скопје.
- 2000:** Интернационална ликовна колонија – Струмица.
- 2000:** Интернационална ликовна колонија – Кичево.
- 2000:** Работилница за подобрување на меѓуетничките односи во Македонија – изработка на монотипија во ателјето на проф. Петар Хаџибошков – проект на ИКОН.
- 1999:** Интернационална ликовна колонија – Прилеп.
- 1998:** Студентски проект „Варијации“ – Скопско лето – под водство на проф. Александар Цветковски – Музеј на град Скопје.

НАГРАДИ

- 2009: Награда за минијатурна скулптура „Димо Тодоровски“ – Мал формат – КИЦ.
- 2008: Избран за изработка и поставување 2 монументални скулптури на конкурсот „30 скулптури за градот Скопје“ – од Министерството за култура на Република Македонија.
- 2008: Сертификат и плакета за учество на 7. Скулпторски симпозиум „Хана Вихтерлова“ – од градоначалникот Јан Тесар на чешкиот град Простејов.
- 2006: Кристална плакета на општината А-дос-Кунхадос (А-дош-куњадош) – Португалија – за успешна соработка.
- 2001: Награда за скулптура „Јордан Грабул“ – Ревиијална изложба на ДЛУМ, Музеј на град Скопје.

ПОЗНАВАЊЕ НА ЈАЗИЦИ

Англиски јазик-активно.

М-р Дарко Дуковски

Роден: 18.4.1979 година во Скопје, Република Македонија

Образование:

Средно уметничко-отсек вајарство, Факултет за ликовни уметности-отсек:вајарство, 2003- магистратура на отсекот вајарство.

Познавање на јазици:англиски и грчки.

Познавање на компјутерски технологии.

Познавање на вајарски технологии:

-обработка на мермер во сите техники;

-изработка на позитиви и негативи на скулптури во сите материјали;

-позанавање на технологијата за лиење во метали;

-изработка на скулптури во дрво;

-изработка на скулптури во полиестер;

-изработка на вештачки мермер;

-технологија на заварување-техника за изработка на мозаик;

-техники за изработка за скулптури во бетон, гипс и теракота;

-познавање на сите класични и современи материјали кои се користат во вајарството.

Активности:

2000 г. прва самостојна изложба „Архитектонски композиции“, КИЦ-Скопје;

2001 г. самостојна изложба- Завод, музеј и галерија-Битола;

2001 г. самостојна изложба „Дом на Култура- Григор Прличев“- Охрид;

повеќе групни изложби во земјава и во странство.

Проекти:

- Изработка на капители и базиси од вештачки мермер за црквата Св.Богородица – Скопје;
  - Крстилница од мермер за црквата Св.Петар и Павле-Скопје,
  - Изработка на транзени во повеќе цркви во Р.М.;
  - Пин Уп скулптура „К-15“.
- Монументални споменици:
- „Делфини“ на островот Тасос во Грција;
  - „Тијаенис“, атлетичар за Олимпијадата 2004-Грција;
  - „Кафеава мечк“, Пелистер-Битола;
  - „Бик“-Скопје;
  - „Градска плажа“ – Скопје;
  - во тек е поставувањето на скулптурите „Лавови“ и релјефи.

РЕЦЕНЗИЈА

Од приложената документација на кандидатите, по своето работно искуство и сестраноста на целокупното работење и уметничка продукција се издвојува кандидатката м-р Валентина Стевановска.

Кандидатката м-р Валентина Стевановска е родена во 1969 година во Скопје, дипломирала на Факултетот за ликовни уметности, оддел за вајарство, во Скопје, во класата на ред. проф. Васил Василев и магистрирала на истиот Факултет во класата на вонр. проф. Жарко Башески.

Досегашниот творечки опус на скулпторката м-р Валентина Стевановска, пред сè со обемот и сеопфатноста, како и со тематската ориентација на творечката инспирација која е повеќеслојна, непосредно вдахновен и од генезата на мекедонското културно и историско минато кое допира далеку дури до праисторијата и неолитските култури со тоа што го акцентира импозантниот историски континуитет. Широкиот регистар на нејзината поливалентна и стилски амбивалентна ориентација буди реминисценција на древното минато, но и на поблиското историско минато. Во својот опус непосредно ги вткајува длабоките и потресни страдања на македонскиот човек,

на македонскиот народ, на македонската почва, тагата, болката, очајот, разделбата, кошнежот, раселувањата- егзодусот, немоќта и безнадежноста.

Творештвото на м-р Валентина Стевановска е инсталирано и од вековниот отпор, истрајноста, непокорот и од херојскиот еп кој, воспеан, прозвучува како мит и легенда.

Опусот на м-р Валентина Стевановска импресионира и во однос на изразната форма од минијатурната скулптура, лирски и суптилна до монументален комплекс, ансамбл на скулптури од предвидените скулптурални објекти предвидени на постојниот плоштад „Македонија“.

Во однос на стилската изразна лексика, опусот на м-р Валентина Стевановска бележи исто така широк спектар - повеќекратна амбивалентна ориентација и инспирација поткрепена од повеќе историски епохи и етаблирани излезни правци - стилови во ликовната уметност.

Како тематска разнообразност, изразната форма - стилската определба, така и изборот на разноразни изразни материјали претставуваат креативен предизвик за м-р Валентина Стевановска како и совладувањето на повеќе разноразни технологии во изведбата.

Сите тие амбициозни истражувања резултираат со ексклузивен ангажман во комплексниот проект во изведба - посветен на носителите на стожерите на културниот и историскиот ентитет и идентитет на античкиот период славниот Александар Македонски, на Филип Втори, на војувањата, на славата, на митот, на легендата со векови воспевувана.

Со аура на енергичност и решителност, без двојба, м-р Валентина Стевановска смело се впушта во големиот предизвик-решение на скулпторско оформување на плоштадот „Македонија“ во Скопје.

Ангажманот на м-р Валентина Стевановска, со сета бурна полемика задолжително и неоспорно ќе го редфинира постојниот простор. Тој од безличен и недефиниран ќе стане препознатлив, силно артикулиран, звучен акцент конгломерат на симболи, референтни во континуитетот на опстојувањето, одредници во ововремените превирања.

Оформувањето, редфинирањето и дополнителните измени на поширокиот сегмент на плоштадот, како сложен и обемен

проект кој неоспорно предизвикува повеќекратни толкувања, задолжително бараат и повеќекратен ангажман на повисоко ниво.

Организацијата на соработниците за работа од страна на м-р Валентина Стевановска во одредени техничко-технолошки процеси и реализација на монументални дела, како и нејзиниот ангажман во рамките на естетиката, односно обемот во реализацијата, иницираат соодветен ангажман на повеќе стручни тимови од повеќе области - во сферата на уметноста, историчари, историчари на уметноста и археолози, за консултативни потреби.

Непосредните досегашни менаџерски искуста на м-р Валентина Стевановска се неизоставно важен координативен стожер во реализацијата на овие импозантни проекти.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Кога ќе се земат во предвид претходно посочените квалитети на кандидатката м-р Валентина Стевановска како ликовен автор и творец, како и констатацијата дека во целост ги исполнува условите и критериумите за избор во звањето помлад асистент во согласност со Правилникот на УКИМ, на Рецензентската комисија ѝ причинува особена чест и задоволство да ја предложи м-р Валентина Стевановска да биде избрана за стручен соработник, во звањето помлад асистент на Катедрата за вајарство за Факултетот за ликовни уметности во Скопје.

Рецензентска комисија

Вонр. проф. Жарко Башески,	с.р.
Вонр. проф. Беди Ибрахим,	с.р.
Доц. Исмет Рамиевиќ	с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА ЛЕКТОР ПО ПРЕДМЕТОТ СОВРЕМЕН АНГЛИСКИ ЈАЗИК НА ФИЛОЛОШКИОТ ФАКУЛТЕТ „БЛАЖЕ КОНЕСКИ“ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје, на својата трета редовна седница одржана на 23.12.2009 година, нè избра за членови на Рецензентската комисија во врска со пријавата на Марија Стефановска, Анка Веселинова и Зорица Трајкова на конкурсот за лектор по предметот современ англиски јазик, објавен во *Уштрински весник* на 14.12.2009 година. Му благодариме на Наставно-научниот совет за укажаната чест и го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс се пријавија Марија Стефановска, Анка Веселинова и Зорица Трајкова.

Марија Стефановска во својата биографија што ја приложува наведува дека:

- Во февруари 2009 година завршила магистерски студии по пастирска теологија при Теолошката федерација во Кембриџ, Англија. Во октомври 2006 на Институтот за православни науки при Универзитетот во Кембриџ се стекнала со сертификат по теолошки науки за вишо образование
- Во 2004 година дипломирала на Филолошкиот факултет во градот Констанца, Романија и станала дипломиран филолог по англиски и италијански јазик.
- Во 1999 година завршила средно образование во МУЦ „Панче Караџов“ во Скопје Македонија, отсек за техничари.
- Од работно искуство наведува дека работела како лектор по деловен англиски јазик на Првиот приватен европски универзитет во Скопје, преведувач за Романскиот културен центар во Лондон, асистент за продажба во продавница на улицата „Портобело“ во Лондон, дадилка во семејство, шеф на бар во Обединетото Кралство, административен соработник и преведувач во Струмичката православна епархија и преведувач и соработник во православната периодика „Премин“.
- Зборува македонски, англиски, романски, италијански, влашки, бугарски, шпански и грчки јазик и се служи со компјутерски софтвер за обработка на текст и хипертекст и табеларни пресметки.

Од приложената библиографија на кандидатката Анка Веселинова се наведува дека:

- Во 2002 година дипломирала на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“, отсек француски јазик и книжевност со американски студии, наставна насока и се стекнала со диплома професор по француски јазик и книжевност со американски студии.

- Поднесува потврда издадена од Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ со која се потврдува дека во 2009 година таа ја одбранила магистерската теза „Европското јазично портфолио-инструмент за стекнување интеркултурност, плурилингвизам и автономност во учењето на англискиот како странски јазик“ и се стекнала со звањето магистер на филолошки науки.
- Се доквалификувала со учество на семинари за методика на наставата по англиски јазик.
- Поседува 8-годишно работно искуство како професор по англиски јазик во ООУ „Димче Ангелов-Габерот“ во Демир Капија.
- Од март 2009 именувана е за ЕЛТАМ-координатор за Тиквешјата.
- Одлично ги познава англискиот и францускиот јазик, а добро италијанскиот и латинскиот.
- Се служи со програмите на Мајкрософт.

Од приложената библиографија на кандидатката Зорица Трајкова се наведува дека:

- Основно образование завршила во 1994 година, а средно во 1998 година во Кавадарци.
- Во 2002 година дипломирала на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“, Катедра за англиски јазик и книжевност, наставна насока.
- Во 2005 година се доквалификувала со завршување на обврските од преведувачката насока.
- Во 2005 добила решение за овластен судски преведувач од и на англиски јазик.
- Во 2004 година, на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ го одбранила магистерскиот труд „Стратегии на изразување барања во македонскиот и во англискиот јазик“.
- Од работно искуство наведува дека работела како професор по англиски јазик во приватните училишта Биг Бен во Скопје (2002 година), Сент Џорџ (2002-2004 година) и Центар за странски јазици (од 2003 година наваму), а во Воената академија „Генерал Михајло Апостолски“, Скопје, работела како лектор по англиски јазик (од 1.10.2002 до 1.12.2005). Од 2003 година држи часови со слушатели од најниски до највисоки степени и учествува во подготовката за меѓународни испити: FCE, TOEFL, Michigan Proficiency.
- Во периодот од 1.10.2005 до 2009 година, на Катедрата за англиски јазик и книжевност при Филолошкиот факултет „Блаже Конески“, врши лекторска настава со студенти од прва и втора година по предметот англиски јазик како странски јазик 1,2,3,4, и лекторска настава со студентите од прва и втора година на Катедрата за англиски јазик и книжевност.

- Од 2005 година наваму таа работи како лектор на Факултетот за безбедност во Скопје.
- Учествува на бројни семинари и конференции во улога на организатор, а членува во неколку меѓународни асоцијации.
- Кој пријавата за избор на местото лектор по предметот современ англиски јазик, кандидатката има приложено и список на трудови, од кои може да се забележи дека таа одбраните теми, кои се главно од областа на предавањето и учењето на англискиот јазик како странски јазик и преводи, ги обработува и од теоретски и од практичен аспект и покажува интерес и за научноистражувачка работа.

Од податоците поместени понапред може да се заклучи дека од трите пријавени кандидатки на конкурсот за лектор по предметот современ англиски јазик, само кандидатката Зорица Трајкова ги задоволува неопходните критериуми за избор во звањето лектор, а пропишани со Правилникот за критериумите за избор на наставно-научни звања на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ и е единствена кандидатка која има работно искуство како лектор и тоа на истото место за кое сега конкурира. Другите две кандидатки не ги исполнуваат критериумите за работното место за кое се пријавуваат. Имено, кандидатката Марија Стефановска завршила магистерски студии по пастирска теологија, додека, пак, втората кандидатка Анка Веселинова има несоодветно високо образование, таа поседува диплома за професор по француски јазик и книжевност со американски студии.

Врз основа на изложеното во погорниот параграф, слободни сме на Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје да му предложиме м-р Зорица Трајкова да ја избере во звањето лектор по предметот современ англиски јазик.

Скопје, 10. 3. 2010 год.

Рецензентска комисија

1. Проф. д-р Золе Мургоски, с.р.
2. Проф. д-р Екатерина Бабамова, с.р.
3. Доц. д-р Јованка Лазаревска, с.р.

ОБРАЗЕЦ
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Зорица Трајкова

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Р.б.	Назив на активност:	Поени
1.	Настава по англиски јазик како странски јазик. 4X1 = 4 поени	4
2.	Настава како лектор по англиски јазик на високообразовна институција. = 8 поени	8
3	Настава по англиски јазик како јазик на струката. 4X1 = 4 поени	4
Вкупно:		16

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Р.б	Назив на активност:	Поени
1.	Одбранет магистерски труд	4
Вкупно		4

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

р.б	Назив на активност:	Поени
1.	Член на ЕЛТАМ – асопијација на наставници по англиски јазик на 3 x 1 = 3 поени	3
2.	Организатор на семинари 16X1 – 16 поени	16
Вкупно		19

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	16
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	4
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	19
Вкупно	39

Членови на Комисијата

1. Проф. д-р Зоје Мургоски, претседател, с.р.
2. Проф. д-р Екатерина Бабамова, член, с.р.
3. Доц. д-р Јованка Лазаревска, член, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „ТОПОНИМИЈАТА НА КРИВОПАЛАНЕЧКО“, ИЗРАБОТЕНА ОД М-Р ВЕСНА МИОВСКА, ПРИЈАВЕНА НА ФИЛОЛОШКИОТ ФАКУЛТЕТ „БЛАЖЕ КОНЕСКИ“ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“, на својата четврта редовна седница одржана на 3. II 2010 год., нè избра за членови на Рецензентската комисија за оцена на докторската дисертација под наслов „Топонимијата на Кривоपालанечко“ од м-р Весна Миовска. Со благодарност за довербата, го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

Докторската дисертација под наслов „Топонимијата на Кривоपालанечко“ (350 страници текст) го содржи следново: Предговор (стр. 1–7), Ојконими – имиња на населени места (стр. 8–73), Топоними – имиња на места (стр. 74–175), Речници (стр. 176–328), Заклучок (стр. 329–332), Список на информатори (стр. 333–334), Список на скратеници (стр. 335–343), Библиографија (стр. 344–350), Карта на ојконимите.

Во Предговорот од својата дисертација, авторката дава податоци за Кривоपालанечкиот говор, за историското минато на регионот, за бројот и составот на населението, почнувајќи од најстариот попис од 1900 год. и завршувајќи со најновиот од 1994 год. Потоа следува податок дека за изработка на дисертацијата е користен топонимски материјал – вкупно 3.544 заглавни топоними од Картотеката на Одделението за опомастика. Во однос на применетата класификација на ојконимите и топонимите се дава образложение.

Првата глава за ојконимите (имиња на населени места) опфаќа 52 имиња на села подредени по азбучен ред. Секоја ојконимиска единица е обработена во три точки: 1. податоци за името со историски и понови

потврди, 2. стимолошко толкување, 3. паралела со други имиња на села и со топоними.

Ојконимите се класифицирани по семантика и по структура според две основни групи, имено: еднокомпонентни ојконими (45) и двокомпонентни ојконими (7).

Во семантичката класификација се анализираат прво еднокомпонентните ојконими (со осум подгрупи), „образувани, главно, од две лексички сфери: 1. од називи на луѓе – нивни имиња и прескари 2. називи што ги карактеризираат природните услови на месноста“, а потоа следат двокомпонентните ојконими. И кај структурната класификација, постапката е идентична: се анализираат прво еднокомпонентните ојконими (со две подгрупи) – суфиксирани и несуфиксирани, а потоа и двокомпонентните.

Во склопот на оваа глава се разгледани образувањата на етниците (називи на жители на населените места) и ктетиците (припадности, определености на населените места), од причина што тие понекогаш „можат да послужат и за објаснување на ојконимите“ (стр. 73).

Втората глава за топонимите (имиња на места) опфаќа 3.492 заглавни топоними.

Топонимите се распоредени во 5 групи, во зависност од бројот на компонентите. Класификацијата на топонимите е „структурно-семантичка, при што во склопот на структурата на топонимите се дава, по потреба, и семантиката. На тој начин се избегнуваат дополнителни класификации на топонимите, со што работата би се усложнила“ (стр. 74).

„Еднокомпонентните топоними“ (1.458) се суфиксирани (976) и несуфиксирани (482). Суфиксираните топоними се образувани со 55 суфикси од кои се гледа нивната продуктивност, односно непродуктивност. Несуфиксираните топоними се во еднина (со сите три рода) и во множина. Членуваните топоними се сосема ретки (19).

„Двокомпонентните топоними“ (1.770) се класифицирани според компонентите – по прва компонента и по втора компонента.

Топонимите по прва компонента се суфиксирани (1.268) и несуфиксирани (502). Суфиксираните топоними се образувани со 17 суфикси што

се посвојни, придавски и презименски. Несуфиксираните топоними (502) главно се придавки во еднина (со сите три рода) и во множина. Дел од нив се определени топоними, а сосема малку топоними се членувани (6). Тука спаѓаат и топонимите – глаголи, топонимите – предлози и топонимите – броеви.

Топонимите по втора компонента (412) се составен дел на двокомпонентните топоними. Тие се суфиксирани (114) и несуфиксирани (312). Суфиксираните топоними се образуваат со 22 суфикса, од кои само 2 покажуваат поголема продуктивност. Несуфиксираните топоними се во еднина (со сите три рода) и во множина. Вклучени се членувани топоними (1) и топоними – лични имиња.

„Трикомпонентните топоними“ (32) се состави од три вида топоними, чија прва компонента се: 1. апелативите *баба* и *дедо*, 2. определби, 3. предлози.

„Четирикомпонентните топоними“ (7) се состави од по два топонима – двокомпонентни и еднокомпонентни, сврзани со предлози.

„Петкомпонентните топоними“ (1) се состав од по два двокомпонентни топоними, сврзани со предлог.

Втората глава завршува со „Топонимски дублети“ или двоимени топоними. Регистрирани се 65 дублетни топоними, класифицирани во 9 групи според компонентите.

Третата глава Речници ја сочинуваат два речника: „Топономастикон (Речник на топонимите)“ и „Обратен топономастикон (Обратен речник на топонимите)“, коишто се „неопходни помагала за обработката на топонимскиот и ојконимскиот материјал, поконкретно за структурно-семантичката класификација на топонимите и ојконимите, односно за суфиксите со кои се образуваат топонимите и ојконимите, за степенот на нивната продуктивност, т.е. непродуктивност и сл.“ (стр. 174, 175).

Резултатите од истражувањето се сумирани во Заклучокот.

Составен дел на дисертацијата се: Список на информаторите (117 на број), Список на скратениците (1. населени места, 2. јазици, 3. други скратеници и знаци, 4. литература) и Библиографија, која содржи 94 единици.

Авторката на дисертацијата, врз основа на презентираниот топонимски материјал, умешно подреден во двата речника, како и на обемната консултирана литература, доаѓа до низа сознанија и заклучоци за ојконимите и топонимите.

Речникот на ојконимите плеш со научно издржаните етимологии и со дополнителните информации што следуваат по етимолошките толкувања.

Со класификациите е постигнато максималното претставување на ојконимите и топонимите, и во однос на структурата и во однос на семантиката. Се покажа дека нема недостиг на нови сознанија и интересни заклучоци.

Овде треба да се нагласи дека м-р Весна Миовска, кога станува збор за семантиката на топонимите (кои се пред сè елементи на лексиката) е неприкосновена, особено за личните имиња, презимињата и прекарите со оглед на магистерскиот труд „Антропонимскиот систем во Кривопапачко“, одбранет во 2003 год.

Класификацијата во дисертацијата отстапува од стандардната класификација. Имено, за првпат ојконимите и топонимите се класифицираат според компонентите. Ваквата класификација, се чини, има свое оправдување, бидејќи прску неа се добиваат неочекувано нови сознанија особено кога станува збор за структурата.

Врз основа на сето гореизложено, му предлагаме на Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ да ја прифати оваа рецензија и м-р Весна Миовска да ја брани својата докторска дисертација под наслов „Топонимијата на Кривопапачко“.

Скопје, 15.ИИ 2010 год.

Рецензентска комисија

1. Д-р Олга Иванова, научен советник, с.р.
2. Д-р Марија Коробар-Белчева, научен советник, с.р.
3. Д-р Стојка Бојковска, редовен професор, с.р.
4. Д-р Катерина Велјановска, редовен професор, с.р.
5. Д-р Симон Саздов, вонреден професор, с.р.

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА ДОЦЕНТ
ПО ПРЕДМЕТОТ МАКЕДОНСКА ДРАМА И ТЕАТАР
НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ДРАМСКИ УМЕТНОСТИ ВО СКОПЈЕ

По распишаниот Конкурс за избор на наставници, објавен во весникот „Нова Македонија“ од 28 јануари 2010 година, Наставно-научниот и уметнички совет на Факултетот за драмски уметности, на 6. седница одржана на 17 февруари 2010 година, донесе одлука (бр. 0202-85/2-6) за формирање на Рецензентска комисија за избор на еден **наставник** по предметот **македонска драма и театар**.

За членови на оваа Комисија определени се наставниците: проф. д-р Јелена Лукина, проф. д-р Нада Петковска и проф. Слободан Унковски.

Врз основа на увидот во конкурсната документација, именуваната Комисија констатира дека на распишаниот конкурс за избор на еден **наставник** по предметот **македонска драма и театар** се има пријавено само една кандидатка, д-р Ана Стојаноска, актуелната асистентка по истиот предмет.

Откако, по темелен увид во документацијата, Комисијата констатира дека пријавената кандидатка ги исполнува формалните конкурсни услови и ги усогласи своите ставови по однос на нејзиниот избор, до Наставно-научниот и уметнички совет на ФДУ таа го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Кандидатката д-р **Ана СТОЈАНОСКА** (1977), дипломиран филолог по општа и компаративна книжевност – научна насока (Филолошки факултет „Блаже Конески“/2001), со завршени постдипломски студии по театрологија на ФДУ и доктор по театролошки науки (докторирала во март 2007 на истиот Факултет), беше избрана за **асистент** по предметот **македонска драма и театар** во февруари 2007 година.

И пред овој избор, како постдипломец на ФДУ (занимана во учебната 2001/2002), по и како помлада асистентка по истиот предмет (избрана 2004 година), д-р СТОЈАНОСКА беше вклучена во реализација на повеќе научноистражувачки проекти на Институтот за театрологија, докажувајќи се, перманентно, како компетентна, одговорна, кооперативна и стабилна личност.

Од својот прв избор (2004 година), д-р СТОЈАНОСКА беше вклучена во образовниот процес, развивајќи го својот нагласен интерес за педагошка

работа се појактивно. Со истиот интерес и интензитет, таа партиципираше и во реализацијата на редица научноистражувачки проекти, учествуваше во работата на дваесетина работилници и симпозиуми, објави три книги (една авторска, две приредени) и голем број оригинални научни трудови во домашните списанија и зборници.

Нејзините активности во периодот од последниот избор (2007 година) до денес, прикажани се и вредпувани во приложениот Образец кон извештајот за избор во наставно-научно, научпо, наставно-стручно и соработничко звање (в. прилог).

Врз основа на изложеното, Рецензентската комисија проценува дека д-р Ана СТОЈАНОСКА целосно ги исполнува сите нормативни и стручни услови за избор во звањето **доцент** по предметот **македонска драма и театар**.

Оттука, Рецензентската комисија има чест и задоволство на Наставно-научниот и уметнички совет на ФДУ едногласно да му предложи во наставно-научното звање **доцент** по предметот **македонска драма и театар** да ја избере д-р Ана СТОЈАНОСКА. Ваквиот предлог Рецензентската комисија го темели врз сознанијата стекнати со/преку увид во приложената конкурсна документација, врз непосредниот увидот во научноистражувачката активност на кандидатката, прочитат на нејзините објавени трудови, но и врз личниот работен контакт што одделни членови на Комисијата го стекнуваа во текот на подолга соработка со д-р СТОЈАНОСКА, во текот на која имаа можност да ги препознаат и нејзините лични квалитети.

Рецензентска комисија

1. Проф. д-р Јелена Лузина, с.р.
2. Проф. д-р Нада Петковска, с.р.
3. Проф. Слободан Унковски, с.р.

Скопје, 3 март 2010

ОБРАЗЕЦ
КОИ ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО,
НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат:

Ана (Димитрија) СТОЈАНСКА

(име, татково име и презиме)

Институција:

Факултет за драмски уметности

(назив на факултетот/институтот)

Научна област: театрологија

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1.	Македонска драма 2: <i>Среден век-ренесанса</i> , лс/2007, час. 2*10*0,04	0,8
2.	Македонска драма 3: <i>Битова драма</i> , з.с./2007, час. 2*27*0,04	2,16
3.	Македонска драма 4: <i>Модерна-постмодерна</i> , лс/2008, час. 2*20*0,04	1,6
4.	Македонска драма 1: <i>Балканска театарска сфера</i> , зс/2008, час. 2*15*0,04	1,2
5.	Македонска драма 2: <i>Среден век-ренесанса</i> , лс/2009 час. 2*9*0,04	0,72
6.	Македонска драма – изработка на семинарски трудови Период: л.с./2007 – л.с./2009; вкупно 81 студент*0,03	2,43
7.	Македонска драма 2, 3, 4, 1,2; одржување на вежби; Период: л.с./2007-л.с./2009; вкупно 81 студент*0,03	2,43
	Вкупно	11,34

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1.	<i>Одбранета докторска теза</i>	8
2.	<i>Театарот на почвата на Македонија од антиката до денес (том 1 и 2)</i> , МАНУ и Институт за театрологија при ФЛУ (2004-2007).	3
3.	<i>Македонска театролошка база-база</i> (2002-2008), Институт за театрологија при ФЛУ.	3
4.	<i>Интернет-страница на Институтот за театрологија: www.mactheatre.edu.mk</i> (2004-2009).	3
5.	<i>Цоимник на книжевната теорија</i> (2007-2008), МАНУ.	3
6.	<i>Македонско-хрватски театарски врски</i> (2005-2007), ФЛУ.	3
7.	<i>Новото лице на театарската музеологија – Минатото во иднината</i> (научна конференција „Театарот и меморијата“, Скопје, 29 март 2007).	2
8.	<i>Перформативниот потенцијал на „Метаморфози“ од Овидиј Пасон – Театарската претстава како метатекст</i> (научна работилница „Метаморфози-Метатекстови“, Скопје, 11 мај 2007).	2
9.	<i>Театарот во потрага по сопствената криза на идентитет или идентитет на македонски театарски начин</i> (дебата: Македонски театарски идентитет-МОТ, 26.9.2007).	2
10.	<i>СЕКОГДАШ ВРАЌАЈКИ СЕ ДОМА – Одисеите низ вселената (низ примери од некои од маркантните дела на научната фантастика)</i> (научна работилница ОДИСЕИ, Филолошки факултет, 1 јуни 2009).	2
11.	<i>Театарот...под разно</i> Портал, br.21-22, 2007	2
12.	<i>Новото лице на театарската музеологија – минатото во иднината</i> (Blesok, br.57, nov-dec, 2007, на www.blesok.com.mk).	2
13.	<i>Илија Цувалевски – од женски агол</i> (www.mirage.com/tekst.asp?lang:mac.tekst=145; Мираж, 18.11.2007, ISSN 1409-715X).	2

14.	СЕКОГАШ ВРАКАЈКИ СЕ ДОМА – Одисеите низ вселената (низ примери од некои од марквантните дела на научната фантастика) (http://www.mirage.com.mk/tekst.asp?lang=mac&tekst=223).	2
15.	Алеко Протогеров - актер, режисер (Старделов Г. и др. (уред.одбор) (2007). <i>Театарот на почвата на Македонија XX век</i> , (книга 15), Скопје: МАНУ, (стр. 227-234)).	2
16.	Владимир Милчин – режисер (Старделов Г. и др. (уред.одбор), (2007). <i>Театарот на почвата на Македонија XX век</i> , (книга 15), Скопје: МАНУ, (стр.59-66)).	2
17.	Цемаил Макеут – актер (Старделов Г. и др. (уред.одбор) (2007). <i>Театарот на почвата на Македонија XX век</i> , (книга 15), Скопје: МАНУ, (стр. 255-260)).	2
18.	Крум Стојанов – актер (Старделов Г. и др. (уред.одбор), (2007). <i>Театарот на почвата на Македонија XX век</i> , (книга 15), Скопје: МАНУ, (стр.169-176)).	2
19.	Мето Јовановски – актер (Старделов Г. и др. (уред.одбор), (2007). <i>Театарот на почвата на Македонија XX век</i> , (книга 15), Скопје: МАНУ, (стр. 285-290)).	2
20.	Едукација – од Државна средна театарска школа до ФДУ – Институт за театрологија (Старделов Г. и др. (уред.одбор), (2007). <i>Театарот на почвата на Македонија XX век</i> , (книга 15), Скопје: МАНУ, (стр. 377-383)).	2
21.	Низ виугите на балканското театарско паметење – театролошко читање на феноменот Патувачки театри (Лузина, Ј. (прир.) (2007) „Македонски театар: балкански контекст“, Скопје: ФДУ (стр. 271-290)).	2
22.	Театарот во служба на идеологијата – партизанските театри меѓу ангажманот и уметноста (Лузина, Ј. (прир.) (2007) „Македонски театар: балкански контекст“, Скопје: ФДУ (стр. 291-303)).	2
23.	The New Face of Theatre Museology or The Past in the Future (Luzina, Jelena (ed.) (2008) <i>Theatre and memory</i> , Skopje: FDA (225-335)).	2

24.	<i>Перформативниот потенцијал на „Метаморфози“ од Овидиј Насон – театарската претстава како метатекст</i> (<i>Метаморфози и метатекстови – зборник на трудови, Скопје, 2008, Друштво на класични филолози „Антика“ и Друштво за компаративна книжевност на Македонија, стр.159-169).</i>)	2
25.	<i>Од егзистенцијализам до апсурд – препорочит на еден дел од драматиката на Чашуле</i> (симпозиум Коле Чашуле, МАНУ, 2009).	2
	Вкупно	61

СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
	Вкупно	

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	<i>Македонска современа драма, 101 том од едисијата 130 тома македонска книжевност; Битола: Миксва, 2008; избор, предговор, редакција</i>	7
	Вкупно	7
Дејности од поширок интерес		

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА ЕДЕН НАСТАВНИК ВО ЗВАЊЕТО ДОЦЕНТ ПО
НАСТАВНАТА ДИСЦИПЛИНА СЦЕНСКИ ГОВОР СО ТЕХНИКА
НА ГЛАС НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ДРАМСКИ УМЕТНОСТИ ВО
СКОПЈЕ

На конкурсот објавен во дневниот весник „Нова Македонија“ од 28.1.2010 година, за избор на еден наставник во сите звања по наставната дисциплина сценски говор со техника на глас, на Факултетот за драмски уметности, како единствен кандидат се пријави досегашниот асистент со насловно звање – доц. м-р Тихомир Стојановски.

Наставно-научниот и уметнички совет на Факултетот за драмски уметности во Скопје, на 6. седница одржана на 17.2.2010 година, со одлука број 0202-85/2-4 одреди Рецензентска комисија за избор на еден наставник во сите звања по наставната дисциплина сценски говор со техника на глас, во состав:

1. проф. Костадин Дрваров
2. проф. м-р Владо Цветановски
3. проф. Кренаре Невзати.

Врз основа на приложената документација на кандидатот, Рецензентската комисија го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Рецензентската комисија му предлага на Наставно-научниот и уметнички совет на Факултетот за драмски уметности во Скопје да донесе Предлог-одлука за избор на Тихомир Стојановски во звањето доцент по наставната дисциплина сценски говор со техника на глас на Катедрата за драмски актери.

Биографски податоци за кандидатот

Кандидатот **Тихомир Стојановски** е роден во Скопје 1963 година. На Факултетот за драмски уметности, Отсек за драмски актери, дипломирал во 1988 година во Скопје.

По дипломирањето, благодарение на вродепната трудољубивост и успешноста за време на студиите, во 1990 година се вработил на Факултетот за драмски актери како асистент по предметот сценски говор со техника на глас, каде што работи и денес во звањето насловен доцент на истото работно место.

Кандидатот Тихомир Стојановски, уште од првите свои актерски почетоци, дејствуваше активно во театарските збиднувања во Македонија. Игра во повеќе претстави во неколку театри. Основач е на театарот *Скрб и утеха* во далечната 1988 година, каде што дејствува активно и денес како: уметнички директор, актер, режисер или автор на текстовите. При К.Ц. *Скрб и утеха*, основач е на едицијата Лицеум, која издава вредни театарски дела. Со *Скрб и утеха* во долгогодишното

дејствување во повеќе наврати гостувал меѓу нашите сонародници во странство, во Шведска, Бугарија, Грција, Албанија и Турција. Неколку негови документарни филмски остварувања се учесници на меѓународни фестивали во Шпанија, Турција, Грција, Црна Гора, Чешка, САД, Полска, Босна и други земји.

УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ

Актерски остварувања:

1. Н.Т. „Чернодрински“-Прилеп „Спиро Црне“, Б.Ристевски, режија: В.Милчин (наслов. улога Ѓорѓија Лажот). Учесник на Т.И. „В.Чернодрински“.
2. Н.Т. Куманово, „Пурпурен остров“, М.Булгаков, режија: В.Цветановски.
3. Н.Т.Куманово, „Бегалка“, В.Иљовски, режија: В.Кортошев (насловна улога Бошко) – учество на „В.Чернодрински“.
4. Н.Т. „Ј.Х.Џинот“-Велес, „Прочистување“, С.Насев, режија: З.Славенски (насловна улога) – учество на Игрите „В.Чернодрински“.
5. Драмски театар-Скопје, „Р“ од Ј.Плевнеш, режија: Љ.Георгиевски. Учество на Игрите „В.Чернодрински“.
6. Драмски театар-Скопје, „Ловечка сказна“, К.Ангеловски (насловна улога).

Улоги во независни проекти:

1. Фестивал „Скопско лето“, „Фауст“ - Гете, режија: З.Славенски (Фауст).
2. МОТ, „Прочистување“, С.Насев, режија: З.Славенски (насловна улога).
3. Театарска работилница „ФФ“, „Сцена за шмеќерите“, режија: В.Милчин.
4. „Последниот скок на Џек Л.“, сценска исповед.

Актерски остварувања во претстави во театарот „Скрб и утеха“

Повеќето театарски остварувања се негови авторски текстови.

1. „Раскрилување“, К.Рацин, Т.Стојановски, 1991. Учесници на придружна програма на „В.Чернодрински“.
2. „Т'га за лебедот“, Прличев, 1993. Скопско културно лето, МОТ.
3. „Хамлет“, Шекспир-монолози, 1992. Учесници „Скомрахи“, „Ристо Шишков“.
4. „Келавата П...“ Јонеско, 1993. Учесници „В.Чернодрински“, „Фаат“, „Р.Шишков“ и во театарот Корча-Албанија.
5. „Кафез“, Б.Конески – поетски театар 1990, „В.Чернодрински“.
6. „Ацо Караманов“ – етиди во бе мол, учес. „Скопско лето“. На „В.Чернодрински“ - награда за најдобра претстава на придружната програма од Радио Скопје.
7. „Чекајќи го Годо“ – Бекет, 1993.
8. „Дрвеница“–Мајаковски, 1994. Учесник на фестивалот „Р. Шишков“.
9. „Ние“–Т.Стојановски, 1996. Гостување во Малме, Гетеборг, Борос.

10. „Ричард Трети“ -Шекспир-монологи 1994.
11. „Макбет“ -Шекспир -монологи 1997.
12. „Зајдисонце“ -**Т.Стојановски**. Гостување во Р.Бугарија и Р.Албанија.
13. „Олесни, разреши, прости“ -**Т.Стојановски**. Гостување во Бугарија 2001.
14. „Бакни ме Чернодрински“ -**Т.Стојановски**, 2005. Фестивал „В.Чернодрински“.
15. „Деноноси“ -**Т.Стојановски**. Реж.Т.Стојановски 2002. Гостување во Р.Албанија; Требиште, Мало Острени, Голо Брдо.
16. „Леб и игри“ -**Т.Стојановски**, 2003. Гостување во Р.Бугарија во местата: Плетена и Кочан.
17. „Упатство за лудесње“ -**Т.Стојановски**, 2004.

Улоги на МРТВ

1. Свети Ѓорѓи во документарен филм.
2. Документарна серија на народни песни.

Документарни филмови (сценарио и режија)

1. „1000 години како денот од вчера“, МРТВ/Скрб и утеха. Сценарио: Т.Стојановски. Учесник на фестивали: Солун, 2004; Барселона, 1998.
2. „Бакни го сонцето“, сценарио: Т.Стојановски/В.Депчов. МРТВ, Дион продукција, 2000. Фестивали: Сараево, 2000; Бар 2000; Академија за филм Олмоук-Чешка, 2001; Измир (Турција), 2002; Солун, 2002.
3. „Камен меѓу две ниви“, сценарио: Т.Стојановски/В.Денчов, МРТВ, Дион продукција, 2005. Фестивали: Атина, Р.Грција, 2005; Олмоук – Р.Чешка, 2005. Денови на Ристо Шишков, 2004.

Трудови

Објавува статии за театар во „Културен живот“ и „Тренд-театар“.

Објавени книги:

1. „Времето на скрбизмот“ – театарски записи 10 години театар „Скрб и утеха“, 1998.
2. „Силата на сценската гласност“ – вејби и размисли за сценскиот говор.
3. „Драми-Деноноси“ – драми, 2000.
4. „Скршеното копје на псевдонимот“ – театарски записи за интерпретација. На „Макбет“, „Хамлет“ и „Ричард Трети“, 2001.
5. „Гимназиум“ – есеи за историјат на театарот, 2002.
6. „Патеката на светиот збор“ – вејби и есеи за сценски говор, 2003.

Педагошка дејност

Кандидатот Тихомир Стојановски со педагошка дејност се занимава од 1990 година.

Низ сите овие години педагошка дејност, кандидатот м-р Тихомир Стојановски покажува исклучива студиозност и одговорност. Умее да воспостави активен творечки однос и клима за успешна работа, настојувајќи секој од нив да ги извлече максималните квалитети, да ги постигне и открие оние вредности кои одговараат на современите барања на уметноста на говорот. Посебен квалитет во работата со студентите е неговата несебична ангажираност во техничката обука, како основен предуслов во процесот на креативниот говорен чин и самото обликување на актерската личност.

ЗАКЛУЧОК

Од погоре посоченото, може да се заклучи дека досегашниот асистент **м-р Тихомир Стојановски**, според својот сестран уметнички ангажман, а пред сè заради повеќегодишната успешна и креативна педагошка дејност, се наметнува како соодветен кандидат.

Рецензентската комисија смета дека тој ги поседува потребните квалитети за продолжување со педагошката дејност, па со задоволство му предлага на Наставно-научниот и уметнички совет на Факултетот за драмски уметности во Скопје: кандидатот м-р Тихомир Стојановски да биде избран за наставник во звањето доцент по наставната дисциплина Сценски говор со техника на глас.

Рецензентска комисија

- 1. Ред.проф. Костадин Дрваров, с.р.**
- 2. Вопр.проф.м-р Владо Цветановски, с.р.**
- 3. Ред.проф. Кренаре Невзати, с.р.**

ОБРАЗЕЦ
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНО-НАУЧНИ,
НАУЧНИ, НАСТАВНО-СТРУЧНИ И СОРАБОТНИЧКИ ЗВАЊА

Кандидат: Тихомир Стојановски
 Институција: Факултет за драмски уметности – Скопје
 Научна област: сценски говор со техника на глас

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Р. бр.	Назив на активности	Поени
1.	Сценски говор со техн. на глас (зимски семес.2003), часа 9*15*0,04	5,4
2.	Сценски говор со техн. на глас (летен семес.2003), часа 9*15*0,04	5,4
3.	Сценски говор со техн. на глас (зимски семес.2004), часа 9*15*0,04	5,4
4.	Сценски говор со техн. на глас (летен семес.2004), часа 9*15*0,04	5,4
5.	Сценски говор со техн. на глас (зимски семес.2005), часа 9*15*0,04	5,4
6.	Сценски говор со техн. на глас (летен семес.2005), часа 7*15*0,03	5,4
7.	Сценски говор со техн. на глас (зим.сем.консул.2003), 7*30*15*0,002	6,3
8.	Сценски говор со техн. на глас (лет.сем.консул.2003), 7*30*15*0,002	6,3
9.	Сценски говор со техн. на глас (зим.сем.консул.2004), 7*30*15*0,002	6,3
10.	Сценски говор со техн. на глас (лет. сем.консул.2004), 7*30*15*0,002	6,3
11.	Сценски говор со техн. на глас (зим.сем.консул.2005), 7*30*15*0,002	6,3
12.	Сценски говор со техн. на глас (лет.сем.консул.2005), 7*30*15*0,002	6,3
	Вкупно	70,2

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Р. бр.	Назив на активности	Поени
1.	Одбранета магистерска работа. Институт за македонска литература – Скопје, 2009 Тема: „Тсатарот како елитна и масовна култура“.	
	Вкупно	4

СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. бр.	Назив на активноста: Учество во јавно изведено уметничко дело: улога, режија, сценарио итн.	Поени
1.	2003, Леб и игри – насловна улога и текст, Скрб и утеха.	4
2.	2004, Упатство за лудеење – улога и текст.	4
3.	2005, Бакни ме Чернодрински – текст и улога, Скрб и утеха.	4
	Документарни филмови	
1.	2005, Камен меѓу две ниви – улога и сценарио, МРТВ/Дион прод.	4
	Вкупно	16,00

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. бр.	Назив на активноста	Поени
	Учество на негови дела (претстави или филмови) на фестивали или гостувања во странство	
1.	2003, Леб и игри – Р.Бугарија: Плетена, Кочан	2
2.	2004, Упатство за лудеење – Дионисови слави	2
3.	2005, Бакни ме Чернодрински – Дионисови слави	2

Документарни филмови

1.	2003, Бакни го сошто – Поетска пок Велестово	2
2.	2005, Камен меѓу две ниви – Атина (Р.Грција)	2
3.	2005, Камен меѓу две ниви – Академ.за филм Оломоук (Р.Чешка)	2
4.	2005, Камен меѓу две ниви – Денови на Р.Шишков	2

Објавени трудови

1.	200, Патска на светиот збор-вежби и есеи за сценски говор	2
	Вкупно	16,00

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	70,20
НАУЧНО-ИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	4
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ	16
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	16
Вкупно	106,20

Членови на комисија

1. Проф. Костадин Дрваров, с.р.
2. Проф. Владо Цветановски, с.р.
3. Проф. Крепаре Невзати, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА ДОЦЕНТ ПО ПРЕДМЕТОТ АКТЕРСКА ИГРА
НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ДРАМСКИ УМЕТНОСТИ ВО СКОПЈЕ

По распишаниот конкурс за избор на наставници, објавен во весникот „Нова Македонија“ од 28 јануари 2010 година, Наставно-научниот и уметнички совет на Факултетот за драмски уметности, на 6. седница одржана на 17 февруари 2010 година, донесе одлука (бр. 0202-85/2-3) за формирање на Рецензентска комисија за избор на еден **наставник** по предметот **актерска игра**, во сите звања.

За членови на оваа Комисија определени се наставниците: ред. проф. Владимир Милчин, ред. проф. Кирил Ристоски и вонр. проф. Рефет Абазн.

Врз основа на увидот во конкурсната документација, именуваната Комисија констатира дека на распишаниот конкурс за избор на еден **наставник** по предметот **актерска игра** се има пријавено само една кандидатка, м-р Сузана Киранциска.

Откако, по темелен увид во документацијата, Комисијата констатира дека пријавената кандидатка ги исполнува формалните конкурсни услови и ги усогласи своите ставови по однос на пејзиниот избор, до Наставно-научниот и уметнички совет на ФДУ таа го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Кандидатката **Сузана Киранциска (1963)**, основно училиште и општо гимназиско образование завршила во Скопје, со просечен успех-одличен. По завршувањето на средното образование во учебната 1981/1982 година се запишала на Факултетот за драмски уметности во Скопје, Отсек за драмски актери, а го завршила во февруари 1986 година со оценка 10 по предметот актерска игра и просечен успех 9,71. За највисок среден успех во генерацијата добитник е на пофалница од Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“. Во 1992 година дипломирала на Филозофскиот факултет на Институтот за педагогија со просечен успех 9,30.

УМЕТНИЧКА ДЕЛНОСТ

За време на студиите била член на Театарската работилница ФФ, каде што одиграла неколку улоги. Од октомври 1985 до февруари 1989 година била вработена како актер во битолскиот Народен театар, каде што одиграла околу триесетина улоги, од кои 20 главни. Од поистакнатите би ги издвоиле **Олга** во „Мојот татко социјалистички кулак“, **Вратика Чавкаровска** во претставата „Скакулци“ од Петре М. Андреевски, **Елена** во „Магна карта“, **Агнеза Бенета** во „Калуѓерички тишини“ од Слободан Шпајдер, **Ана Андреевна** во „Младич“ од Достоевски, **Миледи де Винтер** во „Тројцата мускетари“, **Мајката** во „Црна дупка“ од Горан Стефановски, **Шумската самовила** во „Патенталие и Тентелина“ од Русомир Богдановски, **Ленка** во „Свадба“ од Руди Шелиго, **Цвета** во „Македонска крвава свадба“, **Варја** во „Вишновата градина“ од Чехов, **Таа** во „Роднокрајци“ од Коле Чашулис,

Гертруда во „Хамлет“, од Шекспир, **Невестата** во „Малограѓанска свадба“, **Јана** во „Лонг Плеј“, **Жозефина** во „Централен затвор“, и др.

За ликот на **Агнеза Бенеша** во „Калуѓерички тишини“ од Слободан Шнајдер во режија на Владимир Милчин ги доби наградите за најдобро актерско остварување на Театарските игри „Војдан Чернодрински“ во 1987 година и најдобар млад актер, како и наградата „Актер на годината“, доделена од списанието „Екран“ во 1987 година.

На сцената на Македонскиот народен театар ја одиграла улогата **Елена Каработева** во претставата „Крик“ од Блаже Миневски, а на сцената на Народниот театар Прилеп, улогите на **Благуна** во „Спиро Црне“ и **Наталија** во „Арсениј“, и двете работени по текст на Благоја Ристески Платнарот, а во режија на Владимир Милчин.

ПЕДАГОШКА ДЕЈНОСТ

Од март 1989 година работи како асистент по актерска игра, на Факултетот за драмски уметности во Скопје.

Во последните години комплетно е посветена на педагошката работа на Факултетот за драмски уметности во Скопје, но и воопшто на образовната работа залагајќи се за воведување современи интерактивни методи во образованието. Особено се интересира за користењето креативни методи во работата со деца и млади. Учествовала на неколку светски форуми за рано детство (во Грција, Нов Зеланд и Канада), каде што имала излагање со свои трудови.

Исто така учествувала во повеќе работни групи кои работеле на создавање стратегии за образование, меѓу кои и Програмата за развој на образованието на Република Македонија 2005-2015 година.

НАУЧНА ДЕЈНОСТ

Со свои трудови учествувала во монографијата за Ристо Шишков и во макро-проектот „Историја на културата на Македонија - театарот на почвата на Македонија во 20 век“. Еден е од авторите на учебникот **Драмска уметност** за реформираното гимназиско образование.

Во учебната 2001/2002 се запишала на постдипломските студии по театрологија на Факултетот за драмски уметности. Студиите ги заврши со просечен успех 10 и на 28. 11. 2008 година успешно ја одбрани магистерската работа на тема: „Актерската игра во XX век“, со што ги заврши постдипломските студии на Факултетот за драмски уметности во Скопје, на Катедрата за театрологија, и се стекна со академски степен магистер на театролошки науки.

Во 2006 година беше избрана во звањето насловен доцент по предметот актерска игра.

ЗАКЛУЧОК

Имајќи ги предвид сите уметнички дострели, педагошките способности и научните остварувања на кандидатката, и оценувајќи дека Сузана Киранциска успешно ги комбинира и ги надградува, Комисијата оценува дека таа е одговорно и продлабочено, како практичар и творстичар, посветена на педагошката и научната дејност на начин кој ја покажува нејзината заокружена и втемелена посветеност на пренесувањето на сопствените знаења на идните колеги – младите актери. Комисијата има чест едногласно да му препорача на Наставно-научниот и уметнички совет на Факултетот за драмски уметности да ја избере м-р Сузана Киранциска за наставник по актерска игра во звањето доцент.

Членови на Комисијата

1. Ред. проф. Владимир Милчин, претседател, с.р.
2. Ред. проф. Кирил Ристоски, член, с.р.
3. Вопр. проф. Рефет Абазџи, член, с.р.

ОБРАЗЕЦ
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Сузана Бојко Киранциска

(име, татково име и презиме)

Институција: Факултет за драмски уметности

(назив на факултетот/институтот)

Научна област: актерска игра

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност: наставно-образовна дејност	Поени
	Актерска игра 4 (летен семестар 2003), часови 8*15*0,04	4,80
	Актерска игра 5 (зимски семестар 2003), часови 8*15*0,04	4,80
	Актерска игра 6 (летен семестар 2004), часови 8*15*0,04	4,80
	Актерска игра 7 (зимски семестар 2004), часови 8*15*0,04	4,80
	Актерска игра 8 (летен семестар 2005), часови 8*15*0,04	4,80
	Актерска игра 1 (летен семестар 2005), часови 8*15*0,04	4,80
	Актерска игра 4 (лет. сем. консулт. 2003), часови 4*15*15*0,002	1,8
	Актерска игра 5 (зим. сем. консулт. 2003), часови 4*14*15*0,002	1,8
	Актерска игра 6 (лет. сем. консулт. 2004), часови 4*14*15*0,002	1,8
	Актерска игра 7 (зим. сем. консулт. 2004), часови 6*14**15*0,002	2,52
	Актерска игра 8 (лет. сем. консулт. 2005), часови 6*13*15*0,002	2,34
	Актерска игра 1 (зимски семестар 2005), часови 4*15*15*0,002	1,8
	Вкупно	40,86

НАУЧНО-ИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Одбранета магистерска работа: „Актерската игра во XX век” на Факултетот за драмски уметности, на постдипломските студии по театрологија	4
2.	Труд за монографија на Ристо Шишков	2
3.	Коавтор на учебникот „Драмска уметност” за реформираното гимназиско образование	4
4.	Труд за Мери Бошкова во макропроект на МАНУ: „Историја на културата на Македонија - театарот на почвата на Македонија во 20 век”	2
5.	Труд за Тодорка Кондова Зафировска во макропроект на МАНУ: „Историја на културата на Македонија - театарот на почвата на Македонија во 20 век”	2
	Вкупно	14

СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност: јавно изведени театарски претстави за деца	Поени
1.	2003, новогодишна претстава: „Заспаниот Дедо Мраз“ во Детски креативен центар- МКЦ и детски градинки во Скопје	2
2.	2003, претстава за деца: „Стриборовата шума“ Детски креативен центар - МКЦ	2
3.	2003 “Тетарски форми за работа со деца” Проект “Социјална инклузија на деца и млади”	2
4.	2003, „Тетарски форми за работа со деца“, проект „Ромска образовна иницијатива“	2
5.	2004, новогодишна претстава: „Новогодишна бајка“ во Детски креативен центар - МКЦ и детски градинки во Скопје	2
6.	2004, претстава за деца: „Девојчето и кабритчињата“, Детски креативен центар - МКЦ	2
7.	2005, новогодишна претстава: „Каде е Дедо Мраз“ во Детски креативен центар - МКЦ и детски градинки во Скопје	2
8.	2005, Сараево, Босна и Херцеговина, "Promoting equal access to education and model for success of Roma children PARTNERSHIP PROGRAM" CIDA, „Драмски техники во работа со деца“	2
9.	2005, претстава за деца: „Изгубеното парче“, Детски креативен центар - МКЦ	2
	Вкупно	18

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Поени

Ред. број	Назив на активност: семинари, работилници, промотивни активности	Поени
1.	2003, Годишна конференција на ИССА, „Развој на креативноста кај децата“	2
2.	2004, Годишна конференција на ИССА, „Употреба на гиџоли во претстави за деца“	2
3.	2005, Светски форум за рано детство, Монреал, Канада „Драмската игра и развојот на децата“	2
4.	2005, Годишна конференција на ИССА, „Театар на сенки“	2
5.	2005, Центар за образовни иницијативи, Сараево, Босна и Херцеговина, Форум театар проект "Education for Social Justice".	2
Дејности од поширок интерес		
Учество на студентите во промотивни активности на факултетот со испитни претстави		
1.	Февруари 2004, Театарски фестивал – Лион, Франција	0,5
2.	Март 2004, Интернационален студентски фестивал СКОМРАХИ	0,5
3.	2005, гостување во Народен театар - Битола	0,5
4.	2005, Стерјипо позорје - Нови Сад	0,5
Семинари		
1.	2003, Форум театар проект „Ромска образовна иницијатива“	1
2.	2003, Форум театар проект „Социјална инклузија на деца и млади“	1
4.	2004, Форум театар проект „Социјална инклузија на деца и млади“	1
5.	2004, Форум театар проект „Ромска образовна иницијатива“	1
6.	2005, Форум театар конференција ИССА, Будимпешта	1
ВКУПНО		17

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
ПАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	40,86
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	14
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ	18
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	17
ВКУПНО	89,86

Членови на Комисијата

1. Ред. проф. Владимир Милчин, претседател, с.р.
2. Ред. проф. Кирил Ристоски, член, с.р.
3. Вонр. проф. Рефет Абаз, член, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА ЕДЕН СОРАБОТНИК НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ДРАМСКИ УМЕТНОСТИ ВО СКОПЈЕ ПО ПРЕДМЕТОТ ТЕАТАРСКА РЕЖИЈА ВО ЗВАЊЕТО АСИСТЕНТ

Наставно-научниот и уметнички совет на Факултетот за драмски уметности во Скопје, на својата 5. седница одржана на 26 јануари 2010 година, допесе одлука бр.0202-30/2-5 за формирање Рецензентска комисија за избор на еден соработник-асистент од областа театарска режија и за членови ги именуваше: ред. проф. Слободан Унковски, ред. проф. м-р Владо Цветановски и насл. доцент Златко Славенски, во врска со распишаниот конкурс за избор на еден асистент од областа на театарската режија објавен на 26 декември 2009 година во весниците „Нова Македонија“ и „Коха“.

На конкурсот се пријавија двајца кандидати: м-р Ристевска Софија и м-р Дамјановски Деан.

Врз основа на приложената документација Рецензентската комисија го подготви следниов

ИЗВЕШТАЈ

1. Кандидатката **РИСТЕВСКА СОФИЈА** е родена на 5. февруари 1979 година во Битола, РМ, студирала на Националната академија за театарска и филмска уметност во Софија, Република Бугарија и стекнала стручен назив **дипломиран режисер** со професионална квалификација **актерство за драмски театар**. Не е приложена фотокопија на оригиналната диплома и затоа не можеме да наведеме просек на оценките. Оваа диплома е верифицирана со одлука бр.09-1199/1 од 19.3.2004 година, донесена од министерот за образование д-р Азиз Положани.

Кандидатката Ристевска Софија приложи и фотокопија на нотарски заведен превод на судски преведувач за завршено високо образование - квалификациски степен магистер по специјалноста театарска режија со професионална квалификација театарски режисер. Освен фотокопијата со нотарски потпис и заверка, но исто така во фотокопија, **кандидатката не приложи потврда за верификација на ова звање.**

Само како фотокопија е дадено и свидетелството за професионална квалификација за завршена едногодишна постдипломска квалификација по специјалноста актерство во драмски театар на Националната академија за театарска и филмска уметност „Крето Сарафов“ во Софија, Бугарија.

Кандидатката Софија Ристевска приложи и решение (број 09-8876/2 од 18.12.2009) на Министерството за образование и наука на РМ за признавање на високообразовна квалификација стекната во странство, со кое и се признава дипломата стекната на втор циклус магистерски студии и стекнат научен степен магистер на уметностите од областа **сцeпски дизајн** на Универзитетот на уметностите во Белград, Република Србија. Просек на оценките од студиите е 9,87.

Ристевска Софија приложи потврда за завршен 4. степен на курс по англиски јазик и потврда од Меѓународниот славјански институт во Свети Николе дека била работела како асистент на проф. Владимир Талески по предметот актерска игра во учебната 2006 /2007 година и тоа се документи дадени во оригиналот. Кон документите приложена е и една копија на нејзината магистерската тема: „Подрум-амбистално сценско случување“, со која кандидатката ги комплетираше студиите на Универзитетот на уметностите во Белград, на групата за сцeпски дизајн.

Приложена е кратка биографија и ЦД, фотографии од претставите, список на досегашните претстави на Ристевска и избор од критиките.

2. Кандидатот **ДАМЈАНОВСКИ ДЕАН** е роден на 17.6.1978 година во Скопје, РМ. Студирал на Новиот бугарски универзитет во Софија, Република Бугарија и со одлука на Министерот за образование и наука на Република Македонија, д-р Азис Положани (бр. 09-3469/1 од 29.08.2003 година), верифицирана е неговата диплома и е призната како документ за завршено високо образование и стекнат стручен пазив **дипломиран драмски уметник, насока актерство и режија** со среден успех - одличен 5,86.

Приложена е и **фотокопија на потарската заверка** на судскиот превод на дипломата од бугарски на македонски јазик, **фотокопија на потарската заверка** на прилогот кон дипломата судски преведена од бугарски на македонски јазик.

Кандидатот Дамјановски приложи и решение за признавање на високообразовна квалификација стекната во странство (бр.09-8919/3-08) од 23.1.2009 година со кое му се признава / верифицира неговата диплома од Република Бугарија како **документ за завршени постдипломски магистерски студии и стекнат академски степен магистер по театарска режија**, со среден успех од студиите - одличен 5,67, а оценка од одбраната на магистерската теза - одличен 5,50.

- Одлука за верификација на високообразовната квалификација стекната во странство (дипломиран драмски уметник, насока актерство и режија), и

- Решение за високообразовна квалификација стекната во странство (магистер по театарска режија).

Потврда за работно искуство, кратка биографија и уверение за познавање на еден од светските јазици не се приложени.

Кандидатот Дамјановски приложи и список под наслов: Претстави (во Македонија, во Бугарија, меѓународни проскти и др.), во кој се наведени претставите што ги сработил во периодот од 2001 до 2009 година.

Како дел од списокот наведена е и неговата универзитетска работа досега: од март до јуни 2004 бил соработник по драматургија кај доц. д-р Сашо Насев на ФДУ во Скопје, а од октомври 2001 до февруари 2003 бил хонорарен асистент на Театарскиот факултет на Нов бугарски универзитет, Софија, Република Бугарија, по предметот технологија на формирањето, воден од архитект Зарко Узунов. **Писмени потврди за ова не се приложени.**

ЗАКЛУЧОК

1. Кандидатката **Ристевска Софија** нема завршено втор степен од соодветната област (театарска режија) и нема работно искуство од три години или еден мандат како помлад асистент (член 24 од Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје).

2. Кандидатот **Дамјановски Деан** нема три години работно искуство или еден мандат како помлад асистент (член 24 од Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје), нема приложено потврда за познавање на еден странски јазик и нема приложено кратка биографија.

Со оглед на фактот дека и двајцата кандидати пријавени по конкурсот за избор за соработник по предметот театарска режија во звање асистент не ги исполнуваат условите утврдени со членот 24 од Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, **Рецензентската комисија НЕМА ПРЕДЛОГ за избор на асистент по предметот театарска режија.**

Рецензентска комисија

1. Проф. Слободан Унковски, с.р.

2. Проф. м-р Владо Цветановски, с.р.

3. Доц. Златко Славенски, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА ЕДЕН НАСТАВНИК НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ДРАМСКИ УМЕТНОСТИ ВО СКОПЈЕ ПО ПРЕДМЕТОТ ФИЛМСКА И ТВ-РЕЖИЈА ВО ЗВАЊЕТО ДОЦЕНТ

Наставно-научниот и уметнички совет на Факултетот за драмски уметности во Скопје, на 6. седница одржана на ден 17.2.2010 година, а во врска со распишаниот конкурс за избор на наставник по предметот филмска и ТВ-режија во сите звања, објавен во весникот „Нова Македонија“ од 28.1.2010 година, донесе одлука бр.02-85/2-5 за формирање на Рецензентска комисија за избор на еден наставник по предметот филмска и ТВ-режија во состав: проф. Стојан Попов, проф. Апостол Триески и проф. Давчо Чеврески.

На конкурсот се пријави м-р Антонио Митриќески, насловен доцент по истата наставна дисциплина.

По разгледувањето на пријавата и доставената документација, Рецензентската комисија на Наставно-научниот и уметнички совет му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ ЗА КАНДИДАТОТ

Антонио Митриќески е роден 1961 година во Скопје.

Дипломирал на Државната школа за театар, филм и телевизија во Лоѓ, Полска, на Отсекот за филмска и ТВ-режија во 1987 година.

Во 1989 година се вработил на ФДУ во Скопје како помлад асистент по Филмска и ТВ-режија, каде што и денес работи во звањето насловен доцент по истиот предмет.

Има режирано два играни филма, над десетина документарни филмови и ТВ-драми. Напишал повеќе сценарија за играни и документарни филмови, како и сценарија за ТВ-драми.

Филмовите на Антонио Митриќески учествувале на голем број филмски фестивали во Европа, Америка, Азија, Австралија и Африка. Филмската критика високо ги оценила неговите дела, а повеќето од нив се наградувани од стручни жирија.

Повеќе пати бил член на жири-комисии на значајни филмски фестивали, како во земјата така и во странство.

Неговите филмови успешно ја презентирале Република Македонија на светски значајни филмски фестивали како што се: Торонто, Монреал, Сингапур, Белград, Загреб, Гданск, Лондон и др.

УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ

Од неговото дипломирање во 1987 година до денес, кандидатот работи како филмски и ТВ-режисер, а од 1989 година се занимава со педагошка дејност.

Ги издвојуваме позначајните негови дела:

- **Како лош сон**, игран филм во копродукција на Македонија, Хрватска и Англија – режисер и косценарист: Антонио Митриќески;

- **Преку езерото**, игран филм во копродукција на Македонија и Полска – режисер и косценарист: Антонио Митриќески;

- **Љубовта на Кочо Топенчаров**, документарен, режисер и сценарист: Антонио Митриќески;

- **Двобој**, краткотражен игран филм, режисер и сценарист: Антонио Митриќески;

- **Ден**, документарен филм, режисер и сценарист: Антонио Митриќески;

- **Време**, документарен филм, режисер и сценарист: Антонио Митриќески;

- **Ехо**, краткотражен игран филм, режисер и сценарист: Антонио Митриќески;

- **Има ли таму некој**, ТВ-драма, режисер и сценарист: Антонио Митриќески, според делото на В. Саројан;

- **Џамбазот и крчмарката**, ТВ-драма, режисер и сценарист: Антонио Митриќески;

- **Кисмет**, Спот за групата Кисмет, режија и сценарио: Антонио Митриќески.

Неговите играни филмови од македонските и светските филмски критичари биле вреднувани како филмови со поетска аура, поезија во наративот, психолошки длабоко разработени односи кои доцираат и ја разоткриваат душата на јунаците. Авторски дела кои не вовлекуваат во фантазијата, а всушност успеваат да ја рефлектираат македонската реалност.

За кратките документарни и играни филмови од голем број критичари е кажано дека се со едноставна драмска структура, полни со емоции, што произлегува од ликовното вообличување на кадарот.

Идеите авторот ги црпи од вечните теми, меѓу животот и смртта, помеѓу љубовта и надежта, во бескрајот на времето и просторот.

За своите дела е добитник на повеќе признанија и награди.

Ги издвојуваме следниве:

- награда од публиката на Фестивалот на филмска камера „Браќа Манаки“, Битола, 1997 година за филмот „Преку езерото“;
- златен медал на мартовскиот фестивал за краткометражен и документарен филм во Белград, 2001 година, за филмот „Љубовта на Кочо Топенчаров“;
- награда на градот Лоѓ, Полска, 1987, за филмот „Ден“;
- награда на градот Лоѓ, Полска, 1987, за филмот „Двобој“;
- диплома за хуманитарна тема на Меѓународниот филмски фестивал „Сараево 1997 година“ за филмот „Преку езерото“.

Кандидатот остварил студиски престој во Универзитетот УСЦ во Лос Ангелес, САД: студиски посети во Прага и Њујорк, како и учество во домашни и меѓународни работилници:

- работилница на Фестивалот „Браќа Манаки“ (2009);
- работилница за холандскиот краток филм, со проекција на ФДУ (2009);
- предавање/работилница/проекција на филмот „Како лош сон“, на студентите по филмска режија во класата на проф. Балетик, Подгорица, Црна Гора (2005);

Со студентите по драматургија (2009) работел на сценарио што беше промотивен телевизиски спот за Стар Бар работилницата на Интернационалниот фестивал за телевизиски документарци во Бар, Црна Гора.

ПЕДАГОШКА ДЕЈНОСТ

Со педагошка дејност започнува од 1987 година на ФДУ Скопје, каде што работи и денес. Од Катедрата за филмска и ТВ-режија излегле бројни генерации на филмски и ТВ-автори кои успешно работат и реализираат филмови и ТВ-драми. Нивните дела учествуваат на разни фестивали на кои се наградувани.

Кандидатот меѓу другото реализирал:

- предавања на Тетовскиот државен универзитет 2008/09 г., по предметите: теорија на филм, естетика на филм и филмска практика, одржување настава, консултации со студенти, вежби, теренска настава;
- предавања по филмска режија во ДСУ „Р. Ј. Корчагин“;
- исто така предава основи на филмска режија на катедрите за: филмска и ТВ-монтажа, филмско и ТВ-снимање, драматургија и продукција.

ЗАКЛУЧОК

Од претходно кажаното може да се заклучи дека ас. м-р Антонио Митриќески е креативна личност со богат творечки потенцијал. Педагог со модерен сензибилитет, посветен на своите студенти што се гледа од нивните резултати.

Рецензентската комисија му предлага на Наставно-научниот и уметнички совет на Факултетот за драмски уметности во Скопје, кандидатот ас. м-р Антонио Митриќески да биде избран во звање доцент, по наставната дисциплина филмска и ТВ-режија на Катедрата за филмска и ТВ-режија.

Рецензентска комисија

Ред. проф. Столе Попов, с.р.

Ред. проф. Данчо Чеврески, с.р.

Ред. проф. Апостол Трпески, с.р.

ОБРАЗЕЦ

**КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ**

Кандидат: АНТОНИО БОРИСАВ МИТРИКЕСКИ

(име, татково име и презиме)

Институција: Факултет за драмски уметности - Скопје

(назив па факултетот/институтот)

Научна област: ФИЛМСКА и ТВ-режија

НАСТАВНО - ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Филмска и ТВ-режија 1 (летен семестар 2003), часови 8 * 15 * 0,04	4,80
2.	Филмска и ТВ-режија 2 (зимски семестар 2003), часови 8 * 15 * 0,04	4,80
3.	Филмска и ТВ-режија 3 (летен семестар 2004), часови 8 * 15 * 0,04	4,80
4.	Филмска и ТВ-режија 4 (зимски семестар 2004), часови 8 * 15 * 0,04	4,80
5.	Филмска и ТВ-режија 5 (летен семестар 2005), часови 8 * 15 * 0,04	4,80
6.	Филмска и ТВ-режија 6 (зимски семестар 2005), часови 8 * 15 * 0,04	4,80
7.	Филмска и ТВ-режија 1 (летен семестар, консулт. 2003), часови 4 * 7 * 15 * 0,002	0,84
8.	Филмска и ТВ-режија 2 (зимски семестар, консулт. 2003), часови 4 * 7 * 15 * 0,002	0,84
9.	Филмска и ТВ-режија 3 (летен семестар, консулт. 2004), часови 4 * 7 * 15 * 0,002	0,84
10.	Филмска и ТВ-режија 4 (зимски семестар, консулт. 2004), часови 4 * 7 * 15 * 0,002	0,84
11.	Филмска и ТВ-режија 5 (летен семестар 2005), часови 4 * 7 * 15 * 0,002	0,84
12.	Филмска и ТВ-режија 6 (зимски семестар, консулт. 2005), часови 4 * 7 * 15 * 0,002	0,84
	ВКУПНО	33,84

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Одбранета магистерска работа во Полската државна филмска школа, Лоѓ, 1987, на тема: „Потрага по македонскиот идентитет преку мак. игран филм“ (дипломата е призната од Министерството за образование на Македонија, во 2008г.).	4
ВКУПНО		4

СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
	Јавно извсдено или претставено уметничко дело во облик познат во јавноста – режирани филмови, автор и коавтор	
1.	„Љубовта на Кочо Топенчаров“, документарен филм	4
2.	2003 - КАКО ЛОШ СОН	8
3.	2004 - Рекламен спот за групата „Кисмет“	2
4.	2005 - Рекламен спот за групата „Мизар“	2
ВКУПНО		16

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВЦА

Ред. број	Назив на активност:	Поени
	Член на меѓународна жири-комисија, селектор, работилници	
1.	2003, Фестивал на филмска камсра „Браќа Манаки“, жири	1
2.	2003, Фестивалот за филмска режија во Херцег Нови во Црна Гора, жири	2
3.	2005, селектор на Фестивалот „EX YU FEST“ во Црна Гора (Подгорица, Котор, Бар)	2
4.	2005, предавање/работилница/ проеција на филмот „КАКО ЛОШ СОН“, на студентите по филмска режија во класата на проф. Балетик, Подгорица, Црна Гора	2
5.	2005, КАКО ЛОШ СОН, учество на Интернационалниот саем за филм "MIFED" во Милано	2
6.	2005, КАКО ЛОШ СОН, учество на "Екс YU ФЕСТ" Подгорица	2

Дејности од поширок интерес		
Учество на неговите студенти во промотивни активности, домашни и интернационални		
7.	2005, Интернационален студентски фестивал СКОМРАХИ	0,5
8.	2005, Меѓународен филмски фестивал во Лоѓ	0,5
9.	2004, Меѓународен филмски фестивал во Лоѓ	0,5
ВКУПНО		12,5

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поедини
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	33,84
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	4,00
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ	16,00
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	12,50
Вкупно	66,34

Членови на Комисијата

Ред. проф. Столе Попов, с.р.

Ред. проф. Данчо Чеврески, с.р.

Ред. проф. Апостол Трпески, с.р.

РЕФЕРАТ**ЗА ИЗБОР НА ДОЦЕНТ ПО ПРЕДМЕТОТ ОФТАЛМОЛОГИЈА НА
МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ**

Врз основа на член 132 од Законот за високото образование (Сл. весник на РМ бр.108/08 и бр.26/09), Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на својата IV редовна седница одржана на 24.12.2009 година, донесе решение за формирање на Рецензентска комисија за избор на 1 доцент по предметот офталмологија, во состав: проф. д-р сци. Снежана Бошњаковска, проф. д-р сци. Милица Ивановска, проф. д-р сци. Магдалена Антова-Велевска, проф д-р сци. Весна Димовска- Јорданова, проф д-р сци. Чедомир Димитровски.

По разгледувањето на доставените документи, Рецензентската комисија го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Д-р Милена Голубовиќ-Арсовска

Биографски податоци

Д-р Милена Голубовиќ-Арсовска е родена во Скопје 1955, каде што го завршила основното и средното образование. На Медицинскиот факултет се запишала во учебната 1974/75, кој го завршила во април 1982, со просечен успех 8,89. По завршениот едногодишен стаж, во 1983 се вработила на Клиниката за очни болести. Специјализацијата по очни болести ја започнала во 1984, а специјалистичкиот испит по офталмологија го положила во 1987. Во 1995 е назначена за шеф на Одделот за болестите на увеа. Во 2003 се здобила со титулата примариус.

Во 1999 го одбрала магистерскиот труд, а во 2009, по одбраната на докторската дисертација, се стекнала со звањето доктор на медицински науки.

Стручно-научна активност

Со вработувањето на Клиниката за очни болести, д-р М.Голубовиќ-Арсовска е активно вклучена во стручната работа на Клиниката и покажува континуиран напредок во усвојување на

современите трендови во хируршкиот и конзервативниот третман при лекувањето на очните заболувања.

Д-р М. Голубовиќ-Арсовска посебен интерес покажува за болестите на задниот сегмент на окото, ретината, витреалното тело и хориоидеата. Со цел за континуирана едукација во дијагностиката, конзервативниот и хируршкиот третман на болестите на задниот сегмент остварува повеќе едукативни престои во клиничките центри во други земји. За совладување на ехографската дијагностика, во 1992 најпрвин остварила десетдневен престој на Клиниката за очни болести во Ниш, за во 1993 да ја дополни едукацијата од оваа област со престој на Клиниката за очни болести "Горѓе Нешкиќ" во Белград. Во 1995 остварила едномесечен престој на клиниката "Шарите" во Берлин, каде што се усовршувала во дијагностиката за болестите на увеата и ретина, флуоресцеинската ангиографија и ласерскиот третман на постериорниот сегмент на окото, како и во усвојувањето на сложените оперативни зафати на ретината, витреалното тело и методата на факоемулзификација во решавањето на ленталните заматувања. Во 1997 остварила престој на Клиниката "Жил Гонин" во Лозана, каде што покрај доедукацијата за дијагностиката и третман на заболувањата на увеата и задниот сегмент на окото, посебно внимание посветила на усвојување на актуелни оперативни техники во решавањето на окуларните заболувања на задниот очен сегмент и катарактата. Во 1998 ја посетувала имунолошката школа во Скопје. Во 2000 година учествувала на курсот по витреоретиналната хирургија во рамките на летачката болница "Орбис интернеишнал" во Варна.

Едукацијата од истата проблематика ја продолжила во 2001 со едно и полмесечен престој во Упсала-Шведска, на Очната клиника "Академиска", каде што остварила и курс по факоемулзификација. Во 2003 учествувала на Прв македонски курс по факоемулзификација. Во текот на 2004 година остварила повеќе неколкудневни престои во тек на шест месеци во Бугарија во приватната очна болница "Зора" и "Александрова" со цел за понатамошна едукација и го завршила курсот за витреоретиналната хирургија. Во 2006, престојувала петнаесет дена на Очната клиника "Фјодоров" во Москва, каде што го завршила напредниот курс по витреоретинална хирургија. Во текот на 2007, исто така, се здобила со диплома на курсот на ретинална и витреална хирургија одржан во Пловдив-Бугарија, под раководство на И.Краисиг и Н. Сивкова.

Во 1999 го одбрала магистерскиот труд: "Хуморалните параметри на имунитетот кај болни со преден увеит и ХЛА-антигени" под менторство на проф. д-р сци. Магдалена Антова-Велевска, а во 2009 година ја одбрала докторската теза: "Евалуација на различни техники на ласер-фотокоагулација во третманот на дијабетичната макулопатија", под менторство на проф. д-р сци. Елена Џајковска.

Автор е и коавтор на повеќе од педесетина научни трудови. Учесник е на повеќе конгреси во странство и во нашата земја со усни и постер-презентации.

Член е на Македонската и на Европската асоцијација на офталмолози, како и на Асоцијацијата на офталмолозите за заболувањето на ретината.

Педагошка активност

Д-р Милена Голубовиќ-Арсовска во изведувањето на практичната настава по офталмологија е вклучена уште во 1985, за по завршувањето на специјализацијата во 1987 официјално да се здобие со звањето помлад асистент. За асистент е избрана во 1990, а во истото звање е реизбрана во 1995 и 2000. Во наставата покажува интерес и успех. Била ментор за изработка на стручен труд за конгрес на студентите по медицина одржан во Охрид 1990. Во рамките на едукацијата на лекарите на специјализација на Клиниката за очни болести и на офталмолошката секција учествувала со презентација на стручни трудови.

Научно-публицистичка активност

За избор и преизбор во звањето асистент, биле рецензирани 22 труда објавени во билтените на Универзитетот "Св кирил и Методиј" под број 489 од 1.7.1987, број 564 од 30.10.1990 година, број 648 од 15.11.1995 и број 742 од 1.11.1999.

За рецензија за избор во звањето доцент, во табелата од Анекс 2 се приложени трудовите кои кандидатката ги доставува за овој избор.

ЗАКЛУЧОК:

Врз основа на приложената документација за рецензија, трудови и активности, Рецензентската комисија смета дека кандидатката д-р Милена Голубовиќ-Арсовска ги исполнува условите за избор во звање доцент по предметот офталмологија. Рецензентската комисија му предлага на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје да ја избере во звањето доцент.

Рецензентска комисија

1. Проф. д-р сци. Снежана Бошњакова, с.р.
2. Проф. д-р сци. Милица Ивановска, с.р.
3. Проф. д-р сци. Магдалена Антова-велевска, с.р.
4. Проф. д-р сци. Весна Димовска-Јорданова, с.р.
5. Проф. д-р сци. Чедомир Димитровски, с.р.

АНЕКС 2

**ОБРАЗЕЦ
 КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО,
 НАУЧНО,
 НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ**

Кандидат: Милена Светислав Голубовиќ-Арсовска
 (име, татково име и презиме)

Институција: Клиника за очни болести, Медицински факултет- Скопје
 (назив на факултетот/институтот)

Научна област: офталмологија

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред.бр	Назив на активноста	Број на активности	Поени од формулар	Вкупно поени
	Одржување на настава од прв циклус студии (вежби)			
	1987	2x30=60	0,03	1,8
	1988	2x30=60	0,03	1,8
	1989	2x30=60	0,03	1,8
	1990	2x30=60	0,03	1,8
	1991	2x30=60	0,03	1,8
	1992	2x30=60	0,03	1,8
	1993	2x30=60	0,03	1,8
	1994	2x30=60	0,03	1,8
	1995	2x30=60	0,03	1,8
	1996	2x30=60	0,03	1,8
	1997	2x30=60	0,03	1,8
	1998	2x30=60	0,03	1,8
	1999	2x30=60	0,03	1,8
	2000	2x30=60	0,03	1,8
	2001	2x30=60	0,03	1,8
	2002	2x30=60	0,03	1,8
	2003	2x30=60	0,03	1,8
				28,8

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред.бр	Назив на активноста	Број на активности	Поени од формулар	Вкупно поени
1	Correlation of diabetic maculopathy and level of diabetic retinopathy. Golubovic-Arsovska M. Contributions.Sec. Biol. Med. Sci.	1	6+0	6

	MASA. XXVII. 2. p. 139-150 (2006)			
2	Association of dyslipidemia with macular oedema and hard exudat in diabetic maculopathy. Golubovic-Arsovska M. Contributions. Sec. Biol. Med. Sci. MASA. XXVIII. 2. p. 149-160 (2007).	1	6+0	6
3	Impact of srum lipids on changes of macular region in diabetic patients. Golubovic-Arsovska M, Dzajkovska E, Jordanova-Dimovska V. Bulgarien review of ophthalmology, No 1, 2008 (25-31).	1	6+0 x0,8	4,8
4	Влијание на ласер-фотокоагулација во повлекување на едемот и цврстите ексудати во макуларната регија. Голубовиќ-Арсовска М. Physioacta Vol.1-No.293-102.	1	4	4
5	Дијабетична макулопатија. Голубовиќ-Арсовска М, Јорданова-Димовска В, Бужаровска-Блажевска К., Македонски медицински преглед, год.59,2005,стр.172-177,бр.3-4.	1	4x0,8	3,2
6	Ласер- фотокоагулација во третманот на дијабетичната макулопатија. Голубовиќ-Арсовска М. Македонски медицински преглед, год.60,2006,стр.230-234,бр.5-6.	1	4	4
7	Доминантни друзи. Голубовиќ-Арсовска М, Ивановска М, Антова М, Јосифова Т. Македонски медицински преглед, год.53, 1999, стр.142-145,бр.3-4.	1	4x0,6	2,4
8	Преден увеит и ХЛА- антигени. Голубовиќ-Арсовска М, Антова-Велевска М, Колевски П, Ивановска М, Бужаровска-Блажевска К. Македонски медицински преглед, год.53, 1999, стр.30-33, бр.1-2.	1	4x0,6	2,4
9	Решавање на псеудофакни аблации.	1	1x0,8	0,8

	Голубовиќ-Арсовска М, Димовска-Јорданова В, Блажевска К. II конгрес на офталмолозите на македонија со меѓународно учество, Охрид, 7-10 октомври 2009. Book of abstracts.			
10	Хипертензија и дислипидемија како ризик- фактори во појавата на дијабетичната макулопатија. Голубовиќ-Арсовска М, Димовска-Јорданова В, Блажевска К. II конгрес на офталмолозите на македонија со меѓународно учество, Охрид, 7-10 октомври 2009. Book of abstracts.	1	1x0,8	0,8
11	Периферни дегенерации на ретината, нивното значење и третман. Голубовиќ-Арсовска М, Бужаровска К. I македонски офталмолошки конгрес со меѓународно учество. Охрид, 1-4 октомври, 2003. Book of abstracts.	1	1x0,9	0,9
12	Аргон- ласер во третман на дијабетична макулопатија. Голубовиќ-Арсовска М, Јорданова В. I македонски конгрес на офталмолози со меѓународно учество, Охрид, 1-4 октомври, 2003. Book of abstracts.	1	1x0,9	0,9
13	Дегенерација на макула сврзана со возраст. Голубовиќ-Арсовска М. Состанок на Здружението на офталмолозите на македонија, Скопје, 9.5.2008.	1	1	1
14	Argon laser trabeculoplasty and primary open angle glaucoma. Димовска-Јорданова В, Блажевска – Бужаровска К,	1	1x0,6	0,6

	Голубовиќ-Арсовска М. II конгрес на офталмолозите на Македонија со меѓународно учество, Охрид, 7-10 октомври, 2009. Book of abstracts.			
15	Трабекулектомија со 5-Фу кај глауком во детска возраст. Блажевска-Бужаровска К, Димовска-Јорданова В, Богданова И, голубовиќ-Арсовска М, Блажевска Б, Дума Х. II конгрес на офталмолозите на Македонија со меѓународно учество. Охрид, 7-10 октомври, 2009. Book of abstracts.	1	1x0,6	0,6
16	YAG- капсулотомија- резултати од неколку техники на komplцирани секундарни катаракти. Блажевска-Бужаровска К, Димовска-Јорданова В, Голубовиќ М, Арнаудовски З, Ставриќ Д, Блажевска Б, Дума Х., Јовановски О, Ристевски Д. YAG капсулотомиа: резултати од неколку техники на komplцирани секундарни катаракти. Блажевска-Бужаровска К, Димовска-Јорданова В. Голубовиќ М, Арнаудовски З, Ставриќ Д, Блажевска Б, Дума Х. Јовановски О, Ристевски Д. II конгрес на офталмолозите на Македонија со меѓународно учество. Охрид, 7-10 октомври, 2009. Book of abstracts.	1	1x0,6	0,6

17.	Евалуација на различни техники на аргон- ласер фотокоагулација во третманот на дијабетична макулопатија, Голубовиќ-Арсовска, докторска теза. Медицински факултет во Скопје, 2009.	1	8	8
18.	Хуморални параметри на имунитетот кај болни со преден увеит и ХЛА- антигени. магистерски труд, Медицински факултет во Скопје, 1999.	1	4	4
Вкупно				50,2

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред.бр	Назив на активноста	Број на активности	Поени од формулар	Вкупно поени
0				0

Дејности од поширок интерес

Ред.бр	Назив на активноста	Број на активности	Поени од формулар	Вкупно поени
1	Курс по витреоретинална хирургија, одмај до декември 2004, Софија.	1	1	1
2	Курс по витреоретинална хирургија. Институт -Фјодоров , Москва 23.октомври-3.ноември 2006.	1	0,5	0,5

Вкупно

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	28,8
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	50,2
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	

ДРУГИ ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС	4,5
ВКУПНО	80,5

Членови на Комисијата

1. Проф. д-р сци. С. Бошњаковска, председател, с.р.
2. Проф. д-р сци. М. Ивановска , член, с.р.
3. Проф д-р сци. М.Антова,член, с.р.
4. Проф д-р сци. В. Јорданова-Димовска, член, с.р.
5. проф. д-р сци. Ч. Димитровски, член, с.р.

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА АСИСТЕНТИ ПО ПРЕДМЕТОТ ПЕДИЈАТРИЈА НА
МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

На распишаниот конкурс во весникот „Утрински весник“ од 25.11. 2009 година за избори, унапредување и преизбори на наставници, научни соработници на Медицинскиот факултет во Скопје, документи за преизбор на асистенти поднесоа: д-р Лидија Карева, сци.др., д-р Марина Крстева - Константинова, сци.д-р, д-р Душко Фидановски, сци.д-р, д-р Светлана Кочева, сци.д-р, д-р. Констандина Кузева-Манева, сци д-р.

По разгледувањето на приложената документација и личното познавање на кандидатите, Рецензентската комисија го доставува до Наставно-научниот совет следниов

ИЗВЕШТАЈ

1. Д-р Лидија Карева

Д-р Лидија Карева е родена во Скопје 1959 година. На Медицинскиот факултет дипломирала во 1984 година со просечен успех 9,08. Од 1985 година е вработена на Клиниката за детски болести каде што ја завршила и специјализацијата по педијатрија во 1992 година. По завршувањето на специјализацијата станала член на тимот од Одделот за клиничка имунологија. Од 1999 година е раководител на Отсекот за примарни имунодефицити со нарушување на клеточниот имунитет. За асистент по предметот педијатрија е избрана 1995 година а потоа е реизбирана. Во 1998 година остварила двомесечни престои на имунолошки оддели и лаборатории во педијатриски клиници во Рим и Лондон. Докторската дисертација под наслов: „Одредување на лимфоцитни популации во периферна крв во проценка на клеточниот имунитет во детска возраст“ ја одбршила во 2002 година. Активно учествува во едукација на студенти, специјализанти, и во континуирана медицинска едукација на лекари. Учествувала активно на бројни стручни манифестации во земјата и во странство. Како член на тимот на педијатриски клинички имунолози учествува во активностите на меѓународниот „J Project“ во кој се вклучени земјите од Југо-источна и Централна Европа. Бидејќи Одделот за клиничка педијатриска имунологија ја исполнува и функцијата на клинички оддел за несакани поствакцинални реакции и консултација за имунизација, активно учествува и во оваа високоспецијализирана дејност.

Досега рецензирани трудови:

- бр. 1 -11 се рецензирани во анексот на Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ бр. 648 од 15.11.1995 год.
- бр. 12 - 20 се рецензирани во Билтенот бр. 721 од 04.12.1998 год.
- бр. 21 - 36 се рецензирани во Билтен бр.847 од 15 .03.2004 год.
- бр. 37 - 40 се рецензирани во Билтен бр. 914 од 01.03.2007 год.

Трудови за рецензија:

41. Карева Л., Пеова С., Миронска К., Ставриќ К.: Можни етиолошки фактори во развојот на еритема мултиформе. Зборник на апстракти и трудови од 4 Конгрес на педијатрите на Македонија со интернационално учество, Охрид, 2007, п 362.

Во трудот се прикажани клиничките карактеристики и лабораториската проценка на лекувани пациенти со еритема мултиформе со осврт на современите познавања за можните етиолошки фактори. Заклучено е дека анализираните фактори во обработениот материјал се совпаѓаат со објавените во светската литература. Истакната е и препораката за спречување на рецидиви која се состои во исклучување од употреба на сите хемиски производи кои пациентот ги добивал пред појавата на заболувањето.

42. Пеова С., Миронска К., Карева Л., Ставриќ К.: Регистар на примарни имунодефицити кај деца во Р. Македонија. Зборник на апстракти и трудови од 4. Конгрес на педијатрите на Македонија со интернационално учество, Охрид, 2007, 153.

Обработен е материјал од 30 - годишното искуство (1976-2006) на Одделението за клиничка имунологија на Клиниката за детски болести. Децата со сомнение за примарен имунодефицит се обработувани според критериумите за дијагноза на примарни имунодефицити на Светската здравствена организација. Како и во светот, најчесто дијагностицирани се антителимо имунодефицитите. Кај групата на деца со Х-врзана агамаглобулинемија дијагнозата е докажана на молекуларно ниво преку соработка со европски референтни центри. Супституцијата со интравенски имуноглобулини и редовните проценки се спроведуваат според раководствата за овие пациенти. Во заклучокот се потенцира потребата од подигање на свесноста за постоење на примарни имунодефицити како и значењето на рана дијагноза со цел да се намали морбидитетот и морталитетот.

43. Ставриќ К., Пеова С., Карева Л., Миронска К.: Автоинфламаторни заболувања. Зборник на апстракти и трудови од 4. Конгрес на педијатрите на Македонија со интернационално учество, Охрид, 2007, п154.

Во трудот е обработена групата на ретки автоинфламаторни заболувања кои се класифицирани во групата на примарни имунодефицити. Прикажани се 2 случаји на фамилијарна медитеранска треска и еден редок случај на хиперимуноглобулинемија -Д . Сите пациенти имаат дијагноза на молекуларно ниво.

44. Карева Л., Пеова С., Миронска К., Ставриќ К.: Зглобни проблеми кај пациенти со Х- врзана агамаглобулинемија. Зборник на апстракти и трудови од 4. Конгрес на педијатрите на Македонија со интернационално учество, Охрид, 2007, п155.

Обработена е релативно честата појава на артрити кај пациенти со Х-врзана агамаглобулинемија предизвикани обично со микоплазма. Терапискиот третман е изведен според прифатените протоколи со имуноглобулини и антибиотици, со добар одговор и без секвели на зглобовите.

45. Миронска К., Пеова С., Карева Л., Ставриќ К.: Wiskott-Aldrich Syndrome - приказ на случај. Зборник на апстракти и трудови од 4.

Конгрес на педијатрите на Македонија со интернационално учество, Охрид, 2007, п156

Прикажано е женско доенче со клинички знаци за тешка форма на вроден примарен имун дефицит. Детално е обработена групата на болести кои се диференцијално-дијагностички можности. И покрај целокупната терапевска поддршка детето завршило со летален исход на осуммесечна возраст. Испратен е материјал за молекуларна дијагноза во референтна лабораторија.

46. Миронска К., Пеова С., Карева Л., Ставрик К.: Апликација на ХИБ - вакцина за превенција и редукција на горнореспираторни инфекции предизвикани со хемофилус инфл. Зборник на апстракти од I конгрес на оториноларинголозите на Македонија, Охрид, 2005, п57.

Како можност за ефикасна превенција на заболувањата предизвикани од Хемофилус инфл. воведена е имунизацијата против оваа бактерија со што е постигнато изразено намалување на бројот на заболени, компликации и смртни исходи. Имунизација со ХИБ вакцина е спроведена кај група од 56 пациенти со чести горнореспираторни инфекции и микробиолошка потврда за изолиран хемофилус инфл. Не е забележана несакана поствакцинална реакција кај ниедно дете. Во текот на следењето една година по имунизацијата значајно е намалувањето на бројот на епизоди на инфекции на горнореспираторните патишта, како и микробиолошки не е изолиран хемофилус инфл. од брис од нос и грло.

47. Mironska K., Peova S., Kareva L., Stavri K.: Diagnosed patients with primary immunodeficiency disorders in Macedonia. Book of abstracts, 13 Congresss of Polish society of experimental and clinical immunology, Krakow, 2008p.156

Презентирани се 44 пациенти со клиничко-лабораториски знаци за примарен имун дефицит дијагностицирани на Одделот во текот на периодот 1976-2008 година 19 пациенти се со хуморален имун дефицит (9- селективен ИгА дефицит, 6 - X-врзана агамаглобулинемија, 2- common variable immunodeficiency и 2- ИгГ2 поткласа дефицит). Клеточно-хуморален дефицит е дијагностициран кај 25 пациенти: 3 SCID, 4 Di George anomaly, 2 Wiskott-Aldrich sy, 3 ataxia-teleangiectasia, 1 X-linked lymphoproliferative sy. Хронична грануломатозна болест е дијагностицирана кај 1 пациент, а кај 2 пациента конгенитална неутропенија. Херeditарен ангиоедем е дијагностициран кај 4 пациенти. Во групата на автоинфламаторни болести дијагностицирани се два случаја на феамилна медитеранска треска и 1 случај на хиперимуноглобулинемија Д. Кај дел од пациентите е потврдена дијагнозата на молекуларно ниво во референтни лаборатории. Редовна супституција со интравенски имуноглобулини примаат пациенти според важечките протоколи за лекување на примарни имунодефицити. Не се забележани несакани реакции при примање на интравенски имуноглобулини. Немало појава ниту на малигна или автоимуна болест кај пациенти со примарен имун дефицит. 9 пациенти завршиле со летален исход.

48. Peova S., Mironska K., Kareva L., Stavri K.: PID diagnosed in childhood at University children's hospital in period 1976-2006. Balkan Congress of Immunology, Ohrid, 2008,p18

Освен деталното реферирање на различните примарни имунодефицити дијагностицирани во триесетгодишниот период,

изнесени се и молекуларните дијагнози на дел од пациентите изработени во референтни лаборатории. Искажана е потребата од подигање на свесноста за постоење на примарни имунодефицити како болести и неопходноста од добра интернационална соработка заради побрза и подобра дијагноза од што зависи успешноста на лекувањето и прогнозата.

49. Stavrik K, Peova S., Kareva L., Mironska K.: Familial mediteranean fever – case report. MJMS 5 Balkan Congress of Immunology, Ohrid, 2008, p48

Прикажан е случај на медитеранска треска кај десетгодишно девојче чиј татко има необјаснети лумбосакрални болки, а братот боледувал од неколку епизоди на воспаление на колк. Заради клиничката слика (фебрилни напади со треска, еритематозен раш, мускулокоскени болки и оток на левиот скочен зглоб) и лабораториските резултати (позитивен инфламаторен одговор), лекувано е амбулантски и болнички со антибиотска и нестероидна антиинфламаторна терапија. Поставеното сомнение за медитеранска треска е потврдено на молекуларно ниво (хетерозигот за E148Q мутација). Започнато било специфично лекување со колхицин со брз позитивен резултат.

50. Миронска К., Пеова С., Карева Л., Ставриќ К.: ХИБ вакцина за превенција на инфекции предизвикани со хемофилус инфл. во детска возраст. Македонски медицински преглед год.60, 2006, п40-44.

Имунизирани се со ХИБ вакцина 67 деца на возраст од 1-5 години заради чести респираторни инфекции предизвикани со хемофилус инфл. 48 деца (71,64%) клиничко-лабораториски имаа показатели за секундарен имун дефицит заради малнутриција или злоупотреба на антибиотска терапија. Не се забележани поствакцинални реакции. Следните две години само кај едно дете повторно е изолиран колонизирачки хемофил. инфл. без манифестација на болест. Истовремено спроведената корекција на малнутрицијата и имунизацијата се одразиле со изразено намалување на епизодите на респираторни инфекции и потребата од антибиотска терапија.

51. Toth B, Volokha A, Mihas A, Pac M, Bernatowska E, Kondratenko I, Polyakov A, Erdos M, Pasic S, Bataneant M, Szaflarska A, Mironska K, Richter D, Stavrik K, Avcin T, Marton G, Nagy K, Derfalvi B, Szolnok M, Kalmar A, Belevtsev M, Guseva M, Rugina A, Krivan G, Timar L, Nyul Z, Mosdosi B, Kareva L., Peova S, Chernyshova L, Gherghina I, Serban M, Conley ME, Notarangelo LD, Smith CI, van Dongen J, van der Burg M, Marodi L.: Genetic and demographic features of X-linked agammaglobulinemia in Eastern and Central Europe: a cohort study. Mol Immunol. 2009 Jun;46:2140 Epub 2009 May 5.

Обемен заеднички труд за дефинирање на генетскиот профил и преваленцата на X-врзаната агамаглобулинемија која досега не е обработена во Источна и Централна Европа. Откриени се 98 различни мутации, од кои 46 се за прв пат реферирани во овој труд. Преваленцата на X-врзана агамаглобулинемија во земјите на Источно и од Централна Европа со вкупна популација од 145 530 870 е 1 на 1 399 000 индивидуи.

2. Д-р Констандина Кузевска-Манева

Д-р Констандина Кузевска-Манева е родена 1964 година во Скопје каде што завршила основно и средно образование со одличен успех. Дипломирала на Медицинскиот факултет во Скопје во 1988 година со среден успех 9,57, како најдобар студент во генерацијата на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“. Во 1990 година се вработила на Клиниката за детски болести во Скопје, а 1992 година ја започнала специјализацијата по педијатрија. Специјалистички испит положила 1996 година и оттогаш работи на Одделот за кардиологија и ревматологија на Клиниката за детски болести. Шеф е на Одделот за неинвазивна дијагностика во амбулантскиот сектор на педијатриската кардиологија. Магистерските студии ги започнала 1990 а во 2000 година го одбрала магистерскиот труд со наслов „Компаративна студија на олигоелементи кај деца со различни заболувања и состојби“. Во 2001 година ги започнати докторските студии, а докторската дисертација со наслов „Евалуација на нарушувањата на срцевиот ритам кај деца оперирани од вродени срцеви мани со употреба на холтер 24-часовен ЕКГ - мониторинг“ ја одбрала во 2007 година. Во 1997 година престојувала во Националниот институт за срцево-садови заболувања и педијатриска кардиологија и кардиохирургија во Софија, Бугарија. Во 1998 година го завршила Третиот ехокардиографски курс на Институтот за срцеви заболувања при Клиничкиот центар во Скопје. Во 2004 година го завршила семинарот за детска кардиологија во Салцбург, Австрија. Секретар е на работната група за педијатриска кардиологија. Член е на Здружението на педијатри на Македонија, Здружението на кардиолози на Македонија и на Европското здружение на кардиолози.

1998 година е избрана за асистент по предметот педијатрија, а потоа реизбирана. Активно учествува и во едукацијата на специјализанти преку стручните презентации. Учествувала во изработката на научно - истражувачкиот проект „Неинвазивна ехокардиографска дијагноза и лонгитудинално следење на срцеви мани“ започнат во 1996 година а продолжен во 2000 година.

Досега рецензирани трудови:

- трудовите бр. 1-23 се рецензирани во Билтенот бр. 721 од 04. 12. 1998;
- трудовите бр. 24-30 се рецензирани во Билтенот бр. 733 од мај 1999;
- трудовите бр. 31-35, 37-39 се рецензирани во Билтенот бр. 794 од 30. 01. 2002;
- трудовите бр. 48-56 се рецензирани во Билтенот бр. 812 од 10. 10. 2002;
- трудовите бр. 77-94 се рецензирани во Билтенот бр. 926 од 15. 09. 2007;
- трудовите бр. 95-99 се рецензирани во Билтенот бр. 938 од 14.03.2008;
- трудовите бр. 100-104 се рецензирани во Билтенот бр. 941 од 30. 04. 2008.

За рецензија се приложени следниве трудови:

105. Кузевска-Манева К., Кацарска Р., Ѓуркова Б. Long QT syndrome. Педијатрија, годишна ревија 2008, стр.167.

Во трудот сеопфатно се изнесени причините, симптомите, генетските карактеристики, патофизиологијата, дијагностиката и третманот на заболувањето на електричниот систем на срцето познат како long QT syndrome.

106. Кузевска-Манева К., Кацарска Р., Ѓуркова Б., Крстевска-Блажевска С., Јованова В. Дијагноза и исход на сериозните ритамно-спроводни нарушувања кај новородените. Први национални денови по неонатологија на Р. Македонија со меѓународно учество. Охрид, 17-20 септември 2008.

Во периодот 2002-2007 година обработени се регистрираните сериозни ритамно-спроводни нарушувања кај 13 новородени деца: конгенитален АВ блок - 2 деца, синус брадикардија - 1 дете, СВПТ - 3 деца, ВЕС - 1 дете, СВЕС - 5 деца, Су WPW - 1 дете. Опишани се поединечните терапевтски постапки и успешноста.

107. Крстевска-Блажевска С., Кацарска Р., Манева К., Ѓуркова Б, Јовановска В. Синдроми и малформации асоцирани со конгенитални кардиопатии. Први национални денови по неонатологија на Р. Македонија со меѓународно учество, Охрид, 17-20 септември 2008.

Ретроспективна студија на асоцираност на конгенитални срцеви мани со синдроми и екстракардијални аномалии во временскиот период 2002-2006. Од 713 деца со срцеви вродени мани кај 86 (12%) се откриени придружни несрцеви малформации. Најчеста придруженост е утврдена со Дауновиот синдром - 53 деца (7,43%) од кои 31,4% имале атријален септален дефект. Резултатите од студијата се совпаѓаат со објавените во литературата.

108. Ѓуркова Б., Кацарска Р., Кузева-Манева К., Крстевска-Блажевска С., Јованова В. Евалуација на новородените со транспозиција на големите крвни садови во периодот 2003-2007. Први национални денови по неонатологија на Р. Македонија со меѓународно учество, Охрид, 17-20 септември 2008.

За период од 5 години (2003-2007), кај 37 новороденчиња е дијагностицирана едноставна и комплексна форма на транспозиција на големите крвни садови. Процентата инциденца за испитаниот период е 0,32/1000 деца. Дијагнозата е поставена на возраст 1-3 дена кај 27 деца, а кај останатите подоцна. Смртен исход пред упатување во кардио-хируршки центар настапил кај 10 деца. 27 се оперирани, од кои со летален исход завршиле 3.

109. Kuzevska-Maneva K., Kacarska R., Gjurkova V, Krstevska S., Jovanova V. Outcome of ventricular arrhythmias in children. Бугарска кардиологија 4/2008 – XI национален конгрес за кардиологија, 20-22 ноември 2008.

Кај 55 деца (22 машки и 33 женски) на возраст $7,8 \pm 2,7$ години е утврдена вентрикуларна аритмија. Петте деца со вентрикуларна тахикардија манифестираше симптоми (палпитации и/или колапс). Останатите 50 имале прерана вентрикуларна контракција, а 12 од нив се пожалиле на градна болка и nelaгодност. Структурно нормално срце имале 23 пациенти, а останатите разни аномалии. Дискутирани се

терапиеките пристапи и заклучено е дека исходот на вентрикуларните аритмии зависи од причината и соодветниот третман.

110. Kacarska R., Kuzevska-Maneva K., Gjurkova B., Krstevska-Blazevska S., Jovanovska V. Neonatal cardiac surgery. Бугарска кардиологија 4/2008 – XI национален конгрес за кардиологија, 20-22 ноември 2008.

Осврнувајќи се на значајното подобрување на дијагностичките можности и третманот на конгениталните срцеви заболувања, изнесени се резултатите од оперативниот третман во периодот 2002-2006 кај 126 деца со разни вродени срцеви заболувања.

111. Gjurkova B., Kacarska R., Kuzevska-Maneva K., Krstevska-Blazevska S., Jovanovska V. 5-months old child with anomalous left coronary artery from the pulmonary artery (ALCAPA). Бугарска кардиологија 4/2008 – XI национален конгрес за кардиологија, 20-22 ноември 2008.

Трудот претставува детален приказ на случај на петмесечно доенче со ретка форма на анормално потекло на лева коронарна артерија. За да се спречи манифестирање на тешка конгестивна миокардиопатија заради миокарден инфаркт неопходно е рано препознавање и третман со што се овозможува одлична долгорочна прогноза.

112. Krstevska-Blazevska S., Kuzevska-Maneva K., Kacarska R., Gjurkova B., Jovanovska V. Mother's subjective risk factors in arising congenital heart malformation. Бугарска кардиологија 4/2008 – XI национален конгрес за кардиологија, 20-22 ноември 2008.

Заради комплексната етиологија на конгениталните срцеви малформации, проценети се некои ризик - фактори кај група од 35 деца со дијагностицирана срцева малформација. Студијата е анамнестичка ретроспективна. Опфатени се и обработени возраста на мајката, образованието, акутните и хронични болести, употребата на лекови во првиот триместар на бременоста, пушењето, конзумирањето на алкохол. Авторите заклучуваат дека и покрај ограничениот број на случаи, добиена е статистичка значајност за разликите меѓу мајки со различен степен на образование, како и со социокономски статус. За останатите ризик-фактори не се најдени статистички значајни разлики.

113. Krstevska S., Kacarska R., Kuzevska-Maneva K., Gjurkova B., Jovanovska V.: Комплексна конгенитална кардиопатија асоцирана со нарушување во атрио-вентрикуларното спроведување - приказ на случај. *Physioacta* vol.3(2),2009:87-91

Приказ на комплексна кардиопатија кај новородено од тип на лева комора со двоен излез и електрокардиографски атрио-вентрикуларен блок 2:1. Во референтен кардиохируршки центар е имплантиран кардиостимулатор, а потоа се изведени парцијална и тотална кано-пулмонална анастомоза. Успешноста на интервенциите е потврдена со проценетиот нормален раст и развој кај детето на возраст од 3 години.

114. Gjurkova B., Kacarska R., Kuzevska-Maneva K., Krstevska S., Jovanovska V.: Дијагноза, третман и следење на пациентите со транспозиција на големите крвни садови во периодот 2000-2008 година. *Physioacta* Vol. 3(1),2009:43-51

Авторите го истакнуваат напредокот во рано поставување на дијагнозата кај деца со транспозиција на големите крвни садови. Во обработениот осумгодишен период, ваков вид срцева мана е

дијагностициран кај 15 новородени, од кои кај 10 во првите три дена од животот. Сите деца се упатени во кардиохируршки центар, а кај две настанил смртен исход во постоперативниот период. Останатите пациенти се следат редовно.

3. Д-р Марина Крстевска-Константинова

Д-р Марина Крстевска-Константинова е родена 1961 година во Скопје, Р.Македонија. Во периодот од 1971-75 година посетувала американско училиште во Атина-Грција. Гимназиско образование завршила во Скопје. Студиите на Медицинскиот факултет во Скопје ги започнала во 1979, а дипломирала во 1985 година со просечен успех 9,48. Во 1988 година е вработена на Клиниката за детски болести. Во 1990 година ја започнала специјализацијата по педијатрија и по положувањето на специјалистичкиот испит во 1994 година станала член на Одделот за ендокринологија и генетика. На постдипломски студии се запишала во 1987 година а магистерскиот труд со наслов „Фреквенција и карактеристики на тризомија 21 на територија на Р. Македонија“ го одбрала во 1997 год. 1996 година е избрана за асистент на Катедрата за педијатрија и потоа е реизбирана. Во 2007 година ја одбрала докторската дисертација со наслов „Евалуација на растот и пуберталниот развој кај здрави женски деца и деца со ауксолошки параметри со нивото на ксеноестроген, IgF1 и IgFBP3“. Истата година станала и примариус. Во текот на студиите учествувала во студентска размена во траење од 1 месец во Шпанија. 1994 година остварила тримесечен престој на Универзитетот во Питсбург -Америка. Во 1997 година добила двегодишна стипендија од Европската асоцијација за детска ендокринологија и престојот го реализирала во Лиеж кај проф. Jean Pierre Bourguignon. Учествувала во повеќе научни проекти работени на Одделот за ендокринологија. Учествувала активно на бројни стручни манифестации во земјата и во странство.

Досега рецензирани трудови:

- трудовите бр. 1 - 17 се рецензирани во Билтенот бр. 677 од 1997 год.
- трудови бр. 18 - 25 се рецензирани во Билтенот бр. 721 од 1998 год.
- трудови бр. 26 - 43 се рецензирани во Билтенот бр. 733 од 1999 год.
- трудови бр. 44 - 59 се рецензирани во Билтенот бр. 774 од 2001 год.
- трудови бр. 60 - 70 се рецензирани во Билтенот бр. 846 од 2004 год.
- трудови бр. 71 - 85 се рецензирани во Билтенот бр. 925 од 2007 год.

Трудови за рецензија

86. Гучев З., Јанчевска А., Крстевска-Константинова М., Јованов Г., Алексовски З.: Нови индикации за третман со хормон за раст, Зборник на апстракти и трудови, 4. Конгрес на педијатрите на Македонија, 18-22 септември 2007, Охрид, 131-135.

Авторите детално и критично ги дискутираат евалуацијата на деца со дефицит на хормон за раст, актуелните дијагностички процедури како и нововведените индикации за третман со хормон за раст.

Образложени се причините за лекување со хормон за раст на деца со Turner синдром, Prader-Willi синдром, мали за возраста деца (СГА).

87. Шукарова-Ангеловска Е., Кочова М., Крстевска-Константинова М., Николовска Н., Шахпазова Е., Зорчец Т.: Потреба од следење на децата со синдромот на Вилијамс, Зборник на апстракти и трудови, 4. Конгрес на педијатрите на Македонија, 18-22 септември 2007, Охрид, стр.202.

Заради познатите аспекти на развојните проблеми кај деца со синдром на Вилијамс (длабока ментална ретардација, кардиоваскуларни проблеми, хиперкалцемија со склоност кон бубрежни конкременти) и според искуствата во светските центри за водење на овие пациенти, во трудот се укажува на потребата од внимателно следење од страна на тим од разнородни стручни лица. Целта е навремено препознавање на нарушувањата и комуникација со семејството заради позитивно влијание на прифаќање на состојбата и поддршка.

88. Спасеска С., Танасковска М., Шукарова-Ангелова Е., Крстевска-Константинова М., Кочова М.: Следење на биохемиски параметри кај деца со фамилијарна предиспозиција за метаболички синдром, Зборник на апстракти и трудови, 4. Конгрес на педијатрите на Македонија, 18-22 септември 2007, Охрид, стр.210.

Сé почестата појава на метаболичкиот синдром или дебелеењето кај децата е причинета од современиот начин на живот, слабата физичка активност, хиперкалорична исхрана и семејните ризик-фактори (дебелина, хипертензија, хиперлипидемија и дијабет). Обработени се група од 74 дебели деца на возраст од 3-16 г. Со резултатите е покажано дека од вкупниот број момчиња и девојчиња инсулинемијата е повисока кај девојчињата, особено кај девојчиња со семејни ризик-фактори. Овие показатели се основа за формирање на различни клинички пристапи, следење и превенција на подоцнежни компликации кон овие групи деца.

89. Gucev Z., Jancevska A., Krstevska-Konstantinova M.: The endocrine mechanisms of growth and epigenetic alteration of the imprinting control region (ICR1) of the H19 gene. Македонски конгрес за ендокринологија, Книга со апстракти. Охрид, 2008, стр.48.

Според авторите, прикажан е за прв пат случај на хипопитуитаризам кај пациент со SRS без хипометилација, што претставува можно делумно објаснение за поволниот дефинитивен адултен раст под третман со хормон за раст.

90. Gucev Z.: Jancevska A., Krstevska-Konstantinova M., Jovanov Gj., Pavlovski D., Velickovski S.: Diagnosis of growth hormone deficiency (GHD) and indications for growth hormone (GH) treatment. Postgraduate Course in Clinical Endocrinology Ohrid 22-24 March 2007,pg 29.

Трудот претставува едукативен осврт на современи ставови за дијагноза на дефицит на хормонот за раст. Поединечно се обработени податоците за вредноста и недостатоците на провокативните тестови, дефинирањето на субнормален одговор на провокативни тестови, одредувањето на вредности на хормон за раст, зависност од возраста, цената на чинење и ризичноста на изведување. Се истакнува значењето на комбинирање на внимателна проценка на сериско мерење на висината со мерења на GH-IGF системот.

91. Krstevska-Konstantinova M., Kocova M., Gucev Z.: Characteristics of central precocious puberty and treatment in the Republic of Macedonia. Abstracts, ESPE, Istanbul, Turkey, 2008, Hormone Research, p 244.

Трудот претставува лонгитудинална студија на 40 девојчиња со централен ран пубертет. Третманот со LH-RH агонисти придонел во подобрувањето на ауксолошките и пубертални показатели, но помал бил ефектот врз аксиларниот и пубичен развој. Не се забележани несакани ефекти од терапијата која децата добро ја поднеле.

92. Gucev Z., Krstevska-Konstantinova M., Todorovska A., Jancevska A., Bogoevska K.: The degree of H19 hypomethylation in children with Silver-Russel syndrome (SRS) is not associated with the clinical severity score (CSS) and the response to growth hormone (GH) treatment. Abstracts, LWPES/ESPE 8th Joint meeting, New York, USA, Hormone Research 2009, p 92.

Испитувањата се преземни од страна на авторите со цела да се процени хипотезата за поврзаноста меѓу изразеноста на фенотипот кај Силвер-Расел синдромот (CPC) и клиничкиот скор за тежина на болеста. Спореден е исто така овој скор со одговорот на третман со хормон на раст. Заклучено е дека само пациентот со хипопитуитаризам е постигнат подобар раст. Состојбата на метилација веројатно не влијае на клиничката експресија или растот кај овие деца.

93. Gucev Z., Danailovski D., Nastova V., Krstevska-Konstantinova M., Jancevska A., Kirovski I., Ugrinovski J.: Childhood craniopharyngeoma in Macedonia: incidence and outcome. Abstracts, LWPES/ESPE 8th Joint meeting, New York, USA, Hormone Research 2009, p 251.

Во периодот 1989-2008 година кај 13 деца е дијагностициран краниофарингеом. Пресметаната вкупна инциденца за овој период во Македонија е 1,43 на 1 000 000 лица. Детално се прикажани почетните знаци и клиничката слика кај пациентите, како и резултатите од иследувањата и третманот. Следењето траело од 6 до 229 месеци, а посебно е истакнато дека нема морталитет за целиот период на опсервација.

94. Крстевска-Константинова М., Јанцевска А., Коцова М., Гуцев З.: Evolution or coincidence of long-term gonadotropin –releasing hormone agonists treatment for central precocious puberts in girls. Abstracts, LWPES/ESPE 8th Joint meeting, New York, USA, Hormone Research 2009, p 495.

Иако долготрајната терапија со гонадотропин-релизинг хормон агонисти (GnRHa) кај девојчиња со централен преран пубертет се смета за безбедна, авторите ги процениле нејзините ефекти кај 40 девојчиња. Децата се лекувани во период од 6 месеци до 8,5 години. Кај 4 девојчиња се најдени зголемени вредности на ТСХ, а едно од нив (со семејна историја за карцином на тироидеа кај мајката), на возраст од осум години манифестирало Хашимото тироидит. Едно девојче со хамартом развило дуабетес мелитус тип 1 на возраст од 8,5 години. Авторите истакнуваат дека не е можно со сигурност овие појави да се поврзат со GnRHa терапијата, но сугерираат внимателно следење на тироидната функција и гликемијата кај девојчиња со долготраен третман со GnRHa.

95. Gucev Z., Tasic V., Jancevska A., Krstevska – Konstantinova M., Pop-Jordanova N., Trajkovski Z, Biesecker LGL.: Congenital lipomatous overgrowth, vascular malformations and epidermal nevi (CLOVE) syndrome: CNS malformations and seizures may be a component of this disorder. Am Jour of Med Genet, 2008; 146 A (20): 2689-90

Прикажан е случај на редок синдром со конгенитално разраснување на масно ткиво, васкуларни малформации и епидермални невуси (CLOVE sy). Кај презентираниот случај се најдени и други знаци (хемимегаленцефалус, агенезија на corpus callosum) за кои авторите сметаат дека можат да бидат дополнителни знаци на синдромот.

96. Krstevska-Konstantinova M., Kocova M., Gucev Z., Sukarova-Angelovska E.: Prenature thelarche in Macedonia: a three-year follow-up. *Brat Med Journal* 2007; 108(8) p 340-342

Во тригодишен период се следени 127 девојчиња со знаци за прерана теларха. Не е забележена прогресија кон преран пубертет, а се покажало дека се работи за бенигна состојба кај девојчиња со нормална висина и лесно покачена телесна тежина, но со забрзано коскено созревање и раст во висина во првата година.

4. Д-р Светлана Кочева

Д-р Светлана Кочева е родена 1963 година во Штип, Р. Македонија. Медицинскиот факултет завршила во Скопје. На Клиниката за детски болести е вработена во 1998 година. Специјализација по педијатрија завршила во 2001 година и оттогаш е член на тимот кој работи на Хемато -онколошкиот оддел на Клиниката за детски болести. Постдипломски студии завршила на Медицинскиот факултет во Скопје. Магистерскиот труд „ Вовед во познавањето на молекуларната основа на Duchenne/Becker -ова мускулна дистрофија во Македонија “ го одбрала во 1997 година. За помлад асистент е избрана во Центарот за генетско инженерство и биотехнологија при Македонската академија на науките и уметностите, а за асистент на Катедрата по педијатрија во 2003 година. Докторската дисертација под наслов „ Молекуларните основи на спинална мускулна атрофија Dichenne/Becker-ова мускулна дистрофија и Freidreich-ова атаксија во Република Македонија “ ја одбрала во 2009 година.

Своето научно - истражувачко искуство го остварувала во периодот 1991-1998 година во Центарот за генетско инженерство и биотехнологија при МАНУ како стручен соработник на истражувањата на молекуларната основа на моногенските наследни болести во Македонија. Од 1998 година продолжила со активностите како надворешен соработник. Научни проекти во кои учествувала се:

1. Molecular characterization of thalassemias in Yugoslavia (1988-1991), YU-USA Joint Funds for Science
2. Study of cystic fibrosis in Yugoslavia (1990-1992), YU-USA Joint Funds for Science
3. The application of genetic engineering in the study of the molecular basis of inherited diseases (1992-1994), Ministry of Science of the R.Macedonia
4. Study of the molecular basis of the diseases in the population of the R.Macedonia (1995-1997), Ministry of Science of the R.Macedonia
5. Molecular basis of the diseases in the population of R.Macedonia (1998-2000), Ministry of Science of the R.Macedonia

6. Capacity building for health care for peoples with Haemophilia in R.Macedonia

Освен во редовната практична настава по педијатрија и генетика за студенти на медицина и стоматологија, учествувала и во следниве едукативни активности:

1. теоретска и практична настава на интердисциплинарни постдипломски студии по молекуларна биологија при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (1998-2003);
2. учество во организирање и изведување на интернационални теоретско-практични курсеви во ИЦГИБ при МАНУ:
  - Recombinant DNA technology in human medicine – First Yugoslavian theoretical/practical cours, 1991;
  - FEBS Advenced Course on Application of Recombinant DNA Technology in Human Medicine, 1992;
  - ICGEB Affiliated Centre Course on Nucleic Acids Methods in Human and Veterinary Medicine, 1998;
  - FEBS Advenced Course on PCR based methods in the detection and characterisation of inherited, infectious and malignant diseases, 1999.

Досега рецензирани трудови:

- трудовите бр.1-29 се рецензирани во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје бр.831, 2003.
- трудовите бр.30-53 се рецензирани во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје бр. 914, 2007.

Трудови за рецензија:

54. Tasic V., Dervisov D., Koceva S., Weber S., Konrad M: Hypomagnesemia with hypercalciuria and nephrocalcinosis: case report and family study. *Pediatric nephrology* 2005; 20 (7).

Во трудот е презентиран пациент со фамилијарна хипомагнезема, хипокалциурија и нефрокалциноза, кај кој е утврдена мутација во CLDN 16 ген кој кодира синтеза на парацелин. Утврдувањето на генскиот дефект ја потврдува улогата на генот во реналната патофизиологија и укажува на корисноста од скринирање на мутации во овој ген.

55. Kocheva S., Vlaski-Jekic S., Kuturec M., Efremov G.: Molecular analysis of survival motor neuron and neuronal apoptosis inhibitory protein genes in Macedonian spinal muscular atrophy patients, *BJMG* 2007; 10(2): 55-60.

Презентирани се добиените резултати од молекуларната анализа на SMN-генот како и NAIP-генот кај 30 несродни пациенти со спинална мускулна атрофија од Р. Македонија. Добиените резултати покажуваат дека причина за настанување на спинална мускулна атрофија е делеција на егзон 7 и 8 од SMN1-генот. Делеција е откриена кај 94,1% од пациентите со SMA тип I и кај 87,5% од пациентите со SMA тип II. NAIP е делетиран кај 41,2% од пациентите со SMA тип I и кај 12,5% од пациентите со SMA тип II.

56. Kocheva S., Plaseska-Karanfilska D., Trivodalieva S., Kuturec M., Vlaski-Jekic S., Efremov G.: Prenatal diagnosis of spinal muscular atrophy in macedonian families. *Genetic testing* 2008; 12(3): 391-393.

Прикажани се методите применети во пренатална дијагноза на спинална мускулна атрофија. Пренатална дијагноза е направена кај 12 семејства од Македонија со ризик за болно дете од спинална мускулна атрофија.

57. Kocheva S., Trivodalieva S., Vlaski-Jekic S., Kuturec M., Efremov G.: Molecular analysis of Friedreich's ataxia in Macedonian patients. *BMJG* 2008; 11(1): 61-64.

Прикажани се резултати од молекуларна анализа на генот за Friedreich - ова атаксија (FRDA) кај пациенти со спиноцеребеларна атаксија од Македонија. Покажано е присуство на зголемен број повторувања на тринуклеотидната секвенца GAA во интрон I од FRDA-генот кај пациенти со класична слика на FRDA.

58. Kocheva S., Trivodalieva S., Plaseska-Karanfilska D., Vlaski-Jekic S., Kuturec M., Efremov G.: Prenatal diagnosis in Macedonian Duchenne muscular atrophy families. *BMJG* 2008; 11(2): 59-63.

Трудот претставува приказ на методите за пренатална дијагноза на Duchenne-ова мускулна дистрофија во семејства со ризик за болно дете. Резултатите се од пренатални дијагностички испитувања кај 15 семејства од Р. Македонија.

59. Fustik S., Trajkovska M., Jakovska T., Spirevska L., Josifovska T., Koceva S.: Screening for liver disease in cystic fibrosis: analysis of clinical and genetic risk factors for its development. *Turk J Pediatr.* 2008 Nov-Dec;50(6):526-32.

Анализирани се преваленцата и можните клинички и генетски фактори поврзани со појавата на болест на црниот дроб кај пациенти со цистична фиброза. Утврдена е поврзаност меѓу појавата на болест на црниот дроб и одредени мутации во CFTR-генот. Мутацијата $\Delta F508$ е присутна кај 77,8% од пациентите со ЦФ и болест на црниот дроб.

60. Coneska-Jovanova B., Muratovska O., Glamocanin S., Martinova K., Trajkova-Antevska Z., Koceva S., Spirevska L.: Nutritional status in children with malignancies at the time of diagnosis. 40th Congress of the international Society of Pediatric Oncology Berlin, Germany, October 2-6, 2008

Во трудот е проценет нутритивниот статус на пациенти при поставување на дијагноза за малигна болест. Направена е споредба меѓу пациенти со малигна хематолошка болест и пациенти со солидни тумори. Заклучено е дека во моментот на поставување на дијагноза на малигна болест е присутна малнутриција.

61. Gucev Z., Tasic V., Jancevska A., Pop-Jordanova N., Koceva S., Kuturec M., Sabolic V.: Friedreich Ataxia (FA) associated with diabetes mellitus type I and hypertrophic cardiomyopathy: analysis of FA family. *Med Arch* 2009; 63(2): 110-111

Приказ на случај со Friedreich-ова атаксија со рана презентација на болеста и рана манифестација на дијабетес мелитус. Кај пациентот е утврден генски дефект во FRDA генот.

62. Fustik S., Jacovska T., Spirevska L., Koceva S.: Protein-energy malnutrition as the first manifestation of cystic fibrosis in infancy. *Pediatric International* 2009; 51(5): 678-683

Анализирани се пациенти со цистична фиброза и манифестации на протениско-енергетска малнутриција. Кај 33% од доенчињата со цистична фиброза утврдена е и протеинско-енергетска малнутриција во првите 5 месеци од животот.

63. Parazovska-Cerepnalkovska A., Koceva S., Kocova M.: Analysis of the SRY gene in Turner syndrome patients from the Republic of Macedonia. *BJMG* 2008; 11(2):31-38

Анализирани се 40 пациенти со Turner sy цитогенетски и со примена на PCR-метода за детекција на SRY- генот. Ризикот од појава на гонадобластом и потребата од рана гонадектомија ја поддржуваат потребата од детекција на SRY ген кај сите пациенти со Turner sy.

5. Д-р Душко Фидановски

Д-р Душко Фидановски е роден 1961 година во Скопје каде што завршил основно и средно образование. На Медицинскиот факултет во Скопје се запишал во 1979 година а дипломирал во 1985 година со просечен успех 8,75. Вработен е на Клиниката за детски болестиво 1988 година. Специјалистичкиот испит по педијатрија го положил во 1994 година и оттогаш е член на тимот на Одделот за интензивна терапија. Активен учесник е во изградбата и опремувањето на Одделот и во воведувањето на сите протоколи за лекување на тешко болни деца и новородени (реанимациони постапки кај новородени и деца, механичка вентилација и употреба на сурфактант кај недоносени со респираторен дистрес-синдром, тотална парентерална исхрана), како и на нови принципи на механичка вентилација и нови дијагностички и терапевтски процедури кај новородени (умбиликална и артериска катетеризација, „клик“ тест за одредување на белодробна зрелост, синхорнизирана и високофреквентна механичка вентилација, торакална дренажа). Заедно со д-р А.Христовски учествувал во формирањето на педијатрискиот и неонатален итен транспортен сервис на Клиниката за детски болести. Остварил повеќе стручни престои во институции во земјата и во странство (Софија-Бугарија, Љубљана -Словенија, Салицбург-Австрија, Филадельфија-САД, Сиднеј-Австралија, Грац-Австрија). Од 2002 година е раководител на Отсекот за интензивна терапија на витално загрозени новородени, а од 2009 е раководител на одделот за витално загрозени недоносени деца. Во 2008 година се стекнал со звањето примариус. Во 1997 година е избран за асистент по предметот педијатрија и е реизбиран. Освен редовната активност во практичната едукација на студенти по медицина, учествува активно и во семинари за едукација на специјализанти, постдипломци и лекари. Бил едукатор во центарот за континуирана медицинска едукација во Специјалната болница за гинекологија и акушерство „Чаир“ во Скопје.

Во 2006 година ја одбрал докторската дисертација со наслов „Проценка на терапискиот одговор на сурфактантот употребен во лекување на респираторниот дистрес синдром (РДС) кај прематурни новородени“.

Досега рецензирани трудови:

- трудовите бр.1 - 20 се рецензирани во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ бр.678 од 1997;
- трудовите бр. 21-39 се рецензирани во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ бр.774 од 2001
- трудовите бр. 40-51 се рецензирани во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ бр. 847 од 2004
- трудови бр. 52-58 се рецензирани во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ бр. 914 од 2007

Трудови за рецензија:

59. Фидановски Д.: Дали новите синтетички сурфактанти се иднина во терапијата на неонаталните белодробни заболувања? IV конгрес на педијатрите на Македонија со меѓународно учество, Македонски медицински преглед, Зборник на трудови, Охрид 2007, 56-62

Во трудот исцрпно се анализирани карактеристиките, предностите и недостатоците на природните и синтетските сурфактанти во лекувањена респираторниот дистрес-синдром кај новородените. Обработени се и соопштенијата на искуствата од клиничка примена на разни синтетички сурфактанти. Во заклучокот се истакнува можноста во блиска иднина синтетичките сурфактанти да бидат соодветна замена за природните во успешното лекување на РДС.

60. Дума Ф., Дума А., Сајковски А, Кутурец М., Саболик В., Лековска О., Ангелова Н., Фидановски Д., Христовски А., Којик Љ., Софијанова А., Никчевска Н.: Сериски ЕЕГ и мозочна смрт. IV конгрес на педијатрите на Македонија со меѓународно учество, Македонски медицински преглед, Зборник на трудови, Охрид, 2007, 62-68.

Авторите ги дискутираат современите ставови и дилеми за дефинирање на најсигурните знаци за мозочна смрт и донесувањето на одлуки за одржување на виталните функции кај вакви пациенти или прекин на поддршката, донирање на органи и др.

61. Којик Љ., Сајковски А., Фидановски Д., Христовски А., Софијанова А., Наунова С., Папазовска А.: Што ги води децата до интензивно лекување во Р. Македонија. IV конгрес на педијатрите на Македонија со меѓународно учество, Македонски медицински преглед, Зборник на трудови, Охрид, 2007, 71.

Обработени се возраста и причините за прием на деца во одделението за интензивна терапија во периодот 2002-2006 година. Најбројна група се новородени (64%), потоа доенчиња (14,6%) а останатите се деца од 1 до 14 години. Најчеста причина за прием на новородените е респираторно затајување (болест на хијалини мембрани, конталана пневмонија, меконијален аспирационен синдром). И кај доенчињата се чести респираторни проблеми, но и електролитно-ацидо-

базни нарушувања и сенса. Кај поголемите деца е најголема разноликоста на патологијата.

62. Софијанова А., Пиперкова К., Сајковски А., Фидановски Д., Христовски А.: Рано мозочно оштетување, дијагноза, следсње и етички дилеми: нови методи на проценување. IV конгрес на педијатрите на Македонија со меѓународно учество, Македонски медицински преглед, Зборник на трудови, Охрид, 2007, 71.

Во трудот се изнесени основните причини за мозочни оштетувања во перинаталниот период, тешкотиите за реална проценка на непосредните ефекти и можноста на предвидување на трајните ефекти врз растот и развојот на децата.

63. Сајковски А., Софијанова А., Фидановски Д., Христовски А.: Транспортен сервис на Одделот на интензивна терапија: нови принципи на развој на услугите. IV конгрес на педијатрите на Македонија со меѓународно учество, Македонски медицински преглед, Зборник на трудови, Охрид, 2007, 73-74.

Дискутирани се организационо-техничко-финансиските аспекти за функционирање, одржување и развој на транспортниот сервис.

64. Петровски М., Којик Љ., Петровски П., Димов А., Симеонов Р., Чадиќовски В., Мемети Ш. Сајковски А., Фидановски Д., Христовски А., Софијанова А.: Респираторен дистрес кај новородени со вродени аномалии. IV конгрес на педијатрите на Македонија со меѓународно учество, Македонски медицински преглед, Зборник на трудови, Охрид, 2007, 74-75.

Врз основа на резултатите од исходот на неопходна хируршка интервенција кај деца со вродени малформации кои имале и респираторен дистрес авторите во заклучокот ја истакнуваат неопходноста од специјализиран интензивен третман (асистирана вентилација, корекција на водно-електролитно-ацидобазна рамнотежа) пред и постоперативно.

65. Софијанова А., Пиперкова К., Дуковска В., Сајковски А., Фидановски Д., Христовски А.: Развојно мониторирање на високоризични прематуруси родени со екстремно ниска родилна тежина. IV конгрес на педијатрите на Македонија со меѓународно учество, Македонски медицински преглед, Зборник на трудови, Охрид, 2007, 75-76.

Во трудот е даден осврт на комплексната организација на развојното следење на високо ризични новородени во кое учествува мултидисциплинарен тим со задача за рано откривање, интервенција и рехабилитација на познатите проблеми.

66. Наунова-Тимовска С., Сајковски А., Фидановски Д., Христовски А., Софијанова А., Којик Љ., Тимовски В.: Структура на морбидитетот кај предвремено родени деца на механичка вентилација во единица за интензивна терапија. IV конгрес на педијатрите на Македонија со меѓународно учество, Македонски медицински преглед, Зборник на трудови, Охрид, 2007, 83-84.

Врз основа на резултатите од анализиран материјал од една година авторите го изнесуваат својот заклучок за постоење на корелација меѓу структурата на морбидитетот кај предвременно родени деца и степенот на нивната незрелост, ниската родилна маса и малите адаптивни капацитети. Препорачана е соодветна постнатална нега и терапија како и рана примена на сурфактант за подобрување на прогнозата и намалување на смртноста кај оваа група новородени.

67. Ацевска А., Сајковски А., Христовски А., Фидановски Д., Софијанова А., Којик Љ., Ивановска М.: Пневмонија асоцирана со механичка вентилација кај новороденчиња на единица за интензивна терапија. IV конгрес на педијатрите на Македонија со меѓународно учество, Македонски медицински преглед, Зборник на трудови, Охрид, 2007, 86-87.

Овој труд претставува ретроспективна студија со цел да се одредат застапеноста, ризичните фактори и причинителите на пневмонија асоцирана со механичка вентилација кај новородени хоспитализирани на Одделот за интензивна нега. Заклучено е дека степенот на недоносеност, инвазивноста на процедурите како и должината на престојот го зголемуваат ризикот за развој на нозокомијални инфекции. Се препорачува примена и придржување до строги протоколи за работа според светските стандарди.

68. Папазовска-Черепналковска А., Којик Љ., Сајковски А., Фидановски Д., Христовски А., Чадииковски В. Конгенитална руптура на желудникот. Постхируршки третман во единица за интензивна нега и терапија-приказ на случај. IV конгрес на педијатри на Македонија со меѓународно учество, Македонски медицински преглед, Зборник на трудови, Охрид, 2007, 91-92.

Прикажан е редок и компликуван случај на руптура на желудникот, интестинална малротација и дуоденална атрезија

69. Цековска Ж., Петровска М., Поповска-Јовановска К., Котевска В., Фидановски Д., Пановски Н.: Обработка на хемокултури од пациенти хоспитализирани на детската клиника во Скопје. IV Конгрес на педијатрите на Македонија со меѓународно учество, Македонски медицински преглед, Зборник на трудови, Охрид, 2007, 238-239.

Прикажани се резултати од испитувања на 794 примероци на хемокултури. Позитивни резултати се добиени од 70 (8,8%) примероци, најчесто од одделот за интензивна нега и одделот за неонатологија. Во заклучокот се препорачува обработка на две до три хемокултури од пациент со индикација.

70. Дуковска В., Софијанова А., Дума Ф., Сајковски А., Фидановски Д., Христовски А.: Фоллоњ-уп на високо - ризично новородено. IV Конгрес на педијатрите на Македонија со меѓународно учество, Македонски медицински преглед, Зборник на трудови, Охрид, 2007, 297-298

Не е доставен за рецензија.

71. Fidanovski D., Sajkovski A., Hristovski A., Sofijanov A., Kojik Lj., Naunova-Timovska S.: Surfactant replacement therapy for neonatal

respiratory distress syndrome. Ten year's experience from intensive care unit, University Children's Hospital – Skopje, Macedonia. 10th Ljubljana International Symposium on Paediatric and Neonatal Intensive Care 7-8 March, Ljubljana, Book of abstracts, 2008, 16.

Проценета е ефикасноста на сурфактант терапија кај недоносени новородени со знаци за респираторен дистрес-синдром. Авторите истакнуваат дека со оваа терапија е подобро преживувањето на недоносени со РДС.

72. Фидановски Д.: Нови препораки за кардио-пулмонална реанимација кај новородени и деца. Педијатрија, Годишна ревија, 2008, 160-166

Авторот ги изнесува главните препораки за консензус на Американската академија за срце и Американската академија за педијатрија за кардиопулмонална реанимација и итна кардиоваскуларна нега. Се истакнува дека воведувањето на новите препораки не значи исклучување од употреба на претходните, ами постапна промена во согласност со медицината базирана на докази, како и за зависност од одделен случај и околностите во кои се одвива реанимацијата.

73. Дуковска В., Софијанова А., Дума Ф., Сајковски А., Фидановски Д., Христовски А., Којик Љ.: Развојно следење кај недоносените, ран ехосонографски наод. Први национални неонатолошки денови на Р. Македонија, Зборник на апстракти и предавања, Охрид, 2008, 28.

Со цел поточно да се одреди и предвиди невроразвојниот исход кај ризични новородени, споредени се раните ехосонографски наоди на ЦНС со психомоторните способности на 28 недоносени со средна родилна тежина 1450 гр. и средна гестациска старост 29 недели. Според резултатите, наодите на НИС од повисок степен, а особено на дифузна леукомалација, корелираат со многу ниски развојни способности и пречки во психомоторниот развој.

74. Фидановски Д.: Терапија со сурфактант кај новородени со белодробни заболувања кои не го вклучуваат респираторниот дистрес-синдром. Први национални неонатолошки денови на Р. Македонија, Зборник на апстракти и предавања, Охрид, 2008, 30.

Авторот ги изнесува современите ставови за употреба на сурфактант при белодробни заболувања кои не се поврзани со незрелоста на елите дробови и со примарен дефицит на сурфактант: меконијален аспирационен синдром, пневмонија/сепса, конгенитална дијафрагмална хернија, белодробна хеморагија, бронхопулмонална дисплазија. Според првичните искуства во светот, можно е употребата на сурфактант кај наведените состојби да претставува ефикасна терапевска постапка.

75. Popovska-Jovanovska K., Fidanovski D., Taushanova B.: Evaluation of established satellite model of infection control system in NICU. Први национални неонатолошки денови на Р. Македонија, Зборник на апстракти и предавања, Охрид, 2008, 60.

Приказ на развојниот пат на воведување модел на национална надзорна програма на нозокомијалните инфекции. Истакнати се добрите резултати на контролниот систем на Клиниката за детски болести.

76. Софијанова А., Сајковски А., Фидановски Д., Христовски А., Којик Љ.: Преглед на прематурни и критични новороденчиња со потреба од екстремно транспорт од првиот македонски неонатален транспортен сервис-ретроспективен дескриптивен приказ. Први национални неонатолошки денови на Р. Македонија, Зборник на апстракти и предавања, Охрид, 2008, 94.

По воведувањето на првиот македонски итен неонатален транспортен сервис во 2002 година во периодот 2002-2008 година се транспортирани 270 новородени. Свкупно преживување е 60% со зголемување на преживувањето кај новородени од 27 ГН за 29%, а кај новородени од 32 ГН за 72%.

77. Трајковски З., Димов А., Фидановски Д., Јошева Ј., Јакимовска-Димитријевска М.: Езофагеално белодробие. Први национални неонатолошки денови на Р. Македонија, Зборник на апстракти и предавања, Охрид, 2008, 103.

Приказ на редок тип на комуницирачка бронхопулмонална малформација на примитивното црево. По направената хируршка интервенција и обдукција потврден е единствен бронх за левото белодробие.

78. Којик Љ., Бојациева С., Сајковски А., Фидановски Д., Христовски А., Софијанова А., Наунова С., Спасевска С., Муратовска Р.: Тешка форма на меконијален аспирационен синдром третирана со сурфактант и конвенционална вентилација кај три новородени - приказ на случај. Први национални неонатолошки денови на Р. Македонија, Зборник на апстракти и предавања, Охрид, 2008, 121.

Приказ на примена на синхронизирана механичка вентилација и сурфактант кај случаи со меконијален аспирационен синдром.

79. Наунова-Тимовска С., Сајковски А., Фидановски Д., Христовски А., Софијанова А., Којик Љ.: Перинатална инфекција со *Klebsiela aerogenes* и air leak синдром. Први национални неонатолошки денови на Р. Македонија, Зборник на апстракти и предавања, Охрид, 2008, 132.

Приказ на случај на тешка перинатална инфекција со *Klebsiela aerogenes* со пневмомедијастинум, пневмоторакс и пневмоперитонеум (air leak sy) со поволен исход.

80. Муратовска Р., Сајковски А., Пиперкова К., Фидановски Д., Христовски А., Софијанова А., Којик Љ., Спасевска С., Алуловска Н.: Нозокомијални инфекции (НИ) кај хируршки третирани новородени деца. Први национални неонатолошки денови на Р. Македонија, Зборник на апстракти и предавања, Охрид, 2008, 134.

Во петгодишен период одредени се инциденцата и ризик-факторите за појава на нозокомијални инфекции кај 77 хируршки третирани неонатуси. Во заклучокот се истакнува дека со микробиолошки анализи при прием во единица за интензивна терапија, следење и нивна контрола на истите при појава на биолошки и клинички знаци за инфекција се овозможува разликување на вистински нозокомијални инфекции кои се 32,3%. Покажано е и дека гестациската

старост и времетраењето на механичката вентилација се ризик-фактори за појава на нозокомијални инфекции кај хируршки третирани неонатуси.

81. Спасевска С., Сајковски А., Фидановски Д., Христовски А., Софијанова А., Којик Љ., Муратовска Р., Алуловска Н.: Асоцијација на варијацијата на серумското ниво на гликемијата (СГ) со асфиксија и инфекција кај новородени. Први национални неонатолошки денови на Р. Македонија, Зборник на апстракти и предавања, Охрид, 2008, 134.

Врз основа на обработениот материјал, авторите укажуваат на зголемување на бројот на недоносени хипотрофични новородени и повородени со асфиксија кои се ризик-фактори за рани и доцни секвени во психомоторниот развој. Се потенцира неопходноста од превенција на раѓање на новородени со фактори на ризик.

82. Нешковска М., Софијанова А., Сајковски А., Фидановски Д., Христовски А., Којик Љ., Пиперкова К.: Инфантилни колики: етиологија, прогноза и критериуми за дијагноза. Први национални неонатолошки денови на Р. Македонија, Зборник на апстракти и предавања, Охрид, 2008, 171.

Според обработката на 100 новородени контролирани заради инфантилни колики манифестирани со нарушување на сонот, вознемиреност, зголемена плачливост и агресивност, проценети се следните причини: несоодветна интеракција мајка-новородено кај 25%, хипертонус и незрелост на гастроинтестиналниот тракт кај 35%, реакција на состојки од храната (кравјо млеко) кај 50%.

83. Кимовска М., Софијанова А., Пиперкова К., Сајковски А., Фидановски Д., Никчевска Н.: Примарен и секундарен дефицит на сурфактант - приказ на случај. Први национални неонатолошки денови на Р. Македонија, Зборник на абстракти и предавања, Охрид, 2008, 173.

Едукативен приказ на случај каде што е применет сурфактант заради екстремна незрелост и повторно при секундарна хипосурфактоза (неонатална инфекција и плевмонија) со поволен исход на новороденото.

84. Sofijanova A., Sajkovski A., Fidanovski D.: Audit of premature infants and critically ill neonates requiring ex-utero transfer by the first Macedonian Neonatal Emergency Transport Service (NETS) – A retrospective descriptive study. 1st International Congress of UENPS, Rome, Italy, Early Human Development, 84, supplement November 2008, 148.

По воведување на првиот македонски итен неонатален транспортен сервис во 2002 година во периодот 2002-2008 година се транспортирани 270 новородени. Свкупно преживување е 60% со зголемување на преживувањето кај новородени од 27 ГН за 29%, а кај новородени од 32 ГН за 72%.

85. Фидановски Д., Стратегии за превенција на бронхопулмонална дисплазија кај новородени. Педијатрија - годишна ревија, 11, 2009, 135-49

Сеопфатно дискутирани современите ставови за настанување, дијагностицирање и превенција на бронхопулмоналната дисплазија кај новородено.

86. Sofijanov A., Sajkovski A., Fidanovski D., Hristovski A., Kojik I.j., Naunova S., Spasevska S., Muratovska R.: Dopamine therapy – is it good or bad for cerebral blood flow in VLBW infants? IV International Meeting of the Portuguese Neonatal Society, Lisboa, Portugal, 2009, Acta Pediatr Port 2009: 40(5), S 158.

20 новородени со средна гестациска старост 31 ± 2 недели и средна вредност на родилна тежина 1200 ± 200 гр. се следени во првите 24 часа по раѓањето со мониторирање на артерискиот притисок. Во групата на хипотензивни деца, артерискиот притисок очекувано се покачил по допаминска инфузија. Авторите ја дискутираат позитивната корелација на артерискиот притисок со мозочниот крвен проток.

ЗАКЛУЧОК

Во текот на постапката за реизбор, д-р Душко Фидановски даде отказ на работното место на Клиниката за детски болести.

Врз основа на приложената документација и трудовите за рецензија, Рецензентската комисија му предлага на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, пријавените кандидати д-р Лидија Карева, д-р Константина Кузевска - Манева, д-р Марина Крстевска - Константинова и д-р Светлана Кочева да бидат реизбрани во звањето асистент по предметот педијатрија.

Рецензентска комисија

1. Проф.д-р Соња Пеова	с.р.
2. Проф. д-р Мирјана Кочова	с.р.
3. Проф. д-р Розана Кацарска	с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „ОКУЛАРНИ ПРОМЕНИ КАЈ ЛИЦА СО DOWN-СИНДРОМ“, ИЗРАБОТЕНА ОД М-Р АНТОНЕЛА ЉУБИЌ, ПРИЈАВЕНА НА ФИЛОЗОФСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје, на VI редовна седница одржана на 3.III 2010 година, ги избра проф. д-р Владимир Трајковски, доц. д-р Даниела Димитрова-Радојичиќ, проф. д-р Горан Ајдински, доц. д-р Наташа Чичевска-Јованова и проф. д-р Коста Јанев за членови на Комисијата за оцена на докторската дисертација под наслов „Окуларни промени кај лица со Down-синдром“, поднесена од м-р Антонела Љубиќ. Комисијата ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и има чест на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет да му го поднесе следниов

ИЗВЕШТАЈ

Воведен дел

Докторската дисертација на м-р Антонела Љубиќ, под наслов „Окуларни промени кај лица со Down-синдром“, претставува самостоен труд на авторот и истовремено прв обид за покомплексно проучување на окуларните аномалии кај лицата со Down-синдром.

Описен дел

Трудот е презентираан на 192 страници, А₄-формат текст, содржи 92 табели, 45 слики, 6 страници прилози и 185 библиографски единици во литературата. Докторската дисертација има кратенки, резиме, вовед, цел на истражувањето, материјал и методи, резултати, дискусија, заклучоци, предлози, литература и прилози.

Во воведот се истакнува поимот Down-синдром (ДС), каде што се цитираат епидемиолошките карактеристики, а потоа кандидатката го фокусира вниманието на цитогенетиката и пренаталната дијагноза на трисомија 21.

Авторката концизно ги прикажува клиничките карактеристики на синдромот, со посебен осврт на окуларните аномалии каде што се опишани промените на предниот, средниот и задниот очен сегмент. Од предниот сегмент се објаснети: искосување на палпебрална фисура, стеснување на палпебралната фисура, спуштеност на горниот очен капак, епикантус, епиблефарон, хипертелоризам и хипотелоризам, опструкција на солзните патишта, блефаритис, конјуктивитис и кератоконус. Во окуларни промени на средниот сегмент се наведуваат: опацитети на очната леќа, катаракта, ирис абнормалности и глауком. Во окуларни промени на задниот сегмент се споменати: зголемен број и изменети ретинални крвни садови, хипоплазија на оптичкиот нерв, атрофија на оптичкиот нерв и аблација на ретината. Се дава акцент на нарушувањата во окуломоторната рамнотежа (страбизам,

нистагмус и амблиопија), а свое место наоѓаат и рефрактивните аномалии: миопија, хиперметропија и астигматизам.

Цели на ова истражување се јасно дефинирани и тие се:

- да се утврди зачестеноста на окуларните промени на предниот, средниот и задниот очен сегмент кај лицата со ДС во Р. Македонија и споредбено во Р. Хрватска, тие да се идентифицираат и дијагностицираат, како и да се изнајдат препораки за корекција на состојбите и болестите кои се подложни на третман и мониторинг;
- да се утврди зачестеноста на нарушувањата на окуломоторната рамнотежа, особено страбизмот и амблиопијата на лицата со ДС во Р. Македонија и споредбено во Р. Хрватска, тие да се дијагностицираат и да се дадат насоки за нивно лекување, особено поради тоа што тие влегуваат во состојби кои со соодветна рана дијагностика и терапија се корективни;
- да се утврди процентуалната застапеност на конвергентниот и дивергентниот страбизам во страбичната група испитаници со ДС во Р. Македонија и споредбено во Р.Хрватска, и нивната етиопатогенетска поврзаност со факторите на ризик;
- да се утврди процентуалната застапеност на поединечни форми нистагмус кај испитаниците со ДС во Р. Македонија и споредбено во Р. Хрватска;
- да се утврди процентуалната застапеност на одделни рефрактивни аномалии (миопија, хиперметропија, астигматизам) кај испитаниците со ДС во Р. Македонија и споредбено во Р.Хрватска, тие да се анализираат поединечно и во асоцијација со појавата на страбизмот, со цел да се дојде до сознанија за дефициентниот процес на еметропизација кај лицата со ДС;
- да се утврди зачестеноста на поединечни здружени појави и знаци по системи, и нивна асоцијација со окуларните промени кај лицата со ДС во Р. Македонија и споредбено во Р. Хрватска;
- да се установаат препораки за задолжителен визуелен скрининг на лицата со ДС во Република Македонија, во согласност со европските стандарди, со основна цел рана детекција, третман и мониторинг на окуларните и визуелни нарушувања и обезбедување на полесен процес на рехабилитација, едукација и социјализација на лицата со ДС.

Во делот **Материјал и методи** изложена е методологијата на истражувањето. Истражувањето претставува популациски базирана, пресечна студија, изведена во периодот од април 2007 година до септември 2009 година, каде што се вклучени испитаници со поставена дијагноза Down-синдром, на возраст од 1,9 до 41,0 години, регрутирани од процесот на едукација во специјалните установи, дневните центри како и невладините родителски асоцијации за ДС на територијата на Р. Македонија и Р. Хрватска.

Испитуваната група ја сочинуваат 108 испитаници со ДС од целата територија на Р.Македонија, вклучувајќи го главниот град Скопје, потоа градовите Велес, Кавадарци, Струмица, Гевгелија, Штип, Тетово, Прилеп, Гостивар и Македонски Брод. Испитаниците од испитуваната група од територијата на цела Република Македонија се на возраст од 2,0 до 41,0 години, од коишто 72 испитаници се од машки пол, додека 36 од женски пол.

Контролната група ја сочинуваат 64 испитаници со ДС од целата територија на Р. Хрватска, вклучувајќи го главниот град Загреб со загребската жупанија, потоа градот Карловац со карловечката жупанија и градот Осиек со осиечко-барањската жупанија. Испитаниците од контролната група од територијата

на цела Република Хрватска се на возраст од 1,9 до 30,6 години, 34 испитаници се од машки пол, додека 30 од женски пол.

Офталмолошката евалуација на секој испитаник од испитуваната и контролната група беше направена поединечно во приватни офталмолошки ординации со потребната апаратура на територијата на Р. Македонија и Р. Хрватска. При евалуацијата во ординациите запазени се минималните стандарди за потребна офталмолошка апаратура, која опфаќа: биомикроскоп, компјутерска рефрактометрија, Snellen-ови оптоптици за одредување на видната острина на далечина, офталмоскоп, Ishihara-таблици за определување на колорниот вид како и тестови за определување на бинокуларниот вид.

Податоците за лицата со ДС се добиени од евиденцијата во специјалните училишта, локалните социјални служби, дневните центри како и невладините родителски асоцијации за ДС. Пополнети се три вида на протоколи, и тоа:

- Down-синдром- придружни појави протокол;
- Down -синдром-окуларни промени протокол;
- Down -синдром-страбизам протокол.

Во статистичките анализи се користени Excel и статистичкиот пакет SPSS for Windows верзија 11.

Кај сериите од квантитативен тип е извршено *тестирање на дисперзијата на појавите*. Кај сериите од категориски тип се одредени проценти на структура, односно пропорции и стапки. Резултатите во вид на процентуална застапеност се прикажани со табели, столпчести графици или пити. Кај сериите од квантитативен тип се пресметани: просечна вредност, стандардна девијација, +/- 95,00 % интервал на доверба, минимална и максимална вредност. Тестирањето на значајноста на разликата кај сериите од категориски тип ќе биде извршено со χ^2 -тест. За тестирање на хипотезата се користени *Fischer-ов еџакџен тест (p)* и доколку условите се исполнети, *Pearson-ов хи - квадрант тест (p¹)*. За испитување на поврзаноста на различни карактеристики (големини) во рамките на истата група, податоците се *cross - класифицирани во табели на конјункција*. Како мерка на асоцијација меѓу паровите на номинални категорички вредности наведени се и *коэффициенти на конјункција*. Како значајни, земени се разликите на ниво на значајност $p < 0,05$.

Резултатите од истражувањето се прикажани во 86 табели и 45 слики. Во првиот дел се прикажани резултатите од просечната возраст на испитаниците и контролната група, половата дистрибуција, дистрибуција по место на живеење, етничка припадност, установи од кои се земени податоците, просечна возраст на мајката и таткото, просечна родилна тежина на испитаниците со ДС, просечна вредност на гестациската старост. Потоа, направена е анализа на пренаталните, перинаталните и постнаталните ризик-фактори. Предмет на анализа се и: кардиолошки дефекти, аудиолошки аномалии, денални деформитети, тироидна дисфункција, diabetes mellitus, дерматолошки промени, гастроинтестинални промени, мускулоскелетни промени, атланта-аксијален лакситет, невропсихијатриски растројства.

Стеснувањето на палпебралната фисура, epichantus, епиблефаронот, ptosis palpebrae меѓу испитуваната и контролната група не покажало статистички значајна разлика. Дистрибуцијата на conjunctivitis, blepharitis и blepharoconjunctivitis во испитуваната и контролната група покажало значајна разлика ($df = 3$; $p = 0,014$; $p^1 = 0,011$). Дистрибуцијата на катаракта во испитуваната и контролната група не покажаа статистички значајна разлика ($df = 1$; $p = 1,000$; $p^1 = 0,718$). Ирис строма атрофијата кај испитаниците од испитуваната група е присутна кај 36,11%, додека

кај испитаниците од контролната група со 18,8 %. Brushfield-ови точки кај испитаниците од испитуваната група се присутни кај 16,67%, додека кај испитаниците од контролната група кај 30,6 %. Глауком кај испитаниците во испитуваната група е застапен со 2,8 %, а кај контролната група ниту еден не покажа присуство на глауком. Не постои статистички значајна разлика за глаукомот во испитуваната и контролната група. Зголемениот број на крвни садови преку ПНО, кај испитаниците од испитуваната група е застапен со 20 %, додека кај испитаниците во контролната група беше застапен со 15,6%, што не е статистички значајно.

Страбизам кај испитаниците од испитуваната група е присутен кај 33,3 %, додека во контролната група кај 20,3 %, што укажува дека не постои значајна разлика. Езотропиите кај испитаниците во испитуваната група се застапени кај 61,6%, а во контролната група кај 100 %. Егзодевијациите во испитуваната група се застапени кај 30,5%, додека во контролната група немаше присуство на егзодевијации. Вертикалните девијации во испитуваната група се застапени кај 9,4%, а во контролната група нема присуство на вертикални девијации.

Нистагмусот кај испитаниците од испитуваната група е присутен кај 13,1 %, додека кај контролната група во 6,3 %. Дистрибуцијата на нистагмус во испитуваната и контролната група не покажа значајна разлика ($df = 1$; $p = 0,202$; $p^1 = 0,202$).

Рефрактивните аномалии кај испитаниците во испитуваната група се застапени кај 92,0 %, додека кај испитаниците од контролната група рефрактивните аномалии се застапени кај 87,3%. Дистрибуцијата на одредени типови рефрактивни аномалии преку сферен еквивалент, во испитуваната и контролната група, не покажа значајна разлика ($df = 2$; $p = 0,261$; $p^1 = 0,221$).

Во **дискусијата** е направена компаративна анализа со повеќе светски студии што го обработуваат Down-синдромот. Дадени се препораки за пренатална дијагноза. Потоа направена е анализа на асоцираните промени по системи, со посебен осврт на окуларните промени кои се и тема на докторската дисертација. Компарирани се посебно предниот, средниот и задниот окуларен сегмент. Овој дел содржи илустрирамии слики од некои очни нарушувања. Страбизмот, нистагмусот и амблиопијата заземаат значајно место и тие се компарирани со светските резултати.

Во делот **заклучоци**, врз основа на добиените резултати, оформени се најзначајните заклучоци кои произлегуваат од истражувањето. Од нив може да се потенцираат следниве:

- позитивната семејна анамнеза не влијае на појавата на ДС;
- просечната возраст на мајката во македонската и хрватската популација со ДС изнесуваше 28,4 години и 30,2 години, ретроспективно;
- просечната возраст на таткото во македонската и хрватската популација со ДС изнесуваше 30,9 години и 31,9 години, ретроспективно;
- разликата во преваленцијата на пре-, пери- и постнаталните ризик-фактори, во македонската и хрватската популација, не покажа статистичка значајност;
- кардиолошките дефекти кај лицата со ДС се асоцирани со појава на рефрактивни аномалии, особено миопија;
- разликата во преваленцијата на денталните деформитети, дерматолошките промени, мускуло-скелетните промени, атланта-аксијалниот лакситет и промените во однесување, покажа статистичка значајност;
- искосувањето на палпебралната фисура претставува најчеста окуларна карактеристика кај испитаниците со ДС;
- страбизмот кај испитаниците со ДС се јавува во повисок процент во однос на општата популација. Преваленцијата на страбизмот во македонската и хрватската популација (33,3% за македонската и 20,3% за хрватската

популација со ДС), покажа вредности во рамките на светски објавените студии на кавкаска популација испитаници. Разликата во преваленцијата во македонската и хрватската популација со ДС не покажа статистичка значајност;

- езотропијата (конвергентен страбизам) претставува доминантен тип на страбизам и во македонската и во хрватската популација со ДС;
- преваленцијата на нистагмусот во македонската и хрватската популација (12 % и 6,3%, ретроспективно) покажа вредности во рамките на светски публикуваните студии;
- преваленцијата на амблиопијата во македонската и хрватската популација покажа повисоки вредности во однос на светски публикуваните студии;
- рефрактивните аномалии, со искосувањето на палпебралната фисура, претставуваат најчеста окуларна промена кај испитаниците со ДС;
- преваленцијата на астигматизмот, како рефрактивна аномалија, во македонската и хрватската популација со ДС, е во рамките на светски објавените студии.

Во делот **препораки** се даваат корисни совети за лицата со ДС. Во случај на постоење на рефрактивна аномалија кај лицата се препорачува соодветна оптичка корекција. Во случајот на постоење на амблиопија се препорачува соодветен режим на конзервативна терапија со оклузија, како и соодветна оптичка корекција. Во случајот на постоење на страбизам, во зависност од типот на страбизмот се препорачува соодветен конзервативен или хируршки третман. Поради дефициентната акомодација, а со тоа тешкотии при работа на блиску, кај испитаниците со ДС се препорачува препишување на бифокална или прогресивна оптичка корекција.

Седмиот дел е резервиран за прилозите каде што се прикажани протоколот Down-синдром протокол за придружни промени, Down-синдром протокол за окуларни промени и Down-синдром протокол за страбизам.

Во **литературата** се цитирани вкупно 185 референци според редоследот на појавувањето во текстот. Литературните податоци се соодветно избрани, поголемиот дел се со најнов датум и целосно ги покриваат подрачјата испитувани во докторската дисертација. Користени се и одреден број на интернет-ресурси што му дава дополнителна вредност на трудот.

Во **извадокот** е даден кус преглед на целокупната содржина на докторската дисертација на македонски и на англиски јазик.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Докторската дисертација е самостоен труд, обработен во согласност со поставените цели и задачи. Материјалот и методите на работа се добро дефинирани. Резултатите се солидно статистички обработени со табеларен и графички приказ. Користена е соодветна литература од 185 референции кои во значителна мера придонеле за темелното толкување на материјата со која се среќавала докторантката за време на изработката на дисертацијата. Резултатите се прецизно изведени и реално прикажани. Иследувања на окуларните промени кај Down-синдромот претставуваат први од ваков вид во балканскиот регион, а се едни од ретките и во Европа, што на овој труд му дава меѓународна димензија. Со ова се надополнува една празнина и се отвораат нови патишта за рехабилитација на овие лица. Тоа

овозможува приближување на клиничката офталмологија, од една страна, и на дефектолошката теорија и практика, од друга страна, како и обединување на стручњаците од разни профили, а сè со една цел – да им се помогне на лицата со Down-синдром и на нивните семејства.

Докторската дисертација на м-р Антонела Љубиќ, под наслов **„Окуларни промени кај лица со Down-синдром“**, е самостоен оригинален придонес со сите елементи на научен труд.

Врз основа на анализата и оцената на докторската дисертација, Комисијата е на мислење дека се исполнети сите услови за позитивна рецензија и му предлага на Наставно-научниот совет на Факултетот да го прифати овој извештај и на кандидатката да ѝ одобри усна одбрана на докторската дисертација.

Членови на Комисијата

Проф. д-р Владимир Трајковски, с.р.
Доц. д-р Данисла Димитрова-Радојичиќ, с.р.
Проф. д-р Горан Ајдински, с.р.
Доц. д-р Наташа Чичевска-Јованова, с.р.
Проф. д-р Коста Јанев, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА
НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „ОДРЖЛИВ РАЗВОЈ НА
ЕКОДИМЕНЗИИ ВО ОСНОВНОТО ОБРАЗОВАНИЕ ВО РЕПУБЛИКА
МАКЕДОНИЈА“, ИЗРАБОТЕНА ОД М-Р ДЕСАНКА УГРИНОВСКА,
ПРИЈАВЕНА НА ФИЛОЗОФСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на одлуката број 0903-100/08 од 22.12.2009 година, донесена од Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје, на својата редовна седница одржана на 15.12.2009 година, избрани сме за членови на Комисијата за оцена на докторската дисертација под наслов: *Одржлив развој на екодимензии во основното образование во Република Македонија*, изработена од м-р Десанка Угриновска.

Комисијата во состав: проф. д-р Снежана Адамческа, проф. д-р Наташа Ангелоска-Галевска, проф. д-р Сузана Миовска Спасева, проф. д-р Лена Дамовска и проф. д-р Вера Стојановска, до Наставно-научниот совет го доставува следниов

И з в е ш т а ј

Докторската дисертација под наслов: *Одржлив развој на екодимензии во основното образование во Република Македонија* елаборира мошне значајно прашање кое е актуелно речиси во сите сфери на човековото живеење. Во тие рамки, екодимензиите во процесите на образованието сè повеќе добиваат на тежина разбрани и поддржани како парадигма и модел на одржливиот развој кој претставува основа за егзистенција на целокупното човештво. Овој проблем е стар колку и постоењето на човековата цивилизација. Екодимензиите и нивниот одржив развој во трудот се третираат на соодветен начин и со неопходната теоретска основа и емпирија својствена за сите педагошки истражувања.

Трудот е конципиран во неколку глобални дела: теоретска рамка на проблемот, методолошки компоненти на истражувањето, анализа и интерпретација на добиените резултати и прилози во вид на инструменти користени во анализата на изворите и конкретните истражувачки ситуации. Трудот содржи 252 страници компјутерски обликуван текст и 66 наведени релевантни извори од домашни и странски автори.

Во теоретскиот дел на трудот, кандидатката м-р Угриновска прави анализа на генезата на екодимензиите почнувајќи од познатите мисли и согледувања на Сократ и Платон за функционалната релација меѓу мислата на човекот и окружувањето во кое таа се создава. Значајно место е дадено на процесите на поврзување, меѓузависност и сообразеност на екодимензиите на образованието преку внесување на содржини во курикулумите и рedefинирање на целите на образованието како најподатлива средина за

влијание и придонес во нивниот одржлив развој. Најмаркантна точка од тој развој е, според кандидатката, 1975 година и Белградската конференција на УНЕСКО, на која се утврдени познатите шест цели на образованието и воспитанието за средината:

1. Вредност на свеста

Водење на индивидуите и групите кон развој на чувствителност за глобалната средина и со неа поврзаните проблеми.

2. Знаење

Водење на индивидуите и групите да усвојат основни сознанија за средината, но и за проблемите што ѝ се препишуваат, како и улогата на критичност со одговорност кај секое човеково битие.

3. Компетентност

Водење на индивидуите и групите да усвојат неопходно знаење за да се создаваат решенија за надминување на проблемите во средината.

4. Капацитети за вреднување

Целта претпоставува водење на индивидуите или групите да реализираат вреднување на мерките и воспитно-образовните програми што ја опфаќаат средината во функција на факторите од еколошки, политички, екопомски, социјален, естетски и образовен аспект.

5. Учество

Во рамките на оваа цел се вклучува водење на индивидуите и групите во сфаќање на одговорноста и неопходноста да дејствуваат во средината.

Во теоретскиот глобален дел на трудот кандидатката ги елаборира екодимензиите на образованието и нивниот одржлив развој на глобално светско ниво преку дејствувањето на низа меѓународни институции, организации и мрежи за глобално влијание врз свеста и образованието на секој поединец независно од неговата полова и возрасна припадност: УНЕСКО, ЕУ, ОЕЦД, ЕНСИ-мрежата и др. Во овие поглавја кандидатката упатува на низа мерки, препораки, стандарди и политики за еко-образованието во светски рамки, нагласувајќи ја и образовната администрација во секоја земја. Во неколку поглавја во трудот се изложени бројните фактори и чинители на ековоспитанието со искуства од различни земји: наставните планови и програми, наставничкиот кадар и можностите за екообразованието во средното и високото образование.

Вториот глобален дел од трудот ги содржи методолошките компоненти на истражувањето. Ги презентираме најрелевантните од нив:

Предмет на истражувањето:

Компаративното согледување на образовното дејствување за одржлив развој како планска, програмска и дидактичко-методичка парадигма, но и дефинирање на условите и претпоставките за негова присутност и ефикасност во основното училиште.

Предметот е анализиран од неколку аспекти.

А) Анализа на педагошките национални/ државни и регионални плански/ стратегиски документи од аспект на екопедагошките димензии на основното образование.

Б) Анализа на образовни планови и програми од основните училишта кај нас и во неколку странски држави од аспект на образованието за одржливиот развој.

В) Согледување на ставовите за образованието за одржливиот развој на наставниците од неколку основни училишта.

Цел и карактер на истражувањето

Согледување на состојбите во однос на квалитетот на планирањето, програмирањето и дидактичко-методичката обработка на образованието за одржливиот развој во основното образование во Република Македонија, Кралството Норвешка и Република Финска.

Задачи на истражувањето

1. Да се утврди присутноста на педагошките димензии на одржливиот развој во национални и регионални стратегии во доменот на основното образование.
2. Да се согледа и да се спореди начинот на планирање на педагошките димензии на одржливиот развој во актуелните планови за основно образование во Кралството Норвешка, Република Финска и Република Македонија.
3. Да се утврди застапеноста на цели од одржливиот развој во програмите од основното образование во Кралството Норвешка, Република Финска и Република Македонија.
4. Да се проучи и да се спореди присутноста и можностите за дефинирање на задачи од одржливиот развој во програмите од основното образование во Кралството Норвешка, Република Македонија и Република Финска.
5. Да се испитаат и да се споредат присутноста и потенцијалите за вклучување на содржини од образованието за одржливиот развој во програмите од основното образование во Кралството Норвешка, Република Македонија и Република Финска.
6. Да се согледаат ставовите на наставниците за унапредување на педагошките димензии на одржливиот развој на основното образование на наставниците во Република Македонија.

Истражувачки прашања

1. Истражувањето треба да одговори на прашањето дали планирањето, дидактичко-методичката обработка и ставовите на наставниците за образованието за одржливиот развој во одделни подрачја на основното образование соодветствуваат со можностите и потребите на образовните системи во Кралството Норвешка, Република Финска и Република Македонија.
2. Со истражувањето треба да се дојде до сознанија за тоа дали во анализираниите национални стратегии се забележува квантитативно и квалитативно учество на образованието за одржливиот развој соодветно на современите научни сознанија.
3. Компаративната анализа на регионалните стратегии треба да посочи дали тие квантитативно и квалитативно ги презентираат современите научни барања за образованието за одржливиот развој.

4. Дали во анализираните европски наставни планови за основно образование се искористени можностите за реализација на педагошките димензии на одржливиот развој?
5. Дали во анализираните програми за основно образование се присутни цели соодветни на современите барања на образованието за одржливиот развој?
6. Какви се можностите за екопедагошко дејствување евидентирани во дефинираните цели во анализираните европски програми за основно образование?
7. Дали во анализираните програми за основно образование се присутни задачи што би соодветствувале на современите екопедагошки барања?
8. Колку компаративно се забележуваат значителни разлики во пристапот на дефинирањето на задачи за одржливиот развој во анализираните наставни програми за одделните области?
9. Дали се забележува присутност на содржини од одржливиот развој во анализираните европски програми за основно образование?
10. Компаративно да се согледа дали се содржани од одржливиот развој во анализираните европски програми за основно образование?
11. Дали наставници од основните училишта искажале ставови од кои може да се препознае нивна блискост со можностите за вклучување на екопедагошките аспекти на образованието?
12. Колку наставниците покажуваат дека тие ги препознаваат и ги практикуваат можностите за соработка со различни чинители и избор на ресурси при реализација на екопедагошките димензии?
13. Колку наставниците ја користат проектната работа при реализацијата на одделни аспекти на екопедагошкото дејствување?
14. Какви видови на обука им се потребни на наставниците за унапредување на екопедагошките димензии во основното образование?
15. Постои ли конзистентност на ставовите на наставниците во врска со нивниот придонес за одржливиот развој на екопедагошките димензии на основното образование во конкретната воспитно-образовна практика?

Методи на истражување

- аналитичко-дескриптивен;
- аналитичко-компаративен метод.

Техники и инструменти на истражување

- анализа на педагошката документација;
- интервјуирање.

Примерок на истражување

- глобални документи за планирање и развој;
- регионални документи за планирање и развој;
- национални документи за планирање и развој (Норвешка, Финска и Македонија);
- 82 наставника од 7 основни училишта во Скопје.

Со примената на истражувачките методи и техники, кандидатката регистрира неколку глобални заклучоци кои се однесуваат на следниве прашања:

- стратегиските документи се битна одредница во екопедагошкото дејствување во анализираниите образовни системи;
- анализата на овие документи покажа дека во нив се создаваат солидни основи за унапредување на екопедагошкото дејствување на национален и меѓународен план;
- се забележува слабост во дефинирањето на воведните, визионерски сегменти на стратегиите за образование за одржливиот развој во коишто доминира антропоцентризмот;
-
- за разлика од македонските услови, во другите анализирани документи се забележува постоење на паралелен процес;
- во сите земји се забележува различен пристап во вклучувањето на екопедагошките аспекти;
- структурната анализа на програмските документи покажа дека се препознаваат разлики во пристапот кај одделните земји.;
- постои тенденција на постепено вклучување на дидактичко-методички елементи и содржини кои можат да бидат во функција на ваквото дејствување;
- присутна е неискористеност на имплицитните можности за екопедагошко дејствување во рамките на сите анализирани програми од соодветните предмети;
- во предметот природа и општество, сепак, анализата на програмите од оваа сфера покажаа дека тие се неконзистентни и парцијални од екопедагошки аспект;
- се забележува и непрецизност во користењето на поимите „чиста“, „здрава“ средина иако станува збор за иста проблематика;
- во наставните програми по предметот граѓанско образование, во македонскиот образовен систем е пропуштена можноста образовно да се дејствува ученикот/ ученичката да се развиваат како граѓани, активни субјекти во демократското општество. Тоа е појава што може да биде пречка и за нивно изградување како активни субјекти во еколошкиот развој на општеството во коешто припаѓаат;
- ставовите на наставниците одат во прилог на ваквата разновидност, што може да се согледа како во видот на активности што се

реализираат, начинот на којшто се реализираат, екопедагошките димензии, но и соработниците преку кои се реализира овој вид на образование;

- интервјуираните наставници од аспект на наставните програми во најголем број посочиле дека аспектите на одржливиот развој треба да се вклучат во предметите: физичко образование, природа и општество и македонски јазик, најмал број наставници како предмети каде што би можело да се вклучи одржливиот развој биле споменати предметите: историја, информатика, општество и Албански јазик.
- може да се заклучи дека во училиштето сега повеќе декларативно екопедагошките димензии се дел од секојдневниот училиштен живот;
- значајно влијание за екопедагошкото дејствување на наставниците имаат големиот број позитивни искуства од реализацијата на проектите;
- според наставниците, проектната работа има позитивни ефекти за унапредување на екопедагошкото дејствување, но и на квалитетот на образовното дејствување воопшто.

Членовите на избраната Комисија сериозно и темелно ја анализираа докторската дисертација под наслов: *Одржлив развој на екодимензии во основното образование во Република Македонија*, изработена од м-р *Десанка Уриновска*, и едногласно донесоа одлука врз која се темели оцената и одредбите од добиената одлука на ННС (член II, став 2). На мислење сме дека во понудената верзија на изработената докторска дисертација **се потребни нужни измени и дополнувања**. Тие се однесуваат на следниве забелшки и сугестии од содржински, методолошки и јазичен аспект:

- во теоретскиот дел на трудот е потребно да се изработи поглавје во кое треба да се изврши дефинирање на основните носечки поими кои кореспондираат со насловот, предметот и целите на истражувањето преку користење на автентични извори и лично видување на кандидатката;

- во истиот глобален дел недостасува неопходниот аналитичко-компаративен пристап на различните образовни системи (Норвешка, Финска и Македонија);

- недостасува компаративен осврт на наставните планови и програми во основното образование во наведените земји;

- неопходни се понудени насоки, решенија и лично видување на кандидатката за проблемот на истражување од аспект на добиените

резултати кои се во функционална врска со истражувачките прашања идентификувани во трудот;

- неопходна е нужна интервенција во доследното користење на термини и синтагми кои не се соодветно преведени на македонски јазик и нивната содржина и значење може да се протолкува на поинаков или спротивен начин, а тоа ја менува смислата на заклучните согледувања (полиси, развојни документи, плански документи и сл.);

- недостасуваат општи заклучни согледувања после секое поглавје, преку кои можат да се идентификуваат личните, научните и професионално-експертските ставови и согледувања на кандидатката.

Комисијата стои на располагање за помош на кандидатката, за дообјаснување и поддршка во доработката на докторската дисертација и ќе овозможи процесирање на постапката по извршените нужни измени и дополнувања во законски дозволеният рок.

Скопје, 22.3.2010 година

Членови на Комисијата

Проф. д-р Снежана Адамческа, с.р.
Проф. д-р Наташа Ангелоска Галевска, с.р.
Проф. д-р Сузана Миовска Спасева, с.р.
Проф. д-р Лена Дамовска, с.р.
Проф. д-р Вера Стојановска, с.р.

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА ЕДЕН НАСТАВНИК ВО СИТЕ ЗВАЊА
ПО НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ ПИЈАНО
НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА МУЗИЧКА УМЕТНОСТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот и уметнички совет на ФМУ, на својата седница одржана на 3.2.2010 година, донесе решение за формирање Рецензентска комисија во состав: проф. Јован Каровски, проф. Борис Романов и проф. м-р Евушка Елезовиќ-Трпкова. На конкурсот, објавен во весниците „Дневник“ и „Коха“ на 21.1.2010 година, за избор на еден наставник во сите звања по наставниот предмет пијано, се пријави кандидатката вопр. проф. м-р Катерина Гелебешева-Костадиновска.

Врз основа на доставените материјали, како и врз основа на личното познавање на кандидатката, Рецензентската комисија го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ

Кандидатката Катерина Гелебешева-Костадиновска е родена во Скопје, на 16.3.1969 година. Во нижото музичко училиште била примена на својата 5 – годишна возраст учејќи пијано во класата на проф. Евушка Трпкова – Елезовиќ, кај која продолжила и во средното музичко училиште. Во нејзиното образование по пијано во средното музичко училиште учела и во класата на проф. Тодор Светисв. На Музичката академија во Загреб се запишала во 1987 година во класата на истакнатиот пијанист и педагог проф. Владимир Крпан. Дипломирала како најдобар студент во 1991 година, здобивајќи се со звањето академски музичар, пијанист и професор по пијано.

На Факултетот за музичка уметност во Скопје, постдипломските студии ги завршила во 1993 година, во класата на проф. Борис Романов.

Во текот на нејзиниот средношколски и факултетски едукативен период редовно учествувала на голем број јавни часови, на аудиции, а настапувала честопати и на концерти, додека од 1980 година станала редовен учесник на сите натпревари на ученици и студенти по музика, секогаш освојувајќи високи награди како во Републиката, така и надвор од нејзините граници и тоа први, втори и специјални награди. Исто така активно учествува на многубројни семинари за пијано под раководство на истакнати пијанисти и педагози како што се Р. Керер, И. Ендо, Е. Тимакин, Р. Мураро, М. Н. Гинзбург и др.

Веднаш по нејзиното дипломирање во периодот 1991-1995 година, работела како професор по пијано во МБУЦ „Илија Николовски – Луј“ во Скопје.

Во октомври 1995 година е избрана за доцент по пијано на одделите I, II, VI и VII на ФМУ во Скопје, а од 2004 година изведува настава на студиската програма за пијано.

Во 2005 година е избрана во звањето вонреден професор по пијано на Факултетот за музичка уметност во Скопје, по исто така ги предава предметите камерна музика и корепетиција на Катедрата за пијано.

УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ

Нејзината успешна уметничка кариера како пијанист која започнува многу рано ја одбележуваат голем број на концерти како во нашата земја така и надвор од неа, проследени со извонреден прием од публиката и музичката критика.

Покрај нејзината активност на сцената како самостоен солист, често зема учество и како пијанист во повеќе камерни состави. Од 2002 година активно соработува со обоистот Васил Атанасов, со кого има реализирано над 30 концерти низ Македонија (Скопје, Куманово, Струмица, Гевгелија, Неготино, Охрид...), како и на сите значајни фестивали како Охридско лето, Скопско лето, Битола - Хераклејски вечери, Штипско лето, ДММ, Есенски музички свечености. Имаат издадено и ЦД насловено „Романтична музика“ (2006). За музичката архива на МРТВ направиле повеќе трајни тонски снимки.

Особено забележителна концертна дејност од 2001 година па сè до денес остварува со пијано - дуото Гелебешев, кое го формирала со нејзиниот сопруг Глигор Гелебешев. Во концертната активна на пијано - дуото влегуваат над 40 јавни настапи во скоро сите градови низ Македонија (Скопје, Битола, Прилеп, Штип, Охрид, Куманово, Тетово, Струмица, Гевгелија...), кои музичката критика ги оценува со најпофални зборови. На идентичен прием наидуваат и концертите остварени и на речиси сите најзначајни фестивали во државата (Охридско лето, Скопско лето, Битолско лето, Прилепско лето, Интерфест - Битола, Златна лира, ДММ. Пијано - дуото Гелебешев настапува и во странство: 2005 година настап во Париз (Франција); 2007 година, настап во Нови Сад (Србија); 2008, година настап во Букурешт, Крајова (Романија); 2009 година, настап во Ниш (Србија) и 2009 година настап во Харлем, Ден Бош (Холандија).

Во 2008 година го имаат издадено и првото ЦД со дела од Дебиси, Хачатурјан, Шопен, Шабрие и Барток. Како пијано - дуо за МРТВ оствариле и повеќе трајни тонски снимки.

КОНЦЕРТИ

СОЛИСТИЧКИ НАСТАПИ И НАСТАПИ СО ОРКЕСТАР

- 26.6.1986 Скопје солист со Македонската филхармонија–диригент Перо Петровски -Скопје
- 11.4.1991 Загреб солист со Загребските симфоничари–диригент Томислав Ухлих -Хрватска
- 17.5.1991 Загреб солистички концерт во салата Ватрослав Лисински - Загреб
- 4.11.1993 Скопје солист со Македонската филхармонија-диригент Ангел Шурев - Белград
- 6.4.1995 Скопје солист со Македонската филхармонија - диригент Дорон Саломон- Израел
- 21.12.1995 Скопје солист со Камерниот оркестар на МРТ - диригент Ангел Шурев-Белград
- 23.12.1996 Скопје солистички рецитал, сала ФМУ
- 13.2.1997 Скопје солист со Македонската филхармонија - диригент Андреј Андресв -Бугарија
- 7.4.1998 Скопје сонатна вечер со Олег Кондратенко - виолина - Скопје
- 28.3.2000 Скопје солист со Камерниот оркестар на Македонската филхармонија на ДММ
- 12.12.2001 Скопје настап на концертна вечер на композиторот Благој Цанев

- 27.3.2001 Скопје солист со Камерниот оркестар на МФ-диригент Мартин Лукас - Швајцарија
- 28.3.2004 Битола солист со Битолскиот камерен оркестар на ДММ - диригент Сашо Татарчевски-Скопје
- 30.3.2004 Скопје солист со Битолскиот камерен оркестар на ДММ - диригент Сашо Татарчевски - Скопје
- 7.10.1996 Учествувала на Интернационалниот пијано конкурс во Порто, Португалија.

**НАСТАПИ СО ПИЈАНО - ДУО ГЕЛЕБЕШЕВИ, ОБОИСТОТ
ВАСИЛ АТАНАСОВ И ДРУГИ УМЕТНИЦИ И АНСАМБЛИ**

- 10.4.2003 Концерт на пијано - дуото Гелебешеви - Тетово
- 9.7.2003 Концерт на пијано - дуото Гелебешеви - Скопје
- 7.7.2003 Концерт на пијано - дуото Гелебешеви - Битола
- 8.4.2004 Концерт на пијано - дуото Гелебешеви на Музичка есен - Гевгелија
- 13.4.2004 Рецитална пијано - дуото Гелебешеви - Скопје
- 5.4.2005 Концерт на пијано - дуото Гелебешеви - Битола
- 12.4.2005 Концерт на пијано - дуото Гелебешеви - Куманово
- 21.6.2005 Концерт на пијано - дуото Гелебешеви - Париз, Франција
- 16.12.2005 Рецитал на пијано - дуото Гелебешеви - Скопје
- 15.3.2006 Концерт на пијано - дуото Гелебешеви во чест на Моцарт - Гевгелија
- 25.4.2006 Концерт на пијано - дуото Гелебешеви во чест на Моцарт - Куманово
- 26.4.2006 Концерт на пијано - дуото Гелебешеви во чест на Моцарт - Штип
- 13.9.2006 Концерт на пијано - дуото Гелебешеви во чест на Моцарт - Св.Николе
- 18.9.2006 Настап на пијано - дуото Гелебешеви за Амбасадата на Р. Унгарија во чест на Бела Барток
- 27.10.2006 Концерт на пијано - дуото Гелебешеви - Гевгелија
- 10.11.2006 Настап на пијано - дуото Гелебешеви на Есенски музички свечености - Скопје
- 31.3.2007 Настап на пијано - дуото Гелебешеви на манифестацијата ДММ - Скопје
- 19.6.2007 Концерт на пијано - дуото Гелебешеви - Струмица
- 14.7.2007 Концерт на пијано - дуото Гелебешеви посветен на Е.Григ - Штип
- 17.7.2007 Концерт на пијано - дуото Гелебешеви посветен на Е.Григ - Скопје
- 12.8.2007 Настап на пијано - дуото Гелебешеви - Охрид
- 5.11.2007 Концерт на пијано - дуото Гелебешеви на Конгрес на ЕПТА, Нови Сад, Србија
- 31.3.2008 Настап на пијано - дуото Гелебешеви на Денови на македонска музика - Скопје
- 22.4.2008 Концерт на пијано - дуото Гелебешеви - Куманово
- 5.6.2008 Концерт-Промоција на ЦД на пијано - дуото Гелебешеви - Гевгелија
- 11.10.2008 Концерт на пијано - дуото Гелебешеви на Интерфест - Битола

- 25-26.11.2008 Настапи на пијано - дуото Гелебешеве на Гоцеви денови во Букурешт и Крајова - Романија
- 1.12.2008 Концерт на пијано - дуото Гелебешеве на фестивалот Златна лира, Скопје
- 16.12.2008 Настап на пијано - дуото Гелебешеве на покана на на Македонско - Израелско Здружение
- 4.6.2009 Концерт на пијано - дуото Гелебешеве – Охрид
- 9.6.2009 Концерт на пијано - дуото Гелебешеве – Тетово
- 3.07.2009 Концерт на пијано - дуото Гелебешеве – Велес
- 29.10.2009 Рецитал на пијано - дуото Гелебешеве во Ден Бош – Холандија
- 1.11.2009 Рецитал на пијано - дуото Гелебешеве во Харлем – Холандија
- 12.11.2009 Рецитал на пијано - дуото Гелебешеве во Ниш – Србија
- 29.4.2003 Концерт на Васил Атанасов и Катерина Г. Костадиновска - Гевгелија
- 6.4.2004 Рецитал на В. Атанасов и К. Г. Костадиновска – Скопје
- 15.3.2005 Концерт на В.Атанасов и К. Г. Костадиновска – Куманово
- 26.7.2005 Концерт на триото Атанасов на Штипско лето
- 3.8.2005 Концерт на триото Атанасов на Битолско лето
- 19.9.2005 Рецитал на Томе Атанасов, обоа и К. Г. Костадиновска – Тетово
- 23.9.2005 Рецитал на Томе Атанасов, обоа и К. Г. Костадиновска – Скопје
- 3.2.2006 Настап на Васил Атанасов и К. Г. Костадиновска на Гоцеви денови -Скопје
- 3.4.2006 Настап на В. Атанасов и К. Г. Костадиновска на ДММ - Скопје
- 14.4.2007 Концерт на триото Атанасов – Гевгелија
- 21.5.2007 Настап на В. Атанасов и К. Г. Костадиновска на меморијален концерт на С. Бикова - Штип
- 15.7.2007 Настап на В. Атанасов и К. Г. Костадиновска на Охридско лето
- 10.11.2007 Концерт на триото Атанасов на Есенски музички свечености - Скопје
- 23.11.2007 Концерт на триото Атанасов – Делчево
- 14.5.2008 Настап на триото Македонико на хуманитарен концерт
- 30.6.2008 Концерт на В. Атанасов и К. Г. Костадиновска – Битола
- 2.7.2008 Концерт на В. Атанасов и К. Г. Костадиновска – Скопје
- 1.6.2009 Концерт на В. Атанасов и К. Г. Костадиновска – Скопје

РЕЦЕНЗИИ

„...оваа нежна и кривка девојка секогаш ја запрепастува својата публика со извонредната енергија и пијанистичка прецизност на својата изведба...”

(Снежана Чадиновска; Екран, 3.4.1987)

„...Катерина Костадиновска од класата на проф. Владимир Крпан со право предизвикува воодушевување кај присутните поигрувајќи се, онака кривка, со прстокршливата Унгарска рапсодија број 2 од Франц Лист...”

(Јагода Мартинчевиќ, Вјесник, 1.6.1988)

„...Пијанистката Катерина Костадиновска, со едно вонредно педагошко педигре... како и со својот несомнен талент не свиреше само пијано (солист во вонредно тешкиот Концерт за пијано и оркестар број 2 од К. Сен-Санс), туку и флејти, тромбони...контрабаси, виолини...Таа немаше никаков уплав од презентираниот музичка материја, таа едноставно речиси на тинејџерски начин се играше со црно-белите клавијатури!

Таа е вонсериски музичар!”

(Владо Чучков, Вечер, 4.11.1993)

„... К. Г. Костадиновска, една шармантна пијанистка, со однегуван, брилијантен пијанизам...прикажа едно сензибилно познавање на творечкиот ракопис на К. Сен-Санс како и ненаметлив виртуозитет. Со тоа оваа млада пијанистка покажа дека е во врвот на нашата пијанистичка репродуктива... ”

(Владо Чучков, Вечер, 11.2.1997)

„...Поезија на Листовски пијанизам изразен во најширок распон на техника и израз, суверена меморија за едно циновско дело на пијанистичката литература - грандиозната Соната во ха-мол, тоа беа инакусо одликите и уште една потврда на завидната уметност на пијанистката Катерина Костадиновска Гелебешева...”

(Стојче Тошевски, Нова Македонија, Јули 1997)

„... Пијано - дуото Гелебешеви на Интерфест 2008 го искажа својот висок критериум за врвна интерпретација, свирејќи понесено, релаксирано и многу креативно...високо култивиран перформанс од кој зрачеше една чиста музичка убавина, светлина со која блесна целото музичко битие на двајцата уметници...концертот ќе биде мемориран од публиката како редок уметнички подарок кој донесе радост, уживање и пред сè милозвучен амбиент што беше награден со браво и силни аплаузи...”

(Васка Наумова Томовска, Битолски весник, 26.11.2008)**ПЕДАГОШКА ДЕЈНОСТ**

Својата педагошка дејност К. Гелебешева ја започнува во МБУЦ „Илија Николовски-Луј” од Скопје, кадешто како професор по пијано работи во периодот 1991- 1995 година. Се истакнува како успешен млад педагог за што сведочи и фактот дека нејзините ученици редовно и успешно учествувале на тематските вечери и на завршните концерти организирани од МБУЦ.

Од овој период се издвојува и успехот што нејзината ученичка Светлана Андоновска го постигна на Државниот натпревар на ученици и студенти, освојувајќи трета награда.

Како млад и перспективен кадар, К. Гелебешева во 1995 година е избрана за доцент на Факултетот за музичка уметност во Скопје. Во периодот од 1995 година, па сè до 2005 година, работела со по 16 студенти годишно од одделите: МТП, диригирање, композиција и соло - пеење.

Од 2004 година предава камерна музика, а работи и со студент на специјалниот Оддел за пијано. Нејзините студенти на годишните испити се истакнувале како извонредно солидни исполнители на зададената програма по пијано со што на транспарентен начин ја оправдале нејзината заложба како нивен професор по пијано.

По нејзиниот избор за вонреден професор во 2005 К. Гелебешева се вклучила и во наставата за корепетиција на Вокално - инструменталниот оддел, во којшто и денес е активна. Во последните 5 години нејзините студенти редовно учествувале на концертите организирани од страна на ФМУ и Музика вива, достигнувајќи забележителни резултати.

ЗАКЛУЧОК

Врз основа на приложените материјали и личниот увид во севкупниот музички, уметнички и педагошки развој на пријавената кандидатка, Рецензентската комисија го дава следново мислење:

Катерина Гелебешева-Костадиновска е кандидатка која во својата уметничка дејност, што ја започнува уште во своите рани години во

образовниот период, го свртува вниманието врз себе како извонредно надарен и подготвен уметник со култивиран критериум за квалитет и уметничка креативност во изведбата. Низ нејзиниот активен период на едукација таа се истакнува со редок музички талент докажан со освоените голем број високи награди и признанија, а во уметничката кариера, како пијанист - солист, пијано соработник или како член на пијано - дуо или друг камерен ансамбл, се издвојува со пијанистички способности и зрелост во интелектуалниот пристап кон професијата. Според евидентно забележливите успеси и високо оценувани од стручната критика настани, таа спаѓа во мошне афирмираните пијанисти на домашната и на меѓународната концертна сцена. Кон уметничката дејност таа со голема професионалност, самоиницијативност и висок степен на одговорност се истакнува и во педагошката работа.

ПРЕДЛОГ

Според увидот во комплетната документација и приложените материјали доставени на конкурсот, можеме да констатираме дека пријавената кандидатка ги има сите стручни и формални квалификации, со што ги исполнува општите и посебните услови на конкурсот.

Комисијата според сите релевантни факти од доставените материјали, му предлага на наставно – научниот и уметнички совет на ФМУ како извонредно квалитетен и докажан уметничко–педагошки кадар, да ја избере Катерина Гелебешева–Костадиновска за редовен професор по предметот пијано.

Рецензентска комисија

1. Проф. Јован Каровски, с.р.
_____
2. Проф. Борис Романов, с.р.
_____
3. Проф. м-р Евушка Елезовиќ, с.р.
_____

ОБРАЗЕЦ
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Катерина Павле Гелебешева – Костадиновска
 (име, татково име и презиме)

Институција: Факултет за музичка уметност, Универзитет „Св. Кирил и
 Методиј“ - Скопје

(назив на факултетот/институтот)

Научна област: пијано

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1.	Настава 1 циклус студии: пијано – облигат (16 часа неделно), 1995/96	19,2
2.	Настава 1 циклус студии: пијано – облигат (16 часа неделно), 1996/97	19,2
3.	Настава 1 циклус студии: пијано – облигат (16 часа неделно), 1997/98	19,2
4.	Настава 1 циклус студии: пијано – облигат (16 часа неделно), 1998/99	19,2
5.	Настава 1 циклус студии: пијано – облигат (16 часа неделно), 1999/2000	19,2
6.	Настава 1 циклус студии: пијано – облигат (16 часа неделно), 2000/01	19,2
7.	Настава 1 циклус студии: пијано – облигат (16 часа неделно), 2001/02	19,2
8.	Настава 1 циклус студии: пијано – облигат (16 часа неделно), 2002/03	19,2
9.	Настава 1 циклус студии: пијано – облигат (16 часа неделно), 2003/04	19,2
10.	Настава 1 циклус студии: пијано – специјален (2 часа неделно), 2004/05	2,4
11.	Настава 1 циклус студии: камерна музика (1 час неделно), 2004/05	1,2
12.	Настава 1 циклус студии: пијано – облигат (13 часа неделно) 2004/05	15,6
13.	Настава 1 циклус студии: пијано – специјален (2 часа неделно), 2005/06	2,4
14.	Настава 1 циклус студии: камерна музика (1 час неделно), 2005/06	1,2
15.	Настава 1 циклус студии: пијано – облигат (13 часа неделно), 2005/06	15,6

16.	Настава 1 циклус студии: пијано – специјален (2 часа неделно), 2006/07	2,4
17.	Настава 1 циклус студии: камерна музика (1 час неделно), 2006/07	1,2
18.	Настава 1 циклус студии: пијано – облигат (13 часа неделно), 2006/07	15,6
19.	Настава 1 циклус студии: корепетиција (2 часа неделно), 2007/08	2,4
20.	Настава 1 циклус студии: пијано – облигат (14 часа неделно), 2007/08	16,8
21.	Настава 1 циклус студии: пијано – специјален (2 часа неделно), 2008/09	2,4
22.	Настава 1 циклус студии: корепетиција (1 часа неделно), 2008/09	1,2
23.	Настава 1 циклус студии: пијано – облигат (13 часа неделно), 2008/09	15,6
24.	Настава 1 циклус студии: пијано – облигат (14 часа неделно), 2009/10 (1 сем.)	8,4
25.	Консултации со студенти	1,2
26.	Ментор на 1 дипломска работа	0,2
27.	Член на комисија за оцена или одбрана на 1 докторат	0,5
28.	Член на комисија за оцена или одбрана на 12 магистерски работи	3,6
29.	Член на комисија за оцена или одбрана на 18 дипломски работи	1,8
	Вкупно	284,5

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1.	Одбраната магистерска работа	4
	Вкупно	4

СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1.	6.4.1995, солист со Македонската филхармонија, Скопје – диригент Дорон Саломон, Израел	8
2.	23.12.1996, соло - рецитал, Скопје	8
3.	13.2.1997, солист со Македонската филхармонија – диригент Андреј Андреев – Бугарија	8
4.	27.3.2001, солист со камерниот оркестар на Македонската филхармонија на ДММ, Скопје – диригент Мартин Лукас, Швајцарија.	8
5.	9.7.2003, концерт на пијано - дуото Гелебешеве, Скопје	8
6.	13.4.2004, рецитал на пијано - дуото Гелебешеве, Скопје	8
7.	21.6.2005, концерт на пијано - дуото Гелебешеве, Париз, Франција	8
8.	16.12.2005, рецитал на пијано - дуото Гелебешеве, Скопје	8

9.	31.10.2006, концерт на пијано - дуото Гелебешеве, Скопје	8
10.	5.11.2007, концерт на пијано - дуото Гелебешеве на Конгрес на ЕПТА, Нови Сад, Србија	8
11.	5.6.2008, концерт - промоција на ЦД на пијано - дуото Гелебешеве, Гевгелија	8
12.	11.10.2008, концерт на пијано - дуото Гелебешеве на Интерфест, Битола	8
13.	1.12.2008, концерт на пијано - дуото Гелебешеве на фестивалот „Златна лира“, Скопје	8
14.	29.10.2009, рецитал на пијано - дуото Гелебешеве, Харлем, Холандија	8
15.	12.11.2009, рецитал на пијано - дуото Гелебешеве, Ниш, Србија	8
Вкупно		120

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Поени

Ред. број	Назив на активност:	Поени
Дејности од поширок интерес		
1.	Член на ЕПТА	0,5
2.	Студиски престој (3 месеци) во Париз, Франција	0,5
3.	Член на Комисија за избор во звање на 1 кандидат	0,2
Вкупно		1,2

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	284,5
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	4,0
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ	120,0
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	1,2
Вкупно	409,7

Членови на Комисијата

1. Проф. Ј.Каровски, претседател с.р.
2. Проф. Б.Романов, член с.р.
3. Проф. Е.Елезовиќ, член с.р.

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА ЕДЕН НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ПО
НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ УДИРАЧКИ ИНСТРУМЕНТИ, НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА
МУЗИЧКА УМЕТНОСТ – СКОПЈЕ, БЕЗ ЗАСНОВАЊЕ РАБОТЕН ОДНОС

На конкурсот за избор на еден наставник во сите наставно-научни звања по наставниот предмет удирачки инструменти, на Факултетот за музичка уметност – Скопје, без засновање работен однос, објавен во дневните весници „Дневник“ и „Кoha“ на 17.12.2009 година се пријави единствено кандидатката м-р Мојца Седеу.

Наставно-научниот и уметнички совет на Факултетот за музичка уметност-Скопје, на седницата одржана на 21.12.2009 година, за членови на Рецензентската комисија за оцена на пријавената кандидатка едногласно ги избра проф. м-р Гордана Јосифова – Неделковска, проф. м-р Билјана Јакимовска и проф. Велко Тодевски.

Врз основа на доставените материјали, како и врз основа на личното познавање на кандидатката, Рецензентската комисија го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ ЗА КАНДИДАТКАТА

Кандидатката Мојца Седеу е родена 1970 год. во Скопје, кадешто го завршила нижото музичко образование на отсекоот пијано. Средното музичко училиште го завршила на два оддела: инструментален и наставно-теоретски, во МБУЦ-Скопје и добила диплома за континуиран одличен успех по сите наставни предмети и проширени знаења во областа на наставно - теоретските предмети и удирачки инструменти. Во 1993, Седеу дипломираше на ФМУ-Скопје, со највисока оценка десет (10), на Вокално - инструменталниот оддел - удирачки инструменти. Во 1995 год. ги завршила специјалистичките студии по солистичко свирење удирачки инструменти на ДМА-Софија во класата на проф. д-р Добри Палиев. Афинитетот кон камерното музицирање ја поттикна Седеу да ги заврши и специјалистичките студии по камерна музика во 1997 год. Постдипломските студии запишани на Државната музичка академија во Софија ги завршила во 1998 год., при што се стекнала со академски степен магистер.

Добитник е на највисоката награда на интернационалниот натпревар за инструменталисти и композитори „Музиката и Земјата“, како и специјална награда од Здружението на композиторите на Бугарија во 1998 год. Истата година Седеу добила признание високо професионална презентација на изложената тема „Камерна музика за удирачки инструменти“, Performing Arts Resource Center-Skopje-MULTIMEDIA. Во 2001 год., интернационалниот конкурс „Проф. д-р Добри Палиев – Проф. д-р х.к. Зигфрид Финк“, Р. Бугарија ѝ доделува признание за одлична педагошка работа. Во 2006 год. е добитник на наградата „Георги Божиков“-за изведувач, од СОКОМ.

УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ

Мојца Седеу, како еден од најактивните музичари на нејзината генерација, се докажа себеси како водечки перкусионист во Македонија. Повеќе автори инспирирани од нејзината креативна изведба посветиле дела за удирачки инструменти. Како изведувач, има остварено бројни снимки за радио и ТВ - станици. Учествувала во проекти заедно со Heinz von Moisy, Rey Charles, Rhani Krija, DD Synthesis, Теодосиј Спасов, Tavitjan Brothers...

Првите оркестарски искуства ги стекнува на 16 - годишна возраст, во Градскиот дувачки оркестар - Скопје. Соработувала со повеќе оркестри: Танцов оркестар на МРТВ, Македонска опера, Софиска филхармонија, Радио симфониски оркестар - Софија, Градски оркестар - Софија, Војводинска омладинска филхармонија, Симфониски оркестар на ФМУ, Младински оркестар МММ, Оркестар „Банки“-Р.Бугарија, Битолски камерен оркестар, Оркестар „Московија“, Балканска филхармонија, Камерен оркестар на МФ, Косовска филхармонија, Меѓународен симфониски оркестар, ансамбл за современа музика „Алеа“, ансамбл „Полиритмија“ и др. Од 1993 год. до денес, Седеу е тимпанист - водач на Македонската филхармонија. Во последните две децении, како оркестрант има реализираше над 400 концерти.

Мојца Седеу е активна и како солист, и има остварено бројни настапи на реномирани фестивали и манифестации: „Денови на македонска музика“, „Охридско лето“, „Есенски музички свечености“, „Скопско лето“ итн, како и концерти во Србија, Хрватска, Бугарија, Канада, Германија и Англија.

- 3.11.1989 солист со Танцовниот оркестар на РТС
 25.5.1991 солист со мандолински оркестар при Домот на младите „25 Мај“
 10.4.1992 солист со мандолински оркестар при Домот на младите „25 Мај“
 8.6.1993 рецитал-Салон 19.19
 16.12.1994 рецитал во Софија - Р.Бугарија
 27.5.1995 рецитал во Софија - Р.Бугарија
 28.3.1996 камерен концерт „БОИ“- „ДММ“
 17.7.1996 „Приказна за војникот“, Игор Стравински, „Скопско лето“
 3.2.1997 солист со Битолскиот камерен оркестар
 19.2.1997 солист со Битолскиот камерен оркестар
 7.8.1997 концерт „Bach Percussion Seminar“ – Хрватска
 8.8.1997 концерт „Bach Percussion Seminar“ - Хрватска
 4.4.1998 концерт за удирачки инструменти „ДМА“ Софија-Р.Бугарија
 17.4.1998 концерт Софиска филхармонија-Бугарија
 20.11.1999 полурецитал „PAS Euro-meeting“ Тубинген - Германија
 28.5.2000 концерт „9-та меѓународна трибина“- Белград
 25.7.2000 солист со камерниот ансамбл „Полиритмија“ - „Охридско лето“, 2000
 5.2.2000 целовечерен концерт – dd Synthesis „Millennium Experience“- London
 6.2.2000 целовечерен концерт – dd Synthesis „Millennium Experience“- London
 31.3.2000 солист со камерниот оркестар „Банки“, Р.Бугарија
 26.6.2000 концерт на „Скопско лето“
 6.12.2000 концерт - „Балканска камерна музика“
 25.3.2002 солист со камерниот оркестар на Македонската филхармонија
 26.3.2002 камерен концерт - фестивал „ДММ“
 5.11.2002 концерт - Салон 19.19 „КИЦ“
 17.11.2002 концерт на „Есенски музички свечености“
 14.3.2003 целовечерен концерт со ансамблот „Алеа“
 25.3.2003 камерно солистички концерт-„ДММ“
 29.3.2004 камерен концерт „ДММ“
 31.3.2004 целовечерен концерт „Алеа“
 25.09.2004 целовечерен концерт „Од Моцарт до Адамс“, „Алеа“
 2.10.2004 целовечерен концерт „Алеа“, Дрезден - Германија
 6.10.2004 целовечерен концерт – „Современа македонска музика“, Лајпцих-Германија
 4.4.2005 целовечерен концерт „Алеа“
 28.11.2005 концерт „Современа руска музика“
 30.3.2006 солист со Македонската филхармонија
 5.4.2006 целовечерен концерт со ансамблот за современа музика „Алеа“
 20.5.2006 солист со Мак. филхармонија на „Европски музички фестивал“, Софија
 1.4.2007 солист со хорот на Косовската филхармонија
 17.5.2007 солист со хорот на Кос. филхарм., интернац. фестивал „Remusica“-Приштина
 17.5.2008 концерт „Традиц. музика“ на интернац. фестивал „Remusica“-Приштина
 25.3.2008 интернационален фестивал „ДАМ“ - Приштина
 29.3.2008 камерен концерт на фестивалот „ДММ“
 25.5.2008 концерт со камерен ансамбл - Косово

Од музичките критики:

- ... „Експресивните допири со удирачките инструменти и изнијансираните бои, смислата за логични концепции со виолентни кулминации, предизвикуваат силно возбудливи моменти“...
- ... „Таа оствари компактна уметничка целина...“, „Охридско лето“ 2000, Слаѓана Јовановиќ
- ... „Со еден ваков инспиративен музички чин, достоинствено, со доза на извонреден осмислен интерпретативен индивидуалитет, Мојца Седеу ја почувствувавме како дел од одличен и несекојдневен настан...“, Васка Наумова, „Нова Македонија“
- ... „Солото на Мојца Седеу на вибрафонот во „First toy“ ни достави полноценето задоволство со постигнатиот резонантен ефект во акустичното пространство...“, „Музика viva“ – Издание музичка култура – Софија, 2000

ПЕДАГОШКА ДЕЈНОСТ

Во 1997 год. Седеу била асистент и демонстратор на „Bach Percussion Seminar“, Гроњан–Хрватска. Во 1998 бил лидер на меѓународниот семинар за удирачки инструменти „Percussion Meeting in Macedonia“.

Од 1999 год. предава удирачки инструменти и камерна музика на Факултетот за музичка уметност - Скопје како наставник избран во наставно-научното звање доцент. Во 2004 година е избрана за вонреден професор. Низ нејзините различни музички и педагошки активности, таа секогаш ја покажува својата заложба за растење на перкусионистичката уметност, за одличната изведба и за воспоставување на силен контакт помеѓу различните учесници инволвираци во перкусионистичките полиња.

Како промотор на иновативно перкусионистичко истражување, креативна работа, изведба, педагогија и интернационална културна соработка, во 1998 год. Седеу е основач и уметнички раководител на ансамблот за удирачки инструменти „Соант“, формиран со истакнати перкусионисти од нејзината класа на ФМУ-Скопје, добитници на повеќе меѓународни награди и признанија.

Студентите во класата на кандидатката Мојца Седеу ги имаат одржано следниве концерти:

1.10.1998	концерт на студентите и професорите од ФМУ - „Музика viva“
13.12.2000	целовечерен концерт на класата
23.12.2000	целовечерен концерт на класата
11.6.2001	целовечерен концерт на класата
28.11.2001	концерт на студентите од инструменталните оддели
8.5.2002	целовечерен концерт на класата
2.6.2002	„Мајски оперски вечери“ – Орф, „Кармина Катули“
14.6.2002	Карл Орф „Кармина Катули“ - Ниш
23.6.2002	концерт на „Скопско лето“
7.10.2002	концерт на „11. интерфест Битола“
17.11.2002	концерт на „Есенски музички свечености“
18.3.2003	концерт „Од творештвото на Гоце Коларовски“
19.4.2003	завршен концерт лауреати на државниот натпревар
10.12.2003	концерт на студентите од инструменталните оддели
16.2.2004	концерт МММ - „Алеа“
1.4.2004	камерен концерт
28.5.2004	учество во „Музика viva“
2.6.2004	целовечерен концерт на класата
23.6.2004	рецитал В.Горгиевски
1.10.2004	концерт по повод новата академска 2004
7.12.2004	настап на вокално - инструменталните класи
8.12.2004	концерт на студентите од инструменталните оддели
15.12.2004	целовечерен концерт на класата
1.4.2005	камерен концерт „ДММ“

29.6.2005	рецитал М.Марковски
29.6.2005	концерт на студентите на „Скопско лето“
30.6.2005	рецитал Ј.Георгиевски
2.11.2005	целовечерен концерт на класата
28.11.2005	концерт на „Современа руска музика“
28.12.2005	Новогодишен концерт на студентите по камерна музика
1.4.2006	концерт, фестивал „ДММ“
5.4.2006	концерт на ансамблот „Алеа“
21.4.2006	рецитал Г.Митрев
21.4.2006	рецитал Е.Чадиковска
26.4.2006	целовечерен концерт на класата
12.6.2006	рецитал А.Алексов
17.7.2006	целовечерен концерт „Скопско лето“
15.11.2006	свечен концерт на инструменталните класи
24.11.2006	целовечерен концерт на класата по удирачки инструменти
29.11.2006	свечен концерт - ФМУ
20.4.2007	целовечерен концерт за 4 раце и два перкусиониста
8.5.2007	целовечерен концерт на класата по удирачки инструменти
15.5.2007	целовечерен концерт на класата по удирачки инструменти
23.5.2007	целовечерен концерт на класата по удирачки инструменти
29.5.2007	концерт-промоција за удирачки инструменти
26.6.2007	рецитал Е.Чадиковска
14.12.2007	целовечерен концерт на класата
20.12.2007	целовечерен концерт на класата
25.3.2008	концерт на III интернационален фестивал „ДАМ“ - Косово
29.3.2008	камерен концерт „ДММ“
1.4.2008	концерт на студентите од ФМУ-„ДММ“
12.4.2008	завршен концерт-лауреати на државниот натпревар - „Сонант“
22.5.2008	солист со Македонската филхармонија Г. Митрев
4.6.2008	целовечерен концерт на класата
25.6.2008	концерт на „Скопско Лето“
28.11.2008	рецитал В.Ѓоргиевски
27.12.2008	целовечерен концерт на класата
20.3.2009	камерен концерт - фестивал „ДММ“
23.3.2009	концерт на млади исполнители „ДММ“
25.3.2009	камерен концерт на „ДММ“
4.4.2009	завршен концерт лауреати на државниот натпревар
8.4.2009	концерт - „Денови на образование и кариера“
23.5.2009	концерт, Карл Орф, „Кармина Бурана“
21.6.2009	концерт на фестивалот „ТЕХО“, Вокална симф., Д.Бужаровски
22.6.2009	концерт на „Скопско лето“ Вокална симф. Д.Бужаровски
11.12.2009	целовечерен концерт на класата

Студентите во класата на кандидатката Мојца Седеу ги имаат освоено следниве награди:

- „Yamaha „music fondation of Europe“, 2001, В. Ѓоргиевски;
- **II награда**, IX меѓунар. конкурс „Музиката и Земјата“, Софија 2001, В. Ѓоргиевски;
- **специјална награда** „Жан Бернар Бошан“, Софија 2001, В. Ѓоргиевски;
- **I награда** „Проф.д-р Д. Палиев-Проф. д-р х.к. З.Финк“, Р.Бугарија, 2001, ансамбл „Сонант“ (Т.Талевски, Д.Петковски, В.Ѓоргиевски);
- **специјална награда** на меѓународен натпревар „ММД“, Софија 2001, ансамбл „Сонант“ (Т.Талевски, Д.Петковски, В.Ѓоргиевски);
- **III награда**-IX меѓународен конкурс „Музиката и Земјата“, Р. Бугарија, 2001, „Сонант“;
- **I награда** на 41-ви национален натпревар V кат. 2003, Ј. Георгиевски;
- **I награда** на 41-ви национален натпревар V кат. 2003, Б. Литовски;
- **специјална награда** на 41-ви национален натпревар V кат., 2003, А. Алексов;
- **I награда** на 41-ви национален натпревар VI кат., 2003, Т. Талевски;
- **I награда** на 41-ви национален натпревар VI кат., 2003, В. Ѓоргиевски;
- **специјална награда** „Марица Изток“, XI меѓунар. конкурс - Софија, 2003, Т. Талевски;

- **II награда** – XI меѓународен конкурс „Музиката и Земјата“, Р. Бугарија, 2003, ансамбл „Сонант“
(Г.Талевски, Д.Петковски, В.Ѓоргиевски, М.Вучиќ, Ј.Георгиевски, М.Марковски, А.Алексов, Б.Анговски);
- **специјална награда** на 13–ти меѓунар. конк. „Музиката и Земјата“, Софија, 2005, Е. Ч.;
- **I награда** на 44–ти национален натпревар V кат., 2006, Г. Митрев;
- **II награда** на 44–ти национален натпревар VI кат., 2006, Е. Чадиковска;
- **I награда** на 44–ти национален натпревар VI кат., 2006, А. Алексов;
- **специјална награда**, 15–ти меѓунар. конкурс „Музиката и Земјата“, Софија, 2007, Г. Митрев;
- **специјална награда** на 46–ти национален натпревар IV кат., 2008, октет удиралки
(Г.Митрев, Ф.Крстевски, М.Краљевски, Е.Лека, М.Мешковски, И.Стефковски, Ј.Георгиевски, Д.Зифовски);
- **II награда** на 47–ми национален натпревар VI кат., 2009, Ф. Крстевски;
- **II награда** на 47–ми национален натпревар V кат., 2009, М. Краљевски;
- **I награда** на 47–ми национален натпревар V кат., 2009, М. Мешковски;
- **специјална награда** на 47–ми национален натпревар VI кат., 2009, Г. Митрев;

ЗАКЛУЧОК

Со оглед на горенаведеното и врз основа на доставената документација и следењето на уметничката и педагошката дејност на кандидатката, Рецензентската комисија му предлага на Наставно-научниот и уметнички совет на Факултетот за музичка уметност-Скопје, м-р Мојца Седеу да биде избрана за наставник по наставниот предмет удирачки инструменти во звањето редовен професор.

Рецензентска комисија

Проф. м-р Гордана Јосифова - Неделковска	с.р.
Проф. м-р Билјана Јакимовска	с.р.
Проф. Велко Тодевски	с.р.

ОБРАЗЕЦ
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат:
 м-р Мојца Душан Седеу
Институција:
 Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје, Факултет за музичка
 уметност- Скопје
Научна област:
 Удирачки инструменти

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста	Поени
1.	Настава 1 циклус студии индивид. настава на удирачки инструм. (8 часа неделно), 98/99	9,6
2.	Настава 1 циклус студии И.Н. на У.И (10 часа неделно), 99/00	12
3.	Настава 1 циклус студии И.Н. на У.И (10 часа неделно), 00/01	12
4.	Настава 1 циклус студии И.Н. на У.И. (14 часа неделно), 01/02	16,8
5.	Настава 1 циклус студии И.Н. на У.И (12 часа неделно), 02/03	14,4
6.	Настава 1 циклус студии И.Н. на У.И. (12 часа неделно), 03/04	14,4
7.	Настава 1 циклус студии И.Н. на У.И. (14 часа неделно), 04/05	16,8
8.	Настава 1 циклус студии И.Н. на У.И. (14 часа неделно), 05/06	16,8
9.	Настава 1 циклус студии И.Н. на У.И. (16 часа неделно), 06/07	19,2
10.	Настава 1 циклус студии И.Н. на У.И. (16 часа неделно), 07/08	19,2
11.	Настава 1 циклус студии И.Н. на У.И. (16 часа неделно), 08/09	19,2
12.	Настава 1 циклус студии И.Н. на У.И (12 часа неделно), 09/	7,2
13.	Настава 1 циклус студии камерна музика на удирачки инструменти (1+0), 98/99	1,2
14.	Настава 1 циклус студии камерна музика на У.И. (1+0), 99/00	1,2
15.	Настава 1 циклус студии камерна музика на У.И. (1+0), 00/01	1,2
16.	Настава 1 циклус студии камерна музика на У.И. (1+0), 01/02	1,2
17.	Настава 1 циклус студии камерна музика на У.И. (1+0), 02/03	1,2
18.	Настава 1 циклус студии камерна музика на У.И. (1+0), 03/04	1,2
19.	Настава 1 циклус студии камерна музика на У.И. (1+0), 04/05	1,2
20.	Настава 1 циклус студии камерна музика на У.И. (1+0), 05/06	1,2
21.	Настава 1 циклус студии камерна музика на У.И. (1+0), 06/07	1,2
22.	Настава 1 циклус студии камерна музика на У.И. (1+0), 07/08	1,2
23.	Настава 1 циклус студии камерна музика на У.И. (1+0), 08/09	1,2
24.	Настава 1 циклус студии камерна музика на У.И. (2+0), 09/	1,2

25.	Настава 1 циклус студии оркестарски делници на удирачки инструменти (1+0), 05/06	1,2
26.	Настава 1 циклус студии оркестарски делници на У. И. (1+0), 06/07	1,2
27.	Настава 1 циклус студии оркестарски делници на У. И. (1+0), 07/08	1,2
28.	Настава 1 циклус студии оркестарски делници на У. И. (1+0), 08/09	1,2
29.	Настава 1 циклус студии оркестарски делници на У. И. (1+0), 09/	0,6
30.	Настава 2 циклус студии И.Н. на удирачки инструм., 56 часа	2,8
31.	Настава 2 циклус студии И.Н. на удирачки инструм., 80 часа	4
32.	Настава 2 циклус студии камерна музика на удирачки инструменти, 28 часа	1,4
33.	Настава 2 циклус студии И.Н. на удирачки инструм., 90 часа	4,5
34.	Настава 2 циклус студии камерна музика на удирачки инструменти, изборен, 30 часа	1,5
35.	Семинар „Bach Percussion“ - учесник	1
36.	Семинар „Дамир Корошец“ -учесник	1
37.	Семинар „Percussion Meeting in Macedonia“ – координатор, предавач	1,5
38.	Семинар „Техниките на тимпанистот“ - учесник	1
39.	Работилница „Percussion Art Society“ – учесник	1
40.	Работилница „DAM“ – учесник, предавач	1
41.	Ментор на 15 дипломски работи	3
42.	Член на комисија за оцена и одбрана на 1 магистратура	0,3
43.	Член на комисија за оцена и одбрана на 11 дипломски работи	1,1
	Вкупно	222,5

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста	Поени
1.	Одбранета магистерска работа	4
2.	Одбранет специјалистички труд – солистичко свирење на удирачки инструменти	2
3.	Одбранет специјалистички труд – камерна музика	2
4.	Ментор на 5 студенти, втор циклус студии	5
	Вкупно	13

СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Дата	Назив на активноста	Поени
1.	27.5.1995	рецитал во Софија-Р.Бугарија	8
2.	17.7.1996	„Приказна за војникот“, Игор Стравински, „Скопско лето“	8
3.	3.2.1997	солистичко виолина и валерите ристади како солист	8
4.	8.6.1997	солистичко виолинаот камерен оркестар	8
5.	26.11.1999	рецитал во ФРГ во Бундесоркестаринг, Тубинген-Германија	8

8.	25.7.2000 лето" 2000	солист со камерниот ансамбл „Полиритмија“, фестивал „Охридско	8
9.	31.3.2000	солист со камерниот оркестар „Банки“, Р.Бугарија	8
10.	25.3.2002	солист со камерниот оркестар на Македонската филхармонија	8
11.	29.3.2004	камерен концерт „ДММ“	8
12.	30.3.2006	солист со Македонската филхармонија	8
13.	20.5.2006 Софија	солист со Македонската филхар. на „Европски музички фестивал“-	8
14.	1.4.2007	солист со хорот на Косовската филхармонија	8
15.	17.5.2007 Приштина	солист со хорот на Косовската филхар., интернац. фест. „Remusica“-	8
16.	17.5.2008 Приштина	концерт „Традиционална музика“ на интернац. фестивал „Remusica“-	8
Вкупно			128

СТРУЧНО – АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста	Поени
1.	Член на национална жири - комисија на 41. Државен натпревар на ученици и студенти по музика, 2003 год.	1
2.	Член на национална жири - комисија на 44. Државен натпревар на ученици и студенти по музика, 2006 год.	1
3.	Член на национална жири - комисија на 47. Државен натпревар на ученици и студенти по музика, 2009 год.	1
4.	Член на меѓународна жири - комисија на 2. Национален перкусионистички конкурс со меѓународно учество „Проф. д-р Д.Палиев-Проф. д-р х. З. Финк“, Р.Бугарија, 2001 год.	2
Дејности од поширок интерес		
5.	Член на стручен тим од Бирото за развој на образованието - изработка на наставна програма за II одделение - шестгодишно основно музичко образование за наставниот предмет удирачки инструменти	0,5
6.	Национален координатор-куратор за меѓународна културна соработка во циклусот концерти „Нова сцена“, Министерство за култура на РМ, 2003	4
Вкупно		9,5

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	222,5
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	13,0
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ	128,0
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	9,5
Вкупно	{ =SUM(ABOVE)}

Членови на Комисијата

1. Проф.м-р Г. Јосифова – Неделковска, претседател с.р.
2. Проф. м-р Б. Јакимовска, член с.р.
3. Проф. В. Тодевски, член с.р.

Преглед

на прифатени теми за изработка на магистерски труд

1. Студиска програма **Комуникациски и информациски технологии**

ред. бр.	студент	тема на македонски јазик	тема на англиски јазик	предложен ментор
1	Александар Велкоски	Анализа на перформансите на WiMAX, IEEE 802.16	Performance Analysis of WiMAX, IEEE 802.16	вон. проф. д-р Тони Јаневски
2	Алимпие Велкоски	Дизајнирање на 802.16е мобилна мрежа	Design of 802.16e mobile network	вон. проф. д-р Тони Јаневски

2. Студиска програма **Проектен менаџмент**

ред. бр.	студент	тема на македонски јазик	тема на англиски јазик	предложен ментор
1	Драган Јовановски	Анализа на алгоритми, законитости во однесувањето на ентитетите во телекомуникациона мрежа како и нивни социјални врски	Analysis of algorithms, behavior of the entities in the telecommunication network and their social links	доц. д-р Димитар Трајанов

3. Студиска програма **Применета математика во областа на ЕИТ**

ред. бр.	студент	тема на македонски јазик	тема на англиски јазик	предложен ментор
1	Елена Аспровска	Елементи од теоријата на стабилност и појава на бифуркации кај периодични решенија и нивна примена	Elements of Stability Theory and Appearance of Bifurcation at Periodical Solutions and its application	проф. д-р Боро Пишеровски

4. Студиска програма **Софтверско инженерство**

ред. бр.	студент	тема на македонски јазик	тема на англиски јазик	предложен ментор
1	Ивана Секуловска	Користи од практикување Проектен менаџмент	The Benefits of Project Management Practice	проф. д-р Вангел Фуштиќ

5. Студиска програма **Интелигентни информационални системи**

ред. бр.	студент	тема на македонски јазик	тема на англиски јазик	предложен ментор
1	Мирослав Јанески	Предвидување на финансиски временски серии	Prediction of financial time series data	доц. д-р Слободан Калајџиски

6. Студиска програма **Содржинско базирано пребарување:**

ред. бр.	студент	тема на македонски јазик	тема на англиски јазик	предложен ментор
1	Ивана Чинговска	Предвидување на протеинските функции преку анализа на мрежи на протеинско-протеински интеракции	Protein function prediction by protein-protein interaction analysis	доц. д-р Слободан Калајџиски

РЕЦЕНЗИЈА

НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА ПОД НАСЛОВ: „ОКСИДАТИВЕН СТРЕС ИНДУЦИРАН *IN VIVO* ПО ТРЕТМАН СО АТЕРОГЕНА ДИЕТА И КАНЦЕРОГЕНА СУПСТАНЦИЈА - 7, 12 ДИМЕТИЛБЕНЗ[α]АНТРАЦЕН (7,12 DMBA). МОЖЕН ИМПАКТ ВРЗ АТЕРОСКЛЕРОЗАТА“ ИЗРАБОТЕНА ОД КАНДИДАТКАТА М-Р ЈАСМИНА ДИМИТРОВА-ШУМКОВСКА, ПРИЈАВЕНА НА ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ.

Со одлука бр. 07-2075/12 на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на седницата одржана на 24.12.2009 година, избрани сме за рецензенти на изработената докторска дисертација под наслов:

„Оксидативен стрес индуциран *in vivo* по третман со атерогена диета и канцерогена супстанција - 7, 12 диметилбенз[α]антрацен (7, 12 DMBA). Можен импакт врз атеросклерозата“, од Јасмина Димитрова-Шумковска, магистер на биолошки науки, асистент на Катедрата за биохемија на Институтот за биологија при Природно-математичкиот факултет во Скопје.

Комисијата во состав: д-р Божидарка Гошиќ-Марковска, редовен професор на Природно-математичкиот факултет во Скопје, д-р Jehuda Arieh (Leo) Veeman, виш научен истражувач, Оддел за молекуларна фармакологија, Медицински факултет, Technion-Institute of Technology, Haifa, Israel, д-р Трпе Ристоски, доцент на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје, д-р Јорданка Димовска, редовен професор на Природно-математичкиот факултет во Скопје (во пензија), и д-р Даница Рогановиќ - Зафорова, редовен професор на Природно-математичкиот факултет во Скопје, ја рецензираше поднесената докторска работа, и го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Врз основа на доставениот материјал, Комисијата констатира дека трудот ги содржи сите предвидени елементи за изработена докторска дисертација.

Кандидатката м-р Јасмина Димитрова-Шумковска својата докторска теза ја има презентирала на 154 страници, со вкупно 30 графикони и слики, 14 табели и 235 цитирани литературни референци, распределени во следниве поглавја: Вовед, Цели на истражувањето, Материјали и методи, Резултати од истражувањата, Дискусија, Заклучоци со Завршни согледувања и Литература. Докторскиот труд е напишан и на англиски јазик под наслов: **“Oxidative stress induced *in vivo* by atherogenic diet and the carcinogen - 7,12 dimethylbenz[α]anthracene (7,12 DMBA). Possible impact on atherosclerosis”**, напишан на 151 страница, со следниве поглавја: 1. Review of the Literature; 2. Aims of the Research; 3. Materials and Methods; 4. Results. 5. Discussion; 6. Synopsis of the Results; 7. Final Conclusions; 8. References.

Во поглавјето **Вовед** кандидатката прецизно ги обработува биохемиските механизми што влијаат на развојот на дегенеративните заболувања на кардиоваскуларниот систем, со посебен осврт на атеросклерозата. Студијата ги анализира потенцијалните атерогени чинители во прогресијата на атеросклерозата, но и новите аспекти за оксидативен стрес

во васкуларниот ендотел, со што според новата хипотеза, возможно е оксидативните случувања да претставуваат одговор на оштетувањата настанати при атеросклероза, а да немаат каузална природа. Во таков случај, секоја стратегија насочена кон минимизирање на оксидативните реакции би наликувала на третман на симптомите на болеста, повеќе, отколку на експресијата на самата болест. Наспроти веќе етаблираните ендогени ризик-фактори како што се холестеролот, хипертензијата, дебелината и дијабетесот, бројни студии откриваат асоцијација помеѓу изложеноста на загадувачи на животната средина и атерогенезата. Имено, DMBA е меѓу потенцијалните карциногени (Singletary и Liao, 1989; Samy со сор., 2006). Во овој контекст, *in vitro* експериментите покажале дека DMBA (7,12-диметилбенз(а)антрацен), во микрозоми од црн дроб на стаорец предизвикува продукција зависна од времето и аплицираната доза, на оксидантот H_2O_2 , што е тесно поврзано со туморската промоција (Frenkel со сор., 1981, 1993). Од овие причини, DMBA се користи за предизвикување на оксидативен стрес кај глодари, а анализата на црниот дроб на животните овозможува определување на степенот на оксидативниот статус (Singletary-Liao, 1989; Samy со сор., 2006; Choi 2008). Различни истражувања покажале дека митохондријалниот транслокаторен протеин (18kDa TSPO) е вклучен во регулирањето на транспортот на холестерол низ митохондриите од аспект на производството на жолчен секрет и стероидогенеза, во услови на оксидативен стрес и апоптоза, во инфламаторните и имунолошките одговори при состојба на инсулт (Gavish со сор., 1992; Knudsen со сор., 1993; Papadopoulos со сор., 2006; Veenman и Gavish, 2006; Veenman со сор., 2007). Овие податоци укажуваат на тоа дека, TSPO можат да бидат вклучени во кардиоваскуларните болести, вклучително како одговор на оксидативното оштетување во процесот на атеросклероза. Неодамна, во рамките на ова истражување е утврдена потенцијалната функција на TSPO како активен учесник во генерирањето на слободните радикали и во одржувањето на митохондријалниот мембрански потенцијал (Veenman со сор., 2008; Kugler со сор., 2008; Shoukrun со сор., 2008; Zeno со сор., 2009). Од друга страна, РОС (реактивни кислородни радикали) можат да учествуваат во функционалната регулација на TSPO (Delavoie со сор., 2003). Докажано е дека TSPO во црниот дроб е во колокализација со РОС хелаторот, митохондријалната манган-зависна *супероксид дизмутаза* (SOD) (Fischer со сор., 2001). Беше сугерирано дека интеракциите на TSPO со митохондријалниот респираторен синџир и соодветниот електронски транспорт би можеле да бидат дел од способноста на TSPO во генерирањето на РОС (Veenman со сор., 2009). Во однос на последново, една од целите на оваа докторска теза беше да се анализираат можните интерактивни ефекти на третманот со хронична холестеролна исхрана (атероген третман) и изложувањето на канцерогениот DMBA врз патологијата на црниот дроб, параметрите за стрес во аортата, и капацитетот на врзување на TSPO во црниот дроб и во аортата.

Целите кандидатката јасно ги дефинира и ги конципира во неколку точки: **1.** Предизвикување оксидативен инсулт со примена на високо масна атерогена диетна суплементација и следење на интерактивниот ефект на хиперлипидемијата, оксидативно оштетените молекули, липидната стеатоза и хистопатолошките промени во аортата и црниот дроб. **2.** Проучување на сличностите или дискрепанците помеѓу механизмите на атеросклеротичната тромбогенеза, што се карактеризира со високолипидно јадро како последица од масниот третман, од една страна или тромбогенеза, што примарно е поврзана со ендотелна токсичност, од друга страна, со апликација на DMBA на здрави

животни, заради подобро согледување на ефектите од DMBA *per se*. **3.** Етаблирање на потенцијалните консеквенци од дозирање, фреквенција на администрација, како и време на експозиција на DMBA, врз маркерите на оксидативен стрес во црнодробни и аортни ткива. **4.** Евалуирање на капацитетот на врзување и афинитетот на TSPO поврзани со кардиоваскуларните оштетувања, во аортниот ендотел.

Во поглавјето **Материјал и методи**, даден е детален преглед каков материјал е користен во истражувањето и кои методи се користени за анализа. Методите се јасно образложени, со можност за проверка. Како материјал се користени адултни лабораториски стаорци од сојот *Wistar*, од машки пол. Експерименталниот модел вклучува 160 стаорци, поделени во три експериментални протоколи, изложени на различен третман. *Првиот експериментален протокол од оваа студија* опфаќа 18-седмичен хроничен третман со модификација на т.н. атерогена диета (HFHC исхрана), преку зголемувањето на процентот на холестерол во неа, што овозможи делумно надминување на метаболичката резистенција на овој сој животни кон егзоген холестерол. Применетиот модел се покажа како ефикасен за предизвикување на покачување на телесната маса и промена на различни параметри индикативни за црнодробно замастување, хиперлипемија, атерогена симптоматологија и алтерации во експресијата на TSPO во аортата и црниот дроб. *Вториот експериментален протокол* се однесува на ефектите од дозата, фреквенцијата на администрација, како и периодот од првичното администрација на DMBA до крајот на третманот, врз развојот на хепаталната патологија, оксидативниот стрес и капацитетот, густината и афинитетот на врзување на TSPO во црниот дроб и аортата. Канцерогената супстанција DMBA (7,12-dimethylbenz(α)anthracene, Sigma Chemicals), растворена во 1 mL сусамово масло, беше аплицирана интрагастрално на животните кои пред почетокот на експериментот беа една недела на аклиматизација. Анималниот модел беше поделен во 4 групи со определена апликација и временски интервал на DMBA-третман: **C**, контролна група на животни (плацебо третман) со единечна администрација на 1 ml сусамово масло (10 и 18-неделен третман); **DS 10** група стаорци, со единечна администрација на хемискиот канцероген DMBA (10 mg/ml сусамово масло, 10-неделен третман); **DS 20** група стаорци, со единечна администрација на хемискиот канцероген DMBA, 20 mg/ml сусамово масло (18-неделен третман); **DR 20** група стаорци од машки пол со повторувана администрација на хемискиот канцероген DMBA, аплициран во четирикратни интервали од една недела. Голем дел од анализираните параметри се однесуваа на црниот дроб, земајќи го предвид фактот дека метаболирањето и детоксификацијата на ксенобиотиците, вклучувајќи го и DMBA, *in vivo*, се одвива токму во тој орган, пред да се распредели низ циркулаторниот систем (Muto со сор., 2006). Во групата од *третиот експериментален протокол*, атерогени животни кои примаа HFHC-исхрана во период од 18 седмици, беа изложени на еднократна интрагастрална администрација на DMBA (10 mg DMBA / 0,5 ml масло од сусам), проследено со дополнителни 4 седмици атерогена исхрана. По вкупно 22 седмици, животните беа жртвувани со кардијална пункција, а постапките за врзивните карактеристики на TSPO и хистопатолошката анализа беа спроведени како за експериментите 1 и 2. Ткивата беа сепарирани во два дела: i) за детерминирање на ензимската активност и ii) детерминирање на оксидативно модифицираните молекули. Различните биохемиски параметри во плазмата, албумини (Alb), вкупни протеини (Tot Proteins), креатинин (Creat), уреа, *креатинин киназа* (CK),

лактат дехидрогеназа (LDH), аспартат аминотрансфераза (AST), аланин аминотрансфераза (ALT) и мочната киселина, беа анализирани со фотометриски клинички хемиски анализатор (Clinical Chemistry Analyzer System, AU 400, Olympus, Tokyo, Japan) со користење на рутински биохемиски анализи. Нивото на липопротеини во колектираната плазма од стаорците беше определена со дијагностички кит (enzyme-colorimetric test, Human diagnostics, Wiesbaden, Germany). Степенот на липидна пероксидна оксидација (LPO) во ткивен хомогенат беше определен по претходно етаблирани постапки (оригинално по метод на Okhawa, 1979, модифицирано по Draper и Hadley, 1990). За определување на протеинските карбонилни групи беа користени методи воведени од страна на Levine со сop., 1990, 1994; Reznick со сop. 1994 и модифицирани од страна на Shacter, 2000. Определувањето на количеството на оксидирани дитиозински протеини (AOPP) беше извршено со спектрофотометрискиот метод според Witko-Sarsat и сop. (1996). Активноста на црнодробната супероксид дизмутаза (SOD) (EC 1.15.1.1) беше определена според Winterbourn et al. (1975), со китот за определување на SOD (RA20408, Fluka, Biochemika, Steinheim, Germany). Активноста на црнодробната глутатион редуктаза (GSSG-Red; EC 1.6.4.2) беше определена со китот за определување на глутатион редуктаза (GRSA 114K4000, Sigma-Aldrich, Steinheim, Germany) согласно со претходно етаблирани постапки (Garcia-Alfonso et al., 1993). Содржината на црнодробниот глутатион (GSH) беше определен со кит за глутатион (CS0260, Sigma-Aldrich, Steinheim, Germany) согласно со претходно опишаните методи (Akerboom et al., 1981). Слободните сулфохирилни групи во плазма беа определени по методот на Ellman, 1959, модифициран од Hu, 1993. Максималниот врзивен капацитет (B_{max}) и рамнотежната константа на дисоцијација (K_d) за врзувањето на специфичниот лиганд за TSP0, [^3H]ПК 11195 беа определени во хомогенат на изолирани митохондријални мембрани од црн дроб, аорта, срце, мозок, бубрези, тестиси, по претходно етаблирани постапки (Awad и Gavish, 1987; Danovich со сop., 2008; Dimitrova-Shumkovska со сop., 2010, a, b).

Во **резултатите**, кандидатката ги презентира сопствените истражувања на 30 графикони, 14 компаративни, дескриптивни и статистички табели и приложува 16 репрезентативни микрофотографии од патохистолошки пресеци од црн дроб и аорта. Резултатите се претставени на 40 страници, поделени во три одделни поглавја според применетиот третман, и тоа: (i) резултати од применетата атерогена диета, (ii) резултати од атерогените ефекти поврзани со дозата, фреквенцијата на администрирање, како и периодот од првичното администрирање на DMBA и (iii) интерактивни ефекти на хроничната атерогена исхрана, проследена со единечна администрација на DMBA. Анализата на резултатите е логична, прецизна и рационална. Во **првиот дел од претставените резултати** се опишани третманот и последиците од применетата атерогена диета која предизвикува умерена хиперхолестеролемија и изразена хипертриглицеридемија кај стаорците од машки пол. Анализирани се флукутациите на липопротеинските честиици и корелативниот сооднос меѓу нив. Од хистопатолошки аспект, регистрирана е интензивна интрацелуларна акумулација на масни капки (липидна стеатоза) кај животните под третман со атерогена исхрана (HFHC) во период од 18 седмици. Регистрирани се сигнификантно зголемени нивоа на оксидираните протеински молекули (AOPP), за три пати повисоки од контролата, во аортата, крвната плазма и црниот дроб кај животните третирани со HFHC-исхрана. Констатирано е дека маркерите на оксидативно оштетување, евидентирани во

аортата и крвната плазма кај животните со атероген третман, се во блиска корелација со почетната дисфункција на ендотелот. Зголеменото ниво на липиди, напоредно со зголемениот оксидативен стрес, предизвикаан од HFHC-исхраната, се проследени со редуцирана активност и густина на транслокаторниот протеин (TSPO) во аортата и црниот дроб. Кандидатката ја потенцира можноста за следење на количествата на формирани липидни пероксиди (LPO) и дитиозински молекули (AOPP) во крвната плазма, како потенцијални клинички маркери што го утврдуваат нивото на оксидативен стрес. Двата параметра се однесуваат на оксидативните оштетувања на биомолекулите. *Експериментите со интрагастрална DMBA-администрација* покажаа умерени токсични ефекти врз црниот дроб, предизвикани од ксенобиотикот, што се манифестираше со едематозен и стаклест изглед на црниот дроб, што укажува на хидропсна дегенерација. Третманот со DMBA предизвика акумулација на гликогенски гранули, концентрирани во мидзоналниот регион на хепаталните лобуси, што беа најизразени кај групата со повторувана апликација на ксенобиотикот. Забележано е дека администрацијата со DMBA, во определена доза и време на експозиција, покажа ограничени ефекти на оксидативен стрес во црниот дроб. Односно, предизвика трошење на интрацелуларниот глутатион (GSH) и зголемено ниво на AOPP, наспроти инцидентни ефекти врз активноста на супероксид дизмутазата (SOD), протеинските карбонили (PC) и липидните пероксиди (LPO). Споредено со ефектите од оксидативен стрес во црниот дроб, добиените резултати покажаа сигнификантно намалување на експресијата на TSPO кај сите групи изложени на DMBA. *Во третиот експериментален протокол*, како што е определено со хистопатолошката анализа на црниот дроб, комбинираните третман индуцираше голема интрацелуларна акумулација на липидни капки, главно лоцирани во централобуларниот регион. Напоредно со замастувањето на црниот дроб, не беше забележана хидропсна дегенерација кај HFHC + DMBA групата на стаорци. Веројатно, периодот од 4 седмици по администрацијата на DMBA е прекраток за драматични промени во ткивото на црниот дроб. Од горенаведените констатации произлегува дека изложеноста на комбинираните третман на атерогена диета и канцерогена супстанција DMBA не предизвика значително синергетско влијание врз експресијата на транслокаторниот протеин TSPO во црниот дроб и во аортата, или во другите анализирани органи. Можно е ова согледување да е резултат на претпоставките дека одделните третмани предизвикуваат максимален ефект врз TSPO-врзивните карактеристики во аортата и црниот дроб кај третираните стаорци.

Во поглавјето *Дискусија*, кандидатката ги појаснува и ги анализира добиените резултати, со поткрепа и користење на други литературни податоци. Добиените резултати покажаа дека засилениот оксидативен стрес во црниот дроб и аортата, е проследен со редукција на афинитетот или бројот на TSPO рецептори во тие органи. Со оглед на податокот дека TSPO можат да бидат модулирани од кислородните слободни радикали, но и да го модулираат нивното создавање, возможно е детектираниот оксидативен стрес во црниот дроб и аортата кај третираните животни да е во директна врска со намалената врзивност на TSPO во тие органи. Во дискусијата, кандидатката дава детална анализа за поврзаноста меѓу системската хиперхолестеремичка, атерогената патологија и оксидативниот стрес во црниот дроб и кардиоваскуларниот систем во корелација со промената на афинитетот на врзување на рецепторот, TSPO во наведените органи. Наспроти податокот дека атеросклерозата претставува

инфламаторна болест, постојат мал број податоци преку кои може да се заклучи дека ароматичните јаглеводороди преку својот инфламаторен ефект најверојатно придонесуваат за РАН-индуцираната хемиска склероза. Во принцип, при влегувањето во клетките, РАНs се врзуваат за агул јаглеводородните рецептори, иницирајќи ја со тоа експресијата на цитохром P450 1A ензимите, предизвикувајќи генерирање на оксиданси преку модулација на создавањето на РОС или алтерација во активностите на ензимите за детоксификација. Васкуларниот ендотел би можел да се анализира како прва одбранбена линија меѓу токсините од циркулаторната средина и васкуларниот ѕид. Иако ендотелните клетки историски не се сметаат за целни клетки при РАН-индуцирана карциногенеза, постојат неколку причини да се верува дека овие клетки се специфични цели на васкуларните оштетувања предизвикани од РАН при хемиската атерогенеза. Морфолошки и хистолошки, третманот со DMBA предизвикал само фокална инфилтрација од пенести клетки во ендотелиумот, кај групата DS 10. Кај групите DS 20 и DR 20, видливи се умерени оштетувања на аортниот васкуларен ѕид, што е највоочливо кај групата со репетитивна администрација (DR 20). Со тоа, оваа студија за прв пат покажа дека и кај стаорци кои не се склони кон спонтан атеросклероза, DMBA исто така може да иницира развој на атеросклеротични лезии, особено при траење на третманот од 18 седмици и вкупна администрирана доза од 20 mg по стаорец. Имајќи предвид дека фармакотоксичноста е проследена (особено во иницијалната фаза) со гликогенска депозиција како резултат на нарушениот јаглехидратен метаболизам, кандидатката го испитува и хепатоцелуларниот гликоген, што забележително е лоциран централобуларно, и мидзонално во хепаталните лобуси, и тоа поизразен кај групата DR 20 наспроти DS 20. Се покажа дека оваа манифестација е зависна од применетата доза (DR 20 > DS 20 > DS 10). Во оваа смисла, кандидатката посочува дека РАН и други индуктори на цитохром оксидазите CYP, доведуваат до привременото таложење на гликогенот и недостатокот на *фосфорилаза А* во црниот дроб, што е последица на т.н. иницијална реверзибилна токсичност на полицикличните јаглеводороди. Врз основа на добиените резултати, кандидатката м-р Димитрова-Шумковска констатира силно намалена концентрација на GSH кај сите три третирани групи, проследено со намален GSH / GSSG-Red однос кај групите DS 20 и DR 20, што укажува на силно намален капацитет на црниот дроб за отстранување на слободните радикали создадени како одговор на DMBA. Последново има за последица намален клиренс на DMBA. Во поглед на потенцијалните штетни ефекти на оксидативниот стрес во црниот дроб, евидентирано е зголемено ниво на AOPP кај сите три групи третирани со DMBA, додека зголемување на протеинските каронилни резидуи е забележано кај групите DS 10 и DS 20. Во секој случај, наспроти ефектите врз протеинската пероксидација, третманот со DMBA не покажа значаен ефект врз липидната пероксидација. Оваа резистентност, кандидатката ја појаснува преку намалената содржина на високо незаситени масни киселини, промените во структурата, составот и стабилноста на мембраните, како и намалената концентрација на NADPH, што би можеле да се сметаат за контрибуторни фактори на ниските нивоа на индуцираната LPO. Во дискусијата, покрај атерогената исхрана и ефектите врз TSPO-експресијата, како и индукцијата на т.н. хемиска склероза, од посебен интерес за кандидатката е и анализата на можните интерактивни ефекти на третманот со хронична холестеролна исхрана (атероген третман) и изложувањето на канцерогениот DMBA врз патологијата на црниот дроб,

параметрите за стрес во аортата и врзивниот капацитет на TSPO во црниот дроб и во аортата. Интерактивниот ефект на обата третмана (Експеримент 3) не покажа сигнификантно поизразени нивоа на параметрите на оксидативно оштетување, наспроти максималните ефекти постигнати при одделните третмани со атерогена диета и DMBA - администрација. Наспроти ова, синергистичкиот ефект на третманот HFHC + DMBA го предизвика максималниот ефект врз TSPO "системот", односно предизвика значително намалување на врзивниот капацитет на TSPO во црниот дроб, споредено со вредноста евидентирана само по 18- неделниот атероген ефект. Врз основа на резултатите, кандидатката извлекува **заклучоци** кои се изнесени логично и концизно. Имено, редуцираната активност на TSPO во црниот дроб е во позитивна корелација со: i) зголемената протеинска оксидација (AOPP); ii) намаленото ниво на GSH ; iii) хигропсната дегенерација; како и iv) зголемувањето на креатинин, мочна киселина и ALT, во крвната плазма. Третманот со DMBA предизвика оксидативен стрес во аортата, проследен со патолошки промени. Патолошките промени беа во корелација со дозирањето и времетраењето на администрацијата.

Во делот **Заклучоци**, наспроти поодделните констатации што произлегуваат од трите експериментални протоколи, како последица на атерогената исхрана, со напоредното зголемувањето на параметрите на оксидативен стрес и хепаталната патологија, воочена е и фокална инфламаторна активност во аортното ткиво. Овој процес беше проследен и со намалување на врзивниот капацитет на TSPO во црниот дроб и аортата. Овие факти укажуваат дека алтерациите во капацитетот на врзување на TSPO со лигандот би можел да претставува своевиден компензаторен одговор на оксидативниот стрес предизвикан од атерогената исхрана или, алтернативно, да претставува дел од механизмите на оксидативен стрес. Интересно е што кај стаорците третирани со атерогена исхрана се забележани минимални до умерени промени во васкуларниот ендотел, додека кај групите животни третирани со 20 mg DMBA (еднократна или повторена администрација) оштетувањата на васкуларниот ендотел се значителни. Како дел од комплексот симптоми предизвикани од изложеноста на DMBA, беше и зголемената телесна маса. Патолошките промени и маркерите за оксидативен стрес во аортата беа најизразени кај групата со репетитивна администрација од вкупно 20 mg. Земајќи го предвид фактот дека во експериментот беа користени *Wistar*-стаорци, очигледно е дека генетската предиспозиција не е предуслов за појавата на васкуларните оштетувања преизвикани од DMBA. Според тоа, истражувањата покажаа дека и кај стаорците, што инаку спонтано не развиваат атеросклероза, DMBA-администрацијата предизвикува атеросклеротични промени во ѕидот на аортата, особено при третман во времетраење од 18 седмици и вкупна доза од 20 mg по стаорец. Со оглед на фактот дека капацитетот на врзување на TSPO е посебно редуциран во аортата, тоа може да претставува компензаторен одговор насочен кон намалување на штетните ефекти од DMBA, механизам, кој исто така е посочен при *in vitro* студии со примена на $CoCl_2$. Според кандидатката, редуцираната активност на TSPO во црниот дроб кај сите три експериментални протоколи корелира позитивно со: i) зголемената протеинска оксидација (AOPP); и ii) намаленото ниво на GSH. Само студијата изведена од страна на Liu со сор. (2006) претставува прва од таков вид, која дава *in vivo* докази за причинско-последичната врска помеѓу хроничното акумулирање на AOPPs и атеросклерозата.

Значајно за одбележување е дека ова истражување е прво во утврдување на корелацијата меѓу кардиоваскуларниот систем како таргет на оксидативен инсулт и експресијата на транслокаторниот протеин (18kDa) во аортата при ваквите состојби. Ваквата инволвираност на транслокаторниот протеин TSPO, во кардиоваскуларните оштетувања и засилениот оксидативен стрес, настанати под дејство на третманот со DMBA, би можело да биде од голема важност за негова идна терапевтска примена, преку модулација на активноста и бројот на рецепторни места.

Во прилог на дисертацијата беа доставени на увид следниве публикации во кои дел од од добиените резултати се објавени во реномирани меѓународни списанија:

Dimitrova-Shumkovska, J., Veenman, L., Ristoski, T., Leschiner, S., Gavish, M. 2010a. Chronic High Fat, High Cholesterol Supplementation Decreases 18 kDa Translocator Protein Binding Capacity in Association with Increased Oxidative Stress in Rat Liver and Aorta. *Food and Chem. Toxicol.* 48, 910-921.

Dimitrova-Shumkovska, J., Veenman, L., Ristoski, T., Leschiner, S., Gavish, M. 2010b. Dimethylbenz[α]anthracene Effects on Oxidative Stress and Binding Characteristics of the Mitochondrial 18 kDa Translocator Protein in Rat Aorta. *Drug and Chem. Toxicol.* [ISSN 0148-0545 print/ISSN 1525-6014 online © 2009 Informa UK Ltd DOI: 10.3109/01480540903483441, in press].

Dimitrova-Shumkovska, J., Veenman, L., Ristoski, T., Leschiner, S., Gavish, M. 2010c. Decreases in Binding Capacity of the Mitochondrial 18 kDa Translocator Protein Accompany Oxidative Stress and Pathological Signs in Rat Liver after DMBA Exposure. *J Toxicol Pathol* [in press]

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Докторската теза под наслов: „Оксидативен стрес индуциран *in vivo* по третман со атерогена диета и канцерогена супстанција - 7, 12 диметилбенз[α]антрацен (7, 12 DMBA). Можен импакт врз атеросклерозата“ изработена од кандидатката м-р Јасмина Димитрова-Шумковска, претставува оригинален, самостоен научен труд, со јасно поставена цел, примена на современи истражувачки техники и аналитички методи. Презентираните резултати се објаснети и дискутирани со помош на најнови литературни податоци од оваа проблематика, што укажува на сериозниот пристап кон истражувањето и познавањето на современите трендови во изучувањето на актуелната болест како што е атеросклерозата. Докторската работа има фундаментално значење и јасно изразена апликативност. Добиените резултати даваат основа за евалуација и превенција на атеросклеротичниот процес, и неговата корелација со оштетувањата на црниот дроб.

Оваа студија, за прв пат покажа дека изложувањето на васкуларниот ендотел на иританти, метаболички или хемиски, ја намалува експресијата на 18 kDa транслокаторниот протеин (TSPO), како во аортата така и во црниот дроб. Овие намалувања на капацитетот на врзување на TSPO, потенцијално се поврзани со оксидативниот инсулт предизвикан во тие органи. Добиените хистопатолошки анализи на црниот дроб и аортата се во корелација со конста-

тираните биохемиски наоди. Поконкретно, докторскиот труд укажува на фактот дека ксенобиотиците од природната средина, можат да бидат т.н. „тригер“ механизам за иницијација на атеросклеротичниот процес, дури и кај резистенти на оваа патологија животни од метаболички аспект. Студијата сугерира дека редуцијата на капацитетот на врзување на транслокаторниот протеин во аортата и црниот дроб може да е протективен механизам од токсичните ефекти вклучително и од предизвиканиот оксидативен стрес, како што е посочено во *in vitro* истражувањата. Оваа докторска теза понатаму укажува дека TSPO би можел да претставува цел на нови терапевтски модалитети за намалување на ризикот од атеросклероза. Таквите третмани особено би биле насочени во правец на модулирање на оксидативниот стрес предизвикан како од амбиенталните токсини, така и од исхраната, богата со заситени масти и холестерол.

Следствено, се наметнува потребата од натамошни истражувања со TSPO лиганди, како што се PK 11195 [1-(2-chlorophenyl- N-methyl-N-(1-methyl-propyl)-3-isoquinoline carboxamide)] и Ro 54864 [4'-chlorodiazepam] на експериментални животни изложени на DMBA и/или изложени на атерогена исхрана. Врз основа на анализата на оваа оригинална студија, членовите на Рецензентската комисија со задоволство предлагаат докторската теза под наслов „**Оксидативен стрес индуциран *in vivo* по третман со атерогена диета и канцерогена супстанција - 7,12 диметилбенз[а]антрацен (7,12 DMBA). Можен импакт врз атеросклерозата**“, изработена од м-р Јасмина Димитрова-Шумковска, да биде прифатена од Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет во Скопје и да ја продолжи понатамошната постапка за јавна одбрана на изработената докторска теза.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Д-р Божидарка Ѓошиќ Марковска, редовен професор на Природно-математичкиот факултет во Скопје, (ментор) с.р.

Д-р Jehuda ArieH (Leo) Veenman, виш научен истражувач, Оддел за молекуларна фармакологија, Медицински факултет, Technion Institute of Technology – Израел, с.р.

Д-р Трпе Ристоски, доцент на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје, (член) с.р.

Д-р Јорданка Димовска, редовен професор на Природно-математичкиот факултет во Скопје, во пензија (член), с.р.

Д-р Даница Рогановиќ - Зафирова, редовен професор на Природно-математичкиот факултет во Скопје (член), с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА 30 АСИСТЕНТИ ПО ПРЕДМЕТОТ ИНТЕРНА МЕДИЦИНА НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на својата IV редовна седница одржана на 24.12.2009 година, донесе решение за формирање Рецензентска комисија по конкурсот објавен во весникот „Утрински весник“ на 25.11.2009 година, за избор и реизбор во звањето асистент по предметот интерна медицина, во состав: проф. д-р Мирко Крстевски, проф. д-р Лазар Лазаров и проф. д-р Даниела Чапароска.

На конкурсот се пријавија следниве кандидати: ас. д-р Весна Ристовска, ас. д-р Весна Герасимовска, ас. д-р Марјан Бошевски, ас. д-р Јорго Костов, помл. ас. д-р Сања Јовановска Мишевска, д-р Владимир Андреевски, д-р Александра Пивкова, д-р Галина Северова Андреевска, д-р Горѓи Дерибаи, д-р Светлана Павлеска Кузмановска, д-р Валентина Андова, д-р Марија Здравеска, д-р Дејан Тодевски, д-р Фросина Арнаудова, д-р Јелка Масин Спасовска, д-р Светлана Крстевска Балканов, д-р Зоран Арсовски, д-р Катерина Адамова, д-р Гулшен Селим, д-р Сузана Арбутина, д-р Лада Трајческа, д-р Тед Трајчески, д-р Ирена Рамбабова Бушлетиќ, д-р Ирена Јуруков, д-р Оливер Јовковски, д-р Фани Личоска Јосифовиќ, д-р Александра Бабулова, д-р Димитар Каркинески, д-р Билјана Ѓорѓиевска, д-р Владимир Аврамоски, д-р Марија Вавлукис и д-р Игор Спироски.

Врз основа на доставените материјали од кандидатите, Комисијата го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Ас. д-р Весна Ристовска

Биографски податоци за кандидатката

Ас. д-р Весна Ристовска е родена на 21.9.1959 година во Струмица, каде што се стекнала со основно и средно образование. На Медицинскиот факултет во Скопје дипломирала на 10.10.1985 година. Од 1.7.1988 година работи на Клиниката за нефрологија при Медицинскиот факултет во Скопје. Специјализација по интерна медицина завршила на 29.3.1995 година. Од 1991 година е помлад асистент, а од 1996 година асистент по предметот Интерна медицина. Со успешната одбрана на докторатот на 7.12.2004 година е доктор на медицинските науки. Од 17.11.2005 година, кога го положила супспецијалистичкиот испит, се стекнала со звањето супспецијалист-нефролог.

Стручно-научна дејност

Активно работи на повеќе проблеми од областа на нефрологијата, совладувајќи ги дијагностичките и терапевтските постапки, а учествува и во изведувањето на практичната настава по предметот интерна медицина за студентите по медицина и стоматологија, а исто така и во едукацијата на специјализантите од оваа област.

Учествувала на повеќе конгреси и симпозиуми, а како автор и коавтор има објавено повеќе стручни и научни трудови во земјата и во странство. Работела на проблематиката на психонезрологијата, како и кардионезрологијата, кои се актуелни кај пациентите кои се лекуваат со хронична хемодијализа. Работи исто така и на еходијагностика на бубрежните болести и проблемите на уринарниот систем. Основна проблематика со која се занимава повеќе години е полицистичната бубрежна болест, од која област има одбрането докторска теза со наслов: „Клиничка евалуација на прогресијата на бубрежното оштетување кај адултната полицистична бубрежна болест“. Интензивно ги следи светските достигнувања од оваа проблематика, со цел нивна примена во клиничката практика. Во 2004 година била на стручно усовршување 4 месеци на Универзитетот во Лајден, Холандија.

Во текот на изборите и реизборите за асистент се рецензирани 100 труда, а рецензиите се објавени во билтените на Универзитетот, и тоа бр.549 од 1990, бр. 655 од 1996, бр.747 од 1999, бр.846 од 2004 и бр.914 од 2007 година.

Трудови за рецензија

101. В.Ристовска, Л.Грчевска, М.Поленакоски. **Ефектите од регулацијата на артериската хипертензија врз прогресијата на хроничната бубрежна слабост кај пациентите со адултна полицистична бубрежна болест.** Прилози. Одд.за биолошки и биомедицински науки-МАНУ, XXIII, 1-2, 2002: 25-30

Артериската хипертензија како фактор кој влијае врз прогресијата на хронична бубрежна инсуфициенција кај пациентите со адултна полицистична бубрежна болест, следена е кај 35 пациенти со оваа болест. Кај 16 од нив е применета терапија со АЦЕ-инхибитори, а кај 19, терапија со различни антихипертензивни лекови. Споредбата помеѓу двете групи покажува дека нема сигнификантна разлика во опаѓањето на реналната функција, во зависност од користената терапија. Одложувањето на опаѓањето на бубрежната функција кај овие пациенти зависи од успешната регулација на крвниот притисок, независно од користената антихипертензивна терапија.

102. В.Ристовска, С.Џикова, Г.Толовски, М.Поленакоски. **Ехотомографијата и компјутеризираната томографија на бубрези во дијагностиката на адултната полицистична бубрежна болест.** Прилози. Одд. за биолошки и биомедицински науки-МАНУ, XXIII, 1-2, 2003: 77-85.

Авторите ги сметаат ехотомографијата и компјутеризираната томографија на бубрезите како методи од избор во дијагнозата и

Активно работи на повеќе проблеми од областа на нефрологијата, совладувајќи ги дијагностичките и терапевтските постапки, а учествува и во изведувањето на практичната настава по предметот интерна медицина за студентите по медицина и стоматологија, а исто така и во едукацијата на специјализантите од оваа област.

Учествувала на повеќе конгреси и симпозиуми, а како автор и коавтор има објавено повеќе стручни и научни трудови во земјата и во странство. Работела на проблематиката на психонепфрологијата, како и кардионепфрологијата, кои се актуелни кај пациентите кои се лекуваат со хронична хемодијализа. Работи исто така и на еходијагностика на бубрежните болести и проблемите на уринарниот систем. Основна проблематика со која се занимава повеќе години е полицистичната бубрежна болест, од која област има одбрането докторска теза со наслов: „Клиничка евалуација на прогресијата на бубрежното општетување кај адултната полицистична бубрежна болест“. Интензивно ги следи светските достигнувања од оваа проблематика, со цел нивна примена во клиничката практика. Во 2004 година била на стручно усовршување 4 месеци на Универзитетот во Лајден, Холандија.

Во текот на изборите и реизборите за асистент се рецензирани 100 труда, а рецензиите се објавени во билтешите на Универзитетот, и тоа бр.549 од 1990, бр. 655 од 1996, бр.747 од 1999, бр.846 од 2004 и бр.914 од 2007 година.

Трудови за рецензија

101. **В.Ристовска, Л.Грчевска, М.Поленковиќ. Ефектите од регулацијата на артериската хипертензија врз прогресијата на хроничната бубрежна слабост кај пациентите со адултна полицистична бубрежна болест.** Прилози. Одд.за биолошки и биомедицински науки-МАНУ, XXIII, 1-2, 2002: 25-30

Артериската хипертензија како фактор кој влијае врз прогресијата на хронична бубрежна инсуфициенција кај пациентите со адултна полицистична бубрежна болест, следена е кај 35 пациенти со оваа болест. Кај 16 од нив е применета терапија со АЦЕ-инхибитори, а кај 19, терапија со различни ангиохипертензивни лекови. Споредбата помеѓу двете групи покажува дека нема сигнификантна разлика во опаѓањето на реналната функција, во зависност од користената терапија. Одложувањето на опаѓањето на бубрежната функција кај овие пациенти зависи од успешната регулација на крвниот притисок, независно од користената ангиохипертензивна терапија.

102. **В.Ристовска, С.Цикова, Г.Толовски, М.Поленковиќ. Ехотомографијата и компјутеризираната томографија на бубрези во дијагностиката на адултната полицистична бубрежна болест.** Прилози. Одд. за биолошки и биомедицински науки-МАНУ, XXIII, 1-2, 2003: 77-85.

Авторите ги сметаат ехотомографијата и компјутеризираната томографија на бубрезите како методи од избор во дијагнозата и

морфолошката процена на адултната полицистична бубрежна болест. За да се дефинира болеста користени се критериумите на Равин. Од приказот што е даден кај 30 пациенти со оваа болест, може да се забележи дека овие 2 методи се неинвазивни и се важни за раното откривање на болеста, со следење на членовите од фамилиите со оваа болест.

103. V. Ristovska, G.Masin, L.Lazarov, Z.Hristovski, N.Ivanovski. **Thoracic bioelectric impedance in estimation of the cardiac performances during the dialysis.** *Cardionephrology* 3, Editoriale Bios, 1995: 273-275.

Торакалната биоимпеданца е едноставната техника, што дефинира некои кардијални индекси важни за следење на хемодинамскиот и флуидниот статус кај дијализните болни во текот на самата дијализна процедура. Интрадијализните промени се следени кај 22 пациента со мерење на кардијалните перформанси со оваа техника. Индивидуалните промени забележани кај пациентите укажуваат на навремено реагирање во текот на самата дијализа, со што се придонесува за подобрување на глобалната срцева работа и на целиот ефект од дијализниот третман.

104. V.Ristovska, N.Ivanovski, G.Masin, J.Naumovski, K.Cakalaroski. **Chronic overhydration increases the mortality rate in elderly dialysis patients.** *Cardionephrology* 3, Editoriale Bios, 1995: 347-349

Се работи за аплициран ехокардиографски метод заедно со уреа кинетичкиот модел кај постарите пациенти на хроничен хемодијализен третман. Со одредувањето на „сувата телесна тежина“ преку одредување на вена кава индексот кај 10 стабилни пациенти на дијализа во понапредната возраст, се добива увид во состојбата на вишокот на телесната вода, што е важно во целокупниот морбидитет и морталитет кај овие болни. Хроничната хиперхидратација докажана кај овие пациенти може да биде една од причините за морталитетот кај овие пациенти.

105. V.Ristovska, N.Ivanovski, G.Masin, K.Cakalaroski, L.Lazarov, M. Polenakovic. **Electric bioimpedance cardiography in evaluation of the haemodynamic status in elderly dialysis patients, during dialysis.** *Cardionephrology* 5, Editoriale Bios, 1999: 143-145.

Постари пациенти на дијализа како посебна категорија на пациенти со повеќе компликации, следени се во тек на дијализа со примена на електрична биоимпедансна кардиографија. Процената на хемодинамскиот статус кај овие болни е значаен за текот на дијализата, како и за спречување на компликациите од неадекватноста на дијализата.

106. K.Cakalaroski, V.Ristovska, A.Oncevski, M.Polenakovic, N.Ivanovski. **Excretory renal failure in congestive heart insufficiency (CHI) treated with sequentional dialysis.** *Cardionephrology* 5, Editoriale Bios, 1999: 273-276.

Цел на студијата е да се дефинираат индикациите за активен дијализен третман со дисконтинуирана ултрафилтрација, кај пациентите со хронична срцева слабост и едеми, кои се рефрактерни на диуретска терапија. Терапијата на декомпензираната конгестивна срцева слабост, треба да биде постепена, посебно заради електролитниот дисбаланс. Процедурата е без опасности и во најголем број случаи настанува реституција на тубуларната осетливост на диуретици.

107. M.M.Popovska, L.Grcvska, S.Dzikova, V.Ristovska, G.Petrusevska, K.Stefanovski, M.Polenakovic. **Useful of ANCA-GBM dot-blot assay in diagnosis of patients with glomerulonephritis.** Autoimmunity Reviews, volume 3, 2004: 97

Рана серолошка детекција на автоантитела може да биде корисна во превенцијата на краен стадиум на бубрежна болест. Пациентите со антинеутрофилни цитоплазматски антитела и васкулит на малите крвни садови, можат да развијат хронична бубрежна инсуфициенција, што води до третман со дијализа. Користа од ANCA-GBM dot-blot е во раното откривање на хроничната бубрежна болест. Испитувањата се правени кај 30 биоцеирани болни со докажан гломерулонефрит.

108. Л.Грчевска, М.Поленаковиќ, С.Хикова, М.М.Поповска, В.Ристовска. **Секундарна мембранозна нефропатија - неасоцирана со малигноми.** Мак мед преглед, 56, (супл. 59), 2003: 31-34.

Прикажани се 3 пациенти со мембранозна нефропатија и нарушување на тироидната функција, со ремисија кај еден пациент и резистентен нефротски синдром кај двајца. Исто така даден е приказ на мембранозна нефропатија кај псоријаза, што е многу ретко. Забележана е необична асоцијација на оваа болест со мембранозна нефропатија кај двајца пациенти: еден со системска форма на псоријаза компликувана со артрит и друг случај со ремисија на нефротски синдром по терапија.

109. В.Амитов, В.Ристовска, С.Гелев, Г.Селим, Л.Стаматов, Р.Гроздановски, А.Шиколе. **Инфекција со хепатит Ц во Одделението за хемодијализа при Клиниката за нефрологија во периодот од 1995-1999 година.** Мак мед преглед, 56, (супл. 59), 2003: 128-131.

Хепатитис Ц-вирусната инфекција во единиците за хемодијализа е особено важен фактор за оштетување на прниот дроб. Во период од 4 години спроведено е често контролирање на ХЦВ-инфекцијата со ELISA-2 и PCR. Во периодот 1997-1999 година, спроведена е строгорозна контрола и превентивни мерки, главно во намалувањето на трансфузиите, со воведување на еритропоетинот во терапија, со што е постигнато постепен пад на ХЦВ-инфекциите.

110. М.Поленаковиќ, А.Шиколе, Р.Гроздановски, В.Амитов, А.Оичевски, Н.Ивановски, К.Чакалароски, Л.Грчевска, С.Хикова, М.М.Поповска, Љ.Стојковски, О.Стојчева-Танева, В.Ристовска и сораб. **Лекување на**

возрасни со дијабетес мелитус и терминална бубрежна инсуфициенција со дијализа во 2000 година во Република Македонија. *Мак. Мед. преглед*, 56 (супл.59), 2003: 137-141.

Даден е приказ на пациентите со дијабет и терминална хронична бубрежна инсуфициенција, кои се лекуваат со хронична хемодијализа во центрите за дијализа. Испитани се 1019 возрасни пациенти во центрите за дијализа во 2000 година. Од нив со дијабет и дијабетична нефропатија со хронична бубрежна инсуфициенција се 103 болни (10,10%), од кои 101 болен се лекува со дијализа, а 2 се на перитонеална дијализа. Постои разлика во процентот на лекувани болни со дијабет од еден до друг центар во однос од 2,8 до 15%.

111. В.Ристовска, М.Поленаковиќ, С.Хикова, Л.Грчевска. Адултната полицистична бубрежна болест во Република Македонија. *Мак. мед. преглед* 51, 1997: 200-204.

Даден е детален приказ на состојбата на ова заболување во центрите за дијализа во Република Македонија, како и на застапеноста на заболувањето по региони. Ова херeditарно заболување зафаќа 9,6% од пациентите на хронична хемодијализна програма, што значи дека е слично како и во другите региони во светот. Се наоѓа на четврто место од бубрежните заболувања кои доведуваат до хронична бубрежна инсуфициенција и лекување со дијализа.

112. M.M.Popovska, Lj.Stojkovski, L.Greevska, S.Dzikova, V.Ristovska, L.Gogovska, M.Polenakovic. Therapeutic apheresis in Republic of Macedonia- five years experience (2000-20004). *Fostering research on rare diseases in Eastern European Countries., Abstracts*, 2006: 51.

Прикажано е 5-годишното искуство на Клиниката за нефрологија во водењето на плазмафереза, во кој период се направени 540 плазмаферези кај 99 пациенти. Третираниите пациенти се со различни заболувања, лекувани на повеќе клинички од Клиничкиот центар во Скопје. Протоколите се различни зависно од тежината на клиничката слика и основното заболување. Невролошките заболувања се најчеста индикација за оваа терапија, но исто така и системскиот лупус еритематодес.

113. M.M.Popovska, L.Greevska, S.Dzikova, V.Ristovska, S.Pavleska, M.Polenakovic. IgA nephropathy: clinicopathologic study. *XVIII Danube Symposium of Nephrology, Abstract Book*, 2006: 60.

Испитани се 81 пациент со ИгА нефропатија, дијагностицирани со ренална биопсија. Тежината на зафаќањето на болеста се оценува според Х.С.Лее. Анализирани се основните демографски и клинички податоци. На крајот на следењето, суопласите се во сигнификантна релација со серумскиот креатинин, протеинуријата, хипертензијата и прогресивната бубрежна слабост. Бубрежната биопсија кај ИгА нефропатијата можеби е најмоќниот-предиктор за бубрежниот исход.

114. M.M.Popovska, L.Grcevska, S.Džikova, V.Ristovska, S.Pavleska, M.Polenakovic. **The value of intrarenal resistance index (RI) in progression of diabetic nephropathy.** XVIII Danube Symposium of Nephrology, Abstract Book, 2006: 28.

Реналниот индекс е значаен маркер на интрареналните промени и може да се користи како неинвазивна метода за процена на еволуцијата на дијабетичната нефропатија. Вредностите на интрареналниот индекс се испитувани кај 40 пациенти користејќи колор-дуплекс доплер ехосонографија. Со оваа метода се постигнува подобра процена на текот на болеста и е значајна во следењето на овие пациенти.

115. V.Ristovska, L.Grcevska, M.Polenakovic. **Urinary tract infections in adult polycystic kidney disease.** XVIII Danube Symposium of Nephrology, Abstract Book, 2006: 66.

Уринарните инфекции како фактор за текот на болеста кај полицистичната бубрежна болест се опишани преку следење на 35 пациенти со оваа болест и тоа од аспект на присуство на уринарна инфекција, во тек на период од 3 години. Критериуми за уринарна инфекција се присуство на Ле во седиментот и позитивна уринокултура. Резултатите покажуваат дека овие инфекции се значајни во текот на болеста и прогресијата на бубрежното оштетување кај адултната полицистична бубрежна болест.

116. M.M.Поповска, С.Хикова, Л.Грчевска, В.Ристовска, М.Поленаковиќ, А.Шиколе. **Интрареналниот индекс на резистенција (ИР) во прогресија на дијабетичната нефропатија (ДН).** 17. Конгрес на лекарите на Република Македонија со меѓународно учество. Зборник со апстракти, 2007: 20.

Вредностите за интрареналниот индекс се добиени со колор-дуплекс доплер сонографија од интрапаренхимните артерии, како и од аркуатните и интерлобарните артерии на обата бубрега. Клиничките и метаболичните параметри, како и реналната функција се евалуирани на почетокот од студијата, по 3 месеци и по 6 месеци. Резултатите покажуваат дека прогресијата на реналната инсуфициенција кај дијабетичната нефропатија може да биде следена успешно преку овој параметар.

Ас. д-р Весна Герасимовска

Биографски податоци за кандидатката

Ас. д-р Весна Герасимовска е родена во Скопје на 7.6.1959 година, каде што завршила основно и средно училиште со одличен успех. Во учебната 1977/78 година се запишала на Медицинскиот факултет во Скопје и го завршила во април 1984 година со просечна оценка 8,80. На Клиниката за нефрологија работи од март 1986 година. Работните задачи ги извршувала на повеќе оддели, а од 1997 година припаѓа на Одделот за

васкуларни пристапи. Специјалистичкиот испит по интерна медицина го завршила во март 1995 година и се здобила со звањето специјалист интернист. Во практичната настава по интерна медицина и пропедевтика за медицинари и стоматолози се вклучила во 1991 година, со изборот за помлад асистент. За постар асистент е избрана во 1996 година.

Ас. д-р Герасимовска активно учествува во стручно-научната активност на Клиниката преку бројни трудови во кои е автор и коавтор, а кои се печатени во македонски и интернационални списанија. Воедно, голем дел од нејзините трудови се презентирани на Конгреси во земјата и во странство, и за нив има добиено и награди. Повеќе пати досега учествувала со усни презентации на европски и на интернационални конгреси. На 4-th of International Congress Vascular Access Society, што се одржа во Берлин, Германија, од 23-26 мај, 2005 година ја добила единствената награда за најдобар постер на Конгресот за трудот: Comparative study of femoral catheters used as a temporary vascular access- diabetic vs non-diabetic patients.

Член е на Македонското лекарско друштво, а досега има добиено диплома и плакета, како резултат на нејзината успешна работа.

Исто така, член е на Македонското здружение за дијализа, трансплантација и вештачки органи, Здружението за васкуларни пристапи (Vascular Access Society), Здружението на нефролозите при Македонското лекарско друштво, Европското здружение за дијализа и трансплантација (ERA/EDTA), Интернационалното здружение за нефрологија (ISN), Македонската асоцијација за хипертензија, Македонското здружение за контрола на интрахоспитални инфекции (МЗКИХИ), како и на Балканската асоцијација за нефрологија, дијализа, трансплантација и вештачки органи (БАПТАО).

Како клинички лекар кој припаѓа на Одделението за васкуларни пристапи, како основна проблематика со која се занимава повеќе години е формирање на привремени и трајни васкуларни пристапи за дијализа кај пациентите на хемодијализа. Особен интерес посветува на поставувањето, како и на решавањето на компликациите кои се случуваат кај централните венски катетери кои се користат за изведување на хемодијализа, особено во делот на катетер-поврзаните инфекции. Од таа област, во јули 2003 г. ја одбрани својата докторска дисертација со наслов: „**Централни венски катетери за изведување на хемодијализа-компликации и нивни решенија**” и се здоби со звањето доктор на медицински науки, а од 2005, со звањето субспецијалист-нефролог. За асистент по предметот интерна медицина е реизбрана во март 2007 г.

Трудовите приложени за избор за помлад асистент се рецензирани во билтенот на Универзитетот бр. 548 од 1990, за избор за асистент во билтенот бр. 655 од 1996 г., за прв реизбор за асистент, приложените трудови се рецензирани во билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј” бр. 747 од декември 1999 г., а за втор реизбор, во билтенот бр. 846/04; рецензирани трудови се и во билтенот бр. 914/07, 936/08 и 968/09. За асистент по предметот интерна медицина е реизбрана во март 2007 година.

Трудови за рецензија

1. Практикум по интерна медицина за студенти, Група автори, Катедра за интерна медицина, Медицински факултет, Скопје, 2004 г., Вежба 10: Васкуларни пристапи за дијализа. Д-р Ангел Ончевски, в. науч. соработник д-р Петар Дејанов, ас. д-р Весна Герасимовска, стр. 207-213.

2. K.Popovska, K. Zafirovska, Z.Cekovska, A.Kaftandzieva, V.Gerasimovska, M.Zdravkovska, S.Kolevska-Ilik: *Stenotrophomonas maltophilia* is nosocomial pathogen in catheter associated bacteremia (CAS) - case report. Зборник на резимеа. III конгрес на микробиолозите на Македонија, мај 2006, Мак. медицински преглед, супл. 67, стр. 43.

Stenotrophomonas maltophilia е опортунистички патоген, кој се реферира како важен нозокомијален патоген во последната декада. Имунокомпромитираните пациенти се екстремно осетливи кон инфекции со овој патоген. Оваа бактерија игра улога во предизвикувањето на 0,3% на вкупните крвнотворни инфекции, а стапката на mortalitetот од оваа бактерија е до 62%. Најчеста причина за појава на бактериемија предизвикана од оваа бактерија е присуството на централен венски катетер и претходна антибиотска терапија. Ваква епизода на нозокомијална бактериемија била регистрирана кај 2 пациенти хоспитализирани на Клиниката за нефрологија кои како траен пристап за хемодијализа имале тунелизиран катетер за дијализа. Инфекцијата била соодветно третирана со антибиотска терапија, но нужно било заменувањето на тунелизираните дијализни катетери.

3. K.Popovska-Jovanovska,Z. Cekovska, A.Kaftandzieva, V. Gerasimovska, A. Oncevski: Clinical significance of slime producing *Staphylococcus epidermidis* in catheter related infections, Dani preventivne medicine XXI Naucni simpozium sa medjunarodnim ucescem, Nis Srbija, Septembar 2007 Book of abstracts pp 31.

Бактеријата *Staphylococcus epidermidis* честопати е препознаена како опортунистички патоген при присуство на туѓи тела во човечкото тело, како што се вештачки кардијални залистоци, ортопедски делови и интраваскуларни катетери. Постојат документирани податоци за постоење на видови од оваа бактерија кои се поврзани со продукција на "слуз" при клиничките инфекции. Во трудот се анализирани 30 видови на *S. epidermidis* кои биле изолирани од хемокултури кај пациенти со централни венски катетери и 38 контролни видови (15 од носот и 23 од кожата) и биле анализирани за продукција на "слуз". 68% од тестираните соеви од централните венски катетери продуцирале слуз, биле предизвикувачи на катетер-поврзани инфекции и сето тоа кореспондирало со останатите критериуми.

4. V.Gerasimovska, A.Oncevski, P.Dejanov, B.Gerasimovska-Kitanovska: Central venous catheters as a vascular access in diabetic patients on hemodialysis – are they a safe vascular access? XXXV Annual meeting European Society for Artificial

Organs (ESAO Congres), 3-6 September 2008, Geneva Switzerland, Int J Artif Organs 2008, Vol 31 no7, p 649.

Бројот на дијабетичните пациенти кои завршуваат на хронична хемодијализна програма (ХХП) се зголемува континуирано. Во трудот се анализирани 78 дијабетични пациенти кои започнуваат ХХП преку 127 централни венски катетери (ЦВК) (привремени - феморални и супклависки и трајни - југуларни и супклависки) и причините за нивното вадење. Кај сите групи на катетери е следено времетраењето на катетерите, појавата на колонизација и катетер-поврзаната инфекција. Од сите ЦВК, само 16 (12,6%) биле отстранети заради сомнение за катетер-поврзана инфекција. Поголемиот дел биле колонизирани со *Coagulasa negative staphylococci*. Каплан-Маеровата крива на преживување на катетерите со и без инфекција не покажала статистичка разлика, а колонизацијата на ЦВК е регистрирана во висок процент.

5. V.Gerasimovska, A.Oncevski, B.Gerasimovska-Kitanovska, A. Sikole: Risk of nosocomial events in patients on chronic hemodialysis – femoral vs jugular tunneled catheters, 6th International Congress of the Vascular Access Society (VAS) Rome, Italy 20-22 April 2009, The Journal of vascular access Vol 10 No2 April-June 2009 p 88.

Целта на трудот е да се направи споредба помеѓу тунелизираните југуларни катетери и тунелизираните феморални катетери кои се користат како траен пристап за изведување на хемодијализа, заради тоа што во литературата не се препорачува користење на тунелизирани феморални катетери заради повисокиот процент на инфекција. Споредувани се стапките на колонизација на катетерите како и стапките на катетер-поврзаните инфекции меѓу двете групи и статистички не се најдени сигнификантни статистички разлики. Заклучокот е дека катетерите пласирани во феморалната регија не секогаш се причина за повисок процент на инфекции во споредба со другите места на инсерција.

6. V.Gerasimovska, A.Oncevski, B.Gerasimovska-Kitanovska, A. Sikole: Vascular access in diabetic patients on hemodialysis – overview of central venous catheters, 6th International Congress of the Vascular Access Society (VAS) Rome, Italy 20-22 April 2009, The Journal of vascular access Vol 10 No2 April-June 2009 p 110.

Во трудот се презентирани резултатите од проспективна студија која траела во период од 3 години и во која е следен исходот на централни венски катетери користени како пристап за изведување на хемодијализа на група од кај 43 мажи и 35 жени со дијабет. Анализирани биле 85 привремени феморални катетери (ФК) и 14 супклависки катетери (СК), како и трајни катетери - 11 тунелизирани феморални катетери (ТФК), 6 тунелизирани југуларни катетери (ТЈК) и 11 тунелизирани супклависки катетери (ТСК). Времетраењето на привремените катетери било 12-365 дена, а на трајните 30-757 дена. Катетер-поврзана инфекција била забележана кај 5 катетери од гр. на ФК, 3 во гр. на ТФК, 2 во гр. на ТЈК

и 6 во гр. на ТСК. Најчест предизвикувач бил *S. Aureus*. Каплан-Маировата крива на преживување на катетерите со и без инфекција не покажала статистичка разлика.

7. V.Gerasimovska, A.Oncevski, B.Gerasimovska-Kitanovska, A. Sikole: **Femoral vs jugular tunneled catheters and risk of nosocomial events in patients on chronic hemodialysis**, XVI ERA-EDTA Congress and World Congress of Nephrology Milan Italy, May 22-26 Abstracts CD ROM

Целта на трудот е да се евалуираат стапките на колонизација и катетер-поврзаната инфекција кај тунелизираните југуларни и тунелизираните феморални катетери кај пациентите на хронична хемодијализна програма (XXII). Сто четирисет и четири катетери биле анализирани и не се најдени статистички разлики помеѓу двете групи катетери во стапките на катетер-поврзаните инфекции и колонизацијата на врвот на катетерот.

8. V.Gerasimovska, A.Oncevski, B.Gerasimovska-Kitanovska: **Nosocomial infections in patients with tunneled hemodialysis catheters**, XXXVI Annual meeting European Society for Artificial Organs (ESAO Congress), 2-5 September 2009, Compiègne France, Int J Artif Organs 2009, Vol 32 no7, p 402.

Трудот е споредбена студија меѓу 103 тунелизирани феморални катетери (ТФК) и 41 тунелизиран југуларен катетер (ТЈК), пласирани кај пациенти на хронична хемодијализна програма како траен пристап за хемодијализа. Времетраењето на ТФК било просечно 139 дена, а кај ТЈК просечно 428 дена. Не е најдена голема разлика во инфективната стапка на 1000 катетер-денови, кај ТФК таа била 4,1 епизода/1000 катетер-денови, а кај ТЈК била 2,8 епизоди/1000 катетер денови. Не била најдена сигнификантна разлика ни во процентот на малфункција помеѓу двете групи - 46,6% за ТФК и 44 % за ТЈК. Заклучокот е дека катетер-поврзаната инфекција и малфункцијата во двете групи на хемодијализни катетери биле застапени во сличен процент.

9. V.Gerasimovska, A.Oncevski, B.Gerasimovska-Kitanovska, A. Sikole: **Diagnosis and treatment of catheter-related bloodstream infections in tunneled cuffed hemodialysis catheters**, Microbiologia BALKANICA 2009 -6th Balkan Congress of Microbiology, 28-31 October 2009 Ohrid, Macedonia, Book of abstracts, Mak Med Pregled Supl 78, page 43/44,2009.

Тунелизираните дијализни катетери (ТДК) се користат како траен пристап за изведување на хемодијализа (ХД) во мал процент кај пациентите на ХД, пред сè заради високиот процент на катетер-поврзани инфекции. Во трудот се анализирани 181 ТДК, поделени во 3 групи: 103 тунелизирани феморални катетери (ТФК), 41 тунелизиран југуларен катетер (ТЈК), 37 тунелизиран субклависки катетер (ТСК), и епизодите на катетер-поврзана инфекција во текот на студијата во траење од 3 години. Најчести предизвикувачи биле *Staphylococcus aureus* и *Staphylococcus coagulasa negativ*, поретко *Enterococcus*, *Acinetobacter* и *Pseudomonas aeruginosa*. Најголемиот дел од инфекциите биле успешно

излечени со соодветна антибиотска терапија давана системски и „заклучувана“ во катетерот, и само мал дел биле заменети со други катетери.

10. V.Gerasimovska, A.Oncevski, B.Gerasimovska-Kitanovska, A. Sikole: Efficacy of antibiotic therapy for bacteremia associated with tunneled femoral catheters for hemodialysis, 9th BANTAO Congress, 19-21 Noem 2009 Antalya, Turkey. Abstract book, BANTAO Journal 2009, Vol7, suppl 1 p.16.

Во трудот се анализирани 85 тунелизирани феморални катетери пласирани кај 60 амбулантски пациенти на хронична хемодијализна програма, кај кои биле следени знаци за катетер-поврзана бактериемија во период од 2 години. При појава на клинички знаци за инфекција биле земани хемокултури и била давана соодветна антибиотска терапија. Вкупното времетраење на катетерите било 8859 катетер-денови, во текот на кои имало 18 епизоди на катетер-поврзана инфекција, односно инфективна стапка од 2,03 епизоди/1000 катетер-денови. Четирнаесет инфекции биле предизвикани само од грам позитивни коки, две од грам-негативни бактерии, а останатите 2 биле предизвикани од повеќе микроорганизми. Само 3 катетери биле острани заради тешка неконтролирана сепса. Заклучокот е дека со соодветна антибиотска терапија може да се излечи катетер-поврзаната инфекција без вадење на катетерот.

11. V.Gerasimovska, A.Oncevski, B.Gerasimovska-Kitanovska, A. Sikole: Outcome of femoral catheters for hemodialysis used as a temporary vascular access, 9th BANTAO Congress, 19-21 Noem 2009 Antalya, Turkey. Abstract book, BANTAO Journal 2009, Vol7, suppl 1 p.17.

Во трудот се претставени резултатите од тригодишна проспективна студија во кој е следен исходот на 364 феморални катетери (ФК), поставени кај 341 пациент како времен пристап за изведување на хемодијализа (ХД). Времетраењето на ФК било 5-120 дена, со вкупен број на 11 818 дена. Најголемиот дел од ФК - 320(88%) биле отстранети заради тоа што престанала потребата од нив, заради малфункција биле отстранети 26 (7,1%), а заради суспектна катетер-поврзана инфекција - 18 (4,9%). Инфективната стапка била 1,52 епизоди/1000 катетер-денови. Најчесто изолиран микроорганизам бил *Staphulococcus coagulasa negative* - во 14,9% случаи. Анализирани биле ризик-факторите за преживување кај ФК со Cox - регресиониот модел и најдено било дека ризик-фактори се: возраст над 51 г., пол и дијабетес мелитус.

12. A.Oncevski, P.Dzekova, V.Gerasimovska, P.Dejanov, L.Tozija: Multiple Myeloma, Renal Involvement and Sepsis – Case report, BANTAO Journal 2009; 7 (1) : 55-57.

Овој труд е приказ на пациент со мултипен миелом како основна болест лекуван со хемодијализа кој имал септичен синдром и дијагностичките дилеми за причината на сепсата. Иако била поставена точна дијагноза и била најдена причината за состојбата, лекувањето не било успешно и

пациентот починал. Останала дилемата што и кога е пропуштено во дијагностицирањето и лекувањето и дали крајниот исход би бил со кобен завршеток.

Ас. д-р. Маријан Бошевски, д-р, сци.

Биографски податоци за кандидатот

Д-р Маријан Бошевски е роден 1970 година во Битола, каде што завршил гимназија со континуиран одличен успех.

Дипломирал на Медицинскиот факултет во Скопје во 1995 година, со просечен успех 9,6. Стручниот испит го положил во 1996 година.

Од јануари 1997 година е во редовен работен однос на Универзитетската клиника за кардиологија во Скопје. Избран за помлад асистент по предметот интерна медицина во октомври 1998 година. За асистент по истиот предмет е избран во 2004 година, а реизбран е во 2007 година.

Специјализирал интерна медицина во 2001 година. Супспецијализирал кардиологија во 2008 година.

Во мај 2003 го одбрал магистерскиот труд „Коегзистирачка периферна и коронарна артериска болест - хемостатски и функционални фактори на кардиоваскуларна прогноза“, и се стекнал со називот магистер на медицински науки. Во Јануари 2009 година, на Медицинскиот факултет во Скопје ја одбрал докторската дисертација: „Фактори на развој и прогноза на дијабетската поливаскуларна болест“.

Бил на стручен престој во Универзитетската болница во Гент, Белгија, Универзитетскиот медицински центар во Бостон, САД и во клиниката „Мајо“ во Рочестер, САД. Бил на едукација за кардиоваскуларно моделирање и епидемиологија под покровителство на Европската унија. Учествовал во изработката на европските проекти: 1. Епидемиологија на периферната васкуларна болест - VAS Registry и 2. European Heart Survey on Diabetes на Европското кардиолошко здружение, како и националниот проект „Дијабет и коронарна артериска болест“.

Член е на Македонското здружение по кардиологија, Македонската лига за хипертензија, Интернационалната унија по ангиологија, како и на Работните групи за периферна циркулација и тромбоза при Европското здружение по кардиологија. Избран е за “Fellow” на Интернационалниот колеџ за ангиологија. Учествовал и реферирал на меѓународни и домашни конгреси со трудови од областа на кардиоваскуларната медицина. Автор е на повеќе од 80 трудови во облик на извадоци, реферирани домашни и меѓународни конгреси и симпозиуми, како и на 19 трудови цитирани во PubMed/Medline.

Научна активност

Со научна активност се занимава од гимназиските денови, кога е и добитник на сојузната награда (на тогашните југословенски простори) „Никола Тесла“. За време на студентските денови зел учество во изработката на студентски трудови при катедрите за физиологија, патофизиологија и интерна медицина. Оваа активност ја продолжува на Универзитетската клиника за кардиологија од своето вработување.

Реферирал на меѓународни и домашни конгреси со 90-тина трудови од областа на кардиоваскуларната медицина.

Стручна активност

При Универзитетската клиника за кардиологија работел на одделенијата за исхемична болест на срцето, и срцеви мани, кабинетот за коронарен стрес-тест. Во моментот работи на одделението за ангиологија со кабинетот за васкуларна доплер сонографија.

Бил на стручен престој во Клиничката болница „Сан Карлос“, Мадрид, Шпанија, Универзитетот Шарите, Германија, Универзитетската болница во Гент, Белгија, Универзитетскиот медицински центар во Бостон, САД и клиниката „Мајо“ во Рочестер, САД.

Трудови рецензирани на претходните избори:

- 1-14. Трудови рецензирани во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр.704 од 31.11.1998.
- 15-35. Трудови рецензирани во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр.799 од 7.3.2002.
- 36-53. Трудови рецензирани во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр. 817 од 14.12.2002.
- 53-58. Трудови рецензирани во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр.829 од 30.5.2003.
- 58-69. Трудови рецензирани во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр.846 од 1.3.2004.
- 70-87. Трудови рецензирани во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр.914 од 1.3.2007.

Трудови за рецензија

88. Bosevski¹ M., Borozanov² V., Vavlukis² M., Peovska² I., Georgievska-Ismail² I. **endothelial dysfunction correlates with plasma fibrinogen and hdl cholesterol in type 2 diabetic patients with coronary artery disease** . Journal of Thrombosis and Hemostasis 2007(5):1.(P-S-639).

Оваа попречна студија имала за цел да се процени зависноста на ендотелната дисфункција со метаболичките фактори на ризик кај 42 испитаници со тип 2 дијабетес и коронарна артериска болест. Резултатите зборуваат дека ендотелната дисфункција мерена како брахијална активност со помош на ултразвук била во линеарна корелација со нивот на плазма-фибриногенот и хипо-HDL-емијата.

Д-р Јорго Костов

Биографски податоци за кандидатот

Д-р Јорго Костов е роден на 22.I,1969 година во Скопје. Основно и средно образование завршил во Скопје. Во учебната 1988/89 година се запишал на Медицинскиот факултет во Скопје, кој го завршил на 30.III,1994

година со среден успех 9,38. За време на студиите бил избран за продскан на Медицинскиот факултет од редовите на студентите, во периодот 30.XII,1990-30.XII,1991 година. Стручниот испит го положил на Медицинскиот факултет во Скопје на 28.III,1995 година. Активно се служи со англискиот, пасивно со францускиот и италијанскиот јазик. Од мај 1995 до септември 1995 година волонтерски работел во Истражувачкиот центар за генетско инженерство и биотехнологија при Македонската академија на науките и уметностите под раководство на акад. проф. д-р Г. Ефремов. Во учебната 1995/96 година се запишал на постдипломски студии на Медицинскиот факултет во Скопје - насока: кардиологија. Предвидените испити ги положил со просечен успех 10,00. Од февруари 1998 година е вработен на Институтот за срцеви заболувања, Клинички центар - Скопје. Во октомври 2001 година го положил специјалистичкиот испит по интерна медицина на Медицинскиот факултет во Скопје. Во 2003 година е избран за помлад асистент по предметот интерна медицина. Во март 2006 година го одбранил магистерскиот труд со наслов „Акутен миокарден инфаркт и блок на левата гранка на Хисовиот сноп - значење и дилеми“. Во март 2007 година е избран за асистент по предметот интерна медицина. Во ноември 2007 година го положил супеспецијалистичкиот испит по кардиологија на Медицинскиот факултет во Скопје.

Стручно-научна активност

Автор и коавтор е на над 80 научни трудови презентирани на: Првиот македонски конгрес за кардиологија со меѓународно учество во 1996 година во Охрид, на интернационалниот симпозиум „Прогрес на срцевата електростимулација и лекување на срцевите аритмии“ во 1998 година, Вториот конгрес на радиолозите на Македонија со меѓународно учество во 2000 година, интернационалниот конгрес за интервентна кардиологија во Лондон во 2001 година, „Границите во интервентната кардиологија“, Златниот јубилеј и 28. Годишно собрание на Египетското кардиолошко здружение во Каиро во 2001 година, Вториот македонски конгрес за кардиологија со меѓународно учество во 2002 година, Интернационалниот симпозиум „Новини во кардиологијата“, 2002, Загреб, Fourteenth Annual Symposium - Transcatheter Cardiovascular Therapeutics 2002, New York, American Heart Association, Scientific Sessions 2002, Chicago, како и на Третиот македонски конгрес за кардиологија со меѓународно учество во 2006 година. Во периодот од 1 март до 31 август 2002 година престојувал во светски ремираниот Центар за интервентна кардиологија “Columbus Hospital” - Milano, Italija, со стипендија од Европското кардиолошко здружение, за стручно усовршување на полето на интервентната кардиологија. Во периодот февруари-мај 2004 година работел како едукатор на кардиолозите во Општата болница во Задар, Хрватска, како дел од проектот за развој на интервентната кардиологија во тој регион. Во периодот април-мај 2006 година работел како едукатор на кардиолозите во Алмати, Казахстан, како дел од проектот за развој на интервентната кардиологија во тој регион. Континуираната медицинска едукација ја изведува преку посета на повеќе ремирани кардиолошки конгреси: Европскиот кардиолошки конгрес во Виена, 2003 година, Конгресот на кардиолозите на Србија и Црна Гора во Белград, 2003

година, Transcatheter Cardiovascular Therapeutics - TCT 2005, 2008, Washington, 2009 San Francisco, World and European Cardiology Congress, Barcelona 2006, EuroPCR 2007, 2009, Barcelona, Joint Interventional meeting-JIM, Rome 2006, 2007, 2008 година.

Рецензирани трудови на претходните избори

Трудовите 1-23 се рецензирани во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр.817 од 13 декември 2002 година.

Трудовите 24-41 се рецензирани во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр.829 од 30 мај 2003 година.

Трудовите 42-66 се рецензирани во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр.914 од 1 март 2007 година.

Трудови за рецензија

67. Б.Петровски, Б.Зимбаков, О.Бушџетиќ, **Ј.Костов**, С.Јосимовски, Б.Петровски. **Инвазивен третман кај пациенти со акутен коронарен синдром, наши искуства.** Институт за срцеви заболувања, Скопје, Македонија. Трет македонски конгрес за кардиологија, 21-24 јуни 2006, Охрид.

Целта на трудот е да се детерминираат карактеристиките, исходот, прогностичките индикатори и третманот кај пациентите со акутен коронарен синдром, третирани со рано инвазивна стратегија. Спроведена е проспективна регистрација на пациентите во периодот од 6 месеци по иницијалната хоспитализација (во периодот 2001-2005 година). Заклучок на трудот е дека рано инвазивниот третман кај акутниот коронарен синдром е фаворизирачки во однос на конзервативниот третман.

68. О.Буслџетиќ, В.Петровски, З.Зимбаков, С.Јосимовски, Т.Трајчески, **Ј.Костов.** **Quick recognition and quick access for acute coronary syndromes.** Institute for Heart Diseases, Clinical Center Skopje, Republic of Macedonia.. Third Macedonian Congress of Cardiology. June 21-24, 2006, Ohrid, Macedonia.

Во овој труд е испитувано однесувањето на пациентите и присутната клиничка слика пред приемот во болница со симптоми на акутен коронарен синдром и кои бариери можат да постојат за рано препознавање на овие симптоми и промисно активирање на службата за итна медицинска помош. Како заклучок се наведува дека присутните доцнења се мултифакторијални, но дека сепак влијаат на морталитетот од акутен коронарен синдром.

69. **Ј.Костов**, В.Борозанов, В.Петровски, Ј.Давцева-Павловска. **Clinical characteristics and outcome in patients with evolving acute myocardial infarction and left bundle branch block.** Institute for Heart Diseases, Clinical Center Skopje, Republic of Macedonia. Third Macedonian Congress of Cardiology. June 21-24, 2006, Ohrid, Macedonia.

Во трудот се обработени клиничките карактеристики и исходот кај пациентите со акутен миокарден инфаркт и присутен блок на лева гранка. Анализирани се 170 консекутивни пациенти хоспитализирани на Институтот за срцеви заболувања од 1996 до 2002 година. Заклучок на трудот е дека присутноста на блок на левата гранка при новопојавен акутен миокарден инфаркт е предиктор на зголемени интрахоспитални компликации и намалено преживување на краток и подолг период.

70. О. Калпак, Б.Христовски, А.Георгиев, О.Бушлетиќ, **Ј.Костов**, В.Котевски, С.Антов, Б.Петровски, М.Каев. **Доцна компликација по примарната интервенција за миокардниот инфаркт-рестеноза.** Институт за срцеви заболувања, Скопје, Македонија. Трет македонски конгрес за кардиологија, 21-24 јуни 2006, Охрид.

Во овој труд е прикажана честотата на појава на рестеноза присутна како подоцнежна компликација по примарната перкутана интервенција кај акутниот миокарден инфаркт, како и нејзиното значење. Испитани се 300 консекутивни пациенти. Како е заклучок се наведува дека перкутаната коронарна ангиопластика и стентирање има низок степен на рестеноза, но со висок процент на пациенти со потреба од повторна интервенција, без оглед на примарната ангиопластика.

71. О.Калпак, Б.Христовски, **Ј.Костов**, О.Бушлетиќ, А.Георгиев, С.Антов, В.Котевски, Б.Петровски, М.Каев. **Влијание на времето до реперфузија врз исходот од примарната перкутана коронарна ангиопластика.** Институт за срцеви заболувања, Скопје, Македонија. Трет македонски конгрес за кардиологија, 21-24 јуни 2006, Охрид.

Целта на овој труд е истакнување на огромната важност на времето од почетокот на симптомите до реперфузионот третман во исходот кај пациенти со акутен миокарден инфаркт и изведена перкутана коронарна ангиопластика и стентирање. Анализирани се 1497 пациенти во период од 4 години. Како заклучок е наведено дека скратувањето на времето на транспорт значително го намалува морталитетот од акутен миокарден инфаркт, а најдобар е транспорт кој би завршил во првите 4 часа заради интервентна коронарна процедура.

72. Ж.Зимбаков, Б.Петровски, О.Бушлетиќ, **Ј.Костов**, Б.Христовски, Б.Петровски. **Стентирање на левата главна коронарна артерија: приказ на случај.** Институт за срцеви заболувања, Скопје, Македонија. Трет македонски конгрес за кардиологија, 21-24 јуни 2006, Охрид.

Целта на трудот е приказ на случај на стентирање на левата главна коронарна артерија како алтернатива за коронарната артериска байпас-хирургија. Стентирањето на левата главна коронарна артерија може да се изведе со одличен непосреден и долгорочен исход во остијален и ереден сегмент. Стентирањето во дистална лезија е асоцирано со зголемен ризик за смрт и ревакуларизација на целната лезија.

73. J.Kostov, B.Petrovski, V.Kotevski, S.Antov, Z.Hristovski, O.Busljetic, Z.Zimbakov, A.Georgiev, H.Pejkov, T.Trajceski, O.Kalpak, I.Spiroski,

M.Dimitrovski. **The degree of restored coronary blood flow and myocardial perfusion in acute myocardial infarction after primary coronary angioplasty.** Institute for Heart Diseases, Clinical Center Skopje, Republic of Macedonia. Third Macedonian Congress of Cardiology. June 21-24, 2006, Ohrid, Macedonia.

Трудот го прикажува феноменот на дистална емболизација за време на перкутана коронарна интервенција кај пациенти со акутен миокарден инфаркт. Како заклучок се наведува дека пациентите со висок коронарен проток и висок степен на тивна миокардна перфузија постигнати по перкутана коронарна интервенција се асоцирани со низок морталитет и подобри долгорочни резултати.

74. V.Kotevski, B.Petrovski, S.Antov, O.Busljetic, J.Kostov, H.Pejkov, Z.Zimbakov, A.Georgiev, Z.Hristovski, O.Kalpak, T.Trajceski, M.Dimitrovski. **Bare-metal stenting or balloon angioplasty in the treatment of small coronary arteries.** Institute for Heart Diseases, Clinical Center Skopje, Republic of Macedonia. Third Macedonian Congress of Cardiology. June 21-24, 2006, Ohrid, Macedonia.

Во овој труд е разработена дилемата за типот на интервенција кај помалите коронарни артерии, односно балон-ангиопластика или поставување на необложени коронарни стентови. Во заклучокот се наведува дека стентирањето е супериорно во однос на балон-ангиопластиката во третманот на малите коронарни артерии, особено по субоптимална балон-ангиопластика. Оптималната балон-ангиопластика може да постигне резултати кои не се инфериорни во однос на рутинското стентирање.

75. V.Kotevski, B.Petrovski, J.Kostov, H.Pejkov, Z.Zimbakov, O.Kalpak, M.Dimitrovski. **Comparison of angiographic and clinical outcomes of bare metal stenting on diabetic and nondiabetic patients.** Institute for Heart Diseases, Clinical Center Skopje, Republic of Macedonia. Third Macedonian Congress of Cardiology. June 21-24, 2006, Ohrid, Macedonia.

Во овој труд е прикажана компарацијата на ангиографскиот и клиничкиот исход кај дијабетичари и пациенти без дијабетес кај кои е извршено примарно стентирање, споредено со балон-ангиопластика, кај неакутни нативни коронарни оклузии. Во заклучокот се наведува дека стентирањето е супериорно во однос на балон-ангиопластиката во третманот на овие пациенти.

76. Ж.Зимбаков, Б.Петровски, О.Бушџетиќ, **Ј.Костов**, Б.Христовски, Т.Трајчески, Х.Пејков, Б.Петровски. **Исход на перкутани коронарни интервенции кај постари пациенти во кардиоген шок.** Институт за срцеви заболувања, Скопје, Македонија. Трет македонски конгрес за кардиологија, 21-24 јуни 2006, Охрид.

Целта на оваа студија е да ги детерминира карактеристиките и болничкиот морталитет кај пациенти во кардиоген шок подложени на итна перкутана коронарна интервенција. Селекцијата на постари пациенти во кардиоген шок за перкутани коронарни интервенции во

реалниот свет е можна со mortalитет далеку помал од оној прикажан во рандомизираниите студии.

77. H.Pejkov, V.Kotevski, B.Petrovski, E.Srbinska-Kostovska, Z.Hristovski, O.Busljetic, A.Georgiev, Z.Zimbakov, J.Kostov. **The role of abciximab in "in stent restenosis"**. Institute for Heart Diseases, Clinical Center Skopje, Republic of Macedonia. Third Macedonian Congress of Cardiology. June 21-24, 2006, Ohrid, Macedonia.

Трудот ја прикажува улогата на гликопротеинскиот инхибитор на 2b3a тромбоцитните рецептори (abciximab) кај пациенти со акутен коронарен синдром кај кои се извршени перкутани коронарни интервенции и стентирање. Кај пациентите третирани со abciximab е регистриран помал степен на *in stent* рестеноза како последица на редукција на муралните тромботични формации по аплицирање на abciximab.

78. Б.Христовски, Б.Петровски, С.Кедев, М.Бошевски, О.Бушлетиќ, Ж.Зимбаков, Х.Пејков, **Ј.Костов. Наши искуства во каротидното стентирање при третман на каротидна стеноза.** Институт за срцеви заболувања, Скопје, Македонија. Трет македонски конгрес за кардиологија, 21-24 јуни 2006, Охрид.

Во овој труд се прикажани почетните искуства во каротидното стентирање кај пациенти со присутна значајна стеноза на каротидните артерии. Процедурата е изведена кај 20 пациенти во периодот 2002-2006 година. Каротидното стентирање е ефективен и безбеден третман за пациентите со каротидна стеноза и постигнатите резултати се совпаѓаат со досега објавените мултицентрични студии од оваа област.

79. J.Kostov, V.Borozanov, B.Petrovski, J.Davceva-Pavlovska. **Comparative analysis of electrocardiographic criteria for diagnosis of acute myocardial infarction in the presence of left bundle branch block.** Institute for Heart Diseases, Clinical Center Skopje, Republic of Macedonia. Third Macedonian Congress of Cardiology. June 21-24, 2006, Ohrid, Macedonia.

Трудот прави компаративна анализа на електрокардиографските критериуми за дијагноза на акутен миокарден инфаркт во присуство на блок на лева гранка и одредување на нивната сензитивност и специфичност. Анализирани се 170 консекутивни пациенти во три групи. Употребата на специфични електрокардиографски критериуми, која се базира на едноставни СТ-сегмент промени, може да помогне да ги откриеме навреме пациентите со акутен миокарден инфаркт и блок на лева гранка, со што овие пациенти би добиле навремено и правилно лекување.

80. O.Busljetic, T.Trajceski, Z.Zimbakov, S.Josimovski, B.Petrovski, J.Kostov, Z.Hristovski. **Decreasing cholesterol in the elderly-yes, no, or maybe?** Institute for Heart Diseases, Clinical Center Skopje, Republic of Macedonia. Third Macedonian Congress of Cardiology. June 21-24, 2006, Ohrid, Macedonia.

Во трудот се разработени размислувањата дали кај постарите пациенти треба да се дејствува во насока на смалување на вредностите на холестеролот во крвта со терапија со статини. Заклучокот е дека тоа е оправдано само кај пациенти со коронарна артериска болест и зголемен ЛДЛ-холестерол до 80 години. Секундарната превенција кај постари пациенти не е препорачлива поради придружните несаканите ефекти на статинската терапија и придружните интеракции со други лекови.

81. Е. Чапароска, В. Андова, Е. Србиновска, Д. Пројевска, Е. Христова, **Ј. Костов**, И. Тоновска. **Ефектот на лосартан како монотерапија кај пациенти со умерена артериска хипертензија.** Институт за срцеви заболувања, Скопје, Македонија. Трет македонски конгрес за кардиологија, 21-24 јуни 2006, Охрид.

Во овој труд е опишан ефектот на лосартан како монотерапија кај пациенти со умерена артериска хипертензија. Во заклучокот се наведува дека терапијата со лосартан како монотерапија е ефикасна во регулацијата на умерената артериска хипертензија. Додавањето на хидрохлоротиазид е корисен доопштителен лек во нејзиниот третман.

82. **Ј. Костов**, В. Борозанов. **Дијагностички постапки при хронична коронарна артериска болест.** Институт за срцеви заболувања, Скопје, Македонија. 17. Конгрес на лекарите на Република Македонија со меѓународно учество, 10-13 октомври 2007, Охрид.

Целта на трудот е да се прикажат неинвазивните и инвазивните дијагностички постапки за дефинирање на хроничната коронарна артериска болест (електрокардиограм во мирување, коронарен стрес-тест, 24-часовна холтер електрокардиографија, радионуклеидни испитувања, доплер-ехокардиографија, стрес-ехокардиографија, селективна коронарографија и вентрикулографија). Дијагностицирањето на хроничната коронарна артериска болест е од огромно значење за нејзино навремено и правилно лекување.

83. **Ј. Костов**¹, В. Борозанов¹, Ј. Давчева-Павловска¹, М. Вавлукис¹, М. Бошевски¹, Е. Чапароска¹, Д. Џорѓевиќ², Н. Оровчанец³. **Анализа на електрокардиографските критериуми за дијагноза на акутен миокарден инфаркт и присутен блок на лева гранка.** Институт за срцеви заболувања¹, Институт за физиологија², Институт за епидемиологија³, Скопје, Македонија. 17. Конгрес на лекарите на Република Македонија со меѓународно учество, 10-13 октомври 2007, Охрид.

Во овој труд е направена компаративна анализа на електрокардиографските критериуми за дијагноза на акутен миокарден инфаркт во присуство на блок на лева гранка и одредување на нивната сензитивност и специфичност. Испитуваните пациенти се поделени во три групи. Употребата на специфични електрокардиографски критериуми (по моделот на Scarbossa), која се базира на едноставни ST-сегмент промени, може да помогне да ги откриеме навреме пациентите

со акутен миокарден инфаркт и блок на лева гранка, со што овие пациенти би добиле навремено и правилно лекување.

84. Sasko Kedev, Slobodan Antov, Oliver Kalpak, Jorgo Kostov, Igor Spiroski, Sasha Kaeva. Is There a Role for Transradial Carotid Artery Stenting as a Primary Approach? University Cardiology Clinic, Skopje, Macedonia. The American Journal of Cardiology, Twenty First Annual Symposium, TCT 2009, September 21-25, 2009, San Francisco, USA.

Каротидното артериско стентирање е нов алтернативен третман за лекување на каротидната артериска болест. Целта на оваа студија е да ја процени и потврди можноста на радијалната артерија како примарен пристап за каротидно артериско стентирање. Кај 68 консекутивни пациенти со каротидна артериска стеноза поголема од 80% е направено каротидно стентирање спреку радијалната артерија како примарен пристап. Трансрадијалниот пристап е сигурна процедура кога се изведува од искусен оператор со голем број изведени трансрадијални интервенции. Локалните крваречки компликации при овој пристап се минимални. Понатамошни студии се потребни за да се препорача радијалниот како рутински примарен пристап при каротидното артериско стентирање.

Ас. д-р Саша Јовановска-Мишевска

Биографски податоци за кандидатката

Д-р Саша Јовановска-Мишевска е родена на 29.11.1974 година во Скопје, Македонија. Основно и средно образование завршила во Скопје. Дипломирала на 12.7.1999 година на Медицинскиот факултет во Скопје, при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, како доктор на медицина, со просек 9,3. Од 24^{та} мај 2001 година е вработена како лекар на Универзитетската клиника за ендокринологија, дијабетес и болести на метаболизмот во Скопје. Избрана е за помлад асистент на Медицинскиот факултет во Скопје по предметот интерна медицина од 31.10.2002 година. Запишана е на постдипломски студии по ендокринологија на Медицинскиот факултет во Скопје од 2002 година и е во тек на изработка на магистерскиот труд. На 2 март 2007 година го положила специјалистичкиот испит по специјалноста интерна медицина и се стекнала со звање специјалист по интерна медицина.

Стручна и научно-наставна дејност

Д-р Саша Јовановска-Мишевска активно учествува во вкупната стручна дејност на Универзитетската клиника за ендокринологија, дијабетес и болести на метаболизмот. Во рамките на својата доедукација ја завршила Дијабетолошката школа во организација на Клиниката за ендокринологија, Курсот за ургентни метаболички состојби при дијабетесот и дијабетес и gravidност, во организација на Светската здравствена организација, Интернационалниот постдипломски курс по тироидологија - Современи проблеми во клиничката тироидологија, во

организација на Европската асоцијација за тироидеа, Вовед во добра клиничка практика за истражувачи организиран од Институтот за клинички истражувања од Велика Британија, напредниот постдипломски курс–Тип 2 дијабетес: „Современи концепти во патогенеза, дијагноза, третман и превенција“, во организација на Европската асоцијација за дијабетес (EASD), Третиот постдипломски курс за клиничка ендокринологија, во организација на Европската асоцијација за ендокринологија, како и Стено-Оксфорд напреден курс за дијабетес во организација на Оксфорд-центарот за дијабетес, ендокринологија и метаболизам. Учествовала како автор или коавтор во изработка на 56 научни и стручни трудови од областа на ендокринологијата и дијабетесот изнесени на стручни конгреси во земјата и во странство. Учествовала и во изработката на Практикумот за вежба по интерна медицина, во кој е автор на поглавјето 8. Член е на EASD (European Association on Study of Diabetes), Научното здружение на ендокринолози и дијабетолози на Македонија (НЗЕДМ) и на Македонската асоцијација за обезност (МАО). Одлично го познава англискиот јазик, а се служи и со германскиот. Има одлични познавања и практично искуство во работата со компјутери.

До овој избор има објавено вкупно 27 трудови.

Трудовите под реден број 1 и 2 позитивно се рецензирани во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ бр.799 од 7.3.2002 година.

Трудовите од реден број 3 до 11 се рецензирани во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ бр.811 од 31.10.2002 година.

Трудовите од реден број 12 до 27 се рецензирани во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ бр.914 од 1.3.2007 година.

Трудови за рецензија

28. Pemovska G, Tozija L, Krstevska B, Shubeska Stratrova S, Markovic S, Percan V, Misevska S: Infection as a risk factor for acute renal insufficiency in patients with hypopituitarism. 2nd Macedonian Congress on Endocrinology, Diabetes and Metabolic Disorders with International Participation, Ohrid, Macedonia, October 2004, Abstract Book; 115, P:93.

Непрепознаеното и одложено лекување на адреналната криза кај пациентите со хипопитуитаризам може да биде причина за акутна бубрежна инсуфициенција (АБИ). Авторите прикажале пациент на 55-годишна возраст, со дијагностициран хипопитуитаризам во 1985 година, по операција на краниофарингеом, кој бил поставен на комплетна супституциона терапија со Л-тироксин, хидрокортизон и тестостерон. Авторите дошле до заклучок дека навременото лекување на основното заболување со високи дози на гликокортикоиди го намалува морбидитетот и морталитетот кај пациентите со хипопитуитаризам и секундарна адренална инсуфициенција.

29. Subeska Stratrova S, Krstevska B, Misevska Jovanovska S, Milenkovic T, Adamova K: Nutrition and physical activity in obese subjects. 2nd Macedonian Congress on Endocrinology, Diabetes and Metabolic Disorders with International Participation, Ohrid, Macedonia, October 2004, Abstract Book; 138, P:120.

Авторите тестирале две групи на испитаници со прашалници за исхрана и за физичка активност со цел да се покаже дека дебелиите лица имаат зголемен енергетски внес и намалена енергетска потрошувачка. Првата група била со нормален индекс на телесна маса под 25 кг/м² а втората група со индекс на телесна маса над 30 кг/м². Авторите дошле до заклучок дека групата со зголемен индекс на телесна маса имаат многу малку физичка активност и прекумерен енергетски внес.

30. Petrovski G., Dimitrovski C., Milenkovic T., Percan V., Stefanovska G.S., Misevska S.: **Male infertility and sperm antibodies: direct mixed antiglobulin reaction with latex particles as a routine screening test.** 2nd Macedonian Congress on Endocrinology, Diabetes and Metabolic Disorders with International Participation, Ohrid, Macedonia, October 2004, Abstract Book; 146, P:130.

Цел на оваа студија била да се евалуираат MAR IgG и IgA тестови како скрининг-метод кај машката инфертилноост. Направена била проспективна студија во андролошката амбуланта при Клиниката за ендокринологија во Скопје, во која биле вклучени 56 пациенти, 16 фертилни со нормална семена анализа и со 1,6 деца во просек како контролна група и 40 инфертилни со абнормална семена анализа и без деца. Авторите заклучиле дека можна и позитивна машка инфертилноост била најдена кај 17,2% од сите семени анализи, а имунолошка машка инфертилноост со MAR IgG > 40% била најдена кај 7,5% од сите инфертилни пациенти. MAR IgG е едноставна анализа која треба да се изведува на секоја семена анализа за детекција на можна имунолошка инфертилноост.

31. Rzanikoski T., Krstevska B., Pemovska G., Misevska J.S., Bogoeva B: **MEN 1 – ACTH independent macronodular adrenal hyperplasia, parathyroid adenoma and toxic diffuse goiter – case report.** 2nd Macedonian Congress on Endocrinology, Diabetes and Metabolic Disorders with International Participation, Ohrid, Macedonia, October 2004, Abstract Book; 150, P:134.

Авторите прикажале случај на 50-годишна пациентка примена на Клиниката за ендокринологија со историја за центрипетална дебелина, мускулна слабост; заоблено и првено лице, слабеење на екстремитетите, болки во коските и 7-годишна историја за висок крвен притисок. Авторите дошле до заклучок дека хиперпаратироидизмот се јавува кај скоро сите случаи со MEN1 синдром. Поради тоа, хиперкалцемијата како придружен знак на едно ендокрино заболување како што е Кушинговот синдром или тиротоксикозата треба да побуди сомнение за примарен хиперпаратироидизам и MEN1.

32. S.J. Misevska, B. Krstevska, M. Bogoev, G. Pemovska, Ch. Dimitrovski, T. Milenkovic, G. Petrovski, I. Bitovska, G. Stefanovska: **Atherogenic lipoprotein changes in patients with diabetic nephropathy.** 21st World Congress of the International Union of Angiology, 2004, Rome, International Angiology 23 (supplement 1), Abstracts; 175, P:8.

Цел на студијата била да се испитаат потенцијално атерогените липопротеински промени кај пациентите со тип 2 дијабетес (ДМ) и различни стадиуми на дијабетична нефропатија (ДН). Авторите испитале липиден статус кај 139 пациенти со ДМ и ДН, 87 жени и 57 мажи на средна возраст 53 ± 14 години, БМИ од 28 ± 5 кг/м² и вредности на HbA_{1c} од $9,5 \pm 2,3$ %. Авторите нашле сигнификантна корелација на нивото на триглицериди со вкупните липиди, холестеролот, ХДЛ и ЛДЛ, како и корелација на уринарната екскреција на албумин со HbA_{1c} и БМИ. Дошле до заклучок дека дијабетичната нефропатија е асоцирана со алтериран липиден профил, посебно со покачени нивоа на триглицериди. Резултатите укажувале дека пациентите со ДМ и ДН покажуваат мултипли липопротеински промени и дека и покрај слабата гликемиска контрола, обезност и висок крвен притисок, и овие липопротеински алтерации можат да придонесат за покачен кардиоваскуларен ризик кај дијабетичната нефропатија.

33. S.J. Misevska, B. Krstevska, M. Bogoev, G. Pemovska, Ch. Dimitrovski, T. Milenkovic, G. Petrovski, I. Bitovska: **Evaluation of lipid status in patients with primary hypothyroidism.** 21st World Congress of the International Union of Angiology, 2004, Rome, International Angiology 23 (supplement 1), Abstracts; 169, P:6.

Цел на студијата била да се евалуира липидниот статус кај пациенти со примарен хипотироидизам (ПХ) кои се на хормонална супституциона терапија со Л-тироксин. Авторите нашле статистички сигнификантна корелација помеѓу нивото на TSH и HDL ($p=0,015$). Авторите заклучиле дека елевираниот TSH кореспондира со алтерираниот липиден профил, кој кај овие пациенти може да е асоциран со зголемен ризик од коронарна артериска болест.

34. J. Misevska S., Krstevska B., Bogoev M., Pemovska G., Dimitrovski C., Milenkovic T, Petrovski G.: **Homeostasis model assessment as an index of insulin resistance in women with polycystic ovary syndrome.** 12th International Congress of Endocrinology, Lisbon, Portugal, September 2004, 12th ICE Abstracts; 236, P523.

Цел на студијата била да се евалуира апликабилноста на хомеостатскиот модел како индекс на инсулинска резистенција (НОМА-IR) во оцена на хиперинсулинемија кај жени со полицистичен оваријален синдром (ПЦОС). Авторите анализирале 43 жени со ПЦОС, кои се презентирале со хронична ановулација, хиперандрогенизам и ултрасонографски верифицирани полицистични овариуми. Авторите дошле до заклучок дека корелацијата на НОМА-IR со стимулираната инсулинемија покажува дека хомеостатскиот модел на инсулинска резистенција може да биде релевантен маркер за оцена на инсулинската резистенција кај жени со ПЦОС. Ефективноста на моделот е во тоа што се базира само на вредности изведени од базални мерења.

35. Pemovska G., Krstevska B., Dimitrovski C., Misevska S.: **Unrecognised hypopituitarism.** 12th International Congress of Endocrinology, Lisbon, Portugal, September 2004, 12th ICE Abstracts; 210, P393.

Цел на трудот била да се претстави случај на хипопитуитаризам по повреда на глава во сообраќајна несреќа. Прикажана е релевантната медицинска историја на пациент на 28-годишна возраст кој бил примен во ургентниот хируршки центар со слабост, истоштеност, поснаноост, диспнеја, јака абдоминална болка со спазми. Во текот на следните три месеци пациентот бил хоспитализиран два пати на Кардиологија, третиран како плеуроперикардитис ексудатива и полисерозитис. Состојбата се подобрувала со Pronisonе. Под сомнение за хипопитуитаризам, пациентот бил примен на Ендокринологија со ментална забавеност, апатија, градна болка, хипотензија, губење на либидо-импотенција, аспермија, губење на пубична и аксиларна влакнавост и сува кожа. Пациентот бил поставен на супституциона терапија со хидрокортизон, тестостерон и тироксин, а била иницирана и терапија со хормон на раст во тек на 6 месеци. Авторите заклучиле дека повредата на главата била ризик за хипопитуитаризам и дека кај тешки повреди на глава треба да се направат питуитарни функционални тестови.

36. Krstevska B., Bogoev M., J. Misevska S., Popovska Z., Pemovska G., Adamova K. The effects of Metformin on clinical features, hormonal and metabolic profile in women with hyperinsulinemic polycystic ovary syndrome. 12th International Congress of Endocrinology, Lisbon, Portugal, September 2004, 12th ICE Abstracts; 236, P524.

Цел на трудот била да се евалуира терапевтскиот ефект на метформинот врз клиничките, хормоналните и метаболичките индикатори кај пациентки со хиперинсулинемичен полицистичен оваријален синдром (ПЦОС). Авторите анализирале 25 жени на средна возраст од 27 ± 7 години, БМИ од 34 ± 6 , ФГ-скор од $17,43 \pm 5,45$ и времетраење на менструалниот циклус од $79,2 \pm 54,5$ дена. Заклучиле дека кај жени со ПЦОС, терапијата со метформин е ефективна во намалување на хиперинсулинемијата и хиперандрогенемијата, како и во подобрување на менструалните абнормалности.

37. J. Misevska S., Krstevska B., Bogoev M., Pemovska G., Dimitrovski C., Milenkovic T., Petrovski G.: Insulin resistance and alterations in lipid profile in women with polycystic ovary syndrome. XV International Symposium on Drugs Affecting Lipid Metabolism, Venice, Italy, October 2004, Abstract Book; 85, P:151.

Цел на авторите со оваа студија била да се евалуира инсулинската резистенција и алтерациите на липидниот профил кај жени со полицистичен оваријален синдром (ПЦОС). Авторите заклучиле дека жените со ПЦОС имаат повисок ризик за дислипидемија поради хиперандрогенизмот и често застапената обезност во оваа група. Од друга страна, хиперинсулинемијата го зголемува ризикот од развивање на дислипидемија како резултат на инсулинската резистенција.

38. V. Percan, T. Milenkovic, M. Bogoev, G. Petrovski, B. Krstevska, G. Pemovska, S. Markovic-Temelkova, S. Misevska: Lipid-lowering effect of simvastatin in patients of type 2 diabetes mellitus. XV International Symposium on Drugs Affecting Lipid Metabolism, Venice, Italy, October 2004, Abstract Book; 92, P:181.

метаболичките параметри кај жени со хиперинсулинемичен полицистичен оваријален синдром (ПЦОС). Авторите заклучиле дека кај жени со ПЦОС, терапијата со метформин е ефективна во намалување на хиперинсулинемијата и хиперандрогенемијата. Терапијата со метформин води и до покачување на ХДЛ-холестерол липидната фракција. Не биле утврдени промени во нивото на ЛДЛ, триглицеридите и вкупниот холестерол, што можеби се должи на краткото време на опсервација.

42. S.J. Misevska, G. Pemovska, B. Krstevska, V. Percan, M. Bogoev: **Estimated indices of insulin sensitivity in subjects with different degrees of impaired glucose tolerance.** 1st International Congress on Prediabetes and the Metabolic Syndrome, Berlin, Germany, April 2005, Book of Abstracts; 102.

Авторите во трудот ја евалуирале апликабилноста и варијациите на проценетите показатели на инсулинска сензитивност и β -клеточна функција кај субјекти со различни степени на нарушена глицемична толеранција. Биле анализирани 36 возрасни пациенти кај кои бил изведен 75 г орален гликоза толеранс тест (ОГТТ), во текот на кој биле одредени базалните и стимулирани нивоа на гликемија и инсулинемија. Инсулинската резистенција и β -клеточната функција биле пресметани со хомеостатскиот модел (НОМА). Авторите заклучиле дека инсулинската резистенција и нарушената β -клеточна функција се асоцирани со нарушен метаболизам на гликозата.

43. T. Milenkovic, B. Zafirova-Ivanova, V. Percan, C. Dimitrovski, G. Petrovski, S. Markovic-Temelkova, S. Misevska: **The significance of impaired fasting glucose versus impaired glucose tolerance and diabetes mellitus.** 1st International Congress on Prediabetes and the Metabolic Syndrome, Berlin, Germany, April 2005, Book of Abstracts; 112.

Авторите направиле ретроспективна студија на податоците од направен стандарден 75 г орален гликоза толеранс тест кај 499 неселектирани пациенти во тек на две години. Идентификувани биле 187 субјекти со нормална гликозна толеранција, 171 со нарушена гликемија на гладно (IFG) и 141 со дијабетес мелитус (DM). Авторите заклучиле дека кај неселектирани пациенти, IFG не е доволен параметар за дијагноза на IGT бидејќи овие два теста мерат различна форма на засегнање на јагленохидратниот метаболизам, IFG-дефектна инсулинска секреција, а IGT-инсулинска резистенција.

44. G. Pemovska, B. Krstevska, V. Percan, S.J. Misevska, K. Adamova: **Prediabetes – the newest name for impaired glucose tolerance and impaired fasting glucose.** 1st International Congress on Prediabetes and the Metabolic Syndrome, Berlin, Germany, April 2005, Book of Abstracts; 103.

Авторите анализирале податоци за гликемиски вредности добиени во тек на орален гликоза толеранс тест (ОГТТ) изведуван на 693 (411 жени и 282 мажи) субјекти врз основа на критериумите на IDF кои се прифатени од Националниот комитет за дијабетес на Македонија. Авторите ја

обединиле групата со нарушена гликемија на гладно и групата со нарушена јагленохидратна толеранција во еден заеднички термин предиабетес, бидејќи и двете групи означуваат различен степен на инсулински дефицит, односно инсулинска резистенција.

45. B. Krstevska, C. Dimitrovski, G. Pemovska, M. Bogoev, S.J. Misevska, Z.P. Dimova: **The effect of metformin on metabolic profile in women with polycystic ovary syndrome.** 1st International Congress on Prediabetes and the Metabolic Syndrome, Berlin, Germany, April 2005, Book of Abstracts: 87.

Авторите известуваат за различните степени на нарушена јагленохидратна толеранција и дијабетес мелитус во група на жени со полицистичен оваријален синдром (ПЦОС), како и ефектот на метформинот во подобрување на метаболичкиот статус кај овие пациентки. Авторите заклучиле дека метформинот е ефикасен во подобрувањето на нарушениот глукозен метаболизам кај пациентки со ПЦОС.

46. B. Krstevska, G. Pemovska, S. Misevska, S. Simeonova, T. Plaseski, I. Ahmeti: **The prevalence of impaired glucose tolerance and type 2 diabetes in women with polycystic ovary syndrome.** 9th World Diabetes Congress, IDF 2006, Diabetes UK, Diabetic Medicine; Volume 23 (suppl. 4), 520-521, P1458.

Цел на студијата била да се оцени преваленцата на нарушена гликозна толеранција (IGT) и дијабетес мелитус (ДМ) кај жени со полицистичен оваријален синдром (ПЦОС). Авторите заклучиле дека преваленцата на IGT и ДМ кај жените со ПЦОС е повисока отколку кај здравата популација. Високите вредности на стимулирана инсулинемија укажуваат на постоење на длабока инсулинска резистенција во групата со IGT, кои сугерираат дека конверзијата од IGT кон дијабетес мелитус може да биде акцелерирана кај жените со ПЦОС.

47. С.Јовановска-Мишевска, Г.Пемовска, Б.Крстевска, Ч. Димитровски, Г. Стефановска-Балабанова, С. Шубеска-Стратова, Г. Петровски, К.Адамова, И. Битовска-Милева, И. Ахмети. **Сензитивност и специфичност на хомеостатскиот модел како индекс на инсулинска резистенција.** 17. Конгрес на лекарите на Р.Македонија со меѓународно учество, Охрид, Македонија, октомври 2007, Зборник на апстракти, 41-42.

Цел на трудот била да се евалуира клиничката релевантност на хомеостатскиот модел како индекс на инсулинска резистенција (ХОМА-ИР) во докажување на инсулинската резистенција (ИР). Авторите утврдиле корелација на ХОМА-ИР со стимулираните инсулинемиски вредности во групата, што ги навело на заклучок дека ХОМА-ИР е релевантен индекс за инсулинска резистенција, со висока сензитивност и специфичност.

48. G. Petrovski, Ch. Dimitrovski, T. Milenkovic, S. Misevska: **Clinical utility of continuous subcutaneous insulin infusion in patients with type 1 diabetes.** 17th Congress of the Doctors of R. Macedonia with International Participation, Ohrid,

Macedonia, October 2007, Book of Abstracts: 40.

Авторите со оваа студија имале за цел да ја анализираат и евалуираат ефикасноста и безбедноста на СИИ кај сите пациенти на пумпна терапија во Македонија. СИИ бил инициран кај пациенти со лоша метаболичка контрола, високи вредности на ХБА_{1c}, тешка хипогликемија или кетоацидоза во претходната година. Авторите заклучиле дека СИИ е ефективен и сигурен третман за пациентите со тип 1 дијабетес за постигнување на задоволителна гликемиска контрола.

49. Б.Крстевска, Г.Пемовска, С. Јовановска-Мишевска, Г.С Балабан, Е.Јанева, К.Адамова, С.Симеонова: **Перинатален исход кај бремени жени со дијабетес мелитус тип 1 и тип 2.** 17. Конгрес на лекарите на Р. Македонија со меѓународно учество, Охрид, Македонија, октомври 2007, Зборник на апстракти, 39-40.

Студијата опфатила гравидни пациентки со тип 1 и тип 2 дијабетес кои биле контролирани и следени на Клиниката за ендокринологија и породени на Клиниката за гинекологија и акушерство во периодот од 2001 до 2006 година. Цел на студијата била да се евалуира перинаталниот исход и влијанието на претконцепциската грижа. Примарни параметри за исходот од бременоста биле перинатален морталитет, мајорни конгенитални малформации и предвремено породување. Авторите заклучиле дека исходот од бременоста кај пациентките со тип 1 и тип 2 дијабетес е сè уште лош и дека планирањето на бременоста кај жените со дијабетес е малку застапено. Неопходно е мотивирање на жените со дијабетес за планирање на бременоста и оптимизирање на гликемиската контрола во текот на бременоста.

50. Ч.Димитровски, Г.Пемовска, Б.Крстевска, С. Јовановска-Мишевска, Г.Петровски: **Дијабетична кетоацидоза-модерен менаџмент.** 17 Конгрес на лекарите на Р.Македонија со меѓународно учество, Охрид, Македонија, октомври 2007, Зборник на апстракти, 41-42.

Дијабетичната кетоацидоза (ДКА) е една од најсериозните акутни метаболички компликации кај болните со дијабетес. Авторите во трудот направиле анализа на морталитетот, клучните патофизиолошки механизми, клиничката презентација, најчестите лабораториски наоди и основните четири приципи во лекувањето на ДКА, кај пациенти со ДКА кои биле хоспитализирани на Клиниката за ендокринологија во текот на последните десет години. Авторите дошле до заклучок дека самото лекување на ДКА предизвикува многубројни компликации, од кои најопасните се хипокалемијата, белодробниот и церебралниот едем. Сите компликации можат да се избегнат со правилен третман на ДКА.

51. Ч.Димитровски, С. Јовановска-Мишевска, Г.Петровски, М.Богоев, Г.Пемовска, Б.Крстевска, Т.Миленковиќ: **Дијабетична кетоацидоза: Епидемиолошка анализа за периодот 2000-2007, на Клиниката за ендокринологија - Скопје.** 3. Македонски конгрес за ендокринологија, дијабетес и метаболички нарушувања со меѓународно

учество, Охрид, Македонија, октомври 2008, Книга на апстракти; 33-34.

Цел на студијата била да се одреди трендот на дијабетична кетоацидоза (ДКА) кај пациенти хоспитално лекувани на Клиниката за ендокринологија во периодот 2000-2007 година и да се процени исходот од ДКА. Авторите утврдиле тренд на пораст на случаите со ДКА со врв на инциденца во 2002 година и повторно во 2005 и 2006 година. Морталитетот од ДКА изнесувал 1,76% и е намален во однос на претходниот период. Авторите заклучиле дека најголем број од случаите-20,29% биле новооткриени пациенти со дијабетес.

52. Т. Миленковиќ, В.Перџан, Г.Петровски, С.Мишевска, И.Ахмети: **Процена на улогата на планираната групна едукативна програма кај пациенти со дијабетес на интензивирана инсулинска терапија.** 3. Македонски конгрес за ендокринологија, дијабетес и метаболички нарушувања со меѓународно учество, Охрид, Македонија, октомври 2008, Книга на апстракти; 33-34, 52-53, П6.

Авторите во студијата имале за цел да ја проценат ефикасноста и сигурноста на планираната групна едукативна програма кај пациенти со дијабетес мелитус (ДМ) на интензивирана инсулинска терапија. Од анализираниите податоци авторите заклучиле дека планираната групна едукативна програма помогнала за постигнување на подобра метаболичка контрола, без зголемување на вкупната дневна доза на инсулин и без зголемен ризик за тешки хипогликемични епизоди. Кај пациентите се намалиле хоспитализациите поврзани со дијабетесот и се зголемило знаењето за дијабетесот.

53. Т. Миленковиќ, В.Перџан, Г.Петровски, С.Шубевска-Стратова, С.Мишевска, И.Ахмети: **Анализа на можни ризик-фактори за хипертензија кај пациенти со тип 2 дијабетес.** 3. Македонски конгрес за ендокринологија, дијабетес и метаболички нарушувања со меѓународно учество, Охрид, Македонија, октомври 2008, Книга на апстракти; 53, П7.

Авторите со студијата имале за цел да ја испитаат асоцираноста помеѓу крвниот притисок и познатите ризик-фактори кои придонесуваат за нејзината појава. Во заклучоците авторите изнесуваат дека во студијата мајорни фактори асоцирани со хипертензија биле хиперинсулинемијата, лошата метаболичка контрола, дислипидемијата и пушењето. За успешна превенција на хипертензијата треба да се коригираат сите познати ризик-фактори подложни на корекција, а не само индивидуалниот ризик.

54. С.Г.Балабанова, Г.Петровски, Б.Крстевска, Г.Пемовска, С.Мишевска, А.Манолев, Т.Плашески, И.Ангеловска: **Инциденца на патолошки наоди на тироидната жлезда.** 3. Македонски конгрес за ендокринологија, дијабетес и метаболички нарушувања со меѓународно учество, Охрид, Македонија, октомври 2008, Книга на апстракти; 72, П2.

Во студијата е направена ретроспективна анализа на инциденцата на

патолошки промени на тироидната жлезда кај 1819 пациенти иследувани на Клиниката за ендокринологија. Авторите во заклучокот изнесуваат дека е најдена висока инциденца на патолошки наоди на тироидната жлезда, а делумно ова сметаат дека се должи на фактот што нашата земја долго време била јодно-дефицитно подрачје.

55. Bitoska, G. Pemovska, S. Markovic, S. Misevska, K. Adamova: **Prevalence of osteopenia in women with endogenous subclinical hyperthyroidism.** 3rd Congress of International Macedonian Association of Orthopedics and Traumatology, Ohrid, Macedonia, Abstract book; 22.

Цел на студијата била да се направи анализа на ефектите на супклиничкиот ендеген експес на тироидни хормони на коскениот минерален дензитет во група на 28 постменопаузални жени во споредба со еутиреотична контролна група. Степенот на остеопороза бил испитуван со DEXA-метода. Авторите во заклучокот изнеле дека преваленцата на остеопенија е покачена кај постменопаузалните жени со ендеген супклинички експес на тироидни хормони, што од своја страна може да сутерира повисок ризик од фрактури.

55. B. Krstevska, Ch. Dimitrovski, G. Pemovska, S. Misevska, Z. Dimova, S. Simeonova, I. Ahmeti: **Metofrmin improves menstrual patterns, endocrine and metabolic profile in obese hyperinsulinemic women with a polycystic ovary syndrome.** Contributions, Sec. Biol. Med. Sci., MASA, XXVII/1 (2006) p.57-66.

Цел на трудот била да се евалуира терапевтскиот ефект на метформинот врз клиничките, хормоналните и метаболичките карактеристики кај обезни пациентки со полицистичен оваријален синдром (ИЦОС). Анализирани биле 25 жени со ИЦОС, кај кои биле изведени базални мерења на хормони ФСХ, ЛХ, тестостерон, ДХЕАС, 17 α ОХП и естрадиол, а кај сите пациентки бил направен и 75 г ОГТТ за одредување на базалните и стимулирани вредности на гликемија и инсулинемија. Авторите нотирале и повисоки нивоа на ХДЛ-холестерол по терапијата, но не е регистриран ефект на хирзутизмот и нивото на другите стероиди.

Поглавје од книга

56. **Јовановска-Мишевска Саша: “Вежба 8: Пациент со Адисонова болест”.** Интерна медицина-Практикум за вежби. Уредник: Серафимовски Владимир. Скопје, 2004; 241.

Во поглавјето, авторката дава осврт на дефиницијата, патофизиолошките механизми на настанување, клиничката слика и главните клинички знаци и симптоми на Адисоновата болест. Дадено е и кратко објаснување на дијагностичките динамски тестови и критериуми за дијагноза на Адисоновата болест.

Д-р Владимир Андреевски

Биографски податоци

Д-р Владимир Андреевски е роден на 30.8.1973 година во Скопје, Р. Македонија. Основно образование завршил во Скопје, како првенец на генерацијата-Рациновец, додека средно образование завршил во УСО „Никола Карев“ - отсек биотехнологија, во учебната 1992 година. Течно говори англиски јазик, а во 1990 година се стекнал со CSE (Certificate of Studies in English), по престојот на Колеџот „The Scola“ во Лондон. Во учебната 1992/93 година се запишал на Медицинскиот факултет во Скопје, кој го завршил во 2000 година, со среден успех 9,47. Од првата година на високото образование, па до крајот на студиите користел стипендија од РСИЗ за талентирани младици. За време на студиите активно учествувал на стручните конгреси за студенти по медицина. Во периодот од 1.7.2001 до 6.5.2002 година, работел во Р.Е. Итна медицинска помош, при Здравствениот дом во Скопје. Стручниот испит го положил на 28.3.2002 година. Сметајќи од 8.8.2002 вработен е на неодредено време на Клиниката за гастроентерохепатологија. Во април 2003 ја започнал специјализацијата по Интерна медицина, а ја завршил во 2007 година. Од 7.10.2003 е избран за помлад асистент при Катедрата за интерна медицина и активно учествува во наставата по предметите интерна медицина и клинички испитувања, за студентите од Медицинскиот и Стomatолошкиот факултет при Универзитетот „Св Кирил и Методиј“ во Скопје. Од јануари 2004 година е запишан на постдипломски студии по гастроентерохепатологија при Медицинскиот факултет во Скопје.

Стручно-научна активност

Д-р Владимир Андреевски пројавувал интерес за научна работа уште за време на студентските денови, што резултирало со учество на неколку конгреси на студентите по медицина во Републиката. Вклучен е во научноистражувачката работа на Клиниката за гастроентерохепатологија, што досега резултирало со повеќе публикувани научни трудови како автор и коавтор, презентирани на повеќе конгреси, семинари и секции во земјава и во странство. Партиципирал како инвестигатор од Македонија, во рамки на меѓународни мултицентрични студии, како што се: "Incidence cohort and quality of live in Inflammatory Bowel Disease" -Mediterranean Medical Society IBD Research Group, 2005 и "A randomized, double-blind, placebo-controlled, parallel group multicenter study to investigate efficacy and safety of ITF 2357 in the management of patients with active moderate to severe Crohn's disease, Italfarmaco study, 2005/2006". Активно учествува во дополнување на софтверската база на податоци за пациенти со инфламаторни цревни заболувања од Републиката, регистрирани на Клиниката за гастроентерохепатологија. Видеообработката на снимените ендоскопски и ултрасонографски наведувања дијагностички и интервентни процедури е негова редовна преокупација. Пошира од особен интерес во научноистражувачката работа за него претставуваат: инфламаторните цревни заболувања, опструктивните форми на иктерус и нивниот третман, горнодигестивните крвавења, информатиката применета во медицината и др. Во моментот е член на Македонското здружение на гастроентерохепатолози, каде што како предавач активно учествува во

активностите за континуирана медицинска едукација на лекарите во Р.Македонија. Во оваа насока, тој е автор и на текстови на интернет-страницата www.webdoctor.com.mk, наменета за континуирана едукација на здравствените работници во Р.Македонија, а неговиот текст „Пристап кон пациент со минимално ректално крвање“ е прогласен за најчитан текст за 2008 година. Во 2002 бил поканет на стручно-едукативен престој од областа на ендоскопијата на YUENDO 2002 live demonstration teaching course, во Белград, во организација на ESGE & ESGENA. Во 2003 година го посетувал и партиципирал во организацијата на гастроентеро-хепатолошкиот интензивен курс одржан во Скопје, од областа на интервентната ендоскопија и ултрасонографија. Бил член на секретаријатот на организациониот одбор на VII и VIII македонски конгрес за гастроентерологија и хепатологија со меѓународно учество, одржани во 2004, односно 2008 година. Во септември 2005 година, учесник е на Young Clinicians' Program, одржан во рамките на Светскиот конгрес по гастроентерологија во Монреал, Канада. Завршил и курс за evidence-based gastroenterology, во организација на Американската гастроентеролошка асоцијација (AGA FALL POST-GRADUATE COURSE) во Канада, истата 2005 година. Во текот на ноември 2008 година бил поканет на стручно-едукативен престој од областа на ендоскопија, на BULENDO 2008 live demonstration teaching course, во Софија, под покровителство на prof. D-r Stanislav Rejchrt и ESGE, а во април 2009 година бил на стручно-едукативен престој во однос на новите технологии во гастроинтестиналната ендоскопија и ендоскопски ултразвук - "Educational endoscopic training for young gastroenterologists", во КБЦ "Бежанијска Коса" Белград, на Гастроентеролошкиот оддел кај проф. д-р Никола Милиниќ. Во тек на 2008 година бил на едномесечен студиски престој и усовршување на Клиниката и Поликлиниката за интердисциплинарна ендоскопија на Универзитетскиот медицински центар Епендорф во Хамбург, Германија, под менторство на prof. D-r Nib Soehendra.

Трудовите под реден бр. 1-18, на кандидатот се рецензирани при изборот и реизборот за помлад асистент во билтените на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр.829 од 2003 година и бр. 914 од 2007 година.

Трудови за рецензија:

19. Василевски В, Андреевски В, Крстевски М, Мишевски Ј, Дерибан Ѓ, Мишевска П и Старделова К. **Ендоскопска склеротерапија и лигација на езофагеални варикси кај пациенти со црнодробна цироза - наши искуства.** VIII македонски конгрес за гастроентерологија и хепатологија со меѓународно учество, Охрид, Македонија, Зборник на апстракти, 2008;8-9.

Анализирани се резултатите од ретроспективна компаративна студија на пресек, на ефектите на ендоскопската склеротерапија и лигација во третманот на езофагеалните варикозитети кај пациенти со црнодробна цироза, од аспект на нивната сигурност и ефикасност. Прикажана е

супериорноста на ендоскопската лигација во поглед на стапката на ерадикација на езофагеалните варикозитети, појавата на компликации, стапката на морталитет, потребата од трансфузија на крвни деривати, ризикот за повторно крвање и ефектите врз должината на хоспитализација.

20. Мишевска П, Димитровска З, Андреевски В, Ефремова-Стефановска В, Старделова К. и Спироски И. **Исхрана и нутритивен статус кај претходно дијагностицирани болни со Кронава болест.** VIII македонски конгрес за гастроентерологија и хепатологија со меѓународно учество, Охрид, Македонија, Зборник на апстракти, 2008; 11.

Во рамките на оваа вкрстено-опсервирачка студија прикажано е значењето на проценката на нутритивниот статус кај болните со Кронава болест. Истовремено е прикажано дека тој, заедно со БМИ, е значително понизок споредено со останатата популација, додека застапеноста на железо-недостаточната анемија значително е почеста, како резултат на намалениот дневен внес на нутритиви, витамини и минерали, односно внес на храна со ниска нутритивна вредност.

21. Попова Р, Серафимоски В, Нешковски М, Јоксимовиќ Н, Генадиева М, Трајковска М, Трајков Д, Рамадани А, Андреевски В, Аврамовски В. и Тодоровска Б. **Конгенитални цисти на холедохусот.** VIII македонски конгрес за гастроентерологија и хепатологија со меѓународно учество, Охрид, Македонија, Зборник на апстракти, 2008; 17-18.

Збирно е прикажана групата на пациенти со вродени холедохални цисти-релативно ретка и претежно педијатриска патологија, која заради својот асимптоматски тек, некогаш се сретнува и кај адултната популација. Анализирани се ултрасонографските параметри, но и оние на техниките на ендоскопска ретроградна холангиографија, перкутаната трансхепатална холангиографија и магнетната резонантна холангиографија, релевантни за поставување на точна дијагноза, морфолошките карактеристики и локализацијата и клиничките импликации. Анализирани е потенцијалот и на цитолошката анализа на жолчен сок во насока на можната малигнизација.

22. Нешковски М, Серафимоски В, Јоксимовиќ Н, Аврамоски В, Андреевски В, Генадиева М, Рамадани А. и Исахи У. **Перкутано третирање на високите билијарни опструкции.** VIII македонски конгрес за гастроентерологија и хепатологија со меѓународно учество, Охрид, Македонија, Зборник на апстракти, 2008; 23.

На група од 256 пациенти за првпат се анализирани резултатите од техниката на перкутано ендопротезирање кај пациентите со високи малигни и немалигни билијарни стриктури. Анализирани се предностите на новата техника во однос на успешноста на стентирање и природата на опструкцијата. Од особено значење е нагласувањето на фактот дека овој тип на ендопротезирање е соодветна алтернатива на

хируршките билиодигестивни анастомози кај иноперабилните малигни стриктури. Кај дел од малигните стриктури техниката во одредени клинички ситуации се инагурира и како единствена лечебна алтернатива.

23. Нешковски М, Серафимоски В, Јоксимовиќ Н, Попова Р, Трајковска М, Генадиева М, Аврамоски В. и **Андреевски В. Интратуморска терапија на билио-панкреатични неоплазми.** VIII македонски конгрес за гастроентерологија и хепатологија со меѓународно учество, Охрид, Македонија, Зборник на апстракти, 2008; 24.

Во рамките на оваа студија работена на 24 пациенти, за првпат се анализираат ефектите од интратуморската хемотерапија на билио-панкреатичните неоплазми, како нова и иновативна техника и тераписка опција, кај случаите непогодни за радикален хируршки третман и претходно оперативно лекуваните со рецидиви. Проспективното и неконтролирано следење на обработуваната група покажа стапка на преживување од над 3 години во преку 50% од случаите, што само по себе ја прави оваа тераписка опција мошне примамлива за натамошни иследувања.

24. Трајков Д, Мишевски Ј, Старделова К, Генадиева-Димитрова М, Дерибан Ѓ, **Андреевски В.** и Тодоровска Б. **Аденокарцином на гастро-езофагеалната јункција.** VIII македонски конгрес за гастроентерологија и хепатологија со меѓународно учество, Охрид, Македонија, Зборник на апстракти, 2008; 30.

Резултатите на студијата покажуваат дека доминантен тип на карцином на гастроезофагеалната јункција е т.н. вистински карцином на кардија, во рамките на кој преовладува интестиналниот тип. Утврдената доминантна застапеност кај машкиот пол дополнително го лоцира тежиштето на овој здравствен проблем.

25. Нојков Б, Крстевски М, Василевски В, Мишевски Ј, Дерибан Ѓ, Трајков Д, Гривчева-Старделова К, Тодоровска Б, **Андреевски В,** Рамадани А. и Аврамоски В. **Ендоскопска балон дилатација кај пациенти со ахалазија.** VIII македонски конгрес за гастроентерологија и хепатологија со меѓународно учество, Охрид, Македонија, Зборник на апстракти, 2008; 31.

Трудот ги анализира клиничките карактеристики на пациентите со ахалазија и ефективноста на терапијата со пневматска балон-дилатација. Иницијалниот одговор кај лекуваните болни е од пресудно значење за проценка на долгорочните ефекти од терапијата. Истовремено се укажува дека 50% од пациентите се асимптоматски или со значително подобрување на симптомите во период од 1 година од почетокот на третманот, што само ја потврдува ефективноста и сигурносниот профил на тераписката техника.

26. **Андреевски В,** Василевски В, Мишевска П, Крстевски М, Попова Р, Мишевски Ј, Дерибан Ѓ, Аврамоски В, Тодоровска Б, Исахи У. и

Цуракова Е. Гастроинтестинални ризик фактори и прогноза кај пациенти со коронарна артериска болест на терапија со аспирин и клопидогрел наспроти останатите болни со пептично улкусно крвање. VIII македонски конгрес за гастроентерологија и хепатологија со меѓународно учество, Охрид, Македонија, Зборник на апстракти, 2008; 32-33.

Прикажани се и статистички мерени гастроинтестиналните ризик-фактори и прогнозата кај пациенти со коронарна артериска болест на антиромбоцитна терапија со улкусно крвање споредено со останатите болни со улкусно крвање. Авторите заклучуваат дека дијабетесот доминира како коморбидна состојба во групата со КАБ, а севкупната прогноза е полоша споредено со контролната група. Истовремено се потенцира потребата од поединечна проценка на гастроинтестиналните ризик-фактори и особено присуството на улкусна болест, како задолжителна.

27. Гривчева-Старделова К, Јоксимовиќ Н, Василевски В, Крстевски М, Мишевска П, Генадиева-Димитрова М, Дерибан Ѓ, Трајков Д, Андреевски В, Рамадани А. и Исахи У. Улогата на 24-часовната пХ-метрија во ГЕРБ. VIII македонски конгрес за гастроентерологија и хепатологија со меѓународно учество, Охрид, Македонија, Зборник на апстракти, 2008; 44.

Прикажана е улогата на 24-часовната пХ-метрија во детектирањето на пациентите со ГЕРБ, со симптоми на оваа болест, абнормални пХ-вредности и негативен ендоскопски наод, кои надминуваат 50% според резултатите од студијата.

28. Василевски В, Андреевски В, Крстевски М, Мишевски Ј. и Дерибан Ѓ. Компликации кај колоноскопска полипектомија. VIII македонски конгрес за гастроентерологија и хепатологија со меѓународно учество, Охрид, Македонија, Зборник на апстракти, 2008; 52.

На обработена група од 151 пациент во рамки на 152 колоноскопски процедури, авторите ја опсервираат појавата на постполипектомиски компликации. Се потенцира дека крвање е единствената сигнификантна постинтервентна компликација, а ризикот за негова појава директно зависи од големината и типот на полипот. Ретката потреба од оперативно згрижување кај случаите со потврдено крвање само ја докажува полипектомијата како сигурна метода во борбата против појава на колоректалниот карцином.

29. Јоксимовиќ Н, Серафимоски В, Старделова К, Тодоровска Б, Андреевски В. и Аврамовски В. Менаџирање во стејџингот на ректалниот карцином. VIII македонски конгрес за гастроентерологија и хепатологија со меѓународно учество, Охрид, Македонија, Зборник на апстракти, 2008; 53.

Прикажан е и анализиран дијагностичкиот потенцијал на трансендоскопската ректосонографија да ја прикаже структурата и длабочината на карциномите на ректумот, во однос на хистолошките слоеви на сидот. Истовремено е прикажан потенцијалот за детекција на регионални лимфни јазли, односно степенување на малигните лезии, а со тоа и на можноста за оперативен третман. Со успех се прикажува и потенцијалот на ректосонографијата да ги препознае и диференцира малигните неоплазми на околните органи кои го инволвираат ректумот. Резултатите јасно покажуваат дека ендосонографијата е комплементарна со останатите дијагностички процедури кај пациентите со ректален карцином.

30. Тодоровска Б, Јоксимовиќ Н, Чаловска-Иванова В, Нојков Б, Андреевски В, Аврамовски В. и Цуракова Е. **Црнодробна цироза и нејзините компликации, честа индикација за хоспитализацијата наши искуства.** VIII македонски конгрес за гастроентерологија и хепатологија со меѓународно учество, Охрид, Македонија, Зборник на апстракти, 2008; 57.

Прикажани се и статистички измерени епидемиолошките карактеристики кај пациенти со црнодробна цироза, како и видот на компликации кои се причина за чести хоспитализации. Напредноста на болеста се издвојува како основен фактор за појава на компликации, меѓу кои најчести се варикозното крвавење, рефрактерниот асцитес и појавата на хепатална енцефалопатија.

31. Цуракова Е, Исахи У, Тодоровска Б, Чаловска В, Јоксимовиќ Н, Трајковска М, Андреевски В, Попова Р. и Рамадани А. **Епидемиолошки карактеристики кај пациентите со хепатоцелуларен карцином во периодот 1998-2007 година (ретроспективна анализа).** VIII македонски конгрес за гастроентерологија и хепатологија со меѓународно учество, Охрид, Македонија, Зборник на апстракти, 2008; 61.

На ретроспективно обработен материјал од 130 пациенти со 66 случаи на хистопатолошки потврден хепатоцелуларен карцином, анализирани се сивните главни епидемиолошки карактеристики и појавата на ХЦК во период од 10 години. Последнава е со белези на пораст особено кај повозрасните од машки пол. Авторите јасно ја прикажуваат поврзаноста на хроничната ХБВ и ХЦВ инфекција со појавата на ХЦК.

32. Генадиева-Димитрова М, Нешковски М, Серафимоски В, Попова Р, Јоксимовиќ Н, Трајковска М, Трајков Д, Старделова К, Андреевски В. и Тодоровска Б. **Стандардната и контрастно-засилена power-доплер сонографија во проценка на ефектите од перкутаната етанол инјекциона терапија кај црнодробни тумори.** VIII македонски конгрес за гастроентерологија и хепатологија со меѓународно учество, Охрид, Македонија, Зборник на апстракти, 2008; 62.

Прикажани се доплерсонографските специфики на различните типови малигни црнодробни тумори со стандардна конвенционална сонографија,

доплерсонографија и контрастно засилена доплерсоно-графија и нивната примена во проценката на ефектите од ПЕИТ. Резултатите се контролирани со сонографски насочена тенкоинглена биопсија. Контрастно засилената доплерсонографија со левовист е проценета во однос на стандардниот колор доплер и power доплерот во прикажувањето на микроциркулацијата во примарните и секундарните црнодробни тумори. При тоа е утврдено дека контрастното засилување ги потенцира, сонографски специфичните знаци според кои може да се цени ефектот од ПЕИТ.

33. Мишевски Ј, Дерибан Ѓ, Трајков Д. и Андреевски В. **Малигна билијарна опструкција: успешност и неуспешност на ендоскопското стентирање.** VIII македонски конгрес за гастроентерологија и хепатологија со меѓународно учество, Охрид, Македонија, Зборник на апстракти, 2008; 63.

Авторите реално ја прикажуваат ниската успешност на ендоскопското стентирање на жолчните патишта кај пациенти со панкреатико-билијарни малигноми, хипотетички претпоставувајќи ги и причините за тоа, во исто време. Нив ги делат на врзани и неврзани за самата техника на ендоскопија, потенцирајќи при тоа дека ненавремената дијагноза, односно напредноста на болеста е основната причина за неуспех.

34. Тодоровска Б, Чаловска-Иванова В, Јоксимовиќ Н, Попова Р, Димитрова-Генадиева М, Трајков Д, Нојков Б, Андреевски В, Аврамовски В. и Цуракова Е. **Несакани ефекти при третман со антивирусна терапија кај пациенти со хроничен хепатит Б и Ц.** VIII македонски конгрес за гастроентерологија и хепатологија со меѓународно учество, Охрид, Македонија, Зборник на апстракти, 2008; 67-68.

Трудот ја евалуира појавата на несакани ефекти од примената на антивирусна терапија кај пациенти со хроничен Б и Ц хепатитис, интензитетот и нивната застапеност зависно од типот на инфекција. При тоа се потенцира минливиот карактер на несаканите ефекти и ретката потреба од прекин на терапијата, како и ноторниот факт дека комбинираната терапија со пег-интерферон и рибавирин е обременета со повеќе нусефекти споредено со монотерапијата со интерферон кај болни со хроничен Ц хепатитис.

35. Чаловска-Иванова В, Аврамовски В, Тодоровска Б, Исахи У, Перчан В, Андреевски В, Нешковски М. и Серафимоски В. **Стеатоза индуцирана од хепатитис Ц - вирусот во споредба со неалкохолно замастениот црн дроб.** VIII македонски конгрес за гастроентерологија и хепатологија со меѓународно учество, Охрид, Македонија, Зборник на апстракти, 2008; 71.

Анализирани се преваленцата на метаболичкиот синдром и инсулинската резистенција кај пациентите со неалкохолна стеатоза на црниот дроб и во склоп на хроничниот Ц хепатитис, како и нејзиниот удел во степенот на црнодробното оштетување. Покажано е дека постои

корелација меѓу степенот на неалкохолно замастување на црниот дроб и појавата на метаболички синдром и инсулинска резистенција. Особено значајно е што кај пациентите со хроничен Ц хепатитис, некронинфламацијата и фиброзата се поизразени споредено со неалкохолната стеатоза на црниот дроб, што имплицира голема улога на хроничниот Ц хепатитис во генерирањето на стеатотичните промени.

36. **Андреевски В**, Јоксимовиќ Н, Серафимоски В, Нешковски М, Чаловска В, Димитрова М, Трајковска М, Старделова К, Милошевски М, Рамадани А, Тодоровска Б, Аврамовски В, Трајков Д, Нојков Б, Исахи У. и Цуракова Е. **Тек и прогноза на хепатореналниот синдром-наши искуства**. VIII македонски конгрес за гастроентерологија и хепатологија со меѓународно учество, Охрид, Македонија, Зборник на апстракти, 2008; 72.

Прикажани се првите лични искуства на авторите со третирањето и проценката на текот и прогнозата кај пациенти со хепаторенален синдром. Прикажана е јасна корелација меѓу крајниот исход на болните и опоравувањето на бубрежната функција и подобрувањето на црнодробната функција, било спонтано било со примена на медикаментозна терапија.

37. Методијева М, **Андреевски В**, Пиловска К, Илиевска Б, Ивковски Љ. и Мишевска П. **Абдоминална туберкулоза имитира малигно заболување: приказ на случај**. VIII македонски конгрес за гастроентерологија и хепатологија со меѓународно учество, Охрид, Македонија, Зборник на апстракти, 2008; 81.

Авторите преку приказ на случај со успех го акцентираат значењето на абдоминалната туберкулоза како ретка форма на основната болест, при дијагностичката обработка на пациенти со појава на асцитес од непозната генеза. При тоа се потенцира потребата од почесто размислување за неа со цел да се избегнат најинвазивните дијагностички процедури, кои во одредени случаи сепак се неизбежни заради негативните наоди од претходните лабораториски и имунистички иследувања.

38. **Андреевски В**. **Целијачна спру-глутен-сензитивна ентеропатија**. Достапно на:

<http://www.webdoctor.com.mk/index.aspx?IDPage=198&id142>. Пристапено на 18.11.2009.

Трудот ги содржи сите неопходни информации за клиничките, лабораториските и инструменталните испитувања, неопходни за дијагностичка обработка и проценка на болните со целијакија. Сето ова авторот го илустрира со бројни сликовни примери, табели и дијагностички дијаграми. Воедно ја потенцира улогата на болеста, согласно со повисоката инциденција споредено со порано и нејзината директна поврзаност со низа екстраинтестинални манифестации, во дел бенигни, а во дел и малигни.

39. Андреевски В. Пристап кон пациент со минимално ректално крвање. Достапно на:

<http://www.webdoctor.com.mk/index.aspx?IDPage=198&id152>. Пристапено на 18.11.2009.

Трудот ги содржи најновите информации релевантни за разбирање на овој новедефиниран проблем на минимално ректално крвање. Опфатени се сите неопходни податоци за клиничките, лабораториските и инструменталните испитувања, неопходни за дијагностичка обработка и проценка на пациентите. Воедно се присутни бројни илустрирани примери на заболувањата кои се потенцијална причина за појава на проблемот. Авторот го потенцира неговото значење, имајќи ја предвид стапката на преваленција од околу 15% во општата популација и директната асоцијација со одредени сериозни заболувања, а особено појавата на колоректалниот карцином кај постарата популација.

40. Андреевски В, Мишевски Ј, Мишевска П, Генадиева-Димитрова М. и Јоксимовиќ Н. Гастроинтестинални фактори на ризик и прогнозата кај пациенти со коронарна артериска болест на терапија со аспирин и клопидогрел наспроти останатите болни со пептично улкусно крвање. Мак. мед. преглед 2008; 62(3):38-44.

Анализирана е прогнозата и гастроинтестиналните ризик фактори кај пациенти со коронарна артериска болест на терапија со аспирин и клопидогрел со улкусно крвање споредено со болните со улкусно крвање без КАБ. Авторите потенцираат дека високоризичните улкусни лезии, повторното крвање, потребите од трансфузија и стапката на морталитет се значително поголеми во однос на контролната група. Дијабетесот доминира како коморбидна состојба, а севкупната прогноза е полоша споредено со пациентите со улкусно крвање без КАБ, кои со самото тоа не се третирали со антиромбоцитна терапија. Истовремено се сугерира на потребата од поединечна проценка на гастроинтестиналните ризик-фактори и особено присуството на улкусна болест, како задолжителна. Воедно, како нов пристап се предлага и солотерапијата со клопидогрел како потенцијално посигурен избор кај пациенти со преходно улкусно крвање со докажана КАБ и потреба од антиромбоцитна терапија.

41. Трајков Д, Мишевски Ј, Старделова К, Генадиева-Димитрова М, Дерибан Ѓ, Андреевски В. и Исахи У. Аденокарцином на гастроезофагеалната јункција. Мак мед преглед 2009; 63(1):52-54.

Резултатите на студијата покажуваат дека доминантен тип на карцином на гастроезофагеалната јункција е т.н. вистински карцином на кардија од желудечен тип, со најчеста застапеност на интестиналниот тип. Авторите ја потврдуваат потребата од дополнително издвојување на повеќе ентитети од ентитетот на карциномот на гастроезофагеалната јункција.

42. Deriban G, Andreevski V, Nojkov B, Trajkov D, Stardelova K, Mishevski J, Stojkovski Z, Danilovski D, Krstevski M, Mishevska P. Epidemiology of inflammatory bowel disease in the Republic of Macedonia. 5th Congress of the

Croatian Society of Gastroenterology with international participation. Abstract book, 2009; 16.

Во оваа епидемиолошка компаративна и ретроспективна студија, авторите успешно ги прикажуваат промените во стапките на инциденција и преваленција на воспалителните цревни заболувања во периодот 2003-2007 споредено со 1993-2002 година. Констатиран е пораст во појавата на улцерозен колитис и отсуство на позначајни промени во појавата на Кроновата болест, а она што особено е значајно е релативно ниското констатирано ниво на нивна појава во Македонија споредено со северноевропските искуства.

43. **Andreevski V, Mishevski J, Mishevska P, Stardelova K, Trajkov D, Deriban G, Krstevski M, Vasilevski V, Trajkovska M. Balancing gastrointestinal and cardiovascular risks in aspirin and clopidogrel users with coronary heart disease and bleeding peptic ulcers.** 5th Congress of the Croatian Society of Gastroenterology with international participation. Abstract book, 2009; 80.

Прикажани се прогнозата и гастроинтестиналните ризик-фактори кај пациенти со коронарна артериска болест на терапија со аспирин и клопидогрел со последователна појава на улкусно крвање. Дијабетесот и цереброваскуларната болест доминираат меѓу главните гастроинтестинални ризик-фактори во обработуваната група. Авторите сугерираат солотерапија со клопидогрел како потенцијално сигурен избор кај пациенти со преходна епизода на улкусно крвање со докажана КАБ и потреба од континуирана антиромбоцитна терапија.

44. **Trajkovska M, Joksimovich N, Krstevski M, Serafimoski V, Neshkovski M, Genadieva M, Andreevski V. Biliary obstruction due to the rupture of echinococcus granulosus – a case report.** 5th Congress of the Croatian Society of Gastroenterology with international participation. Abstract book, 2009; 104.

Преку приказ на случај авторите успешно го потенцираат значењето на ретките случаи на црнодробна ехинококоза со билијарни компликации споредено со асимптоматските форми. При тоа се потврдува улогата на рутинската абдоминална ултрасонографија во дијагностичката обработка на болните и ендоскопската сфинктеректомија како терапевска опција од прв ред.

45. **Genadieva-Dimitrova M, Neshkovski M, Serafimoski V, Popova R, Joksimovich N, Trajkovska M, Trajkov D, Stardelova K, Andreevski V. Standard and contrast enhanced power dopler sonography in the evaluation of the effects of percutaneous ethanol injection therapy in hepatic tumors.** 5th Congress of the Croatian Society of Gastroenterology with international participation. Abstract book, 2009; 131.

Прикажани се спецификите на конвенционалната сонографија, доплер-сонографијата и контрастно засилената доплерсонографија и нивната примена во проценката на ефектите од ПЕИТ кај различните типови на малигни црнодробни тумори. Резултатите се контролирани со

сонографски насочена тенкоиглена биопсија. Контрастно засилената доплерсонографија со левовист се цени во однос на стандардниот колор-доплер и power-доплерот во прикажувањето на микроциркулацијата во примарните и секундарните црnodробни тумори и при тоа е утврдено дека контрастното засилување ги потенцира сонографски специфичните знаци според кои може да се цени ефектот од ПЕИТ.

Д-р Александра Пивкова

Биографски податоци за кандидатката

Родена е 1976 година во Скопје, Република Македонија. Основното и средното образование го завршила во Скопје, со континуиран одличен успех. На Медицинскиот факултет се запишала во 1994 година. Дипломирала во април 2000 година со среден просек на студиите 9,53. По завршувањето на едногодишен лекарски стаж и полагањето на државниот испит во јули 2001 година се вработила на неопределено време на Универзитетската клиника за хематологија во Скопје. Во октомври 2001 се запишала на постдипломски студии на Медицинскиот факултет во Скопје, отсек: хематологија и ја започнала специјализацијата по интерна медицина. Од август 2002 работи во Лабораторијата за криопрезервација на матични хематопоетски клетки при Клиниката за хематологија. Во октомври 2006 година станала специјалист по интерна медицина. Од октомври 2007 е раководител на Отсекот за криопрезервација на матични хематопоетски клетки на Одделението за трансплантација на матични хематопоетски клетки на Универзитетската клиника за хематологија. Во јануари 2009 се стекнала со звањето магистер на медицински науки со одбрана на магистерскиот труд од областа на хематологијата. Во ноември 2009 е усвоена рецензијата за оценка на подобноста на темата за изработка на докторска дисертација со наслов: „Прогностички модел за лекување со автологна трансплантација на матични хематопоетски клетки на болни со малигни хематолошки заболувања“.

Научна и стручна активност

На Клиниката за хематологија активно се вклучила во сите фази од работењето во научната и стручна работа на Клиниката. Во ноември 2001 година ја посетила Медицинската зимска онколошка школа на Универзитетската болница „Ребро“ од Загреб, Република Хрватска, под покровителство на Prof. Dr. H.J.Scic од Универзитетот во Хамбург и ДААД-Пакт за стабилност во рамките на интеруниверзитетската програма за постдипломски студии. Во март и април 2002 година престојувала во болницата „Г.Папаниколау“ од Солун, Република Грција, на Одделението за трансплантација на коскена срцевина, активно учествувајќи во целата процедура на трансплантација на хематопоетски стем-клетки. Во март 2007 била на едномесечен престој во Лабораторијата за криопрезервација на матични клетки од умбиликална крв при институтот за хистологија на Аристотел - универзитетот во Солун, Р. Грција. Како активен член на Европската група за трансплантација

учествувала на состаноците во Барселона (2004), Прага (2005), Хамбург (2006), Лион (2007), Фиренца (2008), Гетеборг (2009), како и на стручните состаноци на Lymphoma Working Party (LWP_EBMT) во Софија (2008) и Бристол (2009). Како активен член на Американската хематолошка асоцијација учествувала на состаноците на здружението одржани во Филаделфија (2003), Атланта (2005) и Орlando (2006). Во септември 2002 година е избрана за помлад асистент по предметот интерна медицина при Медицинскиот факултет и учествува во изведувањето на практичната настава по предметите интерна медицина и пропедевтика за студентите на Медицинскиот и Стоматолошкиот факултет. Автор и коавтор е на повеќе научни трудови презентирани на повеќе странски и домашни конгреси и публикувани во научни списанија од областа на хематологијата и трансфузиологијата.

Заклучно со трудот под реден број 14, трудовите се рецензирани во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр. 799 од 7 март 2002 година.

Заклучно со трудот под реден број 16, трудовите се рецензирани во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр. 811 од 30 септември 2002 година.

Заклучно со трудот под реден број 30, трудовите се рецензирани во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр. од 894 од 31 март 2006 година.

Трудови за рецензија

31. Pivkova A, Genadieva-Stavrik S, Stojanoski Z, Cevreska L, Karanfilski O, Trajkova S, Krstevska Balkanov S, Milenkov V, Georgievski B. **Mobilization Strategies for Autologous Collection and Cryopreservation of Peripheral Blood Stem Cells in Patients with Lymphoproliferative Diseases.** Macedonian Journal of Medical Sciences. 2009 Sep 15; 2(3):209-216.

32. Karanfilski O, Stankovic S, Pivkova A, Stojanovic A. **Current status in the management of adult acute leukemia in the Republic of Macedonia.** Клинична и трансфузиона хематологија, 2009; 45(1-2):33-35.

33. Пивкова А, Генадиева Ставриќ С, Стојаноски З, Чевреска Л, Каранфилски О, Георгиевски Б. **Мобилизациони стратегии за автологни периферни матични клетки кај болни со акутна миелобластна леукемија во прва комплетна ремисија.** Македонски медицински преглед. 2009;(63) 1:25-33.

34. Pivkova A, Milenkov V, Georgievski B, Genadieva Stavrik S, Stojanoski Z, Dukovski R. **Stem cell transplantation-nine years of experience.** Bulletin of Transfusion Medicine, 2009;55(1-2):54-59.

35. Пивкова А, Стојаноски З, Генадиева Ставриќ С, Трајкова С, Крстевска Балканов С, Чевреска Л, Каранфилски О, Миленков В, Герасимовска П, Дуковски Р, Георгиевски Б. **Криопрезервирани периферни матични клетки како извор при автологна**

трансплантација за лекување на болни со малигни хематолошки заболувања - 6 годишни искуства. Зборник на апстракти, 3. Конгрес на трансфузиолозите на Р. Македонија, Охрид 2009. стр. 153-154.

36. Миленков В, Пивкова А, Петронијевиќ З, Дуковски Р, Стојановски З, Георгиевски Б. **Несакани ефекти поврзани со харвестрација на автологни периферни хематопоетски матични клетки.** Зборник на апстракти, 3. Конгрес на трансфузиолозите на Р. Македонија, Охрид, 2009. стр. 177-178.

37. Стојановски З, Георгиевски Б, Чевреска Л, Пивкова А, Генадиева Ставриќ С, Каранфилски О, Ивановски М, Крстевска Балканов С, Миленков В, Дамевска Тодоровска О, Макаровска Бојахинева Т, Грубовиќ Р, Дуковски Р. **Супортивен третман со крвни деривати кај реципиенти на матични хематопоетски клетки.** Зборник на апстракти 3 Конгрес на Трансфузиолозите на Р. Македонија, Охрид 2009. стр 179-180.

38. Pivkova A, Genadieva Stavrik S, Stojanoski Z, Cevreska L, Georgievski B. **Mobilisation of autologous PBSC in patients with AML in first complete remission- choosing the optimal mobilising regimen.** Bone Marrow Transplantation Journal, 2009: (43) 1; 100-101 poster 473.

39. Pivkova A, Genadieva Stavrik S, Stojanoski Z, Cevreska L, Karanfilski O, Milenkov V, Georgievski B. **Intermediate VP-16 (1gr/m²) plus G-CSF (10mcg/kg) or cyclophosphamide (3gr/m²) plus G-CSF (10mcg/kg) for progenitor cell mobilization in lymphoma patients.** Bone Marrow Transplantation Journal, 2009: (43) 1; 212 poster 762.

40. Stojanoski Z, Cevreska L, Genadieva Stavrik S, Pivkova A, Ivanovski M, Petrovska M, Popovska K, Georgievski B. **Gram positive bacterial predomination in stem cell transplant recipients.** Bone Marrow Transplantation Journal, 2009: (43) 1; 370.

41. Georgievski B, Genadieva Stavrik S, Stojanoski Z, Pivkova A. **Acute myeloblastic leukemia in donors of PBSC for allogeneic transplantation- case report.** Bone Marrow Transplantation Journal, 2009: (43) 1; 379.

42. Pivkova A, Genadieva Stavrik S, Stojanoski Z, Milenkov V, Cevreska L, Georgievski B. **Acute renal failure in myeloma patients during mobilisation procedures for autologous transplantation.** Bone Marrow Transplantation Journal, 2009: (43) 1; 389.

43. Genadieva-Stavrik S, Georgievski B, Cevreska L, Karanfilski O, Pivkova A, Stojanoski Z, Krstevska-Balkanov S, Dukovski D. **FLAG Ida regimen in the treatment of relapsed refractory acute leukemia: single center experience.** European Hematology Association Meeting, Berlin 2009. Abstract book, abstract 1436.

44. Trajkova S, Stojanovic A, Panovska-Stavridis I, Petrusevska G, Karanfilski O, Pivkova A, Georgievski B, Stankovic S, Sotirova T, Trpkovska S, Pavkovik M, Ljatif A, Dukovski D, Cevreska L. **Hypermutation of the BCL6 gene in primary mediastinal lymphoma and other types of diffuse large B cell lymphoma.** European Hematology Association Meeting, Berlin 2009. Abstract book, abstract 1669.
45. Пивкова А, Генадиева Ставриќ С, Стојановски З, Георгиевски Б. **Матични клетки - клеточна терапија во хуманата медицина,** 2008; 62(3):5-11.
46. Stojanoski Z, Pivkova A, Genadieva-Stavrik S, Cevreska L, Petrovska M, Georgievski B. **Antifungal Prophylaxis In Hematopoietic Stem Cell Transplant Recipients.** Macedonian Journal of Medical Sciences. 2008 Sep 15;1(1):50-58.
47. Stojanoski Z, Pivkova A, Krstevska-Balkanov S, Jovanovik R, Gocev G, Genadieva-Stavrik S, Cevreska L, Georgievski B. **Chronic Graft-Versus Host Disease - Single Center Experience.** Macedonian Journal of Medical Sciences. 2008 Sep 15; 1(1):34-40.
48. Stojanoski Z., Georgievski B., Pejkov H., Pivkova A., Cevreska L., Genadieva-Stavrik S., Milenkov V., Dukovski R., Kotevski V. **Stem Cell Transplantation-new treatment approaches.** Contributions, Sec. Biol. Med. Sci., MASA, XXIX, 2, p. 71-84 (2008).
49. Генадиева Ставриќ С, Стојановски З, Пивкова А, Ивановски М, Димитрова М, Георгиевски Б. **Алогена стем-клеточна трансплантација во третман на миелофиброза - приказ на случај.** Македонски медицински преглед. 2008;(62) 1;70-75.
50. Крстевска Балканов С, Георгиевски Б, Пивкова А, Чевреска Л, Генадиева Ставриќ С, Стојановски З. **Реакција на трансплантатот против домаќинот: евалуација на прогностички фактори и терапевтски пристап.** Македонски медицински преглед. 2008;(62) 2;43-49.
51. Stojanoski Z., Georgievski B., Cevreska L., Stojanovic A., Pivkova A., Genadieva-Stavric S., Stankovic S., Karadzova-Stojanoska A. **Autologous stem cell transplantation in patients with multiple myeloma.** Contributions, Sec. Biol. Med. Sci., MASA, XXIX, 1, p. 265-279 (2008).
52. Genadieva Stavrik S, Pivkova A. **Von-Willebrand's disease (vWD)-treatment of different types.** The Journal of Romanian Society for Blood Transfusion, 2008;3-4(21);5-10.
53. Pivkova A, Genadieva Stavrik S, Stojanoski Z, Cevreska L, Gorgievski B. **Prevention of hepatic veno-occlusive disease (VOD) following autologous hematopoietic stem cell transplantation.** Abstract book of VIII-th Macedonian congress of Gastroenterology and hepatology with international participation, 2008 Ohrid.

54. Genadieva Stavrik S, Pivkova A, Stojanoski Z, Krstevska Balkanov S, Georgievski B. **Role of lamivudine in prophylaxis against Hepatitis B reactivation in carriers of hepatitis B who undergo myeloablative chemotherapy and allogeneic blood stem cell transplantation.** Abstract book of VIII-th Macedonian congress of Gastroenterology and hepatology with international participation, 2008 Ohrid.
55. Panovska I, Ivanovski M, Trajkova S, Pivkova A, Genadieva-Stavric S, Hadzi-Pecova L, Latifi A, Trajkov D, Spiroski M, Cevreska L. **A Case Report of Aggressive Adult Neuroblastoma Mimicking Acute Leukemia with Fulminant Course and Fatal Outcome.** ASH Annual Meeting Abstracts 2008 112: 4893.
56. Genadieva-Stavrik S, Pivkova A, Ivkovski Lj, Cevreska L. **Treatment of CD 20+ Hodgkin Lymphoma (Lymphocyte Predominant) with Monoclonal Antibody Rituximab after First-Line Treatment Is Effective and Might Improve the Outcome.** ASH Annual Meeting Abstracts 2008 112: 5007.
57. Genadieva Stavrik S, Cevreska L, Stojanoski Z, Pivkova A, Stojanovic A, Krstevska Balkanov S, Karanfilski O, Sotirova T, Ljatifi A, Georgievski B. **High risk patients with aggressive Non-Hodgkin lymphoma should benefit from autologous stem cell transplantation in first remission (single center experience).** The Journal of the Hellenic Society of Haematology, 2007;10(1):162-163.
58. Pivkova A, Cevreska L, Genadieva Stavrik S, Stojanoski Z, Krstevska S, Karanfilski O, Trajkova S, Georgievski B. **Cryopreservation of peripheral blood progenitors for autologous transplantation in hematological malignancies with different concentrations of cryoprotectant-seven year center experience.** The Journal of the Hellenic Society of Haematology, 2007;10(1):152.
59. Pivkova A, Pejkov H, Kotevski V, Stojanovski Z, Genadieva Stavrik S, Cevreska L, Karanfilski O, Georgievski B. **Autologous bone marrow derived progenitor cell transplantation for myocardial regeneration after acute myocardial infraction-first experience.** The Journal of the Hellenic Society of Haematology, 2007;10(1):153.
60. Genadieva Stavrik S, Cevreska L, Stojanoski Z, Pivkova A, Krstevska Balkanov S, Georgievski B. **Administration of G-CSF and chemotherapy in patients with lymphoma and myeloma optimized successful mobilization of hematopoietic progenitor cell for autologous blood stem cell transplantation (single center experience).** The Journal of the Hellenic Society of Haematology, 2007;10(1):151-152.
61. Stojanoski Z, Pivkova A, Genadieva Stavrik S, Cevreska L, Karanfilski O, Georgievski B. **Antimycotic prophylaxis in the patients treated with stem cell transplantation.** The Journal of the Hellenic Society of Haematology, 2007;10(1):177-178.
62. Georgievski B, Cevreska L, Stojanovic A, Karanfilski O, Ivanovski M, Genadieva Stavrik S, Stojanoski Z, Pivkova A, Krstevska Balkanov S. **Hematopoietic stem cell**

transplantation in the treatment of hematological malignancies-results of seven years center experience. The Journal of the Hellenic Society of Haematology, 2007;10(1):176.

63. Стојаноски З, Генадиева Ставриќ С, Пивкова А, Чевреска Л, Каранфилски О, Георгиевски Б. **Антифунгална профилакса кај реципиенти на матични хематопоетски клетки.** 3-ти Конгрес на инфектолозите на Македонија. Зборник на резимеа, 2007;51.

64. Пивкова А, Стојаноски З, Генадиева Ставриќ С, Лозанче М, Ивановски М, Хахи Пецова Л, Каранфилски О. **Фатална сепса предизвикана од *strepococcus laurentii* кај пациент со не-Хочкинов лимфом (приказ на случај).** 3-ти Конгрес на инфектолозите на Македонија. Зборник на резимеа, 2007;55.

65. Стојаноски З, Пивкова А, Генадиева Ставриќ С, Чевреска Л, Каранфилски О, Георгиевски Б. **Колонизација со *streptococcus pneumoniae* во тек на апластичната фаза по извршена трансплантација на матични хематопоетски клетки.** 3-ти Конгрес на инфектолозите на Македонија. Зборник на резимеа, 2007;54.

66. Cevreska L, Genadieva Stavrik S, Pivkova A, Stojanoski Z, Panovska I, Karanfilski O, Georgievski B. **Long term follow up of autologous transplant in AML patients in first complete remission-five year single center experience.** Bone Marrow Transplantation, 2007;39:312.

67. Genadieva Stavrik S, Cevreska L, Stojanoski Z, Pivkova A, Stojanovik A, Krstevska Balkanov S, Karanfilski O, Georgievski B. **High risk patients with aggressive Non-Hodgkin lymphoma should benefit from autologous stem cell transplantation in first remission (single center experience).** Bone Marrow Transplantation, 2007;39:318.

68. Pivkova A, Genadieva Stavrik S, Cevreska L, Stojanoski Z, Krstevska Balkanov S, Trajkova S, Karanfilski O, Georgievski B. **Mobilization of peripheral blood progenitors in multiple myeloma. How to deal with hard to mobilize myeloma patients? A five year single center experience.** Bone Marrow Transplantation, 2007;39:323-324.

69. Pivkova A, Genadieva Stavrik S, Cevreska L, Stojanoski Z, Krstevska Balkanov S, Karanfilski O, Georgievski B. **Mobilization of peripheral blood progenitors in multiple myeloma. How to deal with hard to mobilize patients-six years center experience.** The Hematology Journal, Abstract book, 2007;494.

70. Genadieva Stavrik S, Cevreska L, Stojanoski Z, Pivkova A, Krstevska Balkanov S, Karanfilski O, Georgievski B. **Administration of G-CSF and chemotherapy in patients with lymphoma and myeloma optimized successful mobilization of hematopoietic progenitor cells for autologous blood stem cell transplantation (single center experience).** The Hematology Journal, Abstract book, 2007;545.

71. Trajkova S, Stojanovic A, Panovska Savridis I, Pivkova A, Georgievski B, Karanfilski O, Cevreska L. **Results of RCHOP6 or RCHOP 8 study in the treatment of patients with diffuse large B cell lymphoma-single institution study.** *Leukemia Research*, 2007;2(31):93.
72. Cevreska L, Pivkova A, Genadieva Stavrik S, Stojanoski Z, Krstevska Balkanov S, Trajkova S, Georgievski B. **Long term follow up in autologous transplant in AML patients in first remission.** *Leukemia Research*, 2007;2(31):107
73. Pivkova A., Cevreska L., Siljanovski N., Stojanoski Z., Genadieva Stavrik S., Panovska I., Krstevska Balkanov S., Trajkova S., Georgievski B. **Evaluating the clinical efficiency of etoposide (VP-16) +G-CSF 10 mcg/kg for peripheral blood progenitor cell mobilisation in patients with acute myeloid leukaemia.** p559. *Bone Marrow Transplantation* (2006) 37, S63-S255.
74. Stojanoski Z., Pivkova A., Genadieva-Stavrik S., Cevreska L., Siljanovski N., Krstevska Balkanov S., Karanfilski O., Georgievski B. **Early infective complications in AML patients conditioned with Bu-Cy regimen-comparative studies between allogeneic and autologous recipients.** *Bone Marrow Transplantation* (2006) 37, S187 p 729.
75. Stojanoski Z., Pivkova A., Cevreska L., Siljanovski N., Karanfilski O., Genadieva-Stavrik S., Panovska I., Georgievski B. **Infectious complications during the aplasic phase after stem cell transplantation for haematological malignancies-five year single center experience.** *Bone Marrow Transplantation* (2006) 37, S187 p 730.
76. Pivkova A., Cevreska L., Stojanoski Z., Siljanovski N., Stojanovic A., Genadieva Stavrik S., Panovska I., Krstevska Balkanov S., Karanfilski O., Trajkova S., Georgievski B. **Cryopreservation of peripheral blood progenitors for autologous transplantation in hematological malignancies with different concentration of cryoprotectant-five year center experience.** Abstract R1080. *Bone Marrow Transplantation* (2006) 37, S310.
77. Pivkova A., Cevreska L., Siljanovski N., Stojanoski Z., Genadieva Stavrik S., Panovska I., Krstevska Balkanov S., Trajkova S., Georgievski B. **Trilineage hypoplasia after initial neutrofil engraftment in patients with acute leukaemia undergoing autologous transplantation with Bu/Cy conditioning: frequency, outcomes and prognostic significance.** Abstract R1106. *Bone Marrow Transplantation* (2006) 37, S318.
78. Georgievski B., Cevreska L., Siljanovski N., Stojanovic A., Karanfilski O., Stojanoski Z., Genadieva Stavrik S., Panovska I., Krstevska Balkanov S., Pivkova A. **Hematopoietic stem cell transplantation for haematological malignancies: a 5 – year single-center experience.** Abstract R1144. *Bone Marrow Transplantation* (2006) 37, S332.
79. Genadieva-Stavrik S., Cevreska L., Pivkova A., Stojanoski Z., Georgievski B. **Successful mobilisation of hematopoietic progenitor cells for autologous blood stem cell transplantation with administration of G-CSF and chemotherapy in**

patients with lymphoma and myeloma. Abstract R1145. Bone Marrow Transplantation (2006) 37, S332.

80. Genadieva Stavrik S., Cevreska L., Pivkova A., Stojanoski Z., Karanfilski O., Georgievski B. **High-dose chemotherapy and autologous stem cell transplantation for malignant lymphoma: influence of disease status at time of transplant.** Abstract R1187. Bone Marrow Transplantation (2006) 37, S347.

81. Stankovic S, Karanfilski O, Smilevska T, Stojanovic A, Georgievski B, Pivkova A, Cevreska L. **A case report of patient with TTP in Coma-plasma exchange essential for restoration?.** Turkish Journal of Hematology, 2006;23(3);97.

82. Pivkova A, Cevreska L, Stojanoski Z, Siljanovski N, Stojanovic A, Genadieva Stavrik S, Panovska I, Krstevska Balkanov S, Karanfilski O, Trajkova S, Georgievski B. **Cryopreservation of peripheral blood progenitors for autologous transplantation in hematological malignancies with different concentrations of cryoprotectant-five year center experience.** The Hematology Journal, EHA, 2006 Abstract book, 1296.

83. Genadieva-Stavrik S, Ivkovski Ij, Pivkova A, Cevreska L. **Initial Treatment of CD20+ Lymphocyte Predominant Hodgkin Lymphoma with Chemotherapy and the Monoclonal Antibody Rituximab-Mabthera Is Effective and Well Tolerated - Case Report.** ASH Annual Meeting Abstracts 2006 108: 4696.

84. Trajkova S, Karanfilski O, Pivkova A, Stojanovic A. **Gemcitabine for relapsed, refractory advanced Hodgkin's disease.** Turkish Journal of hematology, 2005 ;22; abstract 469 poster 376.

85. Karanfilski O, Stojanovic A, Stojanovski Z, Pivkova A, Trajkova S, Georgievski B. **Options for unmanageable Hodgkin's disease patients: sequential high-dose chemotherapy followed by autograft.** Turkish Journal of hematology, 2005; 22; abstract 463, poster 370.

86. Genadieva - Stavrik S., Cevreska L., Stojanoski Z., Pivkova A., Trajkova S., Georgievski B. **How to select patient with aggressive non-Hodgkin lymphoma in first complete remission for autologous transplantation (single-center experience).** Abstract book P825. Bone Marrow Transplantation (2005). Vol 35, suppl 2: 244.

87. Pivkova A., Cevreska L., Siljanovski N., Genadieva Stavrik S., Stojanoski Z., Panovska I., Krstevska Balkanov S., Georgievski B. **Prolonged anaemia and thrombocytopenia one year after autologous peripheral blood transplantation: the impact on quality of life and rehabilitation.** Abstract book R1159. Bone Marrow Transplantation (2005). Vol 35, suppl 2: 352.

88. Pivkova A., Siljanovski N., Cevreska L., Karanfilski O., Milenkov V., Dukovski R., Genadieva Stavrik S., Gerasimova P., Panovska I., Krstevska Balkanov S., Georgievski B. **VP-16 puls G-CSF or cyclophosphamide plus G-CSF for progenitor cell mobilization in patients with lymphoproliferative diseases-single**

center experience. Abstract book R1201. Bone Marrow Transplantation (2005). Vol 35, suppl 2: 367.

89. Cevreska L., Siljanovski N., Genadieva Stavrik S., Stojanoski Z., Panovska I., **Pivkova A.**, Krstevska Balkanov S., Georgievski B. **Fresh bone marrow and/or cryopreserved peripheral progenitors - the impact of the source on the outcome of autologous hematopoietic progenitor thransplantation in patients with AML in first complete remission-single centre experience.** Abstract book R1217. Bone Marrow Transplantation (2005). Vol 35, suppl 2: 373.

90. Georgievski B., Stojanovic A., Siljanovski N., Cevreska L., Genadieva Stavrik S., Stojanoski Z., Panovska I., **Pivkova A.**, Trajkova S., Balkanov S., Karanfilski O. **Monoclonal anti CD20 antibody rituximab(Mabthera) in the treatment of autoimmune cyclical neutropenia-case report.** Abstract book R1237. Bone Marrow Transplantation (2005). Vol 35, suppl 2: 380.

91. Karanfilski O., Stojanovic A., Cevreska L., **Pivkova A.**, Stojanoski Z., Trajkova S., Krstevska-Balkanov S., Georgievski B. **Sequential high-dose chemotherapy plus autograft in refractory Hodgkin's disease patients.** Abstract book R1255. Bone Marrow Transplantation (2005). Vol 35, suppl 2: 386.

92. Stojanoski Z, Cevreska L, Siljanovski N, Karanfilski O, Evremov D, Genadieva Stavrik S, Panovska I, **Pivkova A**, Krstevska Balkanov S. Georgievski B. **Early infectious complications during an aplastic phase after stem cell transplantation for hematological malignancies-single center experience.** Abstract book R1157. Bone Marrow Transplantation (2005). Vol 35, suppl 2: 351.

93. Panovska Stavridis I, Georgievski B, Cevreska L, Stojanovski Z, **Pivkova A**, Krstevska Balkanov S, Siljanovski N. **Rituximab plus ICE as second line treatment for relapsed and refractory aggressive non Hodgkin lymphoma.** Abstract book R1254. Bone Marrow Transplantation (2005). Vol 35, suppl 2: 386.

94. Cevreska L., Panovska I., Genadieva-Stavrik S., **Pivkova A.** **Rituximab plus fludarabine and cyclophosphamide as salvage treatment for patients with chronic lymphoblastic leukemia.** Abstract book, The Hematology Journal-10Annual Congress of European Hematology Association,Stokholm,Sweden.2005; 6 :368 abstract 1005.

95. Trajkova S, Cevreska L, **Pivkova A**, Genadieva S,Karanfilski O, Georgievski B, Stojanovic A. **The clinical approach to primary mediastinal B-cell lymphoma.** Abstract book, The Hematology Journal-10Annual Congress of European Hematology Association,Stokholm,Sweden.2005; 6 :368 abstract 933.

96. Genadieva S, Siljanovski N, Stojanovic A, Georgievski B, Karanfilski O, Stojanovski Z, **Pivkova A**, Trajkova S, Cevreska L. **Rituximab plus CHOP chemotherapy is superior to standard CHOP as initial treatment for patients with previously untreated aggressive Non Hodgkin lymphoma.** Abstract book, The Hematology Journal-10Annual Congress of European Hematology Association, Stokholm, Sweden.2005; 90 :389 abstract 993.

97. Genadieva Stavrik S., Cevreska L., Stojanoski Z., Pivkova A., Georgievski B. **Successful mobilization of hematopoietic progenitor cells for autologous blood stem cell transplantation with administration of G-CSF and chemotherapy in patients with lymphoma and myeloma.** Abstract book, The Hematology Journal-10th Annual Congress of European Hematology Association, Stockholm, Sweden. 2005; 90 : 372 abstract 946.
98. Trajkova S., Cevreska L., Panovska-Stavridis I., Pivkova A., Georgievski B., Karanfilski O., Stojanovic A. (Intr. by Michael K. Wenger). **Rituximab Maintenance Therapy in CD20+ in B-cell Non Hodgkin Lymphoma.** 47-th Annual ASH Meeting in Atlanta, USA .Abstract 4805. Blood, Volume 106, issue 11, November 16, 2005.
99. Pivkova A., Cevreska L., Stojanoski Z., Panovska I., Siljanoski N., Genadieva Stavrik S., Krstevska Balkanov S., Trajkova S., Georgievski B. **Rituximab in the Treatment of Secondary Autoimmune Neutropenia.** Abstract 3858. 47-th Annual ASH Meeting in Atlanta, USA, 2005, Blood, Volume 106. issue 11, November 16, 2005.
100. Genadieva-Stavrik S, Ivkovsi Lj, Zografski G, Georgievski B, A., Stojanoski, Zlate R., Pivkova, Aleksandra T., Cevreska, Lidija C. **Prognostic Model for Aggressive Non-Hodgkin Lymphoma.** ASH Annual Meeting Abstracts 2005.
101. Cevreska L, Georgievski, Genadieva Stavrik S, Panovska I, Stojanoski Z, Pivkova A. **Role of autologous transplantation in acute myeloblastic leukemia in first remission.** New trends in treatment of acute leukemia, Dubrovnik 2004;146.
102. Panovska I, Efremov D, Cevreska L, Georgievski B, Stojanoski Z, Pivkova A. **Acute hepatitis B infection and stem cell transplantation in patient with acute leukemia.** New trends in treatment of acute leukemia, Dubrovnik 2004;150.
103. Пивкова А, Георгиевски Б, Чевреска Л, Силјановски Н, Генадиева Ставриќ С, Стојаноски З, Пановска И. **Свежа коскена срцевина или периферна крв како извор на хематопетски стем-клетки при аутологна трансплантација на малигни хематолошки заболувања - искуства и резултати.** Мак. мед. преглед, 2004;58:(3-4);120-126.
104. Pivkova A, Georgievski B, Cevreska L, Siljanoski N, Stojanoski Z, Panovska I, Pavkovic M, Ivanovski M, Genadieva Stavrik S, Milenkov V, Dukovski R, Gerasimovska P, Efremov GD. **Autologous stem cell rescue with cryopreserved peripheral blood progenitors (PBSC) using 5% versus 10% dimethylsulfoxide (DMSO) in patients with hematological malignancies.** The Hematology Journal, 2004 :5(2);49 poster 141.
105. Panovska Stavridis I, Georgievski B, Cevreska L, Stojanovic A, Siljanovski N, Ivanovski M, Hadzi Pecova L, Pivkova A. **Rituximab plus ICE regimen for relapsed and refractory aggressive NonHodgkin Lymphomas.** The Hematology Journal, 2004 :5(2);257.

106. Genadieva Stavrik S, Siljanovski N, Karanfilski O, Stankovic S, Stojanoski Z, Lozance M, Pivkova A, Cevreska L. **Aggressive Non Hodgkin Lymphomas and BCL-2 protein expression-clinical significance.** The Hematology Journal, 2004 :5(2):286.
107. Karanfilski O., Stojanovic A., Cevreska L., Stojanoski Z., Pivkova A., Krstevska-Balkanov S., Georgievski B. **Initial experience in utilization of the GHSLG protocol in patients with poor prognosis HD: sequential HDCT followed by autograft.** Abstract R10 in the European Journal of Haematology Germany, 2004: vol7 suppl 365: 55.
108. **Пивкова А., Георгиевски Б., Силјановски Н., Чевреска Л., Стојановиќ А., Каранфилски О., Ивановски М., Генадиева Ставриќ С., Стојаноски З., Пановска И., Павковиќ М., Трајкова С., Миленков В., Дуковски Р., Герасимовска П., Ефремов Д. Криопрезервирани периферни матични клетки (ПМК) како извор при автологната трансплантација (АТХМК) кај болни со малигни хематолошки заболувања.** Книга на апстракти, стр. 225. 2. Конгрес на трансфузиолозите на Македонија, Охрид, 2004.
109. Стојаноски З., Георгиевски Б., Чевреска Л., Пановска-Ставридиќ И., Пивкова А., Генадиева Ставриќ С., Миленков В., Дуковски Р., Стефановска В., Силјановски Н. **Трансфузиолошки супортивен третман кај пациенти лекувани со трансплантација на матични хематопоетски клетки.** Книга на апстракти, стр. 227. Втор конгрес на трансфузиолозите на Македонија, Охрид, 2004.
110. Героѓиевски Б., Чевреска Л., Силјановски Н., Стојановиќ, Каранфилски О., Ивановски М., Генадиева-Ставриќ С., Стојаноски З., Пановска И., Крстевска Балканов С., Пивкова А., Миленков В., Дуковски Р., Герасимовска П. **Трансплантација на хематопоетски стем-клетки (ТХСК) кај пациенти со малигни хематолошки заболувања - искуства и резултати.** Книга на апстракти, стр. 122. Втор конгрес на трансфузиолозите на Македонија, Охрид, 2004.
111. Georgievski B., Cevreska L., Ivanovski M., Siljanovski N., Stojanovic A., Karanfilski O., Stojanoski Z., Panovska I., Pivkova A. **Maintenance therapy with rituximab (CD 20 antibody) following autologous stem cell transplantation for multiple myeloma.** Bone Marrow Transplantation. 2004: vol 33 suppl 1: 81 abstract P413.
112. Stavric Genadieva S, Zografski G, Ivkovski Lj, Siljanoski N, Georgievski B, Stojanoski Z, Pivkova A, Cevreska L. **Clinical Significance of Bcl-2 and Ki67 Protein Expression in Aggressive Non-Hodgkin Lymphoma.** ASH Annual Meeting Abstracts 2004 104: 4562.
113. Panovska I, Pavkovic M, Pivkova A, Cevreska L, Georgievski B, Efremov DG. **Molecular follow up after R-VAD and high dose chemotherapy with stem cell transplantation in a patient with multiple myeloma-a case report.** The Hematology Journal, 2003 :4(2):290.

114. Pivkova A., Stojanoski Z., Pavković M., Panovska I., Cevreska L., Siljanovski N., Milenkov V., Dukovski R., Gerasimovska P., Dimitrovski K., Efremov D., Georgievski B. **Cryopreservation of hematopoietic stem cells: single center experience and results.** Journal of Clinical and Transfusion Haematology, 2003; (39) 3-4:3-9.
115. Cevreska L, Georgievski B, Genadieva Stavrik S, Panovska I, Stojanoski Z, Pivkova A. **Acute myeloblastic leukemia in first remission-role of autologous transplantation.** 3-ti Hrvatski kongres hematologa I transfuziologa, 2003 p072:106: 4689.

Д-р Галина Северова-Андреевска

Биографски податоци за кандидатката

Галина Северова-Андреевска е родена во Скопје, на 2.4.1975 година. Медицински факултет завршила на 12.7.1999 година со среден успех 7,96. Во 1999 година работела како лекар во Интернационалната организација за миграција. Државен испит положила на 24.10.2000 година со успех, со што се стекнала со лиценца за работа. Од октомври 2002 е вработена на Универзитетската клиника за нефрологија. На 4.10.2007 година го положила специјалистичкиот испит по интерна медицина и се стекнала со звањето специјалист по интерна медицина. Во тек се постдипломските студии од областа на нефрологијата. Кандидатката својот интерес кон научноистражувачка работа го започнала од средното образование, кога земала учество на 4 државни натпревари организирани од Народна техника на Македонија, Сојуз на движењето „Наука за младите“ и освоила 2 први места и едно 4. место од областите на биологија и екологија со презентирање на лични трудови. Во 2 наврата учествувала во кампусите за наука и млади, во научноистражувачката станица „Петница“, Ваљево - Србија, финансирана од УНЕСКО. Заради овие резултати станала стипендист на Министерството за образование и култура. Во 1992 год. била наградена со наградата „13-ти Ноември“ за областа екологија. За време на студиите на Медицинскиот факултет во Скопје, учествувала на повеќе студентски конгреси со лични трудови, но и како нивни организатор. Пет години била претседател на Одборот за размена на студенти при Сојузот на студенти по медицина на Македонија, поради што учествувала на бројни состаноци на Светската организација на студенти по медицина и придонела за размена и учество во работа на проекти на најмалку 30 студенти годишно, од Македонија и од странство. Од 2002 година е вработена на Клиниката за нефрологија од кога и континуирано се едуцира од областа на нефрологијата, изработува трудови, учествува во проекти и активно учествува во здруженија. Кандидатката има активно познавање и се служи со англискиот јазик, додека пасивно со францускиот.

Брошура „Препораки за намалување на телесната тежина кај пациенти со покачен крвен притисок“ - Македонска асоцијација за хипертензија.

Учествувала како предавач на: Состанок на Македонската асоцијација за хипертензија - презентација на брошурата „Дебелина и хипертензија“

Скопје, 15.11.2007 година; од Симпозиум на Здружението на нефролози - „Стеноза на реналната артерија на графтог"- Дојран, 26.6- 28.6.2009 година; од континуирано учество на Нефролошката трибина при Универзитетската клиника за нефрологија.

Член е на повеќе асоцијации: ЕРА - ЕДТА, International Society of Nephrology, Македонска асоцијација за хипертензија, Здружение за нефролози при Македонското лекарско друштво, Лекарска комора на Македонија, Македонско лекарско друштво.

Учествувала и во: пишување на препораки за лекување во Р. Македонија, скрининг за болеста на Фабри, Студија за безбедност на еритропоетин Hx575 – субистражувач - во тек.

Партиципирала на следниве курсеви: Курс за нефрологија - Сараево, 2008, ЕРА-ЕДТА; Курс за болеста на Фабри – Лондон, 2009.

Трудови за рецензија

1. **Андреевска-Северова Г. Улогата на лептинот при настанување на есенцијалната артериска хипертензија асоцирана со дебелина** - ревијален труд, 2009, Vox Medici: p 00021-00023.

Во овој труд авторката обработила 31 труд, со цел да ја покаже низ ревијален труд, улогата на лептинот во настанувањето на есенцијалната артериска хипертензија. Објаснети се дејството, патофизиолошките механизми, но и клиничкото значење на оваа проблематика со систематизирано изнесување на податоци исцрпени од светската литература.

2. S. Bogdanovska, K. Zafirovska, s. Dzikova, Lj. Lozanche, B.Gerasimovska-Kitanovska, G. Severova- Andrevska; M. Milovancheva-Popovska, A.Asani: **Renal Resistive Index: is it Predictor of Renal Vaskular and Target Organ Damage in Essential Hypertension?**; 2005, BANTAO Journal 3 (2): p139-142.

Во овој труд биле влучени 40 пациенти со есенцијална артериска хипертензија, нелекувани. Цел на студијата била да се испитува значењето на реналниот резистентен индекс како предиктор на реналните васкуларни, како и оштетувања на целните органи, кај пациенти со лесна и средно тешка форма на есенцијална хипертензија. Дизагностирана е како студија во една точка, а потоа со статистичките методи на корелација се испитувани варијаблите. Неинвазивната метода на дијагностика - ренален резистентен индекс може да биде корисен за рано откривање на оштетување на целните органи и ренална атеросклероза кај пациенти со лесна и средно тешка форма на есенцијална хипертензија.

3. П. Хекова, А. Шиколе, И. Николов, Г. Северова-Андреевска, Љ. Стојковски, С. Гелев, Р. Гроздановски: **Влијанието на инфламацијата и метаболичката ацидоза на нутритивниот статус на пациентите на хронична хемодијализна програма**; 2005, Македонски медицински преглед бр. 1-2, стр. 19-24.

Цел на студијата била да се испитува влијанието на инфламацијата и метаболичката ацидоза на нутритивниот статус на пациентите на хронична хемодијализна програма на Клиниката за нефрологија. Биле вклучени 154 пациенти. Во првата група (сите 154 пациенти) било испитувано влијанието на инфламацијата на биохемиските и антропометриските параметри на нутритивниот статус. Во втората група од истите пациенти биле избрани по случаен избор 52 пациенти и кај нив е испитувано влијанието на метаболичката ацидоза на биохемиските и антропометриските параметри. Во оваа студија се покажала корелација на Ц-реактивниот протеин со холестеролот, а серумските бикарбонати не покажале корелација со параметрите на нутриција.

5. G. Severova- Andreevska, L.A.Lozonec, B.Gerasimovska- Kitanovska; A.Asani, G.Petrusevska, B. Dimova, S. Bogdanovska, K. Zafirovska. **Drug- Induced Acute Tubulointerstitio Nephritis- Case Report**; 7Th BANTAO Congress (Ohrid- Septemvri 8-11, 2005)- BANTAO Journal; Volume 3, Issue 1, July 2005

Целта на овој труд била да се покаже дека антибиотиците можат да бидат причина за бубрежно оштетување. Презентиран е случај на 17-годишна пациентка, која во текот на две хоспитализации, во регионалната болница и на Кл. за Нефрологија, поради пролонгиран фебрилен синдром е лекувана со антибиотици. Доаѓа до лесно вложена бубрежна функција, со ренална биопсија е докажано дека се работи за акутен интерстицио-губулонефритис асоциран со лекови. По прекилот на антибиотската терапија дошло до пад на температурата и нормализирање на бубрежната функција, а лекувањето понатаму продолжило со ниски дози на кортикостероиди.

6. G.Severova-Andreevska, L.A.Lozonec, B.Gerasimovska-Kitanovska; S. Bogdanovska, K. Zafirovska. **Obesity, Leptin and Essential Hypertension**; XXXV ESAO Congress (Geneva- September 3-6, 2008)- Journal of Artificial Organs; Volume 31/No 7; 2008 July.

Цел на овој труд била да се испитуваат разликите во серумските концентрации на лептинот (хормон и маркер за дебелината) и другите параметри сврзани со дебелината кај пациентите со дебелина и со или без есенцијална артериска хипертензија, без дијабетес мелитус. Биле вклучени вкупно 26 пациенти, поделени во две групи: гр. А: 16, со дебелина, хипертензија, нелекувани; гр. Б: 10, со дебелина, нормотензивни. Не најдовме корелација помеѓу серумските нивоа на лептин и крвниот притисок, во двете групи, што сугерира дека можеби тие сеуште немаат развиено лептинска резистенција или треба да се бара нивна индиректна поврзаност.

7. Galina Severova- Andreevska, Zivko Popov, Jelka Masin- Spasovska, Goce Spasovski, Ljupco Lekovski, Slobodan Antov, Irena Rambabova- Busletic, Ninoslav Ivanovski **Long Term Outcome of Transplant Artery Stenosis in Living Donor Kidney Recipients- Single Center Experience**; World Congress of Nephrology (Milan, May 22-26, 2009)

Во овој труд било презентирano 18-годишно искуство на единствениот центар за трансплантација на бубрег во Р. Македонија, од живи донири, во дијагностицирањето и лекувањето на стенозата на ренална артерија на графот (CPAG), како и влијанието на преживувањето на графот. Од вкупно 220 трансплантирани, CPAG била дијагностицирана и лекувана кај 25 пациенти. Овие пациенти покажале статистички значајно помало 5-годишно преживување на графот, споредено со 30 трансплантирани болни без CPAG. Од огромно значење е брзата и навремена дијагностика и брзото нејзино лекување, со цел спречување на инверзибилни промени на графот, кои влијаат на долгорочното преживување на графот.

8. G. Severova-Andreevska, B.Gerasimovska- Kitanovska; P.Dzekova, B. Nikolovska, L.A.Lozañce, S. Bogdanovska, V.Malevska- Ivanovska, K. Zafirovska. **Antihypertensive Therapy Reduces Serum Leptin Levels in Patients with Essential Hypertension and Obesity; XXXVI ESAO Congress (Compiègne-France, September 2-5, 2009) - Journal of Artificial Organs; Volume 32/No 7 ; 2009 July.**

Во овој труд било испитувано влијанието на антихипертензивната терапија на серумските нивоа на лептин, кај пациентите со есенцијална хипертензија и централен тип на дебелина. Биле вклучени вкупно 37 пациенти, поделени во две групи: гр. А: 21 пациент, лекувани со антихипертензивна терапија најмалку 3 недели; гр. Б: 16, со есенцијална хипертензија, централен тип на дебелина, нелекувани. Се докажала статистички значајна редукција на серумските концентрации на лептинот, како резултат на антихипертензивната терапија. Клиничкото значење е во тоа што со намалувањето на хиперлептемијата, се спречува оштетувањето на целните органи, а за првпат во овој труд се реферирало дека е независно од видот на антихипертензивната терапија.

9. G. Severova- Andreevska, B.Gerasimovska- Kitanovska; P.Dzekova, B.Nikolovska, L.A.Lozañce, S. Bogdanovska, V.Malevska- Ivanovska, K. Zafirovska. **Leptin and Antihypertensive Therapy; 9Th Bantao Congres (Antalija- November 2009)- BANTAO Journal 2009; Volume 7: Supplement 1.**

Во овој труд биле испитувани клиничките ефекти од дејството на антихипертензивната терапија (не се вклучени пациенти со диуретска терапија), на серумските концентрации на лептинот, кај пациентите со есенцијална артериска хипертензија и централен тип на дебелина. Биле испитувани вкупно 51 пациент, 25 пациенти под антихипертензивна терапија најмалку 3 недели и 26 нелекувани пациенти. Се докажала статистички значајна разлика во серумската концентрација на лептинот и натриумот меѓу групите, што сугерира дека намалувањето на лептинот под антихипертензивна терапија се огледа преку намалување на серумската концентрација на натриумот - етин и едноставен параметар, кој секојдневно го определуваме.

10. S. Bogdanovska, K. Zafirovska, B.Gerasimovska- Kitanovska, G. Severova-Andreevska. **Atrophic Changes and Recurrent Lower Urinary Tract Infections in**

Menopausal Women; 8th International Conference on Geriatric Nephrology and Urology- Maj 5-8 2005, Thessaloniki -Greece

Целта на овој труд била да се испитува хормонското влијание на генито - уринарниот тракт, како и врската помеѓу атрофичните промени на сквамозниот епител на вагината и појавата на дистални уринарни инфекции, кај пациентки во менопауза и во репродуктивниот период - со уреден хормонален статус. Биле вклучени 59 жени, 34 во менопауза и 26 во репродуктивниот период. Резултатите покажале дека дисхормонски предизвиканите промени на вагиналниот епител се индиректен индексе на идентични промени на дисталниот уринарен епител и се предиспонирачки фактор за рекурентни дистални уринарни инфекции кај жените во менопауза.

11. K.G.Zafirovska, S.V.Bogdanovska, L.A.Lo Vance, B. Gerasimovska- Kitanovska, G. Andreevska- Severova. Relation of Body Mass Index With the Pulse Pressure and the Nocturnal Fall of Blood Pressure in Elderly Women; 8th International Conference on Geriatric Nephrology and Urology- Maj 5-8 2005, Thessaloniki – Greece.

Во овој труд биле анализирани поврзаноста на телесно- масниот индексе со пулсниот притисок и ноќниот пад на крвниот притисок, кај постарите жени со добро контролирана хипертензија. Биле испитани 60 жени, поделени во 3 групи зависно од возраста (> 40 год.). Постоела позитивна корелација помеѓу телесно- масниот индексе и пулсниот притисок, особено кај жените во средна возраст (50-19 год.), што сугерира дена намалувањето на телесната тежина кај оваа група може да биде од корист за регулирање на промените во циркацијарниот ритам на крвниот притисок, и покрај добрата регулација на крвниот притисок.

12. K.Zafirovska, S.Bogdanovska, L.Lo Vance, B. Gerasimovska- Kitanovska, G. Andreevska- Severova. Change of Circadian Blood Pressure Rhythm in Relation to Changes on The Global Renal Function; 7Th BANTAO Congress (Ohrid- Septemvri 8-11, 2005)- BANTAO Journal; Volume 3, Issue 1, July 2005

Во овој труд, на вкупно 72 пациенти, поделени во 3 групи зависно од гломеруларната филтрациона стапка - калкулирана, било покажано нарушување - отсуство на ноќниот пад на крвниот притисок (со 24 ч. амбулаторно мониторирање на крвниот притисок), кај пациентите со хронична бубрежна слабост, што наметнува потреба, во клиничката практика, од модификација на антихипертензивниот третман.

13. Gerasimovska- Kitanovska B, Zafirovska K, Bogdanovska S, Lo Vance Lj, Severova-Andreevska G; Hypertensive Nephroarteriosclerosis in Subclinical Phase; 7Th BANTAO Congress (Ohrid- Septemvri 8-11, 2005)- BANTAO Journal; Volume 3, Issue 1, July 2005

Целта на ова истражување била ретроспективно да се дефинира постоењето на хипертензивна нефроартериолосклероза (НАС) во субклиничка фаза, врз база на клиничките критериуми и

интратренилниот резистентен индекс (ИРПИ), како и потврдување на асоцираноста на одредени параметри со НАС, како можни ризик-фактори. Биле вклучени 39 пациенти, 15 со НАС и 24 без промени. Заклучокот бил дека ИРПИ може да биде валиден ран маркер за супклиничката хипертензивна НАС, 24 ч. варијабилност на крвниот притисок можат да бидат асоцирани со НАС.

14. Dzekova P, Nikolov I, Severova-Andreevska G, Sikole A, Grozdanovski R, Polenakovik M; **Influence of Inflammation on Nutritional Status of Dialysis Patients**; 7Th BANTAO Congress (Ohrid- Septemvri 8-11, 2005)- BANTAO Journal; Volume 3, Issue 1, July 2005

Во овој труд биле испитувани 154 пациенти на хроничен хемодијализен програм, при што се покажало дека инфламацијата и намалениот протеински внес, секој посебно допринесува за намалување на серумскиот албумин и антропометриските мерки за степенот на ухранетост, но со адекватна исхрана можат истите да се надминат.

15. Sikole A; Dzekova P, Selim G, Severova-Andreevska G, Stojcev N, Amitov V, Grozdanovski R; **The Effect of Chronic Inflammation on the Nutritive Status of Patients Treated by Chronic Hemodialysis**; 7Th BANTAO Congress (Ohrid-Septemvri 8-11, 2005)- BANTAO Journal; Volume 3, Issue 1, July 2005

Во овој труд било испитувано влијанието на хроничната инфламација кај 61 жена и 93 мажи, пациенти на хронична хемодијализна програма, на нутритивниот статус. Заклучокот бил дека испитаниците биле добро ухранети, но дека хроничната инфламација имала влијание во редукцијата на мускулната маса.

16. K.Zafirovska, S.Bogdanovska, L.Loance, B. Gerasimovska- Kitanovska, G. Andreevska-Severova. **Relation of Age and Body Size With the Pulse Pressure and the Nocturnal Fall of Blood Pressure in Elderly Women**; XLIV Congress of the European Renal Association European Dialysis and Transplantation (ERA-EDTA) (Barcelona- June 21-24, 2007)(NDT, volumen 22, supplement 6.2007).

Во овој труд биле анализирани поврзаноста на телесната висина (ТВ), телесната тежина (ТТ) и телесно-масниот индекс (ТМИ), со пулсниот притисок (ПП) кај постарите жени со добро контролирана хипертензија. Биле испитани 114 жени, поделени во 3 групи зависно од возраста (> 40 год.). Заклучокот бил дека пониските и послаби жени имале поширок ПП и помал ноќен пад на крвниот притисок. Се сугерирало дека намалувањето на ТТ кај ниските жени е корисно не само за подобро регулирање на КП, туку и за подобрување на механизмите инволвирани во промените на циркадиарниот ритам на КП поврзани со возраста.

17. Lj.Loance, K.Zafirovska, S.Bogdanovska, B. Gerasimovska- Kitanovska, G. Severova and V. Malevska. **Magnesium Urinary Excretion in Relation With Prostaglandins and Parathyroid Hormone in Preeclampsia**; XXXIV ESAO Congress (Krems- September 5-8, 2007)- Journal of Artificial Organs; Volume 30/No 8; 2007 August.

Целта на овој труд била да се истражува потенцијалната употребливост на серумските нивоа на калциум и магнезиум и нивните уринарни екскрети и метаболити на простациклинот, тромбоксанот Б₂, алдостеронот, плазма ренинската активност, како и паратиroidниот хормон (ПТХ), како предиктори при развој на прееклампсија. Било најдено неадекватно ниско ниво на ПТХ, кај преекламптични и хипокалцемични состојби на гравидитет, а тоа може да биде резултат на недостаток на вкупен магнезиум и да биде фактор за перзистентна хипокалцемија.

18. S. Bogdanovska, K. Zafirovska, Lj. Lozance, B. Gerasimovska- Kitanovska, G. Severova- Andreevska. **Essential Hypertension and Dinamic Changes Metabolic Abnormalities**; 8th BANTAO Congress (Belgrad- Septenber 16-19, 2007).

Во овој труд биле испитувани динамичните метаболички промени, кај пациентите со есенцијална хипертензија (ЕХ). Вкупно биле иследени 25 пациенти, лекувани со АЦЕ-инхибитор или Ца-антагонист, проспективно од 12 до 36 месеци, во две точки. Резултатите сугерирале дека динамичните метаболички промени кај пациентите со ЕХ покажуваат поврзаност со регулираноста на крвниот притисок и со видот на антихипертензивната терапија, должината на лекување и следење.

19. B. Gerasimovska- Kitanovska ; K. Zafirovska, S. Bogdanovska, Lj. Lozance, , G. Severova- Andreevska. **Determinants of Uncontrolled Hypertension in the Population of Republic of Macedonia**; XXXV ESAO Congress (Geneva- September 3-6, 2008)- Journal of Artificial Organs; Volume 31/No 7; 2008 July

Целта на оваа пресечна студија, на 2367 пациенти, била да го определи нивото на регулираност на крвниот притисок кај пациентите под антихипертензивна терапија, како и причините за неговата неконтролираност. Заклучокот бил дека голем дел од пациентите се со нерегулиран крвен притисок. Дефинирањето на ризик-групите за неконтролиран крвен притисок, со определување на коморбидитетите, оштетувањето на таргет-органите, со посебно внимание на жените и постарите луѓе, можат да бидат корисни мерки во подобрувањето на контролата на крвниот притисок.

20. Lj. Lozance, K. Zafirovska, S. Bogdanovska, B. Gerasimovska- Kitanovska, G. Severova- Andreevska; **Renal Involment in Myeloma Patients**; XXXV ESAO Congress (Geneva- September 3-6, 2008)- Journal of Artificial Organs; Volume 31/No 7; 2008 July.

Целта на ова клиничко испитување била да се покаже дека клинички манифестираната ренална слабост, во присуство на хиперкалцемија, хиперурикемија и протеинурија, може да се објасни со поставување на сомневање и докажување на мултипен миелом. Биле вклучени 20 пациенти. Заклучокот бил дела меѓу пациентите со мултипен миелом и нефротски ранг на протеинурија, серумските протеини биле скоро нормални, а 18/20 имале хиперкалцемија, при корекција за нивото на албумини.

21. Pavlina Dzekova- Vidimliski, Arben Asani, Galina Severova- Andreevska, Lada Trajceska, Gulsen Selim, Saso Gelev, Nikola Stojcev, Vili Amitov, Aleksandar Sikole; **Hepatitis C Virus Infection and Survival of Hemodialysis Patients**; World Congress of Nephrology (Milan, May 22-26, 2009).

Целта на овој труд била да се пресмета ризикот од смрт кај пациентите на хронична хемодијализа и хронична хепатит Ц-инфекција (ХХЦ), споредено со неинфицираните. Биле вклучени вкупно 188 пациенти (128 со ХХЦ, 60 без хепатит), следени 6 години. Не се докажала поголема смртност меѓу пациентите со ХХЦ, но се реферирала потреба од понатамошни испитувања на природниот тек на ХХЦ меѓу дијализната популација.

22. Pavlina Dzekova- Vidimliski, Arben Asani, Galina Severova- Andreevska, Lada Trajceska, Gulsen Selim, Saso Gelev, Nikola Stojcev, Vili Amitov, Momir Polenakovic, Aleksandar Sikole; **Different Patterns of Viremia in Hemodialysis Patients With Hepatitis C**; World Congress of Nephrology (Milan, May 22-26, 2009).

Целта на студијата била да се евалуира хепатит Ц-виремијата во серумот на ХЦВ позитивните пациенти на хронична хемодијализа. Биле клучени 65 пациенти, кои биле следени 3 години. Присуството на серумската ХЦВ РНА била одредувана еднаш годишно. Заклучокот бил дека интермитентната виремија покажала дека еден негативен резултат на ХЦВ-РНА кај ХЦВ-антитела позитивни пациенти, не треба да се зема како доказ на повлекување на ХЦВ-инфекцијата. Потребни се повторувани мерења на ХЦВ-РНА. Пациентите со ХЦВ-антитела позитивитет - континуиран и ХЦВ-РНА негативитет можат да бидат потенцијално инфективни, поради можноста од окултен хепатит Ц.

23. Biljana Gerasimovska- Kitanovska ; Katica Zafirovska, Stevka Bogdanovska, Ljubinka Lozance, Galina Severova-Andreevska. **Risk Factors of Uncontrolled Hypertension in the Republic of Macedonia**; World Congress of Nephrology (Milan, May 22-26, 2009)

Целта на оваа пресечна студија, на 2367 пациенти, била да го определи нивото на регулираност на хипертензијата кај пациентите под антихипертензивна терапија, како и причините за неконтролираност. Заклучокот бил дека голем дел од пациентите се со нерегулиран крвен притисок. Да се дефинираат ризик-групите за неконтролиран крвен притисок со определување на коморбидитетите, оштетувањето на таргет-органите, со посебно внимание на жените и постарите луѓе, можат да бидат корисни мерки во подобрувањето на контролата на крвниот притисок.

24. A. Sikole, P. Dzekova- Vidimliski, G. Severova- Andreevska, L. Trajceska, G. Selim, S. Gelev, N. Stojcev, V. Amitov. **Survival of Hemodialysis Patients and Hepatitis C Virus Infection**. XXXVI ESAO Congress (Compiègne-France, September 2-5, 2009) -Journal of Artificial Organs; Volume 32/No 7; 2009 July.

Целта на овој труд била да се пресмета ризикот од смрт кај пациентите на хронична хемодијализа и хронична хепатит Ц-инфекција (ХХЦ), споредено со неинфицираните. Биле вклучени вкупно 188 пациенти (128 со ХХЦ, 60 без хепатит), следени 6 години. Не се докажала поголема смртност меѓу пациентите со ХХЦ, но се реферирала потреба од понатамошни испитувања на природниот тек на ХХЦ меѓу дијализната популација.

25. Lj.Lozonec, K.Zafirovska, S.Bogdanovska, B. Gerasimovska- Kitanovska, G. Severova; **Renal Dysfunction Associated with Hypertension in Predisposed Subjects**; XXXVI ESAO Congress (Compiègne-France, September 2-5, 2009)- Journal of Artificial Organs; Volume 32/No 7; 2009 July.

Во оваа студија биле испитувани определени маркери на ренална дисфункција и 24 ч амбулаторно мониторирање на крвниот притисок кај 80 млади нормотензивни пациенти, 29 потомци на 2 родители со хипертензија и 30 потомци каде што 1 родител бил со хипертензија. Резултатите сугерирале дека и покрај генетската предиспозиција, релативно рано и дискретно покачување на крвниот притисок и реналната дисфункција се добри предиктори на есенцијалната хипертензија.

26. Gjulsen Selim, Olivera Stojceva Taneva, Nikola Stojcev, Saso Gelev, Arben Asani, Pavlina Dzekova Vidimliski, Lada Trajcevska, Galina Severova-Andrejevska, Vlado Pusevski, Aleksandar Sikole; **N-Terminal Pro Brain Natriuretic Peptide Predicts Mortality in Patients with End- Stage Renal Disease in Hemodialysis**; 9Th Bantao Congres (Antalija- November 2009)- BANTAO Journal 2009; Volume 7: Supplement 1

Целта на овој труд била да се свалуира улогата на Н-терминалниот промозочен натриуретски пептид (НТ - про БНП) како прогностички фактор на сите видови смртност, како и кардиоваскуларниот морталитет кај пациентите на хемодијализа. Биле вклучени 57 пациенти. Резултатите сугерирале дека НТ-про БНП е добар маркер за сите видови морталитет.

27. Gjulsen Selim, Olivera Stojceva Taneva, Nikola Stojcev, Saso Gelev, Arben Asani, Pavlina Dzekova Vidimliski, Lada Trajcevska, Galina Severova Andrejevska, Vlado Pusevski , Aleksandar Sikole; **Puls Pressure Predicts All Cause and Cardiovascular Mortality in Hemodialysis Patients: A 5 years Prospective Observational Study**; 9Th Bantao Congres (Antalija- November 2009)- BANTAO Journal 2009; Volume 7: Supplement 1.

Во оваа студија биле вклучени 117 пациенти на хемодијализа. Била испитувана улогата на традиционалните ризик-фактори, за кардиоваскуларен морталитет. Пулсниот притисок се покажал како единствен традиционален ризик-фактор, асоциран со кардиоваскуларниот морталитет, кај пациентите на хемодијализа.

28. Pavlina Dzekova- Vidimliski, Arben Asani, Galina Severova- Andreevska, Lada Trajceska, Gulsen Selim, Saso Gelev, Sonja Dzikova, Momir Polenakovic, Aleksandar Sikole; **Hemodialysis Patients with Hepatitis C and Ultrasound Predictors of Compensated Liver Cirrhosis**; 9th Bantao Congres (Antalija- November 2009)- BANTAO Journal 2009; Volume 7: Supplement 1.

Целта на оваа студија била да се определи предиктивната моќ на ултразвучниот преглед за компензирана цироза, кај пациенти на хронична хемодијализна програма и хроничен хепатит Ц. Се покажало дека оваа метода треба да се користи како неинвазивна метода за одредување на јачината на болеста и прогноза.

Д-р Ѓорѓи Дерибан, м-р сци.

Биографски податоци за кандидатот

Д-р Ѓорѓи Дерибан е роден на 23.9.1970 година, во Скопје. Студиите на Медицинскиот факултет во Скопје ги завршил во 1995 година.

Од 1996 е вработен на Клиниката за гастроентерохепатологија при Медицинскиот факултет во Скопје. Специјализацијата по интерна медицина ја завршил во 2002 година. Од 2005 до 2007 година работел како лекар во болницата „Св. Јосиф“, во Цел - СР Германија. Во 2006 година ја нострифицира дипломата за завршен медицински факултет во СР Германија. Во јануари 2009 година во Скопје го одбрани магистерскиот труд од областа на воспалителните цревни заболувања. Со посебен ангажман работи во одделот за дијагностичка и терапевтска дигестивна ендоскопија на Клиниката за гастроентерохепатологија, каде што рутински ги изведува сите дијагностичко-терапевтски процедури. Во 2009 година кандидатот даде поднесок за изработка на докторска дисертација на тема: „Проценка на предиктивни елементи за успешноста на ендоскопското стентирање кај малигните билиопанкреатични стриктури“.

Има активно учество на повеќе македонски и меѓународни гастроентеролошки конгреси и симпозиуми (Скопје, Охрид, Хамбург, Амстердам, Дубровник). Позначајни (усни) презентации имал на ендоскопскиот конгрес во Хамбург во 2006 година и на Хрватскиот гастроентеролошки конгрес во 2009 година. Член е на Друштвото на лекарите на Македонија, на Македонското здружение по гастроентерологија и на Светската гастроентеролошка организација.

Одлично ги владее германскиот и англискиот јазик.

Од 2000 година работи на Катедрата за интерна медицина како помлад асистент, каде што студентите во писмени анкети го имаат највисоко оцененото квалитетот на практичните вежби.

Кон пријавата се приложени и повеќе публикации објавени во Македонија и во странство.

Претходните трудови на кандидатот се рецензирани при изборот и реизборот за помлад асистент во Билтените на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр.747/99 и бр. 829/03.

Трудови за рецензија:

1. G. Deriban, T. Marth. Current Concepts of Immunopathogenesis, Diagnosis and Therapy in Whipple's Disease Current Medicinal Chemistry, 2006 Volume 13, No 24, p 2921-2926.

Ревизијалниот труд (објавен во списание со импакт-фактор 4.9) дава преглед на најновите аспекти на патогенезата, дијагностичките можност и третманот на Випловата болест.

2. Г. Дерибан, Андреевски Б, Нојков Б, Трајков Д, Старделова К, Мишевски Ј, Стојковски З, Данаиловски Д, Крстевски М, Мишевска П. Епидемиолошка студија на воспалителните цревни заболувања кај адултната популација во Република Македонија, 2003-2007. Physioacta Vol 3 No 2 god. 2009, стр.149-165.

Презентирани се епидемиолошките податоци за улцерозниот колит и Кроновата болест во Република Македонија во петгодишниот период 2003-2007. Резултатите покажуваат пораст на улцерозниот колит и непроменета инциденција на Кроновата болест. Двете болести се и натаму значително помалку присутни во споредба со резултатите од слични студии во средна и во северозападна Европа.

3. Г. Дерибан. Магистерски труд: „Клиничка и епидемиолошка студија на воспалителните цревни заболувања во Р. Македонија, 2003-2007“

Во магистерскиот труд се презентирани епидемиолошките податоци за улцерозниот колит и Кроновата болест во Република Македонија во петгодишниот период 2003-2007. Направена е компарација со претходниот петгодишен период 1998-2003. Компаративната анализа покажува пораст на улцерозниот колит и непроменета инциденција на Кроновата болест.

Инциденцијата и преваленцијата на територијата на град Скопје е значително повисока споредено со останатите делови од Македонија.

4. Deriban G, Andreevski V, Nojkov B, Trajkov D, Stardelova K, Mishevski J, Stojkovski Z, Danilovski D, Krstevski M, Mishevaska P. Epidemiology of inflammatory bowel disease in the Republic of Macedonia. 5th Congress of the Croatian Society of Gastroenterology with international participation. Abstract book, 2009; 16.

Во епидемиолошката студија се прикажани промените во стапките на инциденција и преваленција на воспалителните цревни заболувања во периодот 2003-2007 споредено со 1993-2002 година. Констатиран е пораст во појавата на улцерозен колитис и отсуство на позначајни промени во појавата на Кроновата болест, а она што особено е значајно е релативно ниското ниво на воспалителните цревни заболувања во Македонија споредено со северноевропските искуства.

5. Трајков Д, Мишевски Ј, Старделова К, Генадиева-Димитрова М, Дерибан Ѓ, Андреевски В. и Тодоровска Б. **Аденокарцином на гастроезофагеалната јункција.** VIII македонски конгрес за гастроентерологија и хепатологија со меѓународно учество, Охрид, Македонија, Зборник на апстракти, 2008; 30.

Резултатите на студијата покажуваат дека доминантен тип на карцином на гастроезофагеалната јункција е т.н. вистински карцином на кардија, во рамките на кој преовладува интестиналниот тип. Утврдената доминантна застапеност кај машкиот пол дополнително го лоцира тежиштето на овој здравствен проблем.

6. Василевски В, Андреевски В, Крстевски М, Мишевски Ј, Дерибан Ѓ, Мишевска П и Старделова К. **Ендоскопска склеротерапија и лигација на езофагеални варикси кај пациенти со црнодробна цироза - наши искуства.** VIII македонски конгрес за гастроентерологија и хепатологија со меѓународно учество, Охрид, Македонија, Зборник на апстракти, 2008;8-9.

Во ретроспективната студија се анализирани резултатите од ендоскопската склеротерапија и лигација во третманот на езофагеалните варикозитети кај пациенти со црнодробна цироза, од аспект на нивната сигурност и ефикасност. Ендоскопската лигација е супериорна во поглед на стапката на ерадикација на езофагеалните варикозитети, појавата на компликации, стапката на морталитет, потребата од трансфузија на крвни деривати, ризикот за повторно крвање и ефектите врз должината на хоспитализација.

7. Нојков Б, Крстевски М, Василевски В, Мишевски Ј, Дерибан Ѓ, Трајков Д, Гривчева-Старделова К, Тодоровска Б, Андреевски В, Рамадани А. и Аврамовски В. **Ендоскопска балон-дилатација кај пациенти со ахалазија.** VIII македонски конгрес за гастроентерологија и хепатологија со меѓународно учество, Охрид, Македонија, Зборник на апстракти, 2008; 31.

Трудот ги анализира клиничките карактеристики на пациентите со ахалазија и ефективност на терапијата со пневматска балон-дилатација. Иницијалниот одговор кај лекуваните болни е од пресудно значење за проценка на долгорочните ефекти од терапијата. Истовремено се укажува дека 50% од пациентите се асимптоматски или со значително подобрување на симптомите во период од 1 година од почетокот на третманот, што само ја потврдува ефективност и сигурносниот профил на тераписката техника.

8. Андреевски В, Василевски В, Мишевска П, Крстевски М, Понова Р, Мишевски Ј, Дерибан Ѓ, Аврамовски В, Тодоровска Б, Исахи У. и Цуракова Е. **Гастроинтестинални ризик-фактори и прогноза кај пациенти со коронарна артериска болест на терапија со аспирин и клопидогрел наспроти останатите болни со пептично улкусно крвање.** VIII македонски конгрес за

гастроентерологија и хепатологија со меѓународно учество, Охрид, Македонија, Зборник на апстракти, 2008; 32-33.

Прикажани се и статистички мерени гастроинтестиналните ризик-фактори и прогнозата кај пациенти со коронарна артериска болест на антиромбоцитна терапија со улкусно крвање споредено со останатите болни со улкусно крвање. Авторите заклучуваат дека дијабетесот доминира како коморбидна состојба во групата со КАБ, а севкупната прогноза е полоша споредено со контролната група. Истовремено се потенцира потребата од поединечна проценка на гастроинтестиналните ризик-фактори и особено присуството на улкусна болест, како задолжителна.

9. Гривчева-Старделова К, Јоксимовиќ Н, Василевски В, Крстевски М, Мишевска П, Генадиева-Димитрова М, Дерибан Ѓ, Трајков Д, Андреевски В, Рамадани А. и Исахи У. **Улогата на 24-часовна пХ-метрија во ГЕРБ.** VIII македонски конгрес за гастроентерологија и хепатологија со меѓународно учество, Охрид, Македонија, Зборник на апстракти, 2008; 44.

Прикажана е улогата на 24-часовната пХ-метрија во детектирањето на пациентите со ГЕРБ, со симптоми на оваа болест, абнормални пХ-вредности и негативен ендоскопски наод, кои надминуваат 50% според резултатите од студијата.

10. Василевски В, Андреевски В, Крстевски М, Мишевски Ј. и Дерибан Ѓ. **Компликации кај колоноскопска полинектомија.** VIII македонски конгрес за гастроентерологија и хепатологија со меѓународно учество, Охрид, Македонија, Зборник на апстракти, 2008; 52.

На обработена група од 151 пациент во рамки на 152 колоноскопски процедури, авторите ја онсервираат појавата на постполипектомиски компликации. Се потенцира дека крвањето е единствената сигнификантна постинтервентна компликација, а ризикот за негова појава директно зависи од големината и типот на полипот. Ретката потреба од оперативно згрижување кај случаите со потврдено крвање само ја докажува полипектомијата како сигурна метода во борбата против појава на колоректалниот карцином.

11. Мишевски Ј, Дерибан Ѓ, Трајков Д. и Андреевски В. **Малигна билијарна онструкција: успешност и неуспешност на ендоскопското стентирање.** VIII македонски конгрес за гастроентерологија и хепатологија со меѓународно учество, Охрид, Македонија, Зборник на апстракти, 2008; 63.

Авторите реално ја прикажуваат виската успешност на ендоскопското стентирање на жолчните патишта кај пациенти со панкреатико-билијарни малигноми, хипотетички претпоставувајќи ги и причините за тоа, во исто време. Нив ги делат на врзани и неврзани за самата техника

на ендоскопија, потенцирајќи при тоа дека ненавремената дијагноза, односно напреднатоста на болеста е основната причина за неуспех.

12. Трајков Д, Мишевски Ј, Старделова К, Генадиева-Димитрова М, Дерибан Ѓ, Андреевски В. и Исахи У. **Аденокарцином на гастроезофагеалната јункција.** Мак. мед. преглед 2009; 63(1):52-54.

Резултатите на студијата покажуваат дека доминантен тип на карцином на гастроезофагеалната јункција е т.н. вистински карцином на кардија од желудечен тип, со најчеста застапеност на интестиналниот тип. Авторите ја потврдуваат потребата од дополнително издвојување на повеќе ентитети од ентитетот на карциномот на гастрозофагеалната јункција.

13. Andreevski V, Mishevski J, Mishevska P, Stardelova K, Trajkov D, Deriban G, Krstevski M, Vasilevski V, Trajkovska M. **Balancing gastrointestinal and cardiovascular risks in aspirin and clopidogrel users with coronary heart disease and bleeding peptic ulcers.** 5th Congress of the Croatian Society of Gastroenterology with international participation. Abstract book, 2009; 80.

Прикажани се прогнозата и гастроинтестиналните ризик-фактори кај пациенти со коронарна артериска болест на терапија со аспирин и клопидогрел со последователна појава на улкусно крвање. Дијабетесот и цереброваскуларната болест доминираат меѓу главните гастроинтестинални ризик-фактори во обработуваната група. Авторите сугерираат солотерапија со клопидогрел како потенцијално сигурен избор кај пациенти со претходна епизода на улкусно крвање со докажана КАБ и потреба од континуирана антиромбоцитна терапија.

Д-р Светлана Павлеска-Кузманоска

Биографски податоци за кандидатката

Д-р Светлана Павлеска-Кузманоска е родена 1972 година во Скопје, каде што го завршила основното и средно училиште со континуиран одличен успех. На Медицинскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје се запишала во 1991 година, а дипломирала во април 1999 година. Од 2002 година е вработена на Универзитетската клиника за нефрологија во Скопје, каде што активно е вклучена во секојдневната клиничка пракса и научната активност. Специјализацијата по интерна медицина ја завршила во 2007 година. Во тек е на постдипломски студии од областа на нефрологијата.

Стручно-научна активност

По вработувањето на Клиниката за нефрологија учествувала на едукативни курсеви од областа на нефрологијата, дијализата и трансплантацијата, и тоа во Берлин (2003 год.), Мамаја-Констанца (2004 год.), Скопје (2006, 2007 и 2009 год.), Тирана (2007 год.), Приштина (2007 год.), Струга (2007 год.), Дубровник (2008 год.), Софија (2008 год.)

организирани од Светската нефролошка асоцијација (ISN) и Европската ренална асоцијација (ERA). Автор и коавтор е на 23 научно-стручни трудови објавени во стручни списанија и зборници од интернационални конгреси одржани во земјата и во странство. Член е на Здружението на нефролози при Македонското лекарско друштво и на Македонската асоцијација за нефрологија, дијализа, трансплантација и вештачки органи. Активно го зборува англискиот јазик и поседува напредното информатичко знаење.

Трудови за рецензија:

1. S. Pavlevska-Kuzmanovska, Z.Popov, J.Masin-Spasovska, G.Spasovski, I,Rambabova-Busljetic, A. Sikole, N.Ivanovski. **Cyclosporine A-associated hyperkalemia in renal transplant recipients: Report of two cases.** XXXVI Annual European Society for Artificial Organs Congress, September 2-5, 2009, Compiègne, France ((book of abstracts) The International Journal of Artificial Organs / Vol.32 / no. 7, 2009 / pp. 441).

Хиперкалиемијата е честа компликација во раниот постоперативен период кај бубрежно трансплантираните пациенти под имunosупресивна терапија со Cyclosporine A. Механизмите на настанување на хиперкалиемија кај овие пациенти под Cyclosporine A имunosупресивна терапија сеуште не се разјаснети, но се претпоставува дека хиперкалиемијата се должи на намалениот капацитет за екскретирање на зголемен внес на калиум, нарушено производство на алдостерон и стекнат дефект на бубрежниот одговор на дејството на алдостеронот, инхибиција на калиум секретирачките канали во кортикалните собирни каналчиња. Од нашата практика опишавме 2 бубрежно трансплантирани пациенти со изолирана клинички значајна хиперкалиемија под тројна имunosупресивна терапија, со уредна функција на графотот и без никакви други компликации, кај кои можниот причинител за хиперкалиемијата е Cyclosporine A. Успешното лекување со Fludrocortisone ја потврдува хипотезата за псевдохипоалдостеронизам како потенцијален нефротоксичен ефект од страна на Cyclosporine A.

2. Pavleska S, Ristovska V, Grcevska L, Dzikova S, Polenakovik M. **Dermatomyositis associated with renal failure.** 6th BANTAO Congress of the Balkan Cities Association of nephrology, Dialysis, Transplantation and Artificial Organs, September, 2003, Varna, Bulgaria (BANTAO Journal 1: p. 81).

Дерматомиозитис е системска сврзоткивна болест која се карактеризира со воспалителни и дегенеративни промени на мускулите и кожата. Висцералните органи ретко се зафатени. Бубрежна инсуфициенција кај болни со дерматомиозитис ретко се јавува (но е можна заради тешка рабдомиолиза со миоглобинурија). Од практиката на авторите, опишани се 3 случаи со дерматомиозитис асоциран со бубрежна слабост кај кои била забележана протеинурија, намалена ГФР, зголемено ниво на креатинин киназа и кај кои се направи кожна и мускулна биопсија со наод во прилог на дерматомиозитис. По лекувањето со стероиди и циклофосфамид, а едниот случај лекуван и со

плазмаферези, состојбата на пациентите се подобрила и ензимите се нормализирале.

3. P. Dzekova, S. Pavleska, I. Busletic, L. Stamatov, S. Gulsen, S. Gelev, V. Amitov, G. Selim, Lj Stojkovski, N. Ivanovski, M. Polenakovic, A.Sikole. **Prevalence of Hepatitis C virus infection in patients on Renal Replacement Therapy.** XXXV Annual European Society for Artificial Organs Congress, September 3-6, 2008, Geneva, Switzerland ((book of abstracts) The International Journal of Artificial Organs/Vol.31/no.7, 2008/p. 648).

Цел на студијата била да се процени преваленцата на ХЦВ-инфекција кај пациенти со бубрежна заместителна терапија. Во студијата биле вклучени 170 хемодијализни пациенти, 138 пациенти со трансплантиран бубрег и 24 пациенти на КАПД. Преваленцата на ХЦВ-антителата била 65,3% кај хемодијализните пациенти, 36,2% кај бубрежно трансплантираните и 16,6% кај пациентите на КАПД. Анти-ХЦВ позитивитетот кај хемодијализните пациенти бил значајно асоциран со времетраењето на ХХДП, серумските нивоа на АЛТ и АСТ, но не и со бројот на примените трансфузии на крвни продукти. За трансплантираните пациенти, анти-ХЦВ позитивитетот бил значајно асоциран само со серумското ниво на АСТ. Кај хемодијализните пациенти доминантен бил ХЦВ-РНА генотип 1a. Високата преваленца (65,3%), хомогеноста на генотипот и отсуството на значајна асоцијација помеѓу ХЦВ-позитивноста со бројот на трансфузии на крв сугерирале дека кај хемодијализните пациенти има нозокомијална трансмисија на ХЦВ. Висока е преваленцата на ХЦВ-инфекција кај пациентите со бубрежна трансплантација. Споредено со другите модалитети на бубрежно заместителна терапија, пациентите на КАПД имаат пониска преваленца на ХЦВ-инфекција.

4. P. Dzekova, IG Nikolov, A. Asani, S. Pavleska, S. Gelev, V. Amitov, G. Selim, Lj Stojkovski, M. Polenakovic, A.Sikole. **Prevalence and incidence of hepatitis and human immunodeficiency virus infection in hemodialysis patients.** 8th Congress of the Balkan Cities Association of nephrology, Dialysis, Transplantation and Artificial Organs (BANTAO 2007), September 16-19, 2007, Belgrade, Serbia (book of abstracts: HD-P-25).

Цел на студијата е да се процени преваленцата и инциденцата на хепатитис Б-вирусот, хепатитис Ц-вирусот и ХИВ кај 164 хемодијализни пациенти на клиниката. Анти-ХЦВ позитивитетот бил значајно асоциран со времетраењето на ХХДП, серумските нивоа на АЛТ и АСТ, но не и со бројот на примените трансфузии. Преваленцата на клиниката за ХЦВ-инфекцијата била 67,7%. Неасоцираноста со трансфузиите и асоцираноста со дијализниот стаж сугерирале дека оваа инфекција е нозокомијална. Преваленцата на ХБВ-инфекцијата била 9,7% и нови случаи не биле регистрирани поради изолација на HbsAg позитивните пациенти и хепатитис Б-вакцинацијата. Сите 164 пациенти беа негативни за ХИВ-1 и ХИВ-2 (за антигени и за антитела). Долгорочна редукција на преваленца на ХБВ, ХЦВ и ХИВ-инфекцијата на Клиниката може да се реализира со стриктно придржување кон универзалните

клаудикација - 10%, дијабетично стопало - 9%, миокарден инфаркт - 5,4%. Преживувањето кај овие пациенти било пократко во однос на останатата дијализна популација. Соработката при лекувањето на овие пациенти од страна на дијабетолозите, нефролозите, кардиолозите и офталмолозите е битна и придонесува за подолго преживување и подобар квалитет на животот.

7. Nikolov I, Polenakovic M, Petrovski G, Pavleska S, Dzekova P, Sikole A, Grozdanovski R, Boshkovska D, Spasovski G. **Hypertension in diabetic patients on maintenance hemodialysis.** 7th BANTAO Congress of the Balkan Cities Association of Nephrology, Dialysis, Transplantation and Artificial Organs, September 8-11, 2005, Ohrid, Macedonia (BANTAO Journal 3 (1): p.66).

Цел на студијата е да се евалуира преваленцата на хипертензија кај пациенти со ДМ на ХХДП во Р. Македонија, како и лекувањето на хипертензијата. Кардиоваскуларните заболувања при започнувањето со ХХДП биле високо застапени: волумен зависна хипертензија - 90%, пекторална ангина - 7,2% и цереброваскуларни акциденти - 7,2%. Хипертензијата била присутна кај 91% од пациентите при започнувањето со ХХДП, додека само кај 41% во текот на понатамошното хемодијализно лекување. Од терапијата за хипертензија кај дијализните пациенти, калциум антагонистите биле застапени со 29,35%, АКЕ-инхибиторите со 11%, алфа-блокери со 0,9%, алфа и бета-блокери со 0,9%, комбинација на калциум антагонист и АКЕ-инхибитор со 22%. Прва линија на антихипертензивни лекови кај овие пациенти се препорачува да бидат АКЕ-инхибитори и АРБ. Се препорачува и правилно одредување на сува телесна тежина, помалку сол во исхраната и секојдневна физичка активност.

8. Поленаковиќ М, Петровски Г, Николов И, Павлеска С, Хекова П, Гроздановски. **Евалуација на пациенти со дијабетес мелитус лекувани на хронична одржувачка хемодијализа.** XVI конгрес на лекарите на Македонија, јуни 4-7, 2003, Охрид, Македонски медицински преглед год. 56: (SUPPL.54). СТР. 1-227, 2003, стр.161.

Целта на оваа студија е да се евалуираат пациентите со ДМ на ХХДП лекувани на Клиниката за нефрологија во Скопје во период од една година. Од вкупниот број на хемодијализни пациенти на Клиниката за нефрологија 15,9% (32 пациенти) беа со ДМ. Постои пораст на бројот на пациентите со ДМ на ХХДП. Од сите пациенти со ДМ на Клиниката за нефрологија, 25 имале ХТА и од антихипертензивната терапија најзастапени биле калциум антагонистите. Бидејќи нема тимски пристап за рано да се открие бубрежната инсуфициенција, кај најголем број од пациентите ХББ се открива многу доцна и затоа крајните резултати се многу разочарувачки.

9. V. Ristovska, L Grcevska, M.M. Popovska, S.Pavleska, S. Dzikova. **Wegener's granulomatosis-what is the prognosis of the disease.** 5th International Congress on Autoimmunity, November 29-December 3, 2006, Sorrento, Italy (book of abstracts: p. 338).

Wegener-грануломатозата е ретка болест и вистинската инциденца тешко може да се одреди. Обработени се 5 пациенти со Wegener-грануломатоза, сите ANCA (+) позитивни и со тешко бубрежно и пулмонално засегање. Еден од пациентите имал дифузен мезангиопродуциративен ГН, еден со некротизиращки ГН и тројца со рапидно прогресивен ГН. Сите биле лекувани со стероиди, циклофосфамид и плазмаферези, додека само тројца имале потреба од хемодијализно лекување. Исходот бил различен, во два случаја настапила комплетна ремисија, но во останатите три настапил смртен исход поради респираторни компликации.

10. M.Milovanceva-Popovska, L.Greevska, S.Dzikova, V.Ristovska, S.Pavleska, M.Polenaković. **IgA Nephropathy: A clinicopathologic study.** XXXIII Annual Meeting of European Society for Artificial Organs, June 21-24, 2006, Umea, Sweden (The International Journal of Artificial Organs/Vol.29/ no.5, 2006 / p. 529).

Цел на студијата е да испита поврзаноста на ризик-факторите со прогресијата на бубрежната слабост. Испитани се 80 пациенти со ИгА нефропатија, дијагностицирани со ренална биопсија. Тежината на зафаќањето на болеста се оценува според Х.С.Лее. Анализирани се основните демографски и клинички податоци. На крајот на следењето, сукултасите се во сигнификантна релација со серумскиот креатинин, протениуријата, хипертензијата и прогресивната бубрежна слабост. Бубрежната биопсија кај ИгА нефропатијата можеби е најмоќниот предиктор за бубрежниот исход.

11. A. Asani, G. Selim, P.Dzekova, S.Gelev, V.Amitov, S. Pavleska, A.Sikole. **Erythropoietin therapy and antihypertensive treatment in dialysis patients.** XXXVI Annual European Society for Artificial Organs Congress, September 2-5, 2009, Compiègne, France (book of abstracts) The International Journal of Artificial Organs / Vol.32 / no. 7, 2009 / pp. 441)

Цел на студијата е да се иследи поврзаноста на еритропоетинската терапија со антихипертензивното лекување и ефектите на полот и возраста на нивото на хемоглобинот. Во студијата биле вклучени 161 пациент на ХХДП. Пациентите биле лекувани со епостин бета. 22% од пациентите не земале никаква антихипертензивна терапија и имале нормален крвен притисок, а останатите биле под антихипертензивна терапија. Најчесто препишан антихипертензив биле калциум канал блокерите. 30% од пациентите имале вредности за хемоглобин под 110г/Л, а останатите над 110г/Л. Комбинираната антихипертензивна терапија е најчесто препишувана кај хемодијализните пациенти и е поврзана со значајно пониски вредности за крвниот притисок. Кај женскиот пол биле застапени пониски вредности за хемоглобин со потреба од повисоки дози на епо. Помладите пациенти имале значајно повисоко ниво за ПТХ и серум албумин.

12. Arben Asani, Aleksandar Sikole, Gjulsen Selim, Pavlina Dzekova, Saso Gelev, Vili Amitov, Svetlana Pavleska. **Association of erythropoietin therapy with the**

gender, age and hemoglobin level in dialysis patients. XLIV Congress of the European Renal Association, European Dialysis and Transplant Association, June 21-24, 2007, Barcelona, Spain (NDT Official Publication of the European Association-European Dialysis and Transplant Association, Volume 22, Supplement 6, 2007: p. Vi349).

Во неколку студии е забележано дека жените на ХХДП кои се лекувани со еритропоетинска терапија имаат пониско ниво на хемоглобин отколку мажите на ХХДП. Целта на студијата е да се истражи асоцираноста на еритропоетинската терапија со полот, возраста и можните фактори на еритропоетинска резистенција кај иследуваните 161 пациент. Поголем процент од пациентите имале вредност за хемоглобинот над 110г/Л, а женскиот пол на ХХДП е со потреба за поголеми дози на еритропоетинска терапија за да го достигне потребното ниво на хемоглобин.

13. P. Dzekova, V. Amitov, N. Stojcev, S. Gelev, G. Selim, L. Trajcevska, S. Pavleska, I. Busletic, A. Asani, P. Dejanov, M. Polenakovic, A. Sikole. **Intermittent viremia of hepatitis C virus infection in dialysis patients.** XXXV Annual European Society for Artificial Organs Congress, September 3-6, 2008, Geneva, Switzerland ((book of abstracts) The international Journal of Artificial Organs / Vol. 31 / no. 7, 2008 /p. 648).

Хемодијализните пациенти заразени со хепатитит Ц имаат висока честота на хронична перзистентна виремија и детектибилна ХЦВ РНА во крвта. Постојат различни типови на виремија: перзистентна позитивна, интермитентна позитивна и перзистентна негативна виремија. Интермитентната виремија најверојатно е причинета од апсорбција на партиклите од вирусот на дијализната мембрана и нивна деструкција од хидрауличниот притисок предизвикан од крвната пумпа. Ова води до намалена осетливост при детектирањето на вирусот во крвта.

14. A. Asani, P. Dzekova, G. Selim, S. Gelev, V. Amitov, L. Trajcevska, S. Pavleska, A. Sikole. **Hemoglobin level and association of age and gender in dialysis patients treated with erythropoietin.** XXXV Annual European Society for Artificial Organs Congress, September 3-6, 2008, Geneva, Switzerland ((book of abstracts) The international Journal of Artificial Organs / Vol. 31 / no. 7, 2008 / p. 645).

Цел на студијата е да истражи дали полот и возраста влијаат на нивоата на хемоглобин и потребите за еритропоетинска терапија кај хемодијализните болни. Биле разгледувани и факторите кои условуваат резистентност кон терапија со еритропоетин. Во студијата биле вклучени 161 дијализен пациент, кои биле поделени во групи според полот и возраста (пациенти под и над 65 години). Жените имаат незначително пониски нивоа на хемоглобин во крвта, но со поголеми потреби за еритропоетин. Воспалителните процеси, хиперпаратироидизмот се фактори кои условуваат намален одговор на еритропоетинска терапија што води кон пониски вредности на хемоглобин.

15. G. Selim, S. Gelev, P. Dzekova, I. Busletic, A. Asani, L. trajceska, G. Severova,

S.Pavleska, V.Pusevski, A.Sikole. **Brain natriuretic peptide in hemodialysis patients-prognostic value of baseline measurement for all cause and cardiovascular mortality.** XXXVI Annual European Society for Artificial Organs Congress, September 2-5, 2009, Compiègne, France (book of abstracts) The International Journal of Artificial Organs / Vol.32 / no. 7, 2009 / p. 406).

Предиктор на морталитетот предизвикан со кардиоваскуларни заболувања е мозочниот натриуретски пептид (БНП), но неговата валидност кај хемодијализните пациенти сеуште е предмет на дебати. Оваа студија сака да ја докаже неговата предиктивност кај дијализните болни. Од направената ROC крива и cut-off вредност за дијализната популација БНП е поголемо од 1200 g/ml. БНП бил докажан како сигурен маркер на кардиоваскуларниот морбидитет на дијализните болни.

16. G. Selim, O. Stojceva-Taneva, V. Amitov, N. Stojcev, S Gelev, L. Trajcevska, P. Dzekova, I. Rambabova- Busletic, S. Pavleska, A. Sikole. **Predictors of cardiovascular mortality in hemodialysis patients at 4 years of follow-up.** XXXV Annual European Society for Artificial Organs Congress, September 3-6, 2008, Geneva, Switzerland ((book of abstracts) The international Journal of Artificial Organs/Vol. 31/no. 7, 2008/p. 646).

Иследувани се нетрадиционалните ризик-фактори на преживување на хемодијализните болни. Во студијата биле влучени 226 хемодијализни пациенти следени во период од четири години. Морталитетот на дијализните болни бил асоциран со пониски нивоа на хемоглобин, албумин и повисоко ниво на Ц-реактивен протеин во крвта. Од нетрадиционалните ризик-фактори на кардиоваскуларниот морбидитет, маркерот на инфламација Ц-реактивниот протеин се издвојува како независен предиктор на преживување.

17. Поленаковиќ М, Николов И, Петровски Г, Павлевска С, Хекова П и сор. **Пациенти со дијабетес мелитус и терминална бубрежна инсуфициенција лекувани со одржувачка хемодијализа во Р. Македонија.** Мак. мед. преглед, ГОД. 59, 2005; стр.1-98, бр.1-2: 52-57.

Целта на студијата била да се евалуираат пациентите на дијализа со дијабетес мелитус од вкупно 1114 болни на хронична хемодијализна програма, лекувани во 17 центри за дијализа во Р. Македонија. Вкупно 109 пациенти со дијабетес мелитус на хронична хемодијализна програма пополниле специјално подготвен прашалник за таа намена на „критичниот“ ден 31.12.2002 год. Авторите заклучиле дека кај оваа група болни преживувањето е значително пократко во споредба со болните со друга основна бубрежна болест. Ненавременото откривање на дијабетичната нефронатија и неадекватниот тимски третман на овие болни ја влошува прогнозата и преживувањето на оваа група пациенти при лекувањето со хронична хемодијализна програма.

18. Polenakovic MH, Petrovski G, Nikolov IG, Pavleska S, Dzekova P, Grozdanovski R. **Evaluation of Diabetics Patients on Maintenance Hemodialysis:**

Single Centre Experience. BANTAO Journal 2003; 1(2):211-212.

Целта на трудот била да се евалуираат дијабетичните пациенти на хронична хемодијализна (ХХД) програма на Клиниката за нефрологија, Клинички центар-Скопје и да се добие еден пресек на состојбата. Авторите ги анализирале податоците на вкупно 31 пациент со дијабетес мелитус (ДМ), од вкупно 201 кои биле на ХХД-програма. Од студијата се заклучува дека бројот на пациенти со ДМ на ХХД-програма е во рапиден пораст, дека овие пациенти имаат помала стапка на преживување во споредба со останатите и акцентирана е потребата за тимски пристап (дијабетолози, нефролози, кардиолози, офталмолози и невролози) во нивниот третман.

19. Nikolov I, Polenakovic M, Petrovski G, Pavlevska S, Dzekova P, Selim G, Tozija L, Sikole A, Grozdanovski R. **Cardiovascular diseases in diabetics on maintenance hemodialysis.** XVII Danube Symposium of Nephrology 2004, Sofia, Bulgaria (book of abstracts: p.109).

Целта на оваа студија била да се евалуира преваленцијата на кардиоваскуларните заболувања како и начинот на нивниот третман кај пациентите со дијабетес мелитус кои се на хронична хемодијализна (ХХД) програма. Анализирани биле медицинските истории на вкупно 109 пациенти со дијабетес мелитус на ХХД-програма, со потврда дека кардиоваскуларните заболувања се најпревалентни кај оваа група болни. Авторите го анализирале антихипертензивниот медикаментозен третман кај овие пациенти и заклучиле дека во најголем процент се користат калциум антагонисти (29,35%) и АКЕ-инхибитори (11%).

20. Nikolov I, Polenakovic M, Petrovski G, Pavlevska S, Dzekova P, Selim G, Gelev S, Sikole A, Grozdanovski R. **Do we treat hypertension well in diabetic patients with end stage renal disease and on maintenace hemodialysis.** II Macedonian Congress on Endocrinology, Diabets and Metabolic Disorders with International Participation 2004, Ohrid, R. Macedonia (book of abstracts: p. 100).

Целта на трудот била да се одреди преваленцијата на хипертензијата и начинот на нејзиниот третман во кохорта од 109 пациенти со дијабетес мелитус кои се на хронична хемодијализна програма. Авторите заклучиле дека кардиоваскуларните заболувања се високо застапени на почетокот од хемодијализниот третман и дека хипертензијата била присутна во 91% од испитаниците. Авторите препорачале дека постигнувањето на целното ниво на крвниот притисок и избегнувањето на оптоварувањето со течности се веројатно позначајни отколку индивидуалниот избор на антихипертензивни лекови кај пациентите со ДМ на дијализа.

21. I.G.Nikolov, M.H.Polenakovic, P.Dzekova, A.Sikole, G.Petrovski, S.Pavleska, R.Grozdanovski, D.Boshkovska, G.Spasovski. **Hypertension in Diabetics on Maintenance Hemodialysis (in extenso).** 7th Congress of the Balkan Cities Association of nephrology, Dialysis, Transplantation and Artificial Organs (BANTAO 2005), September 8-11,2005, Ohrid, Macedonia (BANTAO Journal 3 (2):

p.143-145).

Хипертензија (крвен притисок над 140/90ммХг) е многу чест коморбидитет кај пациенти со ДМ на ХХДП (20-60%). Во студијата се обработени 109 пациенти со ДМ на ХХДП од сите дијализни центри во Р.Македонија. При започнување со ХХДП кардиоваскуларните заболувања се високо превалентни. Во нашата студија е забележано дека не се постигнале посакуваните вредности на крвниот притисок (под 130/80ммХг). Доколку ефективно би се употребувала антихипертензивната терапија би се намалила прогресијата на ДН и би се подобрила кардиоваскуларната прогноза (кардиоваскуларна и бубрежна протекција). Прва линија на антихипертензивна терапија треба да се АКЕ-инхибиторите и АРБ бидејќи покрај нивното дејство врз крвниот притисок имаат и дополнително бубрежно и кардиоваскуларно протективно дејство. Кај пациентите со ДМ на ХХДП, битно е избегнувањето на прекумерно оптоварување со течности (вишок на ЕЦВ), кои заедно со постигнувањето на оптималното ниво на крвниот притисок се побитни отколку индивидуалниот избор на антихипертензивните лекови.

22. M.Milovanceva-Popovska, L.Grcavska, S.Dzikova, V.Ristovska, S.Pavleska, M.Polenakovik. **IGA Nephropathy: A clinocopathologic study.** XVIII Danube Symposium of Nephrology in conjunction with I Congress of Serbia and Montenegro Society of Nephrology, September 26-30, 2006, Novi Sad, Serbia and Montenegro (Abstract book p.60).

Во студијата се опфатени 81 пациент кај кои е дијагностицирана ИГА нефропатија со ренална биопсија. Оценувањето на тежината на зафаќањето на болеста е според Х.С.Лее. Анализирани се основните демографски и клинички податоци. Во студијата е забележано дека супкласите се во сигнификантна релација со серумскиот креатинин, протеинуријата, хипертензијата и прогресивната бубрежна слабост. Најсигурен предиктор за бубрежниот исход кај ИГА нефропатијата е бубрежната биопсија.

23. M.Milovanceva-Popovska, L.Grcavska, S.Dzikova, V.Ristovska, S.Pavleska, M.Polenakovik. **The value of intrarenal resistance index (RI) in progression of Diabetic nephropathy.** XVIII Danube Symposium of Nephrology in conjunction with I Congress of Serbia and Montenegro Society of Nephrology, September 26-30, 2006, Novi Sad, Serbia and Montenegro (Abstract book p.28)

Реналниот индекс се користи како неинвазивна метода за проценка на еволуцијата на дијабетичната нефропатија и е значаен маркер на интратеналните промени. Во студијата се испитани 40 пациенти со колор-дуплеке доплер ехосонографија. Заклучено е дека со оваа метода се постигнува подобра проценка на текот на болеста и е значајна во следењето на овие пациенти.

Д-р Валентина Андова

Биографски податоци за кандидатката

Родена е на 3 јануари 1970 година во Скопје. Вработена на Универзитетска клиника за кардиологија од ноември 1998 година. Во моментот работи како раководител на Ургентната амбуланта при Клиниката за кардиологија и лекар на Одделот за вродени и стекнати срцеви мани. Лекар е во ехокардиографската лабораторија со примена на трансезофагеална и трансторакална ехокардиографија, како и васкуларен ехо-доплер на каротидни артерии. Мажена и мајка на едно дете. Активно го говори англискиот јазик. Професионална едукација: Дипломирала на Медицинскиот факултет во Скопје во декември 1994 година, специјалист е по интерна медицина од 2001 година, а супспецијалист по кардиологија од 2008 година, положени испитите од постдипломските студии, останува уште одбраната на магистерскиот труд. Во 2001 година станала едукатор на програмата за лекари од примарната здравствена заштита спонзорирана од Сбетска банка и Министерството за здравство. Во 2002 година-учесник на семинарот за инфективни болести на срце организиран од Европското кардиолошко здружение. Во 2003 година-едномесечен престој во Универзитетската Клиника за Интерна медицина (АКХ) во Виена. Во 2004 година-учесник на семинарите за континуирана едукација на тимови за контрола на болнички инфекции. Во 2005 година - член на тимот формиран од Министерството за здравство за изработка на водичите на медицина базирана на докази-валвуларни срцеви заболувања и инфективни срцеви заболувања. Во 2006 година-Напредната клиничка ехокардиографија одржана во Софија, организирана од Европското кардиолошко здружение. Во 2008 година-Берлин, излагач на Европскиот симпозиум на аспирин. Улогата на аспиринот кај ЦХД. Во 2009 година-10 дневен едукативен престој во националната кардиолошка болница во Софија по ултразвучна дијагностика на каротидни артерии и периферни садови.

Трудовите 1-37 се рецензирани во Билтенот на Универзитетот Свети Кирил и Методиј во Скопје.

Трудови за рецензија:

38. Srbinovsa E; Andova V, Georgiev A, Gramatikovski N, *Cardiac lipoma localized in right atrium*. Ata Kirilmaz Journal of cardiovascular surgery, Turkey 2004.

Цел на трудот е да се потенцираат најважните аспекти на Cardiac lipoma претставени во литературата со презентација на случај на успешно отстранување на десно атријален липом.

39. Пејков Х, Котевски В, Петровски Б, Србиновска Е, Андова В *Ефекти од АВСИХМАВ на левовентрикуларна функција кај пациенти со АЦС третирани со PCI + STENT*. Трет македонски конгрес за кардиологија, Охрид 2006

Цел на трудот била да се докажат теоретските тврдења од литературата дека употребата на АВСIХIМАВ кај пациенти со АИМ третирали со реваскуларизација имаат значителни подобрувања на ЕФ.

40. Јосимовски С, Зимбаков Ж, Петровски Б, Трајчески Т, Андова В, **Ефектите од рана администрација на атростатин на тромботичен процес кај нормохолестеринемични пациенти со нестабилна ангина.** Трет македонски конгрес за кардиологија, Охрид, 2006.

Цел на трудот била да се докаже дека раната примена на Атростатин значително влијае на нивото на Von Willebrand-ов фактор и хепаталните ензими на ниво на тромбоза и фибринолитичниот систем.

41. Христова Е, Србиновска Е, Жантева М, Спироска В, Андова В **Индикации за катетеризација кај тешка валвуларна аортна стеноза- корелативна анализа на доплер ехокардиографија и катетеризација.** Трет македонски конгрес за кардиологија, Охрид, 2006.

Цел на трудот била споредба на ехокардиографски и катетеризациони параметри кај пациенти со аортна стеноза постари од 60 години.

42. Христова Е, Србиновска Е, Трајчевски Т, Андова В. **Двојно притисочно оптоварување на левата комора заради постоење на комбинирана срцева мана: Коарктација на аорта и аортна стеноза.** Трет македонски конгрес за кардиологија, Охрид, 2006.

Цел на трудот бил приказ на пациент со коарктација на аорта и тешка аортна стеноза.

43. Пројевска Д, Спироска В, Жантева М, Танева Б, Андова В. **Дисекција на аорта како случаен Ехокардиографски наод - приказ на случај.** Трет македонски конгрес за кардиологија, Охрид, 2006.

Цел на трудот била да се докаже дека рано откриена дисекција на аорта во услови на појава на нов срцев шум и итна операција овозможува добра прогноза

44. Србиновска В, Спироска В, Андова В, Христова Е. **Лево вентрикуларно ремоделирање кај пациенти со дилатациона кардиомиопатија: ехокардиографска студија на систолни и дијастолни параметри.** Трет македонски конгрес за кардиологија, Охрид, 2006.

Цел на студијата била да се проценат ехокардиографските карактеристики на пациентите со дилатациона кардиомиопатија кои помагаат во проценка на стадиумот на болеста, а ќе помогнат во третман на пациентите.

45. Чапароска Т, Пројевска Д, Спироска В, Андова В, Спироски. **Дијастолен шум над митрално устие како индикација за ехокардиографско иследување-Приказ на случај.** Трет македонски конгрес за кардиологија, Охрид, 2006.

Целта на трудот била да се прикаже важноста на ехокардиографија по откриен дијастолен шум над митрално устие. Се покажало присуство на тумор во лев атриум со што се овозможило брзо дијагностицирање и лекување.

46. Чапароска Т, Пројевска Д, спироска В, Србиновска Е, Андова В. **Задоцнето оперативно лекување на пулмонална стеноза - приказ на случај.** Трет македонски конгрес за кардиологија, Охрид, 2006.

Целта на трудот била да се докаже значајноста на навремениот и правилен физикален преглед во детската возраст за да не постојат задоцнети дијагностицирања на вродени срцеви мани, кои пак од своја страна придонесуваат за срцево попуштање.

47. Христова Е, Жантева М, Котевски В, Андова В. **Исхемичен мозочен удар како компликација на нерешена пулмонална стеноза и агријален септален дефект - приказ на случај.** Трет македонски конгрес за кардиологија, Охрид, 2006.

Цел на трудот бил приказ на ретка срцева мана во адултна возраст - пулмонална стеноза која од своја страна довела до компликација-исхемичен мозочен удар.

48. Иванов Q, Андова В, Чапароска Е, Србиновска Е. **Дисекантна аортна аневризма - дијагностички предизвик.** Трет македонски конгрес за кардиологија, Охрид, 2006.

Цел на трудот била приказ на случај на дисекантна аневризма, кој поради тегоби од абдоминална симптоматологија бил хоспитализиран на абдоминална хирургија и третиран како акутен абдомен. Трансезофагеалната и трансторакалната ехокардиографија се методи кои можат да потврдат или да исклучат постоење на дисекантна аневризма.

49. Андова В, Србиновска Е, Спироска В, Жантева М, Чапароска Е. **Наоди од континуираната електрокардиографија (холтер мониторинг) кај митрален валвуларен пролапс.**

Цел на трудот била да се прикаже анализата направена со 24-часовен ЕКГ-мониторинг кај пациенти со митрален валвуларен пролапс. Со тоа се добива јасна слика за понатамошниот третман кај овие пациенти со срцеви аритмии.

50. Чапароска Е, Андова В, Србиновска Е, Пројевска Д. **Ефектот на лосартан како монотерапија кај пациенти со умерена**

артериска хипертензија. Трет македонски конгрес за Кардиологија, Охрид, 2006.

Цел на трудот беше да се утврди позитивното влијание на Лосартан кај пациенти со умерена артериска хипертензија.

Д-р Марија Здравеска

Биографски податоци за кандидатката

Родена е на 5.9.1966 година во Скопје. Основно и средно образование завршила во Скопје со одличен успех, како првенец на генерација. На Медицинскиот факултет во Скопје се запишала во учебната 1984/85 година, а завршила во 1990 година со просечен успех 9,73. По завршениот приправнички стаж, положила државен испит на 1,2 и 3.07.1991 година. Од март до ноември 1991 година работела на Проектот за имунолошки карактеристики на малигните заболувања (МАГРИМ), на ЈЗУ Клиника за пулмологија и алергологија во Скопје, каде што е примена во редовен работен однос од 1991 година. Со специјализација по предметот интерна медицина започнала на 1.9.1992 година, а специјалистичкиот испит го положила во 1996 година. За помлад асистент по предметот интерна медицина е избрана во ноември 1992 година, а за асистент на Катедрата за интерна медицина од октомври 1997 година, кое место го окупира до 2006 година. Со супспецијализација по пулмологија започнала во јуни 1997 година, а со звањето супспецијалист по пулмологија и алергологија се здобила во октомври 1999 година. Постдипломските студии од областа на третманот на астмата ги завршила во декември 1999 година, со одбрана на магистерската теза со наслов: „Кортикостероиди за инхалација - несакани ефекти и граници на сигурност“. Од 2003 година работи на докторска теза, на тема од областа остеопороза и кортикостероиди за инхалација кај болни со астма. Во текот на студиите на Медицинскиот факултет во Скопје, како и во текот на работата на Клиниката за пулмологија и алергологија, има учествувало на повеќе домашни и интернационални конгреси, семинари и работилници, презентирајќи ги своите истражувања од областа на педијатриската генетика, перкутаната транслуминална ангиопластика, местото на ултрасонографијата кај болестите на шлеврата и белодробните тумори и дијагнозата и третманот на бронхијалната астма и ринитот. Член е на Македонското респираторно здружение, Македонското здружение за алергологија и клиничка имунологија, Лекарската комора и Здружението на лекарите на Македонија, Европското респираторно здружение и Турското торакално здружение. Од 1992 година активно е вклучена во основањето и активноста на Центарот за астма при Клиниката, основањето и организацијата на работата на десетте регионални центри за астма во Републиката во 2007/2008 година, и едукација на здравствениот персонал за работа во нив. Во последната деценија, поле на посебен интерес и се несаканите ефекти на кортикостероидите за инхалација и едукативните програми за астма и ХОББ, а од 2003 година работи и во Одделот за инвазивна дијагностика и интервенционална

пулмологија. Од октомври 2007 година ја зазема позицијата претседател на Управниот одбор на ЈЗУ Клиника за пулмологија и алергологија. Како помошник-истражувач, има учествувало во неколку клиничко истражувачки проекти: Отворена, плацебо контролирана студија, фаза III со кортикостероиди за инхалација; Отворена, плацебо контролирана студија со будезонид; Отворена студија за клинички ефекти на амоксицилин+клавулонска киселина, истражувач во фаза III, паралелна, компаративна, делумно слепа, плацебо контролирана студија за ефикасноста и безбедноста на лек кај болни со средно тешка, перзистентна астма (октомври 2006-декември 2007); истражувач во фаза III, паралелна, рандомизирана, отворена студија за компарација на тераписката ефикасност и безбедност на лекови кај болни со средно тешка, перзистентна астма (февруари-септември 2009). Активно го зборува англискиот и пасивно францускиот јазик.

Трудови рецензирани при претходните избори:

1 - 10: трудови рецензирани во Билтенот на Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ Во Скопје, 27.11.1992 година, бр. 585, стр.121 до124.

11 - 44: трудови рецензирани во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ Во Скопје, од 29 Септември, 1997 година, бр. 691-1 дел, стр.104-113.

45-94: трудови рецензирани во Билтенот на Универзитетотот „ Св. Кирил и Методиј“ Во Скопје, од 2001 година, бр. 785 -01.

95-112: трудови рецензирани во Билтенот на Универзитетот „ Св. Кирил и Методиј“ Во Скопје, бр. 846-04.

113-161 трудови рецензирани во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ Во Скопје, бр. 871-05.

Трудови за рецензија:

161. Zdraveska M, Dimitrievska D, Todevski D, Gjorcev A, Dokic D: Association of bronchial asthma and atopy with incidence of HLA and DR in Macedonia; 15th ERS Annual Congress, Copenhagen, Denmark, September 17-21, 2005, Eur. Resp.J; 26(49) 2005, 591s.

Патогенетските механизми за настанување на бронхијалната астма се познати, но етиологијата на оваа многу распространета болест сеуште е непозната. Во обид да се открие причината се обвинуваат и генетските фактори. Позната е асоцијацијата на астмата со аберации на пооделни гени. Во овој труд поврзаноста на бронхијалната астма и атопија со одредени ХЛА и ДР locus изнесена е кај пациентите во Македонија. Направена е ХЛА и ДР типизација на група пациенти кои боледуваат од бронхијална астма.

162. Zdraveska M, Dimitrievska D, Gjorcev A, Todevski D, Dokic D: Epidemiology of Joint Incidence of Asthma and Rhinitis in Macedonia; The 4th Balkan Congress of Allergology and Clinical Immunology, Bucharest, Romania, September 22-25, 2005, Abstracts book; 58.

Трудот претставува епидемиолошка студија, работена на Клиниката за пулмологија и алергологија за инциденцата на астма и ринитис во

Македонија. Опфатена е група од 244 пациенти кои се јавиле на преглед во одделот за астма. Кај 22% од нив е дијагностициран ринитис, а кај 78% бронхијална астма. Инциденцата на ринит и астма е евидентна кај оваа група на пациенти. Кај 65% од нив добиени се позитивни кутани алерголошки тестови. Во трудот е даден акцент и на пристапот во дијагностиката и терапијата кај овие пациенти бидејќи болеста го зафаќа целото трахеобронхијално стебло.

163. Dimitrievska D, Zdraveska M, Gjorcev A, Todevski D, Dokic D: **Total Eosinophyls, ECP and IL-5 in Pheripheral Blood During Treatment with Inhaled Corticosteroids in Patients with Bronchial Asthma; The 4th Balkan Congress of Allergology and Clinical Immunology, Bucharest, Romania, September 22-25, 2005, Abstracts book; 59,**

Во основата на патогенезата на бронхијална астма лежи инфламација. Централно место во астматичната инфламација завземаат еозинофилите. Добра контрола на астма се постигнува само ако ја контролираме инфламацијата. Во овој труд е прикажана улогата на маркерите на инфламација (еозинофили, интерлеукин 5 и еозинофилен катјонски протеин) како водичи во терапијата и параметри за оценката на ефикасноста на терапијата. Споменатите параметри се следени во тек на 6 месеци терапија со инхалаторни кортикостероиди и добиена е статистички сигнификантна промена, што индиректно укажува на ефикасност на терапијата и добра контрола на болеста.

164. Димитриевска Д, Здравеска М, Ѓорчев А, Тодевски Д, Докиќ Д: **Третман на назална полипоза кај пациенти со аспирирска астма; 1st Macedonian Congress of Oto-Rino-Larngology, September 28-30, 2005, Ohrid, Macedonia, Abstract Book; 30.**

Назална полипоза е една од основните карактеристики на бронхијалната астма кај пациенти осетливи на аспирин. Овие пациенти многу често ги посетуваат ординациите за оториноларингологија каде што обично се прави полипектомија. Полипите рецидивираат а астмата се влошува. Во трудот се изнесени искуства од третман на назалната полипоза спроведен на Клиниката за пулмологија и алергологија. Применет е медикаментозен третман кој дава одлични резултати не само во третманот на полипозата, туку и во контрола на аспирирска астма.

165. Dimitrievska D, Zdraveska M, Gjorcev A, Todevski D, Dokic D: **Correllation of biological markers of inflammation in peripheral blood with bronchoprovocative testing with histamine in patients with bronchial asthma; World Allergy Congress, Munich, Germany, June 26-July 01, 2005, Allergy&Clinical Immunology International, Supl.No1, 2005; 107.**

Во трудот се обработени две методи кои се користат во дијагностиката и евалуацијата на бронхијалната астма, неспецифичен бронхопрвокативен тест со хистамин во споредба со одредување на маркери на инфламација во периферна крв. Обработени се 30 пациенти со бронхијална астма и направена е споредба на двете употребувани методи. Добиена е статистички сигнификантна корелација на двете

методи, што ја потврдува можноста за нивна валидност било да се користат поединечно или во комбинација.

166. Gjorcev A, Zdraveska M, Dimitrievska D, Todevski D, Dokic D: **Beneficial effect of nedocromil sodium in the treatment of severe asthma; World Allergy Congress, Munich, Germany, June 26-July 01, 2005, Allergy&Clinical Immunology International, Supl.No1, 2005; 112-113.**

Во трудот се обработени 60 пациенти со тешка бронхијална астма третирани со инхалаторни кортикостероиди во комбинација со недокромил солиум. Прикажани се позитивните ефекти од ваквиот пристап во терапијата, бидејќи на тој начин се намалува дозата на кортикостероидите потребни за добра контрола на астмата. Ваквата комбинација во терапијата ја подобрува контролата на болеста и квалитетот на животот, а ги намалува несаканите ефекти од терапијата.

167. Zdraveska M, Gjorcev A, Dimitrievska D, Todevski D, Dokic D: **Incidence of irritative pharyngeal syndrome during treatment with Fluticasone propionate versus Beclomethasone dipropionate; World Allergy Congress, Munich, Germany, June 26-July 01, 2005, Allergy&Clinical Immunology International, Supl.No1, 2005; 122.**

Во овој труд се обработени несаканите дејства на терапијата со инхалаторни кортикостероиди кај пациентите со бронхијална астма. Иако, инхалаторните кортикостероиди направиле револуција во терапијата на бронхијална астма, и ги редуцираа многубројните несакани дејства на системската кортикотерапија, сепак имаат одреден број на несакани ефекти, пред сè локални. Обработен е феноменот на иритативен фарингеален синдром при користење на два различни препарата кои се користат во терапија на бронхијална астма. Во трудот е истакнато дека инциденцата на орофарингеалниот иритативен синдром повеќе зависи од техниката на инхалација, отколку од избор на препарат.

168. Zdraveska M, Dimitrievska D, Gjorcev A, Todevski D: **Incidence of oral candidiasis during treatment with Fluticasone propionate versus Beclomethasone dipropionate; World Allergy Congress, Munich, Germany, June 26-July 01, 2005, Allergy&Clinical Immunology International, Supl.No1, 2005; 123.**

Орофарингеална кандидијаза е само едно од несаканите дејства на инхалаторните кортикостероиди кои се на прво место во терапијата на бронхијалната астма. Кандидијазата понекогаш може да ја влоши астмата, и да му создаде сериозни непријатности на пациентот. Во трудот е направена компарација во инциденцата на појавување на кандидијазата при користење на два различни препарата. Добиена е незначителна разлика во инциденцата на кандидијазата кај двата препарата и опишани се постапките за справување со овој несакан ефект на инхалаторните кортикостероиди.

169. Dimitrievska D, Zdraveska M, Gjorcev A, Todevski D, Dokic D: **Treatment of nasal polyposis in aspirine sensitive asthma; World Allergy Congress, Munich,**

Germany, June 26-July 01, 2005. Allergy&Clinical Immunology International, Supl.No1, 2005; 278,

Назалната полипоза кај пациентите со бронхијална астма осетливи на аспири е редовна појава. Контролата на астмата не е постигната ако не се постигне проодност на носните ходници. Во трудот се обработени пациенти со бронхијална астма и полипи во носот, кои се третирани медикаментозно на Клиниката за пулмологија и алегологија. Прикажани се терапевски протоколи за лекување на овој ентитет и протокол за одржување на постигнатата ремисија.

170. М. Здравеска, А.Горчев, Д.Димитријевска, Д.Тодевски, Д.Докиќ, Орофарингеална кандидијаза асоцирана употребом инхалаторних кортикостероида, Мајски пулмолошки дани, Зборник радова, 2006, 139-142.

Во трудот, кој е печатен in extenso, е опишана асоцијацијата на орофарингеалната кандидијаза, како локален несакан ефект при третманот со кортикостероиди за инхалација, кај 140 болни со астма. Авторите заклучуваат дека инциденцијата е сигнификантно висока, особено за повисоки дози на ИКС, но најчесто се купира со корекција на техниката на инхалација и локални антимиотици и не претставува индикација за прекин на терапијата.

171. Д.Димитријевска, М.Здравеска, А.Горчев, Д.Тодевски, Третман синуситиса код болесника са бронхијалном астмом, Мајски пулмошки дани, Зборник радова, 2006, 177-180.

Претставени се резултатите на авторите со третман на 274 болни со астма и синусит со оригинален протокол, кој вклучува комбинација на селектиран антибиотик, системски и топичен кортикостероид, како и секретолитик. Авторите ја потенцираат неопходноста од активно детектирање и адекватно третирање на хроничниот синусит кај болните со астма.

172. M.Zdraveska, T.Stefanovski, D.Todevski, S.Stojkovski, O.Jovkovski, Ultrasound guided follow up of pleural effusions, Eur Resp.J; 28(50) 2006, 510s

Рецензентската комисија е со позитивна оценка за претставените резултати во овој труд на авторите.

173. M.Zdraveska, D.Dimitrievska, A.Gjorcev, D.Todevski, D.Dokic, Joint incidence of asthma and rhinitis in Macedonia, Eur Resp.J; 28(50) 2006, 233s.

Рецензентската комисија е со позитивна оценка за претставените резултати во овој труд на авторите.

174. O.Jovkovski, T.Stefanovski, S.Stojkovski, M.Zdraveska, B.Kaeva, J.Spasevski, D.Dokic, Ultrasound guided needle biopsy for anterior mediastinal masses, Eur Resp.J; 28(50) 2006, 516s

Рецензентската комисија е со позитивна оцена за претставените резултати во овој труд на авторите.

175. T.Stefanovski, S.Stojkovski, O.Jovkovski, M.Zdraveska, D.Todevski, E.Kovkarova. **The value of imunofluorescence bronhoscopy in the diagnosis of the lung carcinoma and pre-cancerous lesions**, Eur Resp.J; 28(50) 2006, 514s

Рецензентската комисија е со позитивна оцена за претставените резултати во овој труд на авторите.

176. D.Todevski, T.Stefanovski, M.Zdraveska, S .Stojkovski, O.Jovkovski, **Application of ultrasound for diagnosis of intrathoracic tumour masses**, Eur Resp.J; 28(50) 2006, 513s

Рецензентската комисија е со позитивна оцена за претставените резултати во овој труд на авторите.

177. D.Dimitrievska, M.Zdraveska, A.Gjorcev, D.Todevski, L.Maninska, D.Dokic, **Incidence of allergic diseases in adolescent smokers in Macedonia**, Eur Resp.J; 28(50) 2006, 473s

Рецензентската комисија е со позитивна оцена за претставените резултати во овој труд на авторите.

178. D.Todevski, A.Gjorcev, M.Zdraveska, D.Dimitrievska, S.Stojkovski, O.Jovkovski, **Incidence of oral candidiasis during treatment with fluticasone propionate versus beclomethasone dipropionate**; Eur Resp.J; 28(50) 2006, 314s.

Рецензентската комисија е со позитивна оцена за претставените резултати во овој труд на авторите.

179. D.Dimitrievska, M.Zdraveska, A.Gjorcev, D.Todevski, D.Dokic, **Pleural effusion caused by choriocarcinoma metastaticum pleurae-case report**, Eur Resp.J; 28(50) 2006, 50s

Рецензентската комисија е со позитивна оцена за претставените резултати во овој труд на авторите.

180. D.Dimitrievska, M.Zdraveska, A.Gjorcev, D.Todevski, D.Dokic, **Biological markers of inflammation in peripheral blood during treatment with inhaledcorticosteroids in patients with bronchial asthma**, XXV Congress of the EAAACI, Vienna, Austria, 10-14 June 2006, 1174.

Следена е вредноста на серумските еозинофили, ИЛ-5, и ЕЦП кај 30 болни со астма, третирани со 1000-2000 мкг беклометазон дипропионат. Авторите ја проценуваат корелацијата на овие параметри со степенот на инфламација и бронхијална реактивност и нивната промена во тек на 6 месечен третман, при што е добиена изразена сигнификантност.

181. D.Dimitrievska, M.Zdraveska, A.Gjorcev, D.Todevski, D.Dokic, **Treatment of sinusitis in patients with bronchial asthma.** XXV Congress of the EAACI, Vienna, Austria, 10-14 June 2006, 1323

Претставена е неопходноста од паралелен третман на хроничниот синусит кај хоспитализирани болни со акутна егзацербација на бронхијална астма. Авторите ги прикажуваат своите резултати од специфично дизајниран протокол за третман, во траење од 21 ден, кај 274 болни со астма, како и позитивните ефекти од него, за поефикасно купирање на егзацербацијата на болеста, но и за намалување на инциденцата на нова епизода во тек на една година по третманот.

182. D.Todevski, M.Zdraveska, D.Dimitrievska, A.Gjorcev, D.Dokic, **Nedocromil sodium in the treatment of severe asthma**, Eur Resp.J; 30 (3) 2007, 69s.

Рецензентската комисија е со позитивна оценка за претставените резултати во овој труд на авторите.

183. A.Gjorcev, M.Zdraveska, D.Dimitrievska, D.Todevski, **HLA and DR in patients with asthma and atopy in Macedonia**, Eur Resp.J; 30 (3) 2007, 554s.

Рецензентската комисија е со позитивна оценка за претставените резултати во овој труд на авторите.

184. A.Gjorcev M.Zdraveska, D.Dimitrievska, D.Todevski, **Role of educational courses in asthma management**, World Asthma Meeting, WAM, Istanbul, 22-25 June 2007.

Низ студија изведена врз 200 болни со астма, авторите ја потврдуваат важноста на адекватната и континуирана едукација на болните со астма за шивната болест и адекватниот третман на оваа болест. Резултатите од студијата покажуваат дека болните поедноставно ги прифаќаат советите за измена на животниот стил и интервенции во околината, додека тешко ја прифаќаат неопходноста за континуирана и правилна примена на препишаните лекови за контрола на болеста.

185. M.Zdraveska, D.Dimitrievska, D.Todevski, A.Gjorcev, D.Dokic, **Joint incidence of asthma and rhinitis in Macedonia**, World Asthma Meeting, WAM, Istanbul, 22-25 June 2007.

Трудот претставува епидемиолошка студија на инциденцијата на горпореспираторните инфекции со астмата, која опфаќа 244 болни, третирани поради респираторни тегоби на Клиниката за пулмологија и алергологија. Резултатите покажале висока стапка на ко-егзистенција на астмата и ринитот (до 87%), особено потешцирана кај болните со присутна atopija.

186. D.Dimitrievska, M.Zdraveska, A.Gjorcev, D.Todevski, **Markers of inflammation in peripheral blood during treatment with inhaled corticosteroids**

in patients with bronchial asthma, World Asthma Meeting, WAM, Istanbul, 22-25 June 2007.

Авторите ја покажуваат вредноста на серумското ниво на еозинофили, ЕЦ и ИЛ-5, како биолошки маркери за квантифицирање и следење на инфламацијата, кај 30 болни со астма. Специфичната инфламација на дишните патишта е една од основните карактеристики на астмата и параметар кој го одредува степенот на нејзината тежина. Во трудот е следена со помош на мерење на бронхијалната хиперреактивност и клиничката презентација на болеста.

187. A. Tatabitovska, T.Stefanovski, S.Stojkovski, B.Kacva, M.Zdraveska, J.Spasevski, **Ultrasound guided core needle for anterior mediastinal masses**, Eur Resp.J; 32 (3) 2008, 88s.

Рецензентската комисија е со позитивна оцена за претставените резултати во овој труд на авторите.

188. M.Zdraveska, D.Dimitrievska, D.Todevski, A.Gjorcev, T.Stefanovski, **Ultrasound in evaluation of chest pain**, Eur Resp.J; 32 (3) 2008, 762s.

Рецензентската комисија е со позитивна оцена за претставените резултати во овој труд на авторите.

189. M.Zdraveska, D.Dimitrievska, A.Gjorcev, D.Todevski, **Incidence of rhinitis and asthma in Macedonia**, Allergy, Suppl 88, Volume 63 ,2008, s88 ,

Прикажана е инциденцијата на ринитис/синуситис кај 240 болни со потврдена бронхијална астма, третирани на Клиниката за пулмологија. Студијата ја потврдува високата инциденција на горното и долното респираторно загаѓање (над 80 %, особено кога постои коинциденција со атопија), кое е опишано и во современите студии и го потврдува концептот на АРИА.

190. Arbutina S, Gjorcev A, Kozareva K, Zdraveska M, Dimitrievska D, **Effects of fluticasone propionate and specific immunotherapy VS nasal decongestives in treatment of seasonal linden pollen allergic rhinitis**, Allergy, Suppl 88, Volume 63 ,2008, 365.

Прикажан е позитивниот ефект на комбинацијата на топичен кортикостероид (Fluticasone propionate) и специфичната имунотерапија врз клиничката презентација и тежината на сезонскиот алергиски ринит, предизвикан од полен од липа, кај 30 болни со алергиски ринит, без знаци за астма или ХОББ. Регистрирано е сигнификантно подобрување на симптоматологијата и скоровите за процена на квалитетот на живот на болните.

191. Gjorcev A, Dimitrievska D, Zdraveska M, Goseva Z, Todevski D, Arbutna S, **Education of patients in the center of asthma improve asthma management**, Allergy, Suppl 88, Volume 63 ,2008, 299.

Едукацијата на болните со хронични болести, меѓу кои спаѓа и астмата, е неопходна и е клучен дел од целокупниот третман на болеста, и има за цел да им помогне на болните полесно да се справат со секојдневните предизвици на животот со хронична болест. Авторите ги презентираат резултатите од едукативниот курс кај 300 болни со астма, кои покажуваат дека болните најлесно ги усвојуваат советите за самопомош при акутно влошување на болеста, додека тешко ја прифаќаат потребата за континуирана, долготрајна антиинфламаторна терапија.

192. Димитријевска Д, Здравеска М, Ѓорчев А, Тодевски Д. **Третман на синуситис кај болните со бронхијална астма**, ММП, год 53, 1999, стр 109-250, бр 3-4, 132-135.

Воспаление на параназалните синуси е многу чест наод кај болните со бронхијална астма. Хроничниот синусит може да биде тригерфактор за предизвикување акутни егзацербации на болеста. Во трудот се објаснети механизмите на активација на болеста, пристапот во лекувањето, и интернационалниот протокол за третман на синуситисот кај болните со бронхијална астма.

193. Ј. Минов, Д. Димитријевска, А. Ѓорчев, Д. Тодевски, М. Здравеска. **Бронхијалната астма**, Мак. Мед. преглед 1998; 51 (32): 82.

Трудот ги прикажува непрофесионалните аероалергени како тригери на бронхијалната астма. Обработени се 38 болни со астма, од кои кај 42% е потврдено постоење на атопија со помош на стандардни кожни прик-тестови. Авторите ја прикажуваат инциденцијата и распоредот на присуство на поедини инхалаторни алергени кај болните со астма, од кои доминира алергијата на *Dermatophagoides pteronyssinus*.

194. Здравеска М, Глигоровски Љ, **Белодробна трансплантација при цистична фиброза**, Мак. Мед. Преглед год. 54, 2000, стр. 216-218.

Трудот претставува медицинска расправа за различните опции кои ги дава современиот третман на цистичната фиброза, како и местото на трансплантацијата во целокупната терапевска постапка и планирање. Во него се дефинирани точните индикации за процедурата, критериумите за регрутација на болните, актуелното преживување на разните варијанти на интервенцијата, како и нејзините најчести компликации.

195. М. Здравеска, А. Ѓорчев, Д. Тодевски, Д. Димитријевска, Ј. Минов, Д. Докиќ. **Влијанието на високи дози на кортикостероиди за инхалација врз хипоталамо-питуитарната оска**. Мак. Мед. преглед, 2002; 5-6: 224-228.

Следени се 4 групи со по 20 пациенти поставени на различни дози на кортикостероидиза инхалација и мерен е нивниот ефект на ХПА-оската. Болните со бронхијална астма, за контрола на болеста, примаат кортикотерапија континуирано. Знаејќи ги многуте несакани дејства на кортикостероидите, со овој труд е направен обид да се детектираат и да

се квантифицираат несаканите дејства на инхалаторните кортикостероиди, како и нивната клиничка сигнификантност.

Д-р Дејан Тодевски

Биографски податоци за кандидатот

Д-р Дејан Тодевски е роден на 9.1.1970 година во Скопје. Основно и средно образование завршил во Скопје со одличен успех. На Медицинскиот факултет при Универзитетот "Св. Кирил и Методиј", Скопје се запишал во 1989 година, а го завршил 1997 година. Специјализација по интерна медицина запишал во 1999 година на Медицинскиот факултет во Скопје а ја завршил во 2004 година. На супеспецијализација по пулмологија и алергологија се запишал во 2005 година, а ја завршил во 2007 година. На постдипломски студии по предметот пулмологија и алергологија е запишан од 1999 година и моментално е во изработка на неговиот поднесок за магистерски труд. Одлично се служи со англискиот јазик и има одлично познавање на работата со компјутери.

Стручна дејност

Вработен е на Клиниката за пулмологија и алергологија од 1998 година, Универзитетски клинички центар-Скопје, а шеф на Отсекот за терапија во Центарот за астма на Клиниката од 2007 година. Моментално активно работи и во Одделот за бронхоскопија и инвазивни дијагностички процедури на Клиниката. За време на работата на Клиниката за пулмологија и алергологија учествувал во изработка на повеќе од 80 трудови, презентирани на конгреси во земјата и странство. Активно учествувал на неколку едукативни тренинзи и семинари од областа на бронхоскопијата, ехосонографијата и инвазивни дијагностички процедури во респираторната медицина во земјава и во странство (Голник-Словенија, Белград-Србија).

Научно - истражувачка дејност

Бил учесник на два научни меѓународни истражувачки проекта на Клиниката: истражувач во фаза III, паралелна, компаративна делумно слепа, плацебо контролирана студија за ефикасноста и безбедноста на лекови кај болни со средно тешка, перзистентна астма (2006-2007), истражувач во фаза III, паралелна, рандомизирана, отворена студија за компарација на терапевската ефикасност и безбедност на лекови кај болни со средно тешка, перзистентна астма (2009). Моментално активно учествува на уште два такви проекта кои моментално се одвиваат на Клиниката.

Трудови приложени за рецензија:

1. M.M. Zdraveska, D.T. Dimitrievska, A.S. Gjorcev **D.L. Todevski: Effect of educational courses on asthma management and treatment;** ERS Annual Congress Berlin 2001, Abstract book 1808.
2. M.M. Zdraveska, D.T. Dimitrievska, A.S. Gjorcev **D.L. Todevski: Local side effects of inhaled corticosteroids-incidence of oropharyngeal candidiasis;** ERS Annual Congress Berlin 2001, Abstract book 1800.
3. D.T. Dimitrievska, M.M. Zdraveska, A.S. Gjorcev, T.T. Stefanovski, **D.L.Todevski: Effect of education in asthma management;** ERS Annual Congress Berlin 2001, Abstract book 1453.
4. D.T. Dimitrievska, M.M. Zdraveska, A.S. Gjorcev, **D.L.Todevski T.T. Stefanovski,; Treatment of nasal polyposis in aspirine sensitive asthma;** ERS Annual Congress Berlin 2001, Abstract book 2866.
5. J.B. Minov, A.S. Gjorcev, D.T. Dimitrievska, M.M. Zdraveska, **D.L. Todevski: Actiological assessment of prolonged cough in outpatients;** ERS Annual Congress Berlin 2001, Abstract book 2599.
6. J.B. Minov, A.S. Gjorcev, K.V. Vasilevska, E.G. Vlaski, D.T. Dimitrievska, M.M. Zdraveska, **D.L. Todevski, I.B. Sokolovski, Z.C. Stojanovski: Hypertension in asthma patients;** ERS Annual Congress Stockholm 2002, Abstract book 3185.
7. M.M. Zdraveska, D.T. Dimitrievska, A.S. Gjorcev **D.L. Todevski: Effects of inhaled corticosteroids over glucose metabolism;** ERS Annual Congress Stockholm 2002, Abstract book 1906.
8. D.T. Dimitrievska, M.M. Zdraveska, A.S. Gjorcev, **D.L.Todevski: Incidence of oropharyngeal candidiasis during treatment with high doses of inhaled corticosteroids** ERS Annual Congress Stockholm 2002, Abstract book 756.
9. A.S. Gjorcev, D.T. Dimitrievska, M.M. Zdraveska, **D.L. Todevski: Education of the patients and its effect in asthma management;** ERS Annual Congress Viena 2003, Abstract book 2335.
10. M.M. Zdraveska, D.T. Dimitrievska, **D. Todevski, A.S. Gjorcev, D. Dokic: Dialing with corticosteroid-induced oral candidiasis in asthmatics,** ERS Annual Congress Glassgow 2004, Abstract book 892.
11. D.T. Dimitrievska, M.M. Zdraveska, A.S. Gjorcev, **D.L.Todevski, B.G. Gerovski; Correlation of Biological markers of inflammation in peripheral blood with bronchoprovocative testing with histamine in patients with bronchial asthma** ERS Annual Congress Glassgow 2004, Abstract book 1863.
12. M.M. Zdraveska, D.T. Dimitrievska, **D.L Todevski, A.S. Gjorcev Influence od parental smoking on tobacco abuse among adolescents;** ERS Annual Congress Glassgow 2004, Abstract book 3730.

13. D.T. Dimitrievska, M.M. Zdraveska, A.S. Gjorcev, **D.L. Todevski**: **Factors that stimulate smoking in Macedonian adolescents** ERS Annual Congress Glasgow 2004, Abstract book 3717.
14. **D. L. Todevski** A.S. Gjorcev, M.M. Zdraveska D.T. Dimitrievska: **Changes in glucose metabolism during treatment with high doses of inhaled corticosteroids** ERS Annual Congress Glasgow 2004, Abstract book 3143.
15. T.B. Stefanovski, S.M. Stojkovski, **D.L. Todevski**, O.R. Jovkovski, E.I. Kovkarova: **The Role of Ultrasound (US) guided transthoracic fine needle biopsy (TFNB) in patients with pancoast tumors**, ERS Annual Congress Copenhagen 2005, Abstract book 4295.
16. M.M. Zdraveska, D.T. Dimitrievska, **D. Todevski**, A.T. Gjorcev, D. Dokic, : **Association of bronchial asthma and atopy with the incidence of HLA and DR in Macedonia** ERS Annual Congress Copenhagen 2005, Abstract book 3777.
17. S.M. Stojkovski , T.B. Stefanovski, M.M. Zdraveska, **D.L. Todevski**, O.R. Jovkovski, **Ultrasound (US) guided transthoracic fine needle biopsy (TFNB) in patients with peripheral malignant (necrotic) lung tumors**, ERS Annual Congress Copenhagen 2005, Abstract book 4297.
18. S.M. Stojkovski , T.B. Stefanovski, O.R. Jovkovski M.M. Zdraveska, Nenad. B. Joksimovic, **D.L. Todevski**, **Transthoracic fine needle biopsy under US guidance of peripheral pulmonary nodules: our 12 years experience**, ERS Annual Congress Munich 2006, Abstract book E2976.
19. T.B. Stefanovski, S.M. Stojkovski, O.R. Jovkovski, M.M. Zdraveska, **D.Lj. Todevski**, , E.I. Kovkarova; **The value of autofluorescence bronchoscopy in the diagnosis of the lung carcinoma and pre-cancerous lesion**, ERS Annual Congress Munich 2006, Abstract book E2966.
20. **D.Lj. Todevski** T.B. Stefanovski, M.M. Zdraveska S.M. Stojkovski, O.R. Jovkovski: **Application of ultrasound for diagnosis of intra-thoracic tumor masses**, ERS Annual Congress Munich 2006, Abstract book E2956.
21. M.M. Zdraveska, T.B. Stefanovski , **D.Lj. Todevski**, S.M. Stojkovski, O.R. Jovkovski: **Ultrasound guided follow up of pleural effusion** ERS Annual Congress Munich 2006, Abstract book E2943.
22. D. T. Dimitrievska, M.M. Zdraveska, A.S. Gjorcev, **D.Lj. Todevski**, L.G. Maninska, D.D. Dokic: **Incidence of allergic disases in adolescent smokers in Macedonia**, ERS Annual Congress Munich 2006, Abstract book P2738.
23. **D.Lj. Todevski** , A.S. Gjorcev , M.M. Zdraveska, D. T. Dimitrievska, S.M. Stojkovski, O.R. Jovkovski, **Incidence of oral candidiasis during treatment with fluticasone propionate versus beclamethasone dipropionate**, ERS Annual Congress Munich 2006, Abstract book P1808.

24. M.M. Zdraveska, D. T. Dimitrievska D.Lj. Todevski , A.S. Gjorcev , D.D. Dokic:: **Joint incidence of asthma and rhinitis in Macedonia**, ERS Annual Congress Munich 2006, Abstract book P1375.
25. D. T. Dimitrievska M.M. Zdraveska, A.S. Gjorcev , **D.Lj. Todevski** , , D.D. Dokic: **Pleural effusion caused by choriocarcinoma metastaticum pleurae-case report**, ERS Annual Congress Munich 2006, Abstract book E399.
26. **D.Lj. Todevski**, M.M. Zdraveska, D. T. Dimitrievska, A.S. Gjorcev , D.D. Dokic: **Nedocromil sodium in the treatment of severe asthma**, ERS Annual Congress Stockholm 2007, Abstract book P561.
27. A.S. Gjorcev, M.M. Zdraveska, D. T. Dimitrievska, **D.Lj. Todevski** , : **HLA and DR in patients with asthma and atopy in Macedonia**, ERS Annual Congress Stockholm 2007, Abstract book P3309.
28. M.M. Zdraveska, D. T. Dimitrievska **D.Lj. Todevski** , A.S. Gjorcev, T. Stefanovski: **Ultrasound in evaluation of chest pain**, ERS Annual Congress Berlin 2008, Abstract book E4301.
29. Dimitrievska D, **Todevski D**, Zdraveska M, Gjorcev A: **Education in asthma management**; XXIIth Congres of the EAACI, Paris, France, June 7-11, 2003, Eur. J. of All. and Clin. Immun, 63(55) 2003;129.
30. Zdraveska M, Gjorcev A, Dimitrievska D, **Todevski D**, Dokic D: **High doses of inhaled corticosteroids interfere with HPA axis function**; XXIIth Congres of the EAACI, Paris, France, June 7-11, 2003, Eur. J. of All. and Clin. Immun, 63(55) 2003;122.
31. Dimitrievska D, Zdraveska M, Gjorcev A, **Todevski D**, Dokic D: **Total eosinophyls, ECP and IL-5 in peripheral blood during treatment with inhaled corticosteroids in patients with bronchial asthma**; XXIIth Congres of the EAACI, Paris, France, June 7-11, 2003, Eur. J. of All. and Clin. Immun, 63(55) 2003;119-120.
32. Dimitrievska D, Zdraveska M, Gjorcev A, **Todevski D**, Dokic D: **Treatment of nasal polyposis in patients with aspirine sensitive asthma**; XXIIth Congres of the EAACI, Paris, France, June 7-11, 2003, Eur. J. of All. and Clin. Immun, 63(55) 2003;112.
33. Dimitrievska D, Zdraveska M, Gjoecev A, **Todevski D**: **Corelation of biological marcers of inflammation in peripheral blood with bronchoprovocative testing with histamine in patients with bronchial asthma**; 7th Annual Congress of TTS, April 28-May 1, 2004, Antalya, Toraks dergisi, 5(1), 2004; 38.
34. Zdraveska M, Dimitrievska D, Gjoecev A, **Todevski D**, Dokic D: **Effect of Nedocromil sodium in the treatment of severe asthma**; 7th Annual Congress of TTS, April 28-May 1, 2004, Antalya, Toraks dergisi, 5(1), 2004; 203.
35. Dimitrievska D, Zdraveska M, Gjorcev A, **Todevski D**, Dokic D: **Correllation of biological markers of inflammation in peripheral blood with**

bronchoprovocative testing with histamine in patients with bronchial asthma; World Allergy Congress, Munich, Germany, June 26-July 01, 2005, Allergy&Clinical Immunology International, Supl.No1, 2005; 107.

36. Gjorcev A, Zdraveska M, Dimitrievska D, Todevski D, Dokic D: **Beneficial effect of nedocromil sodium in the treatment of severe asthma;** World Allergy Congress, Munich, Germany, June 26-July 01, 2005, Allergy&Clinical Immunology International, Supl.No1, 2005; 112-113.

37. Zdraveska M, Gjorcev A, Dimitrievska D, Todevski D, Dokic D: **Incidence of irritative pharyngeal syndrome during treatment with Fluticasone propionate versus Beclomethasone dipropionate;** World Allergy Congress, Munich, Germany, June 26-July 01, 2005, Allergy&Clinical Immunology International, Supl.No1, 2005; 122.

38. Zdraveska M, Dimitrievska D, Gjorcev A, Todevski D: **Incidence of oral candidiasis during treatment with Fluticasone propionate versus Beclomethasone dipropionate;** World Allergy Congress, Munich, Germany, June 26-July 01, 2005, Allergy&Clinical Immunology International, Supl.No1, 2005; 123.

39. Dimitrievska D, Zdraveska M, Gjorcev A, Todevski D, Dokic D: **Treatment of nasal polyposis in aspirine sensitive asthma;** World Allergy Congress, Munich, Germany, June 26-July 01, 2005, Allergy&Clinical Immunology International, Supl.No1, 2005; 278.

40. M.Zdraveska, A.Gjorcev, D.Dimitrievska, D.Todevski, D.Dokic. **Orofaringealna kandidijaza asocirana upotrebom inhalatornih kortikosteroida,** Majski pulmoloski dani, Zbornik radova, 2006, 139-142.

41. D.Dimitrievska, M.Zdraveska, A.Gjorcev, D.Todevski, **Tretman sinuzitisa kod bolesnika sa bronhijalnom astmom,** Majski pulmoloski dani, Zbornik radova, 2006, 177-180.

42. D.Dimitrievska, M.Zdraveska, A.Gjorcev, D.Todevski, D.Dokic, **Biological markers of inflammation in peripheral blood during treatment with inhaledcorticosteroids in patients with bronchial asthma,** XXV Congress of the EAACI, Vienna, Austria, 10-14 June 2006, 1174.

43. D.Dimitrievska, M.Zdraveska, A.Gjorcev, D.Todevski, D.Dokic, **Treatment of sinusitis in patients with bronchial asthma.,** XXV Congress of the EAACI, Vienna, Austria, 10-14 June 2006, 1323.

44. A.Gjorcev M.Zdraveska, D.Dimitrievska, D.Todevski, **Role of educational courses in asthma management ,** World Asthma Meeting, WAM, Istanbul, 22-25 June 2007.

45. M.Zdraveska, D.Dimitrievska, D.Todevski, A.Gjorcev, D.Dokic, **Joint incidence of athma and rhinitis in Macedonia,** World Asthma Meeting, WAM, Istanbul, 22-25 June 2007.

46. D.Dimitrievska, M.Zdraveska, A.Gjorcev, D.Todevski. **Markers of inflammation in peripheral blood during treatment with inhaled corticosteroids in patients with bronchial asthma**, World Asthma Meeting, WAM, Istanbul, 22-25 June 2007.
47. Gjorcev A, Dimitrievska D, Zdraveska M, Goseva Z, Todevski D, Arbutna S. **Education of patients in the center of asthma improve asthma management**, Allergy, Suppl 88, Volume 63, 2008, 299.
48. J.Minov, A.Gjorcev, E.Vlaski, K.Vasilevska, D.Dimitrievska, M.Zdraveska, D.Todevski, Z.Stojanovski, I.Sokolovski: **Sensitization to standard aeroallergens in childhood and adult asthma**; XXI Congres of the EAACI, Naples, Italy, June 1-5, 2002, Eur. J. of All. and Clin. Immun., 73(57) 2002;327.
49. J.Minov, E.Vlaski, I.Sokolovski, D.Dimitrievska, A.Gjorcev, M.Zdraveska, D.Todevski: **Asthma across two generations**; 10th ERS Annual Congres, Florence, Italy, August 30-September 3, 2000, Eur.Resp.J.;16(31)2000,462s.
50. М.Здравеска, А.Ѓорчев, Д.Димитриевска, Д.Тодевски: **Степен на запознаеност на болните од бронхијална астма со нивната болест**; Конгрес на лекарите од превентивната медицина на Македонија, 02-05 октомври, 2002; ММП 56(52) 2002:25.
51. Димитриевска Д, Здравеска М, Ѓорчев А, Тодевски Д: **ПЕФ (Peak Expiratory Flow) мониторинг кај болни со бронхијална астма**; ММП, 54(1-2), 2000;117-119.
52. Ѓорчев А, Здравеска М, Димитриевска Д, Тодевски Д, Груева-Ѓорчева Л, Теодорова С, Шорко Ј: **Центар за астма и едукација**; III конгрес на Македонското респираторно здружение со меѓународно учество, 15-18 октомври, 2003; ММП: 26-27.
53. Ѓорчев А, Тодевски Д, Здравеска М, Димитриевска Д, Груева-Ѓорчева Л, Теодорова С, Шорко Ј: **PEFR мониторинг - 15 годишно искуство**; III конгрес на Македонското респираторно здружение со меѓународно учество, 15-18 октомври, 2003; ММП: 27.
54. Здравеска М, Ѓорчев А, Димитриевска Д, Тодевски Д, Шорко Ј: **Здружена инциденца на ринит и астма**; III конгрес на Македонското респираторно здружение со меѓународно учество, 15-18 октомври, 2003; ММП: 28.
55. Здравеска М, Ѓорчев А, Димитриевска Д, Тодевски Д, Шорко Ј: **Несакани ефекти на инхалациски кортикостероиди - стравови и факти**; III конгрес на Македонското респираторно здружение со меѓународно учество, 15-18 октомври, 2003; ММП: 28.
56. Димитриевска Д, Здравеска М, Ѓорчев А, Тодевски Д: **Синуситис и назална полиноза кај болните со бронхијална**

астма; III конгрес на Македонското респираторно здружение со меѓународно учество, 15-18 октомври, 2003; ММП: 29.

57. **Тодевски Д, Ѓорчев А, Димитриевска Д, Здравеска М, Шорко Ј: Интерреакција на теофилиноот со другите лекови;** III конгрес на Македонското респираторно здружение со меѓународно учество, 15-18 октомври, 2003; ММП: 196.

58. **Тодевски Д, Ѓорчев А, Здравеска М, Димитриевска Д, Ковачевиќ К, ПЕФ мониторинг во дијагнозата, третманот и следењето на болните од астма во амбулантната практика.** Зборник на апстракти, Списание на МЛД, Мак. мед. преглед год. 2004, 58; (супл 60), стр. 77-78.

59. **Д. Димитриевска, М. Здравеска, А. Ѓорчев, Д. Тодевски: Бронхијална реактивност кај болните со бронхијална астма-промени во тек на терапија;** 2. Македонски имунолошки конгрес, Охрид, 13-17 јуни 2000; ММП 54(43); 262.

60. **Zdraveska M, Dimitrievska D, Gjorcev A, Todevski D, Dokic D: Epidemiology of Joint Incidence of Asthma and Rhinitis in Macedonia; The 4th Balkan Congress of Allergology and Clinical Immunology, Bucharest, Romania, September 22-25, 2005, Abstracts book; 58.**

61. **Ј. Минов, А. Ѓорчев, Д. Димитриевска, М. Здравеска, Д. Тодевски: Етиолошка евалуација на хроничната непродуктивна кашлица;** ММП, 56(3-4), 2002; 144-147.

62. **Димитриевска Д, Здравеска М, Ѓорчев А, Тодевски Д, Влашки Е: Бронхијална реактивност кај болните со бронхијална астма третирани со инхалаторни кортикостероиди;** Македонско списание за медицина 2001; 47(1-2):51-58.

63. **Димитриевска Д, Здравеска М, Ѓорчев А, Тодевски Д, Третман на синуситис кај болните со бронхијална астма,** ММП, год 53, 1999, стр 109-250, бр 3-4, 132-135.

64. **Dimitrievska D., Zdraveska M., Gjorcev A, Stefanovski T., Todevski D Vasik M: Treatment of sinusitis in patients with bronchial asthma,** EAACI'98, Birmingham, June 21-26, 1998, Eur. J. of All. and Clin. Immun, 43(53), 153

65. **Gjorcev A., Dimitrievska D., Zdraveska M., Grueva L., Todevski D: Safety border of inhaled corticosteroids (ICS)- 7 years follow up study,** EAACI'98, Birmingham, June 21-26, 1998, Eur. J. of All. and Clin. Immun, 43(53), 153.

66. **Dimitrievska D., Zdraveska M., Gjorcev A., Todevski D.: Total Eosinophils in peripheral blood during treatment with inhaled corticosteroids in patients with bronchial asthma, ", EAACI'99, Brussels, July 3-7, 1999, Eur. J. of All. and Clin. Immun, 545.**

67. Minov J., Dimitrievska D., Vlaski E., Zdraveska M., Gjorcev A., Todevski D.: **Persistence of childhood asthma in the adult age**, EAACI'99, Brussels, July 3-7, 1999, Eur. J. of All. and Clin. Immun., 585.
68. Ѓорчев А., Груева-Ѓорчева Л., Здравеска М., Димитриевска Д., Тодевски Д., Најдановска Н: **Аспиринска астма-дијагноза, терапија и контроверзии?** 2. Македонски имунолошки конгрес, Охрид, 13-17 јуни 2000, ММП, 54(43), 63-64.
69. Димитриевска Д., Здравеска М., Ѓорчев А., Тодевски Д.: **Бронхијална реактивност кај болните со бронхијална астма-промени во тек на терапија**, 2-ри Македонски имунолошки конгрес, Охрид, 13-17 јуни 2000, ММП, 54(43), 262.
70. Димитриевска Д., Здравеска М., Ѓорчев А., Тодевски Д.: **Корелација на ПЕФ варијации со бронхопровокациски тест со ацетилхолин кај болните со бронхијална астма**, 2. Македонски имунолошки конгрес, Охрид, 13-17 јуни 2000, ММП, 54(43), 263.
71. Минов Ј., Гривчева-Пановска В., Димитриевска Д., Ѓорчев А., Здравеска М., Тодевски Д.: **Алергиски кутани манифестации кај пациенти со астма**. 2. Македонски имунолошки конгрес, Охрид, 13-17 јуни 2000, ММП, 54(43), 293.
72. Тодевски Д., Ѓорчев А., Груева-Ѓорчева Л., Здравеска М., Димитриевска Д., Најдановска Н: **Сензибилност и специфичност на функционалниот мониторинг во дијагностиката на астмата**, 2 Македонски имунолошки конгрес, Охрид, 13-17 јуни 2000, ММП, 54(43), 295.
73. Димитриевска Д., Здравеска М., Ѓорчев А., Тодевски Д.: **Корелација на ПЕФ варијации со бронхопровокациски тест со ацетилхолин кај болните со бронхијална астма**, Македонско списание за медицина, 1997;43(1-2):63-68.
74. Zdraveska M., Dimitrievska D., Gjorcev A., Todevski D., Dokic D. : **Oropharyngeal candidiasis associated with treatment with topical corticosteroids**, XXVI Congress of the EAACI, 9-13 June, 2007, Goteborg, Sweden, 496.
75. Dimitrievska D., Zdraveska M., Gjorcev A., Todevski D., Dokic D. : **Serum level of ECP during treatment with inhaled corticosteroids in patients with bronchial asthma**, XXVI Congress of the EAACI, 9-13 June, 2007, Goteborg, Sweden, 533.

Д-р Фросина Арнаудова Дежуловиќ

Биографски податоци за кандидатката

Д-р Фросина Арнаудова Дежуловиќ е родена во Скопје на 30.4.1971 година. Основно и средно образование (УСО "Никола Карев" - смер биотехнологија) завршила во родниот град со одличен успех. Од 1991 до 1997 година студирала на Медицинскиот факултет во Скопје и дипломирала со просечен успех 8,5. Државен испит положила во 1998 година. Волонтирала на Клиниката за кардиологија од септември 1997 се до нејзиното редовно вработување на истата клиника во текот на март 2001 година. Специјализацијата од областа на интерна медицина ја завршила во периодот од 1999 до 2004 година кога се стекнала со звањето специјалист интернист. Со звањето Магистер по ургентна медицина се стекнала на Универзитетот Ла Сапенса во Рим, Италија каде што престојувала во периодот октомври 2005 – мај 2006 година. Во декември 2004 била на стручен престој во Клиничкиот Центар Белград, Србија каде што се обучувала од областа на стрес-ехокардиографијата. Од почетокот на студиите па до денес, таа е активна на научноистражувачки план, публикувајќи повеќе трудови. Активно се служи со англискиот и италијанскиот јазик. Поседува напредното информатичко знаење.

Трудови за рецензија:

1. E.Cunovski, D.Kovacevic, F.Arnaudova, N.Kostova, Z.Zimbakov, S.Gjorgjievski *Treatment of heart failure accompanied by atrial flutter and fibrillation and rapid ventricular rate*. Интернационален симпозиум за срцев пејсинг и аритмии, октомври, 1998.

Анализирани се 35 пациенти со конгестивна срцева слабост хоспитализирани на Клиниката за кардиологија. Пациентите имале атријална фибрилација или флатер и 10 од нив со блок на гранка. Биле третирани со Дигоксин со одредени дози. Хоспитализацијата била просечно 12 дена. Намалување на срцевата фреквенца било забележано кај сите пациенти без продолжување на должината на QRS комплексот, а 6 пациенти биле конвертирани во синус ритам. Заклучокот е дека кај пациенти со хронична срцева слабост третирани со дигиталис, нужно е често ЕКГ мониторирање за адекватно дозирање на дигиталисот без појавување несакани ефекти од него.

2. Проевска Д, Жантева М, Спироска В, Павловска Ј, Србиновска Б, Танева Б, Христова Е, Чапароска Т, Андова В, Арнаудова Ф, Чапароска. *Early post-operative dehiscence of the prosthetic mitral valve in patients with subsisted infective endocarditis*. 2nd international symposium "Advanced topics in cardiology" Dubrovnik.

Прележан инфективен ендокардитис е ризикфактор за рано настанување на дехисценција на протетична валвула. Прикажан е случај на 52 годишен пациент кој се презентирал со клиничка слика на потење, задушување и фебрилна состојба во тек на 30 дена, лекуван краткотрајно со антибиотска терапија. Земените хемокултури покажале присуство на *Staphylococcus aureus*, а ехокардиографскиот наод покажал присуство на мекоткивна формација на петелка, на атријалната страна на предниот

митрален залисток, со МР 2+. Исто така постоел дефект на интератријалниот септум со лесно назначени димензии на десносрцевите кавитети. Пациентот бил лекуван со антибиотска терапија според препораките на АЦЦ/АХА. Пациентот со негативни хемокултури и уреден биолошки статус во добра општа состојба е следен во период од една година. Истиот пациент повторно се презентираше со клиничка слика на белодробен оток, ехокардиографски потврдена акутна МР 4+, кога се видени изразено зголемени димензии на лево и десносрцевите кавитети, и руптура на хорда. Пациентот по стабилизирањето на состојбата е упатен на оперативно лекување, замена на митралната валвула со протетична, пач на интератријален септум и анулопластика на тикуспидниот прстен. Но, веќе 20 постоперативен ден е видена значајна дехисценција на протетичниот залисток, со ексцентрична МР 3+, а на ТТЕ се видени мекоткивни формации кои предизвикуваат делумна опструкција на валвула.

Инфективниот ендокардитис може да биде со хроничен тек, без значајна клиничка манифестација, во подолг период, но тивко да се развива. Комбинирано оперативно лекување со медикаментозна антибиотска терапија е единствен избор на лекување, иако не ескогаш исходот е поволан.

3. Проевска Д, Спироска В, Жантева М, Танева Б, Христова Е, Костов Ј, Бошевски М, Чапароска Т, Чапароска Е, Арнаудова Ф, Пеовска И, Андова В. "Dissection of the aorta as an inadvertent echocardiographic finding – case display".

Прикажан е случај на млад пациент на 24 годишна возраст, со марфаноидна конституција, кој во тек на еден месеци се жалел на болка во левото рамо и грбот. Пациентот бил упатен на ревматолог, биле направени рентгенски снимки на рбетот и рамото кои биле со уреден наод. Пациентот бил третиран со симптоматска аналгетска и антиинфламаторна терапија.

Во серијата направени прегледи упатен е и на кардиолог, кадешто е слушнат дијастолен шум над аорта, во прилог на аортна инсуфициенција, поради што е назначен за рутински ехокардиографски преглед. Истиот покажал изразено дилатирана аорта над залистоките, со флап на ендотелот во прилог на дисекција. Вистинскиот лумен бил две третини од вкупниот лумен на аортата, кадешто имало проток. Во лажниот лумен добиен бил проток со обратен тек, наод кој исклучува тромбоза на лажниот лумен. Регистрирана била и аортна регургитација од тежок степен. Пациентот бил упатен на оперативно лекување.

Авторите укажуваат дека необјаснетата градна болка, која е интензивна, повторлива и без промени на електрокардиограмот, може да укажува на дисекција на аортата, особено во услови на појава на нов срцев шум. Рано откриената дисекција, и итно оперативното лекување овозможуваат релативно добра прогноза.

4. Д.Пројевска, Спироска В, Жантева М, Павловска Ј, Србиновска Е, Радуловиќ В, Вавлукиќ М, Чапароска Т, Андова В, Арнаудова Ф, Чапароска Е. Асимптоматски големи тумори во десната преткомора, откриени со рутинска ехокардиографија.

Туморите во срцевите кавитети најчесто се бенигни, но поради локализацијата можат да имаат лоша прогноза доколку не се навреме откриени. Прикажани се два случаја на пациенти кај кои при рутинска ехокардиографија видени се големи туморозни формации локализирани во десната преткомора. Во првиот случај се работи за пациентка на 67 годишна возраст, дојдена поради замор и чувство на недостаток на воздух. Во десната преткомора е видена голема туморозна формација со различна ехогеност, која потсетува на цистична формација, која е прикрепена за интератријалниот септум, слабо подвижна и зафаќа 2/3 од површината на десната преткомора. Во вториот случај се работи за млад пациент на 24 годишна возраст, примен со епистакса, хематемеза и висок крвен притисок, со тромбоцитопенија. На рутинскиот ехо-преглед е најдена голема туморозна формација, која е прикрепена на ѕидот на десната преткомора меѓу двете вени кави, која зафаќа 2/3 од преткомората, и е многу ехогена. Туморот е подвижен, но не се гледа петелка и навлегува во влезниот тракт на десната комора, но не предизвикува опструкција. Двата пациента се упатени на оперативно лекување. Патохистолошкиот наод во двата склучаја зборува за атероми. Во двата случаја комплетно се отстранети туморозните маси, со направена реконструкција на трикуспидниот залисток. Клиничката слика во двата случаи е атипична, а ехокардиографскиот наод е дел од рутинското проследување на пациентите, но во овие случаи и најважниот преглед кој го одредил терапискиот пристап.

5. Л.Добрковиќ, Л.Попоска, Н.Горгов, Лј.Георгиевска Исмаил, И.Трајков, Ф.Арнаудова. **Преткоморна тахикардија од тип на автоматизам.** Македонски медицински преглед год.56, 2002.

Преткоморната тахикардија е тахикардија со тесен QRS комплекс која потекнува од миокардот на преткоморите со исклучок на синусниот јазол и за чие одржување не е потребно учество на преткоморно коморниот јазол. Обработен е клиничкиот тек на болеста кај пациент на 21-годишна возраст без структурна срцева болест, хоспитализиран на Клиниката за кардиологија каде што направените лабораториски и други кардиолошки иследувања не покажале значајни отстапувања. Бил поставен Холтер мониторинг и било регистрирано нарушување на спороводливост тип Мобиц 2 и епизоди, 2173 на АВ блок со најдолго времетраење на паузио до 1967мс. Беше најдено и епизоди на тахикардија со тесен QRS комплекс со максимална фреквенца од 200/мин. За време на хоспитализацијата беше направена и електрофизиолошка студија. Не била индуцирана долготрајна коморна тахикардија а била регистрирана спонтанa појава на преткоморна тахикардија и преткоморен флатер. Во однос на АВ спроведувањето Wenckebach бил регистриран на базична должина на циклосот од 320мс повремено спонтан блок на ниво на АВХ од 2 степен. АВ спроведување од висок степен. Ставен бил на терапија со соталол. По период од 10 месеци нормален електрокардиограм била прекината антиаритмичната терапија. Заклучокот е дека долготрајната брза коморна фреквенција може да доведе до тахикардија индуцирана кардиопатија. Со контролирање на коморната фреквенција доага до драстично подобрување на коморната функција. Заради постоење на

опасност од коморна дисфункција кај пациентот се започнал со третман кој во понатамошното следење се покажал како ефективен.

6. Caparoska T, Spirovska V., Andova V, Srbinovska E, Arnaudova F, Spirovski I., Trajceski T., Zimbakov Z **Rare congenital malformation of left ventricle and pulmonary embolisms** XIV Конгрес на кардиолозите на Србија и Црна Гора со интернационално учество.

Рецензентската комисија е со позитивна оценка за претставените резултати во овој труд на авторите.

7. D.Projevska, V.Spirovska, Z.Zimbakov, T.Caparoska, S.Jovanova, M.Bosevski, V.Andova, F.Arnaudova. **Left ventricule pseudoaneurysm found escendently by echocardiography-Case report** Конгрес за ехокардиографија со меѓународно учество на Србија и Црна Гора со интернационално учество. Рецензентската комисија е со позитивна оценка за претставените резултати во овој труд на авторите.

8. T.Caparoska, V.Spiroska, D.Projevska, F.Arnaudova, I.Spirovski, V.Andova, E. Caparoska **Isolated ventricular non compaction-Case report.** 2 Македонски конгрес по кардиологија со меѓународно учество .

Рецензентската комисија е со позитивна оценка за претставените резултати во овој труд на авторите.

9. Caparoska T, Jovanova S., Lazarov L., Poposka L., Dimitrovski M., Pejkov H., Zimbakov Z., Arnaudova F. Стрес-хипергликемијата и прогноза на акутен миокарден инфаркт

Покачените вредности на приемната гликемија се атрибути за миокардна дисфункција предизвикана од стрес. Постојат индикации дека хипергликемијата може да биде детерминирана за посебна група на пациенти со компромитиран глукометаболички статус, но и маркер за раните и доцни атеротромботични дејства. Опфатена била група на пациенти со АМИ примени во првите 12 часа од градната болка вкупно 134. Покачена вредност на гликемија е нотирана кај 67 пациенти. Утврдена била појава на вентрикуларни аритмии белодробен едем и кардиоген шок почесто во групата со хипергликемија отколку во групата со нормогликемиските пациенти. Повисока била и стапката на ран морталитет во хипергликемиската група. Заклучок е дека пациентите со АИМ и хипергликемија при прием развиваат поголем процент на компликации и имаат повисока стапка на морталитет од пациентите со нормални вредности на гликемијата.

10. Caparoska T, Andova, V.Bozinovksa, V.,Arnaudova, F,Spiroski I.,Trajceski T, Zimbakov Z. **Kongenitalni malformacii na levata komora I belodrobna trombembolija.** I Интернационален симпозиум на Ехокардиографија Септември 2003

Се работи за 44 годишен маж хоспитализиран на Клиника за кардиологија заради интензивно задушвање, срцебиење, кашлица и слабост. Од минати заболувања дал податок за срцева мана во детството и воспаление на белите дробови. Од физикален наод тахиаритмија со груб систолен шум на ТВ.2Д-ехокардиографијата се визуелизирала левата комора со додатна шуплина која јасно комуницирала со левата комора поради што била поставена индикација за контрасна ехокардиографија. Десносрцевите кавитети изразено проширени со присутна ТР И ПАХ. Понатамошните иследувања покажале дека се работи за белодробна тромбемболија. Направената контрасна ехокардиографија не потврдила постоење на Л-Д шант а постоечката ПАХ беше резултат на белодробната тромбемболија.

11. Л.Попоска, Л.Добрковиц, Лј.Георгиевска Исмаил, М.Вавлукис, И.Трајков, Ф.Арнаудова. **Влијание на левокоморната истисна фракција во појава на идни аритмогени збиднувања кај пациентите со коморна тахикардија.** I Интернационален симпозиум на Ехокардиографија Септември 2003

Повеќе од 50% од случај на срцева смрт се ненадејни. Најчест механизам во основа е појава на коморна тахикардија. Биле иследени 101 последователен пациент селектирани врз основа на регистрирани спонтано терминиранчки епизоди на коморна тахикардија. Биле третирани со антиаритмици класа 1 и 3. Беа добиени следниве резултати. Силна позитивна корелација помеѓу намалената истисна фракција и појава на идни аритмогени збиднувања. Каплан-маер-овата анализа за веројатност на појава на аритмогено збиднување покажа намалена ЛВЕФ е потенцијално корисен ризик стратификатор кај пациенти со регистрирани коморни тахикардии.

12. Dobrkovic L., Gorgov N., Poposka L., Arnaudova F. **Улогата на ехокардиографијата во лекување на пациенти со атријална фибрилација.** I-в Интернационален симпозиум на Ехокардиографија Септември 2003

Ехокардиографијата прерасна во фундаментална дијагностичка алатка во проценка на пациентите со атријална фибрилација. Ехокардиографските димензии особено на левата и десната преткомора се пресудни во понатамошниот третман на дел од аритмиите кои не можеле да бидат контролирани со лекови. Кај овие пациенти се применува аблација на АВ-јазолот и вградување на трајна електростимулација. Овој пристап доведува до намалување на симптомите и подобрување на квалитетот на животот.

Д-р Јелка Масин-Спасовска

Биографски податоци за кандидатката

Д-р Јелка Масин-Спасовска е родена во 1964 година во Охрид. Основно образование и гимназија завршила во Скопје. Медицинските студии ги

завршила во Скопје во 1991 година со успех 9,1. Како студент по медицина била член на Научниот клуб на студенти и учествала на повеќе конгреси на студенти со свои трудови. Во 1991 година положила стручен испит и е во редовен работен однос на Клиниката за нефрологија. Постдипломските студии-отсек нефрологија, ги завршила во 1994 година. Специјалистичкиот испит по интерна медицина го положила во 1999 година и се стекнала со звањето: специјалист по Интерна медицина. Магистрирала со просек 9.6 во мај 1999 година на тема: "Динамика на промените на плазма-вискозноста и фибронектинот кај хипертензија индуцирана со гравидитет" под менторство на проф. К. Зафировска со што се стекнала со звањето магистер на медицински науки. Докторска дисертација одбранила во јануари 2009 година под менторство на проф. Н. Ивановски на тема: "Рашите исхемиско-реперфузиски оштетувања на графтоот и нивната предиктивна важност врз појавата, клиничкиот тек и исходот на реналната дисфункција кај болните со пресаден бубрег", со што се стекнала со звањето доктор на науки. Супеспецијалист-нефролог е од мај 2007 година.

Наставна дејност: Од јуни 1994 година е со наставно-научно звање помлад асистент по интерна медицина. Во септември 1997 година е реизбрана во истото звање. Од јуни 2000 година е со звање асистент по интерна медицина, а во април 2004 година е реизбрана во истото звање при што успешно ја изведувала практичната настава за студенти по медицина и стоматологија. Исто така учествувала во континуирана обука на лекари за водење на акутна и хронична дијализа, лекари-стажанти и лекари на специјализација.

Стручна и научна активност

На Клиниката за нефрологија, од 1991 до 1999 година работела во Одделот за хипертензија, а потоа во Одделот за трансплантација. ЕХО-сонографија работи од 1999 година. Активно партиципирала во изработка на проекти и мултицентрични студии:

- научен проект: "Предиктори на хипертензијата индуцирана со гравидитет", делумно финансиран од Министерството за наука на Република Македонија, 1990-1999;
- The use of Mofetil mycophenolate (Cell Cept®) and Daclizumab (Zenapax®) in the prevention of acute postransplant rejection episodes, 1998-99;
- Hemopharm's research project: Adynamic bone disease – clinical outcome of the treatment with different dialysate calcium concentration, 2003;
- студија бр. M55025, Hoffmann-La Roche "Опсервациона, неинтервентна, еднократна, глобална студија во која се следи клиничкиот ефект кај пациентите со алогена трансплантација на бубрег кои се префрлени на долготрајна имunosупресивна терапија со CellCept® најмалку 6 месеци по трансплантација", 2004-2009;
- научен проект: "корелација меѓу хистолошкиот наод на крвните садови кај пациенти со хронична бубрежна инсуфициенција со серумските уремични токсини и нивната дијагностичка вредност за превенција на кардиоваскуларниот морбидитет и морталитет", делумно финансиран од Министерството за наука на Р. Македонија, 2006-2009.

Стручно и научно се усовршувала при повеќекратни престои во:

- Нириберг, Клиника "д-р Ерлер", во склоп на Ерланген-универзитетот, Германија, 1993г. (3 месеци - проф. Стерцел);

- Клиниката за нефрологија, во склоп на Универзитетот во Болоња, Италија, 1996 г (3 месеци- проф. Зухели).

Учествува со прифатени трудови на конгреси, бројни теоретски, практични курсеви за континуирана медицинска едукација во повеќе европски земји, како и во секојдневните едукативни научни активности на Клиниката во која е вработена.

Член е на повеќе национални, балкански, европски и интернационални здруженија: Македонското медицинско здружение, Македонското здружение за нефрологија, дијализа, трансплантација и вештачки органи), МЛД, Лекарската комора на Р. Македонија, BANTAO – Balkan cities Association of Nephrology, Dialysis, Transplantation and Artificial Organs), EDTA/ERA (Европската асоцијација за дијализа и трансплантација), International Transplantation Society, International Society of Nephrology (ISN), ESOT - European Society of Organ Transplantation, ESAO – European Society for Artificial Organs.

Усни презентации/поканети предавања:

2001: Plasma fibronectin in pregnancy induced hypertension. III Congress of nephrology, MANU, Skopje, R. Macedonia.

2002: Interleukin-2R (IL-2R) antagonists (Dacluzumab or Simulect) in the prevention of acute rejection in living donor transplantation. First Macedonian national Congress of urology in association with the EAU² education office (ESU), Ohrid, R. Macedonia.

Антагонисти на интерлеукин 2R (Zenarax, Simulect) во превенција на акутно отфрлање на графтоот. Стручен состанок на Здружението на нефролозите при МЛД со МЗНДТВО, Дојран.

2003: Поли и моноклонални антитела во превенцијата на акутното отфрлање на графтоот при болни со пресадеен бубрег. Македонско-српски нефролошки денови, Охрид, 18-20 април 2003, Македонија.

2005: Early protocol renal allograft biopsies and graft outcome: effects of treatment of borderline and subclinical rejections at first month on histological changes and function at 6 months. VII BANTAO Congress, Ohrid, R. Macedonia.

The evolution of untreated subclinical and borderline rejections at first month kidney allograft biopsy in comparison with histological changes at 6 months protocol biopsies. XXXII ESAO Congress, Bologna, Italy.

Comparison of histological changes in protocol biopsies at 1 and 6 months after living kidney transplantation: do we have to treat borderline and subclinical changes. XII Congress of the European Society for Organ Transplantation and XIV Congress of the European Transplant Coordinators Organization (ESOT), Geneva, Switzerland.

2006: Effects of treatment of borderline and subclinical rejections in renal allograft biopsies at first month on the allograft histology and function at 6 months. XLIII ERA/EDTA Congress, Glasgow, United Kingdom.

Early borderline and subclinical rejections in renal allograft protocol biopsies. 3rd World Congress on "Quality in Clinical Practice" Thessaloniki, Greece.

2007: Histological findings in early protocol biopsies of stable renal allografts – beneficial effects of treatment of borderline changes and subclinical rejections. VIII BANTAO Congress, Belgrade, Serbia.

Changes of the endothelial factors following ischemia/reperfusion injury and their effect on allograft function and histology at 1 and 6 months after renal transplantation. VIII BANTAO Congress, Belgrade, Serbia.

2008: Risk factors in the development of chronic allograft nephropathy (CAN) after kidney transplantation: The role of protocol biopsies. Session of the Society of nephrology of the Macedonian Medical Association, Demir Kapija, R. Macedonia.

Ischemic-reperfusion injury-effect on graft function and histology in protocol biopsies at 1 month and 6 months after kidney transplantation. Стручен состанок на Здружението на медицински биохемичари на Македонија.

2009: Risk Factors for Chronic Allograft Nephropathy after Renal Transplantation: A Protocol Biopsy Study. IX Congress of BANTAO, Antalya, Turkey.

Ризик-фактори асоцирани со појавата и прогресијата на хроничната алографт-нефропатија (ХАН)- Улогата на протокол-биопсии во раниот пост-трансплантациски период кај стабилни бубрежни трансплантати, Катедра за интерна медицина.

Коавтор е на поглавје: „Клиничко искуство од постмаркетиншкото испитување на Панцеф во лекувањето на проксимални и дистални уринарни инфекции“. Монографија за Панцеф, Алкалоид, Скопје, 1996, стр.44-50.

Соработник и коавтор е на книгата од проф.М.Поленаковиќ: „Исхрана кај болни со бубрежна инсуфициенција на дијализа“, коавтор на поглавје: „Протеинско-калоричните потреби кај пациенти кои се лекуваат со хронична интермитентна хемодијализа.“ Народна и универзитетска библиотека „Климент Охридски“, Скопје, 1997, стр 137-141.

Рецензент е на списанието: македонски медицински преглед
Member of the Editorial Board of the Bantao Journal

Досега рецензирани трудови-објавила вкупно 73 труда.

Трудовите се рецензирани во Билтенот на Универзитетот бр. 614/94, бр. 691/97, бр. 747/99, и бр. 846 /04.

Трудови цитирани на Медлајн = 20

Трудови за рецензија

1. Чакалароски К, Тозија Л, Масин-Пајева Ј, Ристовска В, Спасовски Г, Поленаковиќ М: Калциум карбонат - идеален лек во превенција на уремичната хиперфосфатемија? Мак. мед. Прегл., 1994; сушл.14:275-277.

2. Ristovska V, Masin G, Lazarov L, Hristovski Z, Ivanovski N, Masin E, Srbnovski L, Polenakovic M. Bioelectric impedance (BEI) and the fluid status in hemodialysis patients. Third Annual Spring Clinical Nephrology Meetings of the National Kidney Foundation, Inc. April 7-10, 1994 Chicago, Illionis. USA. Proceedings, A-9.

3. V. Ristovska, G. Masin, L. Lazarov, Z. Hristovski, N. Ivanovski, E. Masin, L. Srbnovski, M. Polenakovic. Bioelectric impedance and the fluid status in dialysis

patients. Vtor nacionalen Kongres po nefrologija, 26-28 Oktomvri, 1994, Sofija, Bugarija. Book of abstracts, p73.

4. **Ј.Масин.** Соработник и коавтор на книгата од Проф.М. Поленаковиќ: „Исхрана кај болни со бубрежна инсуфициенција и на дијализа“, поглавје: "Протеинско-калоричните потреби кај пациенти кои се лекуваат со хронична интермитентна хемодијализа". Народна и универзитетска библиотека "Климент Охридски", Скопје, 1997, стр 137-141.

5. **Масин СЈ.** "Динамика на промените на плазма-вискозноста и фибриногениот кај хипертензија индуцирана со гравидитет". Магистерска теза, Медицински факултет-Скопје, Универзитет "Св. Кирил и Методиј", мај 1999.

6. **Масин-Спасовска Ј.** Рашите исхемиско-реперфузиски оштетувања на графтоот и нивната предиктивна важност врз појавата, клиничкиот тек и исходот на реналната дисфункција кај болните со пресаден бубрег. **Докторска дисертација**, Медицински факултет-Скопје, јануари 2009.

7. **B.Gerasimovska, J.Paneva Masin, K.Zafirovska, V.Maleska, Lj.Lozonec, S.Bogdanovska, E. Dejanova.** Plasma concentrations of nitric oxide in patients with essential hypertension. 36-ti Kongres na EDTA-ERA, Septemvri 5-8, 1999, Madrid, Spanija. Zbornik na abstrakti, str. 85.

8. **Zafirovska KG, Maleska VT, Bogdanovska SV, Lozonec LA, Masin-Paneva J, Gerasimovska BD.** Plasma human atrial natriuretic peptide, endothelin-1, aldosterone and plasma-renin activity in pregnancy-induced hypertension. Journal of Hypertension. 1999 Sep;17(9):1317-22.

9. **Lj.Lozonec, K.Zafirovska, S.Bogdanovska, B.Gerasimovska, E. Paneva-Masin.** Role of parathyroid hormone (PTH) in blood pressure regulation in essential hypertension. XXXVI EDTA/ERA Congress, Abstracts book, A 85, 1999.

10. **С. Богдановска, К. Зафировска, Q. Лозанче, Б. Герасимовска, Ј. Масин-Панева.** Клиничко искуство од постмаркетиншко испитување на Панцеф (Cefixime) во лекувањето на проксимални и дистални уроинфекции. Pancef монографија, стр. 44-49, 1999. Промоција на XV конгрес на лекарите на македонија, 1999.

11. **K.G. Zafirovska, Lj. A.Lozonec, S.v. Bogdanovska, V.T. Malevska, B.D. Gerasimovska, J.Masin-Paneva.** Plasma viscosity in pregnancy induced hypertension. Tenth European Meeting on Hypertension, May 29-June 3, 2000, Goteborg, Sweden. Journal of Hypertension 2000, Vol 18 (suppl 2):S32.

12. **B. Gerasimovska, K. zafirovska, S. Bogdanovska, V. Malevska, B. Dejanova, Lj. Lozonec, J. Paneva-Masin.** Role of the nitric oxide in the genesis of pregnancy-induced hypertension. Tenth European Meeting on Hypertension,

May 29-June 3, 2000, Goteborg, Sweden. Journal of Hypertension 2000, Vol 18 (suppl 2):S203.

13. **J.Paneva-Masin, K. Zafirovska, S. Bogdanovska, Lj.Lozonec, V. Malevska, B. Gerasimovska, J. Tofoski. The value of fibronectin and fibrinogen in pregnancy induced hypertension.** Tenth European Meeting on Hypertension, May 29-June 3, 2000, Goteborg, Sweden. Journal of Hypertension 2000, Vol 18 (suppl 2):S205.

14. **J.P. Masin, S. Bogdanovska, Lj.Lozonec, V. Malevska, B. Gerasimovska, G. Masin, K. Zafirovska. Plasma fibronectin levels in preeclampsia.** V Congress of BANTAO, Sept.30- Oct.3, 2001, Thessaloniki Greece. Proceedings of the 5 th BANTAO Congress, 2001; 279-282.

15. **Ј.Панева Масин, К.Зафировска, Љ.Лозанче, С.Богдановска, С.Дракулевски, Б.Герасимовска. Плазма-фибронектин (ПФ) како предиктор на хипертензија индуцирана со гравидитет (ХИГ).** Мак.мед.преглед 2001;55:(суплемент 49), стр. 126-128.

16. **Ј.Панева Масин, К.Зафировска, Љ.Лозанче,С.Богдановска, А. Поп-Стефанова, Б.Герасимовска. Промени на плазма-вискозноста (ПВ) кај хипертензија индуцирана со гравидитет.** Мак. мед преглед 2001; 55: (суплемент 49), стр. 122-125.

17. **Ј. Масин, Н. Ивановски, Г. Спасовски, К.Чакаларовски, А. Шиколе, П. Колевски. Ж. Попов. Интерлеукин-2R (IL-2R) антагонисти (Dacluzumab или Simulect) во превенција на акутно отфрлање кај living донор ренална трансплантација.** Прв Македонски национален конгрес за урологија во соработка со европската уролошка асоцијација, Охрид, 13-15 јуни 2002. Мак. мед. преглед 55 (супл. 51) стр.42.

18. **Спасовски Г, Ивановски Н, Чакаларовски К, Попов Ж, Масин Ј, Камнар Ј, Гавриловски Ј, Зафировски Ѓ, Шиколе А. Hip osteonecrosis - most prominent bone disease in renal transplant recipients.** Прв македонски национален конгрес за урологија во соработка со европската уролошка асоцијација, Охрид, 13-15 јуни 2002. Мак. мед. преглед 55 (супл 51) стр.41.

19. **Ј. Масин, Ж. Попов, П. Колевски, Г. Спасовски, К.Чакаларовски, Љ. Стојковски, Н. Ивановски. Поли и моноклонални антитела во превенцијата на акутното отфрлање на графтоот при болни со пресаден бубрег.** Македонско-српски нефролошки денови, Охрид, 18-20 април 2003, Охрид, Македонија.

20. **Ivanovski N, Popov Z, Masin-Spasovska J, Dimcevska AN, Kolevski P. First two ABO-incompatible living renal transplantations using splenectomy, rituximab, plasmapheresis and IVIG as a preconditioning regimen: a single center experience in the Balkans.** Xenotransplantation. 2006 Mar;13(2):123-5.

21. Ivanovski N, Popov Z, Kolevski P, Cakalaroski K, Masin J, Zafirovska K. **Living emotionally related renal transplantation (LERT)--single center experience in the Balkans.** Ann Transplant. 2004;9(2):48-9.
22. Ivanovski N, Popov Z, Kolevski P, Ivanovski O, Spasovski G, Masin-Paneva J. **Excellent results of living unrelated renal transplantation (LURT) – A single center experience in the Balkans.** XIX International Congress of The Transplantation Society, Miami, USA, August 25-30, 2002. Transplantation August 27, 2002, Volume 74, Number 4:377.
23. Ivanovski N, Cakalaroski K, Stojkovski Lj, Spasovski G, Masin J: **Living unrelated (paid) renal transplantation – five years later.** Mac med review 2002; 55 (suppl.51): 63.
24. Grevska L, Polenakovic M, Ivanovski N, Spasovski N, Masin E: **Extraglomerular deposits in acute rejection.** Nephrol Dial Transplant 2002; 17(suppl 1):170.
25. Поленакoвiк М, Шикoлe А, Грoздaнoвски Р, Амитoв В, Ончeвски А, Ивaнoвски Н, Чaкaлaрoски К, Грчeвскa Л, Хикoвa С, Милoвaнчeвa-Пoпoвскa М, Стoјкoвски Љ, Стoјчeвa-Тaнeвa О, Ристoвскa В, Дeјaнoв П, Гeрaсимoвскa В, Гeлeв С, Ѓулшeн С, Спaсoвски Г, Стoјчeв Н, Мaсин Е, Кoвaчeски С, Шeријaт М, Јaнaкиeвскa П, Никoлoвски А, Нeшкoвски Ј, Димитрoв С, Митрeвски Ж, Ивaнoвски К, Кaрчeвa-Сaрaјлијa Е, Христoвa В, Филипoвiк Р, Лaмoвa К, Пaнoвa Б, Мaт Р, Бaјaлскa А, Вeлинoвa Б: **Лeкyвaњe нa вoзрaсни сo дијaбeтeс мeлитyс и тeрминaлнa бyбрeжнa инсyфициeнцијa сo дијaлизa вo 2000 гoдинa вo Р. Мaкeдoнијa.** Мaк. мeд. прeглeд 2003; 56 (сyпл.59): 137-141.
26. Spasovski G, Ivanovski N, Popov Z, Masin J, Chakalaroski K, Sikole A, Lekovski L, Zafirovski G, Gavrillovski J: **Hip osteonecrosis - most prominent bone disease in renal transplant recipients.** Mac med review 2003; 56 (suppl.59):211-214.
27. Ivanovski N, Popov Z, Kolevski P, Cakalaroski K, Spasovski G, Masin J, Zafirovska K: **Excellent results of living unrelated renal transplantation (LURT) – A single center experience in the Balkans.** Bantao Journal 2003; 1(2):147-148.
28. Masin-Spasovska J, Spasovski G, Grevska L, Dzikova S, Popov Z, Petrusavska G, Lekovski L, Ivanovski N: **Protocol biopsies of stable renal allografts: our first experience.** Bantao Journal 2004; 2(1):36-38.
29. Spasovski G, Sikole A, Gelev S, Masin J, Freemont T, Webster I, Gill M, Jones C, D'Haese P, De Broe M: **Renal osteodystrophy an evolving disorder: a follow-up with three bone biopsies within 3 years of dialysis enrolment.** Int J Artif Organs 2004; 27(7):619.
30. Spasovski G, Sikole A, Gelev S, Masin J, Freemont T, Webster I, Gill M, Jones C, D'Haese P, De Broe M: **The evolution of renal bone disease in dialysis**

patients – comparative effects of lanthanum carbonate and calcium carbonate treatment. Proceedings, ERA-EDTA XLI Congress, 2004, SP 269.

Во трудот е претставено искуството од лекувањето на 10 пациенти со ХБИ со лантанум карбонат наспроти стандардната терапија со калциум карбонат.

31. Ivanovski N, Cakalaroski K, Masin J, Spasovski G, Zafirovska K: **Living unrelated (paid) renal transplantation – ten years later.** *Transplant Proc.* 2005; 37(2):563-564.

32. Masin-Spasovska J, Spasovski G, Dzikova S, Grcevska L, Petrusevska G, Lekovski L, Popov Z, Ivanovski N: **Protocol biopsies in kidney transplant recipients: Histologic findings as prognostic markers for graft function and outcome.** *Transplant Proc.* 2005; 37(2):705-708.

33. Spasovski G, Masin-Spasovska J, Dzikova S, Petrusevska G, Dimova B, Lekovski L, Popov Z, Ivanovski N: **Protocol biopsies in kidney transplant recipients: histological findings at 1 and 6 months compared with graft function at 1-year.** *Nephrol Dial Transplant* 2005; 20 (suppl 5):v183.

34. Masin-Spasovska J, Spasovski G, Dzikova S, Petrusevska G, Dimova B, Lekovski L, Popov Z, Ivanovski N: **The evolution of untreated subclinical and borderline rejections at first month kidney allograft biopsy in comparison with histological changes at 6 months protocol biopsies.** XXXII Annual ESAO Congress, 5-8 October, Bologna, Italy. *Nephrol Dial Transplant* 2005; 20 (suppl 5):v184.

35. Spasovski G, Sikole A, Gelev S, Masin-Spasovska J, Freemont T, Webster I, Gill M, Chris J, De Broe M, D'Haese P: **Comparative, bone biopsy-based, 3-years follow-up study in dialysis patients during and after 1-year treatment with lanthanum carbonate.** *Nephrol Dial Transplant* 2005; 20 (suppl 5):v376.

36. Masin-Spasovska J, Spasovski G, Dzikova S, Petrusevska G, Dimova B, Lekovski L, Popov Z, Ivanovski N, Polenakovic M: **The evolution of untreated borderline and subclinical rejections at first month kidney allograft biopsy in comparison with histological changes at 6 months protocol biopsies.** *Prilozi.* 2005;26(1):25-33.

37. Masin-Spasovska J, Spasovski G, Dzikova S, Petrusevska G, Dimova B, Lekovski L, Popov Z, Ivanovski N, Polenakovic M: **Comparison of histological changes in protocol biopsies at 1 and 6 months after living kidney transplantation: do we have to treat borderline and subclinical changes.** *Transpl Int.* 2005;18(suppl 1):29. 12 Congress of the ESOT; 15-19 Oct, 2005, Geneva, Switzerland.

38. Spasovski G, Masin-Spasovska J, Dzikova S, Petrusevska G, Dimova B, Lekovski L, Popov Z, Ivanovski N: **Histological findings in protocol biopsies at 1 and 6 months after living kidney transplantation and allograft function at 1-**

year. 12 Congress of the ESOT; 15-19 Oct. 2005, Geneva, Switzerland. *Transpl Int.* 2005;18(suppl 1):154.

39. Popov Z, Ivanovski N, Kolevski P, Spasovski G, Masin J, Lekovski L: **Laparoscopic living donor nephrectomy in the Republic of Macedonia: first four cases.** 12 Congress of the ESOT; 15-19 Oct. 2005, Geneva, Switzerland. *Transpl Int.* 2005;18(suppl 1):177.

40. Spasovski G, Gelev S, Sikole A, Masin-Spasovska J, Bogdanova M, Amitov V, Stojcev N, Grozdanovski R, Polenakovic M: **Can we improve bone turnover throughout treatment with different dialysate calcium concentration.** XXXII Annual ESAO Congress, 5-8 October, Bologna, Italy. *Int J Artif Organs* 2005; 28(9):883.

41. Spasovski G, Masin-Spasovska J, Aceva-Andonova L, Damjanovski G, Dzikova S, Petrusavska G, Dimova B, Ivanovski N, Popov Z: **Transitional cell carcinoma 15 months after renal transplantation.** *Bantao Journal* 2005; 3(1):108-109.

42. Masin-Spasovska J, Spasovski G, Dzikova S, Petrusavska G, Dimova B, Popov Z, Hristova-Dimceva A, Ivanovski N, Kolevski P: **ABO incompatibility in living related kidney transplantation: single center experience.** *Bantao Journal* 2005; 3(1):110.

43. Dimova B, Spasovski G, Petrusavska G, Banev S, Masin-Spasovska J, Dzikova S, Damjanovski G, Popov Z: **Urothelial (transitional) cell carcinoma in kidney allograft.** *Bantao Journal* 2005; 3(1):112-113.

44. Hristova-Dimceva A, Spasovski G, Masin-Spasovska J, Ivanovski N, Popov Z, Kolevski P: **A case of ABO incompatible renal transplantation.** *Bantao Journal* 2005; 3(1):113.

45. Spasovski G, Sikole A, Gelev S, Masin-Spasovska J, Freemont T, Webster I, Gill M, Chris J, De Broe M, D'Haese P: **Comparative effects of lanthanum carbonate and calcium carbonate on renal osteodystrophy in patients with end-stage renal disease.** *Bantao Journal* 2005; 3(2):72-75.

46. Spasovski G, Masin-Spasovska J, Dzikova S, Petrusavska G, Dimova B, Lekovski L, Popov Z, Ivanovski N: **Protocol biopsies in kidney transplant recipients: Histological findings and allograft function at 1-year.** XXXII Annual ESAO Congress, 5-8 October, Bologna, Italy. Печатен in extenso во *Bantao Journal* 2005; 3(2):91-93.

47. Petrusavska G, Spasovski G, Masin-Spasovska J, Dimova B, Ivanovski N, Grcavska L, Polenakovic M: **Histologic findings in kidney transplant recipients: Three years study from protocol biopsies on 1 and 6 months in patients in R. Macedonia.** *Bantao Journal* 2005; 3(2):131-132.

48. Masin-Spasovska J, Spasovski G, Dzikova S, Petrusavska G, Dimova B, Lekovski L, Popov Z, Ivanovski N, Polenakovic M: **Early protocol renal allograft**

biopsies and graft outcome: **Effects of treatment of borderline and subclinical rejections at first month on histological changes and function at 6 months.** *Bantao Journal* 2005; 3(2):133-135.

49. Spasovski G, Gelev S, Sikole A, Masin-Spasovska J, Bogdanova M, Subeska-Stratrova S, Amitov V, Stojcev N, Grozdanovski R, Zalirovska K: **Adynamic bone disease - clinical outcome of the treatment with different dialysate calcium concentration.** *Bantao Journal* 2005; 3(2):153-155.

50. Spasovski G, Masin-Spasovska J, Dzikova S, Petrusevska G, Dimova B, Lekovski L, Popov Z, Ivanovski N, Polenakovic M: **Protocol biopsies in kidney transplant recipients 6 months after transplantation compared with 1 month biopsy and correlation to allograft function at 1-year.** *J Am Soc Nephrol* 2005; 16:826-7A.

51. Masin-Spasovska J, Spasovski G, Dzikova S, Petrusevska G, Dimova B, Popov Z, Ivanovski N, Polenakovic M: **Protocol biopsies in kidney transplant recipients at 1 and 6 months in correlation to allograft function.** *J Am Soc Nephrol* 2005; 16:692A.

52. Spasovski G, Sikole A, Gelev S, Masin-Spasovska J, Polenakovic M, Webster I, Gill M, Chris J, D'Haese P, De Broe M: **The evolution of renal osteodystrophy in dialysis patients: Comparative effects of lanthanum carbonate and calcium carbonate.** *J Am Soc Nephrol* 2005; 16:741A.

53. Spasovski G, Ivanovski N, Masin-Spasovska J, Dzikova S, Grcavska L, Petrusevska G, Lekovski Lj, Popov Z, Polenakovic M. **Recurrent glomerulonephritis in living kidney transplantation.** *Prilozi.* 2005; 26(2):79-90.

54. Masin-Spasovska J, Spasovski G, Polenakovic M, Dzikova S, Petrusevska G, Dimova B, Lekovski Lj, Popov Z, Ivanovski N: **Chronic Allograft Nephropathy (CAN) in Early Renal Protocol Biopsies: Does Treatment of Borderline and Subclinical Acute Rejections Prevent Development and Progression of CAN?** *Prilozi.* 2005; 26(2):91-103.

55. Поленаковиќ М, Николов И, Петровски Г, Павлеска С, Хекова П, Шиколe А, Селим Ѓ, Гелев С, Стојчев Н, Амитов В, Гроздановски Р, Антова З, Тозија Л, Чакалароски К, Дејанов П, Герасимовска В, Опчевски А, Ристовска В, Милованчева ПМ, Грчевска Л, Масин СЈ, Спасовски Г, и др.: **Пациенти со дијабетес мелитус и терминална бубрежна инсуфициенција лекувани со одржувачка хемодијализа во Република Македонија.** *Макед. мед. преглед* 2005; 59:52-57.

56. Spasovski G, Sikole A, Gelev S, Masin-Spasovska J, Freemont T, Webster I, Gill M, Jones C, De Broe ME and D'Haese PC: **Evolution of bone and plasma concentration of lanthanum in dialysis patients before, during 1-year treatment with lanthanum carbonate and after two years of follow up.** *Nephrol Dial Transplant.* 2006; 21(8):2217-24.

57. Masin-Spasovska J, Ivanovski N, Dzikova S, Petrusevska G, Dimova B, Lekovski Lj, Popov Z and Spasovski G: **Early renal protocol biopsies: beneficial**

effects of treatment of borderline changes and subclinical rejections on the histological changes for chronic allograft nephropathy. *Bantao Journal* 2006; 4(1):88-92.

58. Spasovski G, Popov Z, Masin-Spasovska J, Dzikova S, Petrusevska G, Dimova B, Lekovski Lj, Polenakovic M, Ivanovski N: **Chronic allograft nephropathy: characteristics and evaluation of early protocol renal allograft biopsies.** *Int J Artif Organs* 2006; 29(5):524.

59. Masin-Spasovska J, Popov Z, Spasovski G, Dzikova S, Petrusevska G, Dimova B, Lekovski Lj, Polenakovic M, Ivanovski N: **Subclinical rejections in early protocol renal allograft biopsies: do we have to treat them?** *Int J Artif Organs* 2006; 29(5):549.

60. Masin-Spasovska J, Spasovski G, Dzikova S, Petrusevska G, Lekovski Lj, Ivanovski N, Popov Z: **Do we have to treat subclinical rejections in early protocol renal allograft biopsies?** *Transplantation* 2006; 82 (Suppl 3): 636.

61. Spasovski G, Masin-Spasovska J, Dzikova S, Petrusevska G, Dimova B, Lekovski L, Popov Z, Ivanovski N: **Do we need protocol biopsies in kidney transplant recipients for the management of the graft function at 1-year?** *Transplantation* 2006; 82 (Suppl 3): 826.

62. Masin-Spasovska J, Spasovski G, Dzikova S, Petrusevska G, Dimova B, Lekovski Lj, Popov Z, Ivanovski N: **The valuability of protocol biopsies in the prevention of development of chronic allograft nephropathy.** XVIII Danube Symposium of Nephrology 2006; Abstract book: 73.

63. Spasovski G, Masin-Spasovska J, Dzikova S, Petrusevska G, Dimova B, Lekovski L, Popov Z, Ivanovski N: **What can we learn from protocol biopsies in the prevention of development of chronic allograft nephropathy.** XVIII Danube Symposium of Nephrology 2006; Abstract book: 74.

64. Spasovski G, Masin-Spasovska J, Dzikova S, Petrusevska G, Dimova B, Lekovski L, Popov Z, Ivanovski N: **Protocol biopsies in kidney transplant recipients and allograft function at 1-year.** *Hippokratia* 2006; 10 (Suppl 1):S15.

65. Masin-Spasovska J, Spasovski G, Dzikova S, Petrusevska G, Dimova B, Lekovski Lj, Popov Z, Ivanovski N: **Early borderline and subclinical rejections in renal allograft protocol biopsies.** *Hippokratia* 2006; 10 (Suppl 1):S15-16.

66. Masin-Spasovska J, Popov Z, Spasovski G, Dzikova S, Petrusevska G, Cakalarovski K, Ivanovski N: **Faut-il traiter le rejet infra-clinique decouvert suivant le protocol biopsies systematiques du greffon.** VI Congres Annuel de la Societe Francophone de Transplantation 2006; Abstract book: 256.

67. K.Cakalarovski, Z. Popov, P.Korneti, J.Masin-Spasovska, P. Kolevski, N. Ivanovski. **Les proteines, urinaires comm un marqueur precoce d'une lesion du greffon renal a partis des donneurs vivants plus ages.** VI Congres Annuel de la Societe Francophone de Transplantation 2006; Abstract book: 301.

68. G. Spasovski, S. Gelev, J. Masin-Spasovska, P. Dejanov, V. Amitov, N. Stojcev, A. Sikole. **Could various dialysate calcium concentration treatment improve adynamic bone disease.** XLIII Congress of ERA/EDTA, July 15-18, 2006, Glasgow, United Kingdom. Neph Dial Transpl Volume 21, supplement 4, 2006, iv 421.
69. G. Spasovski, J. Masin-Spasovska, S. Dzikova, G. Petrusevska, B. Dimova, Lj. Lekovski, Z. Popov, N. Ivanovski. **Impaired allograft function at 1-year-what can we learn from protocol biopsies in kidney transplant recipients.** XLIII Congress of ERA/EDTA, July 15-18, 2006, Glasgow, United Kingdom. Neph Dial Transpl Volume 21, supplement 4, 2006, iv 543.
70. J. Masin-Spasovska, G. Spasovski, S. Dzikova, G. Petrusevska, B. Dimova, Lj. Lekovski, Z. Popov, N. Ivanovski. **Effects of treatment of borderline and subclinical rejections in renal allograft biopsies at first month on allograft histology and function at 6 months.** XLIII Congress of ERA/EDTA, July 15-18, 2006, Glasgow, United Kingdom. Neph Dial Transpl Volume 21, supplement 4, 2006, iv 551.
71. Greevska L, Dzikova S, Milovanceva-Popovska M, Ristovska V, Masin-Spasovska J, Spasovski G and Polenakovic M: **Mycophenolate Mofetil/Prednisolone Versus Methylprednisolone/Chlorambucil Treatment in Idiopathic Membranous Nephropathy Stage III-IV.** Bantao Journal 2006; 4(2):18-20.
72. Mitic K, Stavrevska-Minovska A, Ivanovski N, Masin-Spasovska J, Nikolov V, Lekovski Lj, Popov Z and Spasovski G: **Cyclosporine-A Induced Gingival Overgrowth.** Bantao Journal 2006; 4(2):46-50.
73. Spasovski G, Gelev S, Masin-Spasovska J, Selim G, Dejanov P, Sikole A, Vanholder R: **Bone and mineral parameters related to adynamic bone disease could be improved by the use of low calcium dialysate.** WCN 2007, Book of abstract: 133.
74. Ivanovski N, Kolevski P, Masin-Spasovska J, Cakalaroski K, Spasovski G, Popov Z: **The use of expanded criteria living donors: efforts to increase the renal transplant donor pool in the Balkans.** WCN 2007, Book of abstract: 453.
75. Masin-Spasovska J, Spasovski G, Dzikova S, Petrusevska G, Lekovski Lj, Popov Z, Ivanovski N: **Treatment of borderline and subclinical rejections in protocol kidney allograft biopsies might influence the progression of chronic allograft nephropathy.** WCN 2007, Book of abstract: 457.
76. Spasovski G, Masin-Spasovska J, Dzikova S, Petrusevska G, Lekovski L, Popov Z, Ivanovski N: **Factors associated with allograft function at 1-year – the value of protocol biopsies in kidney transplant recipients.** WCN 2007, Book of abstract: 458.

77. Spasovski G, Gelev S, Masin-Spasovska J, Selim G, Sikole A, Vanholder R. **Improvement of bone and mineral parameters related to adynamic bone disease by diminishing dialysate calcium.** *Bone.* 2007; 41(4): 698-703.
78. Karagjozov M, Lekovski Lj, Masin-Spasovska J, Petrovski D, Mickovski A, Nikolova Z and Spasovski G. **Thrombosis of the External Iliac Artery after Paid Renal Transplantation in Pakistan.** *Bantao Journal* 2007; 5(1):43-44.
79. Popov Z, Dohcev S, Masin J, Spasovski G, Ivanovski O, Lekovski Lj, Ivanovski N. **Pakistan – the new “hope” on the horizon.** *Transpl Int* 2007;20(s2): 228.
80. Masin-Spasovska J, Spasovski G, Dzikova S, Petrusevska G, Lekovski Lj, Popov Z, Sikole A, Ivanovski N. **Histological findings in early protocol biopsies of stable renal allografts – beneficial effects of treatment of borderline changes and subclinical rejections.** Book of abstracts, Tx-O-02, BANTAO 8th Congress 2007.
81. Masin-Spasovska J, Spasovski G, Dzikova S, Petrusevska G, Lekovski Lj, Popov Z, Sikole A, Ivanovski N. **Changes of the endothelial factors following ischemia/reperfusion injury and their effect on allograft function and histology at 1 and 6 months after renal transplantation.** Book of abstracts, Tx-O-05, BANTAO 8th Congress 2007.
82. Spasovski G, Masin-Spasovska J, Sikole A, Ivanovski N. **Neoral vs Equoral in kidney transplant recipients.** Book of abstracts, Tx-P-05, BANTAO 8th Congress 2007.
83. Masin-Spasovska J, Spasovski G, Dzikova S, Petrusevska G, Lekovski Lj, Ivanovski N, Popov Z. **Do we have to treat subclinical rejections in early protocol renal allograft biopsies?** *Transplant Proc* 2007; 39(8):2550-3.
84. Spasovski G, Masin-Spasovska J, Ivanovski N. **Do we have the same clinical results with Neoral® and Equoral® treatment in kidney transplant recipients? - a pilot study.** *Transpl Int* 2008 Apr;21(4):392-4. Epub 2007 Dec 5.
85. Spasovski G, Masin-Spasovska J, Stavridis S, Saiti S, Lekovski Lj. **Pyeloureteral necrosis after renal transplantation.** *Int Urol Nephrol.* 2008;40 (2):551-3.
86. Masin-Spasovska J, Spasovski G, Dzikova S, Lekovski Lj, Dejanova B, Maleska V, Sikole A, Popov Z, Ivanovski N. **Endothelial factors following ischemia/reperfusion injury – the impact on allograft histology and function at 1 and 6 months after renal transplantation.** *NDT Plus* 2008; 1(Suppl 2): ii400.
87. Masin-Spasovska J, Spasovski G, Dzikova S, Petrusevska G, Lekovski Lj, Petrovski D, Sikole A, Popov Z, Ivanovski N. **Histological findings in early protocol biopsies of stable renal allografts – beneficial effects of treatment of borderline changes and subclinical rejections.** *NDT Plus* 2008; 1(Suppl 2): ii400.
88. Rambabova-Busljetic I, Popov ZM, Masin-Spasovska JG, Selim GN, Spasovski GB, Dohcev SK, Sikole A, Ivanovski NI. **Custodiol versus eurocollins:**

effect on early graft recovery after living renal transplantation. ESAO 2008 (IJA0 2008), p209

89. Josifov S, Masin-Spasovska J, Spasovski G. **Delayed Pseudoaneurysm After Renal Artery Angiography in Kidney Transplant Recipient.** BANTAO Journal 2008; 6 (1): 49-50.

90. Spasovski G, Masin-Spasovska J, Petrusavska G, Lekovski Lj, Popov Z, Ivanovski N. **Protocol biopsies in kidney transplant recipients: histological findings and allograft function at 2-years.** Fourth ISN - Nexus Symposia: Transplantation and the kidney, Rome, 2008, Abstract book, pp16

91. **Masin-Spasovska J, Spasovski G, Petrusavska G, Popov Z, Lekovski Lj, Sikole A, Ivanovski N. Ischemia/reperfusion injury and the effect on allograft function and histology at 1 and 6-month protocol kidney biopsy.** Fourth ISN - Nexus Symposia: Transplantation and the kidney, Rome, 2008, Book of abstracts pp 17.

92. **Masin-Spasovska J, Spasovski G, Dzikova S, Petrusavska G, Lekovski Lj, Petrovski D, Sikole A, Popov Z, Ivanovski N. Is there beneficial effect of treatment of borderline changes and subclinical rejections in early protocol kidney biopsies?** Fourth ISN - Nexus Symposia: Transplantation and the kidney, Rome, 2008, Book of abstracts pp 27.

93. Spasovski G, Masin-Spasovska J, Ivanovski N. **Is there variability in treatment with Neoral® and Equoral® in de novo kidney transplant recipients?** Fourth ISN - Nexus Symposia: Transplantation and the kidney, Rome, 2008, Book of abstracts pp 31.

94. Spasovski G, Masin-Spasovska J, Djurcinov D. **Successful treatment of severe secondary hyperparathyroidism (Brown tumor) by kidney transplantation and pulses of oral calcitriol.** Clin Transplant 2009; 23: 426-430.

95. **Masin-Spasovska J, Spasovski G, Dzikova S, Malevska V, Dejanova B, Petrusavska G, Popov Z, Lekovski Lj, Ivanovski N. Impact of the endothelial factors following ischemia/reperfusion injury on the allograft function and histology at 1 and 6 months after renal transplantation.** BANTAO Journal 2008; 6 (2): 28-33.

96. Ivanovski N, Masin J, Dohcev S, Rambabova-Busletic I, Pusevski V, Popov Z. **Preemptive expanded criteria living donor renal transplantation- First choice of treatment of ESRD on the Balkans? XXII International Congress of the Transplantation Society, Sydney, Australia, 2008; Supplement to Transplantation, July 27, Vol 86 (2S): 758.**

97. Popov Z, Dohcev S, Masin J, Rambabova-Busletic I, Pusevski V, Ivanovski N. **The organ shortage of the Balkans-Pakistan, the promising land! XXII International Congress of the Transplantation Society, Sydney, Australia, 2008; Supplement to Transplantation, July 27, Vol 86 (2S): 312.**

98. Masin Spasovska J, GSpasovski G, Dzikova S, Dejanova B, Petrusevska G, Popov Z, Lekovski Lj, Ivanovski N. **Nitric oxide production following ischemia-reperfusion injury and acute rejection in kidney transplantation.** World Congress of nephrology, Milan, Italy, 2009; (Sa717).
99. Severova-Andreevska G, Popov Z, Masin-Spasovska J, Spasovski G, Lekovski Lj, Antov S, Rambabova-Busletic I, Ivanovski N. **Long term outcome of transplant artery stenosis in living donor kidney recipients-Single center experience.** World Congress of nephrology, Milan, Italy, 2009; (M752).
100. Masin Spasovska J, Spasovski G, Dzikova S, Dejanova B, Malevska-Ivanovska V, Petrusevska G, Popov Z, Lekovski Lj, Ivanovski N. **Ischemia-reperfusion injury and acute rejection- Effects on nitric oxide levels and allograft function and histology at 1 and 6 months after kidney transplantation.** Bantao Journal 2009; 7 (1): 31-37.
101. Masin Spasovska J, Spasovski G, Dzikova S, Dejanova B, Malevska-Ivanovska V, Petrusevska G, Popov Z, Lekovski Lj, Ivanovski N. **Risk factors for CAN after renal transplantation: A protocol biopsy study.** IX Congress of BANTAO, Antalya, Turkey, 2009.

Д-р Светлана Крстевска Балканов

Биографски податоци за кандидатката

Родена е 1973 година во Струмица. Основно и средно образование има завршено во Струмица со одличен успех. Активно зборува англиски јазик.

На Медицинскиот факултет во Скопје се запишала во 1992 година а дипломирала во 1998 година. По завршувањето на приправничкиот стаж во Воената Болница Скопје државниот испит го положила во февруари 2000 година. Паралелно, во периодот 1999-2000 година волонтира и на Клиниката за ревматологија при Клиничкиот центар во Скопје. Во мај 2000 година се вработила како лекар на Клиниката за хематологија при Клиничкиот центар во Скопје. Во 2001 година се запишува на специјализација по предметот интерна медицина, при што во февруари 2005 година го положила специјалистичкиот испит. По станувањето во работен однос на Клиниката за хематологија, 6 години работела на Одделот за изолација и индуктивна хемотерапија, како и на Одделот за трансплантација на хематопоетски стем-клетки. Во 2001 година се запишала на постдипломски студии по предметот Хематологија и по положувањето на сите испити го пријавила поднесокот за подобност на тезата насловена како "реакција на трансплантатот против клетките на примателот (ГВХД) - евалуација на прогностички фактори во превенција и терапевска стратегија при алогени трансплантации на хематопоетски матични клетки кај малигни хематолошки заболувања". Тезата е позитивно оценета од Стручниот одбор и од Наставно - научниот совет на Медицинскиот факултет во јуни 2006 година. Во тек е одбраната на магистерскиот труд. Од 2006 година работи на Клиничкиот оддел

при Клиниката за хематологија. Во 2008 година успешно ја завршила едукацијата за дијагностичка ултрасонографија на абдомен на Клиниката за гастроентерохепатологија и во 2009 година е поставена за раководител на кабинетот за ултрасонографска дијагностика на абдомен при Клиниката за хематологија. Во 2009 година остварила едукативен престој во Германија на Медицинскиот факултет при Улм универзитетот, на тема "Трансплантација на матични клетки - методи и перспективи". Активно учествува на многу светски симпозиуми и конгреси, во земјата и во странство, како автор и коавтор на повеќе стручни и научни трудови. Член е на Македонското здружение на хематолози, на European Group for Blood and Marrow Transplantation (EBMT) и на Европската хематолошка асоцијација (EHA). Како активен член на Европската група за трансплантација учествуваЛА на стручните состаноци на EHA-здружението во Женева, Швајцарија во 2004 година, во 2006 година присуствувала на стручните состаноци и во Амстердам, Холандија, и во 2008 година во Копенхаген, Данска.

Трудови за рецензија

116. Pivkova A, Genadieva-Stavrik S, Stojanoski Z, Cevreska L, Karanfilski O, Trajkova S, Krstevska Balkanov S, Milenkov V, Georgievski B. **Mobilization Strategies for Autologous Collection and Cryopreservation of Peripheral Blood Stem Cells in Patients with Lymphoproliferative Diseases.** Macedonian Journal of Medical Sciences. 2009 Sep 15; 2(3):209-216.

Во овој труд се презентирани стратегиите за мобилизација на автологни периферни матични клетки, како и техниката на криопрезервација при лекување на болните со лимфопролиферативни заболувања. Вклучени се 70 болни во период од 5 години. Во заклучокот на трудот е истакнато дека прогностичките фактори кои се иследувани во анализираната серија на болни имаат влијание врз успешноста на мобилизационата стратегија и изборот за најадекватен хемотераписки протокол.

117. Пивкова А, Стојаноски З, Генадиева Ставриќ С, Трајкова С, **Крстевска Балканов С**, Чевреска Л, Каранфилски О, Миленков В, Герасимовска И, Дуковски Р, Георгиевски Б. **Криопрезервирани периферни матични клетки како извор при автологна трансплантација за лекување на болни со малигни хематолошки заболувања- 6 годишни искуства.** Зборник на апстрактни 3-ти Конгрес на трансфузиолозите на Р. Македонија, Охрид, 2009. стр153-154

Во трудот се анализирани 84 болни со малигни хематолошки заболувања лекувани со автологна трансплантација во периодот 2002-2008 година. Презентирани се резултатите од лекувањето на болните во делот на апликација на хемотерапија, мобилизациона стратегија и кондиционирање пред автологната трансплантација, како и анализа на раниот посттрансплантационен период. Целосно преживување во групата трансплантирана со периферни матични клетки како извор била 48% и 33% во групата трансплантирана со коскена срцевина како извор во период од две години по автологната трансплантација.

118. Стојаноски З, Георгиевски Б, Чевреска Л, Пивкова А, Генадиева Ставриќ С, Каранфилски О, Ивановски М, **Крстевска Балканов С**, Миленков В, Дамевска Тодоровска О, Макаровска Бојахиева Т, Грубовиќ Р, Дуковски Р. **Суортивен третман со крвни деривати кај реципиенти на матични хематопоетски клетки.** Зборник на апстракти 3-ти Конгрес на Трансфузиолозите на Р. Македонија, Охрид 2009. стр 179-180

Во овој труд е презентираан суортивниот третман со крвни деривати кај реципиенти на матични хематопоетски клетки. Целта на трудот е да се одреди потребата од тромбоцитен концентрат и еритроцити во раниот посттрансплантационски период при алогените и аутологните трансплантации.

119. Stojanoski Z, Pivkova A, Krstevska-Balkanov S, Jovanovik R, Gocev G, Genadieva-Stavrik S, Cevreska L, Georgievski B. **Chronic Graft-Versus Host Disease - Single Center Experience.** Macedonian Journal of Medical Sciences. 2008 Sep 15; 1(1):34-40.

Презентирани се искуствата на Одделението за трансплантација на матични хематопоетски клетки со алогената трансплантација и инциденцата на хроничен облик на реакција на трансплантатот против клетките на примателот. Во период од 7 години и 40 алогени трансплантации, хроничен облик на оваа реакција е регистриран кај 12 болни кои биле лекувани со второлиниска и третолиниска имunosупресивна терапија.

120. **Крстевска Балканов С**, Георгиевски Б, Пивкова А, Чевреска Л, Генадиева Ставриќ С, Стојановски З. **Реакција на трансплантатот против домаќин: евалуација на прогностички фактори и терапевтски пристап.** Македонски медицински преглед. 2008;(62) 2;43-49

Ревизијален труд за дијагноза, одредување на стадиумот и лекување на алогените реципиенти со реакција на трансплантатот против домаќинот. Инциденцата на акутен облик на оваа реакција е 35%, а на хроничен облик е 30%, почест кога дарителот е од женски пол како и кај болни над 30 год. Изворот на матични клетки нема статистичка сигнификантност за клиничка манифестација на реакцијата

121. Genadieva Stavrik S, Pivkova A, Stojanoski Z, Krstevska Balkanov S, Georgievski B. **Role of lamivudine in prophylaxis against Hepatitis B reactivation in carriers of hepatitis B who undergo myeloablative chemotherapy and allogeneic blood stem cell transplantation.** Abstract book of VIII-th Macedonian congress of Gastroenterology and hepatology with international participation, 2008 Ohrid.

Во трудот е прикажана ефективната превентивна стратегија на ламивудин против реактивација на хепатитис Б-инфекција на

носителите на хепатитис Б кои се лекуваат со миелоаблативна високодозна хемотерапија и аутологна и алогена трансплантација. Времетраењето на апликација на ламивудин во презентираниот серија на болни било средно 9 месеци и се покажало како безбедна превентивна мерка против реактивација на хепатитис Б кај трансплантираните болни.

122. Genadieva Stavrik S, Cevreska L, Stojanoski Z, Pivkova A, Stojanovic A, Krstevska Balkanov S, Karanfilski O, Sotirova T, Ljatifli A, Georgievski B. **High risk patients with aggressive Non-Hodgkin lymphoma should benefit from autologous stem cell transplantation in first remission (single center experience).** The Journal of the Hellenic Society of Haematology, 2007;10(1):162-163

Во трудот се презентирани резултатите од лекување со аутологна трансплантација на болни со агресивен не-Хочкинов лимфом во прва комплетна ремисија. Анализирани се 211 болни, кои се статистички обработени со униваријантна анализа на прогностичките фактори за агресивен лимфом и нивното влијание на понатамошното преживување и одредување на можниот тераписки исход на заболувањето. Креирањето на оптимален тераписки индивидуален пристап се наложува како императив за болните со високоризичен лимфом, кои, покрај стандардната хемотерапија, треба да се лекуват и со поагресивен тераписки пристап, со високодозна хемотерапија и аутологна трансплантација во прва комплетна ремисија.

123. Genadieva Stavrik S, Cevreska L, Stojanoski Z, Pivkova A, Krstevska Balkanov S, Georgievski B. **Administration of G-CSF and chemotherapy in patients with lymphoma and myeloma optimized successful mobilization of hematopoietic progenitor cell for autologous blood stem cell transplantation (single center experience).** The Journal of the Hellenic Society of Haematology, 2007;10(1):151-152.

Во трудот се презентирани резултатите од мобилизационата стратегија на болните со малигни не-Хочкинови лимфони кои се лекуваат со аутологна трансплантација. Комбинацијата на хемотерапија и гранулоцитен колоностимулирачки фактор се покажа ефективен и релативно безбеден протокол за мобилизација со кој се добива оптимален број на периферни матични клетки.

124. Pivkova A, Genadieva Stavrik S, Cevreska L, Stojanoski Z, Krstevska Balkanov S, Karanfilski O, Georgievski B. **Mobilization of peripheral blood progenitors in multiple myeloma. How to deal with hard to mobilize patients-six years center experience.** The Hematology Journal, Abstract book, 2007;494

Презентирани се искуствата од мобилизација на периферни матични клетки кај болни со мултипен миелом кои се лекуваат со аутологна трансплантација. Протоколот со петдневна апликација на гранулоцитно колоностимулирачки фактор се покажал како безбеден за постигнување на оптимален број на матични клетки за аутологна трансплантација со минимум две леукоферезни постапки.

125. Pivkova A., Cevreska L., Siljanovski N., Stojanoski Z., Genadieva Stavrik S., Panovska I., Krstevska Balkanov S., Trajkova S., Georgievski B. **Evaluating the clinical efficacy of etoposide (VP-16) +G-CSF 10 mcg/kg for peripheral blood progenitor cell mobilisation in patients with acute myeloid leukaemia.** p559. Bone Marrow Transplantation (2006) 37, S63-S255.

Во трудот се евалуира ефективноста на новиот мобилизационен протокол за болните со акутна миелобластна леукемија со етопозид и гранулоцитно колоностимулирачки фактор. Добиен е оптимален број на периферни матични клетки со минимум две аферезни постапки.

126. Stojanoski Z., Pivkova A., Genadieva-Stavrik S., Cevreska L., Siljanovski N., Krstevska Balkanov S., Karanfilski O., Georgievski B. **Early infective complications in AML patients conditioned with Bu-Cy regimen-comparative studies between allogeneic and autologous recipients.** Bone Marrow Transplantation (2006) 37, S187 p 729.

Во трудот се прикажани инфективните компликации кај болните со акутна миелобластна леукемија кои се лекуваат со трансплантација на матични хематопоетски клетки. Постојат сигнификантни статистички разлики во зависност од типот на аплицираниот кондиционирачки протокол кај трансплантираните болни.

127. Pivkova A., Cevreska L., Stojanoski Z., Siljanovski N., Stojanovic A., Genadieva Stavrik S., Panovska I., Krstevska Balkanov S., Karanfilski O., Trajkova S., Georgievski B. **Cryopreservation of peripheral blood progenitors for autologous transplantation in hematological malignancies with different concentration of cryoprotectant-five year center experience.** Abstract R1080. Bone Marrow Transplantation (2006) 37, S310

Во трудот се презентирани искуства од мобилизационата стратегија и криопрезервационата техника за болните со хематолошки малигни заболувања кои се лекуваат со автологна трансплантација на Клиниката. Даден е детален приказ на клеточниот продукт, криопрезервационите техники, концентрацијата на криопротектант, бројот на матични клетки и периодот на хематопоетско опоравување по автологната трансплантација.

128. Pivkova A., Cevreska L., Siljanovski N., Stojanoski Z., Genadieva Stavrik S., Panovska I., Krstevska Balkanov S., Trajkova S., Georgievski B. **Trilineage hypoplasia after initial neutrophil engraftment in patients with acute leukaemia undergoing autologous transplantation with Bu/Cy conditioning: frequency, outcomes and prognostic significance.** Abstract R1106. Bone Marrow Transplantation (2006) 37, S318.

Во трудот е даден приказ на два случаи со трилиниска аплазија на коскена срцевина по автологна трансплантација и претходно кондиционирање со миелоаблативна високодозна хемотерапија. Агресивниот хемотераписки протокол, возраста и количината на

матични клетки би можеле да имаат влијание на посттрансплантационата панцитопенија кај овие изолирани случаи.

129. Pivkova A, Cevreska L, Stojanoski Z, Siljanoski N, Stojanovic A, Genadieva Stavrik S, Panovska I, Krstevska Balkanov S, Karanfilski O, Trajkova S, Georgievski B. **Cryopreservation of peripheral blood progenitors for autologous transplantation in hematological malignancies with different concentrations of cryoprotectant-five year center experience.** The Hematology Journal, EHA, 2006 Abstract book, 1296.

Ревизијален труд за презентација на методот на криопрезервација на периферни матични клетки со различни криопротекторни концентрации - 5% и 10% и нивното влијание на вијабилноста на матичните клетки во клеточниот продукт пред апликација во трансплантационата процедура за период од 5 години.

130. Pivkova A., Siljanovski N., Cevreska L., Karanfilski O., Milenkov V., Dukovski R., Genadieva Stavrik S., Gerasimova P., Panovska I., Krstevska Balkanov S., Georgievski B. **VP-16 plus G-CSF or cyclophosphamide plus G-CSF for progenitor cell mobilization in patients with lymphoproliferative diseases-single center experience.** Abstract book R1201. Bone Marrow Transplantation (2005). Vol 35, suppl 2: 367.

Трудот опфаќа 35 пациенти со лимфоцитолиферативни заболувања кај кои е спроведена мобилизација на периферни матични клетки со протокол кој содржи вепезид или циклофосфамид и колоностимулирачки фактори. Направена е споредба меѓу двата протокола од аспект на постигнатите резултати и придружните компликации. Пациентите кои се мобилизирани со етопозид имаат пократок престој во болница, односно се работи за протокол со помала токсичност. И обата протокола обезбедуваат успешна мобилизација и харвестрација на периферни стем-хематопоетски матични клетки.

131. Cevreska L., Siljanovski N., Genadieva Stavrik S., Stojanoski Z., Panovska I., Pivkova A., Krstevska Balkanov S., Georgievski B. **Fresh bone marrow and/or cryopreserved peripheral progenitors - the impact of the source on the outcome of autologous hematopoietic progenitor transplantation in patients with AML in first complete remission-single centre experience.** Abstract book R1217. Bone Marrow Transplantation (2005). Vol 35, suppl 2: 373

Во трудот е направена компарација меѓу различни извори на хематопоетски стем-клетки кај пациенти со автологна трансплатација. Споредени се две групи на пациенти, од кои едната група - 10 пациенти примиле харвестрирани хематопоетски периферни матични клетки, а другата група на пациенти-вкупно 17 свежа коскена срцевина. Резултатите сугерираат дека криопрезервираните периферни хематопоетски матични клетки кај пациентите со автологна трансплатација обезбедуваат пократок период на хематолошко опоравување, помала потреба од трансфузии и отвораат потенцијална можност за манипулацијата со графтог.

132. Georgievski B., Stojanovik A., Siljanovski N., Cevreska L., Genadieva Stavrik S., Stojanoski Z., Panovska I., Pivkova A., Trajkova S., **Balkanov S., Karanfilski O. Monoclonal anti CD20 antibody rituximab (Mabthera) in the treatment of autoimmune cyclical neutropenia-case report.** Abstract book R1237. Bone Marrow Transplantation (2005). Vol 35, suppl 2: 380

Прикажан е случај на лекување на автоимуна циклична неутропенија со моноклонално анти ЦД20 антитело. Со четири инфузии на моноклонално антитело евидентиран е пораст на бројот на леукоцитите. Добриот терапевски одговор ја потврдува улогата на Б-клетките во автоимуниот механизам на ова заболување.

133. Karanfilski O., Stojanovik A., Cevreska L., Pivkova A., Stojanoski Z., Trajkova S., **Krstevska-Balkanov S., Georgievski B. Sequential high-dose chemotherapy plus autograft in refractory Hodgkin's disease patients.** Abstract book R1255. Bone Marrow Transplantation (2005). Vol 35, suppl 2: 386

Во овој труд се презентирани иницијалните искуства во третманот на релапсни/рефрактерни форми на Хочкиновата болест со секвенцијална високодозна хемотерапија, придружена со автологна трансплантација. Прикажани се 4 пациенти лекувани според овој протокол во периодот 2001-2004 година, и првите искуства на Клиниката се позитивни: пациентите биле со стабилна болест 4,8 и 24 месеци по завршувањето на терапевската процедура, а кај еден пациент била евидентирана прогресија на болеста 6 месеци по третманот, со регистриран летален исход во период од 3 години по автологната трансплантација.

134. Stojanoski Z, Cevreska L, Siljanovski N, Karanfilski O, Evremov D, Genadieva Stavrik S, Panovska I, Pivkova A, **Krstevska Balkanov S, Georgievski B. Early infectious complications during an aplastic phase after stem cell transplantation for hematological malignancies-single center experience.** Abstract book R1157. Bone Marrow Transplantation (2005). Vol 35, suppl 2: 351.

Во трудот се опфатени вкупно 85 пациенти со хематолошки малигни болести, кои во периодот од 2000 до 2004 година се трансплантирани на Клиниката за хематологија, од кои 61 пациент со автологна, а 24 пациенти со алогена трансплантација од ХЛА-идентичен донор. Анализирани се инфективните компликации што се јавиле во фазата на аплазија по стем - клеточната трансплантација. Средното траење на неутропенијата било 11 дена. Сите пациенти примале колоностимулирачки фактори. Најчести компликации од инфективна генеза: примарна бактериемија кај 33%, пнеумонија кај 11%, фебрилност од непозната етиологија кај 11%, ентероколитис кај 11%, кожни инфекции кај околу 5%. Најчести причинители биле грам-негативни коки, грам-позитивни коки, како и габични изолати. Прволиниската антимикуробна терапија со цефалоспорински препарати и амикацин била успешна кај 66% од болните. Немало разлика во инфективните компликации меѓу пациентите со автологна и со алогена трансплантација во оваа испитувана серија.

135. Panovska Stavridis I, Georgievski B, Cevreska L, Stojanovski Z, Pivkova A, Krstevska Balkanov S, Siljanovski N. **Rituximab plus ICE as second line treatment for relapsed and refractory aggressive non Hodgkin lymphoma.** Abstract book R1254. Bone Marrow Transplantation (2005), Vol 35, suppl 2: 386

Во трудот се опфатени 9 пациенти со релапсен или со рефрактерен агресивен НХЛ-лимфом, кои веќе претходно биле третирани со антрациклин содржечки хемотераписки протокол. Кај сите е спроведен Р-ИЦЕ протоколот како салваге терапија, како и леукофереза по третиот циклус. Иницијалните резултати прикажани во овој труд сугерираат дека Р-ИЦЕ протоколот е ефективен за циторедукција и мобилизација кај пациентите со релапсен и рефрактерен агресивен НХЛ, и потврдуваат дека вклучувањето на ритуксимаб во хемотерапијата го подобрува одговорот кон терапијата кај пациентите со НХЛ особено како резултат на синергистичкиот ефект на ритуксимабот со стандардната хемотерапија.

136. Pivkova A, Cevreska L, Stojanoski Z, Siljanoski N, Stojanovic A, Genadieva Stavrik S, Panovska I, Krstevska Balkanov S, Karanfilski O, Trajkova S, Georgievski B. **Cryopreservation of peripheral blood progenitors for autologous transplantation in hematological malignancies with different concentrations of cryoprotectant-five year center experience.** The Hematology Journal, EHA, 2006 Abstract book, 1296

Ревизален труд за презентација на методот на криопрезервација на периферни матични клетки со различни криопротекторни концентрации-5% и 10% и нивното влијание на вијабилноста на матичните клетки во клеточниот продукт пред апликација во трансплантационата процедура за период од 5 години.

137. Gavazova Kostadinka, Krstevska Svetlana, Cekovic Bisera. **Substitution therapy with blood products in patients with acute non lymphocyte leukaemia in period of induction therapy.** 20th International medical students scientific congress, 1996.

Во овој труд се презентирани искуства кај пациенти третирани на Клиниката за хематологија и за потребната супституционална терапија со крвни продукти во период на индукција. Тоа е студентски труд, а терапијата е спроведена кај 38 пациенти со малигни хематолошки заболувања.

138. T.Balkanov, M.Soljakova, S.Krstevska, S.Konstantinovic, Z.Budic, V.Djordjevic, S.Pesic **The pseudocholinesterase activity in surgical patients with acquired hepatic disorders** Pharmacology, Fundamental & Clinical, EPHAR 2001 Lyon.

Кај дваесетина хируршки пациенти со нарушена функција на црниот дроб е забележано зголемување на активноста на псеудохолинестеразата.

Имаат нарушена мускулна активност и целта на трудот е да се покаже дека пациентите потешко се опоравуваат по анестезиолошкото будење.

139. Aleksandra Pivkova, Zlate Stojanovski, Lidija Cevrevska, Nikola Siljanovski, Sonja Genadijeva Stavric, Irina Panovska, Svetlana Krstevska Balkanov, Sanja Trajkova, Pavlina Gerasimovska, Risto Dukovski, Vlado Milenkov i Borce Georgievski **Multi hour storage of freshly PBSC autologous apheresed harvests – the influence on viability and engraftment potential** 30th World Congress of the International Society of Hematology, Turkey, Istanbul 2005.

Во овој труд е презентирао влијанието на свежо мобилизираните периферни стем матични клетки кај пациенти кои се лекуваат со автологна трансплантација, детално е проследено влијанието на виабилноста и потенцијалот на хематопоетското опоравување.

140. Zlate Stojanovski, Aleksandra Pivkova, Irina Panovska, Svetlana Krstevska Balkanov, Sonja Genadijeva Stavric, Lidija Cevrevska, Nikola Siljanovski i Borce Georgievski **Streptococcus pneumoniae colonization during an aplastic phase after stem cell transplantation** 30th World Congress of the International Society of Hematology, Turkey, Istanbul 2005

Овој труд опфаќа петгодишен период на третман на 90 пациенти со различни малигни заболувања коишто биле третирани со алогена трансплантација во апластичната фаза, процентот на колонизација со смртоносни интрахоспитални инфекции и следена е нивната инциденца на истите. Утврдена е дека профилаксата со пеницилински препарати ја намалува смртноста.

141. Tatjana Sotirova, Aleksandar Stojanovic, Oliver Karanfilski, Svetlana Krstevska Balkanov, Slobodanka Trpkova Terzieva i Arif Ljatifi **Immunosuppressive therapy in severe aplastic anaemia** 30th World Congress of the International Society of Hematology, Turkey, Istanbul 2005.

Во овој труд е прикажана терписката стратегија кај пациент со јака форма на апластична анемија третирани со имunosупресивна терапија од типот на антитимоцитен глобулин и кортикостероиди и циклоспорин и гранулоstimулирачки фактор.

142. Panovska I., Georgievski B., Cevreska L., Efremov D., Stojanovski Z., Pivkova A., Krstevska-Balkanov S. **Доцна реактивација на CMV инфекција по алогена трансплантација на матични клетки кај пациенти – case report.** II конгрес на инфектолозите на Македонија со меѓународно учество, 2003, Охрид.

Трудот опфаќа третман на трансплантиран пациент со алогена трансплантација на матични клетки и временската дистанца на доцна реактивација на ЦМВ-инфекција и влијанието врз вкупното преживување.

143. Genadijeva-Stavrik S, Georgievski B, Cevreska L, Karanfilski O, Pivkova A, Stojanoski Z, Krstevska-Balkanov S, Dukovski D. **FLAG** Ida regimen in the

treatment of relapsed refractory acute leukemia: single center experience. European Hematology Association Meeting, Berlin 2009. Abstract book, abstract 1436

Во трудот се презентирани резултати од лекувањето на рефрактерни и релапсни форми на акутна миелобластна леукемија со хемотераписки протокол со флударабин и идарубицин. Протоколот бил добро толериран и ефективен во лекувањето на прикажаната серија на болни овозможувајќи постигнување на комплетна ремисија и понатамошно лекување со алогена или аутологна трансплантација на матични хематопоетски клетки.

144. Genadieva Stavrik S, Cevreska L, Stojanoski Z, Pivkova A, Stojanovic A, Krstevska Balkanov S, Karanfilski O, Sotirova T, Ljatif A, Georgievski B. **High risk patients with aggressive Non-Hodgkin lymphoma should benefit from autologous stem cell transplantation in first remission (single center experience).** The Journal of the Hellenic Society of Haematology, 2007;10(1);162-163.

Во трудот се презентирани резултатите од лекување со аутологна трансплантација на болни со агресивен не-Хочкинов лимфом во прва комплетна ремисија. Анализирани се 211 болни, кои се статистички обработени со униваријантна анализа на прогностичките фактори за агресивен лимфом и нивното влијание на понатамошното преживување и одредување на можниот тераписки исход на заболувањето. Креирањето на оптимален тераписки индивидуален пристап се наложува како императив за болните со високоризичен лимфом, кои, покрај стандардната хемотерапија, треба да се лекуваат и со поагресивен тераписки пристап, со високодозна хемотерапија и аутологна трансплантација во прва комплетна ремисија.

145. Pivkova A, Cevreska L, Genadieva Stavrik S, Stojanoski Z, Krstevska S, Karanfilski O, Trajkova S, Georgievski B. **Cryopreservation of peripheral blood progenitors for autologous transplantation in hematological malignancies with different concentrations of cryoprotectant-seven year center experience.** The Journal of the Hellenic Society of Haematology, 2007;10(1);152.

Во трудот е презентирао 7-годишното искуство на Центарот со криопрезервација на периферни матични клетки користејќи различна концентрација на диметил сулфоксид во различни концентрација како криопротектор. Анализирани се клеточни продукти од 132 процедури на афереза на периферни матични клетки со детален приказ на карактеристиките на матичните клетки, концентрацијата на клетки, криопротектор, вијабилитет и потенцијал за апликација при аутологна трансплантација. Кај сите трансплантирани болни е постигнато опоравување на хематолошките параметри во текот на трансплантационата процедура.

146. Georgievski B, Cevreska L, Stojanovic A, Karanfilski O, Ivanovski M, Genadieva Stavrik S, Stojanoski Z, Pivkova A, Krstevska Balkanov S. **Hematopoietic stem cell transplantation in the treatment of hematological**

malignancies-results of seven years center experience. The Journal of the Hellenic Society of Haematology, 2007;10(1);176.

Ревијален приказ на сите болни во период од 7 години кои се лекувани со алогена или автологна трансплантација. Анализирани се вкупно 124 пациенти, од кои 40 се лекувани со алогена трансплантација и 87 со автологна трансплантација.

Д-р Зоран Арсовски

Биографски податоци за кандидатот

Д-р Зоран Арсовски е роден на 26.9.1966 година во Скопје, кадешто завршил основно и средно образование. На Медицинскиот факултет во Скопје дипломирал на 2.6.1992 година со просечен успех 8.81. Во текот на студиите во 1990 година реализирал стручен престој во Ain Shamps University Hospital, Каиро, Египет. Државниот испит го положил на 01.07.1993 година. Вработен е во ЈЗУ Универзитетска клиника за пулмологија и алергологија од 1994 година. Моментално е шеф на отсекоот за алергологија. Го владее англискиот и францускиот јазик.

Стручна и научна активност

Магистерскиот труд со наслов: „Одредување на специфичните IgE антитела кај пациенти со анафилактична реакција по увод од Hymenoptera со сопствени микро-ELISA тест китови“ го одбрал во 2003 година и се стекнал со звањето-Магистер на медицински науки. Специјалистичките студии по интерна медицина ги завршил во 1999 година. Супспецијализација од областа на пулмологија и алергологија завршил во 2004 година и се стекнал со звањето супспецијалист по пулмологија и алергологија. Во 1999 година остварил стручен престој на Универзитетот “RUSH” во Чикаго, САД и бил награден со “International Mini-residency Recognition Award” од страна на Американскиот колеџ на пулмолози. Во 2000 година учествувал на Европскиот семинар за респираторна медицина и на напредната едукациска програма за имунологија на астмата во Ферара, Италија. Во 2001 година го завршил Семинарот за доктори-едукатори за рационално препишување на лекови организиран од Министерството за здравство на Република Македонија. Во 2002 година учествувал на Курсот за базична алергологија за лекари-пулмолози во Анталија, Турција. Во 2003 година учествувал на Курсот „Маркери на инфламацијата кај опструктивната болест на дишните патишта“ одржан во Виена, Австрија. Во 2005 учествувал на едукацискиот Семинар за фармакологија на астма и ХОББ во Лондон, Британија. Во 2006 година, по повод Светскиот ден на астмата, добил благодарница за учество во акцијата за превенција и рано откривање на респираторните заболувања. Истата година учествувал на Школата за откажување од пушење-организирана од Европското респираторно здружение во Родос, Грција. Во 2006 година предавал на работилницата организирана од МРЗ на тема: “Современа терапија на респираторните болести”. Во 2007 година учествувал на стручен состанок: “Иновации во

дијагностиката и третман на алергиите” како и на Истражувачкиот семинар организиран од ЕРС: “Комплексноста на пациентите со мултипли хронични болести”, одржан во Рим, Италија и на работилницата, организирана од GRACE и EBAID, за инфекции на долните респираторни патишта-моментален концепт во патогенезата, микробиологијата, епидемиологијата и економското влијание, одржана во Прага, Р. Чешка. Во 2008 година учествувал во истражувачки семинар за пулмонална циркулација-пулмонална артеријална хипертензија асоцирана со склеродерма, одржан во Париз, Франција. Учествовал во работилницата за проценка на ризиците на работното место во 2008 година-SNF SCOPES Project 2005-2008, како и на регионалната зимска школа во 2008 година за проценка на ризик на работното место. Во 2008 година го положил испитот за менаџмент на јавна здравствена установа. Учествовал во изработка на проектот финансиран од Министерството за наука со наслов: „Испитување на можностите за определување на нивото на специфичните IgE и IgG антитела на отровот од Hymenoptera инсекти во тек на имунотерапијата кај лица алергични на убој од Hymenoptera”. Учествовал и во проектот: „Компаративна евалуација на инхалативен беклометазон дипропионат и будезонид кај пациенти со бронхијална астма”. Член е на: Македонското респираторно здружение, Здружението за базична и клиничка имунологија и алергологија, Европското респираторно здружение, Американскиот колеџ на пулмолози и Азиско-пацифичкото респираторно здружение. Учествовал на повеќе домашни, европски и светски конгреси од областа на пулмологијата и алергологијата со усмени и постер-презентации. Добитник е на Благодарница од Македонското лекарско друштво во 1998 година и Диплома од Македонското лекарско друштво во 2001 година. Наставна активност: Во 1997 година е избран за помлад асистент по предметот интерна медицина, од кога учествовал во изведувањето на практичната настава за студентите по медицина и стоматологија. За асистент по интерна медицина бил избран во 2001 година а реизбран бил во 2004 година.

Трудови рецензирани при претходни избори:

Трудовите под реден број 1-17 се рецензирани во Билтенот на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” во Скопје, бр. 684, објавен на 30.5.1997 година.

Трудовите под реден број 18-39 се рецензирани во Билтенот на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” во Скопје, бр. 774, објавен на 12.3.2001 година.

Трудовите под реден број 40-51 се рецензирани во Билтенот на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” во Скопје, бр. 846, објавен на 1.3.2004 година.

Трудови за рецензија:

1. Z. Goseva, D. Dokic, A. Gjorcev, M. Boskovska, Z. Arsovski. Respiratory measurements in the patients with COPD. Eur Resp J Vol 20, Suppl 38, Abstract book, Sept 2002;153:989.

Во оваа студија авторите се осврнуваат на важноста на одредувањето на гасните анализи во крвта кај болните со ХОББ, како и користа од неинвазивна вентилација во третманот на хроничната респираторна слабост.

2. B. Kaeva, A. Arsovski, T. Stefanovski, O. Jovkovki, Z. Arsovski, E. Kovkarova, K. Busljetic. **The role of thoracoscopy in the diagnosis of malignant pleural effusions.** Eur Resp J Abstract book Eur Resp J Vol 20, Suppl 38, Sept 2002; 438:2783.

Целта во овој труд е да ја одреди улогата и успехот на торакоскопијата во решавањето на недијагностицираните малигни изливи кои се високо суспектни и кои остануваат нерешени со повторените плеврални цитологии и слепата иглена биопсија на плеврата. Се заклучува дека оваа метода е многу успешна во дијагностицирањето на недијагностицирани, но високо суспектни малигни изливи.

3. M. Gavrilovski, B. Kaeva, Z. Arsovski, T. Caparevska. **Acute rise in serum IgE concentration in pulmonary thromboembolism.** Allergy Supl.73 Vol 57, 2002;142:430.

Во трудот се обработени 11 болни со белодробен тромбоемболизам следени во период од две години. Авторите соопштуваат дека серумските концентрации на ИгЕ растат неколку дена од порастот на Д-димерите, укажувајќи на подоцна продукција на ИгЕ од тромбоза и ослободување на Д-димери. Се укажува дека серумскиот ИгЕ може да биде добар маркер за тежината на акутниот белодробен тромбоемболизам.

4. T. Stefanovski, B. Kaeva, O. Jovkovski, Z. Arsovski, E. Kovkarova. **Diagnostic utility of pleural fluid eosinophilia.** Allergy Supl.73 Vol 57, 2002;153:468.

Во трудот авторите обработуваат 43 болни со еозинофилен плеврален излив за период од три години, со цел да се детектира најчестата причина за неговата појава. Се заклучува дека, сепак, најчесто еозинофилните плеврални изливи се од идиопатско потекло.

5. M. Kaev, S. Kedev, B. Jovkovska, Z. Arsovski. **Pleural effusion caused by therapy of amodarone-a case report.** Allergy Supl.73 Vol 57, 2002;266:862.

Трудот е приказ на случај на редок плеврален излив од групата на плеврални изливи кои се реакција на примена на лекови. Во трудот е опишан плеврален излив како последица на употреба на Amidarone.

6. A. Арсовска, З. Арсовски, Н. Гогов. **Опструктивна апнеа за време на спиење.** Мак. мед. преглед год. 57, 2003 бр 1-2:92-94.

Во овој труд авторите даваат осврт на опструктивната апнеа за време на спиење. Во трудот се говори за патофизиологијата, клиничката слика,

дијагнозата и третманот на ова заболување што претставува поново подрачје во медицината, кое го привлекува вниманието на лекарите.

7. **З. Арсовски, Д. Докиќ, Љ. Глигоровски, П. Попов. Проценка на ризикот за авиотранспорт кај пациентите со ХОББ.** Мак мед преглед год. 57, 2003; бр 3-4; 196-199.

Во овој труд се анализира ризикот за авиотранспорт кај болните со ХОББ. Се потенцира улогата на соодветна медицинска подготовка на болниот, потребната координација меѓу лекарот и авиокомпанијата за да се редуцираат можните ризици од авиотранспортот.

8. **Љ. Глигоровски, А. Сандевски, Б. Каева, С. Груевска, З. Арсовски, Н. Оровчанец. Ацидо-базни и електролитни промени кај пациенти со хронично белодробно срце (ХБС) лекувани со диуретици.** Мак мед преглед год. 57, 2003; бр 3-4; 148-150.

Целта на студијата е да се одредат промените во ацидо-базниот статус и електролитниот статус кај болните со хронично белодробно срце (ХБС) пред и по примена на диуретици. Компарацијата на добиените вредности покажала сигнификантност за вредностите на калиумот, натриумот, хлорот и бикарбонатите пред и по примената на диуретици кај болни со ХБС. Токму овие промени авторите ги наведуваат како најчеста причина за нарушувања на ритмот на срцето.

9. **З. Арсовски, Д. Докиќ. Клинички ефекти на специфичната имунотерапија со *Dermatophagoides Pteronyssinus*.** Мак мед преглед год 57, 2003; бр 5-6; 235-237.

Во студијата авторите направиле проценка на ефектот на специфичната имунотерапија (СИТ) со депо алергоид на *Dermatophagoides pteronyssinus* кај пациенти поделени во две групи со средно тешка и тешка форма на целогодишен ринокоњунктивитис со или без присуство на астма. Се заклучува дека СИТ има добар клинички ефект и е безбедна.

10. **D. Dokic, Z. Arsovski. Effects of topical steroids on clinical markers of inflammation and NO.** XXII EAACI Congress 2003 Abstract book; 1068.

Цел на студијата е компарација на нивото на азотен моноксид (NO) и другите клинички маркери на тежината на астмата (symptom score-от, користење на β_2 -агонист, белодробната функција и бронхијалната хиперреактивност) пред и по 4-неделно користење на 400 μg /ден инхалаторен fluticasone propionate кај 12 астматичари со лесна астма, кои претходно не користеле стероиди.

11. **Z. Arsovski, D. Dokic, Z. Goseva, S. Arbutina. Nitric oxide in patients with perennial allergic asthma and rhinitis.** XXII EAACI Congress 2003 Abstract book; 117:378.

Цел на студијата е да се одредат издишаните и назални вредности на NO кај пациенти со астма и алергиски ринитис, кај пациенти само со алергиски ринитис и кај контролна група. Авторите заклучуваат дека одредувањето на NO може да послужи како неинвазивен маркер на инфламација во дишните патишта.

12. B. Kaeva, O. Jovkovski, Lj. Gligorovski, G. Breskovska, Z. Arsovski. **The diagnostic value of mucinous carcinoma – associated antigen (MCA) testin differentiation of malignant from benign pleural effusion (PE).** Eur Resp J, Sept 2003; Vol 22, Supl 45 P:493.

Целта на трудот била да се одреди улогата на туморскиот маркер МСА во диференцирање на малигни од бенигни плеврални ефузии. Добиена е високо сигнификантна разлика во нивото на МСА меѓу првата група на малигно потврдени плеврални изливи во однос на контролната група.

13. Goseva Z, Dokic D, Boskovska M, Busljetic K, Arsovski Z. **Measurements of forced expiratory volume in one second (FEV1) and gastro-oesophageal reflux (GER) symptoms in COPD.** Eur Resp J, Sept 2003; Vol 22, Supl 45:576 P:3620.

Цел на трудот била да се согледа преваленцата на гастроезофагеалниот рефлукс (ГЕР) кај пациенти со ХОББ. Сугерирана е асоцијација меѓу степенот на опструкција во дишните патишта и зголемената честота на ГЕР-симптоми.

14. Арбутина-Груевска С, Докиќ Д, Глигоровски Q, Арсовски З, Гошева З, Пејковска С, Каркински Д, Стојаноски И, Грданоска Т, Котевска В. **Најчести бактериски причинители на пневмонија изолирани во спутум.** Зборник на апстракти од 3. Конгрес на МРЗ, 2003:85.

Во студијата е направена ретроспективна анализа на податоците добиени при микробиолошко иследување на спутум од пациенти со дијагностицирана пневмонија. Се нотира разликата во етиолошкиот причинител на пневмониите од бактериска природа кај возрасните и децата. Заклучено е дека детерминацијата на бактериските причинители помага во одредувањето на терапискиот пристап.

15. Z. Goseva, D. Dokic, Z. Arsovski, M. Boskovska. **Analysis of T-cell subsets in patients with tuberculous pleural effusions.** Turkish Thoracic Society 6th Annual Congress. 2003, Abstract Book:27; P099.

Во трудот биле иследувани дистрибуцијата на Т-лимфоцити (T-ly) и Б-лимфоцити (B-ly); Т-клеточни супопулации со T4 и T8-фенотипови. Биле иследувани пациенти со туберкулозен плеврален излив во однос на здрави субјекти. Според резултатите се сугерира ставот дека Т-ly преминуваат од периферната крв на страната на инфламација. Особено значајно е дека трудот го поддржува ставот на компартмани и постоењето на имунодепресија во крвта со имунолошка реактивност во плевралниот простор.

16. B. Kaeva, T. Capareska, G. Breskovska, Z. Arsovski, T. Stefanovski. **Survival of patients with malignant pleural effusion.** Turkish Thoracic Society 6th Annual Congress. 2003, Abstract Book: 148; P572.

Во трудот авторите го анализираат преживувањето кај болни со докажан малиген плеврален излив во однос на примарниот тумор и pH на плевралниот излив. Се заклучува дека болните со ниска pH на плевралната течност ($<7,30$) имаат сигнификантно пократко преживување во однос на оние со повисока pH на плевралната течност ($p<0,05$).

17. **Арсовски З, Пејковска С. Саркоидоза.** Интерна медицина-практикум за вежби. Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ Медицински факултет-Скопје. Катедра за интерна медицина. 2004: 95-97.

Во делот посветен на саркоидозата, авторите ја дефинираат болеста, ја одредуваат инциденцата, старосната група на болните и таргет органите. Посебен осврт е даден на третманот на пациентите со присутна симптоматологија и можноста од релапс. Поглавието завршува со прогноза на болеста.

18. S. Arbutina, D. Dokic, S. Pejkovska, D. Karkinski, Z. Arsovski. **The effects of fluticasone propionate in asthmatic patients.** ERJ Abstract book: Vol 24 Suppl 48 2004, 125:846.

Целта на студијата е да се утврди евентуален системски ефект на инхалаторен флутиказон пропионат врз хипоталамусно-хипофизно-адренална оска. Авторите заклучуваат дека нема штетни ефекти врз хипоталамусно-хипофизно-адренална оска, т.е. нормални вредности на нивото на кортизол со соодветен нормален одговор по 60 минути, при третманот на бронхијалната астма со Fluticason propionate.

19. Z. Arsovski, D. Dokic, M. Boskovska, Z. Goseva, B. Kaeva, Lj. Gligorovski, M. Gavrilovski. **The effect of combined β_2 -agonist and anticholinergic inhaled therapy in the patients with COPD.** ERJ Abstract book: Vol 24 Suppl 48 2004, 341:2150.

Долгодејствувачките бронходилататори како што се β_2 -агонистите и антихолинергиците се основни препарати во третманот на ХОББ. Целта на оваа студија била да се евалуира ефектот на комбинираниот третман. Заклучено е дека комбинираната терапија води до подобар резултат на белодробната функција со подобрување на состојбата.

20. Z. Goseva, D. Dokic, M. Boskovska, Z. Arsovski, S. Gruevska. **Non-invasive ventilator support in the treatment of acute and chronic respiratory failure.** ERJ Abstract book: Vol 24 Suppl 48 2004, 341:2150.

Во студијата биле иследувани 56 пациенти со хиповентилација предизвикана од опструктивна белодробна болест и рестриктивно

торакално заболување. Во заклучокот се вели дека неинвазивната вентилација е значајна за пациенти со респираторна инсуфициенција и може да помогне во подобрувањето на нивната состојба.

21. S. Pejkovska, D. Dokic, S. Arbutina, D. Karkinski, Z. Arsovski. **The role of viruses as a trigger factors for asthma exacerbation.** ERJ Abstract book: Vol 24 Suppl 48 2004, 639:3888.

Целта на студијата е да се испита улога на вирусните инфекции во егзацербација на бронхијалната астма. Присуството на вирусите го зголемува ослободувањето на медијаторите, го зголемува холинергичниот тонус, бронхоконстрикцијата како и бронхијалната сензитивност кон хистамин. Сите овие фактори доведуваат до потешка манифестација на болеста и бараат екстензивен третман.

22. Z. Arsovski, D. Dokic, B. Kaeva, Z. Goseva, M. Boskovska, D. Karkinski, S. Gruevska, S. Pejkovska. **The contribution of skin prick test, RAST and nasal provocation to the diagnosis of allergic rhinitis due to house dust-mite.** XXIII EAACI Congress Abstract Book, 2004:p.202.

За да се утврди улогата на кожниот прик-тест (SPT), методите на RAST и назалната провокација во дијагнозата на алергискиот ринитис, авторите обработиле 25 пациенти алергични на *Dermatophagoides pteronyssinus* (D.p.) и *Dermatophagoides farinae* (D.f.) кај кои е направена предна риноскопија, риноманометрија и назална провокација со D.p. и D.f. Се заклучува дека клиничката релевантност на сензитивноста кон домашната прашина треба да се утврдува со провокација на таргет-органот.

23. Goseva Z, Dokic D, Gjorcev A, Nikolau M, Arsovski Z. **Asthma control with inhaled corticosteroids (ICS) and beta2agonists.** ACII. Journal of the WAO. Suppl No 1, 2005:115.

Трудот се однесува за тоа дека контролата на астмата ги редуира егзацербациите на астмата и овозможува подобар квалитет на живот. Во заклучокот е наведено дека оптимална контрола на астмата е постигната со умерена доза ICS (1000 µg/ден) плус β2-агонист, но само како додатна терапија на антиинфламаторната.

24. Kaeva B, Busletic K, Capareska T, Breskovska G, Arsovski Z, Nikolau M. **Eosinophils (EO) predominance in pleural effusions (PE) induced by ergot alkaloids.** ACII. Journal of the WAO. Suppl No 1, 2005:178-179.

Трудот го обработува случајот на 72-годишен болен со Паркинсонова болест заради која веќе речиси година дена примал Bromcriptine и кај кој поради појава на субфебрилна температура, диспнеа и кашлица е откриен плеврален излив од десната страна и плевродијафрагмални атхезии. Авторите упатуваат на фактот дека овој тип на лекови можат да доведат до различни плеуропулмонални абнормалности како плеврална фиброза со или без ефузија.

25. Arsovski Z, Dokic D, Jovanovic S. **The effect of laser turbinectomy on patients with perennial allergic rhinitis.** ACII. Journal of the WAO. Suppl No 1, 2005:245.

Трудот се однесува на ретки случаи на целогодишен алергиски ринитис кој доведува до хипертрофија на носните турбини, а не може соодветно да се редуцира со стандардна терапија. Авторите сугерираат комбиниран пристап во терапијата на оваа група болни.

26. Z. Goseva, A. Gjorcev, D. Dokic, Z. Arsovski, S. Pejkovska. **Comparative analysis of theophyllinemia in smoking and nonsmoking patients with bronchial asthma.** ERJ. Vol 26 Suppl 49; 2005:p3690.

Во студијата авторите испитале 40 пациенти со астма, поделени во две еднакви групи на непушачи и пушачи. Кај сите е одредено ниво на теофилинемија во плазма. Во студијата се заклучува дека е потребно препишување на терапијата рано наутро и рано навечер и се потценува важноста за контрола на теофилинемијата за постигнување на оптимална и константна концентрација.

27. Karkinski D, Arsovski Z, Nikolau M, Dokic D. **Inhalation of fluticasone propionate spray compared with theophylline as primary treatment for chronic mild to moderate asthma.** Abstract book, EAACI 2006, Vienna: 326:1178.

Цел на студијата е компарирање на беневитот и несаканите реакции од употребата на флутиказон во форма на аеросол и теофилин. Авторите сугерираат дека инхалативните стероиди се преферирачки третман за астмата.

28. Dokic D, Trajkovska Dokic E, Veljanovska B, Arsovski Z. **Treatment of Chlamidia pneumoniae infection alleviates asthma symptoms.** Abstract book, EAACI 2006, Vienna: 330:1194.

Целта на трудот е да се детерминира влијанието на азитромицин врз симптомите и белодробната функција кај астматичарите со детектирана инфекција со *Chlamidia pneumoniae* докажана со специфични IgA $\geq 1:40$ и специфични IgG $\geq 1:256$. Се заклучува дека *Chlamidia pneumoniae* може да игра важна улога во засилувањето на инфламаторниот процес на долните дишни патишта.

29. Kaeva B, Kondov G, Breskovska G, Busletic K, Simjanov O, Arsovski Z. **Chest trauma as a reason for eosinophilic pleural effusions.** Abstract book, EAACI 2006, Vienna: 350:1271.

Авторите на трудот обработиле четири случаи со еозинофилни плеврални изливи чија причина била траума на градниот кош. Во заклучокот се констатира дека кај посттрауматскиот плеврален излив може да се детектира активацијата на комплементот и инволвираност на Eo.

30. Arsovski Z, Dokic D, Gavrilovski M, Kaeva B, Breskovska G, Goseva Z, Simjanov O. **The effect of antihistamine pretreatment on side effects during specific immunotherapy.** Abstract book, EAACI 2006, Vienna: 375:1368.

Студијата анализира 47 пациенти кај кои во тек на една година е спроведена специфична имунотерапија со алергени на домашна прашина и полени со вкупно аплицирани 493 дози, од кои во 32 случаја е нотирана локална реакција > 5 см и тоа пред да се достигне дозата на одржување. Авторите заклучуваат дека кај лимитирана група на болни со екстензивна кожна реакција при прик тестот би било корисно да се употребува антихистаминик како премедикација за да се редуцира бројот и ошсежноста на кожните реакции.

31. B. Kaeva, T. Caparevska, O. Jovkovski, Z. Arsovski, G. Breskovska, T. Stefanovski, O. Simjanov. **Efficacy and safety of transthoracic needle aspiration biopsy (TNAB) on peripheral pulmonary lesions guided under ultrasound.** European Respiratory Journal. Abstract book 2006; 595:3485.

Во оваа ретроспективната студија се испитани 36 болни со периферни тумори и маси кои биле суспектно малигни, се со цел да се оцени ефикасноста и безбедноста за болниот при изведување на трансторакалната пункција под ултразвук. Се заклучува дека трансторакалната иглена аспирациона биопсија под ултразвук, иако е агресивна метода, сепак е безбедна за болниот, доволно е сензитивна и брзо и едноствено се изведува.

32. T. Caparoska, B. Kaeva, Z. Arsovski, O. Caparoska. **Unexplained bronchospasm and pulmonary emboly in patients with COPD.** European Respiratory Journal. Abstract book 2006; 404:2379.

Авторите во студијата анализираат 56 пациенти со ХОББ кај кои се обработени клиничките знаци и симптоми, одредени се спирометриските вредности, рендгенграфија на градниот кош, гасни анализи и Д-димери. Се заклучува дека во отсуство на инфективен фактор и присутен бронхоспазам кај болни со ХОББ, при постоење на ризик-фактори треба да се помисли на изведување на V/P скен за детекција на евентуална белодробна тромбемболија.

33. B. Kaeva, Z. Arsovski, D. Dokic, O. Jovkovski, G. Breskovska. **Peripheral pulmonary nodules and ultrasound-guided aspiration biopsy (UGAB).** 10th Turkish Toracic Society Congress 2007. Abstract book.95:185.

Во трудот, во тек на 5 години е анализирана дијагностичката корист од фиброоптичката бронхоскопија и аспирационата биопсија водена под ултразвук (UGAB) за нодуларни лезии помали од 4 см во дијаметар. Се заклучува дека UGAB е корисна и сигурна метода за дијагноза на периферни нодуларни сенки и дијагностичката корист е поголема компарирана со фиброоптичката бронхоскопија.

34. Z. Goseva, D. Dokic, A. Gjorcev, Z. Arsovski, S. Arbutina. **Importance of inflammatory mediators like ECP, IL-4 and IL-5 in asthmatics.** 10th Turkish Toracic Society Congress 2007. Abstract book. 183:238.

Во патогенезата на астмата основна е инфламацијата во дишните патишта. Интензитетот на алергиската реакција би можела да се следи индиректно, преку нивото и вредностите на нејзините маркери на инфламација. Во заклучокот се вели дека маркерите на инфламацијата би можеле да имаат значајна улога во мерењето на алергиската реакција и би можеле да бидат монитори на ефектот од антиинфламаторната терапија.

35. **Арсовски З. Влијанието на пушењето кај пациенти со бронхијална астма.** Мак. мед. преглед год 62: супл 72, 2008: 78.

Во трудот е опишано влијанието на пушењето како тригер на астмата, тежината на болеста, падот на белодробната функција и хоспитализациите. Даден е осврт и на класичниот и алтернативниот пристап во терапијата на овие болни (аницитокинска стратегија, инхибиција на сигналните патишта, PDE4 инхибитори и активатори на HDAC2).

36. Пејковска С, Докиќ Д, Брешковска Г, Арсовски З, Арбутина С, Каркински Д, Реџеи А. **Орофарингеална кандидијаза кај пациенти третирани со инхалаторен будезониде: 800 mcg на ден наспроти 400 mcg на ден.** Мак. мед. преглед год. 62: супл 72, 2008: 108.

Во трудот се одредува фреквенцијата на орофарингеалната кандидијаза кај пациенти кои примале инхалаторен budesonide. Фреквенцијата на позитивни брисеви кај пациентите кои користеле 400µg/ден budesonide била повисока отколку кај болни со астма без ИКС и здравите субјекти, но не постоела статистичка сигнификантност ($p < 0,05$).

37. Z. Arsovski, Z. Goseva, T. Stefanovski. **The effect of inhaled beclomethason dipropionate (BDP) versus budesonide (B) in asthmatic patients.** 5th Congress of the IUATLD, Abstract book 2009: 70, p48.

Во рандомизирана, двојно слепа клиничка студија се обработени 100 пациенти со астма, поделени во две групи кои користеле инхалаторен beclomethason dipropionate (BDP) или budesonide (B) во еквивалент на 1000µg BDP/ден во тек на 4 недели. Авторите заклучуваат дека двата употребени инхалаторни стероиди доведуваат до подобрување на симптомите и функционалните параметри кај двете испитувани групи, но разликата во позитивните ефекти меѓу двата употребени лека статистички не е сигнификантна.

38. Z. Arsovski, A. Arsovska, A. Popovski. **Smoking and carotid atherosclerosis.** J of Neurological Sciences, Vol 285, Suppl 1, 2009:182.

Се работи за проспективна студија кај 46 мажи и 51 жена кои се поделени во групи на активни пушачи, поранешни пушачи, пасивни пушачи со најмалку еден час неделна експозиција и непушачи без експозиција на дим од цигари кај кои е одредена дебелината на слојот на каротидната интима медија (ИМТ) со B-mode ултрасонографија. Авторите заклучуваат дека пушењето е асоцирано со зголемен ИМТ и даваат препораки за намалување на ризикот.

Д-р Катерина Адамова

Биографски податоци за кандидатката

Катерина Адамова е родена на 11 ноември 1973 година. Основно и средно образование завршила во Скопје. Студиите на Медицинскиот факултет ги започнала во 1992 година, а во ноември 1999 се стекнала со звањето доктор на медицина. По дипломирањето работела во Воената болница во Скопје, а на Клиниката за ендокринологија, дијабетес и болести на метаболизмот во Скопје работи од септември 2002 година. Активно се служи со англискиот јазик, а говори и шпански јазик. Има познавање од компјутерската технологија. Стручна активност: стручниот испит го положила во 2001 година. Специјализација по интерна медицина завршила во декември 2006 година. Присуствувала на многу семинари и конгреси на локално, регионално и на интернационално ниво.

Во октомври 2005 година, Катерина Адамова се стекнува со сертификат за работа во научно истражувачки проекти (Ethical and regulatory aspects on Good clinical Practice in Investigator's Practice). Коавтор е на Практикумот за вежби по интерна медицина.

Катерина Адамова е член на EASD (European Association on Study of Diabetes), Научното здружение на ендокринолози и дијабетолози на Македонија, Македонското здружение за дебелина и на Македонското здружение за остеопороза.

Трудови за рецензија

1. Адамова К, Пемовска Г, Крстевска Б, Балабанова ГС, Мишевска СЈ, Стратрова СС. **Дебелината и дијабетес мелитус тип 2**. Втор македонски конгрес за ендокринологија и метаболички нарушувања 2004, Охрид (апстракт книга: стр.55)

Целта на оваа студија била процена на застапеноста на дебелината кај пациенти со дијабетес мелитус тип 2 (ДМ тип 2), со осврт на липидниот профил и метаболичната контрола, како ризик за макроангиопатски компликации. Ретроспективно биле анализирани 245 хоспитализирани пациенти, поделени според Body Mass Index (БМИ) и липиден профил. Авторите заклучиле дека пациентите со повисок БМИ имаат статистички сигнификантно повисоки вредности на триглицериди и вкупни липиди, што е ризик за развој на макроангиопатски компликации.

2. Адамова К, Марковиќ Темелкова С, Стратрова СС, Балабанова ГС, Перцан В, Битоска И, Ахмети И. **Остеопороза кај мажи**. Трет

македонски конгрес за ендокринологија и метаболички нарушувања 2008, Охрид (апстракт книга: стр.71).

Целта на оваа студија била да се анализира остеопорозата кај мажите, преку dual energy X-ray absorptiometry (DEXA), со акцент на ризик-факторите. Биле анализирани 80 мажи, во амбулантата за остеопороза, каде што пополнувале прашалник за начинот на живот и животните навики. Авторите заклучиле дека остеопорозата треба да се зема предвид и кај мажите и дека во комбинација со седентерен начин на живот, лоши навики (кафе и цигари), покрај постојните болести придонесуваат за побрз развој на остеопороза кај постарите мажи, со посебен акцент на лумбарниот регион.

3. **Битоска И, Перцан В, Адамова К, Милева Р. Епидемиолошки карактеристики на примена на хербални продукти кај пациенти со дијабетес мелитус тип 2.** Physioacta Vol.1-No.2,2008

Целта на оваа студија била да се утврди преваленцата на користењето на хербалните продукти кај пациенти кои боледуваат од тип 2 дијабетес, опис на демографските карактеристики на консументите и утврдување на најчесто употребуваните продукти кај нашите пациенти. Биле анкетирани 99 пациенти на возраст над 20 години. Испитувањето покажало дека 18.18% од пациентите применуваат хербални продукти, мажите се почести консументи, а степенот на образование и работната состојба не влијае на одлуката за нивно консумирање.

4. **Stefanovska Balabanova G, Adamova K, Manolev A, Subeska Stratrova S, Manoleva E. Incidencija patolskih nalaza kod ultrazvucnog pregleda stitnjace.** Znanstveni simpozij s medunarodnim sudjelovanjem 2007, Osijek, Hrvatska (book of abstracts: p.97).

Целта на оваа студија била да се анализира инциденцата на патолошки наоди на ултразвучен преглед (УЗ) на тироидна жлезда. Ретроспективно биле анализирани 615 случајно избрани пациенти, кај кои бил направен УЗ на тироидна жлезда, на Клиниката за ендокринологија. Резултатите покажале дека кај 30.73% наодот бил уреден, а кај останатите 69,27% наодот бил патолошки во смисла на хипоехогени зони и нодули со различна големина. Авторите заклучиле дека инциденцата на патолошки наоди е висока со препорака за редовен скрининг.

5. **Стефановска Балабанова Г, Адамова К, Перцан В, Петровски Г, Мишевска С, Шубеска Стратрова С, Колевска С. Терапија на лицата со дијабетес мелитус со комбинација на глибенкламид и метформин во една таблета Glucovance.** Втор македонски конгрес за ендокринологија и метаболички нарушувања 2004, Охрид (апстракт книга: стр.69).

Целта на оваа студија била да се евалуира ефикасноста и безбедноста на фиксна комбинација на метформин и глибенкламид. Била направена проспективна студија на пациенти со дијабетес мелитус тип 2, кај кои била воведена терапија со таблети Glucovance. Резултатите покажале

намалување на гликемијата во просек од 10,84 на 6,38mmol/L ($p < 0.0001$), како и сигнификантни намалувања на вредности на холестерол и микро-албуминурија. Авторите заклучиле дека Glucovance е ефикасен и безбеден во терапијата.

6. Перџан В, Миленковиќ Т, Петровски Г, Пемовска Г, Лабан-Гучева Н, Шубеска Стратрова С, Стефановска БС, Мишевска С, Адамова К. **Ризик-факторите и периферната васкуларна болест кај дијабетес тип 2.** Втор македонски конгрес за ендокринологија и метаболни нарушувања 2004, Охрид (апстракт книга: стр.93).

Целта на оваа студија била да се испитаат ризик-факторите и нивната асоцираност со периферна васкуларна болест (ПВБ) кај дијабетес тип 2. Била направена ретроспективна студија на Клиниката за ендокринологија, во која биле вклучени 120 пациенти. Била направена доплер-ултрасонографија на долните екстремитети, како и биле анализирани крвниот притисок, липидниот статус и метаболичката контрола (HbA1c). Авторите заклучиле дека ПВБ е асоцирана со повеќе ризик-фактори, како трасење на дијабетесот, лоша метаболичка контрола, покачен тотален и ЛДЛ холестерол, хипер-тензија и навика за пушење на цигари.

7. Стефановска Г, Богосв М, Адамова К, Пемовска Г, Крстевска Б, Темелковска МС, Шубеска Стратрова С, Колевска С. **Приказ на случај: Хапштоксикоза или Silent спорадичен тироидитис како варијанта на хроничен автоимун тироидитис (непредвидлив тек на болеста).** Втор македонски конгрес за ендокринологија и метаболички нарушувања, 2004, Охрид (апстракт книга: стр.116-117).

Цел на овој приказ на случај била да се евалуира состојбата на докажан хипотироидизам. Во текот на терапијата дошло до менување на вредностите на тироидните хормони во насока на тиротоксикоза со зголемена фиксација на радиоактивен трасер во жлездата, при сцинтиграфија на тироидната жлезда со Tc 99, за потоа постепено комплетно да се исклучи тиросупресивната и другата терпија. Авторите заклучиле дека пациентите со хроничен автоимун тироидитис можат да имаат непредвидливо флукуирачки тек на болеста.

8. Тодоровска Q, Шубеска Стратрова С, Адамова К. **Психо-социјални аспекти на дебелината.** Втор македонски конгрес за ендокринологија и метаболички нарушувања, 2004, Охрид (апстракт книга: стр.135).

Целта на ова истражување била да се докаже влијанието на психо-социјалните фактори на дебелината. Биле дадени прашалници на 2 групи, една со нормален индекс на телесна маса (БМИ) и друга со висок БМИ. Биле анализирани едукациското ниво и успехот во школување, чувството на стрес, можноста за релаксација, загриженоста за изгледот и заработувачката. Кај групата со висок БМИ се докажало дека, меѓу другото дури 86,67% од жените и 100% од мажите влијанието од надворешната средина го ценат како негативно. Авторите заклучиле дека

постои силна поврзаност на дебелината со многу психосоцијални проблеми.

9. Шубеска Стратрова С, Крстевска Б, Мишевска Јовановска С, Миленковиќ Т, Адамова К. **Исхрана и физичка активност кај дебелиите лица.** Втор македонски конгрес за ендокринологија и метаболички нарушувања, 2004, Охрид (апстракт книга: стр.138-139).

Целта на ова истражување била да се докаже влијанието на зголемениот енергетски внес и намалената енергетска потрошувачка кај дебелиите лица. Биле тестирани две групи на испитаници, со нормален индекс на телесна тежина (БМИ) и зголемен БМИ, преку прашалници за исхрана и физичка активност. Фрустрацијата била причина за зголемен енергетски внес кај 55,56% од жените и 28,57% од мажите. Биле испитувани и апетит, вид на храна, постоење и вид на активност. Авторите заклучиле дека покрај добриот апетит, дебелиите лица се исхрануваат со хиперкалориска храна и имаат седентарен живот.

10. Пемовска Г, Крстевска Б, Димитровски Ч, Балабанова Стефановска Г, Петровски Г, Адамова К. **Insulin-like growth factor-1 маркер за дијагноза, контрола и предвидување на развојот на акромегалија.** Втор македонски конгрес за ендокринологија и метаболички нарушувања, 2004, Охрид (апстракт книга: стр.148-149).

Целта на оваа студија била да се евалуира дијагнозата и третманот на пациентите со акромегалија. Ретроспективно биле анализирани 60 пациенти со акромегалија. Биле направени тестот на намалена супресија на хормон на раст при орален гликоза толеранс тест, а бил мерен и хормонот на раст и **Insulin-like growth factor-1. IGF-1** во сите случаи на активна акромегалија бил покачен. Авторите докажале дека мал е бројот на пациентите со комплетна биохемиска ремисија, а како најдобар индикатор за активна акромегалија е IGF-1, а не хормонот на раст кој се секретира пулсатилно.

11. Мишевска С, Крстевска Б, Богоев М, Пемовска Г, Димитровски Ч, Миленковиќ Т, Петровски Г, Битоска И, Стефановска Г, Адамова К, Шубеска Стратрова С. **Хомеостатски модел како индекс на инсулинска резистенција-можен фактор за хиперандрогенизам кај жени со хиперинсулинемичен полицистичен оваријален синдром.** Втор македонски конгрес за ендокринологија и метаболички нарушувања, 2004, Охрид (апстракт книга: стр.154-155).

Цел на оваа студија била да се испита поврзаноста на хомеостатскиот модел како индекс на инсулинска резистенција (НОМА-IR) со хиперандрогенизмот кај жени со полицистичен оваријален синдром (PCOS). Биле испитувани 56 жени со PCOS, хронична ановулација и хиперандрогенизам, поделени во две групи во зависност од НОМА-IR. Бил одредуван и хормоналниот статус. НОМА-IR сигнификантно бил повисок во групата со хиперинсулинемија $p < 0,00002$, додека во групата со нормална инсулинемија постоела сигнификантна корелација на индексот на телесна тежина со тестостерон. Авторите заклучиле дека

НОМА-IR може да претставува маркер за оценување на хиперандрогенизмот кај хиперинсулинемичен PCOS.

12. Ахмети И, Пемовска Г, Крстевска Б, Миленковиќ Т, Петровски Г, Марковиќ Темелкова С, Стефановска Балабанова Г, Битоска И, **Адамова К**, Спахиу М. **Евалуација на десетгодишен ризик за коронарна срцева болест и цереброваскуларна болест со програмот UKPDS Risk engine V.2.** Трет македонски конгрес за ендокринологија и метаболички нарушувања, 2008, Охрид (апстракт книга: стр.54).

Целта на оваа студија била да се процени 10-годишниот ризик за коронарна срцева болест (КСБ), цереброваскуларна болест (ЦВБ) и смрт, со програмата UKPDS Risk engine V.2. Ретроспективно биле анализирани 59 пациенти со дијабетес мелитус тип 2 (ДМ 2), поделени во три групи според ХБА1ц. Биле внесени вредностите за возраст, времетраење на ДМ 2, пол, атријална фибрилација, пушење, притисок и холестерол. Пациентите кои спаѓале во групата со ХБА1ц >7% имале највисок ризик за КСБ 27,1%, ризик за смрт поради КСБ 20%, ризик за ЦВБ 18,6% и ризик за смрт од ЦВБ 3%. Авторите докажале дека ризик фактор за КСБ е гликорегулацијата и времетраењето на ДМ 2, а за ЦВБ, атријалната фибрилација.

13. Балабанова Стефановска Г, Антониевски С, Ахмети И, Марковиќ ТС, Шубеска СС, Перцан В, **Адамова К**, Битоска И. **Примарен хиперпаратироидизам - кога да се лекува.** Трет македонски конгрес за ендокринологија и метаболички нарушувања, 2008, Охрид (апстракт книга: стр.72).

Целта на ова истражување била да се увиди влијанието на хиперсекрецијата на паратироидниот хормон (PTH) и значењето на хируршкиот третман во спречување на последиците. Била анализирана пациентка на 21-годишна возраст со анамнеза од 5-годишна возраст за нефролитијаза. Ултразвучниот преглед на тироидеа и вредности на PTH укажале дека се работи за аденом на паратироидна жлезда, но со нормална калциурија и субклинички тек на болеста, но наод за остеопороза. По извршениот хируршки третман, сите резултати се нормализирани. Авторите заклучиле дека кај млади пациенти, кај оние што не можат да доаѓаат често на контроли, кога постои нефрокалциноза и остеопороза, хируршкиот третман е третман на избор.

14. Марковиќ ТС, Шубеска СС, Стефановска БГ, Битоска И, **Адамова К**, Ахмети И. **Различни пристапи кон водењето на остеопорозата - патокази кон успешна терапија.** Трет македонски конгрес за ендокринологија и метаболички нарушувања, 2008, Охрид (апстракт книга: стр.66).

Целта на ова истражување била барање на соодветен пристап кон секој случај на остеопороза поединечно. Биле анализирани 4 различни случаи на остеопороза, од остеопенија, рана менопауза, преку секундарна остеопороза до доцна менопауза со мултивертебрални фрактури. Авторите заклучиле дека поставувањето на дијагноза за остеопороза,

ризик-факторите и видовите на препорачана терапија се селектирани врз база на повеќе клинички испитувања.

15. Битоска И, Крстевска Б, Перцан В, Балабанова СГ, Адамова К, Ахмети И. **Ефектот на метформинот врз гликемиската контрола, липидниот статус и артерискиот притисок кај пациентите со тип 2 дијабетес.** Трет македонски конгрес за ендокринологија и метаболички нарушувања, 2008, Охрид (апстракт книга: стр.72).

Целта на оваа студија била да се испита влијанието на метформинот како монотерпија врз гликемиската контрола, липидниот статус и артерискиот притисок кај пациентите со тип 2 дијабетес. Ретроспективно биле анализирани 60 пациенти со тип 2 дијабетес пред и 4 месеци по терапијата со метформин. Во однос на гликемијата, таа била сигнификантно подобрена од просечно 8,15mmol/L на 6,7mmol/L. Слично подобрување, но нешто послабо се забележало и кај артерискиот притисок и липиден профил. Авторите заклучиле дека метформинот има големо влијание врз гликемиската контрола, а послаба врз притисокот и липидниот профил.

16. Markovik Temelkova S, Subeska SS, Stefanovska BG, Bitoska I, Adamova K, Ahmeti I. **The role of quantitative ultrasound in predicting osteoporosis, defined by dual X-ray absorptiometry.** Трет македонски конгрес за ендокринологија и метаболички нарушувања, 2008, Охрид (апстракт книга: стр.65).

Целта на оваа студија била да се утврди дали параметрите кои се користат при квантитативен ултразвучен преглед (QUS) корелираат со резултатите на dual X-ray absorptiometry (DEXA). Биле анализирани 123 пациенти со остеопороза и суспектни за остеопороза. QUS-параметрите биле пониски за остеопенија, во однос кај DEXA. Во однос на остеопороза, тие корелирале со DEXA. Авторите заклучиле дека QUS не може да предвиди остеопенија како DEXA, т.е QUS не може да биде користен како алтернатива на DEXA.

Д-р Ѓулшен Селим

Биографски податоци за кандидатката

Д-р Ѓулшен Селим е родена во Скопје на 25.9.1959 година, каде што завршила основно и средно образование со континуиран одличен успех. По една година од студиите на Природно-математичкиот факултет во Скопје, група за математика и покрај успешното студирање, студиите ги прекинала и се запишала на Медицинскиот факултет во Скопје, кој го завршила во јуни 1989 година со просек 8,65. По завршувањето на студиите, долго време волонтира во медицинските институции во Скопје, се до 1992 година кога како невработен лекар ја започнала специјализацијата по интерна медицина при Медицинскиот факултет во Скопје и завршниот испит по предметот интерна медицина го положила во октомври 1997 година. Како специјалист-интернист се вработила на

Клиниката за нефрологија, во ноември 1998 година. На Клиниката работи во Одделот за хронична хемодијализа, каде што од септември 2005 година е раководител на Отсекот за развојна и клиничка хемодијализа.

Научна активност: Јавниот труд на ниво на магистерски труд на тема: „Детерминанти на постдијализниот скок на уреата и неговото влијание врз оцената на ефикасноста на хемодијализата“ го пријавила во 2001 година, а го одбрала во јуни 2003 година. Во 2004 година и била прифатена темата за изработка на докторска дисертација: „Проценка на влијанието на традиционалните и уремија/дијализно зависни ризик-фактори врз кардиоваскуларниот морталитет и морбидитет кај пациенти на хемодијализа“, како дел од проектот за терминална бубрежна слабост во Р. Македонија и рана иницијација на хемодијализата, 2001-2004, со грант од Министерството за образование и наука. Докторската дисертација ја одбрала и се здобила со титулата доктор на медицински науки на 12.6.2009 година. На Клиниката за нефрологија од самото вработување вклучена е во повеќе проекти, како национални така и мултицентрични.

Наставна активност

Во март 2001 година се здобила со звањето асистент по предметот интерна медицина, со повторен реизбор во март 2004 година и активно учествувала во практичната настава за студентите. Од 2003 до 2006 година е помошник модератор на Нефролошката трибина која се организира на Клиниката за нефрологија, со активно учество во неа со свои презентации. Од самото вработување на Клиниката активно учествувала со свои предавања на семинари, конгреси и секции кои ги организира Клиниката за нефрологија.

Од позначајните предавања во Здружението на нефролози при МЛК се:

1. Влијанието на клиничките карактеристики на пациентот врз адекватноста на хемодијализата.
2. Хемодинамски детерминанти на постдијализниот повратен скок на уреата - Македонско-српски нефролошки денови.
3. Предиктори на кардиоваскуларниот морталитет кај пациентите на хронична хемодијализа.
4. Brain natriuretic peptide (BNP) - кај пациенти на хемодијализа: предиктивна вредност на вкупен и кардиоваскуларен морталитет.
5. Хипертензија кај пациенти на хемодијализа.

Предавања при Катедрата за интерна медицина:

1. Влијанието на постдијализниот повратен скок на уреата врз прескрипцијата на дијализната доза.
2. C-Reactive Protein: Предиктор на вкупен и кардиоваскуларен морталитет кај пациентите на хронична хемодијализа.

Своите трудови ги презентирала и на меѓународни конгреси со усни презентации:

1. C-reactive protein predicts all-cause mortality in hemodialysis patients (VII Balkan Cities Association of Nephrology, Dialysis, Transplantation and Artificial Organs-BANTAO Congress, 2005, Ohrid).

2. "Brain natriuretic peptide in hemodialysis patients: prognostic value of baseline measurement for all-cause and cardiovascular mortality" (European Society for Artificial Organs -ESAO Congress, 2009, Compiègne, France).

3. "N-terminal-pro-B-type-natriuretic peptide predicts mortality in patients with end-stage renal disease in hemodialysis" (IX BANTAO Congress, 2009, Antalija, Turkey).

4. "Pulse pressure predicts all-cause and cardiovascular mortality in hemodialysis patients: a 5 years prospective observational study" (IX BANTAO Congress, 2009, Antalija, Turkey).

Апстрактот Brain natriuretic peptide in hemodialysis patients: predictive value for all-cause and cardiovascular mortality - **G.Selim**, O.Stojceva-Taneva, B.Zafirova-Ivanovska, S.Trojacanec-Piponska, S.Gelev, I.Nikolov, N.Stojcev, P.Dzekova, I.Rambabova-Busletic, A.Asani, A.Sikole - на World Congress of Nephrology, 2009, Milan, е оценет во групата топ 20% од сите апстракти.

Член е на Македонското здружение за дијализа, трансплантација и вештачки органи, Европската асоцијација за дијализа и трансплантација-EDTA/ERA, Балканската асоцијација за нефрологија, дијализа, трансплантација и вештачки органи-BANTAO, Европската асоцијација на вештачки органи-ESAO и на Лекарската комора на Македонија.

Досега објавените трудови се рецензирани во билтените на Универзитетот „Св.Кирил и Методиј“ од 23.1.2001 год бр. 771, на стр. 41, од бр. 1 до бр. 6 и во Билтен бр. 846 од 1.3.2004 год. на стр. 266 од бр. 7 до бр. 27.

Трудови за рецензија

28. С. Гелев, А. Шиколе, Г. Спасовски, Љ. Стојковски, В. Амитов, Ѓ. Селим, Н. Стојчев, Р. Гроздановски. **Доза на одржување на рекомбинантен хуман еритропоетин кај болните на хемодијализа зависна од полот.** Трет конгрес за нефрологија на Р. Македонија, Мак мед преглед 55, (48), А86, 2001.

29. A.Sikole, G.Spasovski, O. Stojceva-Taneva, S. Gelev, V. Amitov, R. Grozdanovski, **G. Selim. Aluminium deposition in the bone and erythropoietin requirements in end-stage renal disease.** XXIX ESAO Congress, The International Journal of Artificial Organs (vol 25, no 7,) Vienna, Austria, (Abstract book, p.708), 2002.

30. M. Polenakovic, A. Sikole, N. Stojcev, V. Amitov, R. Grozdanovski, **Gj. Selim, L. Simonovska, N. Milanovski. Tuberculosis in patients on dialysis.** Inter Academy Medical Panel. (p. 89-93), Paris, 2002 .

31. И.Николов, В.Амитов, Р.Гроздановски, Ѓ.Селим, Н.Стојчев, Л. Стаматов, П.Џекова: **Coronary artery disease and hemodynamic change during hemodialysis.** XVI конгрес на лекарите на Македонија, Зборник на апстракти, ММП 56 (супл. 54), Охрид, 2003.

32. **G.Selim**, R.Grozdanovski, O.Stojceva-Taneva, S.Cikova, K.Zafirovska. **Relationship between the patient clearance time and the post hemodialysis urea rebound.** XLI Congress ERA-EDTA, (Abstract book, SP 308), Lisbon, Portugal, 2004.
33. **Ѓ. Селим**, Р. Гроздановски, О. Стојчева -Танева, С. Џикова, Л. Стаматов, И. Николов, Љ. Георгиевска-Исмаил. **Хемодинамички детерминанти на постдијализниот повратен скок на уреата.** Мак мед преглед, 57: 75-79; 2003.
34. M. Polenakovic, A. Sikole, R. Grozdanovski, **G. Selim**, S. Gelev, N. Stojcev, V. Amitov, L. Simonovska, N. Milanovski. **Do we underestimate tuberculosis in patients on maintenance hemodialysis?** VII Jugoslovenski Kongres za Nefrologiju, dijalizu i transplantaciju. Lectures, 19-21, Nis, Jugoslavija, 2002.
35. O. Stojceva-Taneva, **G. Selim**, L.Tozija, R.Grozdanovski, K. Zafirovska. **Impact of age upon progression of chronic renal failure in diabetic and non-diabetic patients.** XLI Congress ERA-EDTA, (Abstract book, MP 189), Lisbon, Portugal, 2004.
36. L.Tozija, Z. Antova, I. Nikolov, **G. Selim**, K.Cakalaroski. **Diabetic uremic patient with acute movement disorders - Case Report.** XVII Danube Symposium of Nephrology (Abstract book, S 26), Sofia, Bulgaria, 2004.
37. I.Nikolov, M.Polenakovic, G.Petrovski, S.Pavleska, P.Dzekova, **G.Selim**, L.Tozija, A.Sikole, R.Grozdanovski. **Cardiovascular diseases in diabetics on maintenance hemodialysis.** XVII Danube Symposium of Nephrology (Abstract book, S 27), Sofia, Bulgaria, 2004.
38. Stojceva-Taneva O, **Selim G**, Tozija L, Zafirovska K. **Early versus late mortality in hemodialysis patients in relation to their time of referral.** XLII ERA-EDTA Congress, 2005, Istanbul, Turkey, Book of abstracts.
39. **Selim G**, Stojceva-Taneva O, Grozdanovski R, Zafirovska K, Georgievska-Ismail L, Stamatov L. **Postdialysis urea rebound between high single-pool spKt/V and low equilibrated eKt/V.** XLII ERA-EDTA Congress, 2005, Istanbul, Turkey, Book of abstracts.
40. Stojceva-Taneva O, **Selim G**, Grozdanovski R, Zafirovska K. **Do we need improvement in the Balkan Renal Registry?** Bantao Journal Proceedings, 2005, 3 (2): p 30-32.
41. **Selim G**, Stojceva-Taneva O, Grozdanovski R, Sikole A, Amitov V, Gelev S, Trajceska L. **C-reactive protein predicts all-cause mortality in hemodialysis patients.** Bantao Journal Proceedings, 2005, 3 (2): p 59-61.
42. D. Mladenovska, K.Zafirovska, N.Petrusevska, **Gj.Selim**, L, Trajceska. **Appearance of psychopathological tendencies in the early phase of haemodialysis treated patients.** Bantao Journal Proceedings, 2005, 3 (2): p 49-50.

43. Stojkovski L, Stojceva-Taneva O, Gelev S, Selim G, Oncevski A. **Peritoneal dialysis suppress the progression of chronic renal failure.** 7-th BANTAO Congress, Bantao Journal Abstract Book, 2005; 3 (1): p90.
44. Tozija L, Nikolov I, Antova Z, Selim G, Cakalaroski K. **Patients on maintenance hemodialysis with atypical cerebral movement disorders.** 7-th BANTAO Congress, Bantao Journal Abstract Book, 2005; 3 (1):p 38.
45. Tozija L, Nikolov I, Antova Z, Selim G, Cakalaroski K. **Diabetic patient on maintenance hemodialysis with basal ganglia lesions: a case report.** 7-th BANTAO Congress, Bantao Journal Abstract Book, 2005; 3(1):p 48.
46. Sikole A, Dzekova P, Selim G, Severova-Andreevska G, Stojcev N, Amitov V, R. Grozdanovski. **The effect of chronic inflammation on the nutritive status of patients treated by chronic hemodialysis.** 7-th BANTAO Congress, Bantao Journal Abstract Book, 2005; 3 (1):p 85.
47. Stojkovski Lj, Nikolov I, Dzekova P, Gelev S, Selim G. **Administration of iron therapy in chronic peritoneal dialysis (CPD) patients.** 7-th BANTAO Congress Bantao Journal Abstract Book, 2005; 3 (1):p 93.
48. Gelev S, Spasovski G, Selim G, Grozdanovski R, Zafirovska K. **Influence of low and high calcium containing dialysate solution on QT interval duration in hemodialysis patients.** 7-th BANTAO Congress Bantao Journal Abstract Book, 2005; 3 (1):p 94.
49. Стојчева-Танева О, Селим Ѓ, Стаматов Л, Танева Б, Шиколe А, Стојковски Љ, Зафировска К. **Влијанието на нефролошкото преддијализно следење врз раниот морталитет кај болни кои започнуваат со хронична хемодијализна програма.** Мак Мед Преглед 2005; 59:11-15.
50. Селим Ѓ, Стојчева-Танева О, Гроздановски Р, Ивановски Н, Стаматов Л. **Дневна в.с. стандардна интермитентна хемодијализа.** Мак Мед Преглед 2005; 59:84-88.
51. Stojceva-Taneva O, Ivanovski N, Selim G, Zafirovska K, Grozdanovski R. **End-stage renal failure and referral for dialysis in the F.Y.R.M.** Hippokratia 2005;9,1:45-48.
52. Stojceva-Taneva O, Selim G, Zafirovska K, Polenakovic M. **Differences in renal registries between the Balkans and Western Europe.** Contributions 2006; 27, 2:37-47.
53. Selim G, Stojceva-Taneva O, Zafirovska K, Sikole A, Gelev S, Dzekova P, Stefanovski K, Koloska V, Polenakovic M. **Inflammation predicts all-cause and cardiovascular mortality in hemodialysis patients.** Contributions 2006; 27, 1: 133-144.

54. **Selim G, Stojceva-Taneva O, Sikole A, Gelev S, Trajcevska L, Amitov V, Dzekova P, Asani A, Zafirovska K. Relationship between the prescription time for hemodialysis and the post-hemodialysis urea rebound. 3rd World Congress on Quality in Clinical Practice. Hippokratia 2006, 10, S 1: S55.**
55. **D. Mladenovska, G. Selim, A. Sikole, K. Zafirovska. Burnout syndrome among dialysis nurses. 3rd World Congress on Quality in Clinical Practice. Hippokratia 2006, 10, S 1: S58.**
56. **Stojceva-Taneva O, Selim G, Zafirovska K. Are there differences in renal registry data between Western Europe and the Balkans? XLIII ERA-EDTA Congress 2006, Glasgow, Nephrol Dial Transplant 21 (S4). Book of Abstracts.**
57. **Selim G, Stojceva-Taneva O, Zafirovska K, Sikole A, Dzikova S, Trajcevska L, Gelev S, Amitov V, Georgievska-Ismail L. Cardiac output and mean postdialysis blood pressure: hemodynamic determinants of the post-hemodialysis urea rebound. XLIII ERA-EDTA Congress 2006, Glasgow, Nephrol Dial Transplant 21 (S4), Book of Abstracts.**
58. **Selim G, Stojceva-Taneva O, Zafirovska K, Sikole A, Trajcevska L, Stefanovski K, Koloska V, Dzekova P, Asani A. C-reactive protein and hemoglobin: predictors of all-cause mortality in hemodialysis patients. XLIII ERA-EDTA Congress 2006, Glasgow, Nephrol Dial Transplant 21 (S4), Book of Abstracts.**
59. **Pavlina Dzekova, Arben Asani, Gulsen Selim, Saso Gelev, Vili Amitov, K. Zafirovska, Aleksandar Sikole. First experiences of treatment of dialysis patients with chronic hepatitis C virus infection with pegylated interferon. XLIII ERA-EDTA Congress 2006, Glasgow, Nephrol Dial Transplant 21 (S4), Book of Abstracts.**
60. **S. Gelev, G. Spasovski, S. Dzikova, S. Tosev, M. Bosevski, Gj. Selim, P. Dzekova, A. Asani, V. Amitov, A. Sikole. Different Ankle Brachial Index Levels in Asymptomatic Hemodialysis Patients. BANTAO Journal 2006; 4(2):41-45.**
61. **P. Dzekova, A. Slavkovska, L. Simjanovska, I. Nikolov, A. Sikole, R. Grozdanovski, A. Asani, G. Selim, S. Gelev, V. Amitov, G. Spasovski, M. Polenakovic. Prevalence of hepatitis C virus infection in dialysis patients. BANTAO Journal 2006; 4(1):6-7.**
62. **P. Dzekova, I. Nikolov, G. Severova-Andreevska, A. Sikole, R. Grozdanovski, A. Asani, G. Selim, S. Gelev, V. Amitov, G. Spasovski, M. Polenakovic. Influence of inflammation on nutritional status of dialysis patients. BANTAO Journal 2006; 4,1:8-9.**
63. **Stojceva-Taneva O, Selim G, Stojkovski L, Ivanovski N. Hypertension and progression of nephropathy in diabetic and non-diabetic chronic kidney disease patients. Hippokratia 2007; 11,2:72-76.**
64. **Selim G, Stojceva-Taneva O, Sikole A, Amitov V, Trajcevska L, Asani A, Trojancanec-Piponska S, Polenakovic M. Association between haemoglobin level**

and all-cause mortality in haemodialysis patients: the link with inflammation and malnutrition. *Contributions 2007*; 28, 1:81-95.

65. **Selim G, Stojceva-Taneva O, Georgievska-Ismail L, Dzikova S, Sikole A. Postdialysis urea rebound: relationship between high single-pool and low equilibrated Kt/V.** XLIV ERA EDTA Congress 2007, *Nephrol Dial Transplant* 22 (S6), Barcelona, (Book of Abstracts).

66. **Selim G, Stojceva-Taneva O, Amitov V, Gelev S, Trajcevska L, Dzekova P, Asani A, Sikole A. Anacmia and all-cause mortality in hemodialysis patients: The link between inflammation and malnutrition.** World Congress of Nephrology 2007, Rio de Janeiro, Book of Abstracts.

67. **Stojceva-Taneva O, Selim G. Mortality in hemodialysis patients in the Republic of Macedonia: Registry data.** World Congress of Nephrology 2007, Rio de Janeiro, Book of Abstracts.

68. **Aleksandar Sikole, Pavlina Dzekova, Igor Nikolov, Nexhmi Selja, Mustafa Zabzun, Sheriat Muharemi, Arben Asani, Vili Amitov, Gjulsen Selim, Saso Gelev, Magdalena Gaseva, Ljubomir Ivanovski, Violeta Grunevska. Efficacy and safety of pegylated interferon as monotherapy for treatment of hepatitis C in hemodialysis patients.** XLIV ERA EDTA Congress 2007, Barcelona, *Nephrol Dial Transplant* 22 (S6), (Book of Abstracts).

69. **Goce Spasovski, Saso Gelev, Jelka Masin-Spasovska, Gjulsen Selim, Aleksandar Sikole, Raymond Vanholder. Improvement of bone and mineral parameters related to adynamic bone disease by diminishing dialysate calcium.** XLIV ERA-EDTA Congress 2007, Barcelona, *Nephrol Dial Transplant* 22 (S6), (Book of Abstracts).

70. **Arben Asani, Aleksandar Sikole, Gjulsen Selim, Pavlina Dzekova, Saso Gelev, Vili Amitov, Svetlana Pavleska. Association of erythropoietin therapy with the gender, age and hemoglobin level in dialysis patients.** XLIV ERA-EDTA Congress 2007, Barcelona, *Nephrol Dial Transplant* 22 (S6), (Book of Abstracts).

71. **Saso Gelev, Goce Spasovski, Sonja Dzikova, Zoran Trajkovski, Gjulsen Selim, Pavlina Dzekova, Vili Amitov, Aleksandar Sikole. Comparison between hemodialysis patients with different arterial calcification status.** XLIV ERA-EDTA Congress 2007, Barcelona, *Nephrol Dial Transplant* 22 (S6), (Book of Abstracts).

72. **Selim G, Stojceva-Taneva O, Ivanovski N, Zafirovska K, Sikole A, Trajcevska L, Asani A, Polenakovic M. Inflammation and anaemia as predictors of cardiovascular mortality in hemodialysis patients.** *Hippokratia*. 2007 Jan;11(1):39-43.

73. **G.Spasovski, S.Gelev, J.Masin-Spasovska, G.Selim, P.Dejanov, A.Sikole, R. Vanholder. improved by the Bone and mineral parameters related to adynamic bone disease could be use of low calcium dialysate.** World Congress of Nephrology 2007, Rio de Janeiro, Book of Abstracts

74. P.Dzekova, I.Nikolov, A.Asani, **G.Selim**, L.Stojkovski, S.Gelev, V.Amitov, M.Polenakovic, A.Sikole. **Hepatitis C virus infection in dialysis patients:an emergency call**. XLIV ERA-EDTA Congress 2007, Barcelona, Nephrol Dial Transplant 22 (S6), (Book of Abstracts).
75. Sikole A, Nikolov V, Dzekova P, Stojcev N, Amitov V, **Selim G**, Asani A, Gelev S, Grozdanovski R, Masin G, Klinkmann H, Polenakovic M. **Survival of patients on maintenance haemodialysis over a twenty-year period**. Contributions. 2007 Dec;28(2):99-110.
76. Stojceva-Taneva O, **Selim GJ**, Tozija L, Polenakovic M. **Early mortality rate in end-stage renal disease patients initiating hemodialysis**. Contributions. 2006 Dec;27(2):29-35.
77. P.Dzekova, A.Sikole, I.Nikolov, A.Asani, **G.Selim**, S.Gelev, V.Amitov, M.Polenakovic. **Presence of HCV RNA in serum in HCV-antibody positive dialysis patients**. XXXIII ESAO Congress, 2006, Umea, Int J Artif Organs, 29 (5), p531.
78. A.Sikole, V.Nikolov, P.Dzekova, N.Stojcev, V.Amitov, **G.Selim**, A.Asani, S.Gelev, R.Grozdanovski, G.Masin, M.Polenakovic, H.Klinkmann. **Outcome in haemodialysis over a period of twenty years**. XXXIII ESAO Congress, 2006, Umea, Int J Artif Organs, 29 (5), p530.
79. A.Sikole, P.Dzekova, A.Asani, **G.Selim**, V.Amitov, S.Gelev. **Chronic hepatitis C virus infection in dialysis patients and treatment with pegylated interferon**. XXXIII ESAO Congress, 2006, Umea, Int J Artif Organs, 29 (5), p502.
80. S.Gelev, S.Dzikova, G.Spasovski, **G.Selim**, P.Dzekova, V.Amitov, A.Sikole. **Factors associated with atherosclerotic lesions in non-diabetic hemodialysis patients**. XXXIII ESAO Congress, 2006, Umea, Int J Artif Organs, 29 (5), p502.
81. P.Dzekova, P.Dejanov, V.Gerasimovska, A.Asani, S.Pavleska, **G.Selim**, S.Gelev, V.Amitov, A.Oncevski, A.Sikole. **The influence of fistula blood flow rate on dialysis adequacy in maintenance hemodialysis patients**. XXXIV ESAO Congress, Krems, 2007, Int J Artif Organs, 30 (8), p737.
82. Gelev S, Spasovski G, Dzikova S, Tosev S, Bosevski M, **Selim Gj**, Dzekova P, Asani A, Amitov V, Sikole A. **Arterial disease in asymptomatic hemodialysis patients**. XXXIV ESAO Congress, Krems, 2007, Int J Artif Organs, 30 (8), p738.
83. A.Sikole, P.Dzekova, N.Selja, M. Gaseva, M.Zabzun, S. Muharemi, A. Asani, V.Amitov, **G.Selim**, S.Gelev, S.Mena, V.Grunevska, M.Polenakovic. **Treatment outcome of hepatitis C in hemodialysis patients**. XXXIV ESAO Congress, Krems, 2007, Int J Artif Organs, 30 (8), p698.
84. **Selim G**, Stojceva-Taneva O, Polenakovic M, Georgievska-Ismail Lj, Gelev S, Hristova-Antova E, Andova V, Dzekova P, Sikole A. **Effect of nephrology**

referral on the initiation of haemodialysis and mortality in ESRD patients. Contributions. 2007 Dec; 28(2):111-26.

85. Dzekova-Vidimliski P, Asani A, Selim G, Gelev S, Polenakovic M, Sikole A. **Patterns of viraemia in haemodialysis patients with hepatitis C.** Contributions 2008 Dec;29(2):201-11.

86. Gelev S, Spasovski G, Trajkovski Z, Damjanovski G, Amitov V, Selim G, Dzekova P, Sikole A. **Factors associated with various arterial calcifications in haemodialysis patients.** Contributions 2008 Dec;29(2):185-199.

87. Sikole A, Dzekova P, Asani A, Amitov V, Selim G, Gelev S, Polenakovic M. **New approaches in the therapy of hepatitis C in dialysis patients.** Contributions 2008 Dec;29(2):155-64.

88. S. Arsov, R.Graaff, A.M.Morariu, W.van Oeveren, I.Busletic, L.Trajcevska, G.Selim, A. Matinovska, A.Sikole, R.J.Ploeg, G.Rakhorst. **Assessment of the risk for cardiovascular mortality and morbidity in hemodialysis patients.** XXXV ESAO Congress, 2008, Geneva, Int J Artif Organs, 31 (7), p592.

89. A.Asani, P.Dzekova, G.Selim, S.Gelev, V.Amitov, L.Trajcevska, S.Pavleska, A.Sikole. **Hemoglobin level and association of age and gender in dialysis patients treated with erythropoietin.** XXXV ESAO Congress, 2008, Geneva, Int J Artif Organs, 31 (7), p645.

90. G.Selim, O.Stojceva-Taneva, V.Amitov, N.Stojcev, S.Gelev, L.Trajcevska, P.Dzekova, I.Rambabova-Busletic, S.Pavleska, A.Sikole. **Predictors of cardiovascular mortality in hemodialysis patients:analysis at 4 years of follow-up.** XXXV ESAO Congress, 2008, Geneva, Int J Artif Organs, 31 (7), p646.

91. P.Dzekova, S.Pavleska, I.Busletic, L.Stamatov, G.Selim, S.Gelev, V.Amitov, L.Stojkovski, N.Ivanovski, M.Polenakovic, A.Sikole. **Prevalence of hepatitis C virus infection in patients on renal replacement therapy.** XXXV ESAO Congress, 2008, Geneva, Int J Artif Organs, 31 (7), p648.

92. P.Dzekova, V.Amitov, N.Stojcev, S.Gelev, G.Selim, L.Trajceska, S.Pavleska, I.Busletic, A.Asani, P.Dejanov, M.Polenakovic, A.Sikole. **Intermittent viremia of hepatitis C virus in dialysis patients.** XXXV ESAO Congress, 2008, Geneva, Int J Artif Organs, 31 (7), p648.

93. I.Rambabova-Busletic, Z.M.Popov, J.G.Masin-Spasovska, G.N.Selim, G.B.Spasovski, S.K.Dohcev, A.Sikole, N.Ivanovski. **Custodiol versus eurocollins: Effect on early graft recovery after living renal transplantation.** XXXV ESAO Congress, 2008, Geneva, Int J Artif Organs, 31 (7), p661.

94. L.Trajceska, S.Gelev, V.Amitov, G.Selim, S.Pavleska, A.Sikole. **Parathyroid hormone and erythropoietin therapy.** XXXV ESAO Congress, 2008, Geneva, Int J Artif Organs, 31 (7), p650.

95. **G.Selim, O.Stojceva-Taneva, L.Georgievska-Ismail, S.Gelev, N.Stojcev, E.Srbinska Kostovska, P.Dzekova, I.Rambabova-Busletic, A.Asani, A.Sikole. Traditional cardiovascular risk factors and cardiovascular mortality in haemodialysis patients:5-year follow-up analysis.** World Congress of Nephrology, 2009, Milan, (Book of Abstracts).
96. **G.Selim, O.Stojceva-Taneva, B.Zafirova-Ivanovska, S.Trojacanec-Piponska, S.Gelev, I.Nikolov, N.Stojcev, P.Dzekova, I.Rambabova-Busletic, A.Asani, A.Sikole. Brain natriuretic peptide in hemodialysis patients:predictive value for all-cause and cardiovascular mortality.** World Congress of Nephrology, 2009, Milan, (Book of Abstracts)
97. **L. Trajcevska, S.Gelev, G.Selim, P.Dzekova, A.Sikole. Does reaching the targets for calories and protein intake by K/DOQI guidelines promotes adequate intake of advanced glycooxidation end products?** World Congress of Nephrology, 2009, Milan, (Book of Abstracts).
98. **L. Trajcevska, S.Gelev, G.Selim, D.Mladenovska, V.Pusevski, A.Sikole. Nutritional status, inflammation and advanced glycooxidation end products intake.** World Congress of Nephrology, 2009, Milan, (Book of Abstracts)
99. **P.Dzekova-Vidimliski, A.Asani, G.Severova-Andreevska, L.Trajceska, G.Selim, S.Gelev, N.Stojcev, V.Amitov, A.Sikole. Hepatitis C virus infection and survival of hemodialysis patients.** World Congress of Nephrology, 2009, Milan, (Book of Abstracts).
100. **P.Dzekova-Vidimliski, A.Asani, G.Severova-Andreevska, L.Trajceska, G.Selim, S.Gelev, V.Amitov, N.Stojcev, M.Polenakovic, A.Sikole. Different patterns of viremia in hemodialysis patients with Hepatitis C.** World Congress of Nephrology, 2009, Milan, (Book of Abstracts)..
101. **S. Arsov, R.Graaff, W.van Oeveren, I.Busletic, L.Trajcevska, G.Selim, P.Dzekova, A.Sikole, G. Rakhorst. Hepatitis C has no influence on the accumulation of advanced glycation end-products in hemodialysis patients.** XXXVI ESAO Congresss, 2009, Compiègne, Int J Artif Organs, 32 (7), 442.
102. **A.Sikole, P.Dzekova-Vidimliski, G.Severova-Andreevska, L.Trajceska, G.Selim, S.Gelev, N.Stojcev, V.Amitov. Survival of hemodialysis patients and hepatitis C virus infection.** XXXVI ESAO Congresss, 2009, Compiègne, Int J Artif Organs, 32 (7), 442.
103. **P.Dzekova-Vidimliski, A.Asani, G.Andreevska, L.Trajceska, G.Selim, S.Gelev, V.Amitov, S.Dzikova, M.Polenakovic, A.Sikole. Ultrasound predictors of compensated liver cirrhosis in hemodialysis patients with hepatitis C.** XXXVI ESAO Congresss, 2009, Compiègne, Int J Artif Organs, 32 (7), 443.
104. **G.Selim, S.Gelev, P.Dzekova, I.Busletic, A.Asani, L.Trajceska, G.Severova, S.Pavleska, V.Pusevski, A.Sikole. Brain natriuretic peptide in hemodialysis patients:prognostice value of baseline measurement for all-cause and**

cardiovascular mortality. XXXVI ESAO Congresss, 2009, Compiègne, Int J Artif Organs, 32 (7), p406.

105. S.Gelev, G.Spasovski, S.Tosev, L.Trajceska, **G.Selim**, V.Amitov, A.Sikole. **The relationship of the QT interval (ECG) dispersion with ankle brachial systolic pressure index levels and thrombosis of arteriovenous fistula in hemodialysis patients.** XXXVI ESAO Congresss, 2009, Compiègne, Int J Artif Organs, 32 (7), p437.

106. S.Gelev, G.Spasovski, S.Dzikova, Z.Trajkovski, L.Trajceska, V.Pusevski, **G.Selim**, V.Amitov, A.Sikole. **Association between thrombosis of arteriovenous fistula and the type of arterial calcification in non-diabetic hemodialysis patients.** XXXVI ESAO Congresss, 2009, Compiègne, Int J Artif Organs, 32 (7), p437.

107. A.Asani, **G.Selim**, P.Dzekova, S.Gelev, V.Amitov, S.Pavleska, A.Sikole. **Erythropoietin therapy and antihypertensive treatment in dialysis patients.** XXXVI ESAO Congresss, 2009, Compiègne, Int J Artif Organs, 32 (7), p441.

108. L.Trajceska, S.Arsov, P.Dzekova, S.Gelev, **G.Selim**, V.Amitov, R.Graaff, A. Sikole. **Food intake and skin accumulation of advanced glycation end products.** XXXVI ESAO Congresss, 2009, Compiègne, Int J Artif Organs, 32 (7), p439.

109. L.Trajceska, S.Arsov, D. Mladenovska, P.Dzekova, **G.Selim**, V.Amitov, A. Sikole. **Advanced glycation end products food intake and inflammation.** XXXVI ESAO Congresss, 2009, Compiègne, Int J Artif Organs, 32 (7), p439.

110. S.Kuzmanovska, T.Tripunoski, **Gj. Selim**, S. Miceva-Ristevska. **Intact-PTH measurement in CKD patients:importance of method comparison.** Balkan J of Clinical Laboratory, 1, 113, 2009.

111. S. Gelev, G. Spasovski, A. Oncevski, S. Tosev, L. Trajceska, V. Amitov, **G. Selim**, A. Sikole **Is There Association between the QT Interval (Electrocardiograms) Dispersion and Thrombosis of the Arterio-Venous Fistula in Hemodialysis Patients.** 9-th BANTAO Congress, Antalya, Turkey, 2009.

112. P. Dzekova Vidimliski, A. Asani, G. S. Andreevska, L. Trajceska, **G. Selim**, S. Gelev, S. Dzikova, M. Polenakovic, A. Sikole. **Hemodialysis Patients with Hepatitis C and Ultrasound Predictors of Compensated Liver Cirrhosis.** 9-th BANTAO Congress, Antalya, Turkey, 2009.

113. **G. Selim**, O. Stojceva Taneva, N. Stojcev, S. Gelev, A. Asani, P. Dzekova Vidimliski, L. Trajcevska, G. Severova Andeevska, V. Pusevski, A. Sikole. **N-Terminal Pro Brain Natriuretic Peptide Predicts Mortality in Patients with End-Stage Renal Disease in Hemodialysis.** 9-th BANTAO Congress, Antalya, Turkey, 2009.

114. O. Stojceva Taneva, N. Eftimovska, B. Zafirova, **G. Selim**, B. G. Tanevska, K. Zafirovska **Prevalence of Chronic Kidney Disease in the Republic of Macedonia: The SKROBB Study.** 9-th BANTAO Congress, Antalya, Turkey, 2009.

115. Dzekova P, Asani A, Selim G, Gelev S, Trajceska L, Amitov V, Selja N, Zabzun M, Mena S, Gaseva M, Sikole A. **Long-term follow up of sustained viral response after treatment of hepatitis C with pegylated interferon alpha-2a in hemodialysis patients.** *Int J Artif Organs.* 2009 Mar;32(3):180-4.
116. Arsov S, Graaff R, Morariu AM, van Oeveren W, Smit AJ, Busletic I, Trajcevska L, Selim G, Dzekova P, Stegmayr B, Sikole A, Rakhorst G. **Does hepatitis C increase the accumulation of advanced glycation end products in haemodialysis patients?** *Nephrol Dial Transplant.* 2009 Nov 23.
117. I.Rambabova-Busletic, Z.Popov, J.Masin, G.Spasovski, G.Selim, P.Kolevski, N.Ivanovski. **Custodiol versus eurocollins:effect on early graft recovery and 24 months outcome after living renal transplantation.** 14th Congress - European Society for Organ Transplantation (ESOT), 2009, Paris.
118. G. Selim, O. Stojceva Taneva, N. Stojcev, S. Gelev, P. Dzekova Vidimliski, L. Trajcevska, A. Asani. **Pulse Pressure Predicts All-Cause and Cardiovascular Mortality in Hemodialysis Patients: A 5 Years Prospective Observational Study.** 9-th BANTAO Congress, Antalya, Turkey, 2009.

Д-р Сузана Арбутина

Биографски податоци за кандидатката

Д-р Сузана Арбутина е родена на 7.2.1972 година во Скопје. Основно и средно образование завршила во Скопје. На Медицинскиот факултет се запишала во учебната 1990/91 година. По завршувањето на студиите, работно била ангажирана во приватна амбуланта по општа медицина.

Од декември 2000 година, вработена е на Клиниката за пулмологија и алергологија при ЈЗО Клинички центар, Скопје.

Од 2003 година ја започнала специјализацијата по интерна медицина, која ја завршила 2007. Помлад асистент по предметот интерна медицина, била од октомври 2003 година до септември 2009, при што активно учествува во изведувањето на практичната настава за студентите по медицина и стоматологија.

Стручно-научна активност: На Клиниката за пулмологија и алергологија активно учествува во научно-истражувачката работа на домашни и меѓународни проекти. Учесувала на повеќе стручно-научни собири, стручни предавања и значајни конгреси во земјата и надвор од неа. Член е на Македонското респираторно здружение, Европско респираторно здружение, како и Европска академија за алергологија и клиничка имунологија.

Рецензирани трудови при претходниот избор: трудови објавени во Билтенот на Универзитетот „Св Кирил и Методиј“ Скопје бр. 829 од 30 мај 2003.

Трудови за рецензија:

16. **Arbutina S, Dimitrievska D, Dokic D, Goseva Z, Pejkovska S, Karkinski D. Role of inhaled corticosteroids in control of mild asthma in patients allergic to linden pollen.** 5 th Balkan congress of Allergology and Clinical immunology. Thessaloniki. September 2007. P – 12.

Целта на трудот била да се одреди улогата на инхалаторните кортикостероиди во контрола на симптомите кај средно тешка алергиска астма. Во студијата биле вклучени 30 пациенти со историја за алергиска астма кон полен на липа потврдена со бронхопробовативен тест и кожни тестови. Група од 15 пациенти била третирана со мали дози на кортикостероиди четири недели пред очекуваниот пик на присуство на полен од липа (месец јуни). Втората група од 15 пациенти не била третирана во истиот период. Симптомите на астмата се манифестирале кај 5 пациенти кои биле третирани со кортикостероиди и имале потреба од вклучување на антихистаминици и/или β_2 агонисти. Во групата која не била под терапија пред сезоната, 12 пациенти имале потреба од вклучување на антихистаминици, β_2 агонисти и кортикостероиди. Два пациенти биле хоспитализирани. Студијата ја покажува значајната улога на инхалаторните кортикостероиди во превенирање на симптомите на астма индуцирана од поленски алергени.

17. **Каркински Д, Пејковска С, Арбутина С, Докиќ Д. Ефикасност на специфична имунотерапија со депо алергоид од тревни полени.** Мак мед преглед. 2006; 5-6: 244-247.

Целта на студијата била да се утврди ефикасноста на специфичната имунотерапија со нов депо алергоиден екстракт од трева кај пациенти алергични на трева. Студијата вклучувала 60 пациенти (30 верум и 30 плацебо) со Иг Е посредувана алергија на полен од трева и историја на умерени до јаки сезонски симптоми на риноконјуктивитис со или без астма. Кај верум пациентите бил аплициран алергоид од трева апсорбиран на алуминиум хидроксид, притоа биле извршени назални провокации, квантитативно кожно прик-тестирање и биле мерени промените во специфичните Иг Г4 и ИгЕ антитела. Исто така пациентите воделе дневник за симптоми и употреба на антисимптоматски лекови. Студијата ја докажува ефикасноста на специфичната имунотерапија со нов депо алергоиден екстракт од трева наспроти плацебо третираниите пациенти во однос на сигнификантно намалување на потребата од антисимптоматска терапија, редукција на назална реактивност како и кожната реактивност. Специфичните Иг Г4 антитела биле значајно покачени кај верум групата во споредба со плацебо групата. Студијата ја потврдува сигурноста како и значајните клинички подобрувања при примената на специфичната имунотерапија со депо алергоид на екстракт од трева.

18. **Кузмановска М, Буклиоска Д, Арбутина С. Плеврални изливи кај хоспитализирани пациенти.** Мак мед преглед. 2007; 62 (72) : 31.

Студијата била изведена со цел да се процени честотата и етиологијата на плевралните изливи кај хоспитализираните пациенти. Била анализирана медицинска документација кај 156 хоспитализирани

пациенти со плеврален излив и тоа 99 мажи со средна возраст од 59 години и 57 жени со средна возраст од 52 години. Трансудати биле дијагностицирани кај 29 пациенти, а ексудати кај 127. Според етиологијата, кај 67 пациенти изливите биле со малигна етиологија, 55 парапневмонична, 13 биле резултат на срцева слабост, кај 7 пациенти причина била туберкулоза, белодробна тромбоемболија била причина за плеврален излив кај 6 пациенти, ревматска болест кај 3 пациенти, аортна еневризма кај 1, тромбоза на v.cava sup. et inf. кај 1 пациент, додека нејасна етиологија имале плевралните изливи кај 3 пациенти. Кај малигните изливи најчеста локализација на примарниот тумор биле: бел дроб-40; дојка-7; плеура-4; ендометриум-2; простата-2; желудник-1; штитна жлезда-1; абдоминални тумори-1, недефиниран примарен тумор 9. Од парапневмонични изливи емпиеми биле 7. Унилатерални ефузии беа 135, а билатерални 21. Студијата покажува дека во нашиот регион плевралните изливи се доста застапени. Процентот на унилатералните ефузии е доста висок и бара брза дијагностичка евалуација.

19. Гошева З, Ѓорчев А, Димитријевска Д, Арбутина С, Јанева Е. **Маркери на инфламација и нивно значење кај бронхијалната астма.** Мак мед преглед. 2007; 62 (72) : 81.

Во студијата била испитувана улогата и важноста на инфламаторните медијатори како што се еозинофилниот катјонски протеин (ЕЦП), интерлеукин-4 (ИЛ-4) и интерлеукин-5 (ИЛ-5). Иследувани биле 77 субјекти поделени во три групи; 44 пациенти со астма, 21 пациент со опструктивен бронхит и 12 здрави испитаници. Од резултатите било најдено дека присуство на ЕЦП прикажува прогресивна инфламација со или без клинички симптоми кај пациенти со астма. Постоела сигнификантна разлика меѓу вредностите на ЕЦП кај астматичари во однос на пациентите со хроничен бронхитис и здравите испитаници. Вредностите на ИЛ-4 не биле сигнификантно зголемени кај групите. Вредностите на ИЛ-5 биле сигнификантно зголемени кај пациентите со астма во однос на пациентите со хроничен бронхитис и здрави субјекти. Според резултатите е заклучено дека ЕЦП и ИЛ-5 би можеле да бидат корисни маркери за селектирање на алергични пациенти при дијагностика, следење на еволуција на болеста, како и мониторирање на ефектите од терапија.

20. Пејковска С, Докиќ Д, Брешковска Г, Арсовски З, Арбутина С, Каркински Д, Реџеџи А. **Орофарингеална кандидијаза кај пациенти третиран со инхалаторен будесониде: 800 мцг на ден наспроти 400 мцг на ден.** Мак мед преглед. 2007; 62 (72) : 108.

Целта на студијата била да се одреди фреквенцијата на орофарингеалната кандидијаза кај пациенти со астма кои примаат инхалаторно Budesonide. Во студијата биле вклучени 52 мажи и 87 жени. 32 пациенти замале по 400 мцг/ден будесониде и 59 пациенти по 800 мцг/ден и биле следени симптомите во период од три месеци. Бил ординиран инхалаторен кортикостероид два пати на ден кај сите пациенти. Контролна група биле 26 пациенти со астма кои не биле третирани со ИКС во последните три месеци и 24 здрави пациенти. Ниту

еден од пациентите не бил пушач, имunosупримиран, дијабетичар и не змал антибиотик во последниот месец. Орофарингеалните фунгални култури биле правени со земање на брисеви и култивирање на Sabouraud-ov агар. Кандида колонизација била повисока во групата на пациенти со астма кои биле на 800 мцг/ден будесониде (14 пациенти), отколку контролата. Кај пациентите кои користеле по 400 мцг/ден будесониде фреквенцијата на позитивни брисеви била повисока (6 пациенти) отколку кај пациентите со астма кои биле без ИКС (2 пациенти), но не постоела статистичка сигнификантност. Студијата покажува дека инхалаторната кортикостероидна терапија ја зголемува *Candida* колонизација во повисоки дози на лекот.

21. Бошковска М, Геровски Б, Стефановски Т, Јаева Б, Пејковска С, Груевска-Арбутина С. **Значењето и комбинацијата на клиничката проценка со перфузиониот белодробен скен во дијагноза на белодробната емболија.** *Мак мед преглед.* 2003; 56 (56): 211.

Целта на оваа студија била да покаже дека клиничката проценка здружена со проспективна дијагностика на пулминалниот емболизам комбиниран со перфузиониот белодробен скен, може да биде водич за дијагностицирање на пулмонална емболија. Направена е проценка за веројатноста за пулмонална емболија пред перфузиониот белодробен скен раководејќи се од присуство на еден или повеќе предиспонирачки фактори на ризик, физикален преглед, ЕКГ знаци за деснокоморно оптоварување, РТГ на бели дробови, гасни анализи на артериска крв и суспектни симптоми како диспнеа, тахипнеа, плеурална болка, хемоптизии. Биле вклучени 57 пациенти (средна возраст 45 г.), 40 мажи и 17 жени со сомнение за пулмонална тромбоемболија. Според P/QP/QD критериумите пулмонална емболија била утврдена кај 52 пациенти. Податоци за тромбоза биле утврдени кај 77%, операции кај 13%, пуерпериум кај 5%, ненадејна диспнеа кај 97%; градна болка кај 87%; ЕКГ знаци кај 60%; РТГ абнормалности кај 74%; плеврален излив кај 64%; промени во гасните анализи (хипоксемија, хипоканија) кај 74%. Присуство на еден предиспонирачки ризик-фактор, еден или повеќе сомнителни симптоми и ЕКГ или радиографски абнормалности биле присутни кај 87% од пациентите со позитивен перфузионен белодробен скен.

22. Arbutina S, Gjorcev A, Kozareva K, Zdraveska M, Dimitrievska D. **Effects of Fluticasone propionate and Specific immunotherapy VS nasal decongestives in treatment of seasonal linden pollen allergic rhinitis.** *Allergy.* 2008; 63 (suppl. 88) : 365.

Целта на студијата била да се испита важноста на употребата на тописките назални кортикостероиди (fluticasone propionate) и/или специфичната имунотерапија (СИТ) во контрола на клиничките симптоми на алергискиот ринитис. Во студијата биле анализирани 30 пациенти со анамнеза за алергиски ринитис кој полен од липа дијагностициран преку клиничка слика и кожни прик-тестови. Пациенти со астма, ХОББ, и неалергиски ринитис не биле вклучени во

студијата. Десет пациенти биле третирани со флутиказон пропионат најмалку еден месец пред пикот на поленските алергени од липа (јуни). 14 пациенти биле на СИТ повеќе од една година. 6 пациенти биле третирани само со назални деконгестиви. Симптомите биле опсервирани преку клинички знаци и употреба на македонската верзија на RQLQ од Proffesor Elizabeth Juniper. Пациентите биле следени во период од три недели. Пациентите кои биле на СИТ во сезоната на присуство на полен од липа имале пораст на симптом-скорот од почетокот на испитувањето (2.30 ± 0.88) во однос на скорот после три недели од евалуацијата (2.78 ± 1.24). Пациентите третирани со флутиказон пропионат имале симтом скор 1.90 ± 0.61 кој се покачил на 2.12 ± 0.88 . Шест пациенти кои примале само назални деконгестиви покажале драматично покачување на симптом-скорот за време на максималното присуство на алергенот од липа од 3.03 ± 1.02 до 5.01 ± 1.32 . Студијата покажува дека и СИТ и тописките назални кортикостероиди имаат значајна улога во контролата на симптомите на алергискиот ринитис наспроти употребата само на назалните деконгестиви.

23. Karkinski D, Pejkovska S, Arbutina S, Dokic D. **Comparison between theophylline and inhalation of Fluticasone propionate as primary treatment for chronic mild to moderate asthma.** Allergy. 2008; 63 (suppl. 88) : 606.

Студијата била изведена со цел да се направи компарација помеѓу користа и несакните ефекти од употребата на теофилино аеросол fluticasone спреј, кај пациентите со хронична лесна до среднотешка астма. Студијата вклучувала 40 пациенти од кои 20 примале fluticasone propionate спреј 250 мг два пати на ден во текот на шест месеци. Втората група примале теофилин два пати дневно во доза оптимална за контрола на заболувањето. Следени биле следните параметри: дневник на дневни симптоми, нивото на peak flow, потребата од употреба на бронходилататор, посета во болница, отсуство од работа, спирометриско мерење, бронхо-провокативен хистамински тест. Резултатите од студијата покажуваат дека и двете стратегии за третман ги редуцираат симптомите и ги редуцираат отсуствата од работа како и итниот третман на астма. Fluticasone-от бил поефикасен во редуцирањата на симптомите, потреба од бронходилататори и употреба на системски кортикостероиди. Теофилино предизвикувал почести главоболки, несоница, гастроинтестинални тегоби и повеќемина од пациентите го прекинале лекувањето поради несаканите ефекти. Флутиказонот почесто предизвикувал засипнатост.

24. Gjorcev A, Dimitrievska D, Zdraveska M, Goseva Z, Todevski D, Arbutina S. **Eduction of patients in the center of asthma improve asthma management.** Allergy. 2008; 63 (suppl. 88) : 299.

Студијата била изведена со цел да се процени потребата како и ефектите од едукационата програма подготвена од Македонскиот центар за астма. Студијата опфатила 300 пациенти болни од астма. Бил подготвен пилот курс за едукација кој опфаќал многу клучни прашања кои се однесуваат на астмата, следејќи ги водичите на Глобалната стратегија за менаџмент

на астма и превенција. Прашањата биле групирани во 2 групи: I група- општи знаења за медикаментите кои се употребуваат за адекватаниот и континуиран антиинфламаторен третман. II група- кцент на ургентната интервенција и акција за време на акутната егзацербација. Прашалникот го пополнувале сите пациенти пред и по посета на курсот. Од анализата на резултатите заклучокот бил дека пред курсот 46,3% пациенти одговориле точно на прашањата. (39,9% точни прашања од група I и 52,8% од група II) што покажува дека повеќе од 50% не ја разбираат потербата од превентивната терапија или земаат погрешна терапија за време на влошување на состојбата. По посетата на курсот 54,8% точно одговориле на прашањата. 52,4% дале точни одговори на I група прашања а 73,6% одговориле точно на II група прашања. Тоа укажува дека пациентите полесно го примаат советот за ургентниот самотретман при акутни егзацербации на астмата, но сеуште е тешко да се надмине стравот од превентивниот третман. Со тоа се покажува потребата од натамошна континуирана едукација на пациентите на сите нивоа на здравствена заштита.

Д-р Лада Трајческа

Биографски податоци за кандидатката

Родена е во Скопје 1972 година. Основното и средното училиште ги завршила во родниот град со одличен успех. Во периодот од 1990 до 1996 година ги посетувала студиите на Медицинскиот Факултет во Скопје при Универзитетот „Св. Кирили и Методиј“. Испитите ги завршила со просечен успех 9,48. Државниот испит го положила во 1997 година. Во редовен работен однос на Институт за клиничка биохемија била во период од 1996 до 1998 година. На Клиниката за нефрологија во Скопје се вработила во мај 1998 година. Во 1997 година се запишала на постдипломски студии на секторот нефрологија. Специјализација од областа интерна медицина запишала во 1998 година која ја завршила во 2003 година. На Медицинскиот факултет во Скопје се стекнала со звање помлад асистент во 2003 година. Во периодот ноември 2005 година-март 2006 остварила стручен престој во болницата Некер, во Париз, на Клиниката за нефрологија, дијализа и трансплантација. Од почетокот на студиите до денес постојано е активна на научноистражувачки план публикувајќи бројни трудови во кои се јавува како автор и коавтор. Активно зборува англиски и француски јазик. Поседува напредното информатичко знаење стекнато на повеќе курсеви за таа намена.

Трудови за рецензија

1. D.Mladenovska, K.Zafirovska, N.Petrusevska, Gj.selim, L.Trajceska. **Apearance of Psychopathological Tendencies in the early Phase of Haemodialysis Treated Patients.**The Journal of the Balcan Cities Association of nephrology, Dialysis, Transplantation and artificial organs, Abstracts of 7th BANTAO congress, 2005,Ohrid, Macedonia.

Прикажана е студија во која е орсервиран психолошкиот профил на хемодијализните пациенти во рана фаза на инцијација на дијализното лекување. Овие пациенти биле споредени во однос на профилот, со пациенти на дијализа со дијализен стаж подолг од три месеци. Сигнификантно почесто регистрирани психолошки профили во текот на инцијација на дијализата, биле хипохондријата, хистеријата и анксиозноста. Добиените разлики, односно полошиот психолошки статус на почетокот на дијализниот стаж, индицираат потреба од психотерапевтска интервенција кај пациентите кои започнуваат дијализно лекување, со цел нивна брза рехабилитација.

2. L.Trajceska, S.Gelev, V.Amitov, G.Selim, S.Pavleska, A.Sikole. Parathyroid hormone and erythropoietin therapy. The Journal of artificial organs, Abstracts of 35th ESAO Congress, Geneva-Switzerland, September 3-6, 2008.

Целта на ова истражување била да се покаже потребата од достигнување на препорачаните според медицинските упатства за ренална остеодистрфија, нивоа на интактен паратхормон во крвта, кај хемодијализни пациенти. Споредени биле три групи на пациенти со различни нивоа на ПТХ во крвта со цел да се видат разлики во потребите на еритропоетин. Докажана била значително поголема потреба за еритропоетин во групата пациенти со ниво на ПТХ над препорачаните. Од ова произлегува потребата за едукација на пациентите во однос на придржување кон препорачаната диета и терапија за превенција на хиперфосфатемијата.

3. S.Arsov, R.Graff, A.M.Morariu, W.van Oeveren, I Busletic, L.Trajceska, G.Selim, A. martinovska, A.Sikole, R.J.Ploeg, G.Rakhorst. Assessment of the risk for cardiovascular mortality and morbidity in hemodialysis patients. The Journal of artificial organs, Abstracts of 35th ESAO Congress, Geneva-Switzerland, September 3-6, 2008.

Преживувањето на пациентите на хемодијализа е значително пократко од здравата популација и главно се должи на кардиоваскуларниот морбидитет. Во овој труд е истражуван нов биомаркер на кардиоваскуларниот коморбидитет кај овие болни, кожноста акумулација на напреднати продукти на гликозилацијата. Најдено било дека овој маркер е асоциран со присуството на дијабетот, возраста и дијализниот стаж. Како најдобар предиктор на присуство на кардиоваскуларен морбидитет била докажана кожноста акумулација на AGE продуктите.

4. A.R.Asani, P.Dzekova, G.Selim, S.Gelev, V.Amitov, L.Trajceska, S.Pavleska, A.Sikole. Hemoglobin level and association of age and gender in dialysis patients treated with erythropoietin. The Journal of artificial organs, Abstracts of 35th ESAO Congress, Geneva-Switzerland, September 3-6, 2008.

Оваа судија имала за цел да истражи дали полот и возраста влијаат на нивоата на хемоглобин и потребите за еритропоетинска терапија кај дијализните болни. Истражувани биле и факторите кои условуваат резистентност кон терапијата со еритропоетин. Во студијата биле вклучени 161 дијализен пациент, кои биле поделени во групи според полот и возрастни групи на пациенти под и над 65 години. Најдено било дека жените имаат незначително пониски нивоа на хемоглобин во крвта, но поголеми потреби за еритропоетин. Како фактори кои условуваат намален одговор на еритропоетинска терапија и како резултат на тоа пониски вредности на хемоглобин докажани биле воспалителните процеси, хиперпаратироидизмот и крварењата.

5. G.Selim, O.Stojceva-Taneva, V.Amitov, N.Stojcev, S.Gelev, L.Trajceska, P.Dzekova, I.Rambabova Busletik, S.Pavleska, A.Sikole. **Predictors of cardiovascular mortality in hemodialysis patients analysis at 4 years follow up.** The Journal of artificial organs, Abstracts of 35th ESAO Congress, Geneva-Switzerland, September 3-6, 2008.

Во оваа студија се истражувани нетрадиционалните ризик-фактори на преживување на хемодијализните болни. Влучени биле 226 хемодијализни пациенти и биле следени во период од четири години. Целокупниот морталитет на дијализните болни бил асоциран со пониски нивоа на хемоглобин, албумин и повисоко ниво на Ц реактивен протен во крвта. Од нетрадиционалните ризик-фактори на кардиоваскуларниот морбидитет се издвоил маркерот на инфламација, Ц реактивен протеин како независен предиктор на преживувањето.

6. P.Dzekova, I.Rambabova Busletik, S.Pavleska, L.Stamatov, G.Selim, V.Amitov, Lj.Stojkovski, N.Ivanovski, M.Polenakovic, A.Sikole. **Prevalence of hepatitis cvirus infection in patients on renal replacement therapy.** The Journal of artificial organs, Abstracts of 35th ESAO Congress, Geneva-Switzerland, September 3-6, 2008.

Овој труд имал за цел да ја покаже застапеноста на инфекцијата со хепатитис Ц кај хронични бубрежни болни кои се лекувале со различни модалитети на дијализа како и трансплантираните болни. Преваленцата на хепатитис Ц кај хемодијализните болни била почеста во однос на оние што се лекувале со перитонеална дијализа и трансплантираните. Неасоцираниста со трансфузиите и асоцираноста со дијализниот стаж сугерирале дека оваа инфекција е нозокомијална.

7. P.Dzekova, V.Amitov, N.Stojcev, S.Gelev, G.Selim, L.Trajceska, S.Pavleska, I.Rambabova Busletik, A.Asani, P.Dejanov, M.Polenakovic, A.Sikole. **Intermittent viremia of hepatitis c virus in dialysis patients.** The Journal of artificial organs, Abstracts of 35th ESAO Congress, Geneva-Switzerland, September 3-6, 2008.

Кај пациентите на дијализа заразени со хепатитис Ц постои висока честота на хронична перзистентна виремија и детектибилна ХЦВ РНА во

крвта. Во оваа студија било докажано дека постојат различни типови на виремија и тоа: перзистентна позитивна, интермитентна позитивна и перзистентна негативна виремија. Интермитентната виремија најверојатно била причинета од апсорпција на партиклите од вирусот на дијализната мембрана и нивна деструкција од хидрауличниот притисок предизвикан од крвната пумпа. Заради ова била намалена осетливоста при детектирањето на вирусот во крвта.

8. S.Arsov, N.Sundvall, I.Rambabova Busletik, M.Koetsier, L.Lundberg, L.Trajceska, A.J.Smit, W.van Oeveren, A.Sikole, B.Stegmayr, G.Rakhorst, R.Graff. **Skin autofluorescence, a measure of cumulative metabolic stress and advanced glycation end products, varies between dialysis centers.** The Journal of artificial organs, Abstracts of 35th ESAO Congress, Geneva-Switzerland, September 3-6, 2008.

Во оваа студија биле испитувани кожните флуоресценции од напреднатите продукти на гликозилација (AGE) кај дијализни болни од два дијализни центри во Македонија и Холандија. Најдена е значителна разлика на флуоресценциите кои укажуваале на разлика во кумулативниот метаболички стрес кај пациентите. Разликите најверојатно се должеле на повеќе фактори, меѓу кои дијализните модалитети, присуството на гликоза во дијализатот во едниот центар и разликите во исхраната. Ова индицира потреба од нови истражувања во насока на факторите кои условуваат метаболички стрес и оксидативни процеси.

9. P.Dzekova, A.Asani, G.Severova-Andreevska, L.Trajceska, G.Selim, S.Gelev, N.Stojcev, A.Sikole. **Hepatitis C virus infection and survival of hemodialysis patients.** Abstract book on World Congress of Nephrology, Milan, May 22-26, 2009.

Оваа студија имала за цел да ја прикаже поврзаноста на инфекцијата со хепатит Ц кај пациенти на хемодијализа со нивното преживување. Следени биле 188 пациенти во тек на 6 години. Не бил најден зголемен ризик за смрт кај ХЦВ позитивните пациенти. Споредени со негативните, овие пациенти имале подолг дијализен стаж, нивоа на АСТ и АЛТ во крвта и почеста хепатална цироза. Понатамошни студии се потребни за разбирање на хепатит Ц инфекцијата и нејзината поврзаност со преживувањето на дијализните пациенти.

10. Lada Trajceska, Saso Gelev, Gulsen Selim, Daniela Mladenovska, Vladimir Pusevski, A Sikole. **Nutritional status, inflammation and advanced glycation endproducts intake.** Abstract book on World Congress of Nephrology, Milan, May 22-26, 2009.

Напреднатите продукти на гликолизација (AGE) се создаваат во организмот и се причина за кардиоваскуларен коморбидитет. Исто така се сметаат за промотори на инфламаторните процеси во организмот. Во

последно време, храната е обвинета како надворешен извор на овие продукти. Во оваа студија била испитувана поврзаноста на количеството на АГЕ продукти внесени од храна, со инфламаторните процеси и нутритивниот статус на хемодијализни болни. Покажано било дека внесот на АГЕ продукти е во негативна корелација со Ц реактивниот протеин, а во позитивна корелација со нутритивните индекси. Оттука произлегува дека малнутрицијата на овие дијализни болни не е инфламаторно, туку енергетски условена, а традиционалната исхрана е извор на храна сиромашна со АГЕ продукти.

11. P.Dzekova, A.Asani, G.Severova-Andreevska, L.Trajceska, G.Selim, S.Gelev, N.Stojcev, M.Polenakovic, A.Sikole. **Diferent patterns of viremia in hemodialysis patients with hepatitis c.** Abstract book on World Congress of Nephrology, Milan, May 22-26, 2009.

Кај пациентите на дијализа заразени со хепатитис Ц постои висока честота на хронична перзистентна вирусемја и детектибилна ХЦВ РНА во крвта. Во оваа студија била испитувана сензитивноста и специфичноста на методата. Најдено било дека постојат различни типови на вирусемја и тоа, перзистентна позитивна, интермитентна позитивна и перзистентна негативна вирусемја. Резултатите за отсуство на хепатитис Ц во крвта се јавувале како лажно негативни во 38% од случаите, и тоа при интермитентна вирусемја. Од тука и потребата за повеќекратно следење и одредување на ХЦВ вирусемјата.

12. Lada Trajceska, Saso Gelev, Gulsen Selim, Pavlina Dzekova, A Sikole. **Does reaching the targets for calories and protein intake by K/DOQI guidelines promotes adequate intake of advanced glycation endproducts?** Abstract book on World Congress of Nephrology, Milan, May 22-26, 2009.

Напреднатите продукти на гликолизација (АГЕ) се создаваат во организмот и се причина за кардиоваскуларен коморбидитет. Исто така се сметаат за промотори на инфламаторните процеси во организмот. Во последно време, храната е обвинета како надворешен извор на овие продукти. За пациентите на дијализа постојат упатства за потребите од калориски и протеински дневен внес со храната. Во оваа студија била испитувана група на пациенти кои имаат постигнато калориски и протеински внес според пренораките. Најдено било дека постигањето на овие препораки позитивно влијае врз внесот на АГЕ продукти со храната, односно овој внес не ги надминува досега претпоставените количини од овие продукти кои предизвикуваат инфламација постпрандијално.

13. L.T.Trajceska, S.Arsov, D.Mladenovska, P.Dzekova, G.Selim, V.Amitov, A.Sikole. **Advanced glycation endproducts intake and inflammation.** The Journal of artificial organs, Abstracts of 36th ESAO Congress, Compiègne, France, September 2-5, 2009.

Во оваа студија биле испитувани предикторите на инфламацијата кај дијализните болни, како и можното влијание на внесот на АГЕ

продуктите од храна врз инфламацијата. AGE продуктите како внес од храната не корелирале позитивно со инфламацијата во униваријатната регресиона анализа. Со мултипла предиктивна анализа, како предиктори на инфламацијата се издвоиле анемијата, хипоалбуминемијата и ниската адекватност на дијализата. AGE внесот со храна бил сфатен како одраз на нутритивниот статус на пациентите на дијализа.

14. L.Trajceska, S.Arsov, P.Dzekova, S.Gelev, G.Selim, V.Amitov, R.Graff, A.Sikole. **Food intake and skin accumulation of advanced glycation end products.** The Journal of artificial organs, Abstracts of 36th ESAO Congress, Compiègne, France, September 2-5, 2009.

Напреднатите продукти на гликолизација (AGE) се создаваат во организмот и се причина за кардиоваскуларен коморбидитет. Во последно време, храната е обвинета како надворешен извор на овие продукти. Во оваа студија била испитувана асоцираноста на акумулациите на AGE продуктите во кожа, мерени како кожна флуоресценција, со AGE внесот од храна. Во мултиваријантната анализа како предиктори на AGE акумулацијата се издвоиле дијабетот, возраста и дијализниот стаж. Количеството на AGE продукти од храната не било доведено во врска со кожните AGE акумулации.

15. S.Gelev, G.Spasovski, S.Tosev, L.Trajceska G.Selim, V.Amitov, A.Sikole. **The relationship of the qt interval (ECG) dispersion with ankle brachial systolic pressure index levels and thrombosis of AVF in hemodialysis patients.** The Journal of artificial organs, Abstracts of 36th ESAO Congress, Compiègne, France, September 2-5, 2009.

Пациентите на дијализа имаат повисок ризик за аритмии и ненајдена смрт по дијализната сесија поради породолжениот QT интервал. Целта на оваа студија била да се споредат QT интервалите по дијализа кај групи на пациенти со различен рачно зглобно-надлактичен систолен притисочен индекс (АБИ). Значително пократок QT интервал бил најден кај пациенти со низок и нормален АБИ индекс споредено со пациенти со зголемен АБИ. Кај пациентите со продолжен QT интервал и висок АБИ индекс исто така биле најдени и поголем број тромбози на артерио-венските фистули.

16. S.Gelev, G.Spasovski, S.Dzikova, Z.Trajkovski, L.Trajceska V.Pusevski, G.Selim, V.Amitov, A.Sikole. **Association between thrombosis of AVF and the type of arterial calcification in non diabetic hemodialysis patients.** The Journal of artificial organs, Abstracts of 36th ESAO Congress, Compiègne, France, September 2-5, 2009.

Целта на оваа студија била да се споредат пациентите на дијализа без дијабет, според типовите на артериски калцификати за честота на тромбози на артерио-венските фистули (АВФ). Биле испитувани 132

пациенти на дијализа, без дијабет. Најдено било дека пациентите со повеќе од три тромбози на АВФ имале и значајно повеќе артериални интими калцификати. Артериски медија калцификати биле застапени подеднакво кај сите пациенти.

17. G.Selim, S.Gelev, P.Dzekova, I.Rambabova Busletik, A.Asani, L.Trajceska G.Severova-Andreevska, S.Pavleska, V.Pusevski, A.Sikole. **Brain natriuretic peptide in hemodialysis patients has prognostic value of all-cause and cardiovascular mortality.** The Journal of artificial organs, Abstracts of 36th ESAO Congress, Compiègne, France, September 2-5, 2009.

Мозочниот натриуретски пептид (БНП) е докажан предиктор на моралитетот предизвикан со кардиоваскуларни заболувања. Целта на ова истражување била да се покаже неговата предиктивност кај дијализните болни. Од направената ROC-крива и cut-off вредност за дијализната популација, БНП бил поголем од 1200 pg/ml. БНП бил докажан како сигурен маркер на кардиоваскуларниот морбидитет на дијализните болни.

18. L.T.Trajceska, D.Mladenovska, S.Gelev, V.Amitov, A.Sikole. **Quality of life and intradialytic hypotension.** The Journal of artificial organs, Abstracts of 36th ESAO Congress, Compiègne, France, September 2-5, 2009.

Квалитетот на живот на дијализните пациенти е значително нарушен. Во многу студии е докажана неговата поврзаност со должината на преживувањето на овие болни. Цел на оваа студија била да се покаже влијанието на интрадијализната хиотонија на квалитетот на живот. Во мултиваријантна регресиона анализа на социодемографски, биохемиски и клинички варијабли, интрадијализната хиотонија се издвоила како независен предиктор на влошување на менталниот и на физичкиот квалитет на живот на овие болни.

19. P.Dzekova, A.Asani, G.Severova-Andreevska, L.Trajceska, G.Selim, S.Gelev, S.Dzikova, M.Polenakovic, A.Sikole. **Ultrasound predictors of compensated Liver cirrhosis in hemodialysis patients with hepatitis c.** The Journal of artificial organs, Abstracts of 36th ESAO Congress, Compiègne, France, September, 2-5, 2009.

Целта на оваа студија била да се најдат ултразвучните предиктори на хепаталното оштетување кај хемодијализни пациенти со компензирана црнодробна цироза. Испитувани биле 80 дијализни болни. Од испитуваните варијабли црнодробната морфологија, црнодробната ехогеност и протокот низ порталната вена биле издвоени како предиктори на прогресијата на црнодробното оштетување.

20. P.Dzekova, N.Ivanovski, M.Bosevski, I.Busletik, L.Trajceska, S.Dzikova, A.Sikole. **Association between hepatitis c and carotid intima media thickness in renal transplant recipients.** The Journal of artificial organs, Abstracts of 36th ESAO Congress, Compiègne, France, September 2-5, 2009.

Студијата била изведена кај 37 ренални трансплантирани пациенти кои претходно се лекувале со хемодијализа. Со доплер-ултразвук била испитана каротидната артерија. Присуството на антитела за хепатитис Ц вирусот во крвта било испитувано со ЕЛИСА метода за детекција на антитела. Во оваа студија не е најдена асоциација меѓу присуството на антитела кон хепатитис Ц вирусот и атеросклеротичните плаки на каротиодната артерија. Потребни се студии на поголем број пациенти за да се докаже можната улога на хепатитот Ц во атеросклерозата.

21. S.Arsov, R.Graff, W.van Oeveren, I Busletic, L.Trajceska, G.Selim, P.Dzekova, A.Sikole, G.Rakhorst. **Hepatitis C has no influence on the accumulation of advanced glycation end products in hemodialysis patients.** The Journal of artificial organs, Abstracts of 36th ESAO Congress, Compiègne, France, September 2-5, 2009.

Преживувањето на пациентите на хемодијализа е значително пократко од здравата популација и главно се должи на кардиоваскуларниот морбидитет. Напреднатите продукти на гликозилација (АГЕ) учествуваат во инфламаторните и атеросклеротски процеси во организмот. Дијализните пациенти имаат зголемени нивоа на акумулирани АГЕ продукти во организмот. Хепатитот Ц е честа инфекција кај дијализните болни. Целта на овој труд била да се докаже дали хепатитот Ц влијае врз акумулацијата на АГЕ продуктите кај пациентите на дијализа. И покрај познатото проинфламаторното дејство на хепатитот Ц, во оваа студија не била докажана поврзаност со зголемена акумулација на АГЕ продукти.

22. G.Selim, O.Taneva, S.Gelev, P.Dzekova, I.Rambabova Busletic, A.Asani, L.Trajceska, G.Severova-Andreevska, S.Pavleska, V.Pusevski, A.Sikole. **N terminal ProBrain natriuretic peptide predicts mortality in patients with End stage renal disease.** The Journal of the Balcan Cities Association of nephrology, Dialysis, Transplantation and artificial organs, Abstracts of 9th BANTAO congress, 2009, Antalya, Turkey.

Прекурзорот на мозочниот натриуретски пептид (про-БНП) е докажан предиктор на морталитетот предизвикан со кардиоваскуларни заболувања. Целта на ова истражување било да се покаже неговата предиктивност кај дијализните болни. Од направената ROC-крива и cut-off вредност за дијализната популација, БНП било поголемо од 10000 pg/ml. Про-БНП бил докажан како сигурен маркер на кардиоваскуларниот морбидитет на дијализните болни.

23. G.Selim, O.Taneva, S.Gelev, P.Dzekova, I.Rambabova Busletic, A.Asani, L.Trajceska, G.Severova-Andreevska, S.Pavleska, V.Pusevski, A.Sikole. **Pulse pressure predicts all cause mortality in hemodialysis patients, A 5 years prospective study.** The Journal of the Balcan Cities Association of nephrology, Dialysis, Transplantation and artificial organs, Abstracts of 9th BANTAO congress, 2009, Antalya, Turkey.

Цел на оваа студија била да се одреди улогата на раното нефролошко следење и преддијализен кардиоваскуларен коморбидите за преживување на дијализните болни. Следени биле 261 превалентен пациент на хемодијализа во период од 60 месеци. Со Кашлан-Мајерова крива на преживување, востановен е еден традиционален ризик-фактор – пулсниот притисок како предиктор на кардиоваскуларниот морталитет.

Д-р Тед Трајчески

Биографски податоци за кандидатот

Д-р Тед Трајчески е роден во Скопје на 5.6.1972 година. Во родниот град завршил основно и средно училиште со одличен успех. Во периодот од 1990–1996 година ги посетувал студите на Медицинскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје и истите ги завршил со просечен успех 9,40. Државен испит положил во 1997 година. Се вработил на Институтот за срцеви заболувања при Клиничкиот центар во Скопје во 2000 година. На постдипломски студии се запишал во 1997 година и завршил три семестри, а сега е пред изработка и одбрана на магистерски труд. Специјалистички студии по интерна медицина запишал во 2000 година. Положил специјалистички испит во јануари 2005. Во 2001 и во 2003 година реализирал стручнонаучен престој под менторство на проф. Jaques Puel кој е познат по првата имплантација на коронарен стент во светот, на интервентното одделение во Универзитетскиот клинички центар Рангеј во Тулуз, Франција. Од почеток на студиите па до денес постојано е активен на стручно-научен план публикувајќи бројни трудови во кои се јавува како автор и коавтор. Активно зборува англиски и француски јазик. Поседува напредно информатичко знаење стекнато на соодветни курсеви за таа намена.

Научна активност

Со научна активност започнал да се занимава уште од средношколските денови. Партиципирал на меѓушколски натпревари. За време на студирањето земал учество во изработка на студентски трудови од областа на пневмокониозите. Оваа дејност ја продолжил по дипломирањето на клиниката за кардиологија каде што од првиот момент континуирано работи и објавува научни трудови како автор и коавтор.

Стручна активност

По дипломирањето започнал со волонтерска активност во 1996 година на Универзитетската клиника за кардиологија. Во 2000 година формално е вработен во истата. Работел на одделенијата за интензивна коронарна нега, ангиологија, срцеви мани и исхемична болест на срцето. Во лабораториите за коронарен стрес тест континуирано е активен карактеризирајќи се како доктор со изработен висок волумен на тестови на оптоварување. Во ангиографската лабораторија активно учествувал од

2000 до 2006 година. Во 2001 и во 2003 година престојувал на стручно-научен престој во интервентното одделение при Универзитетскиот клинички центар Рангеј во Тулуз, Франција. Во 2005 година престојувал во Астана, Казакстан каде водел стручно едукативен престој од областа на перкутаните коронарни интервенции со верифицирано достигнување на третман на првиот акутен миокарден инфаркт со примарна перкутана коронарна интервенција во Казакстан. Понатаму до денес активноста во перкутаните интервенции ја продолжува надвор од земјата, постигнувајќи резултати кои се презентирани на состанокот во Барселона 2009- PCR, 2009, како прва серија и национално достигнување на Косово во третманот на акутниот миокарден инфаркт.

Објавени трудови:

1-7 рецензирани трудови објавени во Билтен на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје на 14.3.2008, бр.938.

Трудови за рецензија

1. S.Kedev, S.Meskoska, T.Trajceski *Percutaneous transluminal angioplasty and Stenting of superficial femoral artery*. 2. Македонски конгрес за кардиологија со меѓународно учество, 26-29 јуни 2002, Охрид, Книга на извадоци.

Во овој труд бил прикажан прв случај на третман на хронична оклузија на суперфицијалната феморална артерија со перкутана интервенција. Направена била дијагностичка ангиографија, а потоа балон-ангиопластика со последователно стентирање на лезијата. Ангиографскиот резултат покажал одличен крвен проток по интервенцијата и истовремено исчезнување на колатералниот крвен проток со АБИ 0,98. Од оваа студија било заклучено дека хроничните оклузии можат успешно да се третираат со перкутани техники.

2. S.Kedev, T.Trajceski, I.Spiroski, S.Antov, V.Kotevski, Z.Hristovski, S.Josimovski. *The role of Low Molecular Weight Heparin - Enoxiparin vs. unfractionated heparin in the setting of percutaneous coronary interventions. artery* 2. Македонски конгрес за кардиологија со меѓународно учество, 26-29 јуни 2002, Охрид, Книга на извадоци.

Нискомолекуларните хепарини имаат многу предности над нефракционираните хепарини. Во оваа студија биле споредени 30 пациенти лекувани со нискомолекуларен хепарини Еноксипарин и 100 пациенти лекувани со нефракциониран хепарин по ПЦИ. Не била најдена значајна разлика меѓу двете групи. Од ова било заклучено дека еноксипаринот е пожелен антикоагуланс во третманот на пациентите третиран со ПЦИ.

3. Kedev S., Spirovski I., Petrovski B., Kotevski V., Antov S., Kalpak O., Hristovski Z., Trajceski T., Pejkov H., Zimbakov Z. *Percutaneous coronary interventions (PCI) for female patients with acute myocardial infarction. artery* 2. Македонски конгрес за кардиологија со меѓународно учество, 26-29 јуни 2002, Охрид, Книга на извадоци.

Во оваа студија била испитувана разликата во ратата на морталитетот меѓу мажите и жените по акутен миокарден инфаркт. Најдено било дека жените имаат три пати повисока рата на смртност како резултат на почесто присутен дијабет и поголема возраст.

4. Kedev S., Kalpak O., Petrovski B., Kotevski V., Antov S., Hristovski Z., Trajceski T., Spirovski I., Pejkov H., Josimovski S **In-hospital outcomes of Diabetic patients undergoing primary angioplasty for acute myocardial infarction.** 2. Македонски конгрес за кардиологија со меѓународно учество, 26-29 јуни 2002, Охрид, Книга на извадоци.

Различни се извештаите за исходот кај третманот на акутен инфаркт кај пациентите со дијабет. Во оваа студија биле испитувани 1497 пациенти со АМИ третирани со ПЦИ. Дијабетичарите имале најлош хоспитален исход. ПЦИ со стентирање значајно ја намалувала интрахоспиталната рата на морталитет, поради што ПЦИ со стентирање се препорачува како терапија од прв избор кај пациентите со дијабет.

5. Kedev S., Trajceski T., Petrovski B., Kotevski V., Antov S., Kalpak O., Hristovski Z., Pejkov H., Spirovski I., Zimbakov Z. **Reperfusion therapy in elderly patients with Acute Myocardial Infarction.** 2. Македонски конгрес по кардиологија со меѓународно учество, 26-29 јуни 2002, Охрид, Книга на извадоци.

Ризикот за смрт кај повозрасната популација по миокарден инфаркт бил цел за истражување во ова студија. Испитуваната група се состоела од 68 пациенти на возраст над 70 год. Во однос на сите останати пациенти оваа група според возраст имала најлош исход. ПЦИ со или без стентирање сигнификантно се покажало дека ја намалува ратата на морталитет кај оваа група пациенти.

6. Kedev S., Petrovski B., Kotevski V., Antov S., Kalpak O., Hristovski Z., Busletic O., Pejkov H., Trajceski T., Spirovski I., Josimovski S **In-hospital outcome from Percutaneous Coronary Intervention as Primary treatment for Acute Myocardial Infarction infarction.** 2. Македонски конгрес за кардиологија со меѓународно учество, 26-29 јуни 2002, Охрид, Книга на извадоци.

Целта на овој труд била да се прикаже евалуација на исходот на интервентен третман на пациенти со акутен миокарден инфаркт за период од 6 год. Прикажана е евалуација на податоци од третирани 1497 пациенти. Најдена била значајно пониска рата на морталитет кај примарна ПЦИ во однос на третман без реперфузија. Стентирањето го редуцирало морталитетот до 1,7%. Од овој труд бил донесен заклучок дека ПЦИ со стентирање значајно го намалува интрахоспиталниот морталитет и е прифатлив како третман од избор кај пациентите со АМИ.

7. Kedev S., Antov S., Petrovski B., Kotevski V., Kalpak O., Hristovski Z., Spirovski I., Trajceski T., Pejkov H., Josimovski S. **Impact of time for transport over outcome from Primary Percutaneous Coronary Intervention infarction.** 2. Македонски конгрес за кардиологија со меѓународно учество, 26-29 јуни 2002, Охрид, Книга на извадоци.

Во овој труд биле испитувани исходот и ратата на морталитет кај пациенти со акутен миокарден инфаркт, третирани со перкутана интервенција, зависно од времето на транспорт до катетеризационата лабораторија. Од прикажаните резултати донесен бил заклучок дека дваесетчасовното транспортно време по првите симптоми на градна болка наспроти подолг период на транспорт се најделотворни за намалување на интрахоспиталната рата на морталитет.

8. Kedev S., Antov S., Petrovski B., Kotevski V., Kalpak O., Hristovski Z., Trajceski T., Spirovski I., **Primary Percutaneous Coronary Intervention vs. Thrombolysis for Acute Myocardial Infarction.** infarction 2. Македонски конгрес за кардиологија со меѓународно учество, 26-29 јуни 2002, Охрид, Книга на извадоци.

Целта на оваа студија била евалуација на ПЦИ споредбено со тромболитична терапија на акутен миокарден инфаркт. Студијата покажала дека ПЦИ е супериорна терапија во однос на тромболитата и овозможува намалување на хоспиталниот морталитет како и намалување на интрахоспиталните настани. Од студијата било заклучено дека ПЦИ треба да биде терапија од избор при третман на акутниот миокарден инфаркт.

9. Kedev S.; Petrovski B., Kotevski V., Antov S., Hristovski Z., Kalpak O., Trajceski T., Spirovski I., Pejkov H., Zimbakov Z **Mechanical Reperfusion strategies in Acute Myocardial Infarction: Seven Years Single Center Experience.** infarction 2. Македонски конгрес за кардиологија со меѓународно учество, 26-29 јуни 2002, Охрид, Книга на извадоци.

Целта на оваа студија била да се прикаже искуството во третман на акутен миокарден инфаркт со ПТЦА во неселектирана кохорта од 1497 пациенти. Студијата прикажала значајно подобрување на ангиографските резултати со текот на годините како и намалување на ратата на реинфаркт и нови реваскуларизациони процедури. Студијата укажала на потребата од оптимална антиагрегациона терапија и зголемување на искуството во изведувањето на примарната ПТЦА.

10. Kedev S., Antov S., Petrovski B., Kotevski V., Kalpak O., Hristovski Z., Trajceski T., Spirovski I., **Importance of time to treatment to final outcome from Primary Percutaneous Coronary Intervention in Acute Myocardial Infarction treatment** 2. Македонски конгрес за кардиологија со меѓународно учество, 26-29 јуни 2002, Охрид, Книга на извадоци.

Третманот на акутен миокарден инфаркт со ПЦИ претставува најдобра животоспасувачка процедура. Голем учинок врз исходот на самата

интервенција е докажано дека има времето до интервенција. Оваа студија имала за цел да ги спореди исходите кај пациенти со рано и доцно пристигање во катетеризационата сала. Од студијата било заклучено дека интервенирањето во првиот час од настанувањето на акутниот миокарден инфаркт, значително ја намалува ратата на mortalitet независно од возраста, полот и другите ризик-фактори.

11. Antov S., Kedev S., Petrovski B., Kotevski V., Gjorgov N., Lazarova E., Kalpak O., Spiroski I., Trajceski T., Busljetic O., Kostov J., Hristovski Z. **Importance of risk stratification in the management of acute coronary syndrome** 2. Македонски конгрес за кардиологија со меѓународно учество, 26-29 јуни 2002, Охрид, Книга на извадоци.

Во период од три месеци биле третирани 153 пациенти со АЦС. Пациентите биле поделени во три групи според возраста. Заклучено е дека кај пациентите со нестабилна ангина и нон ку миокарден инфаркт, независно од времето на пристигање во катетеризационата лабораторија инциденцата на несакани исходи е значително помала кај пациентите третирани со перкутана коронарна интервенција.

12. Antov S., Kedev S., Petrovski B., Kotevski V., Gjorgov N., Lazarova E., Kalpak O., Spiroski I., Trajceski T., Busljetic O., Kostov J., Hristovski Z. **Importance of risk stratification in the management of acute coronary syndrome**. 2. Македонски конгрес за кардиологија со меѓународно учество, 26-29 јуни 2002, Охрид, Книга на извадоци.

Атлетичарите се нарекуваат навидум здрави луѓе бидејќи кај нив постои појава на ненадејна срцева смрт. Најчести причини се различни нарушувања во ритмот на срцето. Во оваа студија биле испитани 4000 атлети. Кај 65 атлети било најдено нарушување на срцевиот ритам. Најчести нарушувања биле синусни паузи и АВ блокови. Оваа студија покажала дека е потребно редовно кардиолошко следење на популацијата која се занимава со спорт.

13. L.Poposka, L.Dobrkovic, B.Taneva, I.Trajkov, Z.Handziski, Z.Perevska, J.Kostov, T.Trajceski. **Disturbances in the heart-rhythm in young competitive athletes**. 2. Македонски конгрес за кардиологија со меѓународно учество, 26-29 јуни 2002, Охрид, Книга на извадоци.

Целта на истражувањето била евалуација на поврзаноста помеѓу миокардниот вијабилитет и промените во QT дисперзијата по стрес и по нитроглицеринска администрација. Студијата покажала дека постоењето на вијабилен миокард било силно асоцирано со QT интервалот помал од 65мили сек и негово зголемување за повеќе од 30% при стрес и нитроглицеринска администрација.

14. M.Vavlukis, S. Kedev, L.Dobrkovic, J.Maksimovic, L.Poposka, I.Trajkov, B.Taneva, T.Trajceski, **dispersion of ventricular repolarisation and myocardial viability in patients with old myocardial infarction**. 2. Македонски конгрес за

кардиологија со меѓународно учество, 26-29 јуни 2002, Охрид, Книга на извадоци.

Истражувањето имало за цел евалуација на значајноста на одморот и стресот врз СТ сегмент елевација и асоцираност со миокарден вијабилитет. Студијата докажала дека СТ сегмент елевацијата при одмор и стрес индуцирањата СТ сегмент елевација ја намалуваат веројатноста за вијабилен миокардиум во зоната на инфарктот. Тие биле почесто асоцирани со тотални оклузии на зафатената со инфаркт артерија.

15. M.Vavlukis, V.Borozanov, J.Maksimovic, S.Kedev, L.Poposka, Lj. Georgievska-Ismail,, T.Trajceski, B.Taneva, I.Trajkov; **relation of st-segment elevation on q leads with myocardial viability and potency of infarct related artery.** 2. Македонски конгрес за кардиологија со меѓународно учество, 26-29 јуни 2002, Охрид, Книга на извадоци.

Коронарната артериска болест често е асоцирана со периферна асимптоматска болест. Оваа студија имала за цел откривање на пациенти со асимптоматска периферна артериска болест со васкуларна доплер сонографија. Од резултатите бил донесен заклучок дека постои висока асоцираност меѓу коронарната артериска болест и периферната артериска болест.

16. M.Bosevski, S.Tosev, V.Boskov, O.Busletik, T.Trajceski, O.Kalpak, H.Pejkov **detection of peripheral artery disease in patients with coronary artery disease.** 2. Македонски конгрес за кардиологија со меѓународно учество, 26-29 јуни 2002, Охрид, Книга на извадоци.

45 пациенти со дијагностицирана коронарна артериска болест биле испитувани со бидирекционален васкуларен доплер-сонограф. Резултатите покажале дека постои асоцираност помеѓу коронарната артериска болест и периферната артериска болест.

17. M.Bosevski, S.Tosev, J.Davceva, S.Meskoska, V.Andova, E.Caparoska, M.Vavlukis, B.Georgievska, T.Trajcevski, I.Peovska **The treadmill test in the diagnosis and evaluation of patients with peripheral and coronary arterial disease.** 2. Македонски конгрес за кардиологија со меѓународно учество, 26-29 јуни 2002, Охрид, Книга на извадоци.

Во оваа студија биле испитани 21 пациент за да се направи компарација меѓу тредмил и глуждно надлактиот индекс АБИ кај пациенти со периферна и коронарна артериска болест. Тредмил тестот се покажал како корисен метод во дијагностика и евалуација на пациентите со конкомитантна периферна и коронарна болест.

Д-р Ирена Рамбабова Бушлетик

Биографски податоци за кандидатката

Д-р Ирена Рамбабова Бушлетиќ е родена 1972 година во Штип, Република Македонија. На Медицински факултет се запишала во 1991 година, а во 1997 на истиот факултет дипломирала. Во 1998 година положила државен испит. Од 2002 година запишала специјализација по интерна медицина на Медицинскиот факултет во Скопје која ја завршила во 2007 година. Од 2006 година па наваму е вработена на Клиниката за нефрологија во Скопје. Досега има реализирано неколку стручни престои во странство, од кои во 1997 година како дел од студентска размена во Сантјаго де Компстела – Шпанија, а во 2009 година во Клиничката болница Меркур во Загреб, Хрватска, на Одделот за нефрологија. Од 2007 година е на постдипломски студии при Медицинскиот факултет во Скопје. Активно го зборува англискиот јазик, а покрај него пасивно и шпанскиот.

Трудови за рецензија

1. G. Selim, O. Stojceva Taneva, V. Amitov, N. Stojcev, S. Gelev, L. Trajceska, P. Dzekova, I. Rambabova Busljetic, S. Pavleska, A. Sikole. Predictors of cardiovascular mortality in hemodialysis patients: analysis at 4 years follow up XXXV ESAO Congress, 2008, Geneva, Int J Artif Organs, 31 (7), p646.

Предиктори на кардиоваскуларниот (КВ) mortalitet од групата на нетрадиционални ризик-фактори (анемија, калциум-фосфор нарушувања, нутриција-инфламација, и дијализно зависни ризик фактори) се следени кај 226 пациенти на хемодијализа (ХД) во тек на 4 години. КВ збиднувања со 58,6% се главна причина на mortalitet кај 92 егзитирани пациенти, кои се сигнификантни постари, со пониски вредности за хемоглобин (Хб), албумин, креатинин, ултрафитрација, должина на дијализната сеанса, pPNA и Kt/V, но и повисоки вредности на CRP и фибриноген. Kaplan-Meier-овата анализа покажува дека и вкупен и КВ mortalitet е повисок кај пациенти со Хб<110g/l, albumin<40g/l, CRP>10mg/l и spKt/V<1.2, додека при Cox-овата анализа предиктори на вкупен mortalitet се висок CRP, низок Хб и албумин, а на КВ mortalitet само висок CRP и низок Хб. Студијата укажува дека од нетрадиционалните КВ ризик фактори хронично покачените вредности на CRP како маркер на инфламација е најсилен предиктор на КВ mortalitet кај пациенти на ХД.

2. I. Rambabova Busljetic, Z. M. Popov, J. G. Masin-Spasovska, G. N. Selim, G. B. Spasovski, S. K. Dohcev, A. Sikole, N. I. Ivanovski Custodiol vesrsus Eurocollins: Effect on early graft recovery after living renal transplantation XXXV ESAO Congress, 2008, Geneva, Int J Artif Organs, 31 (7).

Целта на оваа мала пилот студија е да се спореди дејството на растворот хисгидин-триптоган-кетоглутарат (ХТК) во споредба со традиционалниот еуроколинс (ЕК), на краткорочното преживување на графтоот после трансплантација на бубрег од жив дарител. Растворите за презервација на бубрежниот графт се неопходни за да се редуцираат процесите на исхемија/реперфузија и придонесуваат на краткорочното и

долгорочното преживување на графтоот. Во студијата биле вклучени 12 пациенти, по шест од двете групи. Била следена одложената функција на графтоот, епизодите на акутно отфрлање на графтоот, вредностите на креатинин, креатинин клиренсот и добиента диуреза во тек на првата постоперативна недела, 15. ден, 21. ден и 30. ден. Резултатите добиени од студијата покажале сигнификантна разлика во вредностите на креатининот во првата постоперативна недела во групата третирана со ЕК И ХТК (538+45 в.с 82.8 +42.4) и на 30-ти ден 140+5 в.с 97.6+20.4). Креатинин клиренсот во ХТК групата бил статистички супериорен на седмиот ден, а исто така и на 30 ден. Авторите го препорачуваат користењето на новите раствори во кој влегува и ХТК, посебно кај маргиналните донори и несродната жива трансплантација.

3. S. Arsov, R. Graaff, A. M. Morariu, W. van Oeveren, I. Busljetic Trajceska, G. Selim, A. Martinovska, A. Sikole R. J. Ploeg, G. Rakhorst. **Assessment of the risk for cardiovascular mortality and morbidity in hemodialysis patients XXXV ESAO Congress, 2008, Geneva, Int J Artif Organs, 31 (7), p592.**

Цел на студијата е да се измери акумулацијата на AGEs (advanced glucation end-products) продуктите на кожата на пациентите на хемодијализа (ХД), со помош на Skin Autofluorescence Reader (AFR). Иследувањето е изведено на 170 пациенти на ХД, поделени во однос на ДМ: пациенти со ДМ (ДМ+) и без ДМ (ДМ-). Мерењата покажуваат дека кожна AF е повисока кај пациенти со ДМ+ наспроти на ДМ-. AGEs вредностите позитивно корелираат со возраста и времетраењето на ХД. Исто така кај пациенти со ХЦВ инфекција постои поголема акумулација на AGEs. Мултипла регресиона анализа покажува дека во вкупната дијализна популација, CRP, возраста и ДМ+ се најсилни предиктивни маркери, додека во групата со ДМ, AGEs се најзначајни предиктори. Студијата посочува дека најзначаен предиктивен маркер на присуство на кардиоваскуларни болести е кожна AF во комбинација со ДМ.

4. G. Selim, S. Gelev, P. Dzekova, I. Busljetic, A. Asani, L. Trajceska, G. Severova, S. Pavleska, V. Pusevski, A. Sikole. **Brain natriuretic peptide in hemodialysis patients: prognostic value of baseline measurement for all-cause and cardiovascular mortality World Congress of Nephrology Milan, Abstract book (su457).**

Цел на ова студија е да се евалуира улогата на мозочниот натриуретски пептид (БНП) како прогностички фактор кај сите причини за смртност и кардиоваскуларните причини за смрт кај 125 пациенти на хемодијализа во тек на 2 години. Во тек на 2-годишното следење, 35 од 125 пациенти (28%) починале претежно од кардиоваскуларни причини (65,7%). Пациентите кои починале од кардиоваскуларни причини имале повисоко ниво на мозочен натриуретски пептид, а исто така и кај пациентите починали од кои било причини. Исто била регистрирана позитивна корелација на мозочниот натриуретски пептид со систолниот крвен притисок, пулсниот притисок и левовентрикуларниот масен индекс, а инверзна корелација на БНП со хемоглобинот, креатинин и

ежекционата фракција. Пресечната почетна точка за вредностите на мозочниот натриуретски пептид како предиктор преку POK (ROC-receiver operating characteristic curve) кривите била 1115,45 пг/мл за сите останати причини за смрт и 1193,5 пг/мл за кардиоваскуларните причини за смрт. Во заклучокот стои дека базалните плазматски вредности на мозочниот натриуретски пептид е корисен неинвазивен маркер за морталитетот кај ХД пациенти.

5. **I. Rambabova Busljetic, Z. M. Popov, J. G. Masin-Spasovska, G. B. Spasovski, S. K. Dohcev, A. Sikole, N. I. Ivanovski Custodiol versus Eurocollins: effect on early graft recovery and 12-month follow-up after living renal transplantation XXXVI ESAO Congress, Compiègne, 2009, Int J Artif Organs.**

Цел на оваа пилот-студија била да се евалуира ефектот на растворот за презервација на органи хистидин-триптофан-кетоглутарат (ХТК-кустодиол), споредено со стандардниот еуроколинс раствор (ЕК), на краткорочното и долгорочното преживување на бубрежниот графт по трансплантација од жив дарител. Биле евалуирани две групи трансплантирани пациенти: првата група бубрежни графтови презервирани со ЕК раствор и втората група бубрежни графтови презервирани со ХТК растворот. Резултатите покажале сигнификатна разлика во серумскиот креатинин помеѓу ЕК И ХТК групата (538+459 в.с 82,8+42,4) , на 30-ти ден (140+5 в.с 97,6+20,4), исто така и 12 месеци после трансплантацијата (148+8 в.с 121,8 мцмо/Л). Гломеруларната филтрациона рата кај ХТК групата била со статистичка сигнификантност повисока на 7-от ден и на 30 ден. Епизоди на акутно отфрлање кај двете групи не биле регистрирани. Авторите на оваа студија го препорачуваат користењето на новите раствори на презервација посебно кај донорите од постара возраст.

6. **P. Dzekova Vidimliski, N. Ivanovski, M. Bosevski, I. Busljetic, S. Dzikova, A. Sikole. Association between hepatitis C and carotid intima-media thickness in renal transplant recipients XXXVI ESAO Congresss, 2009, Compiègne, Int J Artif Organs, 32 (7).**

Влијанието на хепатитис Ц вирусната инфекција на исходот на бубрежната трансплантација е контроверзна. Спроведена е студија на 140 трансплантирани пациенти кај кои е одредена интима медија дебелината на каротидните артерии, како показател за евентуални атеросклеротски промени. Статистички се обработени и демографските податоци, лабораториските анализи како и параметрите поврзани со трансплантацијата. Добиените резултати покажале дека нема поврзаност помеѓу ХЦВ инфекцијата кај бубрежно болни и интима-медија соодносот на каротидните артерии.

7. **S. Arsov, R. Graaff, W. van Oeveren, I. Busljetic^L Trajceska, G. Selim, P. Dzekova, A. Sikole^L G. Rakhorst. Hepatitis C has no influence on the accumulation of advanced glycation end products in hemodialysis patients XXXVI ESAO Congresss, 2009, Compiègne, Int J Artif Organs, 32 (7), 442**

Целта на трудот е да се детерминира влијанието на Ц хепатитот (ХЦВ) врз акумулацијата на AGEs (advanced glucation end-products) продуктите мерени преку кожна autofluorescence (AF) кај пациенти на хемодијализа (ХД). Од опфатените 170 пациенти на ХД, 68% се ХЦВ позитивни. Кожна AF е повисока кај пациенти на ХД со ХЦВ ($3,15 \pm 0,86$ vs $2,88 \pm 0,92$ AU, $p=0,05$). Мултипла регресиона анализа покажува дека должината на ХД стажот е главна причина за високата кожна AF кај овие пациенти. Студијата докажува дека наспроти на проинфламаторниот ефект на ХЦВ, таа не влијае на акумулацијата на AGE, која најверојатно се должи и на умерената манифестација на ХЦВ инфекцијата кај ХД пациенти.

8. G. Selim, O. Stojceva Taneva, L. Georgievska- Ismail, N. Stojcev, S. Gelev, E. Srbinska Kostovska, P. Dzekova, **I. Rambabova Busljetic**, A. Asani, A. Sikole. **Traditional cardiovascular risk factors and cardiovascular mortality in haemodialysis patients: 5-year follow-up analysis.** World Cogress of nephrology Milan, 2009. Abstract Book (su485).

Цел на оваа студија е да се евалуира релевантноста на традиционалните кардиоваскуларни ризик-фактори како причини за смрт кај хемодијализните пациенти заедно со преддијализното нефролошко следење и кардиоваскуларните заболувања пред започнувањето со хемодијализа. Вкупно 261 превалентен пациент на ХД биле проспективно следени во тек на 60 месеци. Биле евалуирани некои од традиционалните ризик фактори: систолен крвен притисок (СКП), дијастолен крвен притисок (ДКП), пулсен притисок (ПП), вкупен холестерол, триглицериди, ХДЛ-холестерол, ЛДЛ холестерол, пушење, БМИ, дијабетес, левовентрикуларна хипертрофија детерминирана преку ехокардиографија. Претходните кардиоваскуларни заболувања се дефинирани како анамнеза на миокарден инфаркт, цереброваскуларен исулт или конгестивна срцева слабост. Во тек на 5-годишното следење 117 пациенти од 261 (44,8%) починале, повеќето од кардиоваскуларни заболувања (63,2%). Помеѓу 261 пациенти, со предходни кардиоваскуларни заболувања биле 46,4% и преддијализно следење пократко од 12 месеци. Kaplan-Meier-овата крива и униваријантната Соx-ова анализа покажале дека возраста, дијабетесот предходните кардиоваскуларни заболувања, преддијализното следење пократко од 12 месеци, наспроти повеќе од 12 месеци, пулсниот притисок повисок од 60 мм Хг и левовентрикуларната хипертрофија се предиктори за смртност од која било причина и кардиоваскуларни причини. Традиционалните кардиоваскуларни ризик-фактори пред започнувањето на хемодијализното лекување и претходните кардиоваскуларни заболувања се значаен предиктор за кардиоваскуларната смртност кај ХД пациентите.

9. **I. Rambabova Busljetic**, Z. Popov, J. Masin, G. Spasovski, G. Selim, P. Kolevski, N. Ivanovski. **Custodiol versus Eurocollins on early graft recovery and 24 months outcome after living renal transplantation** 14th Congress of the European Society for Organ Transplantation, 30 August- 2 September 2009, Paris, France

Цел на оваа пилот студија е да се евалуира ефектот на растворот за презервација на органи хистидин-триптофан-Кктоглутарат (ХТК-кустодиол), споредено со стандардниот еуроколинс раствор (ЕК), на краткорочното преживување и по 24 месеци на бубрежниот графт по трансплантација од жив дарител. Биле евалуирани две групи на трансплантирани пациенти: првата група бубрежни графтови презервирани со ЕК раствор и втората група графтови презервирани со ХТК растворот. Резултатите покажале сигнификатна разлика во серумскиот креатинин помеѓу ЕК И ХТК групата (538+459 в.с 82,8+42,4), на 30 ден (140+5 в.с 97,6+20,4), исто така и 24 месеци по трансплантацијата (218+17 в.с 115,8+11,5). Гломеруларната филтрационата рата кај ХТК групата била со статистичка сигнификантност повисока на 7 ден и 30 ден и по 24 месеци од трансплантацијата. Епизоди на акутно отфрлање кај двете групи не биле регистрирани.

10. Arsov S, Graaff R, Morariu AM, van Oeveren W, Smit AJ, **Busletic I**, Trajcevska L, Selim G, Dzekova P, Stegmayr B, Sikole A, Rakhorst G. **Does hepatitis C increase the accumulation of advanced glycation end products in haemodialysis patients?** Nephrol Dial Transplant. 2009 Nov 23.

Цел на студијата била да се детерминира влијанието на хепатитисот Ц на акумулацијата на АГЕ продуктите кај пациентите на хемодијализа преку кожната аутофлуоресценција. Биле споредувани 92 пациенти на хемодијализа со 93 здрави испитаници. Пациентите на хемодијализа биле теститарани за ХЦВ позитивитет и поделени во 2 групи: пациенти ХЦВ (+) позитивни и ХЦВ (-) негативни. Кожната аутофлуоресценција кај здравите испитаници била пониска 14 пати отколку кај пациентите на ХД со кардиоваскуларни заболувања и 20 пати пониска кај пациенти на ХД со кардиоваскуларни заболувања и ДМ. Мултиваријантната регресиона анализа покажала дека акумулацијата на АГЕ продуктите кај пациентите на ХД е независна од возраста, ДМ, кардиоваскуларните заболувања и должината на хемодијализното лекување. Акумулацијата на АГЕ продуктите немала разлика кај ХЦВ позитивните и ХЦВ негативните пациенти. Објаснувањето може да биде дека хепатитисот Ц не предизвикува оксидативен стрес кај пациентите на ХД.

11. Z. Popov, S. Dohcev, J.Masin, **I. Rambabova-Busljetic**, V. Pusevski, O. Stankov, N. Ivanovski. **The organ shortage on the Balkans-Pakistan, the promising lend.** 22 International Congress of The transplantation Society, Supplement to Transplantation, Volume 86 N.2S, P896.

Цел на студијата се 36 илегално трансплантирани пациенти следени 16 месеци на Кл. за урологија во Скопје: 25 од Косово, 10 од Македонија и еден од Албанија. Анализите покажале дека неразвиената кадаверична трансплантација и се поголемата побарувачка на органи за трансплантација е мотив за одреден број пациенти, не само од Балканот, да патуваат на Далечниот Исток да купуваат органи. Повеќето од пациентите не го поминале предтрансплантацискиот протокол и не биле испратени официјално во Пакистан. 80% од нив биле ХЦВ и/ или ХБсАг позитивни. Од трансплантираните пациенти, 7 завршиле со смртен исход, 16 имале инфекција на оперативната рана со постоперативна

хернија, 3 со периренален хематом, 6 апсцеси, 4 лимфоцели и 4 уринарни фистули кои биле оперирани. Нефректомија била изведена кај 3 пациенти како резултат на ренална тромбоза, 9 пациенти биле со ХЦВ позитивитет, 4 со ЦМВ инфекција со гастроинтестинално крварење, тројца развиле стероиден дијабетес и тројца со акутен миокарден инфаркт. Повеќето од пациентите биле со уринарни инфекции со псеудомонас и/или ешерихија коли. Во заклучокот од ваквите анализи од страна на авторите било кажано како и многу пати предходно дека ваквиот тип на трансплантации не се препорачани, не само од етички аспект, туку и од честите медицински и хирушки компликации кои се животно загрозувачки.

12. N. Ivanovski, J. Masin, S. Dohcev, I. Rambabova Busljetic, V. Pusevski, Z. Popov. **Preemptive expanded criteria living donor renal transplantation-First choice of treatment of ESRD on the Balkans.** 22 International Congress of The transplantation Society, Supplement to Transplantation, Volume 86 N.2S, P2320.

Со оваа студија било следено преживувањето на графтоот во тек на првата, третата и петтата година, епизодите на отфрлање, одложената функција на графтоот и неговата актуелна функција кај групата на постари донори (54 испитаници), споредено со групата на помлади донори (80 испитаници). Резултатите од испитувањето покажале преживување на графтоот изразено преку Kaplan-Meier-овата крива кај групата на постари донори 94%, 83% и 65% соодветно, во однос на групата на помлади донори каде што резултатите биле 95%, 87% и 75% соодветно. Во групата на преемптивни трансплантации кај постарите донори се покажало поголемо преживување на графтоот (95%, 87 и 78%) во однос на помладите донори. Процентот на одложената функција на графтоот кај првата група била 15%, споредено со втората група 8%. Двата резултати имаат сигнификантна разлика. Заклучокот од студијата е дека трансплантацијата од живи постари донори во региони каде што преодоминира живото дарителство и каде што постои недостаток на органи за трансплантација, со неразвиен програм за кадаверична трансплантација е добар избор.

Др. Ирена Јуруков

Биографски податоци за кандидатката

Д-р Ирена Јуруков е родена на 22.6.1972 година во Скопје. По завршувањето на основното и средното училиште со континуиран одличен успех, се запишала на Медицинскиот факултет во Скопје во учебната 1991/92 година, а дипломирала во 1998 година. Од март 2000 година до ноември 2001 година работела во УНИЦЕФ како асистент на проектот „Болници-пријатели на бебињата“, а паралелно од март 2001 година и како асистент на проектот „Пренатална подготовка“, и двата проекти во соработка со Министерството за здравство на Република Македонија. На Универзитетската клиника за токсикологија се вработила во септември 2002 година, каде работи до денес.

Специјализација по интерна медицина запишала во 2004 година и успешно ја завршила во 2008 година. Во учебната 2004/2005 година се запишала на постдипломски студии по Клиничка токсикологија и сите предвидени предмети успешно ги положила, со просек 9,87. Со вработувањето на Клиниката активно се вклучува во научно - истражувачката работа. Автор и коавтор е на неколку стручни трудови презентирани на домашни и меѓународни стручни манифестации. Член е на Токсиколошкото и Гастроентеролошкото здружение на Република Македонија и EUROTOX. Активно се служи со англискиот, српскиот, бугарскиот, а пасивно со италијанскиот и албанскиот.

Трудови за рецензија

1. N. Bekarovski, S. Radulovik-Bekarovska, D. Caparoska, B. Pavlov, I. Jurukov. **correlation between the severity of acute benzodiazepine poisoning and detected blood levels**, The second International Emergency Medicine Conference, Prishtine 20-22 October 2006.

Во трудот се врши анализа на двете најчесто применувани скали за експресија на тежината на акутните труења со БНЗД и степенот на корелација со детектираната доза. Врз основа на добиените резултати може да се заклучи дека и двете скали имаат скоро подеднаков степен на корелација со незначителна предност на 7-степената скала на свесност.

2. N. Bekarovski, S. Radulovik-Bekarovska, D. Caparoska, B. Pavlovski, I. Jurukov. **late neurological sequels after acute organophosphate poisoning**. 9 Kongres toksikologa Srbije i Crne Gore sa međunarodnim ucescem, Tara 07-09-01.10, 2006.

Трудот врши евалуација на раните и доцните секвели на пациент акутно интоксциран со органофосфорно соединение Системин 40. Прикажани се транзиторните невролошките секвели во текот на хоспиталниот третман, но и доцните дефинитивни секвели кои се јавуваат една година по труењето.

3. I. Jurukov, N. Bekarovski, N. Popovski, F. Lichoska, L. Trenchevska. **The role of regular prescription of drugs, for prevention of acute drug intoxications.**, Second National Congress of Clinical Toxicology, 12-14 October 2006, Sofia, Bulgaria.

Цел на трудот е да се анализираат труењата кои се јавуваат како резултат на слободната, нерегулирана продажба на лекови. Анализирани се сите труења хоспитализирани во текот на 15 месеци, на Клиниката за токсикологија, при што е утврдено дека најголемиот број од труењата, посебно со големи дози, се резултат на слободно купување на медикаментите.

4. D. Chaparoska, N. Bekarovski, **I. Jurukov**, A. Pivkova. **Fire-related carbon monoxide poisoning**. Second National Congress of Clinical Toxicology, 12-14 October 2006, Sofia, Bulgaria.

Цел на трудот е да се идентификуваат раните предиктивни фактори за опоравување од средно тешките труења со јаглерод моноксид. За таа цел се анализирани 11 пациенти изложени на чад во куќни пожари, во текот на хоспитализацијата и месец дена подоцна, при што е утврдено дека сите пациенти кои не изгубиле свест немаат доцни секвели.

5. N. Simonovska, N. Bekarovski, C. Bozinovska, B. Pavlovski, F. Lichoska, **I. Jurukov**. **Corrosive intoxications and complications in period of one year**, Second National Congress of Clinical Toxicology, 12-14 October 2006, Sofia, Bulgaria.

Во трудот е извршена анализа на корозивните интоксикации хоспитализирани во текот на една година на Клиниката за токсикологија. Анализирани се фреквентноста на овие труења, причината за нивното настанување, процентуалната застапеност на одделни видови корозивни средства, раните и доцните компликации како и леталитетот при овие труења.

6. N. Bekarovski, B. Pavlovski, S. Radulovik-Bekarovska, F. Licoska, **I. Jurukov**. **Profile of a macedonian heroin abuser**. Second National Congress of Clinical Toxicology, 12-14 October 2006, Sofia, Bulgaria.

Цел на трудот е да се одреди профил на просечен македонски хероински зависник. За таа цел се анализирани 57 пациенти, третирани на Клиниката поради акутна предозираност со хероин. Опсервирани параметри се полот, возраста, националноста, должината и фреквентноста на конзумирање, образовното ниво и социјалниот статус, и врз основа на добиените резултати може да се заклучи дека просечниот консумент е на 20 години, често доаѓа во конфликт со законот, невработен е и потекнува од семејство на разведени родители.

7. D. Chaparoska, N. Bekarovski, A. Babulovska, **I. Jurukov**. **Naloxone in the treatment of non-fatal heroin overdose**. Second National Congress of Clinical Toxicology, 12-14 October 2006, Sofia, Bulgaria.

Во трудот ретроспективно е анализирана препорачаната доза од 2 мг налоксон, во третманот на коматозната состојба кај предозирани хероински зависници кои покрај тоа консумирале и алкохол. Анализирани се наодите од 195 пациенти и е утврдено дека кај овие мешани интоксикации неопходна е поголема доза од стандардно предвидената.

8. N. Bekarovski, S. Radulovik-Bekarovska, D. Caparoska, N. Popovski, **I. Jurukov**. **Early discharge after heroin overdose**. Second National Congress of Clinical Toxicology, 12-14 October 2006, Sofia, Bulgaria.

Цел на трудот е да предложи временска рамка за третман на хероинските зависници во хоспитални услови, во зависност од детектираното ниво на нарушеност на свеста при хоспитализацијата. За таа цел проспективно се анализирани 57 пациенти каде во однапред детерминиран временски период е ординирано по 2 мг антидот до потполно опоравување. Врз основа на добиените резултати се сугерира подолготрајна опсервација, над шест часа, само за одредена група на зависници, кај кои е аплицирано над 8 мг антидот.

9. Н. Симоновска, Ц. Божиновска, Н. Беќаровски, Д. Петровски, Ф. Личоска, **И. Јуруков**. Евалуација на интоксикациите јавени на Клиниката за ургентна интерна медицина и токсикологија во временскиот период 1.4.2003 до 31.3.2004 година. *Acta morphologica*, Vol.4 (2) 2007, p 62-67.

Трудот дава комплетен статистички приказ на интоксикациите третирани на Клиниката во назначениот период, со посебен осврт врз половата, националната, образовната и менталната структура на сите хоспитализирани интоксикации.

10. N. Becarovski, **I. Jurukov**, S. Radulovic, L. Siljanovska-Trenchevska. **Профил на македонски хероински зависник**. *Journal of Macedonian Medical Association* (suppl.68) page 164, 2007.

Цел на трудот е врз основа на третираните зависници во Клиниката за токсикологија да се прикажат просечните полови, образовни и национални карактеристики на зависниците во нашата Република.

11. N. Becarovski, B. Pavlovski, S. Radulovic-Becarovska, N. Simonovska, F. Licoska, **I. Jurukov**. **Macedonian heroin abuser**. 5th Jubelle Macedonian "Toxicology days" with international participation, 01-03 June 2007, Mavrovo, Macedonia.

Трудот дава статистичка евалуација на корисниците на хероин и патокази за понатамошно успешно превенирање во наши услови на оваа современа пандемија.

12. N. Simonovska, C. Bozinovska, N. Bekarovski, D. Petrovski, F. Licoska, **I. Jurukov**. **Evaluation of the intoxications registreted at the clinic for toxicology in the period of one year** – VI Symposium of the Association of Toxicologist at MMA with International participation, 16-18 May 2008, Ohrid, Macedonia.

Трудот дава комплетен статистички приказ на интоксикациите третирани на Клиниката во назначениот период, по видот, тежината и исходот на труењата, но и по полот, националната и образовната структура на сите хоспитализирани интоксигирани пациенти.

13. N. Bekarovski, S. Radulovic-Becarovska, B. Pavlovski, A. Babulovska, **I. Jurukov**. **Antiperspirants as a comorbidity factor in the appearance of mamma**

cancer. VI Symposium of the Association of Toxicologist at MMA with International participation, 16-18 May 2008, Ohrid, Macedonia.

Трудот ги прикажува првичните согледувања и статистички анализи за коморбидното токсично дејство на атиперирантите во подоцнежната појават на рак на дојката.

14. F. Licoska-Josivovic, N. Becarovski, B. Pavlovski, N. Popovski, **I. Jurukov**, L. Trencsevska. **Neuroleptic malignant syndrome with lesion of the liver.** Clinic of Toxicology and Urgent Internal Medicine. VII македонски конгрес за гастроентерологија и хепатологија со меѓународно учество, 15-18 Септември 2004, Охрид, Република Македонија.

Трудот опишува редок случај на малиген невролептичен синдром кај пациент хоспитализиран на Клиниката за токсикологија, со хепатална лезија и високо покачени трансминази, кои се нормализирале по 30 дена од хоспитализацијата.

Д-р Оливер Јовковски

Биографски податоци за кандидатот

Д-р Оливер Јовковски основно образование завршил во О.У. Коле Неделковски во Скопје. Во 1986 се запишал во Средното медицинско училиште д-р Панче Караџозов и истото го завршил во 1989. Во септември истата година го започнал отелужувањето на воениот рок кој го завршил во август 1990 година.

На медицинскиот факултет во Скопје се запишал во 1990, а го завршил на 31.1.1997. Од јануари 1997 волонтерски работел на Клиниката за пулмологија и алергологија, а од април 1998 година е во постојан работен однос. Специјализацијата по интерна медицина ја започнал во 1999 година, а ја завршил во 2003 година. Во текот на 2007, 1 месец престојул на Институтот за белодробни болести во Сремска каменица, Р. Србија, на едукација за интервентна бронхологија. Во 2008 и 2009 го постувал семинарот за бронхоскопија во Клиничката болница за пулмологија и алергологија во Голник, Р. Словенија.

Од 2009 е шеф на Отсекот за бронхоскопија на Одделот за инвазивна дијагностика на Клиниката за пулмологија.

Во текот на предходните избори објавените трудови се рецензирани во билтените на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ бр. 747/99 и 829/03.

Трудови за рецензија

I. Т. Стефановски, Б. Касва, Е. Ковчарова, А. Видосвска М. Здравевска, С. Стојковски, З. Арсовски, **О. Јовковски.** Современа дијагностика и терапија во медицината; Прирачник за лекари „Респираторни болести“ 2000.

Овој Прирачник е прва книга од овој вид во Македонија. Наменета е за лекари од општа пракса но и за специјалисти кои имаат потреба од брза дијагноза и начините за лекување на соодветната болест. Главен уредник на оваа книга е проф. Бранислав Никодијевиќ, а издавач Медицинскиот факултет во Скопје.

2. B. Kaeva, A. Arsovski, T. Stefanovski, O. Jovkovski, Z. Arsovski, E. Kjovalkova. **The Role of thoracoscopy in diagnosis of malignant pleural effusion (PE).** Annual Congress of the European Respiratory Society, 2002 Book of abstracts.

Во овој труд се разгледува улогата на медицинската торакоскопија во дијагнозата на малигните плеврални изливи. Испитувани се 22 пациенти со плеврален излив кај кои е направена торакоскопија.

3. B. Kaeva, T. Stefanovski, O. Jovkovski, D. Dokic, G. Breskovska: **Tumor markers, CEA, CYFRA 21-1, MCA, and NSE in pleural effusion at malignant mesothelioma and metastatic tumors of pleura.** Annual Congress of the European Respiratory Society, 2002 Book of abstracts.

Во овој труд се разгледувани 55 пациенти со докажан малиген плеврален излив за да се разграничи дали се работи за примарен малиген или метастатски излив. Кај овие пациенти се следени вредностите на споменатите туморски маркери во плевралниот излив.

4. T.B. Stefanovski, S.M. Stojkovski, D.L. Todevski, O.R. Jovkovski, E.I. Kovkova: **The Role of Ultrasound (US) guided transthoracic fine needle biopsy (TFNB) in patients with pancoast tumors.** ERS Annual Congress Copenhagen 2005, Abstract book 4295.

Во овој труд се споредувани резултатите од трансторакална пункција на Панкоаст тумори кај 14 пациенти која е најпрвин изведена под ултразвучна контрола, а потоа и под рентгенскопија. Резултатите укажуваат дека ултразвучно водената ТПП има предности над РТГ водената.

5. S.M. Stojkovski, T.B. Stefanovski, M.M. Zdraveska, D.L. Todevski, O.R. Jovkovski, **Ultrasound (US) guided transthoracic fine needle biopsy (TFNB) in patients with peripheral malignant (necrotic) lung tumors,** ERS Annual Congress Copenhagen 2005, Abstract book 4297.

Во овој труд е презентирana проспективна лонгитудинална студија на 12 пациенти со белодробни периферни туморски маси со некротичен центар односно распад во шив. Споредувани се цитолошките наоди добиени од ултразвучно водена ТПП од некротата и периферијата. Трудот го истакнува значењето на ултразвукот во детекцијата на овие промени.

6. S.M. Stojkovski, T.B. Stefanovski, O.R. Jovkovski M.M. Zdraveska, Nenad. B. Joksimovik, D.L. Todevski, **Transthoracic fine needle biopsy under**

US guidance of peripheral pulmonary nodules: our 12 years experience, ERS Annual Congress Munich 2006, Abstract book E2976.

Во овој труд се разгледуваат резултатите од ТТП водена под ехо во тек на 12 години на Клиниката за пулмологија и алергологија, кои ги покажуваат предностите на УЗ водената ТТП, односно висока специфичност и сензитивност на методата.

7. T.B. Stefanovski, S.M. Stojkovski, O.R. Jovkovski, M.M. Zdraveska, D. Lj. Todevski, E.I. Kovkarova; **The value of autofluorescence bronchoscopy in the diagnosis of the lung carcinoma and pre-cancerous lesion**, ERS Annual Congress Munich 2006, Abstract book E2966.

8. T.B. Стефановски, С.М. Стојковски, О.Р. Јовковски, М.М. Здравеска, Д.Лј. Тодевски, Е.И. Ковкарова; **The value of autofluorescence bronchoscopy in the diagnosis of the lung carcinoma and pre-cancerous lesion**, ERS Annual Congress Munich 2006, Abstract book E2966.

Во трудот е евалуирана вредноста на автофлуоресцентната бронхоскопија во дијагнозата на карциномот на белите дробови и предностите над конвенционалната бронхоскопија како и можноста да се откријат премалигни лезии со помош на оваа метода.

9. D.Lj. Todevski T.B. Stefanovski, M.M. Zdraveska S.M. Stojkovski, O.R. Jovkovski: **Application of ultrasound for diagnosis of intra-thoracic tumor masses**, ERS Annual Congress Munich 2006, Abstract book E2956.

Во овој труд се анализира вредноста на УЗ во дијагнозата на интраторакалните тумори. Иследувани се 67 пациенти кои се упатени на Клиниката за пулмологија заради РТГ наод на интраторакален тумор а кои се достапни за УЗ преглед на градниот кош. Кај 35 пациенти позитивен резултат е добиен при првиот обид, а кај 15 била повторена.

10. M.M. Zdraveska, T.B. Stefanovski, D.Lj. Todevski, S.M. Stojkovski, O.R. Jovkovski: **Ultrasound guided follow up of pleural effusion** ERS Annual Congress Munich 2006, Abstract book E2943.

Во овој труд се следени 53 пациенти со плеврален излив со немалигна етиологија кој бил првобитно детектиран на ренгенграфија на белите дробови. Изливот бил дијагностициран со помош на плеврална пункција под УЗ контрола. По поставувањето на дијагноза и терапијата на изливите пациентите се следени под УЗ на 10 дена при што е забележана резолуција на изливот.

11. D.Lj. Todevski, A.S. Gjorcev, M.M. Zdraveska, D. T. Dimitrievska, S.M. Stojkovski, O.R. Jovkovski, **Incidence of oral candidiasis during treatment with fluticasone propionate versus beclamethasone dipropionate**, ERS Annual Congress Munich 2006, Abstract book P1808.

12. Biserka Kaeva, Gorica Breskovska, Oliver Jovkovski, Sasa Kaeva. **Small peripheral pulmonary nodules and ultrasound aspiration biopsy (UGAB)**. ERS Annual Congress Vienna 2009, Abstract book.

Во овој труд е споредувана дијагностичката вредност на ултразвучно водената тенко-иглена пункција и бронхоскопијата кај периферни белодробни сенки. Иследувани се 17 пациенти кај кои се добиени 13 позитивни пункции со УЗ, а бронхоскопски се докажани 2 пациенти. Во оваа студија се докажува вредноста и безбедноста на оваа метода.

13. O. Jovkovski, T. Stefanovski, B. Kaeva, A. Tatabitovska. **Chest ultrasound in patients with chest trauma in intensive care unit (ICU)**. ERS Annual Congress Vienna 2009, Abstract book.

Во овој труд се укажува на вредноста на УЗ во дијагностиката на детектираните изливи кај пациенти со политраума во единица за интензивна нега. Вредноста на УЗ во прегледот на суспектни изливи е и во избегнување на голем број РТГ или КТ прегледи кај политрауматизирани пациенти во единица за интензивна нега.

14. Oliver R. Jovkovski, Tome B. Stefanovski, Srecko M. Stojkovski,¹ Marija M. Zdraveska, Biserka J. Kaeva, Jordan Spasevski, Dejan V. Dokic. **Ultrasound guided needle biopsy for anterior mediastinal masses**. ERS Annual Congress Munich 2006, Abstract book.

Во оваа студија се следени 19 пациенти со туморски маси во предниот медијастинум и тоа со помош на УЗ. Споредувана е тенкоигледа пункција и хистолошка биопсија со дебели игли 18 Г и 16 Г. Добиените резултати укажуваат на користа од хистолошка биопсија во дијагнозата на медијастиналните сенки.

Д-р Фана Личоска-Јосифовиќ

Биографски податоци за кандидатката

Д-р Фана Личоска-Јосифовиќ е родена на 13.4.1971 година во Прилеп. По завршувањето на основното и средното училиште со контуниран одличен успех, се запишала на Медицинскиот факултет во Скопје каде што дипломирала во 1998 година. На Универзитетската клиника за токсикологија се вработува 2001 година, каде што работи до денес. Специјализација по интерна медицина запишала во 2001 година и успешно ја завршила во 2005 година. Во учебната 2004/2005 година се запишала на постдипломски студии по клиничка токсикологија и сите предвидени предмети успешно ги положила, со просек 9,87. Со вработувањето на Клиниката активно се вклучила во научно-истражувачката работа. Автор и коавтор е на неколку стручни трудови презентирани на домашни и меѓународни стручни манифестации. Член е на Токсиколошкото и Гастротеролошкото здружение на Република Македонија и EUROTOX. Активно се служи со англискиот јазик.

Трудови за рецензија

1. B.Pavlovski, J.Pavlovska, N.Veljanovska, F.Licoska, **Hepatitis C virus infection among young adult heroin users in Skopje**- BEUROTOX 2001, 13-16 September Istamboul, Turkey.

Трудот дава статистичка анализа на фреквентноста на појавата на овој коморбиден фактор кај хероинските зависници во нашиот град.

2. B.Pavlovski, J.Pavlovska, N.Veljanovska, F.Licoska, **Relationship between serum transaminases levels and Hepatitis C Virus infection among injecting drug addicts in Skopje**- EUROTOX 2001, 13-16 September Istamboul, Turkey.

Во трудот се врши евалуација на предиктивната вредност на трансминазите за детекција на хепатис инфекција кај оваа вулнерабилна група.

3. Ѓ.Пиловски, А.Бабуловска, Ф.Личоска, Д.Чапароска, Н.Беќаровски, С.Грујоска, К.Пиловска, **Компликации при труења со јаглерод моноксид** - Македонски медицински преглед, суплемент 56, Скопје, 2003, стр.189-190.

Во трудот се прикажани компликациите, карактеристични за сите форми на акутно труење со јаглерод монооксид и е даден проткол за успешно згрижување. Посебен осврт е даден на детектираните концентрации при кои се развиваат акутни но и хронични секвели по ова труење.

4. I.Jurukov, N.Bekarovski, N.Popovski, F.Lichoska, L.Trenchevska, **The role of regular prescription of drugs, for prevention of acute drug intoxications** –Second National Congress of Clinical Toxicology, 12-14 October 2006, Sofia, Bulgaria.

Цел на трудот е да се анализираат труењата кои се јавуваат како резултат на слободната, нерегулирана продажба на лекови. Анализирани се сите труења хоспитализирани во текот на 15 месеци, на Клиниката за токсикологија, при што е утврдено дека најголемиот број од труењата, посебно со големи дози, се резултат на слободно купување на медикаментите.

5. N.Simonovska, N.Bekarovski, C.Bozinovska, B.Pavlovski, F.Lichoska, I.Jurukov, **Corrosive intoxications and complications in period of one year** –Second National Congress of Clinical Toxicology, 12-14 October 2006, Sofia, Bulgaria.

Во трудот е извршена анализа на корозивните интоксикации хоспитализирани во текот на една година на Клиниката за токсикологија. Анализирани се фреквентноста на овие труења, причината за нивно настанување, процентуалната застапеност на одделни видови на корозивни средства, раните и доцните компликации, како и леталитетот при овие труења.

6. N.Bekarovski, B.Pavlovski, S.Radulovik-Bekarovska, F.Licoska, I. Jurukov, **Profile of a macedonian heroin abuser** –Second National Congress of Clinical Toxicology, 12-14 October 2006, Sofia, Bulgaria.

Цел на трудот е да се одреди профил на просечен македонски хероински зависник. За таа цел се анализирани 57 пациенти, третирани на Клиниката поради акутна предозираност со хероин. Опсервирани параметери се полот, возраста, националноста, должината и фреквенцијата на консумирање, образовното ниво, социјалниот статус и врз основа на добиените резултати може да се заклучи дека просечниот консумент е на 20 години, често доаѓа во конфликт со законот, невработен е и потекнува од разведени родители.

7. Н.Симоновска, Ц.Божиновска, Н.Беќаровски, Д.Петровски, Ф.Личоска, И.Јуруков. **Евалуација на интоксикациите јавени на клиниката за ургентна интерна медицина и токсикологија во временскиот период од 1.4.2003 до 31.3.2004 година**–Acta morphologica, Vol.4 (2) 2007, p 62-67.

Трудот дава комплетен статистички приказ на интоксикациите третирани на Клиниката во назначениот период, со посебен осврт врз половата, националната, образовната и менталната структура на сите хоспитализирани интоксикации.

8. B.Pavlovski, N.Becarovski, N.Popovski, D.Petrovski, F.Licoska, **Overview on the changes in clinical toxicology practice (past, presence, future)** 5th Jubelle Macedonian "Toxicology days" with international participation, 01-03 June 2007, Mavrovo, Macedonia.

Во трудот се врши компарација на трендот во труењата, во изминативе десет години, со посебен осврт на новите предизвици пред современата клиничка токсикологија на почетокот од овој милениум.

9. N.Becarovski, B.Pavlovski, S.Radulovic-Becarovska, N.Simonovska, F.Licoska, I.Jurukov, **Macedonian heroin abuser** –5th Jubelle Macedonian "Toxicology days" with international participation, 01-03 June 2007, Mavrovo, Macedonia.

Трудот дава статистичка евалуација на корисниците на хероин и патокази за понатамошно успешно превенирање на оваа современа пандемија во наши услови.

10. N.Simonovska, C.Bozinovska, N.Bekarovski, D.Petrovski, F.Licoska, I.Jurukov, **Evaluation of the intoxications registreted at the clinic for toxicology in the period of one year** –VI Symposium of the Association of Toxicologist at MMA with International participation, 16-18 May 2008, Ohrid, Macedonia.

Трудот дава комплетен статистички приказ на интоксикациите третирани на Клиниката во назначениот период, по видот, тежината и исходот на труењата, но и по полот, националната и образовната структура на сите хоспитализирани интоксигирани пациенти.

11. B.Pavlovski, J.Pavlovska, N.Popovski, D.Petrovski, N.Veljanovska, **F.Licoska**, V.Jordanov, **Relationhip between serum transaminase levels and hepatitis c virus infection among injecting drug addicts in skopje** - Clinic of Toxicology and Urgent Interal Medicine. Clinical Centre, Macedonia. EUROTOX 2002,15-18 September 2002 Budapest Convention Center, Budapest, Hungary.

Трудот опишува корелација помеѓу висината на серумските трансминази и хепатитис Ц вирусната инфекција кај 112 хероински корисници. Антитела за хепатитис Ц вирусна инфекција биле пронајдени кај 50% од хероинските корисници. Резултатите укажуваат на висока преваленца на ХЦВ инфекција и позитивна корелација со висината на АЛТ кај оваа група пациенти.

12. L.Petkovska, Dz.Naumovski, G.Pilovski, C.Bozinovska, Z.Pereska, A.Cibisev, D.Petrovski, **F.Licoska**, **Hyperamilasemia and anticholinesterase insecticides poisoning**- Clinic of Toxicology and Urgent Interal Medicine. Clinical Centre, Macedonia. EUROTOX 2002,15-18 September 2002 Budapest Convention Center, Budapest, Hungary.

Трудот опишува корелација меѓу фреквенцата на хиперамилаземијата со клиничките симптоми и висината на холинестеразата, кај 42 пациенти интоксигирани со органофосфати карбамазепински инсектициди. Резултатите укажуваат дека хиперамилаземијата е ретка, но серизона компликација кај овие интоксикации, а нејзиното одредување треба да биде рутина.

13. Z.Pereska, Dz.Naumovski, Gj.Pilovski, C.Bozinovska, L.Petkovska, D.Petrovski, **F.Licoska**, **Atropine modulated myocardial repolarisation in acute organophosphate poisonings**-, Clinic of Toxicology and Urgent Interal Medicine. Clinical Centre, Macedonia. EUROTOX 2002,15-18 September 2002 Budapest Convention Center, Budapest, Hungary.

Трудот ги опишува кардиотоксичните ефекти кај 13 пациенти интоксигирани со органофосфати, преку детекција на ЕКГ промени. Продолжениот QT интервал е дозно зависен и прогностички е важен за појавата на вентрикуларни аритмии и акутна респираторна инсуфициенција. Од добиените резултати се заклучува дека QT интервалот е сензитивен параметар од кои зависи терапискиот атропински ефект.

14. Dz.Naumovski, A.Cibisev, Gj.Pilovski, L.Petkovska, C.Bozinovska, D.Petrovski, Z.Pereska, **F.Licoska**, **Deritis index at patiens intoxicated with syntetic pyretroides**-Clinic of Toxicology and Urgent Interal Medicine. Clinical Centre, Macedonia. EUROTOX 2002,15-18 September 2002 Budapest Convention Center, Budapest, Hungary.

Цел на трудот е да се прикаже DeRitis Index (DRI) на хепаталното оштетување кај 26 пациенти акутно интоксигирани со пиретроид. Резултатите покажуваат дека DRI е индиректен показател за некротичните процеси во хепарот.

15. **F.Licoska**, C.Bozinovska, Dj.Naumovski, B.Pavlovski, L.Petkovska, A.Cibisev, Z.Pereska, **Surgical outcomes for stenotic complications for caustic injuries**-Clinic of Toxicology and Urgent Internal Medicine. Clinical Centre, Macedonia. EUROTOX 2002,15-18 September 2002 Budapest Convention Center, Budapest, Hungary.

Трудот евалуира хируршки компликации кај 144 пациенти-корозивни интоксикации, хоспитализирани на Клиниката за токсикологија во 2-годишен интервал. Резултатите покажуваат дека посткорозивните стенози се присутни кај 0,05% од испитаниците, а потребата за хируршки третман бара мултиекспертски пристап.

16. D.Petrovski, Dj.Naumovski, N.Popovski, Z.Pereska, A.Cibisev, C.Bozinovska, L.Petkovska, N.Veljanovska, **F.Licoska. Poisoning with inorganic mercury salts**-, Clinic of Toxicology and Urgent Internal Medicine. Clinical Centre, Macedonia. EUROTOX 2002,15-18 September 2002 Budapest Convention Center, Budapest, Hungary.

Трудот покажува компликации кои настанале кај 7 пациенти хоспитално третирани на Клиниката за токсикологија по ингестија на живин хлорид. Истовремено ги опишува и методите за лекување.

17. Павловски Б, Павловска Ј, Пановска Т, Чибишев А, Поповски Н, Петровски Д, Вељановска Н, **Личоска Ф. Акутни суицидални труења со верапамил** – Клиника за ургентна интерна медицина и токсикологија и Институт за срцеви заболувања, Клинички центар, Скопје, Р. Македонија, 2 македонски конгрес за кардиологија со меѓународно учество, 26-29 Јуни 2002, Охрид, Македонија.

Трудот опишува 30 пациенти, акутно интоскицирани со верапамил, опсервирани во периодот 1997-2000 година. Кај сите пациенти се развиле абнормалности во срцевата спроводливост и хипотензија. И покрај интензивната терапија со конвенционална терапија, кај еден пациент настапил летален исход.

18. **Божиновска Ц, Личоска Ф, Переска Ж, Наумовски Д, Беќаровски Н, Петковска Л, Меловска Л, Јорданов В. Акутни корозивни труења како социо-медицински и епидемиолошки проблем во Р. Македонија** - Клиника за токсикологија и ургентна интерна медицина, 2 Конгрес на лекарите од превентивна медицина со меѓународно учество, 2-5 Октомври 2002, Охрид, Р. Македонија.

Цел на трудот е да се регистрира застапеноста, етиолошките фактори, смртноста и доцните компликации кај акутните корозивни интоксикации. Ретроспективно во периодот 2000-2001 година, биле анализирани 959 истории на болест кај пациенти хоспитализирани на Клиниката за токсикологија, со акутно корозивно труење. Од добиените резултати може да се заклучи овие труења се голем социо-медицински проблем.

19. Павловски Б, Чибишев А, Петровски Д, Поповски Н, Вељановска Н, **Личоска Ф**, Јорданов В. **Третман на хероински зависници во токсиколошката пракса**- II конгрес на лекарите од превентивна медицина со меѓународно учество, 2-5 Октомври 2002, Охрид, Р. Македонија.

Трудот евалуира видови на третман и компликации кои настануваат кај повеќе годишни хероински зависници. Биле опсервирани 146 интравенозни хероински корисници во период од 15 месеци. Може да се заклучи дека оваа група на пациенти со сериозен социо-медицински проблем бара мултидисциплинарна активност за превенција, третман и рехабилитација.

20. Л. Петковска, Д. Наумовски, Ц. Божиновска, Ж. Переска, **Ф.Личоска. Фалоксен синдром - приказ на два случаја** - Мак мед преглед, 2002; 1-2: 71-75.

Трудот опишува два случаја на труење со отровни печурки кај кои се развиле клинички знаци на фалоксен синдром со различен интензитет, иако консумирале од истиот оброк. Прикажаните случаи прикажуваат дека кинетиката на аматоксините покажува индивидуалност и е специфична кај секое лице.

21. Переска Ж, Наумовски Д, Петковска Л, Божиновска Ц, Пиловски Б, Петровски Д, **Личоска Ф**, Бабуловска А. **Кардиотоксични и невротоксични ефекти при акутно труење со карбамазепин**- Клиника за токсикологија и ургентна интерна медицина, XVI Конгрес на лекарите од Македонија, 4-7 Јуни 2003, Охрид, Р.Македонија.

Се работи за ретроспективна студија која вклучува 32 пациенти, кај кои биле направени ЕКГ анализи и земени примероци на крв во моментот на прием. Резултатите покажале изразита кардиотоксичност која се јавува при акутно предозирање со карбамазепин.

22. Петковска Л, Божиновска Ц, Наумовски Д, Переска Ж, **Личоска Ф**, Петровски Д. **Клиничко-биохемиски карактеристики на фалоксен интоксикации** - Клиника за токсикологија и ургентна интерна медицина, XVI Конгрес на лекарите од Македонија, 4-7 Јуни 2003, Охрид, Р.Македонија.

Трудот ги прикажува клиничко-биохемиските карактеристики на пациенти хоспитално третирани на Клиниката за токсикологија, кои развиле клиничка слика на фалоксен синдром, настанат после оброк со отровни печурки. Постои позитивна корелација меѓу развојот и тежината на клиничката слика со биохемиски слики.

23. Petrovski D, Naumovski Dj, Pereska Z, Cibisev A, Naumov I, Licoska F. **Clinical outcomes in inorganic mercury salts ingestions**- Clinic of Toxicology and Urgent Internal Medicine, Clinical Centre, Skopje, Macedonia. *Journal of Toxicology*, Vol.41, Number 5, 2003.

Трудот прикажува широк спектрум на гастроинтестинални компликации, детектирани ендоскопски, кај пациенти со ингестија на анорганска жива сода.

24. Ф. Личоска Јосифовиќ, Ц. Божишовска, Л. Петковска, Ж. Переска, А. Бабуловска. Невролептичен малиген синдром - Клиника за токсикологија и ургентна интерна медицина, III Конгрес на психијатрите на Р. Македонија со меѓународно учество, 13-17 Октомври 2004, Охрид, Р. Македонија.

Трудот евалуира редок приказ на случај на идиосинкратична реакција на невролептици користени во терапевски дози, кај пациент хоспитално лекуван на Клиниката за токсикологија со сите можни компликации кои ги дава овој синдром.

25. Б. Павловски, Н. Поповски, А. Чибисhev, Д. Петровски, Ф. Личоска, И. Јуруков. Вредностите на серумските трансминази во релација со хепатитис Ц меѓу хероинските зависници - VII македонски конгрес за гастроентерологија и хепатологија со меѓународно учество, 15-18 Септември 2004, Охрид, Р. Македонија.

Трудот дава релација меѓу вредностите на серумските трансминази со антителата на хепатитис Ц кај 86 корисници на хероин. Резултатите покажаа висока преваленца на HCV инфекцијата меѓу хероинските зависници, а во групата на HCV позитивни, ALT вредностите повеќе корелирале со HCV инфекцијата од AST вредностите.

26. Ф. Личоска Јосифовиќ, Н. Беќаровски, Б. Павловски, Н. Поповски, И. Јуруков, Л. Тренчевска. Clinic of Toxicology and Urgent Internal Medicine Neuroleptic malignant syndrome with lesion of the liver. VII македонски конгрес за гастроентерологија и хепатологија со меѓународно учество, 15-18 Септември 2004, Охрид, Р. Македонија.

Трудот опишува редок случај на малиген невролептичен синдром кај еден пациент хоспитализиран на Клиниката за токсикологија, со хепатална лезија и високо покачени вредности на трансминази кои се нормализирале по 30 дена од приемот.

27. Л. Петковска, Х. Ивановски, Ч. Димитриевски, Ж. Попов, Ж. Переска, Ф. Личоска - Јосифовиќ. Нарушување на гликозниот метаболизам кај пациенти со трансплантиран бубрег - Мак мед преглед, 2006; 5-6: 181-185.

Трудот ги опишува гликозните нарушувања и нивната поврзаност со имunosупресивната терапија кај 36 реципиенти од жив дарител, поделени во две групи со различни дози на имunosупресивна терапија и различна должина од посттрансплантациониот период. По оптоварување со 75g гликоза во групата со повисоки дози на имunosупресивна терапија се детектирале НГТ кај 23,07%, ДМ кај 7,7%, НГТ кај 23,07% и 46,15% нормогликемични пациенти, додека во другата група наведените гликозни нарушувања биле помалку застапени.

28. Pereska Z, Naumovski Dz, Petkovska L, Bozinovska C, Licoska F, Babulovska A, **Acute Lindane poisoning and hepatotoxicity in chronic liver disease** EAPCCT-International Congress, Strasbourg, France, 2004.

Во трудот се врши евалуација на акутната хепатотоксичност предизвикана од овој пестицид, кај пациенти со претходно детерминирана хепатална лезија и болест. Воедно се дава и прогностички дијаграм.

Д-р Александра Бабуловска

Биографски податоци за кандидатката

Д-р Александра Бабуловска е родена на 21.2.1971 година во Скопје. По завршувањето на основното и средното училиште со контуниран одличен успех, се запишала на Медицинскиот факултет во Скопје во учебната 1989/90 година, а дипломирала во 1996 година. Во 1999 година се вработила во International Organization for migration, во периодот 2000-2001 година во International Rescue Comittee, а во 2002 година во меѓународниот црвен крст. На Универзитетската клиника за токсикологија се вработила во септември 2002 година, каде работи до денес. Специјализација по интерна медицина запишала во 2002 година и успешно ја завршила во 2006 година. Во учебната 2004/2005 година се запишала на постдипломски студии по клиничка токсикологија и сите предвидени предмети успешно ги положила. Со вработувањето на Клиниката активно се вклучила во научноистражувачката работа. Автор и коавтор е на неколку стручни трудови презентирани на домашни и меѓународни стручни манифестации. Член е на Токсиколошкото и Гастроентеролошкото здружение на Република Македонија и EUROTOX. Активно се служи со англискиот и грчки јазик.

Трудови за рецензија

1. Ѓ.Пиловски, А.Бабуловска, Ф.Личоска, Д.Чапароска, Н.Беќаровски, С.Грујоска, К.Пиловска, **Компликации при труења со јаглерод моноксид** - Македонски медицински преглед, суплемент 56, Скопје, 2003, стр.189-190.

Во трудот се прикажани компликациите, карактеристични за сите форми на акутно труење со јаглерод моноксид и е даден проткол за успешно згрижување. Посебен осврт е даден на детектираните концентрации при кои се развиваат акутни, но и хронични секвели по ова труење.

2. Переска Ж, Наумовски Х, Петковска Л, Божиновска Ц, Личоска Ф, Бабуловска А, **Кардиотоксични и невротоксични ефекти при акутно труење со карбамазепин** - 16 Конгрес на лекарите на Македонија 4-7 Јуни 2003, Охрид.

Во трудот се врши опсежна анализа на сите несакани ефекти, предизвикани од овие труења, со посебен осврт на карактеристиките, фреквентноста и влијанието на исходот на кардитоксичните и невротоксичните ефекти при овие витално загрозувачки труења.

3. Ф.Личоска-Јосифовиќ, Ц.Божиновска, Л.Петковска, Ж.Переска, А.Бабуловска. **Невролептичен малиген синдром** - 3 Конгрес на психијатрите на Република Македонија, 13-17 Октомври 2004, Охрид.

Во трудот се презентира редок случај на појава на малиген невролептичен синдром, по акутно труење со невролептици. Во трудот се прикажани сите фази на труењето, со детерминиран протокол за третман на ова труење.

4. Pereska Z, Naumovski Dz, Petkovska L, Bozinovska C, Licoska F, Babulovska A. **Acute Lindane poisoning and hepatotoxicity in chronic liver disease**. EAPCCT- International Congress, Strasbourg, France, 2004.

Во трудот се врши евалуација на акутната хепатотоксичност предизвикана од овој пестицид, кај пациенти со претходно детерминирана хепатална лезија и болест. Воедно се дава и прогностички дијаграм.

5. Переска Ж, Наумовски Х, Петковска Л, Божиновска Ц, Бабуловска А. **„Црна вдовица“ пајаци во Македонија - лактродактизам и терапија** - Македонски медицински преглед бр.1-2, 2004.

Во трудот кој е објавен *in extenso* се дава комплетен опис на текот и исходот на три карактеристични случаи и терапискиот протокол за нив.

6. D.Chaparoska, N.Bekarovski, A.Babulovska, I.Jurukov, **Naloxone in the treatment of non-fatal heroin overdose** -Second National Congress of Clinical Toxicology, 12-14 October 2006, Sofia, Bulgaria.

Во трудот ретроспективно е анализирана препорачаната доза од 2мг налоксон, во третманот на коматозната состојба кај предозирани хероински зависници кои покрај тоа консумирале и алкохол. Анализирани се наодите од 195 пациенти и е утврдено дека кај овие мешани интоксикации неопходна е поголема доза од стандардно предвидената.

7. N.Bekarovski, S.Radulovik-Bekarovska, B.Pavlovski, A.Babulovska, I.Jurukov, **Antiperspirants as a comorbidity factor in the appearance of mamma cancer** -VI Symposium of the Association of Toxicologist at MMA with International participation, 16-18 May 2008, Ohrid, Macedonia.

Трудот ги прикажува првичните согледувања и статистички анализи за коморбидното токсично дејство на атипиперспирантите во подоцнежната појава на рак на дојката.

Д-р Димитар Каркински

Биографски податоци за кандидатот

Д-р Димитар Каркински е роден на 4.1.1976 година во Скопје. Основно и средно образование завршил во Скопје. На медицински факултет се запишал во учебната 1994-95 година. По завршувањето на студиите работно бил ангажиран во приватна амбуланта за општа медицина. Од септември 2002 година е вработен на Клиниката за пулмологија и алергологија, при ЈЗО Клинички центар, Скопје. Одбранил магистерски труд од областа на пулмоалергологијата во 2008 година. Специјалистички испит по интерна медицина положил во 2008 година.

Стручно научна активност

Коавтор е на книгата: Практикум по интерна медицина за студенти. На Клиниката за пулмологија и алергологија активно учествува во научно-истражувачката работа.

Активно учествува во изработка на следниве проекти:

1. Клиничка студија за испитување на ефикасноста на Цефподоксим.
2. Клиничка студија за потврдување на ефикасноста на сублингвалната имунотерапија кај пациенти алергични од полен од трева.
3. Клиничка студија за испитување на ефикасност на субкутаната имунотерапија кај пациенти алергични на микрокрлежи од домашна прашина.

Учествувал на повеќе стручно научни собири, стручни предавања и значајни конгреси во земјата и надвор од неа: 9-ти Конгрес на Турското респираторно здружение (Анталија 2005), Светски конгрес за ХОББ (Барселона, 2005), Конгрес на Европска респираторно здружение (Минхен, 2006).

Член е на Македонското респираторно здружение, Европското респираторно здружение, како и Европска академија за алергологија и клиничка имунологија.

Во април 2009, Македонското лекарско друштво му доделува „Благодарница“ за активно учество во извршување на целите и задачите на македонското лекарско друштво.

Трудови за рецензија:

1. Каркински Д, Пемовска Г., Димитровски Ч., Докиќ Д.: **Опструктивна ноќна апнеа и хипотиреоидизам - приказ на случај.** Списание на Македонското лекарско друштво, Македонски медицински преглед, Март 2008: 62; 58-60.

Хипотиреоидизмот и опструктивната ноќна апнеа (ОНА) имаат многу заеднички симптоми. Препокривањето во клиничката презентација, може да доведе до појава на сигнификантен ризик на непознавање на опструктивната ноќна апнеа кај пациентите со хипотиреоидизам и обратно. Била направена полисомнографија кај пациенти кај кои е дијагностициран хипотиреоидизам на Клиниката за ендокринологија

пред 6 години. Лекуван е амбулантски и болнички со табл. Еутирокс а 150 мг 1x1. Поради перзистирање на симптомите, пациентот е препратен на Клиниката за пулмологија за дополнително дијагностицирање. Била направена полисомнографија при што била добиена вредност за апнеа-хипопнеа индекс (АХИ) од 77,5 ТСТ/х. Кај пациентот била дијагностицирана ОНА од тежок степен. Хипотиреоидизмот придонесува во развојот на ОНА преку дебелината, зголемиот јазик и намалената сила на мускулите кои учествуваат во дишењето. ОНА се јавува од 1,9 до 2,4 % кај пациентите со хипотиреоидизам, додека хипотиреоидизмот се јавува од 3 до 6 % кај пациентите со ОНА. Поради високиот процент на прекривање на двете болести секогаш треба да се размислува при дијагностицирање на хипотиреоидизмот на ОНА и обратно.

2. Каркински Д, Арбутина С, Пејковска С, Докиќ Д.: Ефикасност на специфичната имунотерапија со депо алергоид од тревни полени. Списание на Македонското лекарско друштво, Македонски медицински преглед. Март 2006: 60; 244-247.

Целта на студијата била да се утврди ефикасноста на специфичната имунотерапија со нов депо алергоиден екстракт од трева кај пациенти алергични на трева. Студијата вклучувала 60 пациенти (30 верум и 30 плацебо) со Иг Е посредувана алергија на полен од трева и историја на умерени до јаки сезонски симптоми на риноконјуктивитис со или без астма. Кај верум пациентите бил аплициран алергоид од трева апсорбиран на алуминиум хидроксид, при што биле извршени назални провокации, квантитативно кожно прик тестирање и беа мерени промените во специфичните Иг Г4 и ИгЕ антитела. Исто така пациентите воделе дневник со симптоми и употреба на анти-симптоматски лекови. Студијата ја докажува ефикасноста на специфичната имунотерапија со нов депо алергоиден екстракт од трева наспроти плацебо третираните пациенти во однос на сигнификантно намалување на потребата од антисимптоматска терапија, редукција на назална реактивност како и кожната реактивност. Специфичните Иг Г4 антитела биле значајно покачени кај верум групата во споредба со плацебо групата. Студијата ја потврдува сигурноста како и значајните клинички подобрувања при примената на специфичната имунотерапија со депо алергоид на екстракт од трева.

3. Каркински Д.: Инхалација на флутиказон пропионате спреј компариран со теофилин како примарна терапија за хронична средна до тешка астма. XXVIII Конгрес на Европската академија за алергологија и клиничка имунологија. Варшава, Полска, 6-10 Јуни 2009, Зборник на апстракти. ст 326.

Ефикасен третман на средно тешка астма е употреба на инхалирачки кортикостероиди и теофилин. Целта на оваа студија била да се компарираат бенефитот и несаканите реакции на флутиказон пропионате и теофилин. Биле вклучени 40 пациенти со средно тешка астма, од кој 20 пациенти примаа спреј флутиказон пропионат од 250 мкг два пати на ден, а другите 20 пациенти примале теофилин два пати на ден во дози кои биле оптимални за контрола на болеста во

времетраење од 6 месеци. Од резултатите може да се заклучи дека двата третмана се успешни во намалување на симптомите, но флутиказон пропионат има сигнификантно подобар ефект, и има помали несакани последици. Може да се заклучи дека флутиказонот е лек на избор.

4. Докиќ Д., Каркински Д.: **Пневмонија предизвикана од хламидија кај пациенти со астма.** XXVIII Конгрес на Европската академија на алергологија и клиничка имунологија. Варшава, Полска, 6-10 Јуни 2009, Зборник на апстракти, ст 256.

Честа причина за појава на симптоми кај пациенти со астма е хроничната инфекција со *Chlamidia pneumoniae*. Целта на оваа студија била да се докаже дали третманот со азитромицин кај пациенти со хронична инфекција со *Chlamidia pneumoniae* ќе ги подобри симптомите на астмата и белодробната функција. Во студијата биле вклучени 30 пациенти кои примале 1000 мг азитромицин еднаш неделно во траење од 6 недели. Врз основа на студијата било заклучено дека азитромицинот сигнификантно ги подобрува симптомите на астма и белодробната функција, што индицира дека *Chlamidia pneumoniae* можеби игра важна улога во одржување на инфламаторниот процес во долните дишни патишта.

5. Каркински Д, Арсовски З, Груевска С, Пејковска С, Стојаноски И, Докиќ Д. **Улогата на кожниот прик тест и назалната провокација во дијагноза на алергиски ринитис предизвикан од микрокрлежи од домашна прашина.** Мак мед преглед, 2003; 56 (56): 53.

Целта на овој труд била да се испита придонесот на кожниот прик тест и назалната провокација во дијагнозата на алергискиот ринитис предизвикан од микрокрлежи од домашна прашина. Во студијата биле вклучени 25 пациенти со целогодишен ринитис, со позитивен прик тест за *Dermatophagoides pteronyssinus* (D.p.) и *Dermatophagoides farinae* (D.f.). Позитивна назална провокација имале 64% од пациентите со позитивен прик тест кон D.p. и 48% кај пациенти со позитивен прик тест кон D.f. Врз основа на студијата било заклучено дека клинички релевантна сензибилност кон микрокрлежите на домашна прашина може да биде евалуирана не само преку изведување на кожни прик тестови, туку и преку изведување на провокација со алерген на таргет органот.

6. Arbutina S, Dimitrievska D, Dokic D, Goseva Z, Pejkovska S, Karkinski D. **Role of inhaled corticosteroids in control of mild asthma in patients allergic to linden pollen.** 5 th Balkan congress of Allergology and Clinical immunology. Thessaloniki. September 2007. P – 12.

Целта на трудот била да се одреди улогата на инхалаторните кортикостероиди во контрола на симптомите кај средно тешка алергиска астма. Во студијата биле вклучени 30 пациенти со историја за алергиска астма кон полен на липа потврдена со бронхопровокативен тест и кожни тестови. Група од 15 пациенти била третирана со мали дози на кортикостероиди четири недели пред очекуваниот пик на присуство на

полен од липа (месец јуни). Втората група од 15 пациенти не била третирана во истиот период. Симптомите на астмата се манифестирале кај 5 пациенти кои биле третирани со кортикостероиди и имале потреба од вклучување на антихистаминици и/или б 2 агонисти. Во групата која не била на терапија пред сезоната, 12 пациенти имале потреба од вклучување на антихистаминици, б 2 агонисти и кортикостероиди. Два пациента биле хоспитализирани. Студијата ја покажува значајната улога на инхалаторните кортикостероиди во превенирање на симптомите на астма индуцирана од поленски алергени.

7. Пејковска С, Докиќ Д, Брешковска Г, Арсовски З, Арбутина С, Каркински Д, Рехепа А. **Орофарингеална кандидијаза кај пациенти третирани со инхалаторен будесониде: 800 мцг на ден наспроти 400 мцг на ден.** Мак мед преглед, 2007; 62 (72) : 108.

Целта на студијата била да се одреди фреквенцијата на орофарингеалната кандидијаза кај пациенти со астма кои примаат инхалаторно Budesonide. Во студијата биле вклучени 52 мажи и 87 жени. 32 пациенти замале по 400 мцг/ден будезонид и 59 пациентии по 800 мцг/ден, и биле следени симптомите во период од три месеци. Бил ординиран инхалаторен кортикостероид два пати на ден кај сите пациенти. Контролна група биле 26 пациенти со астма кои не биле третирани со ИКС во последните три месеци и 24 здрави пациенти. Ниту еден од пациентите не бил пушач, имunosупримиран, дијабетичар и не земал антибиотик во последниот месец. Орофарингеалните фунгални култури биле правени со земање на брисеви и култивирање на Sabouraud-ов агар. Кандида колонизацијата била повисока во групата пациенти со астма кои биле на 800/мцг/ден будезонид (14 пациенти), отколку контролата. Кај пациентите кои користеле по 400 мцг/ден будезонид, фреквенцијата на позитивни брисеви била повисока (6 пациенти) отколку кај пациенти со астма кои биле без ИКС (2 пациенти), но не постоела статистичка сигнификантност. Студијата покажува дека инхалаторната кортикостероидна терапија ја зголемува Кандида колонизацијата при повисоки дози на лекот.

8. Пејковска С, Докиќ Д, Глигоровски Q, Гошева З, Бушчетиќ К, Арбутина- Груевска С, Каркински Д, Стојановски И., Грдановска Т, Арсовски З. **Причини за егзацербација на бронхијална астма.** Мак. мед. преглед. 2003; 56 (56): 30-31.

Целта на трудот била да се испитаат најчестите тригер фактори за егзацербација на астмата. Биле анализирани податоци од медицинската документација на пациенти лекувани на Клиниката за пулмологија и алергологија: анамнестички податоци, физикален преглед, функционални белодробни тестови, ацидобазен статус, лабораториски испитувања, РТГ на бели дробови, спутум со антибиограм, вирусолошки анализи со пневмослајд, кутани алерголошки тестови, имунолошки тестови и бронхопровокативни тестови. Податоците наведуваат на заклучок дека најчести тригер фактори за егзацербација на астмата се вирусните инфекции, по што следат бактериските инфекции, алергените,

фармаколошките супстанции, стимулите од околината, физичкиот напор и емоционални стимулуси.

9. Стојаноски И, Арсовски З, Арбутина С, Пејковска С, **Каркински Д**, Докиќ Д. **Ефектот на топскиот стероид Budesonide кај сезонскиот алергиски ринит**. Мак мед преглед, 2003; 56 (56): 54.

Познато е дека топските стероиди ги супримираат симптомите на алергискиот ринитис. Оваа студија била направена со цел да се испита ефикасноста на топскиот стероид Budesonide кај пациенти со алергиски ринитис на полен од трева. Испитивани биле 30 пациенти, третирани во период од 12 недели. По третманот со Budesonide, симптомите и локалниот наод на ринитисот биле значително подобри. Димензиите и вкупниот волумен на назалните кавитети мерени преку акустична риноманометрија биле значително зголемени. Исто така, мерената концентрација на NO во експалираниот воздух од носот покажала намалени вредности.

9. Арбутина - Груевска С, Докиќ Д, Глигоровски Q, Арсовски З, Гошева З, Пејковска С, **Каркински Д**, Стојаноски И, Грданоска Т, Котевска В. **Најчести бактериски причинители на пневмонија изолирани во спутум**. Мак мед преглед, 2003; 56 (56) : 85-86.

Пневмониите и денес се честа причина за морбидитет и морталитет, и покрај примената на антибиотици со силно дејство. Студијата била направена со цел да се види кои се најчестите бактериски причинители на пневмонија изолирани во спутум кај хоспитализирани болни. Врз основа на ретроспективно направената анализа на податоци добиени при микробиолошко испитување на спутум кај болни со дијагностицирана пневмонија според клинички критериуми, на вкупно 50 болни дојдено е до заклучок дека *Streptococcus pneumoniae* е причинител кај 36% од испитаниците, *Haemophilus influenzae* кај 18%, *Klebsiella pneumoniae* 8%, *Escherichia coli* 4%, *Staphylococcus aureus* 4% и *Moraxella catharralis* 4%. Кај 26% од испитаниците наодот во спутум бил негативен заради присуство на други причинители кои не можеле да се дијагностицираат при микробиолошко иследување на спутум.

10. Arsovski Z, Goseva Z, Arbutina- Gruevska S, Pejkovska S, **Karkinski D**, Dokic D. **Effect of Specific Immunotherapy (SIT) on Grass Pollen Induced Rhinoconjunctivitis**. *Allergy Hypersensitivity Asthma*. 2003; vol.1. supp 1: 68.

Студијата ги прикажува резултатите од испитување на ефектот на стандардниот режим на специфичната имунотерапија (СИТ) кај пациенти со поленски алергиски ринокоњуктивитис. Во студијата биле вклучени 26 пациенти со позитивна историја на болест повеќе од две години, кожен прик тест ≥ 5 мм, кај кои биле направени коњуктивални провокациски тестови една година пред и по СИТ. По една година од СИТ било констатирано намалување на клиничките симптоми, како на алергискиот ринитис така и на коњуктивитисот.

11. Suzana Arbutina, Dejan Dokic, Sava Pejkovska, **Dimitar Karkinski**, Zoran Arsovski. **The effects of fluticasone propionate in asthmatic patients**, Eur Respir J.2004; vol.24.supp 48: 125s.

Поради неопходноста на долготрајниот третман на инхалаторни кортикостероиди целта на студијата била да се утврди евентуалниот системски ефект на инхалаторен Fluticasone propionate врз хипоталамусно-хипофизно-адреналната оскa. Кај 20 пациенти кои биле под континуирана терапија помеѓу 12 и 18 месеци, за проценка на влијанието врз хипоталамусно-хипофизната оскa биле мерени вредностите на АЦТХ и тест на толеранција на инсулинот. Од добиените резултати произлегува заклучок дека нема штетни ефекти врз хипоталамусно-хипофизно-адреналната оскa при третманот на бронхијалната астма со Fluticasone propionate.

12. Sava Pejkovska, Dejan Dokic, Suzana Arbutina, **Dimitar Karkinski**, Zoran Arsovski. **The role of viruses as trigger factors for asthma exacerbation**. Eur Respir J.2004; vol.24.supp 48: 639s.

Целта на студијата била да се испита улогата на вирусните инфекции во егзацербација на астмата. Биле испитани 42 пациенти хоспитализирани на Клиникакта за пулмологија поради егзацербација на бронхијална астма. Кај нив бил направен пневмослајд првиот и петнаесеттиот ден од хоспитализацијата. Пневмослајдот бил позитивен кај 31 пациент. Најдено било дека вирусите се чести причинители за егзацербација, при што водечко место имаат RSV и Adenovirusite.

13. S Z Arsovski, D Dokic, B Kaeva, Z Goseva, M Boskovska, **D Karkinski**, S Gruevska, S Pejkovska. **The contribution of skin prick test, RAST and nasal provocation to the diagnosis of allergic rhinitis due to house dust-mite**. XXIII EAACI Congres. June 2004; Abstract book: 67

Во дијагноза на алергискиот ринитис, улога имаат повеќе методи меѓу кои кожен прик тест, РАСТ и назалната провокација. Цел на студијата била да се испита уделот на секој од нив во дијагнозата на ова често заболување. Биле испитани 25 пациенти со целогодишен алергиски ринитис кон *Dermatophagoides pteronyssinus* (D.p.) и *Dermatophagoides farinae* (D.f.). Линеарната регресивна анализа покажала корелација меѓу назалната провокација со D.p. и РАСТ, меѓу назалната провокација и кожниот прик тест, како и меѓу кожниот прик тест и РАСТ. Кај D.f. корелацијата меѓу назалната провокација и РАСТ била сигнификантна, како и меѓу кожниот прик тест и РАСТ, но значајна корелација не била најдена меѓу назалната провокација и кожниот прик тест.

Д-р Билјана Ѓорѓиевска

Биографски податоци за кандидатката

Д-р Билјана Горѓиевска е родена во Скопје 1971 година. Основно и средно образование завршила во Скопје со одличен успех. На Медицинскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје се запишала во 1990 година, а дипломирала во 1999 година со просечен успех 8,44. Од 1999 година е вработена на ЈЗУ Универзитетска Клиника за кардиологија во Скопје.

Стручно-научна дејност

Специјалистичкиот испит го положила во март 2006 година и се стекнала со звање специјалист по интерна медицина. Своите работни задачи на ЈЗУ Универзитетска клиника за кардиологија ги извршува во Васкуларната лабораторија, вклучена е во работата на стационарот при Клиниката, Лабораторијата за коронарен стрес тест, како и во амбулантно-дијагностичкиот оддел. Во ноември - декември 2004 година, била на двомесечен стручен престој во The Methodist Hospital, Cardiology Section, Department of Medicine, Baylor College of Medicine, Houston, Texas, USA. Во април 2009 година била на едномесечен стручен престој во Cleveland Clinic, Heart and Vascular Institute, Section of Vascular Medicine, Cleveland, Ohio, USA. Била едукатор – предавач на Втората школа за примена на коронарниот стрес тест и рехабилитација на болните со кардиоваскуларни заболувања, организирана од Здружението на кардиолози на Македонија, во декември 2005 година. Член е на Македонското кардиолошко здружение, Лекарската комора на Македонија и Европското кардиолошко здружение. Течно зборува и пишува англиски јазик. Била учесник во подготвување на Националната стратегија за третман на акутен миокарден инфаркт со СТ-сегмент елевација (СТЕМИ)/2003. Учествовала на повеќе домашни и меѓународни конгреси и симпозиуми од областа на кардиологијата.

Трудови за рецензија

1. Ј.Павловска, И.Пеовска, Е.Ч апароска, **Б.Горѓиевска.** **Спиринолактон во третман на срцева слабост.** Македонски медицински преглед. 2001;55:1-2:30-33.

Срцевата слабост, како синдром со комплексна патофизиологија, денес доживува кулминантен интерес во светски рамки. Во последните десет години опсервирани се значајни промени во скоро сите класични и фундаментални концепти кои биле основа на нашето клиничко разбирање на овој синдром. Основниот пресврт во разбирањето на оваа проблематика е срцевата слабост како невроендокрина дисфункција која своевремено е разбрана само како компензаторна реакција на организмот на настанатата состојба, а сега е утврдена како хронична деструктивна појава, при што хронично се активирани симпатичниот систем, ренин – ангиотензин - алдостеронскиот систем, ендотелната дисфункција со ослободување на ендотелини, цитокини и вазопресин. Од овде произлегува основата на современата терапија на срцевата слабост и користењето на лекови кои покомплетно ги инхибираат овие системи.

2. **Ј.Павловска, И.Пеовска, Д.Поп-Ѓорчева, Б.Горгиевска, Б.Танева. Хиберниран миокард - клинички предизвик и дилема.** Македонски медицински преглед. 2001; 55:5-6:229-233.

Под поимот хиберниран миокард се подразбира состојба на хронична реверзибилна дисфункција на левата комора како резултат на коронарна артериска болест. КАБ е водечка причина за морбидитет и морталитет во развиените земји и во земјите во развој и опсежноста на левовентрикуларната дисфункција е една од основните детерминанти на прогнозата. Терапијата вклучува медикаментозен третман, трансплантација на срце кај напредната срцева слабост но сепак кај многу други пациенти коронарната реваскуларизација претставува тераписки пристап во третманот на хибернираниот миокард. Потребна е точна проценка кои пациенти ќе имаат бенефит од реваскуларизација на миокардот, а кај кои медикаментозниот третман е доволен за контрола на болеста.

3. **Ј.Давчева, И.Пеовска, Б.Танева, О.Калпак, М.Бошевски, Б.Ѓоргиевска. Тестови на оптоварување кај пациенти со хронична срцева слабост.** Македонски медицински преглед. 2002; 56:5-6:264-267.

Намалувањето на функционалниот капацитет е централно збиднување кај пациентите со срцева слабост. Процената на кардиореспираторниот капацитет е важен дел од клиничката евалуација и тераписката одлука. Кај повеќето пациенти со конгестивна срцева инсуфициенција, симптомите не се присутни во мирување, но физичкото оптоварување е значително намалено.

4. **Ќаев М., Радуловиќ В., Кедев С., Горгиевска Б., Златановиќ Н. Компаративност на прогностичката вредност на раниот ниско дозиран и доцниот симптом лимитирачки тест на оптоварување со коронарната ангиографија кај пациенти со некомплицуван миокарден инфаркт.** Втор македонски конгрес за кардиологија со меѓународно учество, 26-29 јуни, Охрид, Република Македонија, Зборник на извадоци с. 34 (Л2.10).

Целта на студијата била евалуација на прогностичката вредност на раниот ниско дозиран и доцниот симптом лимитирачки тест на оптоварување наспроти наодите на коронарната ангиографија. Анализираниот група ја сочинувале 43 пациенти со некомплицуван миокарден инфаркт од кои 39 мажи и 4 жени на возраст од 41-66 години. Коронарна ангиографија била направена кај сите пациенти. Резултатите покажале дека позитивниот ран и касен тест на оптоварување потврдува постоење на сигнификантна коронарна стеноза. Негативниот ран ниско дозиран тест на оптоварување не исклучувал сигнификантни коронарни стенози. Симптом лимитирачкиот тест идентификувал повеќе пациенти со индуцибилна исхемија кои се со ризик за идни кардијални збиднувања и кои можат да имаат корист од раните интервентни процедури.

5. Трајчески Т., Кедев С., Георгиевска-Исмаил Q., Бошков В., Вавлукис-Бушева М, Попоска Л, Христовски Ж, Бошевски М, Зимбаков Ж, **Горгиевска Б.**, Јосимовски С. **Морфиум и динамика на клиничката слика при акутен инфаркт на миокардот (АИМ).** Втор македонски конгрес за кардиологија со меѓународно учество, 26-29 јуни, Охрид, Република Македонија. Зборник на извадоци с. 39 (П2.19).

Во студијата била иследувана група од 74 пациенти на возраст од 40 до 65 години, 43 мажи и 31 жена со дијагноза за акутен миокарден инфаркт. 48,4% од сите пациенти немале воопшто потреба од морфиумска аналгезија. Независен предиктор за морфинска конзумација претставувало почетното ниво на сомневање за миокарден инфаркт, СТ сегмент промените при приемниот ЕКГ, машкиот пол, анамнезата за ангина пекторис и за конгестивна срцева слабост. Било заклучено дека потребата за администарција на морфиум кај пациенти со суспектен или дефинитивен АМИ се разликуваат во различните подгрупи на пациенти и особено високи дози се неопходни кај оние пациенти со висок сомнеж за АМИ при прием.

6. Павловска Ј, Танева Б, Пеовска И, **Горгиевска Б**, Максимовиќ Ј, Тошев С, Чапароска Е, Бошевски М. **Prestarium (Perindopril) во третманот на хронична срцева слабост.** Втор македонски конгрес за кардиологија со меѓународно учество, 26-29 јуни, Охрид, Република Македонија. Зборник на извадоци с. 48 (Л3.5.).

Целта на студијата била да се евалуира терапевската ефикасност на АКЕ инхибиторот престариум во третманот на хронична срцева слабост кај пациентите од трето животна доба. Во студијата биле вклучени 38 пациенти со хронична срцева слабост на средна возраст од 65+/- 5 години, кај кои бил иследуван терапевскиот ефект на престариум во период од 18 месеци. Ефикасноста на престариум во третманот на срцева слабост била потврдена со подобрување на стрес тест толеранцијата, клиничкиот статус и квалитетот на живот.

7. Павловска Ј, Танева Б, Пеовска И, **Горгиевска Б**, Максимовиќ Ј, Тошев С, Чапароска Е, Бошевски М. **Ефектот на антихипертензивните лекови на крвниот притисок за време на стрес тестот.** Втор македонски конгрес за кардиологија со меѓународно учество, 26-29 јуни, Охрид, Република Македонија. Зборник на извадоци с. 159 (П12.15).

Пред изведувањето на коронарниот стрес тест, треба да се знаат медикаментите кои ги зема пациентот, како и индикациите за тестирањето. Особено е важно да се знаат механизмите на дејство на лековите и влијанието врз интерпретацијата на резултатот од коронарниот стрес тест. Во студијата бил испитуван ефектот на различни класи на антихипертензивни лекови на крвниот притисок. Агенсите кои биле евалуирани вклучувале бета блокатори, калциум антагонисти, ангиотензин конвертирачки ензим инхибитори и диуретици, кои биле администрирани во рандомизирана студија. Опсервациите покажале

различен хемодинамски одговор на напор на четирите класи на антихипертензивни лекови што може да има влијание на тераписката апликација на овие лекови.

8. Bosevski M, Tosev S, Davceva J, Meskoska S, Andova V, Caparoska E, Vavlukis M, Gorgievska B, Trajcevski T, Peovska I. **The treadmill test in the diagnosis and evaluation of the patients with peripheral and coronary arterial disease.** Втор македонски конгрес за кардиологија со меѓународно учество, 26-29 јуни, Охрид, Република Македонија. Зборник на извадоци с. 194 (П14.57).

Целта на студијата била компарација на времето на појава на клаудикација со тестот на оптоварување и АБ индекс кај пациенти со периферна и коронарна артериска болест. Во студијата биле вклучени 21 пациенти иследувани со коронарен стрес тест и континуирана доплерсонографија. Било заклучено дека тестот на оптоварување е корисен метод во дијагноза и евалуација на функционалниот капацитет на пациентите со конкомитантна периферна и коронарна артериска болест.

9. Пејков X, Павлова-ДавчеваJ, Петровски B, Лазаров J, Горгиевска B, Танева B, Мешковска C, Ношпал M, Чапаровска T, Димитровски M, Трајков И, Чапаровска E, Бошевски M. **Доверливост на коронарниот стрес тест во дијагностицирање на коронарната артериска болест кај жените.** Втор македонски конгрес за кардиологија со меѓународно учество, 26-29 јуни, Охрид, Република Македонија, Зборник на извадоци с. 177 (П.14.21).

Целта на трудот била да се евалуира доверливоста на коронарниот стрес тест во дијагнозата на коронарната артериска болест кај жени, компарирано со нивните коронарографски наоди. Во периодот од јануари 2000 до јануари 2001 година биле изведени 5263 теста, од кои 3602 кај мажи и 1661 кај жени. Кај 72 пациентки тестот на коронарната резерва бил позитивен и кај нив била направена коронарографија. Од добиените резултати било заклучено дека КСТ нема доволен степен на доверливост во дијагностицирање на КАБ кај жени компарирано со нивните коронарографски наоди.

10. Давчева-Павловска J., Груева J., Танева B., Проевска D., Пеовска И., Горгиевска B. **Стрес-тест и коронарна артериска болест кај постари пациенти.** XVI Конгрес на лекарите на Република Македонија со меѓународно учество, Охрид, 4-7 јуни 2003. Зборник на извадоци с.59 (Р ПО 43).

Целта на студијата била да се детерминира дијагностичката и прогностичката корист на стрес-тестот кај постари индивидуи. Во студијата биле вклучени 46 пациенти со возраст над 65 години со градна болка и кај сите бил направен стрес-тест и коронарна ангиографија. Ангиографијата открила значајна КАБ кај 30 пациенти, а не идентификувала значајни лезии кај 16 пациенти. Од резултатите било

заклучено дека стрес-тестот останува неинвазивен дијагностички тест на избор за откривање КАБ кај постари пациенти.

11. Павловска Ј., Танева Б., Проевска Д., Калпак О., Пеовска И., Ѓорѓиевска Б. **Антихипертензивен ефект на периндоприл кај постари пациенти.** XVI Конгрес на лекарите на Република Македонија со меѓународно учество, Охрид, 4-7 јуни, 2003. зборник на извадоци с.59 (Р ПО 44).

Целта на студијата била да се процени антихипертензивниот ефект на АКЕ-инхибиторот периндоприл кај постари пациенти, над 65 години, со дијастолен крвен притисок над или еднаков на 90 и под или еднаков на 110 ммХг. Во испитувањето биле вклучени 39 пациенти со примарна хипертензија. Истражувањето било извршено пред и по 3 и 6 месеци од третманот. Од добиените резултати било заклучено дека периндоприл ефикасно го редуцира нивото на крвниот притисок (систолен, дијастолен и среден) без ефекти на срцевата фреквенција. Периндоприл предизвикува додатно намалување на дијастолниот КП за околу 2 mmHg и систолниот КП за 4-5 mmHg.

12. Павловска Ј., Танева Б., Груева Л., Ѓорѓиевска Б., Пеовска И. **Коронарен стрес-тест кај пациенти со стабилна ангина пекторис после поп Q миокарден инфаркт.** Прв конгрес на лекарите по општа медицина на Македонија со меѓународно учество, 2-6 јуни 2004, Охрид.

Целта на студијата била евалуација на ефикасноста на стрес-тестот кај пациенти после прележан поп Q и Q миокарден инфаркт и потребата од натамошни интервентни процедури. Во испитувањето, 50 пациенти со миокарден инфаркт постар од три месеци и присутна ангина пекторис биле подложени на тест на оптоварување. Од добиените резултати било заклучено дека тестот на оптоварување кај пациенти со стар миокарден инфаркт и ангина индуцирана со напор ја потврдува проценката во идентификација на високоризични пациенти кои би можеле да имаат корист од соодветна навремена интервенција.

13. Ѓорѓиевска Б., Павловска Ј., Груева Л., Танева Б. **Електрокардиограм при оптоварување и коронарографија кај пациенти со градна болка.** Институт за срцеви заболувања, Клинички центар, Медицински факултет, Скопје, Р.Македонија. Прв конгрес на лекарите по општа медицина на Македонија, со меѓународно учество, 2-6 јуни 2004, Охрид.

Целта на студијата била да се утврди сензитивноста и специфичноста на стрес-тест резултатите компарирани со коронарографскиот наод. Испитувани биле 60 пациенти на возраст од 28 до 75 години. Добиени се следниве резултати: сензитивност 66%, специфичност 89%, ефикасност 69%, вредност на позитивниот ЕКГ наод 97%, а вредност на негативниот ЕКГ наод 30%. Со тоа е утврдена добра дијагностичка вредност на ЕКГ при оптоварување.

14. L. Lazarov, V. Boskov, I. Trajkov, M. Dimitrovski, T. Caparoska, S. Tosev, A. Georgievski, **B. Gorgievska. Treatment of acute myocardial infarction with initial sustained ventricular arrhythmias.** ESC-XXVI Congress of the European Society of Cardiology, 28th August - 1st September 2004, Munich, Germany, Abstract: P1712.

Целта на студијата била да се испитаат инциденцата, најсоодветниот третман и морталитетот кај пациенти со АМИ комплициран со вентрикуларни аритмии (VF/VT). Главното прашање после иницијалната ресусцитација било кој би требало да биде најоптимален третман на АМИ: примарна PCI или тромболиза. Од добиените резултати било заклучено дека и покрај напредокот во третманот на АМИ во последниве години, појавата на VF/VT е асоцирана со лоша прогноза. Придружен е обично со екстензивна некроза со или без акутна срцева слабост. Примарната PCI и тромболиза имале значаен ефект на намалувањето на стапката на морталитет од АМИ + VT/VF, но PCI треба да биде прв избор по иницијалната кардиопулмонална ресусцитација.

15. J.Davceva Pavlovska, G.Pemova, B.Taneva, **B.Gjorgjievska. Lipoprotein status in hypertonic people.** 1st Congress of hyperlipoproteinemia of Serbia and Montenegro, Association for atherosclerosis of Serbia and Montenegro, Section for endocrinological and metabolic disorders, September 15-17 2004, Novi Sad, Serbia and Montenegro. Зборник на извадоци с.105.

Во испитувањето бил анализиран липопротеинскиот статус кај 116 пациенти со хипертензија и контролна група од 55 здрави лица. Резултатите покажале дека постои специфичен липопротеински дисбаланс кај хипертоничарите. Не била најдена голема разлика во вредностите на триглицеридите, вредностите на вкупниот холестерол и LDL биле поголеми кај хипертоничарите отколку кај здравите лица, а исто така кај нив бил поголем и индексот на атеросклероза во однос на контролната група. Центрите за кардиоваскуларни болести можат со систематско и рано откривање на липопротеинскиот дисбаланс да влијаат на превенција на ризик-факторите.

16. L. Lazarov, V.Kotevski, S.Tosev, I.Pejkov, T.Chaparovska, A.Georgievski, **B. Gorgievska, I.Tonovska. Sustained ventricular arrhythmias and mortality among patients with acute myocardial infarction.** Institute for Heart Diseases, University Clinical Center, Medical Faculty, Skopje, Republic of Macedonia. XVth World Congress of Cardiology, 2-6 September, 2006, Barcelona, Spain Abstract: P1336 (Poster No.80395).

Целта на студијата била испитување на интрахоспиталната инциденца, најпогодниот третман и морталитетот на пациентите со акутен миокарден инфаркт комплициран со вентрикуларни аритмии (VF/VT). Во студијата биле вклучени вкупно 9406 пациенти со акутен миокарден инфаркт во периодот 1994-2005 година, и подгрупа на пациенти од 1999-2005 поради предоминантната употреба на PCI и тромболиза. Резултатите покажале дека VF/VT инциденцата била 6,3% со вкупен

морталитет од 40,5%. Во субгрупата инциденцата од VF/VT била 6,3% со стапка на морталитет од 37,5%. Заклучено било дека и покрај напредокот во третманот на АМИ во последните години, појавата на VF/VT е асоцирана со лоша прогноза. Според добиените резултати, авторите заклучиле дека примарната PCI и тромболиза имаат значаен ефект врз намалувањето на стапката на морталитет од АМИ+VF/VT.

17. Давчева Павловска Ј, Груева Ѓорчева Л, Танева Б, Ѓорѓиевска Б, Пеовска И. **Корелација помеѓу ангиографскиот наод и ST сегмент депресијата за време на периодот на опоравување од коронарниот стрес-тест кај пациенти со исхемична болест на срцето.** Трет македонски конгрес за кардиологија, Охрид, Република Македонија, 21-24 јуни 2006. Зборник на извадоци с. 71 (086).

Целта на студијата била да се испита заемната врска меѓу ST сегмент депресијата за време на периодот на опоравување и големината на коронарната артериска болест. Во студијата биле вклучени 50 пациенти (средна возраст 54 +/- 7, мажи 48) со ангиографски докажана КАБ. Инциденцата на повеќесадовна коронарна болест била значајно повисока кај пациентите со ST депресија или само во периодот на опоравување. Заклучено е дека појавата на ST сегмент депресија за време на периодот на опоравување може да биде од корист во предвидување на големината на КАБ.

18. N.Zlatanovic, S.Kedev, N.Gjorgov, B.Miletic, D.Kovacevic, I.Trajkov, A.Georgiev, B.Gorgievska, V.Boskov, V.Borozanov. **Even belated pulse amplitude adjustment can yield significant initial pacemaker longevity gain.** 13th World Congress on Heart disease, International Academy of Cardiology, Annual Scientific Sessions 2007, July 28-31, 2007, Vancouver, Canada. Vol. 5, No.1 s.93.

Новата проектирана трајност на батеријата била 81,05 месеци што претставува пораст од 12,41 месец со статистичка сигнификантност ($p < 0,01$). Позитивна корелација е најдена и кај новата пулсна амплитуда и вредноста на потенцијалот на батеријата како и меѓу иницијалната и нова вредност на потенцијалот на батеријата. Промената на пулсната амплитуда треба да се применува секогаш и секаде каде што тоа го дозволуваат параметрите.

19. N.Zlatanovic, S.Kedev, B.Miletic, A.Georgiev, N.Gjorgov, D.Kovacevic, I.Trajkov, B.Gjorgievska, V.Boskov. **Relation between pulse amplitude adjustment and pacemaker longevity.** Venice Arrhythmias, 10th International Workshop on Cardiac Arrhythmias, Venice, October 7-10, 2007. Vol 18, Suppl.2. s. 104.

Следени се 50 пациенти со имплантиран пејсмејкер во периодот 2003-2006 година. Сите пејсмејкери работеле во фабричкиот модел на работа. Со намалување на пулсната амплитуда била добиена временска заштеда од 12,33 месеци која имала статистичка значајност. Најголема заштеда била добиена кај максимално проценетата времетрајност од дури 15,6 месеци. Се заклучило дека прилагодувањето на пејсмејкер параметрите,

како едноставна и рутинска процедура треба редовно да се практикува.

20. N. Zlatanovik, S. Kedev, N. Gjorgov, A. Georgiev, **B. Gjorgievska**, D. Kovacevik, I. Trajkov, V. Boskov. **Pulse amplitude and pacemaker longevity gain - 12 months later.** 14th World Congress on Heart Disease, Toronto, Canada, July 26-29, 2008. Abstract No 313.

Целта на студијата била да се утврди дали регулирањето може да одржи изводлива долготрајност. Во студијата биле вклучени 50 пациенти со имплантиран пејсмејкер. По добиените резултати било заклучено дека намалувањето на пулсната амплитуда може да одржи долготрајност преку 12 месеци.

Д-р Владимир Јован Аврамоски

Биографски податоци за кандидатот

Д-р Владимир Аврамоски е роден во Тетово на 29 август 1976 година. По завршувањето на основното и средно медицинско образование во 1994 година, се запишал на Медицинскиот факултет во Скопје, на кој што дипломирал во 2001 година со просек 8,50. По завршувањето на лекарскиот стаж се вработил на Клиниката за гастроентерохепатологија при Медицинскиот факултет. Стручниот испит го положил во јуни 2002 година. Од 2003 година е унапреден во звањето помлад асистент по предметот интерна медицина, а во 2007 реизбран при Катедрата за интерна медицина на Медицинскиот факултет во Скопје. Од Јуни 2008 година е специјалист по интерна медицина. Во соработка со ДААД (Германија) и Пактот за стабилност, во август 2008 реализирал посета на Универзитетската клиника за гастроентерологија и хепатологија во Еппендорф, Хамбург под менторство на проф. А. Лохсе.

Досега има објавено повеќе од 20 научни трудови, во кои во некои од нив е носител, а во повеќето учествува како коавтор. Член е на Македонското здружение на гастроентеролози и хепатолози, а досега има учествувано на неколку конгреси во нашата земја и странство.

Претходно објавените трудови на кандидатот се рецензирани во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ бр. 829/03 и 914/07.

Трудови за рецензија

1. Р. Попова, В. Серафимоски, М. Нешковски, Н. Јоксимовиќ, М. Генадиева, М. Трајковска, Д. Трајков, А. Рамадани, В. Андреевски, **В. Аврамоски**, Б. Тодоровска. **Конгенитални цисти на холедохусот.** 8-ми Македонски конгрес по гастроентерологија и хепатологија со меѓународно учество, Зборник на трудови, Охрид, 24-27 септ, 2008.

Збирно е прикажана групата на пациенти со вродени холедохални цисти-релативно ретка и претежно педијатриска патологија, која заради својот асимптоматски тек, некогаш се сретнува и кај адултната популација.

Анализирани се ултрасонографските параметри, но и оние на техниките на ендоскопската ретроградна холангиографија, перкутаната трансхепатална холангиографија и магнетната резонантна холангиографија, релевантни за поставување на точна дијагноза, морфолошките карактеристики и локализацијата, како и клиничките импликации. Анализирани се потенцијалот и на цитолошката анализа на жолчен сок во насока на можната малигнизација.

2. В. Чаловска-Иванова, Б. Тодоровска, М. Трајковска, М. Генадиева-Димитрова, **В. Аврамоски**, Е. Цуракова, Н. Јоксимовиќ, В. Серафимоски. **Наши искуства во третманот на хроничниот вирусен хепатит Б и Ц со интерферон.** 8-ми Македонски конгрес за гастроентерологија и хепатологија со меѓународно искуство, Зборник на трудови, Охрид, 24-27 септ, 2008.

Во трудот авторите прикажуваат сопствени искуства во третманот на хроничниот Б и Ц хепатит со пегилиран интерферон алфа 2а, а кај пациентите со хроничен хепатитис Ц во комбинација и со Рибавирин. Согласно со прикажаните резултати, успехот во третманот е компатибилен со светските искуства. Посебен осврт е направен на несаканите ефекти од терапијата со интерферон, како една од причините за прекин на третманот.

3. Нешковски М, Серафимоски В, Јоксимовиќ Н, **Аврамоски В**, Андреевски В, Генадиева М, Рамадани А, Усахи У. **Перкутано третирање на високите билијарни опструкции.** 8-ми Македонски конгрес за гастроентерологија и хепатологија со меѓународно учество, Зборник на трудови, Охрид, 24-27 септ, 2008.

На група од 256 пациенти, за прв пат се анализирани резултатите од техниката на перкутано ендопротезирање кај пациентите со високи малигни и немалигни билијарни стриктури. Анализирани се предностите на новата техника во однос на успешноста на стентирање и природата на опструкцијата. Од особено значење е нагласувањето на фактот дека овој тип на ендопротезирање е соодветна алтернатива на хируршките билиодигестивни анастомози кај иноперабилните малигни стриктури. Кај дел од малигните стриктури, техниката во одредени клинички ситуации се инагоуира и како единствена лечебна алтернатива.

4. Нешковски М, Серафимоски В, Јоксимовиќ Н, Попова Р, Трајковска М, Генадиева М, **Аврамоски В**, Андреевски В. **Интраторуморска хемотерапија на билио-панкреатични неоплазми.** 8-ми Македонски конгрес за гастроентерологија и хепатологија со меѓународно учество, Зборник на трудови, Охрид 24-27 септ, 2008.

Во рамките на оваа студија работена на 24 пациенти, за прв пат се анализираат ефектите од интраторуморската хемотерапија на билио-панкреатичните неоплазми, како нова и иновативна техника и терапевска опција, кај случаите непогодни за радикален хируршки третман и претходно оперативно лекуваните со рецидиви. Проспективното и

неконтролирано следење на обработуваната група покажа стапка на преживување од над 3 години во преку 50% од случаите, што само по себе ја прави оваа терапевска опција мошне примамлива за натамошни иследувања.

5. М. Трајковска, В. Серафимоски, М. Милошевски, М. Генадиева, Р. Попова, В. Чаловска, **В. Аврамоски**, К. Старделова, Е. Цуракова. **Цироза и портална хипертензија – дуплекс доплер евалуација на хемодинамиката кај развиената болест.** 8-ми Македонски конгрес за гастроентерологија и хепатологија со меѓународно учество, Зборник на трудови, Охрид 24-27 септ, 2008.

Трудот прикажува резултати од сонографска евалуација на портното стебло со примена на дуплекс доплер на субјекти со портална хипертензија на циротична основа во компарација со здрава контролна група. Од добиените резултати може да се заклучи дека порталната хипертензија несомнено дава рани промени во брзината, правецот и дијаметарот на портното стебло, притоа со пораст на индексот на отпор (РИ) на лиеналната артерија и пад на РИ на хепатичната артерија. Промените во венското портно стебло корелираа со степенот на црnodробна оштета проценета преку Child-Pugh скоринг системот, па оттаму следи и користа на доплер-сонографијата во проценка на ризикот од варикозитетно крварење.

6. Нојков Б, Крстевски М, Василевски В, Мишевски Ј, Дерибан Г, Трајков Д, Старделова-Гривчева К, Тодоровска Б, Андреевски В, Рамадани А, **Аврамоски В.** **Ендоскопска балон дилатација кај пациенти со ахалазија.** 8-ми Македонски конгрес за гастроентерологија и хепатологија со меѓународно учество, Зборник на трудови, Охрид 24-27 септ, 2008.

Трудот ги анализира клиничките карактеристики на пациентите со ахалазија и ефективноста на терапијата со пневматска балон дилатација. Иницијалниот одговор кај лекуваните болни е од пресудио значење за проценка на долгорочните ефекти од терапијата. Истовремено се укажува дека 50% од пациентите се асимптоматски или со значително подобрување на симптомите во период од 1 година од почетокот на третманот, што само ја потврдува ефективноста и сигурносниот профил на терапевската техника.

7. Андреевски В, Василевски В, Мишевска П, Крстевски М, Попова Р, Мишевски Ј, Дерибан Г, Рамадани А, **Аврамоски В**, Тодоровска Б, Исахи У, Цуракова Е. **Гастроинтестинални ризик фактори и прогноза кај пациенти со коронарна артериска болест на терапија со Аспирин и Клопидогрел наспроти останатите болни со пептично улкусно крварење.** 8-ми Македонски конгрес за гастроентерологија и хепатологија со меѓународно учество, Зборник на трудови, Охрид 24-27 септ, 2008.

Прикажани се и статистички се мерени гастроинтестиналните ризик-фактори и прогнозата кај пациенти со коронарна артериска болест на

антиромбоцитна терапија со улкусно крвање споредено со останатите болни со улкусно крвање. Авторите заклучуваат дека дијабетесот доминира како коморбидна состојба во групата со КАБ, а севкупната прогноза е полоша споредено со контролната група. Истовремено се потенцира потребата од поединечна проценка на гастроинтестиналните ризик-фактори и особено присуството на улкусна болест, како задолжителна.

8. Јоксимовиќ Н, Серафимоски В, Старделова К, Тодоровска Б, Андреевски В, Аврамоски В. **Менахирање во стејџингот на ректалниот карцином.** 8-ми Македонски конгрес за гастроентерологија и хепатологија со меѓународно учество, Зборник на трудови, Охрид 24-27 септ, 2008.

Прикажан е и анализиран дијагностичкиот потенцијал на трансендоскопската ректосонографија да ја прикаже структурата и длабочината на карциномите на ректумот, во однос на хистолошките слоеви на ѕидот. Истовремено е прикажан потенцијалот за детекција на регионални лимфни јазли, односно степенување на малигните лезии, а со тоа и на можноста за оперативен третман. Со успех се прикажува и потенцијалот на ректосонографијата да ги препознае и диференцира малигните неоплазми на околните органи кои го инволвираат ректумот. Резултатите јасно покажуваат дека ендосонографијата е комплементарна со останатите дијагностички процедури кај пациенти со ректален карцином.

9. Тодоровска Б, Јоксимовиќ Н, Чаловска-Иванова В, Нојков Б, Андреевски В, Аврамоски В, Цуракова Е. **Црнодробна цироза и нејзините компликации, честа индикација за хоспитализација – наши искуства.** 8-ми Македонски конгрес за гастроентерологија и хепатологија со меѓународно учество, Зборник на трудови, Охрид 24-27 септ, 2008.

Прикажани се и статистички се измерени епидемиолошките карактеристики на пациенти со црнодробна цироза како и видот на компликации кои се причина за чести хоспитализации. Напреднатоста на болеста се издвојува како основен фактор за појава на компликации, меѓу кои најчести се варикозното крвање, рефрактерниот асцитес и појавата на хепатална енцефалопатија.

10. Тодоровска Б, Чаловска-Иванова В, Јоксимовиќ Н, Попова Р, Димитрова-Генадиева М, Трајков Д, Нојков Б, Андреевски В, Аврамоски В, Цуракова Е. **Несакани ефекти при третман со антивирусна терапија кај пациенти со хроничен хепатит Б и Ц.** 8-ми Македонски конгрес за гастроентерологија и хепатологија со меѓународно учество, Зборник на трудови, Охрид 24-27 септ, 2008.

Трудот ја евалуира појавата на несакани ефекти од примената на антивирусна терапија кај пациенти со хроничен Б и Ц хепатитис, интензитетот и нивната застапеност зависно од типот на инфекција. При тоа се потенцира мисливиот карактер на несаканите ефекти и ретката

потреба од прекин на терапијата, како и ноторниот факт дека комбинираната терапија со пег-интерферон и рибавирин е обременета со повеќе нусефекти споредено со монотерапијата со интерферон кај болни со хроничен Ц хепатитис.

11. В. Чаловска-Иванова, **В. Аврамоски**, Б. Тодоровска, У. Исахи, В. Перцан, В. Андреевски, М. Нешковски, В. Серафимоски. **Стеатоза индуцирана од хепатитис Ц вирусот во споредба со неалкохолно замастениот црн дроб**. 8-ми Македонски конгрес за гастроентерологија и хепатологија со меѓународно учество, Зборник на трудови, Охрид 24-27 септ, 2008.

Анализирани се преваленцата на метаболичкиот синдром и инсулинската резистенција кај пациентите со неалкохолна стеатоза на црниот дроб и во склоп на хроничниот Ц хепатитис, како и уделот на истата во степенот на црnodробното оштетување. Покажано е дека постои корелација меѓу степенот на неалкохолно замастување на црниот дроб и појавата на метаболички синдром и инсулинска резистенција. Особено значајно е што кај пациентите со хроничен Ц хепатитис, некронинфламацијата и фиброзата се поизразени споредено со неалкохолната стеатоза на црниот дроб, што имплицира голема улога на хроничниот Ц хепатитис во генерирањето на стеатотичните промени.

12. Андреевски В, Јоксимовиќ Н, Серафимоски В, Нешковски М, Чаловска В, Димитрова М, Трајковска М, Старделова К, Милошевски М, Рамадани А, Тодоровска Б, **Аврамоски В**, Трајков Д, Нојков Б, Исахи У, Цуракова Е. **Тек и прогноза на хепатореналниот синдром – наши искуства**. 8-ми Македонски конгрес за гастроентерологија и хепатологија со меѓународно учество, Зборник на трудови, Охрид 24-27 септ, 2008.

Прикажани се првите лични искуства на авторите со третирањето и проценката на текот и прогнозата кај пациенти со хепаторенален синдром. Прикажана е јасната корелација меѓу крајниот исход на болните и опоравувањето на бубрежната функција и подобрувањето на црnodробната функција било спонтано било со примена на медикаментозна терапија.

Д-р Марија Вавлукис

Биографски податоци за кандидатката

Д-р Марија Вавлукис завршила Средно медицинско училиште „Д-р Панче Караџов“ во Скопје. На Медицинскиот факултет, при Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје дипломирала во 1988 година со просек 9,32. Специјализација по интерна медицина завршила во февруари 1998 година, а супспецијализација по кардиологија во 2008 година. Магистрирала во 2002 година со тема: „Миокардна перфузиона томосцинтиграфија во дијагнозата, ризик стратификацијата,

евалуацијата на терапија и прогнозата на болни со КАБ“. Докторирала во февруари 2008 година со тема: „Предиктори на клиничкиот тек по хируршка ревакуларизација на миокардот кај пациенти со коронарна артериска болест“. Вработена е на Универзитетската клиника за кардиологија од јануари 1994 година. Учествувала на бројни конгреси, семинари и симпозиуми, особено од областа на нуклеарната кардиологија.

Стручна дејност

Има акумулирано клиничко искуство со амбулантско и хоспитално лекување на болни со кардиоваскуларни болести, како и самостојно практикување на неколку неинвазивни дијагностички методи: коронарен стрес тест, 24-часовно ЕКГ и АБП мониторирање по Холтер и клиничка нуклеарна кардиологија.

Едукативна активност

Од 1996 до 2007 година е избрана за помлад асистент, а потоа асистент по предметот интерна медицина. Во текот на учебната 1998/99 година била професор по предметот интерна медицина во Средното медицинско училиште „Д-р Панче Караџозов,“. Во периодот 2001-2004 година била едуцирана, а потоа била вклучена како едукатор-фасилитатор во програмата за едукација на лекарите од примарната здравствена заштита во Република Македонија за рационална примена на лекови, при Министерството за здравство, финансирано од СЗО и Светска банка. Лиценциран ментор е од 2007 година, во склоп на програмата за едукација на ментори и едукатори, организирана од Министерството за здравство, Лекарската комора на Македонија и Македонското лекарско друштво.

Стручно-научна активност

Била соработник на неколку проекти финансирани од Министерството за наука (резултатите од два од нив се преточени во магистерскиот и докторскиот труд), Министерството за здравство како и во еден интернационален проект под покровителство на IAEA (International Agency for Atomic Energy). Како соработник партиципирала во следните проекти:

-“Клиничка евалуација, следење, прогноза и квалитет на живеење по успешна ревакуларизација со аорто-коронарна байпас хирургија кај пациенти со коронарна артериска болест”, под раководство на проф. Владимир Борозанов и проф. Љубица Георгиевска-Исмаил.

-“Дијагноза, ризик стратификација, евалуација на терапија и прогноза на коронарната артериска болест со методот на миокардна перфузиона сцинтиграфија”, под раководство на научен советник д-р-сци Ј. Максимович.

-Assessment of left ventricular function in coronary artery disease with nuclear techniques – во организација на IAEA (International Atomic Energy Agency).

-“Појава и прогресија на коронарна артериска болест на срцето кај пациенти со шеќерна болест тип 2”, под раководство на научен соработник д-р Љубица Георгиевска-Исмаил и проф. д-р Владимир Борзанов.

Автор или коавтор е на околу 130 стручни и научни трудови, од кои тринаесет во целост се објавени во медицински списанија во земјава и надвор од неа, а единаесет во индексирани списанија.

Активности во стручни асоцијации: Активно членува во повеќе стручни и професионални асоцијации и здруженија: Лекарската комора на Македонија, Македонското лекарско друштво, Македонско кардиолошко здружение, Здружението за хипертензија, Европско здружение по кардиологија, Европско здружение за превентивна медицина, Работната група за нуклеарна кардиологија при Европското кардиолошко здружение. Во моментот е член на Работната група за имплементација на препораките за лекување – проектот за унапредување на здравствениот сектор, финансиран од Светската банка.

Научни и стручни трудови досега рецензирани:

Трудовите 1-3 се рецензирани во постапката за избор за помлад асистент. Рефератот е објавен во Билтенот на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” во Скопје бр. 653/96 година.

Трудовите 4-14 се рецензирани во постапката за избор за асистент. Рефератот е објавен во Билтенот на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” во Скопје бр. 727/99 година.

Трудовите 15-30 се рецензирани во постапката за повторен избор за асистент. Рефератот е објавен во Билтенот на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” во Скопје бр. 802/01 година.

Трудовите 31-94 се рецензирани во постапката за втор повторен избор за асистент. Рефератот е објавен во Билтенот на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” во Скопје бр. 846/04 година.

Трудови за рецензија

1. Вавлукис М, Борзанов В, Георгиевска-Исмаил Љ. Невролошки компликации кај пациенти со коронарна артериска болест третирани со аорто-коронарна байпас хирургија. Епилепсија: 2006; 2: 15-25.

Целта на истражувањето била да се идентификуваат предиктори на рани невролошки компликации кај пациентите со КАБ третирани со хируршка миокардна ревакуларизација. Во студијата биле вклучени 749 пациенти со КАБ третирани со хируршка миокардна ревакуларизација. Кај нив биле анализирани предоперативните демографски, клинички, левокоморните морфолошки и функционални и ангиографските обележја, како и периоперативните карактеристики. Била следена појавата на хоспитален морбидитет и морталитет. Била регистрирана инциденца на хоспитален морталитет од 2,3%, вкупен хоспитален морбидитет од 23,1%, додека инциденцата на невролошки компликации изнесувала само 0,7%, со еден смртен исход како непосредна последица. Сите регистрирани невролошки компликации биле од типот 1 невролошки дефицити. Напреднатата возраст, преегзистирачката ЦВБ,

ПВБ, ХОББ и клинички манифестната срцева слабост, како и on-pump АКВР, АКВР комбинирана со интракардијални процедури (вентрикуло или валвулопластика) биле идентификувани како предиктори на невролошки компликации од типот 1.

2. Vavlukis M, Georgievska-Ismail Lj, Borozanov V. **Factors influencing graft potency in patients who underwent CABG for treatment of CAD.** *BMJ*; 2006; 107 (8): 279-286.

Целта на ова иследување била да се идентификуваат обележја кои ја предвидуваат прогресијата на КАБ како во нативната циркулација така и во графтовите кај пациенти третирани со хируршка миокардна реваскуларизација. Во студијата биле вклучени 102 пациенти со АКБП подложени на рекоронарографија. Кај нив биле анализирани пред и постоперативните демографски, клинички, левокоморни функционални и ангиографски обележја. Исто така била следена појавата на несакани срцеви збиднувања: срцева слабост, срцева смрт и миокарден инфаркт. Како независни предиктори на болест на графтовите се издвоиле: поголемиот број на заболени КА, поголемиот број на аплицирани графтови и неприменувањето на антиагрегантна терапија. Независни предиктори на прогресија на болеста во нативната циркулација повторно се издвоиле трите горе наведени фактори како и присуството на дијабет. Додека пак, од друга страна прогресијата на болеста се покажала како значајно асоцирана со појавата на срцева слабост, МИ и срцева смрт.

3. Vavlukis M, Borozanov V, Georgievska-Ismail Lj, Bosevski M, Taneva B, Kostova N, Peovska I. **Arterial hypertension in patients with coronary artery disease treated with surgical myocardial revascularization.** *BMJ*; 2007; 108 (7):301-306.

Целта на ова истражување била да се процени инциденцата на артериската хипертензија кај пациентите со КАБ третирани со хируршка миокардна реваскуларизација пред и постоперативно, како и нејзиното влијание врз прогнозата на овие пациенти. Во клиничко иследување, ретроспективно проспективно биле следени 749 пациенти лекувани со хируршка миокардна реваскуларизација. Кај нив биле анализирани демографски, клинички, левокоморни морфолошки и функционални, како и ангиографски параметри, а биле следени во тек на среден период на следење од 5,9 години: хоспиталниот и долгорочниот морбидитет и морталитет. Било најдено дека артериската хипертензија е најзастапен ризик фактор предоперативно, но доаѓа до статистички значајно намалување на нејзината инциденца постоперативно. Сепак таа не била идентификувана како незначаен предиктор на несакани срцеви збиднувања, иако покажала асоцираност со непосредните постоперативни невролошки компликации.

4. Вавлукис М, Борозанов В, Георгиевска-Исмаил Љ, Поп-Ѓорчева Д, Танева Б, Бошевски М, Мајсторов В, Пеовска И, Костова Н. **Клиничко значење на постоперативната промена на левокоморната функција кај пациенти со исхемична кардиомиопатија третирани со CABG.** *Physioacta*; 2007; Vol I; No. I 55-70.

Целта на иследувањето била да се тестира тезата дека подобрувањето на ЛК систолната функција постоперативно, кај КАБ пациенти третирани со АКБП хирургија, води до подобрување на клиничката состојба и преживувањето. 171 пациент вклучени во студијата биле поделени на две групи: пациенти со постоперативно зголемување на ЕФ поголемо од 5% (89 птс.) и група без вакво зголемување или со намалување (82 птс.). Кај сите биле анализирани демографските, клиничките, левокоморните функционални, ангиографските и миокардните перфузионни обележја. Како независни предиктори на левокоморното функционално опоравување постоперативно се издвоиле: ХОББ, ЛК аневризма, апликација на Т,У и јумп анастомози и левокоморната крајно - дијастолна димензија.

5. Вавлукис М, Борозанов В, Георгиевска-Исмаил Љ. Предиктори на клиничкиот тек по хируршка ревакуларизација на миокардот кај пациенти со коронарна артериска болест. *Acta morphologica*; 2006; Vol 3 (1): 47-52.

Прегледен труд каде што се наведуваат познатите предиктори на постоперативниот клинички тек по хируршка миокардна ревакуларизација, како што се: женскиот пол, стар МИ, претходна миокардна ревакуларизација, дијабет и ЛК дисфункција. Во продолжение се наведуваат обележја за кои се очекува да покажат влијание врз клиничкиот тек, како што се ризик-факторите, поставувањето на пациентот на оптимална медикаментозна терапија, како и периоперативните карактеристики од типот на: оперативната техника, комплетноста и типот на ревакуларизацијата.

6. Vavlukis M, Georgievska-Ismail Lj, Bosevski M, Borozanov V. Predictors of In-hospital morbidity and mortality in patients with coronary artery disease treated with coronary artery bypass surgery. 2006; *Contributions, Sec. Biol. Med. Sci, MASA XXVII*, 2 p 97-113.

Целта на истражувањето била да се идентификуваат предиктори на непосредниот – раниот – хоспитален морбидитет и морталитет кај пациентите со КАБ лекувани со хируршка миокардна ревакуларизација. 749 пациенти биле вклучени во иследувањето, 639 мажи и 119 жени. Кај нив биле анализирани предоперативните демографски, клинички, левокоморни морфолошки и функционални и ангиографски карактеристики. Бил следен раниот постоперативен морбидитет и морталитет. Хоспиталниот морбидитет изнесувал 23,1%, додека хоспиталниот морталитет 2,3%. Како најчести форми на хоспитален морбидитет се издвоиле: перикардната ефузија (8.4%), преткоморните аритмии (6.3%) и плевралната ефузија (5.6%). ЦВБ, ПВБ, ХОББ, ХТА, МИ, манифестната срцева слабост, ангиографски верифицираната екстензивна КАБ и високиот индекс на абнормално зидно движење (WMSSI), биле идентификувани како предиктори на хоспиталниот морбидитет, додека напредната возраст, високиот Mod Gensini скор и WMSSI се издвоиле како значајни независни предиктори. Како значајни независни предиктори на хоспиталниот морталитет се издвоиле

напреднатата возраст, срцевата слабост предоперативно и хоспиталниот морбидитет.

7. Vavlukis M, Maksimovic J, Borozanov V, Georgievska-Ismail Lj, Pop-Gorceva D, Majstorov V, Peovska I, Poposka L, Taneva B, Kostova N, Trajceski T. **Can SSS (Summed Stress Score) Derived from MPI, be an Accurate Indicator of Left Ventricular Function.** 2003; *Frontiers in Coronary Artery Disease; Proceedings of the 5th International Congress on Coronary artery Disease*; 381-386.

Целта на истражувањето била да се процени асоцираноста помеѓу левокоморните функционални и миокардните перфузиони параметри: CCC, CPC и CDC и CCC (сумираниот стрес скор) скорот, добиени со изведување на ЕКГ-синхронизирано МПС СПЕКТ иследување. Иследувањето било изведено кај 55 пациенти со позната КАБ. Била правена споредбена анализа на миокардните перфузиони наспроти левокоморните функционални параметри која покажала дека постои значајна асоцираност помеѓу овие две групи обележја, односно покажува дека изведувањето на МПС СПЕКТ иследувањето во ЕКГ синхронизирана техника овозможува истовремена проценка на миокардните перфузиони и левокоморните функционални обележја.

8. Vavlukis M, Borozanov V, Georgievska-Ismail Lj, Pop-Gorceva D, Majstorov V, Kostova N, Zdravkovska M. **Can Cardiovascular Drugs Influence Clinical Outcome in CABG patients.** EHRlich II -2nd World Conference on Magic Bullets; October 2008; Abstract book; A 339.

Кај 494 пациенти со КАБ третирани со хируршка миокардна ревакуларизација била анализирана пред и постоперативната употреба на медикаменти: дигиталис, диуретици, бета блокатори, калциум канал блокатори, АКЕ инхибитори/АТР блокатори, антиагрегенси и антикоагуланси, статини и нитрати. Бил следен раниот – хоспитален и доцниот морбидитет и морталитет. Било најдено дека раната употреба на антиагрегенси и статини предоперативно води до значајна редукција на морбидитетот и морталитетот, примената на калциум канал блокатори била поврзана со значајна редукција на прогресијата на КАБ, додека предоперативната примена на бета блокатори води до значајна редукција на појавата на срцева слабост постоперативно.

9. Vavlukis M, Borozanov V, Georgievska-Ismail Lj, Bosevski M, Kostova N, Poposka L, Taneva B. **Hypertension in patients with coronary artery disease treated with CABG surgery.** *Periodicum Biologorum*; 2006; Vol 108; Suppl 1.

Целта на ова истражување била да се процени инциденцата на артериската хипертензија кај пациентите со КАБ третирани со хируршка миокардна ревакуларизација пред и постоперативно, како и нејзиното влијание врз прогнозата на овие пациенти. Во клиничко иследување, ретроспективно проспективно биле следени 749 пациенти лекувани со хируршка миокардна ревакуларизација. Кај нив биле анализирани демографски, клинички, левокоморни морфолошки и функционални, како и ангиографски параметри, а биле следени во тек на среден период на следење од 5,9 години: хоспиталниот и долгорочниот морбидитет и

морталитет. Било најдено дека артериската хипертензија е најзастапен ризик-фактор предоперативно, но доаѓа до статистички значајно намалување на нејзината инциденца постоперативно. Сепак, таа не била идентификувана како незначаен предиктор на несакани срцеви збиднувања, иако покажала асоцираност со непосредните постоперативни невролошки компликации.

10. Vavlukis M, Maksimovic J, Pop-Gorceva D, Majstorov V, Zdravevska M, Peovska I, Kostova N, Taneva B. Combined low level treadmill-dipyridamol versus dipyridamol stress protocol in patients undergoing SPECT MPI. Journal of Nuclear Cardiology; 2007; Voll 14 (2); S5.

Трудот претставува споредбена анализа помеѓу СПЕКТ МПС изведена со фармаколошко оптоварување со дипиридабол, наспроти комбинирано ниско дозирано оптоварување со напор комбинирано со фармаколошко оптоварување. Се покажало дека комбинираниот протокол претставува безбеден протокол кој води до значајна редуција на несаканите ефекти на дипиридаболот, го подобрува квалитетот на снимката, ги редуира артефактите и води до подобрување на детекцијата на исхемија.

11. Vavlukis M, Borozanov V, Georgievska-Ismail Lj, Pop-Gorceva D, Majstorov V, Zdravkovska M, Kostova N, Peovska I. Prediction of ischemic cardiomyopathy development in CAD patients treated with CABG surgery with Tc99m mibi ECG-GATED SPECT MPI. European Heart Journal 2009; Voll 11, Suppl B; p14.

Целта на иследувањето била да се процени предиктивната моќ на параметрите кои се добиваат од ЕКГ-синхронизираните МПС СПЕКТ проценети предоперативно, во предикција на развој на исхемична кардиомиопатија и срцева слабост постоперативно кај КАБ пациенти третирани со хируршка миокардна реваскуларизација. Неколку миокардни перфузиони параметри се издвоиле како значајни предиктори на развојот на кардиомиопатија и СС: сумираниот стрес скор, сумираниот рест скор, екстензивноста на регијата на хиберниран миокард, екстензивноста на регијата на лузна, додека како негативен предиктор (кој го намалува ризикот): екстензивноста на регијата на исхемија.

12. Vavlukis M, Pop-Gorceva D, Majstorov V, Zdravkovska M, Kostova N, Peovska I, Taneva B, Bosevski M. SPECT MPI in prediction of clinical outcome in patients with ischemic cardiomyopathy treated with CABG surgery. European Heart Journal 2009; Vol 11, Suppl B; p14.

Целта на иследувањето била да се процени дали постоењето на исхемична кардиомиопатија предоперативно, кај пациенти со КАБ третирани со хируршка миокардна реваскуларизација, води до повисок хоспитален и доцен морбидитет и морталитет. Иследувањето било изведено кај 494 пациенти со КАБ третирани со хируршка миокардна реваскуларизација кои биле поделени во две групи врз основа на зачуваноста на ЛК функцијата предоперативно. Резултатите покажале дека иако ИЦМП е поврзана со повисок хоспитален морбидитет и

морталитет, како и појава на клинички манифестна срцева слабост постоперативно, не води до значајно намалување на преживувањето.

13. Vavlukis M, Maksimovic J, Pop-Gorceva D, Majstorov V, Peovska I, Kostova N, Zdravkovska M, Hristova E, Poposka L, Taneva B. **Modified Brus/Dipyridamol versus dipyridamol stress protocol in patients performing myocardial perfusion imaging.** 2006; Third Macedonian congress of Cardiology, Book of abstracts; 69.

Трудот дава резултати од почетни искуства од примена на комбинирано оптоварување (ниско дозиран напор со фармаколошки стресор-дипиридабол) СПЕКТ МПС, наспроти стандардно фармаколошко оптоварување во хемодинамските, клиничките параметри кај пациентот, квалитетот на студијата и моќта на детекција на КАБ. Почетните искуства зборуваат дека комбинираниот протокол кој води до редуција на несаканите ефекти на дипиридаболот, го подобрува квалитетот на снимката, ги редуцира артефактите и води до подобрување на детекцијата на исхемија.

14. Bosevski M, Peovska I, Maksimovic J, Vavlukis M, Meskovska S. **Prognostic utility of carotid ultrasound and cardiac SPECT imaging in coronary artery bypass patients;** Nuclear Medicine Review; 2006; Vol 9, 1, pp XX-XX.

Целта на оваа студија е да се процени улогата на миокардната перфузиона томосцинтиграфија и на каротидниот индекс на дебелина интима/медија (ИМТ), во прогнозата на пациентите со КАБ третирани со аорто-коронарна байпас хирургија. Во студијата биле вклучени 63 пациенти кај кои било анализирано присуство на ризик фактори за КАБ, стар МИ, реваскуларизација, перфузиони скорови, индекс на животоспособност и ИМТ индекс. Статистичката анализа покажала дека индексот на животоспособност и ИМТ индексот се издвојуваат како независни предиктори на несакани срцеви збиднувања кај оваа популација пациенти.

15. Peovska I, Maksimovic J, Vavlukis M, PopGorceva D, Majstorov V. **Functional outcome and quality of life after coronary artery bypass surgery in patients with severe heart failure and hibernated myocardium.** Nuclear medicine Communications 2008; 29: 215-221.

Во ова иследување е испитувана поврзаноста на присуството и екстензивноста на миокардната животоспособност со промената на левокоморната систолна функција и квалитетот на живот по миокардна реваскуларизација со аорто-коронарна байпас хирургија. Биле иследувани 65 пациенти со исхемична кардиомиопатија и левокоморна систолна дисфункција (ЕФ <40%), со МПИ СПЕКТ. Следењето на регионалната и глобалната ЛК систолна функција предоперативно и постоперативно, како и на клиничката состојба на пациентот покажала дека присуството на 4 или повеќе миокардни сегменти со зачувана животоспособност предоперативно е поврзана со постоперативно подобрување на систолната функција како и квалитетот на живот.

16. Bosevski M, Borozanov V, Vavlukis M, Pemovska G, Georgievska-Ismail Lj. **Carotid ultrasound, blood lipids and waist determination can predict a future coronary revascularization in the type 2 diabetic cohort.** Contributions, Section of biological and medical sciences, 2007; XXVII 2.

Цел на студијата била да се докаже предиктивната моќ на параметрите аквирани од ултрасонографското каротидно иследување и липидемијата, индексот на телесна маса (ИТМ) и абдоминалната гојност кај пациентите со тип 2 дијабет, во предикција на ризикот од миокардна ревакуларизација. Биле иследувани 333 пациенти со тип 2 дијабет и манифестна КАБ со потреба од миокардна ревакуларизација, кај кои биле аквирани клинички податоци од анамнезата и параметри од каротидно иследување со ултразвук. Пациентите биле следени во тек на 24 месеци. Присуството на стеноза на внатрешната каротидна артерија, плаки на каротидните артерии и зголемен абдоминален обем се покажале како предиктори на миокардна ревакуларизација со ПКИ процедура, додека не се издвоиле значајни независни предиктори на хируршка миокардна ревакуларизација.

17. Georgievska-Ismail Lj, Vavlukis M, Borozanov V. **Predictive value of left ventricular function on prognosis in patients undergoing coronary artery bypass surgery.** Contributions, Section of biological and medical sciences, 2005; XXVI 1. 103-119.

Со цел да се процени предиктивната моќ на левокоморната функција кај пациенти третирани со хируршка миокардна ревакуларизација ретроспективно-проспективно биле иследувани 320 пациенти третирани со АЦБП. Биле поделени во две групи врз основа на зачуваноста на левокоморната систолна функција предоперативно: со зачувана и со намалена ЛК систолна функција предоперативно. Пациентите со тешко редуцирана систолна функција покажале оперативен морталитет од 2,0%, додека оние со умерено редуцирана функција 4,5%, споредбено без статистичка значајност. Не било најдено статистички значајно влијание на предоперативната ЛК дисфункција врз долгорочната прогноза, но за разлика од ова, пациентите со постоперативно регистрирана левокоморна дисфункција имале значајно полош клинички тек по операцијата, но без влијание врз преживувањето.

18. Георгиевска-Исмаил Љ, Вавлукис М, Попоска Л, Борозанов В. **Влијание на индексот на телесната маса врз долгорочната прогноза кај пациентите по хируршка ревакуларизација на миокардот.** 2004; Македонски медицински преглед; бр 1-2: 5-10.

Целта на истражувањето била да се одреди влијанието на индексот на телесна маса врз постоперативниот морбидитет и морталитет кај пациентите со КАБ третирани со хируршка миокардна ревакуларизација. Биле анализирани 375 пациенти, кои биле следени 4,3 години (средно). Била анализирана појавата на срцева смрт, миокарден инфаркт, срцева слабост, нестабилна ангина пекторис и повторна ревакуларизација. Иследувањето покажало дека зголемениот ИТМ не може да биде идентификуван како независен предиктор на

полош клинички тек кај овие пациенти, иако покажало дека гојните пациенти (ИТМ поголем од 30), имаат незначително повисок ризик за несакани збиднувања, но не и за срцева смрт.

19. Majstorov V, Pop-Gorceva D, Vaskova O, Vavlukis M, Peovska I, Maksimovic J. **Gender differences in detecting coronary artery disease with dipyridamole stress myocardial perfusion imaging using ^{99m} -Tc Sestamibi gated SPECT.** 2005; Contributions, Sec. Biol. Med. Sci, MASA XXVI, 1 p 93-102.

Постојат специфики во презентацијата на КАБ кај жени вис а вис мажите. Целта на ова иследување била да се процени предиктивната моќ на СПЕКТ МПС изведено со фармаколошко оптоварување со дипиридабол во КАБ детекција кај жените, вис а вис мажите. 62 пациенти од кои 38 мажи и 24 жени биле иследувани со СПЕКТ МПС, а потоа биле подложени на коронарна ангиографија. Била најдена значајно помала специфичност (во однос на општото одредување на локацијата на исхемијата) кај жените, наспроти мажите, 71,4 vs 92,7%, $p = 0,039$. Не постоела значајна разлика во регионалната сензитивност, со тоа што таа кај жените била најголема за ЛАД (66,6%), додека кај мажите покажала значајно пониска сензитивност во детекција на исхемија во РЦА васкуларното корито. Иако постојат одредени полови разлики во сензитивноста и специфичноста на методата во КАБ детекција, сепак СПЕКТ МПС се одликува со висока дијагностичка моќ применета кај пациентите од женски пол.

20. Majstorov V, Pop-Gorceva D, Vavlukis M, Peovska I, Maksimovic J, Vaskova O, Kuzmanovska S, Zdravevska-Kochovska M. **N-terminal-proB natriuretic peptide in patients with stable coronary artery disease evaluated for ischemia ith myocardial perfusion imaging.** 2008; Bratisl. Lek. Listy; 109 (7): 293-297.

Целта на ова истражување била да се процени асоцираноста на вредностите на N-terminal-proB со КАБ кај пациентите со зачувана ЛК функција. Биле иследувани 117 пациенти. Истражувањето покажало дека постои асоцијација меѓу потврдена КАБ и N-terminal-proB, но дека тој не покажува асоцијација со степенот на исхемија.

21. Peovska I, Maksimovic J, Vavlukis M, Pop Gorceva D, Majstorov V, Bosevski M, Taneva B. **Relationship between extent of myocardial viability and post-revascularisation improvement of left ventricular ejection fraction.** Atherosclerosis (Suplement); 2006; Vol 7 (3); 101.

Целта на испитувањето била да се процени меѓусебната зависност меѓу екстензивноста на животоспособниот, хиберниран миокард кај пациентите со КАБ и ЛК дисфункција по миокардна ревакуларизација. Испитувањето било изведено врз 40 пациенти, и покажало дека успешната ревакуларизација на екстензивната регија на животоспособен миокард води до значајно подобрување на ЛК функцијата постоперативно.

22. Peovska I, Bosevski M, Maksimovic-Pavlovic J, Vavlukis M. **Is there a relationship between myocardial perfusion scintigraphy and carotid ultrasound**

findings in predictive model for coronary artery bypass patients? Journal of Nuclear cardiology (abstract book); 2005; Vol 12 (2); S8.

Во ова иследување кај 58 пациенти со КАБ третирани со хируршка миокардна ревакуларизација биле анализирани клиничките, перфузионите ЛК функционални обележја и бил одредуван индексот на дебелина интима/медиа, со цел да се издвојат прогностикатори на постоперативниот клинички тек. Индексот на вијабилитет и ежекционата фракција покажале значајна асоцираност со индексот на дебелина интима/медиа, во предвидување на постоперативниот клинички тек.

23. Bosevski M, Tosev S, Borozanov V, Vavlukis M, Peovska I. **Prognostic importance of functional parameters: ankle-brachial index and claudicating distance in coexisting peripheral and coronary artery disease.** International Angiology; 2003; Voll 22, Suppl. 1, No3.

Цел на истражувањето била да се процени инциденцата на несакани збиднувања вклучително и срцева смрт во тек на периодот на следење од две години кај пациенти со коегзистирачка коронарна и периферна васкуларна болест, како и да се дефинира улогата на педобрахијалниот индекс и клаудикантната дистанца како предиктори на несакани збиднувања. Иследувањето покажало дека овие два индекса се значајни предиктори на несакани збиднувања, но и параметри кои ја дефинираат дифузноста на атеросклеротичниот процес.

24. Hristova-Antova E, Srbinovska E, Zanteva M, Spirovska V, Otljanska M, Vavlukis M, Nospal M, Peovska I, Jovanova S. **Importance of the atherogenic indexes in patients with valvular aortic stenosis as a predictor for CAD.** Zbornik sazetaka YUECHO 1; Prvi Kongres Jugoslovenskog udruzenja za ehokardiografiju; 2004.

Цел на иследувањето била да се процени улогата на атерогениот индекс кај пациенти со аортна стеноза и КАБ. Иследувањето вклучило 69 пациенти, било најдено дека атерогениот индекс е значајно асоциран со КАБ кај оваа популација пациенти.

25. Majstorov V, Pop-Gorceva D, Maksimovic J, Vavlukis M, Peovska I, Kuzmanovska M. **hs CRP values in patients with normal myocardial perfusion.** Journal of Nuclear Cardiology; 2007; Voll 14 (2); S43.

Целта на ова иследување била да се евалуира асоцираноста на високо сензитивниот ЦРП и КВ клинички исход (МИ или ревакуларизација) кај пациенти со нормален наод од СПЕКТ МПС во тек на двогодишен период на следење. Било најдено дека 25% од пациентите (предоминантно возрасни жени) со нормален МПС наод имале зголемени вредности на ЦРП асоцирани со полош клинички тек.

26. Peovska I, Maksimovic J, Vavlukis M, Pop-Gorceva D, Majstorov V, Kostova-N, Zdravkovska M. **Diagnostic value of transient ischemic dilatation (TID) and**

increased lung uptake as marker of severe and extensive myocardial ischemia. *Journal of Nuclear Cardiology*; 2007; Vol 14 (2); S46.

Во иследување на 62 пациенти со потврдена КАБ подложени на СПЕКТ МПС и селективна ангиокардиографија, правена е споредбена анализа меѓу клиничките, левокоморните функционални обележја, анатомската распространетост на КАБ и транзиторната исхемична дилатација (ТИД) и односот срце-бел дроб (БД/С). Била најдена значајна асоцираност на присуството на ТИД со дифузна КАБ и тешка исхемија при релативно зачувана систолна функција, додека БД/С со срцева слабост и стар МИ.

27. Peovska I, Maksimovic J, Vavlukis M, Pop-Gorceva D, Majstorov V, Kostova N, Zdravkovska M. **Influence of hibernated myocardium on left ventricular remodeling in patients with severe ischemic heart failure and coronary artery bypass surgery.** *Journal of Nuclear Cardiology*; 2007; Vol 14 (2); S58.

Целта на иследувањето била да се процени асоцираноста помеѓу зачуваноста на миокардната животоспособност, миокардната реваскуларизација и последователната миокардна перфузија и левокоморна функција. Иследувањето било изведено кај 56 пациенти кај кои било направено МПС СПЕКТ иследување предоперативно со цел детекција на миокардна животоспособност, миокардна реваскуларизација и повторено МПС СПЕКТ иследување постоперативно. Било најдено дека подобрувањето на миокардната перфузија на исхемичниот и хиберниран миокард по успешна реваскуларизација води до значајно подобрување на регионалната и глобалната ЛК димензија и функција.

28. Peovska I, Maksimovic J, Vavlukis M, Kostova N, Pop-Gorceva D, Majstorov V. **Independent predictive value of myocardial viability on SPECT imaging for clinical outcome in patients who did not improve global left-ventricular function after coronary artery bypass surgery.** *European Heart Journal* 2009; Vol 11, Suppl B; p24.

Иследувањето било изведено кај 85 пациенти со КАБ и исхемична кардиомиопатија третирани со хируршка миокардна реваскуларизација, од кои кај 48 пациенти не било регистрирано опоравување, т.е. нормализирање на перфузијата. Следењето на клиничката состојба на пациентите во тек на 14 месеци (средно) по операцијата не покажало значајна разлика во несаканите збиднувања кај пациентите од двете групи.

29. Peovska I, Maksimovic J, Vavlukis M, Kostova N, Pop-Gorceva D, Majstorov V, Bosevski M. **Impact of diabetes on mid-term outcomes after coronary artery bypass surgery in patients with ischemic cardiomyopathy and hibernated myocardium.** *European Heart Journal* 2009; Vol 11, Suppl B; p41.

Во клиничко иследување на 85 пациенти со КАБ третирани со хируршка миокардна реваскуларизација била изведена МПС СПЕКТ студија и пациентите биле евалуирани за појава на постоперативни несакани збиднувања во зависност од екстензивноста и тежината на миокардното

перфузионо нарушување и присуството на дијабет. Не била најдена значајна разлика во преживувањето и останатите несакани ефекти во зависност од присуството на дијабет, но таквата зависност била најдена за постоењето и екстензивноста на миокард со очувана животоспособност.

30. Trajceski T, Busljetic O, Petrovski B, Zimbakov Z, Josimovski S, Bosevski M, Vavlukis M, Poposka L. **Radial artery thrombosis after percutaneous coronary intervention – what is the problem?** Case report study. 2006; Third Macedonian congress of Cardiology, Book of abstracts; 38.

Трудот претставува приказ на случај на пациент со тромбоза на радијална артерија по ангиокардиографија направена со трансрадијален пристап. Во заклучокот е кажано дека кривата на учење и стекнување манипулативно искуство е значаен фактор во превенција на вакви збиднувања.

31. Hristova-Antova E, Srbinovska E, Trajcevski T, Vavlukis M, Otljanska M, Andova V, Grueva L, Caparovska E. **Double pressured overload of the left ventricle due to an existence of a combined heart defect-coarctatio of the aorta and the aortic stenosis.** Third Macedonian congress of Cardiology, Book of abstracts; 61.

Трудот претставува приказ на случај на аортна дисекција како случаен наод при рутинска ехокардиографија. Целта е да се напомене дека во ретки случаи една ваква акутна состојба може да се презентира без присуство на акутна симптоматологија.

32. Kostova N, Maksimovic-Pavlovic J, Vavlukis M, Peovska I, Pop-Gorceva D, Majstorov V, Zdravkovska M. **Myocardial perfusion scintigraphy in detection and evaluation of coronary artery disease in patients with pace maker.** 2006; Third Macedonian congress of Cardiology, Book of abstracts; 69.

Во трудот е прикажана серија на пациенти со имплантиран траен електростимулатор со цел да се прикаже дијагностичката моќ на МПС СПЕКТ во КАБ детекција кај оваа популација пациенти кои поради променетиот ЕКГ-рам не можат да се подложат на КСТ како примарно иследување. Тој покажува дека МПС СПЕКТ претставува доверлива метода за КАБ детекција кај оваа популација пациенти.

33. Maksimovic J, Peovska I, Vavlukis M, Kostova N, Pop-Gorceva D, Majstorov V. **Blood pressure and heart rate response during nitrate enhanced Tc99m MIBI GATED SPECT in evaluation of myocardial viability.** 2006; Third Macedonian congress of Cardiology, Book of abstracts; 67.

Во иследување на 100 пациенти подложени на НТГ зајакнат МПС СПЕКТ бил евалуиран хемодинамскиот одговор на НТГ во корелација со постоењето и екстензивноста на регијата на животоспособен, но хиберниран миокард. Во заклучокот се вели дека моќта за детекција на

животоспособен миокард не е во тесна корелација со хемодинамскиот одговор на НТГ.

34. Borozanov V, Georgievska-Ismail Lj, Vavlukis M, Bosevski M, Trajceski T, Poposka L, Taneva B, Kostova N. **Hypertension in patients with coronary artery disease treated with surgical myocardial revascularization.** 2006; Third Macedonian congress of Cardiology, Book of abstracts; 93.

Анализирано е влијанието на ризик-факторите со осврт на артериската хипертензија врз појавата на ран и доцен морбидитет и морталитет кај пациенти третирани со хируршка миокардна реваскуларизација. Таа покажа значајна асоцираност со невролошките компликации. Најчесто применувани антихипертензивни кај оваа популација биле: АКЕ инхибиторите (кај 39%), бета блокаторите (кај 34%) и калциум канал блокаторите (кај околу 30%).

35. Bosevski M, Borozanov V, Vavlukis M, Georgievska-Ismail Lj. **Presence of carotid artery disease in coronary artery patients with type 2 diabetes.** 2006; Third Macedonian congress of Cardiology, Book of abstracts; 77.

Целта на иследувањето била да се процени преваленцата на каротидна болест кај пациентите со ДМ тип 2 и КАБ. Биле испитани 135 пациенти, а анализата докажала висока преваленца на каротидна болест кај КАБ пациентите со дијабет. Во истото истражување, ЛДЛ и нон-ХДЛ холестеролот исто така се покажале како значајни независни предиктори за појава на каротидна болест.

36. Taneva B, Davceva-Pavlovska J, Vavlukis M, Peovska I, Kostova N, Lazarova E. **Gender differences in chronic heart failure.** Bratislava Medical Journal. 2004; 12th Alpe Adria Cardiology Meeting (abstract book); 105(4).

Целта на трудот била да се процени влијанието на полот врз етиологијата, морбидитетот и морталитетот како и разликите во ефикасноста на терапијата кај пациентите со срцева слабост. 113 пациенти биле вклучени во иследувањето, следени во тек на 18 месеци по дијагностицирањето, но не била најдена значајна полова разлика во етиологијата, морбидитетот и морталитетот.

Д-р Игор Спирски

Биографски податоци за кандидатот

Роден е на 4.8.1972 година во Скопје. Основно и средно образование завршил во Скопје (1978-1990). Дипломирал на Медицинскиот факултет во Скопје во 1999 година. Вработен е на Клиника за кардиологија при Медицинскиот факултет во Скопје од 2000 година. Специјализација по интерна медицина завршил на Медицинскиот факултет во Скопје во 2006 година. Во моментот е на постдипломски студии од областа на кардиологија на Медицинскиот факултет во Скопје.

Бил претседател на Научниот клуб "Акад. д-р Димитар Арсов" (1994-1996). Учествовал на ЕСЦ симпозиумот за стрес-ехокардиографија во миокардната исхемија во 2002 година во Белград, Србија како и на Симпозиумот за инвазивно одредување на контрактилитетот во 2003 година во Боровец, Бугарија. Учествовал на Конгресите на Европското здружение за кардиологија во 2003, 2004, 2006 година, како и на семинарот за кардиологија во Салзбург, Австрија во 2004 година.

Член е на Македонското лекарско друштво, Македонското здружение за кардиологија и Европското здружение за кардиологија.

Негов посебен интерес се методите за интервентна кардиологија: перкутани коронарни интервенции, перкутани каротидни интервенции, лекување на вулнерабилни плаки/акутен коронарен синдром.

За предходниот избор на кандидатот, рецензирани се 31 труд, објавени во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ бр. 938/08.

Трудови за рецензија

32. Spiroski I, Kedev S, Antov S, Arsov T, Krstevska M, Dzhekova-Stojkova S, Bosilkova G, Kostovska S, Trajkov D, Petlichkovski A, Strezova A, Efinska-Mladenovska O, Spiroski M. Methylene tetrahydrofolate reductase (MTHFR-677 and MTHFR-1298) genotypes and haplotypes and plasma homocysteine levels in patients with occlusive artery disease and deep venous thrombosis. *Acta Biochim Pol.* 2008;55(3):587-94.

Целта на ова истражување е да прикаже различни генотипови и хаплотипови од methylenetetrahydrofolate reductase (MTHFR -677, -1298) и вкупниот хомоцистеин во плазма кај македонските пациенти со оклузивна артериска болест и длабоки венски тромбози. Авторите заклучуваат дека генотиповите и хаплотиповите на MTHFR C677T и MTHFR A1298C се поврзани со вкупниот хомоцистеин кај македонските пациенти со оклузивна артериска болест и со длабоки венски тромбози.

33. Spiroski I, Kedev S, Antov S, Trajkov D, Petlichkovski A, Dzhekova-Stojkova S, Kostovska S, Spiroski M. Investigation of SERPINE1 Genetic Polymorphism in Macedonian Patients with Occlusive Artery Disease and Deep Venous Thrombosis. *Kardiol Pol.* 2009;67: 1088-1094.

Целта на ова истражување е полиморфизмот на генот SERPINE1 и неговата асоцијација со пациенти со оклузивна артериска болест и со длабоки венски тромбози. Во истражувањето не била најдена каква било асоцијација меѓу генот SERPINE1 со пациентите со оклузивна артериска болест и со длабоки венски тромбози.

ЗАКЛУЧОК

Рецензентската комисија ја разгледа комплетната документација, доставена од кандидатите кои конкурираа за избор во звањето асистент и донесе заклучок дека:

Од 32 кандидати кои конкурираа за овој Конкурс два кандидати (д-р Марија Здравеска и д-р Зоран Арсовски) изгубиле право за конкурирање, бидејќи еднаш биле избрани и реизбрани за асистенти, а не одбрале докторат. Сите останати кандидати ги исполнуваат критериумите кои се наведени во Конкурсот.

На Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет, Комисијата му ги предлага за избор во звањето асистент, следните кандидати: пом. ас. д-р Саша Јовановска Мишевска, д-р Владимир Андреевски, д-р Александра Пивкова, д-р Галина Северова Андреевска, д-р Горѓи Дерибан, д-р Светлана Павлеска Кузмановска, д-р Валентина Андова, д-р Дејан Тодевски, д-р Фросина Арнаудова, д-р Јелка Масин Спасовска, д-р Светлана Крстевска Балканов, д-р Гулиен Селим, д-р Сузана Арбутина, д-р Лада Трајческа, д-р Тел Трајчески, д-р Ирена Рамбабова Бушлетиќ, д-р Оливер Јовковски, д-р Фази Личоска Јосифовиќ, д-р Александра Бабулова, д-р Димитар Каркинески, д-р Билјана Горѓиевска, д-р Владимир Аврамоски, д-р Марија Вавлукиќ и д-р Игор Спироски. Останатите места ќе се пополнат по усогласување на барањата за асистентски места од Универзитетските клиники.

За реизбор во звањето асистент, на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет, Комисијата му предлага да ги избере следните кандидати: ас. д-р Весна Ристовска, ас. д-р Весна Герасимовска, ас. д-р Марјан Бошевски, ас. д-р Јорѓо Костов.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

1. Проф. д-р Мирко Крстевски с.р.
2. Проф. д-р Лазар Лазаров с.р.
3. Проф. д-р Даниела Чапароска с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА АСИСТЕНТ ВО НАУЧНАТА ОБЛАСТ УПРАВНО ВЕТЕРИНАРСТВО НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ВЕТЕРИНАРНА МЕДИЦИНА ВО СКОПЈЕ

Наставно - научниот совет на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје, со одлука бр. 0201-246/3-2, донесена на седницата одржана на 4.II 2010 година, во врска со конкурсот објавен во весниците „Нова Македонија“ и „Коха“ од 11.XII 2009 година, формира Рецензентска комисија за избор на еден асистент во научната област Управно ветеринарство, во состав:

1. проф д-р Ристо Проданов, редовен професор на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје, претседател;

2. доц д-р Павле Секуловски, доцент на Факултетот за ветеринарна медицина член, и

3. доц д-р Зехра Хајрулаи, доцент на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје, член.

На распишаниот конкурс за избор на асистент се пријави само кандидатот м-р Слободен Чокревски, помлад асистент на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје. По разгледувањето на поднесените документи и приложените трудови, Рецензентската комисија на Наставно - научниот совет на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје му го поднесе следниов

ИЗВЕШТАЈ

1. КРАТКА БИОГРАФИЈА НА КАНДИДАТОТ

Кандидатот м-р Слободен Чокревски е роден на 1.IV 1967 година во Скопје, Република Македонија. Основното и средното образование го завршил во Скопје со одличен успех. Во 1986 се запишал на Ветеринарниот факултет во Белград, каде што дипломирал 1992 година со просечна оценка 8.42.

Од март 1993 се вработил на Ветеринарниот институт во Скопје, како асистент - истражувач на Одделението за овчарство и козарство, каде што работел на патологијата и дијагностиката на болестите кај овците и козите.

Во јануари 1994 бил избран за помлад асистент на Ветеринарниот факултет во Скопје, на *Катедрата за внатрешни болести на преживните животни*. Истата година бил вклучен во наставата на предметите *внатрешни болести на непреживните животни и амбулаторна клиника*.

Во учебната 1995/96 се запишал на постдипломските студии на Ветеринарниот факултет во Скопје на групата за епизоотиологија. Испитите ги положил со просечна оценка 9,37.

Во периодот од 1994 до 2002 година како стипендист на УСАИД, Британскиот совет и Европската комисија, повеќе пати престојувал на повеќе специјалистички курсеви во повеќе универзитети и референтни дијагностички лаборатории во САД, Велика Британија и Италија.

Бил член на „Републичкиот штаб за отстранување на лигавката и шапот во Македонија“ за време на појавата и отстранувањето на болеста во 1996 година.

Во 2002 (до 2006) година бил именуван за директор на Управата за ветеринарство во состав на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство. За тоа време бил претседавач на *Работната група за земјоделство и рибарство* во рамките на *Советот за соработка помеѓу Република Македонија и ЕУ и Поткомитетот за земјоделство и рибарство* во *Комитетот за стабилизација и асоцијација*. Кандидатот м-р Слободен Чокревски бил национален координатор за Поглавјето 12 - *Безбедност на храна, ветеринарна и фитосанитарна политика*. Учествува во изготвувањето на Националната програма за апроксимација на македонското законодавство со законодавството на ЕУ, Акциониот план на РМ за европско партнерство, Националната програма за имплементација на *AcquisCommunitaire*, изготвувач е на *Програмата за хармонизација на македонското ветеринарно здравство со законодавството на ЕУ* и учесник е во изготвувањето 7 закони од областа на ветеринарството, како и повеќе правилници. Национален координатор е на повеќе меѓународни проекти со ЕУ, DFID, SIDA, TИКА, USAID (Зајакнување на ветеринарната служба, Набавка на опрема за ветеринарната инспекција, Воспоставување на националниот систем за идентификација и регистрација на животните во РМ Фаза I и II, Структурни и правни реформи на МЗШВ, Интегрирано гранично управување и др.).

Координатор е на Работната група за анимално производство во рамките на изготвувањето на Националната стратегија за земјоделство и рурален развој на Република Македонија за периодот 2006-2010 година.

Од 2005 до 2006 година бил претседател на државната комисија за следење и заштита од авијарната инфлуенца во состав на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Во 2002 бил избран за член на Претседателството на Европската комисија за лигавка и шап во ФАО - Рим, а во 2004 година бил избран за нејзин потпретседател.

Бил делегат во *Светската организација за здравје на животните* - ОИЕ во Париз од 2002 до 2006 година.

Во март 2004 година го завршил високиот курс „*EU Negotiations in practice*“ на Европскиот колеџ во Бриџ, Белгија.

Во 2007 година станал PVS - сертифициран експерт на ОИЕ и од тогаш учествува во ОИЕ - експертски мисии во Украина, Узбекистан, Азербеџан и Таџикистан каде што вршел евалуација на ветеринарните служби по PVS - методот. Истата година бил ангажиран како експерт на Светската банка во Судан, Африка, на *FAO/WHO/OIE/WB - Заедничка мисија за превенција на авијарната инфлуенца и изготвување интегриран национален акциски план*.

На 23.IV 2009 година успешно го одбрал магистерскиот труд со наслов „*Заразна агалакција кај малите преживни животни во Македонија*“.

На 4.IX 2009 година, на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје пријавил докторска дисертација под работен наслов „Организационо-правни и институционални активности и проблеми во областа на ветеринарната служба во Република Македонија во претпристапниот период за членство во Европската унија“. Таа е прифатена од страна на Наставно-научниот совет на Факултетот на 7.XII 2009 година.

За време на целиот период откако е избран за помлад асистент по предметот *внатрешни болести на преживните животни*, успешно ја врши практичната настава, колоквиумот и консултациите со студентите. Од учебната 2006/2007 година до денес ја врши и наставата по предметот управно ветеринарство.

2. СПИСОК НА ОБЈАВЕНИ ТРУДОВИ И ПУБЛИКАЦИИ

1. R. Veleв, N. Krleska-Veleвa, V. Stojkovski, S. Cokrevski THE ANALYSIS OF THE POSSIBLE EFFECTS OF ATC-VET CLASSIFICATION OF THE LIST OF REGISTERED VETERINARY MEDICINAL PRODUCTS IN REPUBLIC OF MACEDONIA Journal of Veterinary Pharmacology and Therapeutics, volume 32, supplement 1 August 2009
2. Sekovska Blagica, Cokrevski S , MACEDONIAN AGRICULTURE IN PROCESS OF PREPARATION FOR THE INTEGRATION IN EU. Proceedings III International Scientific Conference Rural Development 2007 8-10th Nov 2007 Akademija, Kaunas Region, Lithuania
3. S.Cokrevski, S.Palmer "BUSINESS PLAN OF THE VETERINARY ADMINISTRATION OF REPUBLIC OF MACEDONIA" November 2003, MAFWE Macedonia/DFID, UK.
4. S. Cokrevski , D. Crcev, T. Ristovski "HEALTH CARE AND BREEDING OF SHEEP" MCMS 2002 Skopje Macedonia
5. Cokrevski S.; Crceva Nikolovska Radmila; Crcev D. THE EPIDEMIOLOGY OF BLUETONGUE IN MACEDONIA IN 2001: CLINICAL APPEARANCE, DISTRIBUTION AND SEROLOGY. Proceedings, 9-th International Conference for Ovine and Caprine Production and 7-th Symposium on Animal Reproduction, Ohrid, 2002.
6. Cokrevski S.; D. Crcev; G.R. Loria; R.A.J. Nicholas OUTBREAKS OF CONTAGIOUS AGALACTIA IN THE REPUBLIC OF MACEDONIA The Veterinary Record, May 26 2001
7. Cokrevski S.; Crceva Nikolovska Radmila; Crcev D. MANAGEMENT OF HEALTH CARE IN SEMI-NOMAD TYPE OF SHEEP BREEDING. Proceedings of Clinica Veterinaria –Third Symposium in Animal Clinical Pathology and Therapy, Budva F.R. Yugoslavia 11-15 June 2001
8. Cokrevski S., Weber S. , Roth J. , Thompson J., Olson S., De Santis P.: CLINICAL TRIAL OF RB-51 BRUCELLOSIS VACCINE IN MACEDONIAN SHEEP WITH BRUCELLA MELITENSIS Proceedings, The 9-th Symposium of the International Society for Veterinary Epidemiology and Economics (ISVEE 9) Breckenridge July 2000, Colorado USA
9. Cokrevski S.; R.A.J. Nicholas; D. Crcev & R. Crceva: MYCOPLASMA DISEASES IN SMALL RUMINANTS AND THE OCCURRENCE OD

CONTAGIOUS AGALACTIA IN MACEDONIA. Proceedings Clinica Veterinaria 2000, Budva F.R. Yugoslavia 2000

10. Cokrevski S., De Santis P., Crcev D. THE USE OF PCR FOR THE DETECTION OF BRUCELLA SP. IN SHEEP MILK FROM THE NATURALLY INFECTED FLOCK. Proceedings, 7-th International Conference for Ovine and Caprine Production and 5-th Symposium on Animal Reproduction, Ohrid, 1999.
11. Cokrevski S., Stack J, Crcev D, THE USE OF COMPETITIVE ELISA FOR BRUCELLA MELITENSIS IN FIELD SAMPLES FROM DIFFERENT SHEEP AND GOAT FLOCKS IN MACEDONIA. Proceedings, 5th International Conference for Ovine and Caprine Production and 3.nd Symposium on Animal Reproduction, Ohrid, 1997.
12. Cokrevski S., THE OUTBREAK OF FOOT AND MOUTH DISEASE IN MACEDONIA IN 1996, Foot and Mouth Disease Workshop, 15th-16th September 1997, Bled, Slovenia
13. Cokrevski S., MACEDONIAN FOOT AND MOUTH DISEASE REPORT Meeting on Foot and Mouth Disease in Balkans, European Comission, Brussels 18-19 July 1996
14. Nicholas R.A.J., Bashiruddin J.B., Cokrevski S., Crcev D., SEROLOGICAL STUDIES ON FLOCKS NATURALLY INFECTED WITH CONTAGIOUS AGALACTIA. Proceedings, 4-th International Conference for Ovine and Caprine Production and 2-nd Symposium on Animal Reproduction. Ohrid, 1996. 84.
15. Jovanovic M.J., D. Crcev, D. Vukovic, Z. Damjanovic, I. Rajic, S. Cokrevski, F. Secedi. UTICAJ SASTAVA OBROKA I PERORALNOG DAVANJA ROVIMIX BETA KAROTINA NA REPRODUKTIVNE REZULTATE KRAVA. Veterinarski glasnik, Beograd, 9-10, 459-535, 1998.
16. Jovanovic J.M., Georgievski D., Cokrevski S., Crcev D., Lepojev Olga, Krajajic D., Kostovic M., Milcic D., Nitovski A.: APPLICATION OF HIDRORODANID (UROTOVET – Z OINTMENT) IN THERAPY OF FOOT ROT OF SHEEP. Proceedings, 3.nd International Conference of Sheep and Goat Production and 1-st Symposium on the Reproduction of Domestic Animals, Ohrid, 1995, 65-71.
17. Crcev D., Cokrevski S., Jovanovic J.M.: THE OCCURRENCE OF ECHTYMA CONTAGIOSUM IN SUCKLING LAMBS. Proceedings, 4-th International Conference for Ovine and Caprine Production and 2-nd Symposium on Animal Reproduction. Ohrid, 1996, 83.
18. Zecevic T.S., Zivanov B. D., Jovanovic J.M., Crcev D., Cokrevski S., THE INFLUENCE OF CHLORAMPHENICOL ON THE BLOOD COUNT IN RAMS. Proceedings, 4-th International Conference for Ovine and Caprine Production and 2-nd Symposium on Animal Reproduction. Ohrid, 1996, 91.
19. M.J. Jovanovic, I. Rajic, V. Pesterac, D. Crcev, S. Cokrevski. BLOOD PARAMETERS OF THE COWS IN ADVANCED STAGES OF GRAVIDITY AND FOLLOWING PARTURITION FED WITH MEALS OF DIFFERENT CONTENTS. Veterinarski glasnik, Beograd, 5-6, 201-301.
20. J. Horvat, M.J. Jovanovic, D. Crcev, T. Molnar, V. Ozdar, S. Cokrevski METABOLIC PROFILE IN LACTATING COWS WITH REPRODUCTIVE DISORDERS Veterinarski glasnik, Beograd, 1-2, 79-92, 1999.

21. I. Rajic, M.J. Jovanovic, D. Creev, S. Cokrevski RATION STRUCTURE AND FRQUENCY OF KETOSIS IN DIARY COWS Veterinarski glasnik, Beograd, 50 (9-10) 727-734, 1996.
22. J. Srbinoska; B Georgievski; S.Cokrevski; E. Karandanis THE EFFECT OF THE LATEST GENERATION OF PRETHROIDS ON SOME ECTOPARASITES IN SHEEP. - Proceedings of the Joint Meeting on Reproduction, Veterinary Medicine and Animal Housbendry. Sofia, 11-12.09 1994, Bulgaria.
23. С. Чокревски; Д. Чрчев, "ИЗВЕШТАЈ ЗА ЗДРАВСТВЕНАТА СОСТОЈБА КАЈ ОВЦИТЕ И КОЗИТЕ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА СО ПОСЕБЕН ОСВРТ НА БРУЦЕЛОЗАТА И МОЖНИТЕ АЛТЕРНАТИВНИ НАЧИНИ ЗА НЕЈЗИНО СУЗБИВАЊЕ" Годишно собрание на ветеринарите и ветеринарните техничари на Република Македонија - Струга 1994

Трудовите со реден број 11,17 и 18 се рецензирани во рефератот на Комисијата за избор за помлад асистент по предметот внатрешни болести на преживните животни на Ветеринарниот факултет во Скопје, објавен во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје бр. 701 од 13.II 1998 година, додека трудовите со реден број 12, 19 и 21 се рецензирани во рефератот на Комисијата за преизбор за помлад асистент по предметот внатрешни болести на преживните животни на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје објавен во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје бр. 788 од 1.XI 2001 година.

3. ПРИЈАВЕНИ ТРУДОВИ ЗА РЕЦЕНЗИЈА

1.R. Velev, N. Krleska-Veleva, V. Stojkovski, S. Cokrevski THE ANALYSIS OF THE POSSIBLE EFFECTS OF ATC-VET CLASSIFICATION OF THE LIST OF REGISTERED VETERINARY MEDICINAL PRODUCTS IN REPUBLIC OF MACEDONIA Journal of Veterinary Pharmacology and Therapeutics, volume 32, supplement 1 August 2009

Во овој труд авторите ги анализираат можните ефекти на прифаќањето на АТС-vet системот за класификација на Листата на регистрирани ветеринарно - медицински препарати во Република Македонија. Овој систем е препорачан од СЗО и успешно се применува во скандинавските земји и денес е широко прифатен меѓународен систем. Во изминатата декада, во Република Македонија се регистрирани и пререгистрирани приближно 600 ветеринарно - медицински препарати и се до последниве неколку години, тие се класифицирале според Единствената класификација на лекови, наследена од поранешна Југославија. Анализата покажала дека најголемиот број регистрирани препарати се во групата QJ – анти - инфективни препарати за системска употреба, додека во Листата на регистрирани препарати воопшто не се застапени препаратите од групите QC - кардиоваскуларни терапевтици, QL- терапевтици за неоплазми и QS- терапевтици за сензорните органи. Некои групи како QB – крвни, QD - дерматолошки, QM - мускуло-скелетни препарати, QN - нервни препарати и QR – респираторни

препарати се застапени во незначителен број. Ваквата застапеност на групите препарати се должи пред се поради малиот пазар за специфични препарати и незаинтересираноста на производителите за регистрација на препарати со мала или без комерцијална вредност. Ова претставува сериозен проблем за докторите по ветеринарна медицина во практиката.

Авторите заклучуваат дека прифаќањето на АТС-vet системот ќе овозможи задоволување на барањата за унифициран мониторинг и следење на употребата на ветеринарно - медицински препарати и ќе овозможи детална анализа на квалитетот на Листата на регистрирани препарати. Оваа класификација ќе им помогне како на докторите по ветеринарна медицина во практиката, така и на сите субјекти во производството, трговијата и дистрибуцијата на ветеринарно - медицински препарати, полесно да ги идентифицираат различните групи на препарати.

2. Sekovska Blagica, Cokrevski S , MACEDONIAN AGRICULTURE IN PROCESS OF PREPARATION FOR THE INTEGRATION IN EU. Proceedings III International Scientific Conference Rural Development 2007 8-10th Nov 2007 Akademija, Kaunas Region, Lithuania

Во овој труд се анализирани карактеристиките на македонскиот земјоделски сектор и социо-економските промени низ кои поминувал овој сектор во изминатите две декади на транзиција. Првата група промени во Република Македонија се однесува на градењето и функционирањето на пазарната економија, додека втората група промени се однесува на побарувањата, нормативите и стандардите на ЕУ и заедничката земјоделска политика на Заедницата. Законската основа на овие промени е базирана на Законот за земјоделство и рурален развој како основен закон во секторот, следен со законите во областа на сточарството, ветеринарната и фитосанитарната политика.

Авторите заклучуваат дека процесот на транзиција на македонскиот аграрен сектор во периодот пред пристапување во ЕУ има свои особености по кои се разликува од земјите во Централна и Источна Европа. Процесот се карактеризира со целосно преоѓање од стариот економски систем на нов, без преодни форми на сопственост и начини на експлоатирање на земјиштето. Според авторите, најголемите грешки во овој процес се направени во трансформирањето на сопственоста на земјиштето. Основните грешки кои произлегуваат од законодавството, според авторите е потценувањето на сопственоста како двигател на развојот во земјоделството, како и неправедната распределба на земјиштето во спротивност со главните цели на реформата, без да се земат предвид економските и социјалните потреби.

3. Cokrevski S.; D. Crcev; G.R. Loria; R.A.J. Nicholas OUTBREAKS OF CONTAGIOUS AGALACTIA IN THE REPUBLIC OF MACEDONIA The Veterinary Record, May 26 2001.

Во овој труд во детали се изнесуваат податоци за раширеноста на заразната агалактија во Европа и посебно на Балканот, како и економското значење на болеста и штетите кои ги трпат овчарството и козарството. Понатаму во трудот се известува за појавите на заразната

агалакција во Република Македонија, и тоа во периодот од 1995 и 1996 година, во повеќе различни места во Дебар и се опишуваат применетите терапии со различни видови хемотерапевтици. Во 1997 и 1998 година појавата на болеста била со посилен интензитет и опфаќала скоро 80% од стадата, а морбидитетот на стадата бил 40-50% со мал број на угинати овци, нивната смртност не била последица на заразната агалакција. Во 1999 година се регистрирани 2 големи појави на контагиозна агалакција во Гостивар. Авторите во трудот даваат анализа на можните видови антибиотска терапија како и дискусија за можните начини на спречување на заразната агалакција во Република Македонија, вклучувајќи ја и можноста за вакцинација. Терапијата со несоодветни антибиотици и неорганизирана кампања на вакцинација даваат привремени резултати со кратки клинички подобрувања, но исто така и создаваат клиноносители, одговорни за понатамошни ширења и адаптација на заразната агалакција како ензоотска зараза. Тие препорачуваат понатамошни подетални серолошки истражувања со цел да се детерминира вистинската преваленца на заразната агалакција во стадата овци и кози како и развивање соодветна програма за спречување и евентуална ерадикација на оваа болест во Република Македонија.

4. Cokrevski S.; Crceva Nikolovska Radmila; Creev D. MANAGEMENT OF HEALTH CARE IN SEMI-NOMAD TYPE OF SHEEP BREEDING. Proceedings of Clinica Veterinaria –Third Symposium in Animal Clinical Pathology and Therapy, Budva F.R. Yugoslavia 11-15 June 2001

Овој труд ја обработува организацијата на здравствената заштита која се спроведува во полуномадскиот начин на овчарење во Македонија, но овој модел со голема сличност може да се примени и во останатите медитерански и јужноевропски земји. Сезонскиот карактер на одгледување во овчарството бара одреден редослед и периодичност во примената и на ветеринарно - здравствените мерки. Организацијата на здравствената заштита на овците ги опфаќа сите мерки и активности на кои се овците изложени вклучително и животната средина, исхраната, ветеринарните мерки (превентивни и терапевски), негата итн. За нејзиното успешно спроведување во услови на полуномадско овчарење, потребно е да се изготви годишна програма со која би се опфатиле минимум мерките кои реално можат да се спроведат во овие услови. Според авторите цел на овој план е смалување на појавата на болести и одржување на здравствениот статус на стадото како и зголемување на производството. Авторите препорачуваат дека овој план треба да биде составен од: 1/пишан план на активности во врска со очекуваните болести; 2/планирани посети на фармата со цел мониторинг на здравствената состојба и продуктивноста и 3/ реакции на инцидентите во текот на годината и доколку е потребно, подобрување на почетниот план. Авторите сугерираат дека планот треба да биде составен и модифициран на начин во целост да ги задоволува потребите на одредената фарма и се базира на податоци собрани во текот на првите посети на фармата во врска со мркањето, јагнењето и одбивањето на јагнињата, храната и пашата, сместувањето, расположливата работна рака, појавата на одредени болести итн.

3. Заклучок и предлог

Откако ги проучи кратката биографија и приложените трудови за избор во соработничко звање, Рецензентската комисија оцени дека кандидатот м-р Слободен Чокревски ги исполнува условите од Законот за високото образование на Република Македонија и Статутот на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје и поседува квалитети за избор во звањето асистент. Комисијата му предлага на Наставно-научниот совет на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје да го избере за асистент во областа управно ветеринарство.

Комисија

1. Проф д-р Ристо Проданов   ср
2. Доц д-р Павле Секуловски   ср
3. Доц д-р Зехра Хајрулаи   ср

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА ВОПРЕДЕН ПРОФЕСОР ПО ПРЕДМЕТОТ
ГРАМАТИКА НА СОВРЕМЕНИОТ АНГЛИСКИ ЈАЗИК НА ФИЛОЛОШКИОТ
ФАКУЛТЕТ „БЛАЖЕ КОНЕСКИ“ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје, на својата четврта редовна седница одржана на 3.2.2010. година, не избра за Рецензентска комисија во врска со пријавата на д-р Јованка Лазаревска-Станчевска, доцент по предметот граматика на современиот англиски јазик на Катедрата за англиски јазик и книжевност при Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје, за избор во звањето вонреден професор по предметот граматика на современиот англиски јазик, на конкурсот објавен во весникот „Утрински весник“ на 12.1.2010. година, за која го доставуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На распишаниот конкурс за избор на еден наставник (во сите звања), по предметот граматика на современиот англиски јазик, се пријави само д-р Јованка Лазаревска-Станчевска, доцент по предметот граматика на современиот англиски јазик за звањето вонреден професор.

Биографски податоци за кандидатката д-р Јованка Лазаревска-Станчевска, доцент по предметот граматика на современиот англиски јазик на Катедрата за англиски јазик и книжевност при Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје

Образование:

Д-р Јованка Лазаревска-Станчевска завршила основно и средно образование во Скопје. На Филолошкиот факултет во Скопје се запишала на групата за англиски јазик и книжевност во текот на учебната 1984/85 година. Дипломирала во февруари 1989 година.

Во учебната 1989/90 година се запишала на постдипломски студии на Филолошкиот факултет во Белград, одбирајќи ја притоа насоката **наука за јазикот**. По положувањето на испитите на постдипломските студии во Белград (со највисок успех), во јули 1993 таа го одбранила магистерскиот труд **Предлози за место во англискиот и во македонскиот јазик**; ментор: проф. д-р Олга Мишеска-Томиќ (од Универзитетот во Нови Сад), проф. д-р Ранко Бугарски (од Универзитетот во Белград) и доц. д-р Весна Половина (од Универзитетот во Белград).

Во јануари 2005 година, на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје, д-р Јованка Лазаревска-Станчевска успешно ја одбрани докторската дисертација под наслов „**Метафоризација на *over, under* и *out* кај комплексните зборови во англискиот јазик и нивните еквиваленти во македонскиот јазик**“ и се здоби со звањето доктор по англиска лингвистика; ментор: проф. д-р Љупчо Стефановски; членови на комисијата: проф. д-р Олга Мишеска-Томиќ (Филозофски факултет-Нови Сад), проф. д-р Марија Јанева (Филолошки факултет-Скопје), проф. д-р Елена Бужаровска (Филолошки факултет-Скопје) и проф. д-р Димитар Пандев (Филолошки факултет-Скопје).

Настава:

Во април 1990 година д-р Јованка Лазаревска-Станчевска била примена како стручен соработник на Катедрата за англиски јазик и книжевност и притоа изведувала настава по англиски јазик на нематичните факултети. Од декември 1993 година д-р Јованка Лазаревска-Станчевска е избрана за асистент по предметот англиски јазик за настава на нематичните факултети на Катедрата за англиски јазик и книжевност при Филолошкиот факултет во Скопје. Во јуни 1996 година, таа е избрана за предавач по предметот англиски јазик за настава на нематичните факултети, а од септември 1997 година работела како асистент по предметот граматика на англискиот јазик-лексикологија и изведувала настава и по предметот англиски јазик за групите на Филолошкиот факултет.

Од јуни 2005, д-р Јованка Лазаревска-Станчевска работи како доцент и беше активно вклучена во креирањето на наставните планови и содржини во рамките на кредит-трансфер системот и држи наставата по предметите: *лексички категории* во првиот семестар и *граматички категории* во вториот семестар, како и вежби по предметите *лексикологија 1* и *2* за студентите од III година.

Во текот на целиот свој работен стаж, д-р Лазаревска-Станчевска членува во Друштвото за применета лингвистика на Македонија и во Здружението на англисти на Македонија.

ПРЕГЛЕД НА АКТИВНОСТИ ОД ИЗБОРОТ ВО ЗВАЊЕТО ДОЦЕНТ**НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ****Одржување настава**

Прв циклус студии: Во рамките на првиот циклус студии, од изборот во звањето доцент до денес, д-р Лазаревска-Станчевска држела настава по следниве предмети: *лексички категории* (предавања и вежби) за студентите од I година на Катедрата за англиски јазик и книжевност; *граматички категории* (предавања и вежби) за студентите од I година на Катедрата за англиски јазик и книжевност; вежби по предметот *лексикологија 1* и *2* за студентите од III година на Катедрата за англиски јазик и книжевност. Во периодот април и мај 2009, кандидатката држела предавања и вежби по предметот *лексикологија 2* за студентите од III година на Катедрата за англиски јазик и книжевност.

Втор циклус студии: Во рамките на вториот циклус студии, д-р Јованка Лазаревска-Станчевска држела менторска настава по предметот *англиски јазик* за студентите на постдипломски студии од Филозофскиот факултет, за групите: историја на уметноста и педагогија.

Настава во летни школи и работилници: Во летниот период во 2005 и 2006 година, д-р Лазаревска-Станчевска одржувала подготвителна настава по предметот *англиски јазик* за студентите што се запишуваа на Катедрата за англиски јазик и книжевност, организирана од Филолошкиот факултет.

Одржување на вежби (лабораториски, аудиториски или изработка на семинарски труд): Во рамките на првиот циклус студии, д-р Лазаревска-Станчевска менторирала семинарски работи по предметите *лексички категории* и *граматички категории*.

Консултации со студенти: Во периодот меѓу двата избора, д-р Лазаревска-Станчевска одржувала консултации со студентите на додипломската и постдипломската настава. Просечниот број на студенти кои доаѓаат на консултации е 200-300 во семестар со оглед на огромниот број студенти запишани на Катедрата за англиски јазик и книжевност. Исто така, со оглед на тоа што кандидатката е координатор за ЕКТС-студиските програми, таа одржува консултации и со огромен број на студенти (во просек 200-300 во семестар) во врска со разни прашања и проблеми поврзани со ЕКТС-студентите.

Член на комисија за оцена или одбрана на докторат: Во 2009 година, д-р Лазаревска-Станчевска била член на комисијата за оцена и одбрана на докторат на м-р Маријана Ванева.

Пакет материјали за одреден предмет: Во периодот 2005-2009 година, д-р Лазаревска-Станчевска подготвила пакет материјали со вклучени текстови и материјали за вежби за предметите *лексички категории* и *граматички категории*.

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ментор на докторска дисертација: Во моментот, д-р Лазаревска-Станчевска е ментор на докторска дисертација под наслов: *Изразување вербална иронија во формален и неформален говор во македонскиот и во англискиот јазик: контрастивна анализа*, што ја изработува м-р Силвана Нешковска.

Учесник во меѓународен научен проект:

во рамките на ТЕМПУС-програмата, д-р Лазаревска-Станчевска го изработила проектот „Усогласување на постдипломските студии според ЕКТ-системот на студирање“ - FYR 3038-2006, во соработка со Универзитетот во Глазгов, Велика Британија;

како член на Катедрата за англиски јазик и книжевност, таа е учесник во проектот спонзориран од Американската амбасада во Македонија – “Syllabus and Curriculum Development in American Studies”.

Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание: Во периодот 2005-2009 година, д-р Лазаревска-Станчевска ги објавила следниве трудови во зборници издадени од Филолошкиот факултет:

„Метафората како зборообразувачки процес – начин за проширување и менување на значењето“, во *Годишниот зборник на Филолошкиот факултет “Блаже Конески”, бр. 33*, Скопје, 2007, 123-137;

„Компаративната функција како заедничка семантичка одлика на префиксите *over*, *under* и *out* и нивните македонски сквиваленти“, во *Зборникот посветен на проф. д-р Кирил Конески*, Скопје, 2009.

Труд со оригинални научно/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собор:

„Polysemy in Cognitive Linguistics“, *Меѓународна конференција по повод 50-годишнината од постоењето на Катедрата за англиски јазик и книжевност*, Скопје, 2008 (во печат).

Учество на научен/стручен собир со реферат:

- учество на меѓународната конференција *ENGLISH STUDIES IN THE EUROPEAN / GLOBAL CONTEXT: CURRENT ISSUES, FUTURE TRENDS* по повод 50-годишнината од постоењето на Катедра за англиски јазик и книжевност, одржан во септември 2008 година во Скопје, со реферат со наслов: 'Polysemy in Cognitive Linguistics';

- учество на меѓународната конференција *ENGLISH LANGUAGE AND LITERATURE STUDIES: IMAGE, IDENTITY, REALITY*, во организација на Филолошкиот факултет во Белград, Србија, во периодот 4-6 декември 2009 година, со реферат со наслов: 'The transformation of prepositions into prefixes as a process of grammaticalization'.

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Студиски престој во странство: Во рамките на ТЕМПУС-проектот - FYR 3038-2006, во периодот 10.8.-12.9.2007, д-р Лазаревска-Станчевска престојувала на Универзитетот во Глазгов, Велика Британија, заради извршување на задачите и обврските од горенаведениот проект.

Член на факултетска комисија: Д-р Лазаревска-Станчевска е член на Комисијата за евалуација на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“, за евалуација на студиската програма по англиски јазик и книжевност.

Член на комисија за избор во звање: Таа е член на две комисији за избор на асистент и лектор на Катедрата за англиски јазик и книжевност.

Координатор на студиска програма: Во периодот 2005-2009, д-р Лазаревска-Станчевска е координатор за студиската програма за Катедрата за англиски јазик и книжевност според ЕКТС-начинот на студирање.

Раководител на постдипломски или докторски студии: Во два мандата, д-р Лазаревска-Станчевска раководи со Одборот за постдипломските студии од областа јазик на групите за странските јазици, албански јазик и турски јазик.

Заклучок и предлог на Рецензентската комисија

Д-р Јованка Лазаревска-Станчевска е сериозен научен работник со големо наставно искуство. Како стручен соработник при Катедрата за англиски јазик и книжевност, а потоа и како асистент и предавач по предметот англиски јазик за настава на нематичните факултети, и асистент и доцент по предметот граматика на современиот англиски јазик, таа се одликува со совесност и сериозност во исполнувањето на работните обврски.

Со оглед на погоре изнесеното, Рецензентската комисија му предлага на Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје, да го прифати предложениов извештај и да ја избере д-р Јованка Лазаревска-Станчевска во звањето вонреден професор по предметот *граматика на современиот англиски јазик*.

РЕЦЕНЗЕНТИ

1. Д-р Љупчо Стефановски, редовен професор, с.р.
2. Д-р Олга Мишеска-Томиќ, редовен професор, с.р.
3. Д-р Марија Јанева, редовен професор, с.р.

Скопје, 5.3.2010

ОБРАЗЕЦ

КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО- НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Јованка (Заре) Лазаревска-Станчевска

Институција: Филолошки факултет „Блаже Конески“ - Скопје

Научна област: граматика на современиот англиски јазик

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Лексички категории (1+1), зимски 2005/06 – 4 групи	4,8
2.	Лексикологија 1 (0+2), зимски 2005/06	1,2
3.	Граматички категории (1+1), летен 2005/06 – 4 групи	4,8
4.	Лексикологија 2 (0+2), летен 2005/06	1,2
5.	Лексички категории (1+1), зимски 2006/07 – 4 групи	4,8
6.	Лексикологија 1 (0+2), зимски 2006/07	1,2
7.	Граматички категории (1+1), летен 2006/07 – 4 групи	4,8
8.	Лексикологија 2 (0+2), летен 2006/07	1,2
9.	Лексички категории (1+1), зимски 2007/08 – 4 групи	4,8
10.	Лексикологија 1 (0+2), зимски 2007/08	1,2
11.	Граматички категории (1+1), летен 2007/08 – 4 групи	4,8
12.	Лексикологија 2 (0+2), летен 2007/08	1,2
13.	Лексички категории (1+1), зимски 2008/09 – 4 групи	4,8
14.	Лексикологија 1 (0+2), зимски 2008/09	1,2
15.	Граматички категории (1+1), летен 2008/09 – 4 групи	4,8
16.	Лексикологија 2 (0+2), летен 2008/09	1,2
17.	Лексикологија 2 (2+0), летен 2008/09 (април-мај, замена)	0,48
18.	Лексикологија 2 (0+2), летен 2008/09 (април-мај, замена) – 2 групи	0,96
19.	Лексички категории (1+1), зимски 2009/2010 – 8 групи	4,8
20.	Лексикологија 1 (0+2), зимски 2009/2010	1,2
21.	Англиски јазик (магистерски на Филозофски фак. – менторски), 2008/09, 2009/10 3* 1.5* 50%	2,25

22.	Англиски јазик (летна школа – подготвителна настава), 2005 и 2006	2
23.	Изработка на семинарски труд, 2008/09 (2)	0,06
24.	Консултации со студенти, 2005/06 (200) (2 семестра)	0,8
25.	Консултации со студенти, 2006/07 (200) (2 семестра)	0,8
26.	Консултации со студенти, 2007/08 (200) (2 семестра)	0,8
27.	Консултации со студенти, 2008/09 (300) (2 семестра)	1,2
28.	Консултации со студенти, 2009/10 (300) (1 семестар)	0,6
29.	Член на комисија за оцена или одбрана на докторат (1)	0,5
30.	Лексички категории (пакет материјали)	1
31.	Граматички категории (пакет материјали)	1
	Вкупно:	67,00

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1.	Ментор на докторска дисертација: „Изразување вербална иронија во формален и неформален говор во македонскиот и во англискиот јазик: контрастивна анализа“ .	3
2.	Учесник во меѓународен научен проект: „Усогласување на постдипломските студии според ЕКТ-системот на студирање - FYR 3038-2006“.	5
3.	Учесник во меѓународен научен проект: “Sullabus and Curriculum Development in American Studies”, проект спонзориран од Американската амбасада во Македонија.	5
4.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание: „Метафората како зборообразувачки процес – начин за проширување и менување на значењето“, во <i>Годишниот зборник на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“</i> . Скопје,	3

	2007, 123-137.	
5.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание: „Компаративната функција како заедничка семантичка одлика на префиксите <i>over</i> , <i>under</i> и <i>out</i> и нивните македонски еквиваленти“, во <i>Зборникот посветен на проф. д-р Кирил Конески</i> , Скопје, 2009.	3
6.	Труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник од научен/стручен собир: 'Polysemy in Cognitive Linguistics', <i>Меѓународна конференција по повод 50-годишнината од постоењето на Катедрата за англиски јазик и книжевност</i> , Скопје, 2008.	2
7.	Учество на научен/стручен собир со реферат: 'Polysemy in Cognitive Linguistics' меѓународна конференција: <i>ENGLISH STUDIES IN THE EUROPEAN / GLOBAL CONTEXT: CURRENT ISSUES, FUTURE TRENDS</i> - по повод 50-годишнината од постоењето на Катедрата за англиски јазик и книжевност, оджан во септември 2008 г. во Скопје.	1
8.	Учество на научен/стручен собир со реферат: 'The transformation of prepositions into prefixes as a process of grammaticalization' – меѓународна конференција: <i>ENGLISH LANGUAGE AND LITERATURE STUDIES: IMAGE, IDENTITY, REALITY</i> , во организација на Филолошкиот факултет во Белград, Србија, 4-6 декември 2009 година.	1
	Вкупно:	23

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Дејности од поширок интерес

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1.	Студиски престој во странство: Во рамките на	0,5

	ТЕМПУС-проектот - FYR 3038-2006, во периодот 10.8.-12.9.2007, студиски престој на Универзитетот во Глазгов, Велика Британија.	
2.	Член на факултетска комисија: член на Комисијата за евалуација на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ - за евалуација на студиската програма по англиски јазик и книжевност.	0,5
3.	Член на комисија за избор во звање: член на две комисии за избор на асистент и лектор на Катедрата за англиски јазик.	0,4
4	Координатор на студиска програма: пет години по ред координатор за студиската програма за Катедрата за англиски јазик и книжевност според ЕКТС-начинот на студирање.	5
5	Раководител на постдипломски или докторски студии: во два мандата раководи со постдипломските студии од областа јазик на групите за странските јазици, албански јазик и турски јазик.	4
	Вкупно:	10,4

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	67,00
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	23
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	10,4
Вкупно:	100,4

Членови на Комисијата

1. Д-р Љупчо Стефановски, редовен професор, претседател, с.р.
2. Д-р Олга Мишеска-Томиќ, редовен професор, член, с.р.
3. Д-р Марија Јанева, редовен професор, член, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕТО РЕДОВЕН ПРОФЕСОР ПО ПРЕДМЕТИТЕ
СЕМАНТИКА И СОВРЕМЕН МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК НА
ФИЛОЛОШКИОТ ФАКУЛТЕТ „БЛАЖЕ КОНЕСКИ“ ВО СКОПЈЕ

На својата четврта редовна седница одржана на 3.2.2010 година, Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје нè избра за членови на Рецензентската комисија во врска со пријавата на д-р Елена Петроска на конкурсот, објавен на 29.12.2009 година во весникот „Дневник“, за избор на наставник во сите звања по предметите *семантика* и *современ македонски јазик*. Во врска со тоа, Комисијата има чест на Наставно-научниот совет да му го предложи следниов

ИЗВЕШТАЈ

Биографски податоци

Д-р Елена Петроска е родена на 25.11.1963 година во Скопје. Дипломирала на Филолошкиот факултет во Скопје во 1986 година со средна оценка 9,61 на *група I за македонски јазик* (како прв главен предмет) и *англиски јазик и книжевност* (како втор главен предмет), а дополнително полагала и *полски јазик*. Магистрирала на тема „*Елементарни по- во современо македонски јазик*“ во 1991 година. Докторската дисертација под наслов „*Количествени категории во македонскиот јазик*“ ја одбранила во јануари 2000 година.

Д-р Петроска работи на Катедрата за македонски јазик и јужнословенски јазици, како стажант-приправник од 1987, потоа од 1988 како помлад асистент, од 1992 како асистент, од 2000 година како доцент, а од 2005 како вонреден професор по *современ македонски јазик*. Како асистент учествувала во наставата по предметите *фонологија на современо македонски јазик*, *современ македонски јазик (култура на зборови)*, *увод во описна лингвистика* и *описна лингвистика I*, *современ македонски јазик I* за странските јазични групи, *дијалектологија на македонскиот јазик* и др. Како доцент, ја изведувала наставата по предметите: *македонски јазик I* (за групата *полкување и преведување*), *современ македонски јазик II* (за групите *албански* и *турски*) и *синтакса на македонскиот јазик* (како предмет под „Б“). Во текот на овој период ја изведувала и наставата по предметот *современ македонски јазик I* (за групите *албански* и *турски*) и *современ македонски јазик I* (за *новинарство*).

Д-р Петроска покажува коректен однос со студентите и со подмладокот на Катедрата и особено внимателно посветува на нивното

усовршување.

Исто така, д-р Петроска е вклучена во наставата на постдипломските студии по македонскиот јазик со предавања од областа на семантиката и социолингвистиката.

Д-р Петроска била ангажирана како лектор на *Меѓународниот семинар за македонски јазик, лингвистика и култура* во 1990, 1993-1995, а учествувала и во наставата за *македонски јазик како странски* за студентите од *Универзитетот во Аризона*, Темпи на студиски престој во Скопје (од програмата *Студии во странство*) во учебната 1995/96 и 1996/97.

Од 2001 година ја изведувала наставата по *македонски јазик* на *Универзитетот Индијана*, Блумингтон, САД (2001, 2003, 2005 и 2007) во текот на тамошниот летен семестар (160 часа), односно, како гостин-професор, го започнала курсот по *македонски јазик* на *Универзитетот Индијана* во 2001 година. Во рамките на тие престои држела и предавања од областа на македонистиката за студентите (постдипломци и докторанди) што го изучуваат словенскиот свет и Балканот, учествувала во повеќе работилници за создавање материјали за настава по втор (странски) јазик; тркалезни маси за јужнословенските јазици; организирање на културни програми и сл.

Била на студиски престои во Полска, на *Јагелонскиот универзитет* во Краков во 1990, на *Универзитетот во Варшава* во 1992 и 1995, на *Универзитетот во Торонто*, Канада, во 1993 и на *Универзитетот Макгори* во Сиднеј во 1996, каде што учествувала и во наставата по македонски јазик на *Одделот за македонски студии*.

Д-р Петроска учествувала на повеќе семинари за изучување јазици, и тоа за: *полски јазик* во Краков, 1985; *унгарски јазик* во Дебрецен, во 1988 и *словенечки јазик* во Љубљана, во 1993 година. Била и учесник на *Семинарот по лингвистика* во Варшава 1995 година.

Во периодот до изборот во звањето вонреден професор д-р Петроска била вклучена и во низа други активности: член на Наставно-научниот совет, секретар на Катедрата (1993-95), секретар на Одборот за постдипломски студии од областа македонски јазик (2003-2005), член на неколку комисии за магистерски одбрани, член и на Комисијата за наставни планови и програми, а исто така учествувала и во обуката за адаптација на курсевите по македонски јазик за проектот за преведувачи и толкувачи (ТЕМПУС). Била претседател на редакцискиот одбор на *Годишниот зборник на Филолошкиот факултет* (2003-2004 година).

Дејности по изборот во звањето вонреден професор

Наставно-образовна дејност

Од 2005 година д-р Петроска е вонреден професор по *современ македонски јазик* на Филолошкиот факултет *Ближе Конески*. Како

вонреден професор ја започнува наставата по предметот *основи на семантиката* а ја изведува и наставата по предметите: *македонски јазик 1* и *2* (за групата ПИТ), *современ македонски јазик 3* и *4* (за групите албански и турски) и *современ македонски јазик 3* и *4* (за ПИТА).

Во овој период била и гостин-професор на Универзитетот *Индијана* во САД (2006-2008), на *Катедра* за словенски јазици и книжевности, каде што ја има започнато наставата по македонски јазик и ги држела следниве курсеви: *Elementary Macedonian I* (почетен македонски 1) и *Elementary Macedonian II* (почетен македонски 2); *Intermediate Macedonian I* (среден македонски 1) и *Intermediate Macedonian II* (среден македонски 2); и *Structure of Macedonian* (структура на македонскиот јазик) (за студенти-докторанди). Покрај држењето настава, има учествувано и во: повеќе работилници за создавање материјали за настава по втор (странски) јазик, тркалезни маси за јужнословенските јазици, организирање на културни програми итн. Во рамките на *Меѓународниот семинар за македонски јазик, литература и култура* има учествувано со предавање (2006) и циклус предавања (2009), а ја водела и преведувачката работилница (македонско-англиски и англиско-македонски, 2009).

Учествува и во постдипломската настава по предметот *ошиша лингвистика* со предавања од областа на *семантиката* и *социолингвистиката*.

Д-р Петроска се покажала како добар организатор на наставно-научната дејност на Филолошкиот факултет, како и на Универзитетот *Индијана* каде што го вовела македонскиот јазик во наставата.

Научноистражувачка дејност

По изборот во звањето вонреден професор учествувала, со свои излагања и предавања, на повеќе конференции и семинари во земјата и во странство (САД, Хрватска и Канада и др.), што се гледа од богатата библиографија што е наведена во Анекс 2 (в. Анекс 2: 20-37). Од приложеното се забележува дека преовладуваат теми од областа на семантиката и социолингвистиката. Овие настапи на д-р Петроска пред меѓународната научна јавност во голема мера придонесуваат за поширока афирмација на македонскиот јазик и воопшто, на македонистиката на повеќе универзитети во странство.

Д-р Петроска учествува во неколку научноистражувачки проекти: како раководител на проект за македонскиот јазик како наследен јазик во САД, што го добила како гостин-професор на *Универзитетот Индијана*; како соработник на билатералниот проект *Положба на македонскиот и на хрватскиот јазик во образовниот систем на повеќејазични средини* и како соработник на проектот *Функционална и географска карактеристика на морфосинтаксичките балканизми*.

Во овој период, научниот и стручниот интерес на д-р Елена Петроска претежно е насочен кон неколку области на македонската наука за јазикот: семантиката, социолингвистиката и синтаксата. Од овие области таа објавила и повеќе научни трудови.

По своето значење, меѓу нив особено се изделува монографијата *Семантичката категорија количество во современиот македонски јазик*, во која таа го проучува семантичкото поле 'количество' и ги претставува количествените категории кои се изразуваат со граматички средства во современиот македонски јазик. Овој труд е од областа на семантичката синтакса, семантиката на текстот и претставува мошне важен продонес за афирмацијата на македонската лингвистика, бидејќи се работи за област која не е досега доволно истражувана. Во трудот се анализира материјал кој е податлив за споредба на македонскиот јазик со другите словенски и несловенски јазици, со што придонесува за афирмација и надвор од нашата средина.

Во статијата "Predicates in Macedonian Monopredicative Sentences with the Basic Speech Acts Verbs in Macedonian", авторката им посветува особено внимание на предикатите од повисок ред во монопредикативните реченици со глаголи на зборување, со што се отвора простор за подлабока семантичко-синтаксичка анализа на овој тип предикати.

Семантичко-синтаксичката анализа на материјали од македонскиот јазик преовладува и во статијата „Информациската структура и удвојувањето на објектот во македонскиот јазик во балкански контекст”, во која ова прашање се разгледува и од прагматичен аспект, како и во статијата „Конгруенциската хиерархија и колективните именки во македонскиот јазик”, во која се посочуваат причините за усогласување на збирните именки во реченичната низа, мотивирани од нивното значење.

Во повеќе статии, авторката исто така врши споредбенолингвистичко проучување на прашањата што произлегуваат од семантичко-синтаксичката анализа на материјалите од македонскиот јазик со соодветен материјал од други јазици. Така, на пример, во статијата "Partitivity in Macedonian and Albanian", интересот се насочува кон оној маркиран модел на изразување на партитивноста, за кој со право може да се заклучи дека е балканизам. Споредбениот интерес на д-р Петроска ги опфаќа и словенските и балканските јазици, при што особено го насочува своето внимание кон особеностите на македонскиот јазик. Тоа е претставено во статиите „Омнитемпоралната и итеративната сегашност во македонскиот во контекст на другите словенски и балкански јазици” и „Основни средства за изразување сегашност во словенските и во балканските јазици”.

Меѓу научната дејност на д-р Петроска особено место зазема и социолингвистичкото проучување на македонскиот јазик како втор јазик, и како наследен јазик („Македонскиот како наследен јазик” и „Ставовите за изучувањето на македонскиот јазик од страна на учениците со настава на албански јазик во Р. Македонија”).

Преку учеството на повеќе конференции во странство, како и во меѓународни проекти, дала значителен придонес во афирмацијата на македонистиката надвор од Македонија.

Стручно-апликативна дејност

Д-р Петроска е член на неколку меѓународни комисии и здруженија: член е на *Комисијата за истражување на граматичката структура на словенските јазици*; член е на *Меѓународната европска мрежа за изработка на база на податоци за показателите на евиденцијалноста во европските јазици*, и е одговорна за македонскиот јазик; член е на *Американската асоцијација за унапредување на славистичките истражувања*, како и на *Славистичкото лингвистичко друштво*.

Учесник е во два идејни проекта: *База на податоци за показателите на евиденцијалноста во европските јазици* (Универзитетот во Мајнц, Германија) и *Работилница за создавање на јазични материјали за наследни говорители* (Централноевропска иницијатива).

Ангажирана е како претседател на организацискиот одбор на меѓународната научна конференција (со Л. Цвикиќ): *Прв, втор, друг јазик: хрватско-македонски споредби*, планирана за мај 2010 и како претседател на организацискиот одбор на научниот собир *Млади македонисти* за 2010, што Катедрата за македонски јазик и јужнословенски јазици го организира секоја втора година.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Рецензентската комисија високо ја вреднува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, како и организаторската активност на проф. д-р Елена Петроска во областа на македонистиката, со што покажува дека таа ги исполнува условите за избор во звањето редовен професор.

Имајќи го предвид сето тоа, му предлагаме на Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ да ја избере д-р Елена Петроска во звањето редовен професор по предметите *семантика* и *современ македонски јазик*.

8.3.2010

Рецензентска комисија

1. Д-р Димитар Пандев, редовен професор, с.р.
2. д-р Живко Цветковски, редовен професор, с.р.
3. д-р Емилија Црвенковска, редовен професор, с.р.

ОБРАЗЕЦ
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Елена Радомир Петроска
(име, татково име и презиме)

Институција: Филолошки факултет „Блаже Конески” - Скопје
(назив на факултетот/институтот)

Научна област: македонски јазик и лингвистика

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
	- од прв циклус:	
1.	Elementary Macedonian I (поч. македонски I) (5) зим. 2006/7 Универзитет Индијана, САД	3
2.	Elementary Macedonian II (поч. македонски 2) (5) л. 2006/7 Универзитет Индијана, САД	3
3.	Intermediate Macedonian I (среден мак. 1) (3) з. 2007/8 Универзитет Индијана, САД	1,8
4.	Intermediate Macedonian II (среден мак. 2) (3) лет. 2007/8 Универзитет Индијана, САД	1,8
5.	Elementary Macedonian I (почетен мак. 1) (5) л. 2007/8 Универзитет Индијана, САД	3
6.	Elementary Macedonian II (почетен мак. 2) (5) з. 2007/8 Универзитет Индијана, САД	3
7.	основи на семантиката з. (2+0) 2008/2009 Филолошки факултет <i>Блаже Конески</i>	1,2
8.	македонски јазик 1 (ПИТ англиски); (2+2) з. 2008/2009 Филолошки факултет <i>Блаже Конески</i>	2,1
9.	македонски јазик 2 (ПИТ англиски); (2+2) летен 2008/2009 Филолошки факултет <i>Блаже Конески</i>	2,1
10.	современ македонски јазик 3 (алб., тур.) (2+0) з. 2008/9 Филолошки факултет <i>Блаже Конески</i>	1,2
11.	современ македонски јазик 4 (алб., тур.) (2+0) л. 2008/9 Филолошки факултет <i>Блаже Конески</i>	1,2
12.	современ македонски јазик 3 (ПИТА алб.) (2+0) з. 2008/9 Филолошки факултет <i>Блаже Конески</i>	1,2
13.	современ македонски јазик 4 (ПИТА алб.) (2+0) лет. 2008/9 Филолошки факултет <i>Блаже Конески</i>	1,2
14.	основи на семантиката (2+0) з. 2009/10 Филолошки факултет <i>Блаже Конески</i>	1,2
15.	македонски јазик 1 (ПИТ англиски) (4+0) з. 2009/2010	2,4

	Филолошки факултет <i>Блаже Конески</i>	
16.	македонски јазик 2 (ПИТ англиски) (4+0) л. 2009/2010 Филолошки факултет <i>Блаже Конески</i>	2,4
17.	современ македонски јазик 3 (ПИТА алб.) (2+0) з. 2009/10 Филолошки факултет <i>Блаже Конески</i>	1,2
18.	современ македонски јазик 4 (ПИТА алб.) (2+0) л. 2009/10 Филолошки факултет <i>Блаже Конески</i>	1,2
19.	современ македонски јазик 3 (алб., тур.) (2+0) з. 2009/10 Филолошки факултет <i>Блаже Конески</i>	1,2
20.	современ македонски јазик 4 (алб., тур.) (2+0) л. 2009/10 Филолошки факултет <i>Блаже Конески</i>	1,2
	- од втор циклус:	
21.	Elementary Macedonian I (поч. македонски 1), лето 2005 Универзитет <i>Индијана</i> , САД	3
22.	Elementary Macedonian II (поч. македонски 2), лето 2005 Универзитет <i>Индијана</i> , САД	3
23.	Семантика , л. 2006/07 Филолошки факултет <i>Блаже Конески</i>	0,3
24.	Elementary Macedonian I (поч. македонски 1), лето 2007 Универзитет <i>Индијана</i> , САД	3
25.	Elementary Macedonian II (поч. македонски 2), лето 2007 Универзитет <i>Индијана</i> , САД	3
26.	Семантика , з. 2009/10 Филолошки факултет <i>Блаже Конески</i>	0,3
	- од трет циклус студии:	
27.	Structure of Macedonian (структура на м. ј.), л. 2008 Универзитет <i>Индијана</i> , САД	1,8
28.	Преведувачка работилница (македонски-англиски; англиски-македонски) <i>МСМЈЛК</i> , август 2009, Охрид	1,5
29.	Консултации со студенти 2006/7 (90 студенти)	0,18
30.	Консултации со студенти 2007/8 (110 студенти)	0,22
31.	Консултации со студенти 2008/9 (250 студенти)	0,50
32.	Консултации со студенти 2009/10 (270 студенти)	0,54
33.	Ментор на дипломска работа (1 студент)	0,2
	Вкупно	54,14

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. Број	Назив на активноста:	Поени
1.	Ментор на докторска дисертација: „Компјутерски потпомогнатото и електронското учење на македонскиот како втор јазик во споредба со англискиот” (прва година).	1
2.	Ментор на магистерска работа: „Увдојувањето на објектот во македонскиот и во албанскиот јазик – контрастивна анализа”.	0,5

3.	Ментор на магистерска работа: „Евиденцијалните стратегии во македонскиот јазик во социолингвистички контекст“.	0,5
Проекти:		
4.	Раководител на меѓ. проект „Heritage Speakers of Macedonian in the USA“ (Наследни говорители на македонскиот јазик во САД) (2007-2009).	9
5.	Функционална и географска карактеристика на морфосинтаксичките балканизми , Центар за ареална лингвистика, МАНУ (2001-).	3
6.	Положбата на македонскиот и на хрватскиот јазик во образовниот систем на повеќејазични средини , билатерален проект (2007-2009).	5
Објавени трудови		
7.	<i>Колическивени категориии во македонскиот – од семантика кон форма</i> . Скопје: Македонска реч, 2008.	8
8.	“Predicates in Macedonian Monopredicative Sentences with the Basic Speech Acts Verbs in Macedonian.”, <i>North American – Macedonian Conference in Macedonian Studies</i> , Ohio State University; 2005: 221-232.	2
9.	„Како раскажуваме на македонски денес“: во: <i>Годишен зборник на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“</i> , Скопје, к.32, 2006: 211-220.	2
10.	„Информациската структура и удвојувањето на објектот во македонскиот јазик во балкански контекст“ во: <i>XXXIV научна дискусија на МСМЈЛК</i> , Скопје, 2008: 127-133.	2
11.	„Дистрибутивноста и колективноста во македонскиот јазик“, во: <i>Зборник на предавања од XXXIX МСМЈЛК</i> , Скопје, 2007: 27-35.	2
12.	„Основни средства за изразување сегашност во словенските и во балканските јазици“, во: <i>Сегашноста како лингвистички поим</i> (со С. Тофоска) http://www.manu.edu.mk/cal/CAL/present.html	3,6
13.	„Средства за изразување сегашност во бугарскиот јазик“. Во: <i>Сегашноста како лингвистички поим</i> . http://www.manu.edu.mk/cal/CAL/present.html	2
14.	“Partitivity in Macedonian and Albanian” во: <i>Contributions, Section of Linguistic and Literary Sciences</i> , XXXII, 1, Македонска академија на науките и уметностите, 2007: 59-64.	2
15.	„За таканаречената прекажаност во македонскиот и во бугарскиот јазик“, во: <i>Реферати на македонскиот славистици за XIV меѓународен славистички конгрес во Охрид</i> , 2008:269-278.	2
16.	„Македонскиот како наследен јазик“ во: <i>Годишен зборник на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“</i> , к. 34, 2008: 327-331.	2

17.	„Конгруенциската хиерархија и колективните именки во македонскиот јазик”, XXXV научна дискусија на МСМЈЛК, Скопје, 2009: 105-112.	2
18.	„Омнитемпоралната и итеративната сегашност во македонскиот во контекст на другите словенски и балкански јазици” во: VI македонско-северноамериканска конференција, Скопје, 2009: 37-47.	2
19.	„Ставовите за изучувањето на македонскиот јазик од страна на учениците со настава на албански јазик во Р. Македонија”, во: Зборник посветен на Лилјана Минова-Ѓуркова, 2009: 47-57.	2
	Учество на научен/стручен собир/конференција со реферат	
20.	“Information Structure and the Role of the Object Clitic in Macedonian and Albanian” со Риста-Дема, М. 15 th Balkan and South Slavic Conference, април 2006, Беркли, Калифорнија, САД.	1
21.	„Омнитемпоралната и итеративната сегашност во македонскиот јазик во контекст на другите словенски и балкански јазици”, VI македонско-северноамериканска конференција, август 2006, Охрид.	1
22.	“Collectivity, Collective plural and Collective nouns in Macedonian”, септември 2006, First Slavic Linguistic Society Conference, Блумингтон, Индијана, САД.	1
23.	“The Use of Information Communications Technology in the Teaching of Macedonian”, American Association for the Advancement of Slavic Studies (AAASS), ноември 2006, Вашингтон, САД.	1
24.	„Информацииската структура и удвојувањето на објектот во македонскиот јазик во контекст на балканските јазици”, XXXIV научна дискусија на МСМЈЛК, август 2007, Охрид.	1
25.	“Linguistic Developments in the countries of Former Yugoslavia since the early nineties”, Russian and East European Institute, IU, тркалезна маса со наслов: Linguistic Changes in Post Communist Countries, 24 април 2007, Блумингтон, Индијана.	1
26.	“The Agreement Hierarchy and Collective Nouns in Macedonian and Other South Slavic Languages”, Third Southeast European Studies Association Conference, 26-28 април 2007, Колумбус, Охајо, САД.	1
27.	“Македонскиот јазик и македонистичките студии на Универзитетот Индијана”, МСМЈЛК, август 2007, Охрид.	1
28.	“Narrative retelling in Macedonian” 16th South Slavic and Balkan Conference, 1-4 мај 2008, Банф, Канада	1
29.	„За таканаречената прекажаност во македонскиот и во бугарскиот јазик” XIV меѓународен славистички конгрес, 2008, Охрид	1
30.	“Heritage Speakers of Macedonian at the USA”, American Association for the Advancement of Slavic Studies (AAASS), ноември 2008, Филадельфија, САД	1
31.	„Лексичките показатели за прекажана евиденцијалност во	1

	македонскиот и во полскиот јазик” <i>Македонско-полска конференција</i> , октомври 2009, Скопје.	
32.	“Young Heritage Speakers of Macedonian in the USA”, <i>First UMD (United Macedonian Disapora) Conference</i> , 10-13 јуни 2009, Вашингтон, САД.	1
33.	“Lexical and grammatical markers of evidentiality in Macedonian” <i>Forth Slavic Linguistic Society Conference</i> , септември 2009, Задар, Хрватска.	1
34.	„Ставовите за изучувањето на македонскиот јазик од страна на учениците со настава на албански јазик во Република Македонија” тркалезна маса на тема: <i>Положбаата на македонскиот и на хрватскиот јазик во повеќејазични средини</i> , 7 октомври 2009, Скопје.	1
35.	“Markers of Evidentiality in Macedonian” <i>North American – Macedonian Conference</i> , ноември 2009, Салт Лејк Сити, Јута, САД.	1
36.	“Macedonian Language Contact - from Linguistic League to Diaspora – Heritage Speakers of Macedonian”, <i>American Association for the Advancement of Slavic Studies (AAASS)</i> , ноември 2009, Бостон, САД.	1
37.	“Accommodating Heritage Speakers in the LCTL Classroom” со К. Крамер, <i>First International Conference on Heritage/Community Languages</i> University of California, февруари 2010, Лос Анџелес, САД.	1
	Вкупно	70,6

СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. Број	Назив на активност:	Поеми
	Вкупно	

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поеми
	Идеен проект	
	“Workshop - ICT in developing language courses for heritage speakers”, CEI (Централноевропска иницијатива), Загреб.	1
	<i>Data base of evidential markers in European languages</i> , 2009-, Institut für Slavistik, Johannes-Gutenberg Universität, Mainz, Германија.	1
	Дејности од поширок интерес	

Студиски престој (гостин-професор) на Универзитетот Индијана, САД, 2006-2008.	4
Член на Комисијата за истражување на граматичката структура на словенските јазици (2009-2013) при Меѓународниот комитет на славистите (Комисија по изучување на граматичката структура на славјанските јазици на период 2009-2013).	2
Член на мрежата <i>Network on the Data base of evidential markers in European languages</i> (Мрежа за база на податоци за показатели на евиденцијалност во европските јазици), Universitat Mainz, 2008-	1
Член на AAASS - American Association for the Advancement of Slavic Studies (Американска асоцијација за унапредување на славистичките истражувања), 2006.	1
Член на SLS - Slavic Linguistic Society (Славистичко лингвистичко друштво), 2006-	1
Претседател на организацискиот одбор на научниот собир <i>Млади македонисти</i> , 2010.	2
Претседател на организацискиот одбор на меѓународната научна конференција (со Л. Цвикиќ): <i>Прв, втор, друг јазик: хрватско-македонски споредби</i> , мај 2010.	2
Член-претседател на Комисијата за попис на библиотеката	0,5
Член на Комисијата за физички попис на библиотеката	0,5
Спортска дејност	
Вкупно	16

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	54,14
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	70,60
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ	
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	16,00
Вкупно	140,74

Членови на комисијата

1. Д-р Димитар Пандев, редовен професор, претседател, с.р.
2. Д-р Живко Цветковски, редовен професор, член, с.р.
3. Д-р Емилија Црвенковска, редовен професор, член, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ПРЕВОД НА УЧЕБНОТО ПОМАГАЛО (ХРЕСТОМАТИЈА) ОД
АНТИЧКИ БОЖИЦИ ДО ХРИСТИЈАНСКИ СВЕТИЦИ, ПРВ ТОМ ОД
ЕДИЦИЈАТА ИСТОРИЈА НА ЖЕНИТЕ НА ЗАПАДОТ

Наслов на оригиналот: *History of Women in the West*, general editors Georges Dubi and Michelle Perrot, 1.vol. *From Ancient Goddesses to Cristian Saints* editor Pauline Schmitt Pantel, The Balknap Press of Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts, London, England, 1997.

Хрестоматијата *Од антички божници до христијански светици* што ја препорачуваме како учебно помагало за студентите на Институтот за родови студии при Филозофскиот факултет, го претставува првиот том од петтомната едиција *Историја на жените на Западо*, проект инициран од издавачите Џузепе и Вито Латерца од Италија и за чија реализација биле ангажирани седумдесет и пет европски научници со истакнато авторско реноме. На 572 страници се изложени четиринаесет есеи, организирани во три дела, обемна тематска библиографија, индекс на имињата и поимите и белешка за авторите. Зборникот изобилува со илустрација на голем број артефакти и уметнички дела од античкиот свет.

Првите три текстови „Еден нов вид на историја“, „Пишувањето историја на жените“ и „Претстави на жените“ го сочинуваат воведниот дел не само на овој зборник туку и на целата едиција.

Едицијата е одговор на предизвиците на новото време, при што клучно влијание извршиле заложбите на феминистичкото движење за поголема видливост на жените во науките. Оваа *Историја на жените* во која се проучува историската еволуција на односите меѓу мажите и жените главно се фокусира на западноевропското искуство покривајќи го долгиот период од антиката до осумдесеттите години на дваесеттиот век, при што е користена вообичаената периодизација на европската историја. Според Жорж Дуби и Мишел Пјеро, главните уредници на едицијата, наместо да дава конечна синтеза, едицијата прикажува историја сочинета од многу аспекти. Во неа се истражуваат значењата што жените ги имале во разни контексти и епохи, се испитуваат начините на коишто општествениот, политичкиот и економскиот живот се формирал и, од друга страна, бил формиран од родот, и се покажуваат различни методолошки и теориски пристапи кои можат да се користат во проучувањето на животите на жените.

Првиот том *Од антички божници до христијански светици*, уреден од Полин Шмит Пантел, покрива повеќе од дваесет столетија грчка и римска историја, распространета низ територијата од Северното Ледено Море до Медитеранот и од столбовите на Херакле до бреговите на реката Инд. Имајќи ја предвид долготрајноста на периодот, културната разнородност и нееднаквоста што постоела во античкиот свет, авторите на трудовите се зафаќаат само со дел од прашањата за да се разбере местото на жените во тој свет. Авторите ги обединува определбата да се

покаже како и зошто историјата на машко-женските односи била интегрален дел на историјата на античкиот свет, при што приоритет им се дава на истражувањата на формирањето на интелектуалните навики, правните форми и општествените институции кои опстанале низ вековите на европската историја.

На методолошки план, проблемот со достапните извори го определил истражувачкиот пристап на авторите. Земени се предвид изворите што се наоѓаат на гробни плочи и подни планови, на камени натписи и папирусни свитоци, на слики на вазни и во грчки и латински книжевни дела кои обемно говорат за жените, иако жените биле исклучени од нивното создавање. Укажувајќи на фактот дека античкиот свет оставил многу малку текстови напишани од жени, а изворите генерално го даваат машкиот поглед на жените и на светот, уредничката Полин Шмит Пантел укажува дека истражувањата во книгата се потпираат главно на машкиот дискурс, дури и во неговата иконографија. Изворите се разгледуваат хронолошки со цел подобро да се разбере еволуцијата на мислата во тоа подрачје, од тоа како старите Грци ги замислувале своите божици до раните христијанки и светици.

Есеите во зборникот се организирани во три тематски целини под следниве наслови: „Женските модели на антиката“, „Учество на жените во традиционалните ритуали“ и „Вчера и денес“.

Во петте есеи од првиот дел најпрвин се разгледува она што го нудат античките документи, а тоа е машкиот дискурс за жените и поопшто за *gynai*, односно разликата меѓу половите. Тој започнува со прашањето „Што е тоа божица?“ на Никол Лоро, која ги испитува не само функциите и значењето на божиците во грчкиот пантеон, туку и воопшто местото на женственоста во грчките претстави. Џулија Сиса ја продолжува таа линија на истражување во уште поспецијализираниот домен на филозофската мисла. Испитувајќи го начинот на којшто Платон и Аристотел го дефинирале родот, таа го разгледува античкото мислење за положбата на мажите и на жените. Јан Томас, во својот есеј, го истражува ставот на римското право спрема делбата на половите покажувајќи дека клучот за целиот систем е фактот што легитимноста не можела да се пренесува преку жени и дека сите лишености на жените произлегувале од тоа како бил дефиниран наследничкиот поредок. На прашањето каков родов модел дефинираат визуелните претстави, одговара Франсоа Лисараг, кој преку испитувањето на грчките перцепции запишани во цртежите на керамика докажува дека машката перцепција на женскиот пол станува основата на еден симболички код кој продира низ целата култура.

При истражувањето на женските модели, за да се разбере античкиот дискурс, не значи дека е можно претставите да се раздвојат од реалноста, дискурсот од практиката. Затоа во вториот дел од зборникот дискурсите што се анализираат се поврзани со практики кои определуваат како жените навистина живеат. Практиката на бракот и неговите грчки манифестации, особено дарувањето на невестата, ги истражува Клодин Ледук во голем временски распон, од Хомер до четвртиот век, и низ разни градови. Нејзиниот антрополошки пристап овозможува па пов и

плоден начин да се преформулира прашањето за односот меѓу бракот и граѓанството. Исходувајќи од фактот дека судбината на мажените жени во Рим била да родат легитимно потомство, Алин Русел ги испитува не само биолошките, туку и општествените и етичките последици на тој факт врз животите на жените. Меѓу темите што ги разгледува се возраста при мажење, бројот на бремености, статусот на бабиците, половата поделба на трудот за жени од разни класи и бавноста со која се појавувале нови односи спрема телесната самоконтрола. Луиз Брут Задман ги следи животите на Гркинките од раѓање до полнолетство и го испитува нивното учество во јавните ритуали. Таа забележува некои клучни фази и состојби кои Џон Шајд ги наоѓа и во Рим: исклученоста од жртвувањето, улогата на помошничката кај некои видови на свештеници и, воопшто, суптилната дијалектика на присутност и отсутиност, која претставува верски пандан на двосмислениот однос спрема женскиот елемент во сферата на граѓанството, каде што присуството на жените е неизбежно, па сепак и непризнато. Моник Александер покажува како скромните, анонимни христијанки на раната црква, како и симболичните маченички, ги отелотворувале и двата аспекта на античкиот имиџ на омажената жена: прокреативниот и обожавателниот. Тие сочинуваат и мост меѓу античкиот и средновековниот свет.

Третиот дел од хрестоматијата концепциски нуди текстови кои треба да го премостат јазот меѓу минатото и денешницата. Анализирајќи го делото на Бахофен, Стела Жоржгауди покажува како најновите истражувања фрлаат голем сомнеж врз верувањата кои порано му давале привид на реалност на митот за матријархатот. Во последното поглавје во овој зборник посветено на местото на историјата на жените во античката историја денес, Полин Шмит Пантел го застапува гледиштето дека историјата на античките жени и на односите меѓу половите во античкиот свет е историја која живее, сага што се одвива, во која авторите во овој том се скромни учесници.

И на крајот да заклучиме дека станува збор за хрестоматија која ги задоволува највисоките научни стандарди, која не само што нуди модерен и свеж пристап во изучувањето на родовите релации во античкиот свет, туку отвора простор и поттик за натамошни истражувања. На мислење сме дека ќе претставува драгоцен лектира не само за студентите на Институтот за родови студии, туку и за сите оние што одговорот на прашањето за родовите релации почнуваат да го бараат во изворите на европската култура.

Рецензент

Проф. д-р Слободанка Марковска, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ПРЕВОД НА УЧЕБНОТО ПОМАГАЛО (ХРЕСТОМАТИЈА) ОД
АНТИЧКИ БОЖИЦИ ДО ХРИСТИЈАНСКИ СВЕТИЦИ, ПРВ ТОМ ОД
ЕДИЦИЈАТА ИСТОРИЈА НА ЖЕНИТЕ

Наслов на оригиналот: *A History of Women in the West*, general editors Georges Dubi and Michelle Perrot; 1.vol. *From Ancient Goddesses to Cristian Saints*, editor Pauline Schmitt Pantel, The Belknap Press, Cambridge, Massachusetts, London, England, 1997.

Хрестоматијата *Од антички божници до христијански светици*, уреден од Полин Шмит Пантел, го сочинува првиот дел од петтомната едиција *Историја на жените*, иницирана од издавачите Џузепе и ВикоЛатерца кон крајот на осумдесеттите години од дваесеттиот век.

Оваа едиција претставува комплексна збирка од есеи на седумдесет и пет еминентни автори, обединети во настојувањето да го расветлат историскиот контекст во градењето на родовите релации и улоги. На тој начин, положбата на жените и односот помеѓу половите тема која била на маргините во истражувачкиот интерес, станува централна тема. Оваа едиција, чии уредници се Жорж Дуби и Мишел Пјеро, нуди можност да се проследи историјата на жените од антиката до 1980те и, воедно отвора широк простор за разбирање на дваесетвековната грчка и римска историја, којашто географски се протега од Северното Море до Медитеранот, а историски и културолошки од античките херои до времето на банките и индустријата.

Едицијата „Историјата на жените“, наменета пред сè за студентите на Институтот за родови студии како основно учебно помагало, дава целосна слика на жените (историска, културолошка, социолошка и академска) преку детален опис на жените и нивните појавувања во различни контексти - од домот и бракот па сè до нивната професионална ангажираност. Тука се претставени жените во уметноста, литературата, историјата, писмата, секојдневниот живот, но и во филозофијата, науката, медицината. Класичните нарации се заменети со интересот за женските иницијативи, честопати премолчени, дисидентските активности откриени низ историјата, како и за репетитивните (до ниво на апсолутна вистина) реторики за „женската природа“.

Оваа исклучително важна едиција, со новиот приод во истражувањата на правните, економските и демографските аспекти, низ еден целосен и детален историски преглед на концептот на семејството, заедницата и општеството, отвора нови хоризонти во промислувањето на жените во минатото. Откривајќи ја положбата на жените, нивните улоги и градењето на идентитетите низ историјата, всушност, се открива историјата на односите помеѓу половите. Оттука, едицијата „Историјата на жените“ претставува незаобиколна референца за разбирањето на (р)еволуцијата на односите меѓу мажите и жените во западните општества. Затоа, оваа едиција нема значење само од аспект на разбирањето на женската историја,

туку и од аспект на расветлувањето на историјата на родовите релации и улоги.

Првиот том *Од антички божници до христијански светици*, со себе што ги нуди, ги покрива наставните содржини предвидени за предметот историја на полот и родот во антиката, за студентите од прва година на Институтот за родови студии. Имено, освен воведните поглавја во кои се осврнуваат главните уредници на едицијата и уредничката на првиот том, зборникот опфаќа три дела: „Женските модели на античкиот свет“, „Учество на жените во традиционалните ритуали“ и „Вчера и денес“. Секој дел содржи еднаесет поглавја во кои се тематизираат различни аспекти од животот и статусот на жените во античка Грција и Рим, како и меѓусебните релации меѓу мажите и жените. Студентите ќе имаат можност да се запознаат како биле претставувани жените во уметноста, со нивната улога во религискиот живот, како биле тематизирани во филозофијата и како бил регулиран нивниот статус во правниот систем во античка Грција и Рим.

Се надеваме дека преводот на оваа хрестоматија, освен за студентите од Институтот за родови студии, ќе биде драгоцен и за студентите на другите институти на нашиот Факултет кои во студиските програми ја имаат антиката за предмет на изучување.

Рецензент

Проф. д-р Сузана Симоновска, с.р.